ŠTAJARSKI GOSPODAR.

List

v pospéh zemljodelstva.

Izdaja

štajarsko kmetijsko društvo.

Leto 1872 — Tečaj IV.

Z podobomi i lesorezi.

V Gradcu.

Založilo štaj. kmetijsko društvo. — Odgovorni vrednik: Prof. Gustav Wilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“.

Kazalo izvirnih razprav

po gosp. spisovateljih vredjeno.

Kozalo

po tvarini vredjeno.

I. Strokovnjaške razprave in prijave.

1. Kmetijstvo sploh.

2. Kmetijski poduk.

3. Obnebjeslovje.

4. Poljedelstvo in rastlinoreja.

5. Vinoreja.

6. Sadje- in zelinjereja, vrtnarstvo.

7. Gozdarstvo.

8. Koristne in škodljive živali.

9. Živinoreja in kerma.

10. Gospodarstvo.

II. Razstave in zbori.

1. Svetovna razstava

Št. 1. V Gradcu, 11. januarja 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Prisojilo in ponavljeno razpisilo državnih premij za sirarska družtva.

Za premije, ki so se dne 3. maja 1870 glede sirarstva razpisale, oglasilo se je zavsema 8 prosilcev, in sicer trije iz Tirolskega, 2 iz Predarelskega in trije iz Goriškega. Pa samo dva sta zadostila popolnoma razpisilnim pogojem. C. k. kmetijsko ministerstvo je na podlagi od gospodov grofa K. Belrupta, načelnika predarelskemu kmetijskemu družtvu in profesorja Dr. G. Wilhelma izrečenega dobromnenja prisodilo pervo premijo 600 forintov s zlato državno svetinjo vred sirarskemu družtvu v Jungholci, drugo premijo 300 forintov se srebrno državno svetinjo pa planšarskemu družtvu v Tannhejmu. Obe družbi ste v kantonu Reutte na severnim Tirolskem.

V spodbujo ostalih prošnjakov, ki sicer razpisilnim pogojem niso vsestransko zadostili, ki pa vendar hvale vredno delovanje razvijajo, dovolilo je c. k. kmetijsko ministerstvo planšarski družbi v Malzu na Tirolih v nadaljevanje zdaj početih poskušenj podporo 200 for., ravno tako predarelskemu družbu z namenom, da bi se prav mnogoštevilno udeležilo pri izložbi mlekarskih perdelkov na Dunaji mesca grudna 1872 podporo 300 forintov; ravno ta dohodek je pripisalo goriškemu kmetijskemu družtvu za pospeševanje sirarskih družeb. Konečno je c. k. kmetijsko ministerstvo sklenulo, premije na novo razpisati; to razpisilo priobčujemo tukaj od besede do besede.

Tretje razpisilo premij za sirarske družbe.

1. Da bi se pospeševala ustanova sirarskih družeb, kojim je namen, mleko skupno podelavati i v denar spravljati, po planinskih deželah Avstrijanskih, razpišejo se premije tretjema:

a) Dve premiji, vsaka po 600 for. a. v. in s zlato svetinjo za sirarske družbe, ki vsak dan nar manje 400 pintov mleka za mastni sir izdelajo in skupno prodajajo; pri enakih kvantitetah odloči dobrota perdelanih perdelkov in vredba družtvena;

b) tri premije po 300 for. in se sreberno svetinjo za sirarske družbe, ki samo polmasni sir delajo, ali ki manje ko 400 bokalov mleka na dan porabijo in perdelek skupno porabijo.

2. Za te premije znajo se poganjati sirarske družbe, ki po planinskih deželah Avstrijanskih ali že obstoje, ali ki svoje delovanje vsaj v poletji 1872 pričnejo.

Prošnje se naj dalje naj pošljejo do 15. oktobra 1872 in sicer pôtem dotičnih namestnij, deželnih vlad ali kmetijskih družeb.

3. Družbe, ki so leta 1870 ali 1871 že dobile kako od kmetijskega ministerstva izpisano premijo, so zdaj izključene, če niso po notrajni prestrojbi na novo si pridobile opravičenje.

4. Vsaka taka družba mora obstati iz vsaj 10^{tih} enako opravičenih družtvenikov.

5. Prošnje morajo na sledeča vprašanja na tanko i resnično odgovarjati:

a) Kako dolgo obstoji družtvo in kdo ga je ustanovil?
b) Koliko ima sedaj družtvenikov?
c) V ktere srenje spadajo družtveniki po svojih posestvih?
d) Koliko krav imajo družtveniki?
e) Ali je samo mlečna raba skupna, ali tudi pašniki?
f) Kako se glasi družtvena pogodba? (Poverjena izdaja te pogodbe ali družtvenih pravil mora se priložíti).
g) Ali se sirarstvo ravná v lastnih ali v najetih poslopjih in kako so te vredjene?
h) Ali se toplomér rabi?
i) Ktero plačílo se daja sirarju in njegovim pomagačem, če jih ima?
k) Koliko mleka se porabi na dan, koliko vsekup?
l) Kteri glavni i postranski perdelki in ali se odpadki tudi rabijo?
m) Na kteri načín se skupno prodajajo mlečni perdelki in po kteri ceni?
n) Koliko se je v zadnjem letu in v preteklih letih sploh napravilo mlečnih perdelkov, koliko se je izkupilo, koliko so iznašali stroški in koliko se je čistih dohodkov razdelilo med dvužtvenike?

6. Prošnje izročijo se od kmetijskega družtva strokovnjakom v presodek; če bo treba bodo ti strokovnjaki sirarstva za premije se poganjajočih družeb ogledovali,

7. Prisojilo premij godi se po kmetijskem ministerstvu mesca grudna 1872, njih razdelitev pa enakočasno z delitvijo premij pri izložbi mlekarskih perdelkov na Dunaji.

Kmetijsko ministerstvo si pridržuje pravico, premije le deloma razdeliti, ko bi se pogoji za premije postavljeni le nepopolno izpolnjevali.

Na Dunaji, 16. grudna 1871.

Od c. k. kmetijskega ministerstva.

Semeno- in sadjerejna šola.

Večidel mislijo sadjerejci, ki se s tem pečati jamejo, da se mora sadjino seme saditi v prav dobro gredino zemljo, češčí, ka bode tam drevesce nar raje raslo.

To je se ve da res, kakor dolgo drevesce v ti zemlji ostane; ko se pa presadi na svoje pravo mesto in če to nima tako dobre zemlje, kakor greda v vertu, jame drevesce hujati in le malokedaj izraste iz njega krepko drevo. Nar bolje sadjerejne šole so iste, ki nimajo ne predobre in ne preslabe zemlje. Kos polizdelanega verta, kos pašnika ali suhega travnika v dobri legi je za njo nar bolj sposoben. Pravilo je: Drevesca, ki se iz slabe zemlje v boljo presadijo, gotoveje rastljo, kakor če se to narobe napravi. Gredice morajo vsaj 2—3 čevlja prekopane, perst mora dobro razdrobljena biti; če ni iz perva peščena, mora se na njo drobni pesek navoziti. Vse kamenje, korenike, lesovje, sploh kar je terdega mora se skerbno odpraviti, ker se inače dreveščíne korenike napak zravnavajo in skrivijo.

Grede naj bodo ozke, k večemu 4 čevlje široke, da zamoreš od vseh strani z orodjem in rokami do njih, brez da se na gredo stopa. Visoke pa so naj 6—12 palcev, da ostanejo suhe; vedno je boljc, suhe gredice škropiti, kakor je mokre imeti, kajti nobeno drevesce ne trpi mokrote. Kar pa lego zadeva, naj se rabijo solnčni s stenami (zid, plot ali hribje) proti severu i vzhodu zavarvana prostorišča.

Tako napravljəno zemljišče se potem poseje ali z divjaki zasadi.

Seme se tako le zaseva: Z grabljami se naredi 10—12 palcev narazen blizo 2 palca globoke brazde, v koje se položi razno semenovje. Pri peškovnatemu sadu, kakor pri jabelkih, hruškah i. t. n. deva se seme 1—2 palca saksebi, pri koščenem sadu, kakor pri breskvah, češnjah, češpljih, slivah 2—3 palca, pri orehih, lešnikih in kostanji pa 3—5 palcev saksebi. Potem se brazde z grabljami zopet zagernejo.

Za seme se naj jemlje zerno od nar lepšega sadja. Vedno je nekaj nevarno, jemati zerno od za prešo odločenega sadja; kajti čestokrat je zerno zmučkano, plesnjavo i gluho, tako da ali nobene ali vsaj slabe kali poganja.

Po končani setvi morajo se grede zavarvati i pokriti, da ptičí i druga perutnina zern ne izkopljejo in pozobljejo. Nar bolja zabramba je vejovje jelovega drevja in sicer brinovo germovje. Pa tudi zemeljske bolhe, miši in gosenice so hude sovražnice. Proti bolham sem z vspehom rabil hmeljevo ali tobakovo vodo, s ktero sem gredice po setvi polival. Drugi pripomoček je petrolej, koji se naj med posamezna zerna po brazdicah nakaplja. Miši pa se le težko dajo pregnati. Ojstri pesek in brinove igle so večkrat pomagale, če so se na seme potrosile, pred da se je zemlja nad je pogernila. Nar bolji pripomoček proti mišim, bramorom i. t. n. je in ostane duh po mošku. Naj se tedaj platnene zaplate namočíjo z moškovem duhom ter plitvo položijo v gredice — in od miši ne bo duha ne sluha.

Ko so se drevesca nad zemljo pokazale, odvzame se raz gredic pokrivalo, gredice se čisto in popolnoma oplevejo, travine korenine se popipljejo in drevesca pregosta stoječa se poredkijo. Pletev in rahljanje gredic se naj večkrat ponovi; v drugem ali tretjem letu pa se drevesca, ako so dosta močne in in krepke, prestavijo v pravi sadovnjak.

Nekteri tudi te drevesce po zimi pokrivajo se slamo, gnojem i. t. n., kar pabi mi zarad gosenic i marsiktere druge nesnage nikakor ne priporočevali; dobro pa je, če se plot popolnoma zavarvá, tako da zajec i druga divjina skozi ne more. V drugem letu — še v semenorejni šoli — se naj v vigredi drevesca porežejo; pri pečkastemu sadu se naj vse postranske mladike otrebijo, drevesce se na tri oka porežejo.

Krive in inače slabo rasle drevesce morajo se tako rezati, da se odpravi vse krulevo. Koščena in orehova drevesa ne smejo nikdar zgubiti deblini konec, dró pa se jim porežejo stranski narastki.

Jeseni drugega leta, ali če je vreme neugodno, v prihodnji spomladi presadijo se drevesca v sadovnjak. Ta mora se ravno tako napraviti, kakor grede v semenorejni šoli. Sadi se pa po 25—30 palcev narazen ležočih verstah 15—20 palcev saksebi. Drevesca jemljejo se iz semenorejne šole, ter se prebero i porežejo. Ravne korenike se namreč prirežejo, dolge postranske se z ravnimi na enako dolgost napravijo, stranske mladike na deblu se popolnoma overžejo, deblo samo pa se na tri očesa nareže.

Pri presajenji gre paziti na to le;

Korenike morajo svojo nravno lego dobiti; ne smejo se ena čez drugo polagati ali okoli debla ovite v zemljo spravljati. Ne vsajaj drevesec globeje, nego so v semenorejni šoli stale. Perst, ki se pri presajenji rabi, mora tanka, drobna in mokra biti, to se pravi, perst se ne sme na enkrat vsa naložíti na korenike, ampak kos za kosom, kojih vsaki se s primerno mnogostjo vode namočí. Tako ne bo nobene pražnoti nad i okoli korenik.

Ravnanje v sadovnjaku obstoji v tem, da se grede tri- štirikrat v letu okopljejo, pri suhem vremenu pridno s prestano vodo — nikolj s friško iz studenca — škropijo in da se debla vsacega nepotrebnega narastka in mladike ošipnejo. Samo ob sebi pa se razumi, da se močna i krepka debla že pri pervem presajenji iz semenorejne šole požlahnijo ter se v sadovnjaku zasadijo v versto že požlahnjenih. Slabeja pa se le tedaj požlahnijo, če so v sadovnjaku močneje postale, pa na vsak način še v istem letu.

Ne morem zamolčati znane reči, ka drevesca iz semena prirejena — tedaj ne požlahnjena — nikdar ne prineso istega sadu, kakor izvirno drevo.

To je čudovita prikazen v naravi. Če na primer zaseješ zerno od Borsovaške kraljične ali poletne maslenke, naraslo bo drevo, koje, če ga poprej ne požlahniš, nikdar ne bo obrodilo kraljičin ali maslenk, á tudi ne lesnik. Dozdaj ne poznamo boljega načína požlahnjevanja, kakor da se letne mladike že žlahnega drevesa prenesó na mlado deblice, kar se godi s cepljenjem in sicer ali s popkom, s pricepljenjem ali dolago in s zarezo.

Alojz Werk.

Kako se ubogi po deželi preskerbevajo?

Štajerski deželni zbor je letos več za kmete važnih skončatkov sklenil. Omenjevati hočemo za danes samo *postavo zastran ubogih.*

Ta postava odločuje:

I. Kteri ubožec sme podpore zahtevati, kteri ne?
II. Kdo ima dolžnost, skerbeti za njegovo podporo?
III. S čim se naj podpira?
IV. Od kod se naj jemljejo pripomočki za podpore ubogim?
V. Kaj se ima storiti, da ne bodo nevredni, navadeberačí dobivali podpor?

Postava razločuje nar prej med tacimi siromaki, ki so ubogi, ker *nočejo* delati, in istimi, ki so ubogi, ker ne *morejo* delati, ker so zarad telesnih ali duševnih slabosti ali stalno ali začasno zaderžani, služiti si kruh z delom — z rokami. Zategavoljo zapoveduje postava, da se naj otroci, ki so za delo še premali in preslabotni, slepci, hromi ali sploh siromaki, ki si zaradi kace slabosti, ne morejo nič prislužiti, da se ubogi, ki zavoljo visoke starosti ali zavoljo pomanjkanja duševnih zmožnosti ne morejo delati, da se ubogi, ki zavoljo ktere bolezni niso v stanu, po svojem delu hoditi, podpirajo, da se vsem tem dá taka podpora, ki jih varuje stradanja in reve.

Ta podpora mora tako dolgo terpeti, kakor slabotnost, ki ubozega pri prislužku zaderžuje in ovira.

Na drugi strani pa izreka postava načelo, da ovi siromak, ki je ubožec, ker delati *noče*, nima nikakoršne pravice do podpore, da se mu sme beračenje celo prepovedati. Kajti, ko bi se zaukazalo, da se morajo tudi taki siromaki podpirati, nehalo bi kmalu vsako delo, vsaka delavnost in hranljivost, — število beračev bi strahovitno naraslo.

II. Zahtevanje, da se sme samo isti siromak podpirati, ki je ubožec, ker delati ne *more*,

*

predstavlja, da mora nekdo biti, ki preiskuje, je li siromak zasluži podporo, kojo zahteva, ali ne. Ta posel nalaga postava občini, v koji siromak biva, ali oziroma srenjskemu predstojniku. Postava pravi, da ima občína dolžnost, za uboge skerbeti; zakaj občína kot nad družíno stoječa je perva zavezana, svojcev se uzeti. Ker ona z vsemi v občíni bivajočími neposredno občuje, je tudi nar lože v stanu, pozvedeti, kdo je ubogi, in zakaj, ali zasluží podporo ali ne. Ona pa tudi hitreje vsakemu pod ramo seči zamore, kakor kdo drugi odstranjenak od občine.

III. Na vprašanje, s čím se mora ubogemu pomagati, odgovarja postava, da se mu mora to dati, kar mu k življenji manjka. Ako je ubožeč bolen, mora se mu zdravnikova pomoč in zdravilo priskerbeti; če nima stanovanja, da se mu bivališče; ako nima obleke, se mu ta, če strada žíveža, se mu žívež dá.

Napačno je na vsak način, siromake z denarjem podpirati. Zakaj obdarovanec le malokedaj denar prav porabi; skušnja pa tudi učí, da siromaček, če tudi denar prav oberne, vse kar kupi, dosta draže plačati mora, kakor drugi. Kajti on je primoran, vse svoje potrebščíne na drobno si nakupovati in sicer večidel od tacih, ki so mu že popreje eno reč za drugo posojevali, in ki si tedaj pri ti priložnosti radi vračajo, kar so mu poprej dali.

Nar bolje ubožinske postave drugih dežel in po njih izgledu tudi naša tedaj zahtevajo, da organi javnega ubožínstva siromake ne smejo v gotovem denarji, ampak le naravno podpirati.

IV. Ni bilo težko, rešiti vprašanje, odkod da se naj jemljejo pripomočki za podpiranje siromaštva. V tem obziru se je pri nas že mnogokaj storilo in nar bolje je tedaj bilo, naslanjati se na že obstoječe naprave. Se v da so organi ubožinstva, to je isti, ki ubogim delijo, v pervi versti odvisni od prostovoljnih darov; zakaj skerb za uboge je manje dolžnost države, ampak bolj kristjanska in človečanska dolžnost. Isti možaki, ki so se pečali s temeljitim preiskavanjem ubožinstva, terdijo, da se naj skerb za uboge popolnoma prepusti privatni dobrotljivosti, in da deržava in njeni zbori, to je davkeplačevalci kot taki, ne prevzame druge zaveze, kakor te, da dodajo in priložíjo, kar privatna dobrotljivost ne opravi in spravi. K prostovoljnim privatnim doneskom štejemo tudi ustanove (štiftenge) in njih obresti, ki so po svojem namenu za ubožínstvo namenjene. Akoravno je na Štajerskem mnogo tacih ustanov, čeravno so naši predstarši v tem obziru zadosta storili, moramo vendar obžalovati, da so se nektere ustanove ali čísto pozgubile, ali pa da služíjo nasproti načelom naše ubožínske postave v podporo takih ubožcev in neubožcev, ki nočejo delati in raje v premišljajoči nedelavnosti živijo. To je tudi vzročilo, da je deželni zbor zapovedal revizijo vseh ustanov.

Če prostovoljni doneski i ustanove ne izhajajo za poravnavo vseh potrebščin javnega ubožínstva, odloči postava, da mora davkoplatilec dodati, kar še manjka. Da se mu pa to breme zlajša, razdelila je je postava po zgodovinskem razvitku med občino, okrajem in deželo. Po postavi ima za uboge sploh občina skerbeti, ko bi pa zboleli, skerbi pa okraj i dežela. Ako ima ubożec strežbo doma, plača za njega okraj zdravnika in zdravila. Če pa nima doma strežbe in če se tedaj v javno bolnišnico ali norišnico oddati mora, spadajo vsi stroški na deželno blagajnico.

V. Ta določíla naše ubožínske postave tedaj skerbe za prave i v resnici uboge. Upati smemo, da bo vsaka občína brez prevelicih žrtev za svoje lastne siromake poskerbeti zamogla, ako se postava prav izveršuje i izpeljuje.

Na drugi strani pa moramo še drugo ravno tako važno nalogo izpolnjevati, namreč glede istih siromakov, ki so ubogi, ker delati nočejo.

Njih število je zaliboże po naši lastni slabo rabljeni dobroserčnosti, ali prav za prav malomarnosti tako naraslo, da zdaj celó v lastni hiši nismo več varni pred njih nesramnimi zahtevami in žugami. Brez dvombe imamo pravico, od vlade in nje organov zahtevati, da naj nas varujejo teh bezsramnih beračev. Skusili smo pa tudi; da država to dolžnost ali celo ne ali vsaj nepopolno izpolnuje, in da si moramo zarad tega tedaj sami pomagati. Ubožinska postava nalaga tedaj vsem občinam, da si postavijo policaje v zabrambo vsega beraštva in beračenja.

Za zdaj ni drugega sredstva, temu zlu priti v okom. Od meščana in kmeta ne moremo tirjati, da bi berača, kojega se čestokrat, posebno na samoti še boji, vklenil ter ga na lastne stroške vlačíl v mnogokrat oddaljeno grajščino. K drugemu je izpeljava te naredbe sicer težavna, á vendar ne v ti meri, kakor si to znabiti mislimo. Če imajo mesta i tergi že davno na lastne stroške svoje policaje, zakaj bi občine po deželi, posebno, če se jih več k eni zloží, ne mogle plačevati občinskih strežajev? To se bo zgodilo, ako se le nekaj istih krajcerjev, ki se zdaj ne prostovoljno, ampak s silo nesramnim beračem v roke devajo, zato porabi.

Okrajni odbori bodo morali nad izveršbo te sicer težavne naredbe čuti; zakaj v njih delokrog spada nadzorovanje i vvedba policajev po dežcli.

Pairhuber.

Jesenski izlet v Haloze.

Spisal gosp. L. Prieger.

Haloze so nedvojbeno izmed nar imenitniših vinskih goric v deželi. Raztegajo se čez 12 far in osem nekdanjih političkih okrajev in segajo od malega Loča niže Studencev v devet ur dolgi in dve uri široki jako mnogozvezani versti do hervatske meje v šrenji Goričak. Glede prostranostmerijo osem štirjačkih milj in štejejo 15000 prebivalcev, ki večídel o vinoreji žíve in blizo 4000 oralov tertine zemlje obdelujejo. Tretji del teh tál je lastnina nekdanjih grajščín, cerkev in privatnjakov. Kar pa lego in zemljino kakšnost zadeva, ne moremo si za vinorejo nič boljega, nič primernišega misliti. Lega je večídel južna, ali pa proti jugozahodu in jugovzhodu obernjena. Zemlja je skoro vseskozi lapornata. Ozračne razmere so tukaj zarad geografične lege nar izverstniše na vsem Štajerskem. V dokaz tega tudi sneg tukaj preje skopni, kakor na Pohorji.

Pogled na te eden druzega držeče se hribe, ki so okinčani s množíco lepih hišíc, je prav prijazen in zanimiv, posebno če stopiš na više hervatske gore, kakor pri sv. Petru na gori. Gospod Bronner, goriške razmere vse Europe poznajućí vinolog je izrekel, ka so Haloze kot gorice edine v svoji versti in ne pripuste nobene primere. Misliti bi tedaj bilo, da v tako izverstni legi in na tako izverstni zemlji nar bolje vino rase; á temu večidel ni tako. Pervi vzrok temu je prav slabo trsje, drugi nepravilna rez in tretji slabo obdelovanje. Če pomislimo, da je precej gotovo, ka so stari Rimljani, ki so za cesarja Proba v Halozah vinograde obdelovali, v svojem Falernerji že rivček poznali, če je po zgodovini dokazano, da je cesar Karol Veliki pred več nego tisuči leti iz Francoskega si dal na Reno prinesiti slovečo Orleansko terto, tako se mora dan danes nepristranski opazovalec zavzeti, vidivši tersovje po Haloških goricah, kakoršno sem jaz letos v od nekega obrtnika na novo nasajenem vinogradu ogledovati imel priložnost.

Zastopane so bile tukaj samo pripoznano nar slabše terte, kakor modrina, volovna, zelenika, lipovščína; od žlahnine in drugih slavniših tert ni bilo duha ne sluha. Vendar je res, da se mora celó izverstnemu šiponu pridjati traminec, laški rivček in portugizar, da zgubi svojo kislino in alkohol. Tako se godi tudi pri Brandnerji, kder trsovje obstoji iz šípona, kraljevine in narezano listnate žlahnine.

Serce pa me je bolelo vidivšega, kako se v enem že pred 15 timi leti z nar boljimi tertami nasajenemu vinogradu ni ne jedan korak storil naprej; samo modrina, nar slabša terta je povsod prevladala. Najdel pa sem tudi hvale vredne izjeme posebno v grof Herbersteinovih goricah na Goričaku. Tukaj je kapščína se dvigala v taki krasoti in lepoti, kakor je nisem nikjer po vsem Štajarskem zapazil. Černo vino, ki se iz té terte pripeluje, pa bi še mnogo bolje postalo, ko bi se mu pridjalo nekaj vraneka, modrega portugizarja in žlahe kauke. Naj bi jih bilo še več takih vinogradov v blagor prelepim Halozam!

Kako se da sadjereja povzdigniti i pospešiti?

Spisal g. direktor H. Goethe.

Častiti bralci ne bodo zahtevali, da bi kot vvod k ti razpravi povdarjali važnost sadjereje sploh. Kaj tacega se je že večkrat ne le v starejih, ampak tudi novejih knjigah pisalo. Nadejamo se, da je število istih, ki proti sadjereji svoje zastarele predsodke še nosijo in imajo, le pičlo. A dejansko je to drugače.

Ko se je pisatelj tega nedavno na doljno Avstrijsko prestavil ter v marsikterih krogih zašlisal mnenje o razširjatbi tamšne sadjereja, ponavljala se je čestokrat stara pesem: „pri nas so vetrovi za sadjerejo preojstri; ozračne razmere so neugodne, in sadje se pri nas ne da drago v denar spraviti!

Te ugovore ne bomo na tančneje pojasnjevali; samo toliko omenjamo, ka se je pisatelj na dvamesečnem potovanji skozi deželo do dobrega prepričal, da ima ta dežela nar lepše doline, v kojih so ozračne razmere i tla sadjereji prav ugodna. Ravno tako se je prepričal, ka bi sadjerejcu nikakor težko ne hodilo, z ozirom na nizko ceno zemljišč in na vedno razširjajoča se občila, pripravljeno sadje tudi drago prodati, se vé da pot tem pogojem, da se pri sadjereji dobro izpozná.

To konečno opombo moramo v obče nar bolj povdarjati. Odgovor na v napis postavljeno vprašanje bode nar jasneje pokazal, na ktere reči se naslanja povzdiga tega zemljodelstvenega oddelka.

Nar poprej moramo izreči, da se naj že stoječa sadna drevesa v dobrem stanu vzderžavajo in ko bi zanemarjena bila, da

se jim s posebno skerbljivostjo postreže. Na dalje morajo se že obstoječi sadovnjaki racijonelno ali umno ravnati ter vse, ki so ali zavoljo neugodnih razmer ali zaradi pomanjkanja sposobnih oseb skaženi, raje opustiti, kakor je kumerne imeti.

Z vzderžavanjem in poboljšanjem glede sadjereje uže ustvorjenih naredeb se naj potem zjedini nova saditev sadnega drevja. Podpora strani deržave, občin in veljavnih privatnjakov ali njih lepi izgled bil bi na vsak način zdatnega vspeha.

Kjerkoli pa začnemo pospeševati sadjerejo, povsod nam proti ena in ista zadrega; manjka namreč tacih sposobnjakov, ki to reč zadostojno poznajo, ki so v nji zadosta izkušeni. Marsikteri bi se rad pečal s sadjerejo, ko bi jo le na pravo stran oberniti znal.

Naslanjaje se na resnice koje nam podajajo glede sadjereje sloveče dežele, izrekamo in terdimo, ka mora vsem naredbam v povzdigo sadjereje storjenim izgled in poduk v izredbo dobrih moči biti sverhni namen.

Kako bi kmet, hmeljar, tobakar, in gorman svoje delo dobro opravljati zamogel, ko bi svojih opravil na tanko ne poznal!

Ravno to velja tudi o sadjereji. Da dosežemo ovo nalogo, obračamo opazljivost na take uredbe, ki so se ali že kot dobre pripoznale i se tu pa tam že dobro obnesle, ali ki so vredne da se če dalje ž njimi poskuša.

1. Podučilni zavodi za sadjerejo. Že delj časa obstoje različni zavodi za sadjerejo pod imenom „sadjerejne šole ali pomologočni zavodi“ Sadjereja je na dalje podučilni predmet na malo da ne vseh kmetijskih, vertnarskih in vinstvenih šolah, na kmetijskih akademijah in napredovalnih ali zimskih šolah.

Skoro pri vseh teh zavodih se sadjereja predava teoretično in praktično; zavoljo tega so ž njimi združeni tudi sadovnjaki ali sadunosniki.

Da znajo take šole, koje vodijo teoretično in praktično izurjeni možje, blagotvorne postati, pričujejo nam mnogi lepi izgledi.

S temi zavodi skerbimo posebno za mladi naraslej, za prihodnji rod. Ako se veselje in ljubezen do sadjereje vtisne v serce mladenča, kojega se v mladih letih to najraje prime, pridobimo si na tem poti dobre dosti izurjene sadjerejce, ki bodo nastanujoči sadjereji gotovo krepke in močne naslombe.

Ti zavodi so tudi v pervi versti poklicani, vderžavati, preskušati in razširjati žlahne sadne sorte. Čim bolj se bo sadoslovje olikalo, čim bolj se bo naravoslovje sploh, posebno pa kemija in fizika za sadoslovje porabilo, tim bolj se bodo te šole navzele znanstvenega značaja, tim več bodo od svojih učencev tirjati smele.

Pri sedanjem stanji šolske omike v se sadjerejo se pečajočih deželah pa je pri ovih zavodih praktiška stran važneja od teoretične, ker inače ne dobimo s vsakim sadjerejnim opravilom skušene sadjerejce. Naj se tedaj takim učencem nikdar ne nalaga, kar bi jih zmožnost presegalo, kar bi zastopiti in razumiti ne mogli. Drugače si odgojimo polovedce, ki bi več škodovali kakor koristili.

Izmed dozdaj naštetih zavodov za sadjerejo imenujemo še tudi podučilne kurze za strežaje pri sadjereji, potem za učitelje na ljudskih šolah, vertnarje, cestarje in grajščinske nadzornike. Ker se možje ravno kar imenovanih stanov v določeni službi, ne morejo se dolgo časa muditi z ukom v sadjereji in se je tudi ne bodo temeljito naučili. A ker so večidel v stanu, iz dobrih knjig sami dalje se uriti, ovi kurzi tudi svoj namen navadno dosežejo.

(Konec prih.)

Deželna sadjerejna in vinstvena šola blizo Maribora na Štajarskem

se odpré dne 1. Marca 1872. Namen ji je pa ta le: Razširiti umno vinorejo in kletarstvo, sadjerejo, zelinjerejo in poljedelstvo sploh, povzdigniti bučelarstvo, napravljati primerjalne poskušnje glede rodovitnosti tert in sadnih dreves, glede njih ravnave in obrodka, pomnožiti in razširiti z ozirom na ozračne in zemeljske razmere dobra tertina in sadjina plemena ter v ta namen podučevati teoretično in praktično mladež sploh, posebno pa kmečko mladino.

Da se ta namen doseže, bode s šolo zjedinjeno obdelovanje vsa zemljišča obsegajočega blizo 75 oralov obširnega posestva, na kojem znajo dijaki naučiti se vseh praktiških del in opravil.

Uk je menjoma teoretični in praktični in obsega s pripravnim letom vred tri leta s temi le predmeti:

I. V dopolnilo navadno ljudskošolskega uka: branje, pisanje, računenje, jezikoslovne in spisne vaje z ozirom na posebni namen té šole, navadno zapisovanje dohodkov in stroškov.

II. Iz prirodoslovja: Elementarne stvari iz fizike, kemije in zemljoslovja, živalstva in rastlinstva.

III. Iz mathematike: Nar potrebniše reči iz praktiškega zemljo- in poljemerstva, nivelliranje, risanje načrtov in drenaža.

IV. Pravi strokovnjaški predmeti: Vinoreja, kletarstvo se sodarstvom vred, sadje- zelinje- in bučeloreja ter domača obrtnija.

V. Splošno poljedelstvo z posebnim ozirom na malo posestvo.

Po končanem tretjem letu dobé dijaki spričalo, v kojem se zaznamnuje, kako so se učili in zaderžali.

Sprejemni pogoji:

Sprejemajo se v pervi versti Štajerci, potem pa tudi mladenči sploh, ki so 17 let stari, zdravi, pošteni in neoženjeni. Znati pa morajo vsaj toliko, kar se v ljudskih šolah učí.

K sprejemu je potrebno:

a) kerstni list, spričalo o stavljenih kozah in zaderžanji,
b) dokončano 17. leto,
c) spričalo, da se je ljudska šola z dobrim vspehom dokončala.
d) pismena izjava strani starišev ali njih namestnikov, da hočejo plačílne pogoje izpolnjevati.

Isti, ki so z dobrim vspehom absolvirali ali spodnjo gimnazijo ali spodnjo realko, meščansko ali kako kmetijsko šolo, ali ki v preskušnji se izpričajo, da imajo potrebno predznanje, morejo takoj v drugi razred stopiti.

Vstopiti znajo, hi so dobili štipendijo, ali ki plačajo.

Štipendisti dobijo v zavodu stanovanje, obleko in hrano.

Na lastne stroške pa imajo seboj prinesti:

4 srajce, 3 spodnje hlače, 4 parov čarap (štumfov), 6 pisanih robcev, 1 popolno delavno in prazniško obleko za po zimi, in eno za poleti in 2 para močnih škorn.

Srajce, spodnje hlače, čarape, robci naj nosijo začetne črke lastnikovega imena.

Za pranje poskerbi zavod.

Plačevalni dijaki dobe v zavodu samem le tedaj stanovanje in hrano, ako je prostor in ako se to vjema z zavodinim namenom. Za pervi primerljej, namreč če se vzamejo v zavod v stanovanje, plačajo na leto 200 gold. razun obleke.

Plačevalni dijaki, ali v zavodu stanujejo, ali zunaj njega, plačajo za vsako polleto v poprej 24 for. a. v. podučnine; deželni odbor ima pravico, od nje oprostiti.

Deželni odbor sprejema deželne štipendiste, kakor iste, kojim se podele od okrajnih zastopništev, drugih korporacij ali privatnjakov ustanovljeni prosti prostori; ustanovitelji tacih prostorov imajo pravico prezentacije.

Plačevalne dijake i take, ki stanujejo zunaj zavoda, pa sprejema ravnatelj, kojemu se morajo do 15. februarja 1872 osebno predstaviti.

V Gradcu, 20. grudna 1871.

Od štajerskega deželnega odbora.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček

iz sejnega zapisnika dne 4. septembra 1871.

1. Remuneracije za predavanje kmetijsko napředovalnega poduka so se poklonile sledečim učiteljem: Juri Schopper v Radgoni, Vincenc Haring v Fehring-u, Leopold Baumgartner v Dolgolicih, Rok Orač v Rogatcu in Matija Raisp v šent Jurju v slov. goricah.

Gospoda učitelja Herman Beier in Karol Maier v Admontu dobita tako remuneracijo od okrajnega š. svetovalstvo v Liecnu.

Vsem imenovanim bodo se potrebni učni pripomočki pôtem okrajnih š. svétov poslali.

Ker osrednjemu odboru ni bilo mogoče, vsakemu prošnjaku podeliti remeneracijo, in ker mu mora vendar na tem ležoče biti, da se kmetijska napredovalni poduk kolikor mogoče razširi, sklenil je, tudi drugim nego prej navedenim šolam poslati učna sredstva, če so tam učitelji, ki so kmetijski učiteljski kurz poslušali ali na Dunaji ali v Gradci.

Take šole, oziroma učitelji so:

Gosp. Rudolf Wild, učitelj v šent Lamprehtu, poddrušnica Novi terg;
„ Jožef Heinisch v gornjem Haagu, poddružnica Arvež;
„ Karol Rossian na Vasoldski gori, poddružnica vzhodni Gradec;
„ Jože Pöltl pri sv. Dionizu, poddružnica Bruck;
„ Jakob Lopan v Vitanji, poddr. Konjiška;
„ Martin Dernioč v spodnji Polskavi, poddr. Slov. Bistrica.

2. Merjasci Berksirskega plemena se proti 10 gold. prisodijo sledečim gospodom:

Otmar Ainspinner v Friedberzi,
J. Pichelbauer v Hohenavi, poddr. Friedberške;
Alojz Maierhofer v Valdbahi, poddr. Borovske;
Franc Holler v Borovji;
Jože Znpan pri sv. Krištofa, poddr. Celjske;
Baron Hammer-Purgstall v Feldbahu;
Janez Klöcker v Gleisdorfu,
Henrik Detiček v Konjicah;
Mat. Hsidenbauer v Hojnici in
gospa Marija Gorjupova.

3. Ker so se pri dražbi ga sredno in dolenjo Stajersko odločene plemne goveje živine godile nektere nepravilnosti, sklene osrednji odbor:

a) da se sme živina tudi za nižo kakor za izklicano ceno oddati;
b) plemno živino smejo licitirati samo kmetovalci, ki imajo na njih ime glaseče oglasilne liste; licitirana živina sme se samo za pleme porabiti;
c) če je obrok protekel, ne izdajajo se nobeni oglasilni listi več;
d) oglasilni listi, ki se pri eni licitaciji ne porabijo, ne smejo se hraniti za drugo ali tretjo dražbo, ampak jemljejo se ali pri dražbi sami, ali pozneje nazaj; položeni desetaki pa se vernejo.

Ker je silno potrebno, da se obširni močvirnati travniki na suho denejo, bode se postavila tretja preša drenažnih cevi; osrednji odbor skleno, mu ponujeno prešo nakupiti.

5. C. k. generalna komanda je nasvetovala, naj bi se učitelji in pripravniki k vojaskim vajam poklicavali mesca septembra; to se s tim dostavkom primerno spozná, naj bi se vojaške vaje tudi za druge dijake preložile na počitnice.

6. Prošnji osrednjega odbora, naj bi se prosilci za deželne štipendije na kmetijski šoli ne več direktorju ampak poddružniškim predstojništvom osebno pred stavljali, vstregel je deželni odbor le v toliko, da se sme od tega pravila sem ter tje izjema storiti.

7. Štipendiji po 250 fl. za obiskovaje dolnje-avstrijske deželne sadjerejne in vinstvene šole v Klosterneuburzi se podelite Jožefu Fleckhu v Riegersburzi in Jožefu Schmid-u v Mariboru.

Poddružniška poročila.

Poddružnica Konjiška. Pri seji dne 23. novembra 1871 pod predsedništvom gospoda Fleischerja govorilo se je narprej o živinoreji in posebno o svinjah; pogovarjalo se je o pripomočkih proti vraničnemu prisadu. V tem obziru se je priporočalo, naj bi se hlevi trosili s klorjevim apnom. O vinoreji se je živahno obravnavalo. Glede trsovja se je izreklo, da se naj priderži tantovina in belina kot glavitna terta; poleg nje pa se sadi žlahnina, rivček laški in muškatovec. Zelenika in ramulak pa se morata izsekati. Gospod grof Blangy je kazal kokone ali zavitke od domačih, japaneških in prekrižanih sviloprejk. Osrednji odbor se bo naprosil, da pripomaga pri nakupovanji Lhuillierjeve žitočistilnice. V poddružniški odbor se izvoli gosp. Janez Sutter, posestnik v Konjicah.

Razne stvari.

Visokovpoštavavi predsednik našemu družtvu, gospod deželni glavar Dr. Moric pl. Kaiserfeld je s cesarskim rokopisom od 22. grudna 1871 imenovan za dosmertnega uda gosposke zbornice.

Odlikovanje: Njegovo Veličanstvo presvitli cesar je v pripoznavi dolgoletnega in vspešnega učiteljstva poklonil nadučibelju gosp. Franc Trummerju zlati križec, nadučiteljema Franc Einfalt v Radgoni v Franc Regholec pri sv. križu blizo Lutomera pa sreberni križ s koruno.

Na dvarazredni ljudski šoli v **Teharjih** se s početkom drugega tečaja oddaja podučiteljska služba z letno zlaco 300 for.

Prosilci naj svoje pravilno obložene prošnje z dokazom popolnega znanja slov. jezika pošlejo do 5. februarja 1872. krajn. svetovalstvu v. Teharjih.

Okrajni š svét Celjski, 25. grudna 1871.

Schönwetter.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 20. do 29. januarja 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

20. januarja: V Bučah**, kant. Kozje; pri sv. Mohorji**, kant. Rogatec; pri sv. Lenartu** v slov. goricah; na vrenski gorci**, kant. Kozje.
21 „ V Tekarjih**, kant. Celje.
22. „ V Marbegu**; v Mozirji**, kant. gornji grad.
25. januarja: V Artiču**, kant. Brežice; v Koprevnici**, kant. Kozje; v Studencih**, kant. Slov. Bistrica; v Slovenjem gradci**, v Mariboru.
29. „ V Vojniku**, kaut. Celje; v Radgoni** (traja 2 dni).

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 2. do 5. januarja. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 33 for. 31 kr.; neomikanega moravskega prediva 26 for. — kr. do 38 for. — kr., in omikanega 75 do 105 for., neomikanega poljskega 17 for. 75 kr. do 20 for. 50 kr., in omikanega 23 for. 50 kr. do 32 for. 25 kr.; apatinske konoplje 16 for. 50 kr. do 22 for. — kr., neomikane poljske 15 for. – kr. do 17 for. — kr.; žaškega hmela 230 do 240 for., avžaškega 170 do 175 for.; vagán deteljnega semena 36 for. — kr. do — for. — kr.; metelke 42 for. do 45 for.; oljnatega semena, ogrščice 8 for. 25 kr. do — for. — kr.; stot: ogrščičnega olja 30 for. 50 kr. do 31 for. 50 kr.; lenénega olja 28 for. do 28 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 11 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 34 for. do 35 for.; posušene slanine (špeha) 35 for. — kr. do 36 for.; masla 50 for. — kr. do 54 for.; neprecejene strdi (medú) 21 for. — kr do 22 for. — kr.; voska 124 for. do 128 for.

V Gradci od 2. do 5. januarja. Stot volovjega mesa je stal 28 for. 30 kr.; libra (funt): teletine 28 kr., svinjine 26 kr., neposušene slanine 28 kr.; posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 66 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 21 for. — kr. do 23 for. — kr., voska 126 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 230—240 for.; kmečki 220—225 for.; avžaški 170—175 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšcice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 2. do 5. januarja	6	79	4	44	—	—	2	29	3	85	—	—	3	30	—	—	1	52	1	87
Bruk		6	80	3	70	3	20	2	20	4	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	40	4	10	3	50	2	15	4	10	4	10	3	40	5	80	1	45	1	50
Ptuj		6	5	3	90	3	40	1	93	3	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celje		6	30	4	8	3	25	2	42	4	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	40	4	20	3	40	2	—	4	20	—	—	3	60	—	—	1	50	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšcice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 2. do 5. januarja	6	85	4	10	3	20	2	18	—	—
Pešta		7	30	3	90	3	—	1	94	3	75
Praga		7	50	4	30	3	60	1	80	—	—
Brno		6	—	4	30	3	30	2	—	4	40
Linec		7	—	4	—	3	20	2	13	—	—
Zagreb		6	—	2	80	2	50	2	35	3	30
Ljubljana		6	60	4	40	3	60	2	20	4	75
Raba		7	—	3	30	3	10	2	5	—	—
Mošonj		5	60	—	—	2	80	1	70	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 2. V Gradcu, 25. januarja 1872. **Tečaj IV.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Kako se da sadjereja povzdigniti i pospešiti?

Spisal g. direktor H. Goethe.

(Konec.)

2. Povzdiga sadjereje po družtvih in potujočih učiteljih. Takih družeb, ki bi se specijalno samo s sadjerejo pečale, je le malo. Skoro v vseh deželah je dotična skerb izročena kmetijskim in vertnarskim družtvom, ki se včasih še delé v odseke za sadjerejo.

Čeravno ne moremo prikrivati, ka je delavnost teh družeb bistveno odvisna od sposobnosti in žrtvovoljnosti vodujočih in ravnjajučih oseb, je nam vendar posebno veselje, da moremo konstatirati, ka so društva k povzdigi deželnega zemljodelstva in posebno sadjereje že precej pripomagale in da jo bodo še na višo stopnjo povzdignile, če v njih le pravi duh vlada, če se vedo braniti zaspanosti. Naloga za sadjerejo ustanovljenih družtev bode nar prej v tem obstala, da podučujejo družtvenike, sploh sedanji rod ter reprezentante sedanje sadjereje. Ta namen se dá doseči po izdajavanji popularnega ali lahko razumljivega strokovnjaškega časopisa, ali s tem da se dobre knjige nakupijo in brezplačno razdelujejo, da se razdelé žlahne šibice, drevesca in da se napravljajo izložbe. Skušnja je sicer učíla, da sadjerejec na deželi te pripomočke le malokedaj tako rabi, kakor bi želeti šlo.

V novejem času se je zarad tega poskusilo, s primernimi govori pri družtvenih shodih, koje so govorili teoretično in praktično izurjeni strokovnjaki — z eno besedo s potujočimi učitelji naravnost na kmeta si pridobiti potrebnega upljiva. Pomanjkanje tehniških moči je družtveno življenje že od nekdaj hudo motilo. Vedno bilo je težko, pri shodih se sporazumeti o določno postavljenih vprašanjih ter dospeti do rezultata, če ni bilo nazočih strokovnjakov, kojim se bi bilo zaupalo in verjelo. Naloga potujočega učitelja ni nikakor lahka. On mora mojstersko znati, kar hoče učiti; on mora teoretično in praktično izurjen in zadosta skušen biti. Navdušenost za svoj poklic mora mu gladiti in jasniti govor. Potujoči učitelj bo samo tedaj kaj opravil, če si pridobi zaupanje prebivalcev in poslušalcev. Mesto potujočih učiteljev se je dozdaj vpeljalo v pruskih porenskih deželah, na Hessovskem, Badenskem, Würtenberškem, na Avstrijanskem in deloma tudi na Bavarskem.

Že zdaj smemo terditi, ka so potujoči učitelji priborili si marsikaki lepi vspeh. A ravno tako je resnica, da se dá vspeh njegovega delovanja še le po nekterih letih prav soditi, da se mora kmet večkrat na eni i isti pobolšek opomniti, prej da ga sam poskusi, in da malomarnost in maloupnost strani kmetov delovanje potujočega učítelja čestokrat ternjevo dela.

Ako se družtvo prav vodi, zna primerno posredovati med vlado in prebivalstvom. Sadjerejno družtvo ima poklic, želje in zahteve sadjerejcev pozvediti, o njih posvetovati se in je v pravi obliki vladi priporočati. Take družbe, ki izvirajo iz neposrednih volitev, reprezentirajo ali zastopajo večídel tudi dejansko isti predmet, kojemu so namenjene.

Ne mirajuča spodbuja delavnega družtva mora

konečno vendar le vspešna biti. Zlasti pa je **premijiranje** že marsikaj koristilo.

Če se premije za umno ravnanje pri drevji, za lepo sadje, za splošne zasluge pri sadjereji delijo, prav in dobro je. Ovi, ki na poti poboljšekov gaz napravijo, morajo mnogo pretrpeti, mnogo žrtvovati. Je li poganjalo za premije častilakomnost ali dobitoljubje, izgled se vendar postavlja in ž njim vred dokaz, da je poboljšek mogoč, če se le na pravem kraji prime. Izgledi pa se posnemajo, presodki se razkerhnijo in s tim je že dosta pomagano.

3. **Občinski drevesni strežaji, ali občinski sadjerejci** so se na Würtenberškem povsod ustanovili; jim pa se mora ta dežela tudi zahvaliti, da se je tam sadjereja tako zdatno povzdignila. Neprecenljivega haska mora biti, ako se v vsaki občini vsaj eden znajde, ki zna vsako sadjereje se dotikajoče delo, ki s sadjerejo se pečajočim občanom z besedo i djanjem pomagati zamore. Male občine se v ta namen lahko z večimi združijo, ko bi jim dotični stroški previsoki bili.

Naloga teh strežajev bi bila, da proti izgovorjeni plači vsako delo pri vseh sadnih drevesih v občini vestno opravljajo, ali nadzorujejo in vsaki novi sad oskerbijo. Razumeva se, da ne more kmet vsakternik, ki ima sadno drevje, vsako delo pri drevu prav poznati; ta ne utegne, drugega ne veseli, ta ni spreten, uni ne vé.

Tudi v prejšnih časih bili so tu pa tam možje, kteri so se pri sadjereji dobro izpoznali in se ž njo posebno pečali; od daleč so jih morali k požlahnjevanji ali cepljenji tirati.

4. **Nasajenje sadnih dreves poleg državnih in drugih cest in potov.** Že leta 1803 in pozneje 1827 so se na Badenskem in sosednih deželah dale postave in zaukazi, ki so nasajenje sadnih dreves poleg sposobnih cest priporočali ali pa celo s silo tirjali. Akoravno načelno ne moremo odobravati takih posilnih naredeb, čeravno se nam koristniše zdi, ako kmetje kaj tacega iz lastnega prepričanja in prostovoljno storé, vendar ne moremo tajiti, ka se istim zaukazom mnogi sadunosniki za svojo eksistenco zahvaliti imajo. Sadno drevje ima poleg cest prav primerno stališče; pri pravi strežbi in drugih ugodnih razmerah tudi dobro raste. Sadno drevje ima tukaj dokaj mokrote; pa tudi cestno i živalsko blato, ki se v grabnih in jarkih nabira, sadnemu drevji k hitri rasti in zdatni rodovitnosti dobro tekne. Zrak in svitloba nikjer ne manjka. Pri cesti se pa tudi vsaki čas vsako delo lahko dá opraviti.

Nekteri sicer ugovarjajo, da drevje cesti preveč senco dela, vožnjo ovira in da se cesta ne more zadosti posušiti. Temu postavljamo nasproti mnenje sedanjih tehnikov, ki terdijo, da je ista cesta veliko bolja, ki se popolnoma ne posuší, kakor ova, ki je zdaj hudi suši, zdaj deževnim nalivom podveržena. Ako se drevo na pravo mesto postavi, in če ima dosta visoko deblo, ne bo vožnjo nikdar oviralo. Ceste trebijo cestarji; hitro se je tedaj vkoreninila misel, tem ljudem izročiti strežbo sadnega drevja poleg cest. Neki so znali, z drevjem ravnati, drugi pa so bili čisto nevedni. Ti so se morali izuriti in navaditi. Tako so ti cestarji že veliko koristili in dobro bi bilo, ko bi se ta naredba povsod vpeljala. Da bi se ti raje s sadjerejo pečali, moral bi se jim določni del priraslega sadja obečati. Po vseh teh naredbah povišani stroški bodo se s sadjem gotovo plačali. Sem ter tje se je sicer že povdarjalo, ka drevje ob cestah nič ne nese, marveč vedne stroške vzročuje. To se pa samo v pervih letih prirajma in tam, kjer je strežba pomanjkljiva.

Znano je nam, da je sadje ob cestah že mnogi dobiček podalo. Po uradnem naznanilu kraljeve Hannoverske vlade od leta 1858 dajalo je tamšno drevje poleg cest ta le dobiček:

			tolarjev
	35.612	jabelčnih dreves je obrodilo sadje za	7.949
	5.162	hruščevih „ „ „ „ „	239
	2.575	češnjevih „ „ „ „ „	668
	11.547	češpljevih „ „ „ „ „	1.920
	494	orehovih „ „ „ „ „	30
vkup	55.390	dreves „ „ „ „	10.806

ali 16.209 gold. srebra.

Izmed teh dreves pa je bila dobra polovica še jalova — brez sadja. Po tem takem pride na vsako nesočo drevo 60—65 krajcerjev dobička Iz tega se pa tudi razvidi, da so jabelčna drevesa za ob cestah nar primerniša in rodovitniša, kar se dokaže tudi s sledečím.

Poleg ceste iz Hannoverja v Kassel je stalo 1858 leta 5559 jabelčnih dreves; izkupilo se je od njih 4725 gold. a. v., tako da na vsako drevo blizo 90 krajc. pride.

V nar noveji dobi se je vzderžavanje mnogih cest izročílo okrajem ali srenjam; tem pa mora še več na tem ležoče biti, da si povernejo stroške za vzderžavanje z dobičkom od sadja.

Ceste so kakor žíle po deželi razprežene. Kakor žíle na človeškem telu razpeljavajo kri po vsem životu, tako bi se naj tudi ceste povsod izgledno napravile, povsod naj bi služíle pospehu sadjereje, ter kazale, kaj da je sadno drevje vredno. Tako bi se znabiti tudi kmet počasno

naučil, sadno drevje više ceniti in je bolj obrajtati, kakor dozdaj.

5. **Učitelji na ljudskih šolah kot pospeševalci sadjereje.** Pripoznana resnica je, ka so duhovniki in učitelji nar bolj sposobni, tu pa tam sadjerejo postaviti na krepkeje noge. Opominjamo samo na imena že umerlih mož: Christ, Sickler, Breuer, Müschen i. t. d. Učitelj ima ne le moralični upljiv na mladino, ampak stoji tudi v neki posebni česti pri starejih vasčanih, s kterimi skupaj živi. On na drobno pozna razmere in posebnosti kmečkih ljudi; on pa je tudi zmožen, vse poboljške lahko zapopasti. Navadno ima še veči ali manji šolski vert, v kojem zna praktiško podučevati. Učitelj zamore biti dobra podpora in naslomba za sadjerejo, če ima dó nje veselje in potrebno znanje.

Mi sicer ne moremo tajiti, da bodo mlajši učítelji zavoljo pogostega se prestavljanja in zarad drugih neugodnih razmer v tem obziru le malo koristili; á na drugi strani je tudi resnica, da so mnogi z ozirom na njihne moči in na razpolaganje stoječa sredstva premalo delavni. Isto znanje, koje si učitelj na pripravnišnici glede sadjereje pridobi, je večidel premalo. Zato manjka pri obširnem števílu drugih predmetov potrebni čas. Za tega voljo smo že pod štev. 1 opozorili na priložnost, pri kteri si učitelji še pozneje potrebno vedo doseči zamorejo.

Želeli bi, naj bi se ta priložnost prav često rabila in da bi se strani občín, družeb in korporacij k temu potrebni denarni pripomočki se dovoljevali. Opomniti gre, da se za to izvolijo samo isti učítelji, ki so za to reč že pokazali veselje in intereso. Z gotovostjo smemo si misliti, ka si zamore učítelj pri pravi rabi nabranih véd svoje stanje zdatno poboljšati, pa tudi občni blagor svoje občíne povzdigniti. Kako dobrodejno je za vsacega sadjerejca, če ve, da ima med sosedi moža, ki mu v dvomljivih primerljejih pomagati zamore.

Vse to se naj na merodajalnem mestu presodi, da se najde prava pot k povzdigi sadjereje.

Buče na kompostnem kupu.

Malo je takih kmetov, ki bi ne delali vsako leto kompostni ali mešani gnoj. Da se pa od tega dobiva še posebni hasek in da se kupu tudi podeli prijazna zunajnost, naj se z bučami nasadi. Buče so prelepi sad s na kviško štoječim ali ovijajočim se steblom; zarád svojega sirocega perja serka veči del svoje hrane in mokrote iz zraka, ne pa iz zemlje, koji tedaj le malo moči odteguje. Na visokem kupu dobro storijo. Njih siroko listje dela kupu senco, vzderžuje in hrani mu mokroto. Mokrota pa ravno vzročuje, da kup hitreje razpade in zagnjije. Buče pa tudi ne trpe plevela, kar je posebne vrednosti, ako je kompost za na njivo namenjen. Seme se sadi mesca maja, kedar se mrazu ni več bati, in sicer dva čevlja narazen Okopljejo se pa samo enkrat in sicer prej da se jamejo ovijati. Svinje in živina buče prav rada žre; krave po njih bolj molzejo. Tudi karpi buče visoko porajtajo in se od njih kmalu udebelijo ter okusno meso zadobijo. Ljudje v jutrovih deželah rabijo buče, da v njih marsiktero sadje hranijo, posebno pa grozdje, kar bi se pri nas lahko posnémalo. („Praktiški kmet.“)

Kako s podzemljiščem pri njibah ravnati.

Kmet, ki je tako srečen, imeti njivo, ki je blizo 2 čevlja ene persti, zna podzemljišče ali spodno zemljo na kteri si bodi naćin orati. Ni se mu treba bati, da bi ne raslo, kar seje. O tacih njivah pa tudi tú ne govorimo. Će je pa spodnja zemlja slabeja, mora se še le pripraviti da zamorejo rastline v njo svoje korenine postaviti in zasaditi. Spodna zemlja pa se za to pripravi, ako se podzemljišče zboljša brez da bi se, kakor se navadno zgodi, enakočasno gornja poslabila. Jaz mislim: ako se en del gornje dobre persti se spodnjo pomeša in tam zrahljan obleži, se tako pripravi, da se pozneje z gornjo brazdo zopet zjedini.

Vprašali bodete, kako se to nar lože včíni.

Jaz dam po eni brazdi tri pluge iti. Pervi plug vzame navadno brazdo, samo da po nje zmožnosti za 1—2 palca plitveje orje. Tako dobim perst, ki se more s spodnjo pomešati. Za pervim plugom gre podzemljiščno oralo štirinaprežno in tako globoko kakor je le mogoče. To oralo vzame vse ovire globoki brazdi. Zdaj še le pride tretji plug; ta zmeša zemljo á tako, da zrahljane persti ne spravi na poveršje. Za tretjim plugom hodijo delavci, ki kamenje, štorovje in druge zapreke odpravijo. Gornja slabeja brazda pride zopet na vrh kakor v drugih letih in se po navadi pognoji; á podzemljišče se vendar ne more vsesti i zložiti, tako da svobodno tudi na vrh spraviti sme, ker je že pripravljeno.

V jeseni sem na ta način blizo 7 oralov na globoko izoral, 16 pa sem moral pustiti, ker je

mraz že pritiskal. Vsa njiva se je potem v spomladi enakomerno pognojila in s peso posejala. Med poletjem je pesa na vsi njivi skoro enaka bila na videz. A pri spravljanji se je razloček pokazal. Na enem oralu plitvo izorane zemlje se je dobilo 200 centov, na enem oralu globoko izorane pa 404 centov pese.

Otto.

Protokol

o sejah 48. občnega zbora štajerskega kmetijskega družtva dne 9. in 10. januarja 1872 v deželni dvorani v Gradci.

Pervi sejni dan 9. januarja 1872.

Predsednik Dr. Moric pl. Kaiserfeld začne sejo z nagovorom ob 4¼ popoldne. Družtveni tajnik bere potem imena istih gospodov poslancev, ktere so druge kmetijske družbe i poddružnice k občnemu zboru odposlale. Zastopane niso bile poddružnice: Friedberg, Irdning, Kindberg, Sevnica, Brežice, Murava, Oberceiring.

Perva točka v programu.

Opravilno poročilo osrednjega odbora.

Po nasvetu poročevalca Dr. vit. Hlubeka izroči se to poročilo triudnemu odboru v presodbo i poročevanje pri drugi seji. V ta odbor se volijo gospodje:
Gustav vitez Conrad, poddružnice Wildonske,
Edgar baron Ecker, poddružnice vzhodnograške,
Bogoljub Bayer, poddružnice Slovenskobistriške.

Druga pogramova točka.

Ravnava družtvenih računov.

Poročevalec J. Pairhuber stavi v imenu osrednjega odbora te le predloge:

Da se družtveni računi pravi iz sredjine občnega zbora izvirajočí kontroli i presodbi podveržejo, se zaukaže:

1. Račun mora obsegati:
a) Denarni premik in premembe v inventarji,
b) Primero s proračunom; če se je proračun prestopil, mora se opravičiti,
c) vspeh družtvenega gospodarenja in iznesek njegovega izvirnega premoženja.

2. Te račune ima osrednji odbor enemu od občnega zbora že poprej imenovanemu računskemu strokovnjaku v preiskavo izročiti in ž njegovo presodbo vred občnemu zboru predpoložiti.

3. Občni zbor izvoli iz družtvenikov pregledovalni odbor, kí obstoji iz treh udov in treh namestovalcev, za vsako leto v poprej; temu odboru se izročé računi s strokovnjakovo presojo vred. Ta odbor potem račune pregleduje, če je treba, napelje računsko pravdo in po skončatku te preiskave in ravnave prihodnjemu občnemu zboru svoje nasvete stavi glede odobravanja ali ovrečbe.

4. Pregledovalni odbor je v ta namen opravičen, pregledati tudi knjige in vso ravnavo osrednjega odbora z družtvenim premoženjem ter zahtevati od računapoložnikov potrebne pozvedave.

5. Pregledovalni odbor napiše računovo rešitev po sklepu občnega zbora in skerbi za njeno izveršbo; družtveni denarničar i osrednji odbor morata se udati dotičnim sklepom občnega zbora in sta za njih izpeljavo odgovorna in odškodninodolžna.

6. Tudi proračun za drugo leto dobi pregledovalni odbor pravočasno v roke, da ga pregleda, se o njem posvetuje i poroča občnemu zboru.

Ti nasveti so odobrijo, ravno tako k tretji programovi točki

račun za 1871

in k četerti točki

proračun za 1872

od poročevalca nasvetovano prestopno ali prevodno določilo:

Račun za 1871 in proračun za 1872 izročita se pregledovalnemu odboru, ki se ima danes za računsko leto 1872 izvoliti, z naročbo, da poroča občnemu zboru o proračunu jutri (10. januarja), o računu za 1871 pa pri prihodnjem zboru.

Vsled teh sklepov se takoj izvolijo:

1. Za računskega strokovnjaka po II točki zgoraj navedenega nasveta deželni računski svetovalec Joahim Seiller;

2. v pregledovalni odbor za 1872 družtveniki:
Dr. Mussil, poddružnica Eisenerz,
Oskar baron Ecker, poddružnica vzhodni Gradec,
Dr. Haffner, poddružnica Voitsberg;
za namestovalce:
B. Tratnik, poddružnica Lutomerska,
Friderik Müller, poddružnica Ptujska,
A. Plankensteiner, poddružnica Oberwölz.

K 5 točki v programu:

Naredbe v povzdigo govedinoreje

stavi poročevalec Dr. Klingan predlog:

1. „Osrednji odbor ima obširno premijiranje po „tem lansko leto s privoljenjem in odobravanjem „c. k. kmetijskega ministerstva rabljenem čínu za „nar bolje i ugodniše sredstvo v povzdigo in ohra„nitev domače govedinoreje. Glavne točke pri tem „premijiranji so: ozir na čisto pleme na podlagi ži„vinorejnih okolij, omejitev prodaje in inštrukcija ali „navod za sodnike zastran premij.“

K temu predlogu stavi poslanec vzhodnograške poddrušnice preminjalni nasvet:

„Osrednji odbor naj k vsakoletnim živinskim „razstavam pošilja sposobne osebe, ki bi sodnikom „na izpostavljeni živini pokazali, naj kaj se mora „posebno gledati, ki bi jim dokazali, kake važnosti „je presojevanje na podlagi namenov, h kojemu se „ta ali una žival rabi. To podučevanje bi se moralo „opirati na načela, ki so se poprej od živonorejnega „odseka osrednjega odbora kratko in razumljivo v „posebni spomenilnici sestavile.“

Na dalje stavi poslanec Ptujske poddružnice nasvet:

„Osrednji odbor naj na primerni način objavi „skušnje o premijiranji živine i v tem obziru vel„javnih načelih.“

Pri glasovanji se podere preminjalni nasvet vzhodnograške poddružnice in poročevalcev predlog se sprejme.

Pristavni nasvet Ptujske poddružnice se jednako overže.

Poročevalec stavi nadalje nasvet:

2. „Delitev državnih premij goveji živini se „raztegne na govedinorejne okolije na srednjem in „dolenjem Štajerskem, kakor hitro bo to po zadostojnem stevilu čistoplemnih glav mogoče."

Ta predlog se odobri.

3. Tretjemu nasvetu osrednjega odbora:

„Licitacije domačoplemne živine možkega in „ženskega spola za rejce na srednjem in dolenjem „Štajerskem se naj nadaljujejo po letos z nar boljim „vspehom izpeljanem činu" —

postavi poslanec Lipniške poddružnice nasproti predlog:

„Osrednji odbor naj poskerbi, da se letos biki „ne bodo več pôtem licitacije, ampak za polovično „ceno neposredno takim živinorejcem prisodili, ki „stanujejo v občinah, koje so neogibno potrebo do„kazale."

Poslanec Slovenjograške poddružnice še pristavi:

„Osrednji odbor naj prihodnjič više cene za „plemno živino dovoljuje, da bi tako gornještajerci „večo veselje do živinoreje zadobili na drugi strani „pa se boljša tvarina in v obširnišem številu na sred„njem in spodnjem Štajerskem razširiti zamogla."

Pri glasovanji sprejme se nasvet osrednjega odbora, oba druga pa padeta.

4. Četertemu nasvetu osrednjega odbora:

„Naj se napravijo za plemno za licitacijo od„merjeno živino posebni hlevi v soglasji z dotičnim „od c. k. kmetijskega ministerstva letos potrjenim „projektom osrednjega odbora" —

postavi nasproti drugi predmet odposlanec vzhodnograške poddružnice:

„Ustanova kolikor mogoče velikanskega živino„rejnega zavoda v deželi z namenom, prirejevati si „višo število bolj sposobnih glav marijadvornega in „muricodolenskega plemena mora se kot nar iz„verstniše sredstvo za hitrejo povzdigo domače ži„vinoreje imeti in od družtva z vsemi pripomočki „na vse kriplje pospeševati."

Poročevalčev predlog se sprejme, uni pa pade.

Šesta točka v programu.

Govor o **sadnih plemenih, ki se na Štajarskem nar bolj obnašajo,** kakor opombe strani posameznih poslancev jemljejo se na znanje.

Sedma točka v programu.

Prosti govori družtvenikov.

Gospod Arnold Plankensteiner govori o prostovoljnem zlaganji zemljišč in pristavlja svojemu govoru sledeče nasvete:

„1. Glede prostovoljnega zlaganja zemljišč dane „državne postave naj se v štajerskem gospodarju še „enkrat priobčijo.

„2. Osrednjemu odboru se naj naloži, da iz„peljavo prostovoljnega zlaganja v tacih krajih, kder „je zemljišče preveč razdrobljeno in razkosano, za„dostojno pospešuje.

„3. Pri prihodnjem občnem zboru naj izreče v „temeljitem dobromnenji, ali zadostujejo dozdanje „postave zastran zlaganja zemljišč, ali bi se znabiti „z ozirom na razmere na Štajerskem dala priporočiti „druga na podlago posiljenega zlaganja postavljena „postava.

„4. To poročilo osrednjega odbora mora se na„tisniti in mesec dni pred občnim zborom med pod„družnice razdeliti."

Vsi ti nasveti se sprejmejo.

Odbornik gospod profesor Schmirger govori o ustanovi planšarskega i gozdorojnega družtva za Štajersko in razdeli dotična pravila.

Poročilo vzame se na znanje.

Predsednik bere dopis v povzdigo bučelarstva postavljenega družtva z povabilom, naj bi mu udje tega zbora pristopili.

S tim konča perva seja ob 7¾ zvečer.

Druga seja dne 10. januarja 1872.

Predsednik jo začne ob devetih zjutraj.

Nadaljevanje **prostih govorov.** Govorili so še gospodi Em. Hofmann iz Ptuja o novi senoobračalnici,* g. Hulders, prof. Wilhelm in poslanec Slovenjograške poddružnice potovalni učitelj gosp. Feuser.

Poslanec zapadnograške poddružnice, direktor A. Baumgartner govori konečno, kako se morajo gospodarstva vravnati in stavi nasvet:

„Osrednjemu odboru se naj naloži, da razširi z „besedo in djanjem času in poljedelsvinim razmeram „primerno gospodarenje."

Ta predlog se sprejme. Potem govori

k 10 programovi točki

odbornik R. baron Walterskirchen o **posojilnih kasah** in nasvetuje v imenu osrednjega odbora:

„1. Naj se potujočemu učitelju naloži, da pri „svojih govorih pojasni bitje in namen tacih poso„jilnih družeb ter razširi prave pojeme o solidarni „zaveznosti."

„2. Naj se položi prošnja pri visoki vladi i po„slanski zbornici

„*a*) da se iste družbe, ki so na podlagi vzajemnosti „vstvorjene in samo svojim družtvenikom denarje „posojajo, oprostijo vsacega direktnega davka,

„*b*) da se jim da prostost koleka in desetka."

„3. Visoka slada in zbornica poslancev se naj „naprosi za družtvinsko postavo po izgledu severo„nemške zaveze od leta 1868."

Potem poroča v imenu pregledovalnega odbora Dr. Haffner o presoji proračuna za 1872 in nasvetuje:

„Kot naročnina za gospodarja, se naj med pre„jemke namesto 2.800 gold. postavi 2.600 gold, vsi „drugi dohodki i stroški pa se naj nepremenjeno „obderže."

Ker se je ta predlog odobril, je proračun določen

z dohodki na	17.705	gold.
s stroški na	17.351	„
in z ostalekom s	354	„

Odbor za pregledovanje opravilnega poročila stavi po svojem poročevalcu sledeče predloge:

K drugi točki opravilnega poročila:

„Zaukazana odpisava udninskih doneskov pri „takih družtvenikih, ki so kljubu večkratnemu opo„minjanji udnino dve leti dolžni ostali, naj se odobri."

Sprejme se.

K 4 točki opravilnega poročila:

„Naj se poskerbi, da se en del pod 4 navedenih „podpor — ako družbe v povzdigo vinoreje še niso

„dotje ustanovljene, — na razpolaganje postavi vinst-„veni šoli v Mariboru, koja naj napravlja tersnice „in poskušnje.“

„Osrednji odbor se opomni, da naj regulira de-„lovanje potujočega učitelja s posebno inštrukcijo in „to predloži prihodnjemu velikemu zboru.“

K 6 točki opravilnega poročila:

„Osrednji odbor ima prašanje zavolj načrtov za „primerna gospodarska poslopja kot posebno važno „pred očmi imeti.“ Odobri se.

K 7 točki opravilnega poročila:

„Osrednji odbor naj željo kmetijskega družtva „po regulovanji gozdarske postavodaje in ustanovi „sposobnih organov v izverševanje gozdarske postave „na merodajalnem mestu vnovič priporoča.“

Sprejme se.

K 12 in 42 točki opravilnega poročila:

„Odborov nasvet, naj bi se ponavljema izrekla „družtvena želja, da se naj kmetom doberkupna ži-„vinska sol v zadovoljni meri zopet na prodaj postavi „in da naj osrednji odbor to željo c. k. ministerstvu „živo priporoča“ — se sprejme.

K 13 točki opravilnega poročila:

„Osrednjemu odboru se naroči, da izposljuje po-„višanje za napredovalni poduk dovoljene podpore „za 500 for. v ta namen, da bi od tega dobivali „remuneracije ali nagrade taki vertnarji in sploh „osebe, ki so po izreku podružnic sposobne in pri-„pravljene, ljudske učitelje praktiško podučevati v „poljedelstvu, sadje- in vinoreji.“ Odobri se.

Ravno tako se sprejme od poslanca vzhodnograške poddružnice nasvetovani predlog:

„Kmetijsko ministerstvo se naj naprosi, da kakor „v prejšnih letih tudi letos ustanovi učiteljske kurze „sosebno za štajerske učitelje, da poskerbi za kme-„tijski poduk po strokovnjakih v učiteljskih priprav-„nišnicah in da za konečno imenovani namen pod-„poro zdatno poviša.“

K 14 točki opravilnega poročila:

„Osrednji odbor naj na merodajalnem mestu „prijavi živo željo kmetijskega družtva, da bi se v „navadnih za ljudske šole odmerjevnih berilih veči „prostor odkazal razširjatbi kmetijskih stvari in zna-„nosti.“ Odobri se.

K 17 točki opravilnega poročila:

„Glavni odbor naj izreče v družtvenem imenu „visoki vladi zahvalo za v povzdigo deželnega zem-„ljodelstva poklonjene podpore, in naj tndi omeni „vidnih blagonosnih nasledkov, ki so je te včinile.“

Sprejme se.

K 40 točki opravilnega poročila:

„Naj se odobri, da družtvo kot ustanovnik z „doneskom 100 gold., pristopi družbi za meteoro-„logijo ali za ozračne razmere.“

K 50 točki opravilnega poročila:

„Glavni odbor naj c. k. kmetijskemu ministerstvu „prijavi živo družtveno željo, da se nasproti predlogu „strani osrednjega odbora zdatno znižana podpora „za vino in sadjerejo — zdatno poviša.“ Odobri se.

Konečni predlog tega odbora:

„Kmetijska družba naj vsemu glavnemu odboru — „predsedniku, podpredsedniku in njegovemu namestni-„ku izreče serčno zahvalo.“ Se odobri. Poslanci vstanejo v znamenje zahvale.

K 12 točki v programu

poroča odbornik baron Hammer-Purgstall o **prisojilu odlikovanj.** Vsi predlogi, koje osrednji odbor po nasvetu poddružnic stavi, se odobrijo.

Po nasvetu gospoda podpredsednika se razun sklene, sprejeti v družtveno spomenilnico životopis družtvenika Dr. Ferdo Unger-ja.

Ravno to se po nasvetu gosp. tajnika vitez Hlubeka sklene tudi glede bivšega nadučitelja na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu, gospoda Jožefa Kiegerl-a.

Osma točka v programu.

Volitve.

Za drugega podpredsednika se izvoli:

Gospod Janez Pairhuber, posestnik;

za odbornike gospodje:

Bogoljub Beyer, grajščak v Slov. Bistrici,
Dr. Gustav vitez Conrad, grajščak v Herberski vasi,
Gejza vitez Wachtler, grajščak v Dolgolicih,
Dr. Henrik Klingan, deželni živinozdravnik v Gradci.
Ferdo graf Vetter, grajščak v Grašnici,
Friderik Müller, oskerbnik blizo Ptuja,
Karol Schedivi, grajščinski direktor v Negovi;

za namestovalce:

Adolf Baumgartner, direktor kmetijske šole.
Dr. Jože Haffner, grajščak v Hohenburzi.

Ednajsta točka v programu.

Želje in predlogi strani poddružnic.

a) Nasvet Rottenmannske poddružnice:

„Poselski red se naj revidira in pri tem vzame „v pretres, ali je znabiti dobro, veljavnost likofa „ali are odvisno napraviti od njegove vpisave v „poselske knjige“ — se odobri. Ravno tako nasvet

b) poddružnice vzhodnograške:

„Osrednji odbor se naj prizadeva, dobiti pod-„poro 10.000 for. za melijoracije ali poboljške, ter „poskerbi, da se kmetijske posojilne kase brž ko „berž in vsestransko po deželi razširijo.“

c) Peggavska poddružnica nasvetuje:

„Osrednji odbor se naj potrudi za podpiranje „okrajnih sadovnjakov“ —

d) Kirchbahska poddružnica predlaga:

„Naj se pri visokem deželnem zboru izprosi, „da se hudodelnike braneče in postestnike po-„škodujoče postave predrugačijo, žendarmerija pom-„noži in poselska disciplina po eksekutivni moči „zopet vredi.“

Oba predloga se sprejmeta.

S tim se konča seja ob dveh popoldne.

Kaiserfeld,
predsednik.

Pairhuber,
perovodja.

Priloga.

Nasveti osrednjega odbora v prisojilo daril i odlikovanj.

I. Za odlikovanje s zlato družtveno svetinjo se nasvetujeta:

1. Od odbora slovenjograške poddružnice:

Gospod Franc Serav. Novak, dekan in poddružniški predstojnik v Slov. Gadci, ki je že od leta 1832 ud kmetijskega družtva, predstojnik pa od leta 1847. On je postavil sušilnico za gozdno seme, koje se od 1854 leta po deželi za prav nizko ceno razširja. S tim semenom se je na Pohorji obširno mladolesje nasadilo. Novak je vzročil, da se je na severni strani Loškega hriba preložena cesta dokončala, da se je cesta iz Slovenjogradca na Velenje preložila. On je blizo 51 oralov travničkih tál drenažirati dal, naročil si je in nasadil murbovo drevje iz Gradca, Ljublane in Celovca, razširil je stroje in razna semena, koje si je od daleč poslati dál. Po njegovi vzbuji se je po šolah podučevalo, kako se sadje redi in drevje požlahnuje: novi okrajni in občinski sadovnjaki so se povsod vstorili. Tisoč in tisoč sadnih dreves ter povzdiga tersja imajo svoje eksistenco jemu zahvaliti. Povzdignil je tudi živinorejo z besedo in djanjem, n. pr. z lansko razstavo v Slov. Gradci.

2. Od Cmurekske poddružnice:

Gospod Dr. Julij Mullé v Mariboru zavoljo njegovih velikih zaslug za ustanovo vinstveno šole v Mariboru in osnovo vinorejnih družeb.

II. Za odlikovanje s srebernimi družtvenimi svetinjami se med peterimi nasvetujeta:

Od Radgonske poddružnice:

Gospod Franc Zaharias zavoljo trudapolnega nasajenja sadovnjaka na dozdaj nerodovitni peščenini.

Gospod Matija Schreiber zavoljo nasajenja sadovnjakov in tersnic, sploh zarad vspešnega delovanja v povzdigo zemljodelstva.

Od Cmurekske poddružnice:

Gospod Matija Hotter, družtvenik in posestnik zarad izglednega kmetovanja.

III, Za odlikovanje s premijo 20 goldinarjev se med druzimi nasvetujejo:

Od Marenberške poddružnice:

Gospod Janez Jakop v hudi luknji; on ima bajto s komaj enim oralom grunta; tukaj ima sadovnjak s 2000 požhlanjeni in ravno toliko nepožhlanjeni drevesi, koja so za tamšno nemilo podnebje pripravna. Od teh prodaja že 10 let po 2—300 dreves, ki se v tamšni okolici prav dobro obnašajo. On pa je tndi izverstni bučelar in je do zadnjih let imel blizo 300 panjev, koje je po leti samotežno na planino, v jeseni pa na Marenberško polje nosil.

Od Radgonske poddružnice:

Gospodična Barbara Kočevar za svilorejo.

Diplomo častilne pripoznave so dobili:

1. Po nasvetu Ptujske poddružnice:

Gospod Ignac Leskošek, posestnik v Ptuju in Gospod France Wibner, posestnik v Ptuju, zavoljo njih zaslug za povzdigo vino- in sadjereje.

2. Po nasvetu Ivniške poddružnice:

Gospod Šimej Lipp, posestnik in poddružniški odbornik, ki se svojo marljivostjo in umnostjo kakor izgledom spodbuja, dobro kmetuje in se tudi s sadjerejo vspešno peča.

V Gradci, 10. januarja 1872.

Pairhuber.

Obravnavam je sledila kakor tudi drugekrati skupna pojedina, ktere se je udeležil tudi gospod namestnik baron Kübeck. Versta napitnic se je začela z napitnico, kojo je sprožil gospod deželni glavar Dr. pl. Kaiserfeld našemu cesarju.

Govoril je blizo tako le:

Gospodje! Vzdigniti čaše na čast Njegovemu veličastvu našemu cesarju. Ne le sama navada, ampak važneji pomen je, da pri vsaki taki svečanosti pervo napitnico napijemo samovladarju. V cesarjevi osebi je vtelesnjena državna ideja, pojem država, ki je nastal po previdnosti božji. Deržava je isti steber, na kojega se naslanja napredujoče človeštvo, je ista naredba, koji se imamo zahvaliti za vse, kar smo in imamo. Izrecite tedaj z menoj iskreno željo, naj bi si presvitli cesar svoje zaupanje v sam sebe i v nalogo svojo tudi za naprej si ohranil. Mi pa mu bodemo zvesto pomagali; kajti naša izrecna volja je, da se od tega, kar se je po zgodovini k Avstrijski državi prijedinilo, niti trohica ne odterga, in da naš cesar izverši nalogo, kojo so njegovi visokoslavni preddedje nastopili. Lahko pa jo bo dokončal, ako sam sebi zaúpa, ako še dalje hodi po potih, ktere si je pred kratkim izvolil.

Trikratni „živijo“ tedaj cesarju in Avstriji, ki je naj po znotrajni edinosti mogočna i slavita.

Napivalo se je potem tudi gospodu namestniku baronu Kübeck-u, ministru za uk in bogočastje, Dr. pl. Stremayeru, ministru grofu Andrassy-u, družtvenemu tajniku Dr. vitez Hlubek-u i. t. d.

Še le proti večeru se je jela prazniti dvorana; nažoci so se razišli želeči, naj bi se po letom dni zopet sniti mogli k veselemu oziru na blagoviti razvitek kmetijstva in vspešno družtveno delovanje.

Kmetijsko slovstvo.

Konjerejec. List štirske družbe v povzdigo konjereje: Izdaja ga društvo. vreduje pa Dr. Henrik Klingan, c. k. deželni živinozdravnik. Izhaja pervega vsacega mesca. Velja za vse leto 2 gold., društvenikom pa se pošilja zastonj.

Pomologični listi. Mesečnik za sadje- vino- zelinje- in hmeljorejo ter kletarstvo. Vrednik jim je K. Horaček jun., učitelj vertnarstva in vinoreje na pomologičnem zavodu v Troji (blizo Prage). Prvi letnik 1871.

Razne stvari.

Novo štajersko društvo za svilorejo. Leta 1843 na akcije ali delnice osnovano društvo se je, kakor znano, razišlo. Namesto tega stopi nova družba, ki je dne 11. januarja imela svoj osnovalni zbor. Za družtvenega ravnatelja se izvoli gospod Dr. Franc vitez Hlubek, v odbor pa gospodje: grof Attems, Adolf vitez Jenisch, Jože plem. Anaker, Julij Seeliger, Alojz. Franz in Tit Rochel. Letni donesek iznaša 1 gold. Število je dozdaj že naraslo na 156. Pravila pa je c. k. namestnija že augusta mesca pret. leta odobrila.

Graško teržtvo leta 1871. Na živinski sejem se je pergnalo 10.005 volov, 280 bikov, 6.732 krav, 603 telet, 400 svinj, 56 koz in 1.348 konj; na te-

lečjem tergu se je zapisalo 5.105 živih, 11.663 zaklanih telet, 136 živih in 12.339 zaklanih svinj, 450 ovc in 75 kozlet. Zabilo ali zaklalo se je 9.583 volov, 2.272 krav, 318 bikov in 683 konj.

Na dvarazredni ljudski šoli pri **sv. Marjeti blizo Ptuja** je izpraznjena podučiteljska služba z dohodki 240 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti in dosedanjem službovanji pôtem predpostavljenega okrajn. š. svéta položijo do 15. februarja 1872 pri krajn. š. svetu pri sv. Marjeti pod Ptujem.

Dokazati imajo tudi, da so slov. jezika v pismu i govoru zmožni.

Na 4razredni **šoli v Ptuju** se oddaja služba potučitelja z letnim dohodkom 360 for. in 60 for. stanovalnine.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, dosedanjem službovanji i znanji slov. jezika v pismu i govoru pôtem pred postavljenega okrajn. š. svéta položijo do 15. februarja 1872 pri krajn. š svetu v Ptuju.

Na enorazredni šoli **pri sv. Roku nad Sotlo** se oddaja učiteljska služba z dohodkom 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazi o starosti, zdravji, zmožnozti, dosedanjem službovanji i znanji slov. jezika v pismu i govoru pôtem predpostavljenega okrajn. š. svéta položijo do 15. februarja 1872. pri krajn. š. svetu šent Rokovem.

Na dvarazredni ljudski šoli v **Teharjih** se s početkom drugega tečaja oddaja podučiteljska služba z letno plačo 300 for.

Prosilci naj svoje pravilno obložene prošnje z dokazom popolnega znanja slov. jezika pošlejo do 5. februarja 1872. krajn. svetovalstvu v. Teharjih.

Okrajni š svét Celjski, 25. grudna 1871.

Schönwetter.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 1. do 9. februarja 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

1. februarja: V Gajrah**, kant. laški terg.
3. „ V Sent Jurji** na Ščavnici, kant. gornja Radgona; v Jarenini**, kant. Radgona; v Kostrevnici** blizo Celja; v Vidmu*, kant. Breži e; na Travniku*, kant. Ivnica.
4. „ Pri sv. Barbari v Halozah, kant. Ptuj.
5 februarja: Na Dobovi**, kant. Celje; pri sv. Petru** na gori, kant. Kozje.
6. „ V gornjem gradu**.
8. „ V Šoštajnu**.
9. „ V Konjicah**; v Pilštajnu**, kant. Kozje.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 15. do 20. januarja. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 33 for. 98 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 for. — kr. do 39 for. — kr., in omikanega 70 do 100 for., neomikanega poljskega 18 for. — kr. do 22 for. — kr., in omikanega 24 for. -- kr. do 36 for. — kr.; apatinske konoplje 16 for. — kr. do 22 for. — kr., neomikane poljske 15 for. — kr. do 17 for. — kr.; žaškega hmela 230 do 241 for., avžaškega 170 do 174 for.; vagán deteljnega semena 35 for. — kr. do 37 for. — kr.; metelke 38 for. do 40 for.; oljnatega semena, ogrščice 8 for. — kr. do — for. — kr.; stot: ogrščičnega olja 30 for. — kr. do 31 for. — kr.; lenénega olja 28 for. 50 kr. do — for.; avstrijskih češpelj 11 do 12 for., štajarskih 11 do — for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 34 for. do 35 for.; posušene slanine (špeha) 36 for. — kr. do 38 for.; masla 50 for. — kr. do 56 for.; neprecejenę strdi (medú) 21 for. — kr do 22 for. — kr.; voska 125 for do 127 for.

V Gradci od 15. do 22. januarja. Stot volovjega mesa je stal 29 for. 40 kr.; libra (funt): teletine 28 kr., svinjine 29 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 64 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 22 for. — kr. do — for. — kr., voska 128 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 230 --240 for.; kmečki 220—224 for.; avžaški 170—174 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 15. do 22. januarja	6	87	4	45	—	—	2	21	4	—	3	37	3	20	—	—	1	66	1	36
Bruk		6	70	3	90	3	20	2	20	4	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor . . .		6	50	4	10	3	50	2	15	4	—	3	30	3	50	5	80	1	50	1	50
Ptuj		6	15	3	90	3	44	1	97	3	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celje		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer . . .		6	—	4	—	3	40	2	—	4	20	—	—	3	60	—	—	1	50	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona . . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 15. do 20. januarja	6	95	3	90	3	25	2	22	—	—
Pešta		6	80	3	83	3	10	1	90	4	5
Praga		6	66	4	50	3	73	2	76	—	—
Brno		6	—	4	27	3	75	2	6	—	—
Linec		7	10	4	5	3	22	2	15	—	—
Zagreb		6	27	2	97	2	67	2	32	3	30
Ljubljana . . .		6	22	4	85	3	67	1	93	3	75
Raba		7	20	3	80	3	16	2	10	—	—
Mošonj		6	40	—	—	2	90	1	80	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 3. V Gradcu, 8. februarja 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Kako se seme cimi ali kali?

Kalenje je glavitna podlaga vsaki rastlinski rasti; kdor tedaj prav sejati hoče, mora vsaj vedeti za bistvene momente tega razvitka S temi momente bralce tega lista seznaniti, je namen tem vrsticam.

Prej da povemo, kako seme kali in cimi, oglejmo si seme samo.

Poglavitni del vsacega zrelega semena je **kal**, ki je prav za prav že majhna mlada rastlinica. Že na kali se razločijo **stebelce**, **koreninica** ali **cima** in eden ali več listov, ki se jim pravi **kalice** (Keimlappen, cotyledones). Vsi ti deli se posebno lahko razločijo na večih semenih, ki nimajo belaka, najlože se pa vse to vidi na kalečih takih semenih. Rastline, kterih semena so napolnjena tudi z mokastim ali roženastim belakom, imajo navadno prav majheno kál, ki leži v belaku. Kedar kali, se tudi ta jako povekša tako, da se lahko vidi, kakošna da je.

Toplota, **mokrata** in **zrak** so glavitni pogoji vsacega kalenja. Ako le eden teh navedenih pogojev manjka, seme le nepopolno ali čisto nič ne kali. To nam pričajo mnogoverstne skušnje in različno opazovanje.

Da je določna stopinja toplote h kalenju neobhodno potrebna, so raznoverstne poskušnje zadosta dokazale. Nar jasneji dokaz za to pa je vsakterniku znana prikazen, ka po zimi vsaka rastlina pod milim nebom umerje in se še le pod pervimi žarki pomladanskega solnca zopet oživi.

Kakšen upljiv pa mokrota na seme ima, bodemo lahko spoznali, če sledeče pomislimo. Žito na primer da se tudi po leti v suhih in zračnih krajih — v žitnicah — hraniti brez da bi se tako ali tako spremenilo. Ako pa namočeno žito na škedenj daš, ga v kupe spraviš in te kupe po nekaj časa premečeš, zapazil bodeš, ka je semo brž — že po 36 do 48 urah — cimiti jelo. V žitnici kakor na škednju ima žito dovolj toplote i dosti zraka; niti toplota niti zrak bi seme v cime ne gnal, ko bi zadostojna mokrota ne pristopila.

Narobe pa tudi toplota in mokrota sami za se ne bi mogle kalenje vzročiti, ko bi primanjkovalo zadostojnega zraka. Kakor znano, je v vsaki vodi nekaj zraka, samo v zavreti ni ga. Ako tedaj seme na suhem vzraslih rastlin pod vodo deneš, takó da je zunajnemu zraku popolnoma zaprto, prikaže se sicer cima, á seme preje ali pozneje gotovo zagnjije; kajti v vodi je premalo zraka, da bi seme popolnoma kaliti zamoglo.

V zraka prosti vodi ne kali nijedno seme. Ti dokazi so dovolj jasni in kažejo, ka so toplota, mokrota in zrak h kalenji neobhodno potrebni.

Zdaj pa hočemo pogledati, kaj da vsaki teh faktorjev pri kali včini.

Kar narprej toploto zadene, moramo si jo v določnih mejah povsod misliti, kjer se snujejo fizikalične in posebno kemične prikazni. Dolga versta tacih prikazni kaže se nam tudi pri kalenji. Čeravno še niso popolnoma preiskane i poznane, je vendar znanost i umetnost vsaj nar bistvene stvari že izpričala. Še le pod upljivom določene toplotne stopinje kažejo na videz mertve stvari

isto čudovito življenje in gibanje, koje uči i popisuje kemija.

V zemljo položeno seme ima zmožnost, iz svoje okolice poserkati določeno mnogost vode, ali se nasititi z mokroto. Vzrok té prikazni uči nas fizika in jo imenuje endosmotično moč. Ta endosmotična moč se pri različnem semenu tudi različno kaže. Ona je tim manjša, čim več da ima seme štirke v sebi, se pa tudi povekšuje, čim bolj se množe lepljina (Kleber) ali hladetina (Gallerte) mnogost. Tako na primer seme od detelje in stročja veliko več vode na se potegne, kakor žitno seme. Pa tudi pri enem in istem zernu je zmožnost, vode se napiti, na različnih krajih različna in večidel od kaline lege odvisna. Bolj je tanka semenska kožica, lože jo voda ali mokrota predere. Napenjajoča moč vode je zdatna. Grah, ki se je v železnem lonci namakal, vzdignil je precej težko pokrivalo, s kojim je lonec pokrit bil.

Seme se tedaj nar prej na vseh svojih delih posebno na večidel terdi kožici omehča in se tako pripravno dela za fizikalične in kemične premembe, koje imajo namen, mlado rastlinico vzrediti.

Vsaka zemlja pravilne kakšnosti ima v svojih gornjih delih zrak. Na eni strani zamore zrak naravnost v zemljo vriniti, na drugi strani pa tudi rosa i dež zemlji zrak privodita. Tretjema zemlja sama zrak na se vleče in ga drži, ali absorbira.

Zrak obstoji k večemu iz kisleca; v 100 lotih zraka je 77 lotov kisleca in 23 lotov gnjileca. Med tem ko je gnilec nedelaven, se kislec lahko in hitro drugih snovi ali elementov prime in se ž njimi zveže. To zapažiš pri lemežu, čertalu in sploh vsakem drugem železji. Če se plug pridno ne rabi ali nalašč ne snaži, prime se kislec železa in napravi rudečoerjavo poveršje, kojemu erja pravimo.

Kislec brž ko ne pri kalenji zvonec nosi; on spreminja belakove dele v zernu ali semenu. En del beljakovine se spremeni razun v vogelno kislino in vodo v diastazo. Ta diastaza je snov, ki ima gnjilec v sebi in se v vodi hitro raztopi. Diastaza zveže se s štirko in jo razžene v dekstrin in v sladkor. Oboje se preverže deloma v celice, ki so glavni del vsake rastline. Tako nareja kislec marsiktere, včasih precej zamotane premembe v semenskem zernu.

Med dem ko seme svojo koreninico ali cimo v globino požene, dvigne se stebelce navzgor, pozdravlja svetovno luč, pomoli glavčko izpod zemlje in jame perje nastavljati. Kdaj pa se seme izpod zemlje pokaže, je odvisno od prej navedenih pogojev, pa tudi od semenskega plemena in starosti, obnebja, vremena in od svoje globokosti v zemlji. V obče kali žito v osmih do ednajstih dnevih, olsko seme pa že v 5 ali 8 dneh; tobak, kuruza, sladkorna pesa, korenje i še druge rastline potrebujejo dvakrat toliko časa.

Če so rastlinici koreninica in perje k pravemu razvitku dospele, postala je rastlina samostalna; ona zamore pod upljivom svitlobe i toplote iz zemlje in zraka srkati redilne drobce ter je porabiti k daljni rasti; ona je assimilira.

Vse te prikazni pa se kažejo samo v določnih toplinskih razmerah in le tedaj, če je posejano seme sploh še kaljivo. Glede toplinskih razmér je pri različnih rastlinah ta reč tudi jako različna. Sploh smemo povedati, da pod + 4° nič ne kali. Kako dolgo pa seme kaljivost obdrži, je odvisno od semenskega plemena in hranilnega kraja. Naj dalje trpi kaljivost pri oljskih rastlinah, kratkeje pri stročnicah, nar krači pri žitu. Med tem ko oljsko seme še po petih in šestíh leti kali, se pri žitu že v drugem letu ni več prav zanesti. Včasi že enoletna pšenica pičlo žetev daja. Na drugi strani pa laneno seme, če je tudi več let staro, še gosto in lepo rase. Svetujemo, naj bi se vsako seme, koje se meni vsejati, poprej na kaljivost poskusilo, posebno če ne vemo, koliko da je staro. To se godi nar lože, ako se nekaj zern v volnato zaplato ali v sušivni papir zavije v sposobno posodo položi i tam na mokrotnem oberži. Seme se nar bolj hranjuje v suhih in zračnih krajih, ki so proti vsacemu neugodnemu vremenskemu upljivu zavarovani.

Kaj iz vsega tega izvira?

Da moramo seme v takih razmerah sejati, ki mu na obilno vse pogoje plodonosni rasti obetavajo.

Nar preje gre paziti na čas setve. Zrak in voda mora lahko do zemlje priti, zemlja sama pa mora nekako mokrotna ostati. V vlažnih zemljiščih nam za mokroto ni treba skerbeti; kajti te vkljubu prejšnemu rahljanji skozi oranje in zabrananje še dosta mokrote obdržé. Peščena plitva zemljišča pa se po setvi z velikim vspehom povalajo, ker se inače mokrota prehitro v sopar spremeni. V nekterih krajih za jaro žito nič več ne orjejo, ampak samo praho povlačijo, da se tako zimska mokrota ohrani. Če pa moramo skerbeti, da pride seme v primerno mokro perst, varvajmo se, da ne bo premokrotna. V premokri zemlji seme rado segnjije.

Ravno tako mora se gledati na h kalenji potrebno toploto. Če je zemlja prehladna, seme ne bo kalilo ampak gnjilo. Nikdar se tedaj ne sme sejati, dokler toplota zgornjih perstin ni dosegla 6—7 stopinj. Praktiška škušnja varje navadno nespametnega ravnanja.

Pa tudi od tega, kako globoko se seme pod zemljo spravi, je odvisno ne le kalenje, ampak sploh rastlinska rast. Brez potrebno globoka setev je vedno za nič. Globokost mora se zmirom ravnati po kakšnosti i mokrotnosti zemlje ter po plemenu semena. Bolj je zemlja vlažna, bolj da je seme fino in nežno, bolj se mora plitvo spravljati.

V obče naj nobeno seme ne pride globeje nego 3 palce. Setev podorati nikamor ne kaže; zakaj seme pregloboko potisnjeno neredno izhaja. To se godi tudi pri podvlačenih setvijah.

Karol Wilhelm.

Zakaj moramo polje gnojiti in kako z gnojem ravnati?

I.

Obče znano je, ka moramo njive in travnike gnojiti, ako hočemo, da bi na njih kaj priraslo; a malokteri izmed istih, ki so na deželi vzrastli in ki viših šol niso obiskali, vedó, v kteri zvezi da stoji gnoj z rastlinskim živenjem.

Poskusiti hočemo, seznaniti se s to stvarjo.

Najprvič moramo si odgovoriti na v prašanje, kaj so prav za prav rastline, ktere kmet ravna in naseva? Rastline so kakor živali žive prirodnine.

Naj njih lahko razločujemo posebne dele, ki jim organi pravimo, kakor korenike, perje, deblo i. t. d. Vsaki organ ima svoje določeno opravilo; vsi organi vkup pa delajo vkupnost prirodninskega življenja.

Tudi človek in žival živita; da pa zamoreta živeti, treba jim hrane in piče. Ravno taka je tudi pri rastlinah. Tudi rastline morajo, dok so na polji ali travniku, dobiti redilne snovi i redilne drobce, da tako iz malega semenčka izraste nježna rastlinka, da raste, cveti, sad nastavi i obrodi, dozoruje in skednje napolnuje.

Znano je, o čim da živé ljudje in živali; odkod pa dobivajo rastline svojo hrano? No, porekel bo ta ali uni naših sosedov, odkod pa bi dobivale, če ne iz gnoja; zategavoljo ga ja vozimo na njive.

Skoro je res, misli si štaj. gospodar. A nekaj besedi bi vendar rad pristavil temu odgovoru v pojasnjenje. Inače bi znal ta ali drugi misliti, da rastline gnoj tako jedo, kakor mi žganke ali fižol. Reč pa je ta lé:

Rastline tiče se svojimi koreninami v zemlji, deblo i perje pa molé v zrak. One pa nimajo, kakor človek in žival svojevoljne gibljivosti; zarad tega morajo ondi, kjer ravno tičé, svoji rasti zadostojno mnogost redilnih drobcev imeti.

Pri vseh divje rastočih rastlinah se to tudi godi.

Natančne preiskave so namreč za gotovo pokazale, ka so rastline glede potrebnih redilnih drobcev odvisne deloma od zemlje, delomo pa od zraka.

Zrak je vsem živočim stvarem enako neogibno potreben; tudi rastlinam ga ne sme primanjkovati. Zrak ima v sebi neke posebne za rastlinsko rast jako potrebne živce, koje učenjaki vogelno kislino in amonijak imenujejo. Ta dva živca se v vedno ponavljajočih množinah na novo snujeta, tako da zadostujeta vsemu rastlinstvu celega sveta.

Ljudje in živali so táko vstvorjeni, da dihajo po vseh straneh jih obdajujoči zrak v svoje pljuče in da izsapljujejo ali izhlapujejo vogelno kislíno, ktere zopet rastline potrebujejo. Rastline so tedaj enako čudovito vstvorjene; one jemljejo v sebe nevidljiva nežna zračna živca amonijak ter vogelno kislino in ž njih pomočjo napravljajo različno obilje.

Zemlja, v kteri stoje, daja druge ravno tako neogibno potrebne živce. Ktere pa? Ako sežgemo kako rastlino, ali kakovi rastlinski del, n. pr. kos lesá, ostane nam, če je vse zgorljivo v dim in sopar se razkadilo, samo peščica pepela. Ne bodemo se čudili vidivši, da od enega polena v primeri prav malo pepela ostane, če vemo, da glavitni del vsake rastline obstoji iz četirih izvirnih snovi ali elementov, namreč kisleca, vodarja, voglenca in gnileca. Te snovi so segnjilive, zgorljive in ne zapuste nikakšnega pepela.

Iz vode, ki obstoji iz kisleca in vodarja, dobé rastline kislec i vodar, iz vogelne kisline obstoječe iz voglenca in kisleca pa voglenec in iz amonijaka, ki je zložen iz gnjileca in vodarja pa si jemljejo gnjilec. Voda, vogelna, kislina in amonijak pa se nahajajo v vedno zadostojni meri in mnogosti v zraku. Iste živce tedaj, ki so potrebni k rasti zgorljivih rastlinskih obstankov, znajo rastline, ako je treba, samo le iz zraka poserkati i na se potegniti.

Vernimo se zdaj k peščici pepela.

Natančne preiskave pepela se pokazale, da se v njem zveza kisleca z elementi kalij, natrij, kalcij, magnij, železo i. t. d. še enkrat združi ali zveže z vogelno — fosforno, žvepleno in soli-

tarjevo kislino. Take postanejo snovi, koje učenjaki soli imenujejo.

Te soli so jednako potrebne rastlinstvu kakor tudi v razvitek in rast živalskega života.

Živalske kosti obstoje namreč k večemu iz fosfornokislega in voglenokislega apna; ako tedaj teh soli pri živinski hrani manjka, ne more se kostnik do dobrega vterditi. Kosti ostanejo mehkotne.

Ravno to velja tudi o rastlinah. K popolnemu razvitku potrebujejo ovih prej navedenih soli. Ako pa je temu taka, moramo vprašati: odkod dobivajo rastline ove obstanke svojega trupla, ki, če rastlina zgori, kot nezgorljivi neorganični deli zaostanejo?

Iz zraka jih ne morejo vzeti; kajti zrak ima samo zračne nevidljive, ne pa terdne snovi.

Mi si moramo tedaj misliti, ka rastline te soli samo le iz zemlje potegniti zamorejo.

Pa tudi res; dandanes je brezdvombno in jasno, da so rastline glede sprejembe v njih se nahajajočih neorganskih snovi odvisne od zemlje, na kteri prirasejo.

Zemlja, kakoršno rastline zdaj posedajo, je nastala po razpada in razrušitvi prvotno trdega kamenja. Rarrušile so je voda, v zraku se nahajajoča vogelna kislina in kislec, prememba med vročino in mrazom. Še zdaj v vsaki minuti nadaljuje se ovi razpad, ovo perhnenje.

Kakor je pač kamenje, je tudi zemlja, ki je iz njega se nadrobila, različna.

Razločujemo peščenasto, ilovičino apnenasto i. t. d. perst. Vsak kmet vé, kako različno se te persti obnašajo glede toplote in mrazu, mokrote in suše in kake važnosti je vse to za rastlinsko rast.

A ne fizikalične lastnosti zemljišč nas zanimajo, ampak vprašanje: imajo li razna zemljišča zadostojno mnogost istih redilnih drobcev, glede kojih so rastline samo le na zemljo natvezane i od nje odvisne?

Glede divje rastočih rastlin smemo na to vprašanje prikimati.

Te se povsod nasadijo, kjer so jim obnebjine in zemeljske razmere v fizikaličnem in kemičnem oziru ugodne in všeče; inače pa je reč pri poljskih in vertnarskih rastlinah.

Med tem ko divje rastoe rastline nikolj ali le pod posebnimi razmerami veči prostor z enim plemenom zavzemejo, marveč v raznolični plemenski mešnjavi zemljo prokrivajo, hočemo mi, da bi poljske in vertnarske rastline po plemenih razločene cele njive pokrivale, da bi to pleme izključljive na eni, drugo zopet izključljivo na drugi njivi raslo. Pa s tim še ni dosta. Mi tudi želimo, da bi te kulturne rastline nam´ podajale obilni obrodek glede mnogosti in kakšnosti.

Glavitni razloček med divje rastočimi in kulturnimi rastlinami pa obstoji v tem, da divje rastoča eno- ali dveletna rastlina na enem in istem mestu raste, cveti i zori, svoje seme razsiplje in potem vene prostor dajoča drugemu nasadu ali rodu istega plemena. Isto černo zemljo, ki se povsod kaže, kjer so dolga leta različne rastline vedno k novemu življenji vstanujoče se razkošatile, imenujejo učeni humus ali rodovitno zemljo.

Tako najdemo po gozdih, v kojih se stelja ne grabi.

Ta rodovitna zemlja je nastala, ker so rastline in njih deli počasno zagnjili, da se je gozdno listje i iglovje polagoma razperhnilo.

Rodovitna pa je, ker obderžuje za rastline tako važno mokroto in ker ima veliko rastline redilnih drobcev.

Kako pa je v tem obziru skulturnimi rastlinami? Tu je veliki razloček. Če je žito ali kerma dozorela, jo kmet požanje in pokosi ter spravi domu. On proda ne le zerno, ampak tudi slamo v bližnjo mesto; le pičli del tega obrodka se domá porabi.

Med tem ko se pri divje rastočih rastlinah ne le nič ne pozgubi, in se rodovitnost tal od leta do leta povikšuje (kakor se to v Amerikanskih pragozdih jasno vidi), morajo se poljska tla, kojim se vsakoletna setev vedno odjemlje, sčasoma izdelati in pozgubiti redilno moč, ako se jim na drugi strani ne poverne, kar se jim na eni jemlje.

Sklepamo tedaj, da naša poljskatla navadno ne morejo imeti tako zalogo rastline redilnih snovi, da bi mi vedno le želi i kosili, tlem vedno le jemali, ne pa tudi umetno vračali, kar jim odtegnemo.

Ta umetna povernitev se sicer godi, á v nezadostojni meri s dvornim i hlevnim gnojem. Kako? Ali ne tožijo kmetje po vsi deželi, ka nimajo dosta gnoja?

Ali se ne prepeva žalostna pesem od juga do severa po vsi deželi zarad pogubljivega podiranja naših gozdov, zavoljo nesrečnega grabljenja stelje po njih? Ali ni ta žalostna pesem v zvezi z pomanjkanjem gnoja? Pa čakajti! Štajerski gospodar ima svojim prijatlem še par besedi povedati o izdelanih, uboženih zemljiščih.

Poljska tla bi ne postala tako roda, ko bi mi naravo posnemali i z našimi rastlinami tako ravnali, kakor narava z divje rastočimi.

Pri teh se nič ne pozgubi, rodovitnost tal se pod njimi zmirom le povišuje in množi.

Po tem takem bi od vseh perdelkov, ktere raz polj dobivamo, ne smeli čisto nič prodajati, ne zerno, ne slamo in kermo, ampak vse doma porabiti. Kar pridelamo, morali bi v človeškem i živalskem truplo premenjeno v podobi človeškega i živalskega gnoja zopet na polje spraviti. Tedaj bi poljska tla vedno enako rodovitna ostale.

To pravilo se sicer prav lepo glasi, a kdó zamore po njim ravnati? Praktično se to ne ta izpeljati. Vsak gospodar bo to rekel.

To pa nas ovo pravilo vendar naj uči, da moramo naravno postavo s tim izpolnjevati, da si prizadevamo, poljem in njivam za prodano žito in kermo toliko redilnih drobcev povernoti kolikor so ti perdelki v času svoje rasti zemlji odtegnili i vzeli.

Posestniki, ki so blizo mest, to tudi dejansko storijo. Oni vozijo človeški in živalski gnoj, kolikor ga le dobiti morejo, na svoja polja — kot povračilo za v mestu prodano žito i kermo.

Kmetje pa, ki so dalje od mest in tergov, se vé da ne morejo na tako priprosti način svoje njive gnojiti. Oni pa morajo skerbeti, da si po primernem i namenupravem gospodarenji več gnoja pripravijo, da vse kar koli bi se za gnoj porabiti dalo, skerbno spravljajo, da se nič ne zapravlja i razberca, kar le količkanj rastline redilne drobce pomnožiti zamore.

Kmet blizo mest lahko žito seje; kajti drago ga razproda. Tudi trgovske rastline se mu dobro plačajo. Blizomeščan zna to storiti, ker zopet iz mesta gnoj navozi. Ovi pa, ki je bolj oddaljen, mora skerbeti, da več kerme pripravi, da bo tako več živine v hlevu imel, ki mu zadovoljno mnogost gnoja napravlja. Polje za žito bo dobro postalo, število živinskih glav se mu pomnoževalo: blagostanje pride v njegov dom.

Kako pa se mora z gnojem ravnati, drugo pot povemo.

Oskar baron Ecker-Eckhofen.

Iz stenografičnega zapisnika
48. občnega zbora.

Baumgartnerjev govor o vravnavi gospodarstva.

Malo da ne vsi kmetovalci v Avstriji, bodi si veliki ali mali posestniki tožijo, da jim kmetije premali dobiček dajajo; le peščica jih je, ki so zadovoljni s dobičkom iz kmetijstva.

Pri enakih razmerah dveh kmetij veči ali manjši dobiček ni odvisen od zemljišča, obnebja ali od trgovskih in političnih obstojatelstev, ampak v prvi versti od dobrega ali slabega gospodarenja.

Kmetovanje se naj — od praktiškega stališča povedano — še tako dobro vodi, vendar ne bo svojemu posestnika podalo primerni dobiček, ako ni poprej prav in z ozirom na vse razmere primerno vravnano, organizirano.

Marsikteri posestnik misli, da je svoje gospodarstvo Bog si ga vedi kako visoko povzdignil in poboljšal, ako posamezne dele v gospodarstvu popravi, n. pr. žlahneje živinsko pleme zareja, železne pluge kupuje i. t. d. On upa na ugodneji uspeh.

Ta up pa se ne izpolni in ne vresniči; zakaj poboljšanje posameznih delov v gospodarstvu nič ne pomaga, ako se vse gospodarstvo enočasno ne povzdigne in pospeši.

Kaj pomaga žlahneje živinsko pleme, če se kermoreja ne povzdigne? Kaj izdá obširniša kermoreja, ako se naprava gnoja zanemarja?

Vsi deli gospodarstva morajo tedaj v zvezo stopiti tako, da eden drugemu v pospeh služi. Le po ti poti da se čisti dohodek i dobiček povišati. **Gospodarenje se tedaj peča z naravnim ali trgovskim razmeram primerno rabo zemljišč, z rastlinorejo; pravi gospodar pravi sad drug za drugim seje ali sadi, on kolobari in sicer z posebnim ozirom na kermorejo.**

Kolobarjenje ali verstenje obstoji v tem, da nikdar žitu ne sledi žito. Skušnja in znanost kaže, da naše poljske rastline potrebujejo različnih redilnih drobcev ali živcev in da te deloma iz zraka, deloma pa iz gornjih in deloma iz spodnjih leg poljskega poveršja serkajo.

Vsak kmet dobro vé, da pšenica za kuruzo in deteljo prav dobro plenja, ne pa za režjo, ali pšenica za pšenico, da sploh bilkaste rastline ne storijo dobro za bilkastimi.

Zakaj to? To reč bodemo si tako le razložili.

Bilkaste rastline ne zaženejo svojih korenik globoko v zemljo; zatega voljo pa tudi svoj živež le iz gornje persti serkajo.

Med tem ko žito raste, se zemlja ne obdeluje, ne zrahlja, ona mora terda postati. Zarad tega pa tudi zrak ne more va-njo i zavoljo pomanjkanja zraka se v zemlji tičeči redilni drobci ne morejo tako spremeniti, da bi jih rastlina za živež porabiti zamogla.

Ker se tedaj zemlja ne zrahlja, se tudi plevel ne odstrani, ampak trava se širi med žitom, ž njim vred dozori in se z lastnim semenom, koje izpada, dalje zaplodi.

Če tedaj žitu zopet žito sledi, premalo živeža najde i slabo obrodi. Temu zlu mislijo s tim v okom priti, da po zimski pšenici ali erži kako jaro žito sejejo, misleči, da jaro žito sploh manj živeža potrebuje, kakor drugo. In vendar je vse to napačno.

Vsa drugačna je reč, ako po pernatih ali zelnatih rastlinah žito sejemo. Pernate in zelnate rastline dobivajo svoj živež deloma iz zraka, deloma pa iz spodnje zemlje, kamor svoje korenike globoko poganjajo. Tako od ene plati plevel zadušijo, od druge pa zemlje ne izvlečejo in iz molzejo tako, kakor bilkaste rastline, ktere s svojimi mnogimi kratkimi koreninicami veliko

več hrane iz poverhne zemlje popijo. To se posebno godi pri detelji, in dobro bo tedaj, na deteljišče žito sejati. Ravno tako tudi kaže, sejati ga za kuruzo, peso i. t. d.

To so neovergljive resnice, ki morajo kmetu vsakterniku iz lastne skušnje znane biti; čuditi je le, da kmetje v svojo škodo ne ravnajo po njih.

Pravo kolobarenje ali verstenje, ki je zemlji, obnebjinim in trgovskim razmeram primerno, je za vsako gospodarstvo izverstne važnosti.

Podlaga vsaki živinoreji je kermoreja; le tam, kjer je obilno dobre kerme, bo živina gratala, le tam da se za zdatno žitorejo potrebni gnoj napraviti.

Skušnja nas uči, da isti kmetje nar veči dobiček imajo, ki polovico vseh poljskih tal z rastlinami za živinsko kermo posejejo

2. Pravi gospodar zemlji poverne z zelenim, rudninskim ali živalskim gnojem, kar so ji redilnih drobcev požeta žita ali pokošene travine odvzele i odtegnile.

Kmet prodaja mleko, sir, živino, žito i druge perdelke; z vsim tim pa proda tudi kos svoje zemlje. Zguba se da lahko izračuniti in se je doschdob le semtertje povračala.

Skušnja uči, da cele dežele glede rodovitnosti tál hodijo rakovo pot; odkod to izvira? To izvira iz tega, da hlevski gnoj ni v stanu, polju in njivam vse redilne drobce povernoti, koji se jim pri žetvi odjemljejo, da živalski gnoj ravno nar važniše zemeljske oddelke, kakor fosforno kislino in kali ne podá v isti meri in mnogosti, da bi vedno obilno žetev pričakovati zamogli. Kar se pa zmirom jemlje in le nepopolno vrača, mora enkrat čisto miniti in zginiti. Tako tudi tukaj. Fosforno kislino in kali rastline vedno v isti meri iz zemlje molzejo, navadni hlevski gnoj pa te snovi le nepopolno vrača; konečno mora kali in fosforna kislina zginiti. S tim se pa tudi manjša obilnost letin. Kdor tedaj svojo zemljo v zmirom enaki rodovitnosti obderžati hoče, mora razun živalskega gnoja rabiti tudi umetni gnoj, kakor kosteno mako, pepel od premoga in derv, sol, potašel, solitar i. t. d.

Komur gnoj primanjkuje, ta navadno le nar slabšo zemljo gnoji, boljo pa nepognojeno pusti, ali samo tu pa tam kak kupec verže. Kmalo se pa prepriča, da se ova ni zdatno poboljšala, ta pa se hudo poslabila. Kdor nima dosti gnoja, ta si ga mora ali kupiti, ali pa se h kermoreji oberniti in z zelenim gnojem pomagati si.

3. Pravi gospodar se peča z poboljšanjem fizikaličnih lastnosti svojih tál; on jih umno obdeluje in si pripravi vse h temu potrebno orodje.

Dobro delo da se samo z dobrim orodjem napraviti; kjer ni primernega orodja, manjka prvi pogoj k dobitonosni rastlinoreji; pričakovani vspeh mora izostati.

A ne vsako orodje, ali vsaka mašina, ki se pri izpostavah vidi, ne vsaki stroj, koji se hvali, je tudi v praksi kaj vreden. Priporočati smemo izmed vseh novo iznajdenih strojev samo železne pluge, kultivatorje, mahovo brano, iglasti valjar, mlatilnice in sejalnice.

Ti stroji pa bi naj tudi nikjer ne manjkali, kjer je lega dopušča; če pa je posestvo posameznjaka premalo, naj bi se osnovalo družtvo v skupno rabo nakupljenih mašin.

Če tudi spodnjo zemljo zrahljaš, rodovitno perst poglobojiš, o pravem času orješ in grude raztolčes, povikšala se bo radovitnost njive; čim rahljeji je zemlja, tim lože se korenike razprostirajo, tim več živeža pridobijo in rastline tim več obrodijo.

4. Pravi gospodar premisli, koliko živine in kakšno živino da potrebuje, on prireja mlado živino in poskerbi za klajo in steljo.

Umna živinoreja je glavni izvor vsacega dobička; slabo vravnana ne hasni nič druzega, kakor naredi drugi in vendar malovredni gnoj. Živina se mora z nar večo pazljivostjo kermiti in se ji streči; zakaj le po obilnem in primernem kermenji dá se pri živini kaj pridelati.

Večina vseh kmetovalcev imajo premalo živine, kakor da bi svoje njive do dobrega pognojiti zamogli; zarad tega tožijo in vpijejo čez slabe letine. Drugi zopet imajo več živine, kakor kerme. A skermo ali klajo slabo previdena živina ne dá nobenega haska, zgubavlja svojo vrednost in je kot slabotna vsaki bolezni podveržena.

Živinoreja mora tedaj v primeri stati k potrebi po naprežni živini, kermi i gnoju.

Kdor živino ima, ji mora ne le streči in jo kermiti, on jo mora tudi zarejati znati. Živinorejec mora na tanko vedeti, ktere lastnosti si hoče pri živini prirediti in s kterimi pripomočki.

Breznamenno križanje s živino drugih plemen je po mnogih kmetijah celo čivinorejo popačilo.

Ako se od nar bolje živine enega in istega plemena mladiči redé, obilno kermijo i skerbno postrežejo, ako se nar lepša glava vedno le z nar lepšo plemeni: bode v kratkih leti v vsakem hlevu lepa živina stala.

(Konec prih.)

Postava in zastop.

Izleček

iz sejnih zapisnikov štajerskega deželnega odbora od 9., 16. in 30. grudna 1871 in 5. januarja 1872.

Štajerski deželni odbor nareče pri posilni delavnici za pristava gosp. Peter Kröll-a, Dr. Otto Sabina za hišnega zdravnika, Valentina Leskoveca za višega nadzornika, potem še 5 definitivnih in 5 provizoričnih strežajev.

Deželni odbor sklene, deželno sadjerejno in vinstveno šolo blizo Maribora s prvim marcom odpreti, in pripravi, kar je potrebno. Za prvega pomagalnega učitelja nareče se Henrik Kallmann.

Namestniji se zagotovi, ka hoče deželni odbor 917 gold. 67 kr. za zavarovanje Savinskega obrežja blizo Šent Petra izplačati.

Ravno tako obljubi deželni odbor, da hoče dve petini vseh 2797 gold. 69 kr. iznesočih štroškov za zavarovanje Savinskega obrežja pri Vidmu na deželno blagajnico prevzeti.

Delovanje
štajerskega kmetijskega družtva.

Pri 48. občnem zboru so dolenještajersko poddružnice zastopuli gospodje in sicer:

Poddružnico v Arvežu: Janez Kröll, posestnik v Šent Janži;
„ „ Celji: Karol Frohlik, posestnik v Celji;
„ „ Ivnici: Janez Philipp, ranocelnik, in Matevž Lukas;
„ „ Konjicah: Ladislav Possek, posestnik v Konjicah;
„ „ Lučanih: Dr. Alfred Schleicher, poddružniški predstojnik v šent Jurju, in Ignac pl. Kreuzberger, grajščak;
„ „ Lutomeru: Jernej Tratnik, c. k. okrajni sodnik v pokoju v Gradci in Franc pl. Ulm.
„ „ Marenberzi: Feliks Schmitt, poddružniški predstojnik in grajščak v Marenberzi, in Jožef Sonns v Brezji;
„ „ Mariboru: Franc Stampfl. posestnik v Mariboru, in Alojz pl. Kriehuber, grajščak v Mariboru;
„ „ Cmureku: Vojvoda Della Grazia v Brunnseeju, in Rudolf Schlangenberg, c. k. davkar v Cmureku;
„ „ Ormuži: Franc Sartory, poddružniški prvomestnik v Svetincih;
„ „ Ptuju: Frid. Müller, poddružniški prvomestnik, in Emil Hofmann, posestnik v Ptuju;
„ „ Radgoni: Rihard pl. Kodolič, grajščak in poddružniški pervomestnik v Radgoni, in Karol Schedivi, grajščinski oskerbnik v Negovi.
„ „ Ščavnici: Anton Wurzwallner, oskerbnik, in Jožef Haring;
„ „ Slov. Bistrici: Bogoljub Beyer, poddružniški prvomestnik in grajščak v Gradci.
„ „ Slov. Gradci: Anton Werle, Dr. zdravilstva v Gradci, in P. Feuser, popotovalni učitelj v Gradci.
„ na Vranskem: Jakob Budna, nadučitelj.

Poddružniška poročila.

Poddružnica Sevniška. Pri seji dne 23. julija, koji je predsedoval poddružniški prvomestnik gospod grof Maldeghem, se na novo sprejmeta gg: Viktor Haslinger, c. k. pristav okrajne sodnije in Jožef Zdolšek, grajščinski oskerbnik. Izmed obravna stvari povdarjamo poročilo gospoda L. plemenitega Ratzesberga o postavnem načrtu glede zlaganja zemljišč. Poročevalec pripoznava korist in potrebo take postave; on pa tudi ne zakriva zadrege, ki se ji z ozirom na pomanjkljivost zemljiščinih knjig zoperstavljajo. O ribarskih razmerah v poddružničkem okrogu poroča g. A. Smreker, da je ribji lov v obče nezdaten. Vjame se celotno komaj 150 funtov sulec, 50 f. ščuk, 80 funtov somov, 100 funtov mren in blizo 15 centov belic. Poddružnica se pridruži peticiji Ljubnijske poddružnice za zopetno vpeljavo živinske soli in naloži svojemu odboru, naj stopi glede živinske i svinjske razstave leta 1872 v zvezo i zastopnost s sosednimi poddružnicami.

Poddružnica Mariborska. Gospod Dr. J. Mullè je predsedoval poddružniški seji dne 20. grudna 1871. Za odposlanca k 48. občnema zboru se izvolita gospoda plemeniti Kriehubèr in Stampfl. Obravnave so zadevale program občnega zbora. Sklenilo se je, naj se nasvetuje, da se v prihodnje nakupijo čistoplemna teleta obojih spolov ter se razprodajo potem licitacije med umne živinorejce v različnih krajih naše dežele proti temu, da je primerno izredijo in dve leti za pleme porabijo. Prav cene vredne bile so poročila gospoda Stampfl-na o svoji dvajse tletni skušnji pri sadjereji. On je v obče priporočal, naj bi se posebno jabelčna drevesa sadila; kajti dobra jabelka se rada kupujejo in drago plačujejo. Nar bolj bi se naj jemal ozir na sledeča drevesu: zlati angležki hruščevar, šampanjec, oneževka in žlahni boršec, pri hruškah pa na: vojvodsko maslenko, zimsko maslenko in šampanjsko vinko.

Poddružnica sklene na dalje, da se pri občnem zboru stavi nasvet glede ustave žrebčarske štacije v Mariboru.

Gozdarsko in planšarsko družtvo.

C. k. namestnija je družtvene pravila dne 8. januarja t. l. na znanje vsela; po tem takem ni nič več na potu osnovalnemu zboru. Naj tedej isti gospodje, ki še niso poslati prevzete oglasilne pôle, to kmalu storijo. K pristopu se je dozdaj oglasilo po gospodih:

Karol Heyrowsky, borštnar v Muravi	16	udov,
Franc Vogl, c. k. okrajni glavar v Liecnu	7	„
Matija Oberascher, posestnik v Mitternski vasi	1	„
O. Udalrik Prach, župnik v Šmarji	4	„
Franc Junghanns, grajščak v Hauzu	3	„
Andrej Ennsbrunner, grajščak v Judenburzi	18	„
Johann Schmirger, profesor v Gradci	11	„
vkup	60	udov.

Imena gospodov družtvenikov bodo se svoje dni objavile.

Rusko laneno seme.

Kdor hoče si tako seme naročiti, naj se oglasi do srede mesca februarja v pisarni kmetijskega družtva (kovaške ulice, 25).

Razne stvari.

Na dvarezredni ljudski šoli **v Zalcu** se oddaja nadučiteljska služba s prostim stanovanjem, plačilom 500 gold. in 50 gold. nagrade.

Prosilci naj svoja pravilno obložena in popolno znanje slov. jezika dokarujoča prosfla položijo do 4. marca 1872 pri krajnem s. svetu v Žavcu.

Na dvarazredni ljudski šoli pri **sv. Marjeti blizo Ptuja** je izpraznjena podučiteljska služba z dohodki 240 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti in dosedanjem službovanji pôtem predpostavljenega okrajn. š. svéta položijo do 15. februarja 1872 pri krajn. š. svetu pri sv. Marjeti pod Ptujem.

Dokazati imajo tudi, da so slov. jezika v pismu i govoru zmožni.

Na 4razredni **šoli v Ptuju** se oddaja služba potučitelja z letnim dohodkom 360 for. in 60 for. stanovalnine.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, dosedanjem službovanji i znanji slov. jezika v pismu i govoru pôtem pred postavljenega okrajn. š. svéta položijo do 15. februarja 1872 pri krajn. š svetu v Ptuju.

Na enorazredni šoli **pri sv. Roku nad Sotlo** se oddaja učiteljska služba z dohodkom 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazi o starosti, zdravji, zmožnozti, dosedanjem službovanji i znanji slov. jezika v pismu i govoru pôtem predpostavljenega okrajn. š. svéta položijo do 15. februarja 1872. pri krajn. š. svetu šent Rokovem.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 12. do 28. svečana 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

12. svečana: Na gornji Sušici**, kant. Brežce; v Vidmu*, kant. Brežice.

14. „ Na Račjem**, kant. Maribor; v Sevnici**; na Ponkvi**, kant. Jelšovec; v Brežicah**; v Žalcu**, kant. Celje.

16. „ V Bučah**, kant. Kozjanski; na doljni Kostrevnici**, kant. Rogatcu; na Vrenski gorci**, kant. Kozjanski.

17. „ V Vuzenici**, kant. Marenberg.

19. svečane: V Braslovčah**, kant. Vransko; v Pišecu**, kant. Brežce; v Radoljci, kant. Rogatec.

22. „ Pri sv. Filipu**, kant. Kozje; na Slatini**, kant. Rogatec; v Tekarjih**, kant. Celje.

24. „ V Arvežu**; na Kozjem**; pri sv. Duhu**, kant. Konjice; v Rogatcu**; na Laškem**; v Slov. Bistrici**; v Slov. Gradci*.

26. „ V Pišecu**, kant. Slov. Bistrica.

28. „ V Lutomeru**.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 1. do 3. februarja. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 33 for. 98 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 for. — kr. do 39 for. — kr., in omikanega 70 do 110 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 22 for. — kr., in omikanega 24 for. — kr. do 35 for. — kr.; apatinske konoplje 16 for. — kr. do 22 for. — kr., neomikane poljske 15 for. — kr. do 17 for. 50 kr.; žaškega hmela 220 do 230 for., avžaškega 160 do 165 for.; vagán deteljnega semena 36 for. — kr. do -- for. — kr.; metelke 42 for. do 45 for.; oljnatega semena, ogrščice 8 for. 50 kr. do — for.; stot: ogrščičnega olja 28 for. — kr. do 28 for. 50 kr.; lenénega olja 27 for. 75 kr. do 28 for. 25 kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 34 for. do 36 for.; posušene slanine (špeha) 33 for. — kr. do 34 for.; masla 56 for. — kr. do 57 for.; neprecejene strdi (medú) 21 for. — kr. do 22 for. — kr.; voska 124 for. do 126 for.

V Gradci od 1. do 5. februarja. Stot volovjega mesa je stal 29 for. — kr.; libra (funt): teletine 28 kr., svinjine 29 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 55 kr., masla 54 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 21 for. — kr. do 22 for. — kr., voska 124 do 126 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 236—240 for.; kmečki 220—230 for.; avžaški 165—170 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšćice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 1. do 5. februarja	6	84	4	36	—	—	2	36	3	64	—	—	3	60	—	—	1	55	1	32
Bruk		7	—	4	—	3	85	2	40	4	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	50	4	20	3	50	2	15	4	10	3	90	3	40	5	80	1	50	1	50
Ptuj		6	75	4	25	3	70	2	15	3	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celje		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	—	4	—	3	40	2	—	4	20	—	—	3	60	—	—	1	50	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšćice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 1. do 3. februarja	6	95	4	—	3	15	2	22	—	—
Pešta		6	46	3	35	3	10	1	95	4	5
Praga		6	70	4	48	3	60	2	33	—	—
Brno		6	27	4	37	3	43	2	12	—	—
Linec		7	15	4	17	3	35	2	24	—	—
Zagreb		6	27	2	97	2	68	2	33	3	30
Ljubljana		7	11	4	40	3	53	2	16	4	60
Raba		6	65	3	65	2	95	1	85	3	46
Mošonj		6	40	—	—	2	90	1	75	—	—

Današnemu listu je čelo in zapopadek tečaja 1871 priložen.

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 4. V Gradcu, 22. februarja 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Poselski red.

„Prav lepo in veselo bi bilo kmet biti, ko bi le poslov treba ne bilo. A s posli na kmetih ni več za prestati. Skoro ni jih več za dobiti. Vsi silijo v mesta in fužíne. Po zimi raji v kaki bajti sedijo, po leti pa hodijo za dnino od kmeta do kmeta. Kar jih še ostane, imajo že pol leta za naprej aro ali likof; če jih nagovoriš, prideš prepozno.

Pa tudi delati nočejo. Kedar je nar potrebniše delo, vhajajo; posli so nezanesljivi, nezvesti, malomarni v ravnavi i strežbi živíne, ktera se jim mora vendar zaupati. Pa tudi občutljivi so tako, da se ne sme krivi perst pokazati; drugače že med letom službo zapustijo. O njih moraličnem zaderžanji ne smemo ne besedice spregovoriti; kdor bi hotel v tem obziru strog biti, moral bi sam delati.

Kar pa od gospodarja zahtevajo, je že čudno; jed mora dobra in obilna biti, vsak dan jim moraš dati dva-ali trikrat za piti. Tako posli pojedó veš dobiček kmetijstva. Resničen je pregovor, ki pravi: „Družína sne, kar plúg perdela“. Pa tudi plača raste od leta do leta.“

Tako in enako se toži na deželi vsaki dan. Pri vseh sejah naših občín in okrajnih zastopov, v vseh zborih kmetijskega družtva so te tožbe na dnevnem redu; kjerkoli se snideta dva gospodarja ali v krčmi ali na božjem poti, gotovo se pogovarjata o poslih.

Vse te tožbe so gotovo opravičene; temu radi priterdimo. Zamolčati pa tudi ne smemo, da niso samo posli krivi.

Ako prašaš koga, ki tako toži, kako bi se dalo temu pomagati in v okom priti, hitro odgovori in pravi: Dajte nam novi poselski red, novo postavo za posle; sedajna postava je vsega kriva. — Ja, red pri poslih je zares potreben; praša se samo, dá se li ta red že napraviti z novo postavo?

Preiskujmo to reč; ogledujmo vzroke zgoraj navedenih napak, znabiti pridemo do pravnih sredstev, kako odstraniti ove vzroke in ž njimi vred tudi vse sitnosti i napake.

I. Resnica je, da manjka poslov za kmetijska dela; res je pa tudi, ka to pomanjkanje izvira iz toga, da si kmečko ljudstvo prizadeva, kruh si prislužiti, pri drugem poklicu, v drugih nego kmečkih krogih.

Vsako leto jih pride na tisuče in tisuče v mesta, k rudarstvu, fužínam, obertniji —; mnogo jih pobere tudi uk in vojaštvo, od koder se le malokedaj vračajo na očetov dom.

Temu zlu, če ga smemo zlo imenovati, pa ne pridemo v okom, če tudi poselski red predrugačimo. Že sedanji poselski red praví, da samo prvi likof (ara) velja, da mora posel drugo aro nazaj dati, dokazljivo škodo povernoti, da se mora v tem primerljeji tudi primerno kaznovati. Pa tudi gospodar pride v kazen, če je vedel, da ima dotični posel, kojemu aro daja, že prej likof, ali če ga celo zapelje, da svojega pravega gospodarja zapusti. A ta določila so se večidel kot brezvspešna pokazale. Ravno tako ne bo zaželjenega vspeha ímelo, če se prejme v poselski red bolj strogo določílo, kakovo marsikteri na-

svetujejo, namreč, da naj bode neveljaven vsak likof, ki se daja **pred** odločenim časom. To določilo ne bi imelo zaželjenega vspeha, ker ne odstrani pomanjkanja poslov sploh.

Razmere so močniše, kakor postava. Škoda, ktero ima gospodar, če mu manjka zadostojno število poslov, je veliko veča, kakor škoda iz kazni petih goldinazjev, ktero mora plačati, če se pregreši proti ovi postavni točki Ta kazen ga tedaj ne bo ovirala in zaderžavala, vedoma prestopiti postavo.

Pomanjkanje poslov za kmečko delo bilo je že pred tisuči let. V prejšnih časih so si pomagali z robstvom. A dan danes se to ne dá več prisiliti. Skusiti moramo, da odstranimo vzroke tega pomanjkauja. Kteri pa so ti vzroki? Prašajmo posle; ti nam je bodo povedali rekoči: Mi smo za težko delo preslabo plačani; dela smo sicer vajeni, tudi naše potrebščine niso prevelike; á vendar gremo raje v mesto. Tukaj je delo lože, plačilo veče; tukaj smemo v štirnajstih dneh službo zapustiti, če se nam ne dopada. Raje delamo tndi v sosednem rudniku, v fužini in fabriki ali pri železnici. Tu se nam dobro plačuje po naši pridnosti in marljivosti; čeravno jed in hrana sploh ni predobra, zamoremo si vendar družino ustanoviti. Tu imamo proste dni in proste ure, v kojih počnemo, kar je nam ljubo. Posli tudi pravijo: Raji smo dninarji, kakor posli; čeravno ostanemo zvesti kmetijstvu, je vendar plača viša, kakor poselska. Razun tega smo samostalni in včasih po bajtáh prav dobro in veselo živimo.

Prikimljemo sicer, da so take misli vtrjene v dobrožitnosti, v škoro splošnem prizadevanji ljudi, **brez dela** dobro živeti; á vendar ne moremo jim odrekati nekakega opravičenja. Tudi mi, ki nismo posli, prizadevamo sí za pomnožitev svojih dohodkov. Vsak človek se trudi, pripraviti si lastni kruh in ga vživati kolikor mogoče neodvísno in samostalno.

Mi se drznemo izreči, ka je vprašanje, kako priti v okom pomanjkanju poslov na kmetih, socialno vprašanje, in da se dá to pomanjkanje le tako odverniti, če se stanje poslov poboljša in če se jim podeli veča samostalnost. Pred vsem mora se tedaj službeni čas prikrajšati; po tem takem mora se določilo, ka je službena pogodba za celo leto nerazvozljiva, zavreči i ovreči. Proti temu bodo se marsikteri upirali rekoči: To ne gre; če to obvelja, bodemo imeli po zimi polno hišo poslov, po leti, kedar delo pritiska, pa nijednega. Te dvojbe se znebimo, ako plačilo ne računimo na vse leto, ampak za krače časovne oddelke in po večem ali ložem delu. Moramo pač razločevati med takimi posli, ki imajo leto in dan, v vigredi in jeseni skoro eno in isto delo, kakor volarji, kravarji i. t. d., in istimi, ki so za poljsko delo v službi, ki tedaj po leti huje delajo, kakor po zimi. Po tem takem bode se moralo plačilo za te posle i to delo drugače meriti, kakor za une posle i uno delo. Navaditi se bodemo morali, ne od dneva, ampak od orala plačevati, po zimi manj, po leti več poslov imeti. Morali bodemo posle iz družinski zveze z gospodarjem ločiti in je, čeravno ne vse, tako postaviti, kakor na primer naši vincarji sedaj stoje, na kratko, jim dovoliti lastno ognjišče, lastno družino. Na ta način bo se poselski red se vé dá jako premenil á vendar ne k hujšemu. Nastala bo taka razmernost med služabnikom in gospodarjem, ki na vsakostranski interesi sloneča služabniku samostalnost in človečansko življenje, gospodarju pa zanesljiveje posle podaja, ki bodo delj časa radi pri njem ostajali.

II. Ravno tako opravičena kakor tožba zarad pomanjkanja poslov je tožba o nepridnosti, lenobi, nezanesljivosti, slabem zadržanji in nezvestobi kmečkih poslov, čeravno ne smemo tajiti, da so nekteri tudi pridni, zanesljivi in lepega zaderžanja.

Tudi tukaj bi bilo zastonj, iskati si pomoči od prenaredbe poselskega reda.

Tudi sedanji poselski red zapoveduje, kako bi imeli biti posli. Po 10 §. poselskéga reda od leta 1857 je posel dolzen, svojemo gospodarju pokoren, priden, zvest, spoštljiv, pozoren in resničen biti. On mora se proti gospodarjevi žlahti spodobno obnašati, proti svojim verstnikom miren in družljiv biti in se udati v hišni red, kakor je gospodarjeva volja. §. 11 zahteva, da mora vse opravila, koje mu gospodar veleva, natančno in brez mrmranja opravljati. Po §. 12 ne sme se dati obiskati, posebno po noči ne; vsake zapravljivosti in nepotrebnosti v obleki mora se ogibati. On mora po §. 14 gospodarja varovati škode in je za vsako nemarnost ali poškodovanje odškodnino dolžen in zapade po raznih obstojateljstvih tudi kazenski postavi.

Bolj strogi bi tudi novi poselski red ne mogel biti. Kar pa sedanjemu poselskemu redu manjka in kar se tudi od novega zastonj pričakuje, je določilo, kako bi se naj v zgoraj navedenih paragrafih zaderžani povelji **izverševali** in **izpeljevali**.

Izverševanje ovih zaukazav se ne more izročiti oddaljeni grajščini, ker bi gospodar ne bil v stanu, vsaki čas in z upanjem, ka se mu bo **pravočasno** pomagalo, do nje se obračati; pa tudi

srenjskemu predstojniku ali županu ga ne moremo prepustiti, zakaj vesoljnemu svetu je znano, da mu manjka znanje, včasih tudi dobra volja. Gospodar sam pa tudi ne more in ne sme navedene paragrafe poselskega reda sam izverševati; kajti kdo je sodnik v lastni reči?

Zvestoba, pridnost, pokornost, resničnost in spodobnost so pač lastnosti, ki so samo v dobri volji vsacega posla ležoče tako, da vsak trenutek terdimo, da se vse te lastnosti nikakor ne dajo prisiliti. Postava sicer državljanom to in uno djanje zapoveduje, drugo prepoveduje in tudi prisili; áli voljo — znotrajni vzrok vseh djanj — nobena postava prisiliti ne more. Vsi ti prevdarki nas pripeljejo k izreku: službena razmera, vkupnost življenja služabnikov z gospodarjem da se, ako bi imela delj časa trajati, postaviti samo le na moralično podlago. Službena razmera bode le tedaj delj časa terpela, če je posel gospodarju osebno priveržen. Zarad tega smejo samo načela o družinskem ne pa rečnem pravu podlaga biti novemu poselskemu redu. Ker so tedaj dobra volja in morala za službeno razmero in njeni obstoj merodajalna, vidimo v navadnem življenji, da imajo dobri in dobrohoteči gospodarji navadno tudi pridne posle, da se pri nedostojnih in nepokornih služabnikih nikolj ne opirajo na postavo, ampak da take posle raje prostovoljno pusté.

Ne moremo si kaj, da bi ne omenili važne točke; prepričani smo, da bodo posli tim bolji, čim bolja je šola; skerbimo tedaj za povzdigo ljudske šole.

III. Kar pa zadeva tretjo tožbo, ni nam treba obširnosti.

Pri nas vlada povsod naturalno ali naravno gospodarstvo. Občila so še na prav nizki stopnji. Mi ne moremo vse svoje perdelke na trg spraviti in prodati. Kar kmet prodati ne more, mora, da mu ne bo brez haska, doma porabiti. Iz tega izvira, da se v marsikterih krajih vino doma popije, da se ves mošt od sadja od domačih povžije in da se je obilno pojedovanje kot slaba navada sem ter tje vdomačilo in vkoreninilo. Na gornjem Štajarskem je poselsko pojedovanje še obilniše, kakor na dolnjem in srednjem. Tam se vse mleko in kar se živine zakolje, doma porabi. Ne dá se tajiti, da je vse to huda napaka in da jo gospodinje same še povekšavajo, ker ena drugo v radodarnosti prekositi hoče. A ta napaka se ne dá odstraniti po prenaredbi poselskega reda, ampak s tem, da se občila poboljšajo, da se ceste in železnice pomnožijo. Tako bo mogoče, vse svoje perdelke na trg in v denar spraviti in — zginila bo ova napaka.

Tudi nar priprostiši kmet zna dobro računiti; če tedaj svoj perdelek, svojo živino, vino, sadje na terg spravi in tam čeravno z malim dobičkom razprodá, bode vendar raje vse tu prodajal, poslom pa namesto maličev denarje dajal.

Vsi ti, ki te vzroke resno prevdarijo, bodo hvalili sklep zadnjega deželnega zbora Reklo se je namreč tukaj, da še ni pomagano, ako se ta in uni paragraf poselskega reda poojstri; nar prej je treba, to vprašanje natančno pretuhtati in potem z novo po drugih načelih vredjeno postavo zadostiti potrebščinam in zahtevam sedanjega časa.

Pairhuber.

Vinorejno družtvo v Radgoni.

Pri upravni (konstituirend) seji vinorejnega družtva v Radgoni izvoli se dne 5. januarja t. l. za načelnika gosp. Rihard pl. Kodolič, v odbor pa gospodje: Karol Schediwy, Dr. Kotzbeck, vitez Hempel in poročevalec tega.

Prav zanimive bile so obravnave pri seji dne 18. t. m. o tertnih plemenih za poskusilne gorice. Družtvo je stopilo na praktiško stališče rekši, ka se imajo saditi samo pergodne in vendar rodovitne terte; zakaj glede zrelosti tert imamo na Štajarskem večidel tako zvane sredme leta, v kojih pozne terte, v dobrih letih vse hvale vredne, vendar le sredmo vino dajajo. Na dalje se je sklenolo, da se ima pri izbirki tert gledati na lego in zemljiščino kakšnost. V ta namen so se za leto 1872 odločili sedmeri prostori, vsaki 400 štirjaških sežen obširnosti. Sadil se bo:

1. Kerhljikovec zavoljo njegove izverstnosti; celo v severnih legah on precej pergodno dozori — namreč po planem; — proti mrazu ni jako občutljiv in daja lahko pa sladko vino. Sadila ga bo Negovska grajščina.

2. Žlahnina muškatna zarad pergodne zrelosti, sterpljivosti pri cvetji in finega muškatnega okusa pri vinu. Ravnavo tega tertnega plemena je prevzel gospod vitez Hempel.

3. Rumeni klešec; ta terta je na težki zemlji jako rodovitna tudi v manje ugodnih legah: Če zmerzne, pa vendar postranska očesa še rodovitne šibice ali mladike nasadé. Njegov grozd sicer rad gnjije; á temu se pride v okom, če se predno spodbira, porezuje in če se tudi tretja kop opravi. Tako bo terta dosti svitlobe in zraka dobivala. Njegovo vino je fino, dišeče in sladko. Ravnal ga bo gospod plemeniti Kodolič.

*

4. Mušica zelena, zavoljo jake rodovitnosti in pergodne zrelosti v suhih ne precej ugodnih legah — samo da se mora nizko deržati. Njegovo saditev prevzame gospod Dr. Bouvier.

5. Žlahna mušica siva. Ta terta tudi v slabejih legah pergodno dozori; njeno vino pa je jako čislano pri napravljanji šampanjeca. Poskusilni prostor za to terto prepušča grajščinsko ravnateljstvo v Brunnseeju.

6. Drobni beli rivček v ugodne, suhe in kamenaste lege z južno naklonostjo; on slovi zarad dišečega vina. Ravnal se bo v gorici gospod Sprangerjevi.

7. Zeleni veltlinec ali debela arijavina. Ta zahteva prav dobro lego, je pergodno zrela, izverstno rodovitna, ne gnjije tudi v mokrotnih letih ne in daja prav fino vino. Sadil jo bo gospod Antauer.

Terte za rudeče vino ne bodo se ravnale; kajti skušnja uči, da je Radgonska okolica posebno le za bela vina sposobna.

Gospod pl. Kodolič bode nakupil okoreninjeno trsje za ove sedmere prostore. Odločilo se je tudi, ka mora vsaki pravi in podpirajoči ud za leto 1872 plačati 5 gold. udnine.

Vinorejno družtvo Radgonsko šteje dozdaj 10 pravih in 5 podpirajočih udov. S pravim veseljem izrekam, ka me živahna deležnost vseh udov pri obravnavah, marljivo prizadetje, svoje skušnje drugim razodeti, navdaja z upanjem, da bo družtvo svoj namen doseglo in za vso okolico blagonosno postalo.

V Brunnseeju, 21. januarja.

Alojz Werk.

Sadjereja v Slovenjograški poddružnici.

Slovenjograška okolica je visoko položena, od ostrih severnih in vzhodnih vetrov nadlegovana, zarad tega za ravnavo žlahnega sadja malo sposobna. Žlahne črešnje, kostanj, breskve i aprikoze se tukaj ne nahajajo. Oreh v zavarvanih legah dobro obrodi, pa tudi jabelke i hruške takih sort, ki ob cvetji slabemu vremenu zoperstati zamorejo, dobro storijo. Domače slive so včasih prav polne.

Jabelke i hruške imamo ovih plemen, ki kmetu služijo v navadno jed in za mošt; le malokaj se tudi posuši.

Jabelčnika in hruškoveca se v dobrih letih mnogo naredi, za domačo pijačo in za na prodaj.

Jesenski in zimski boršec čeravno za naš kraj izverstno sposoben nam čisto manjka, kar je tim bolj smešno, če pomislimo, da je na sosednem veliko više ležočem Koroškem povsod razširjen.

Sorgolet, zlata in Borsovaška kraljičina bi v našem kraji ne storile dobro; znabiti v vertih in po viših legah.

Kar pa zadeva hruške, je pri nas navadna tepka in tepka šampanjka; obé dajete prav dobri hruškovec. Hrušek za na mizo je malo. Le sem ter tje vidimo jih po vertih. V primerni legi bi se brž ko ne tudi druge dobro obnašale; kajti isambertka in podolgovatka so prav dobro djale. V sosedni k Slovenjograški poddružnici spadajoči dolini, kjer se z vinorejo pečajo, stoje žlahna sadna drevesa: cepljene češnje, breskve, kostanj in orehi. V dobrih letih se mnogo sadja v Slovenji gradec in še dalje na Koroško zvozi in razprodá.

V Slovenjem Gradci, 19. grudna 1871.

Franc Brunner,
poddružniški odbornik.

Iz stenografičnega zapisnika
48. občnega zbora.

Baumgartnerjev govor o vravnavi gospodarstva.

(Konec.)

5. Pravi gospodar tudi odloči, koliko delavnih rok da potrebuje, koliko poslov, koliko težakov in dninarjev; on presodi, koliko ga to stane, koliko stroškov mu to prizadene.

Delo je nar mogočniši pomagač vsakega kmeta; brez dela bila bi tla nerodovitna; delo še le zemljo cenovredno dela.

Delo o pravem času opraviti, delalne moči namenopravilno, vspešno in vendar varčno rabiti, je vsacega kmeta nar veča umetnost.

Vspeh pa je večidel odvisen:

a) od števila delavcev.

Kjer je dosta delavcev, kakor v naljudnih krajih, tam se dá tudi vspešno kmetovati.

b) od pridnosti, marljivosti in izurjenosti delalcev.

Posli in sploh delalci pa bodo marljivi in pridni. če dobijo primerno plačilo in truplo krepčajočo hrano.

Delalci, ki so se pametno podučili, so vredneši od nevednežev.

Perva naloga kmetovalcev je tedaj, da poskerbijo za sposobne poštene in misleče delalce stim, da podpirajo ljudsko šolo.

c) Od kapitala. S kapitalom ali denarjem zamoremo si delo z nakupljenimi mašinami i dobrim orodjem lajšati in bolji kup napraviti.

6. Pravi gospodar presodi, koliko kapitala mu je h gospodarenji potrebno, koliko potrebuje gruntnega ali zemljiščinega kapitala, kako se da ta povikšati z raznimi

poboljški ali melioracijami na njivah in travnikih.

Obširno polje gospodarske delavnosti podajajo travniki; na ene mora se voda napeljavati, od drugih zopet ocejati; tako se dá več in bolja kerma perdelati, več živine rediti in viši kup gnoja nakidati. Pa tudi cena takih poboljšanih travnikov poskoči.

Kteri hasek, kakšno korist nam drenaža podaja, je znano. Skušnja je dokazala, da je drenirana zemlja veči obrodek dala, da so se stroški za dreniranje v malo letih po boljših letinah plačali, da so se drenirana tla v ceni in vrednosti znamenito povišale.

Grunni ali zemljiščini kapital so vsa zemljišča, ki k eni kmetiji spadajo. Pravi gospodar mora skerbeti, da se stalni in isti kapital, ki ga potrebuje za stavbe in za poravnanje navadnih tako rekoč vsakdanjih stroškov, spravi v pravo razmero z gruntnim kapitalom.

Pohištvo naj ne bo več vredno, kakor četerti del gruntnega kapitala; inače bi se čisti dohodki od zemljišča manjševali skozi obresti od stavbinega kapitala in skozi stroške vednega popravljanja. Mnogi kmetje so zavoljo predragega pohištva, koje so si postavili, celo ob kmetijo prišli.

Opravilni kapital obstoji iz živine, vsakoverstnega orodja, žita in drugega živeža, kerme in kar je gotovega denarja pri hiši.

Brez opravilnega kapitala si ne da misliti nobeno kmetovanje.

Opravilna glavnica mora, kakor skušnja uči, iznašati eno petino do ene tretjine gruntnega ali zemljiščinega kapitala.

7. **Pravi gospodar pa tudi zapisuje dohodke in stroške**; le tedaj, ako se račun na tanko vodi, se hitro spoznajo napake v gospodarenji; spoznanje pregreška pa je prva stopnja k ogibanji napak.

Od kraja navedena splošna tožba kmetovalcev, da kmetije premalo nesejo in premalo dobička veržejo, ta žalostna resnica je kmete že prepričala, da sedanje gospodarjenje ni pravilno, ni popolno. Gospodarji se tedaj poslužujejo različnih sredstev, da bi tem napakam prišli v okom; ker se pa vedno le posamezni deli kmetijstva poboljšujejo, vendar celo gospodarstvo še zmirom boleha in omahuje.

Prosim tedaj in nasvetujem, naj bi osrednji odbor z pismom in govorom posebno pa s praktiško izpeljavo podučil kmetovalce, kako si morajo gospodarstvo vravnati.

Feuserjev govor o predenici.

Znano je, da je v zadnjih letih predenica strašno se razširila, tako da je štajarska detelja v nevarnosti, popolnoma se pozgubiti. Predenica je čudna brezlistna zajedavka, ki se s sesnimi bradavicami prijema deteljiščinega stebla, ga pripogne in ven potegne. Predenica se razploduje po semenu, ki je za polovico manjše kakor deteljino. Ona dorase še le mesca junija in začne v augustu mesenorudeč cvet poganjati. Cvet traja 8—14 dni in po njem se plod nasadi. Seme ali plod ali na polji obleži, ali pa se slamo domu privaža i izmlati. Če seme na polji obleži, zna pri svoji dolgoterpeči kaljivosti še le v petih ali šestih letih kaliti. V tem primerljeji nič ne škodi, če se tam le detelja ne poseje; kajti še le detelja spravi predenico na kviško. Če se pa predeničino seme z deteljo vred domu pripelje, ga tudi živina ž njo vred požré in se v gnoju zopet pokaže. Svoje kaljivosti tudi o živalskem truplu ne zgubi, tako, da z gnojem vred na njivo prineseno zopet kaliti jame.

Kako se da ogniti ti zajedavki?

Nar prej mora se, kakor hitro se prikaže, požgati, čeravno bi znala tudi detelja zgoreti. Če je enkrat za dvajsetico veliki prostor zavzela, se tudi po vsi njivi dalje razširi.

Drugi pripomoček bi bil ta le: Ista mesta, kjer se predenica nuhaja, bi se morale pokriti z dva persta debelo perstjo, da bi jo zadušila. Nekteri tudi svetujejo na pepel, ki bi jo gotovo pokončal. Tudi o scavnici ali žvepleni kislini se govori.

Vsi ti pripomočki so sicer dobri, à ne praktični. Kdo bi na primer na veliko njivo scavnico polival, ali celo žvepleno kislino, ki je jako draga.

Nar bolje je vedno, če se varjemo, predenično seme na polje spraviti.

To pa se zgodi, če se vse deteljno seme, koje se meni sejati, prej prerešetá ali preveje. Lahko se zna to napraviti; kajti predenično seme je pol manjše od deteljinega.

Jaz sem dal pri Jergitschu v Celovcu napraviti tako rešeto, ki ima 22. vozlov na enem štirjaškem palcu. To rešeto je tako drobno, da deteljno seme ne spušča, dro pa predeničino.

Omenil bi še, da od takih njiv, ki so s predenico preprežene, ne smemo jemati semena za sev; kjer se je ta siten in škodljiv plevel enkrat zarasel, tam je vse zastonj.

Postava in zastop.

Državne postave o prostosti desetka in koleka pri zlaganji zemljišč in o pravicah in postopku pri zemljiščino-knjižnej razdelitvi nepremakljivega blaga.

K nar važnišim naredbam, ki napredek kmetijstva vspešno pospeševati zamorejo ter dobitonosnost nepremakljivega blaga zdatno povekšavajo, spada nedvojbeno zlaganje zemljišč. Prav za prav bi imelo nepotrebno biti, na hasek zemljiščinega zlaganja pozornost tolikrat obračati, ker se je to v ravno tem listu že ponavljema in s prav točnimi besedami povdarjalo. Kljubu vsemu temu vidimo, ka se zemljišča le malokedaj zlagajo; znabiti je krivo ti prikazni, da postave, ki zlaganje lajšajo, niso dosti znane. Gospod Arnold **Plankensteiner**, kojega zaslužnemu delovanju v poslanski zbornici se imamo za ovo postavo v pervi versti zahvaliti, je v pervi seji 48. občnega zbora obširno govoril in razlagal postave zastran zlaganja zemljišč. Stavil je tudi predlog, da bi se naj obé dotični postavi od 3. marca 1868. in 6. februarja 1869. v štajerskem gospodarju še enkrat ponatisnile. Ta predlog je obveljal in zovoljo tega tukaj ovi postavi ponavljema objavimo ter delamo kmetovalce še posebno opazljive na §. 5. postave od 3. marca 1868., ki pravi, da prostost desetka in koleka traja samo do zadnjega grudna 1873. Lastna korist kmetovalcem bode tedaj, ako se té prostosti v odmejenem času prav mnogoš-

tevilno poslužujejo; le v tem primerljeji smemo pričakovati, da se bo ta postava v veljavi še na več let raztegnila.

Ko bi se pa te postave ne posluževali, moralo bi se misliti, da take postave ni treba in da bi po tem takem bilo čisto odveč, jo še podaljiti.

Postava od 6. februarja 1869.,

zastran pravic in postopka pri zemljiščino-knjižnej razdelitvi nepremakljivega blaga in posestva.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem to le:

§. 1. Za to, da se kos v kakej javnej knjigi (grundnih bukvah) vpisanega posestva odloči, ni treba tistim osebam, za ktere so na posestvu stvarne (realne) pravice vpisane, poprej naznanila o tem pošiljati, niti je treba jihove privolitve takrat, kedar se za odločeni kos odpre nov zemljiščno-knjižni list in se tam vpišejo vse na posestvo vpisane pravice, in sicer zastavne pravice in simultan hipoteke.

Ti vpisi se opravljajo brez pristojbine (plače).

Da se je odločitev zgodila in odperl se nov list, to se daje na znanje vsem dotičnikom.

§. 2. Razen primerljeja, o kterem govori §. 1., ne sme se del v javnih knjigah vpisanega posestva — če se ne izkaže izrečna privolitev v §. 1. omenjenih oseb —, odločiti drugače kakor samo na podlagi pozivnega postopka, ki se opravi po sledečih paragrafih.

3. §. Da se ta postopek sproži ali začne, naj posestnik, ki bi rad en kos od svojega posestva odločil, tistim osebam, za ktere so na posestvu stvarne pravice vpisane, to svojo voljo po zemljiščno-knjižnej gosposki naznani s tim pozivom, da imajo, če bi hotle vgovarjati, ta vgovor zoper odločitev, — predno izteče doba po okolnostih postavljena, pri — rečenej gosposki naznaniti, ker bi se sicer vzelo za to, da pozvani v odločitev privolijo in da se svoje pravice glede odločenega kosa odrekujejo počemši od trenutka, ko bode iz zemljiščinih knjig odpisan.

Obrok za naznanilo vgovora ne sme gosposka nikdar na menj kakor trideset dni postaviti.

Prošnja za odločitev se mora pri posestvu, od kterega se hoče kos odločiti, v javni knjigi pod opombo zapisati. Nasledek te opombe je, da poznejši vpisi stvarne pravice ne morejo ločitve ovirati.

§. 4. V prošnji, vsled ktere se izdá poziv, mora biti kos, kteri se ima odločiti, na tanko oznamljen, če je treba, s črteži ali mapami.

Prošnja naj se izroči vsakemu pozvancu po postavah, danih zastran izročitbe točeb.

§. 5. Obrok za ugovor se žačenja prvi dan po izročitbi poziva, teče nepretergoma in brez odbitka tistih dni, o kterih pisma po pošti teko, in se ne sme podaljšati.

Če kdo ta obrok zamudi, ne more zadobiti postavljenja v poprejšni stan.

§. 6. Pozvanec mora svoj ugovor podati zemljiščno-knjižnej gosposki, bodi si pismeno ali ustmeno, razlogov za ugovor mu ni treba povedati.

Vgovor se daje iz uradne dolžnosti na znanje tistemu, ki se je potegnil za poziv.

Če se v dobi za to postavljenej ni podal ugovor, mora zemljiščno-knjižna gosposka na dotičnikovo zahtevo to pišmeno potrditi in imenovati tiste pozvance, kteri se niso z nikakim ugovorom oglasili.

To poterjenje je kakor uradno spričevalo podverženo pristojbini v tarifni številki 92/116 A aa postave od 13. decembra 1862. ustanovljeni.

§. 7. O pravem času podan ugovor ovira namenjeno odločitev.

S plačilom dolga (§. 8.) ali s sodno razsodbo, ki izreče, da vgovor nima moči (§. 9.—12), mogoče je, to oviro odpraviti.

§. 8. Upniki, ki so vgovarjali in kterih tirjatev je vpisana s kapitalom po znesku določenem, morajo plačilo sprejeti tudi če njih tirjatev še ni dotekla za izplačilo; vendar se jim prideržuje osebna pravica na zadostilo zavolj škode, ktero bi utegnili imeti od tod, da se jim je plačilo prezgodaj opravilo.

§. 9. Ako kak upnik ugovarja proti zamenji zemljišč, ki so namenjena kmetijstvu, sme zemljiščno-knjižna gosposka z razsodbo temu ugovoru moč odvzeti, če je zamenja taka, da se ż njo posestva menjavcev zložé (arrondirajo), ali da se kmetovanje zboljša, in če v enem kakor drugem primeru ni videti, da bi to varnosti tiste iskatbe, zastran ktere se je ugovarjalo, po določbah §. 1. 3. 7. 4. občnega državnega zakonika bilo na kvar.

Na pristojnost zemljiščno-knjišne gosposke nima nobenega upljiva, naj bo tirjatev tudi pod skerbjo kake javne gosposke (fevdne, fidejkomisne, substitucijne, založne, ustanovne, varstvene, skerbstvene ali druge take gosposke) in naj bo iskatev tudi čemu, n. pr. za kavcijo, namenjena ali ne.

§. 10. V prošnji za razsodbo v §. 9. omenjeno se to, da se v zamenjo zemljišče zloži, lahko izkaže, s katastersko mapo, ali če take mape ni, z uradnim spričevalom od župana tiste občine, med ktere mejami dotična zemljišča leže, ali po drugem verjetnem načinu. Zemljišče se šteje, da je zderžema, če tudi ga loči kaka pot, ali kak potok.

To pa, da bi se po zamenji zemljišč bolje kmetovalo, treba je izkazati z izreko tistih organov, kteri imajo po deželnih postavah, oblast, to okoljnost preudarjati i v nji sklepati.

§. 11. Vsled te prošnje (§. 10) bode zemljiščno-knjižna gosposka ugovarjalce povabila na dolečen dan pred se s tim opominom, da se bo o ti prošnji razsodilo, če bi oni tudi ne prišli.

Prošnja naj se vsacemu povabljencu izroči po postavah za vročevanje točeb danih. Povabljenim ni zabranjeno, ob določenem času svoje izreke pismeno poslati.

§. 12. S Žemljiščno-knjižna gosposka izreče odlokoma svoj razsod o prošnji, ko izteče določeni dan, ter iz uradne dolžnosti prevdarja, so li v §. 9. omenjeni potrebni pogoji za najti ali ne, na kolikor pretresovanje tega ni odkazano drugim organom (§. 10. odstavek 2) in napravi, če je treba, pozvedbe i cenitbe.

Ta razsod je podveržen tisti pristojbini, kakor sodbe o pozivnih tožbah (tarifna številka 87/103 A, a) postave od 13. grudna 1862.

§. 13. Z eno edino prošnjo se prosi za odpis kterega kosa z enega zemljiščno-knjiznega lista in

njegov pripis na drugi list ali za nov list, ki se ima za-nj odpreti.

Če se imajo dotični nalogi v zemljiščnih knjigah dveh gosposk zveršiti, naj se prošnja podá tisti zemljiščno-knjižni gosposki, pri kteri se ima kos zemljišča odpisati. Če ta nima pomisleka zoper odločitev, naj v javni knjigi zapiše pod opombo, da se je prosilo za odpis, ter naj prošnjo za dovolitev in opravo pripisa ali za nov zemljiščno knjižni list pošlje drugej zemljiščno knjižnej gosposki s tim pristavkom, da ni nikakegu ugovora zoper odpis.

Opomba zastran prošenega odpisa ima to moč, da bo vsak poznejši vpis na posestvo zastran kosa, ki se ima odločiti, samo tedaj veljal, če bi se ne dovolilo, prenesti ga na drug list.

§. 14. Drugo zemljiščno-knjižna gosposka, če tudi ona nima spotike, bode kos prepisala ali za-nj nov list odprla in le to naznanila prvej zemljiščno-knižnej gosposki, ktera bo precej v opombi zapisani odpis zares opravila in pristavila knjigo in list, kamor je odpisani kos zemljišča vpisan ter to ob enem dotičnikom naznanila.

Če se pa ne dovoli pripis ali novi list, treba je to prvi zemljiščino-knjižni gosposki naznaniti in povedati jej tudi razloge, zakaj se je prošnja odbila. Ta gosposka naznani le to prosilcu, priobči mu rečene razloge ter pristavi, da se bo opomba zastran odpisa izbrisala, brž kakor zadobi odrečni odlok pravno moč.

Če se odpis in pripis zgodi, naj se prošnja s prilogami vred hrani pri tisti zemljiščino-knjižni gosposki, pri kteri se je kos zemljišča pripisal, ali na nov list vpisal.

Po enakem se naj ravná pri odpisovanju zamenjanih kosov. Dotičniki si pri tem smejo izbrati izmed obeh tisto zemljiščno-knjižno gosposko, kterej hočejo drošnjo podati.

§. 15. Kakor se opravi odpis, vgasne-izvzemši primerljej, o kterem govori §. 1., — glede odpisanega kosa moč vseh posestvo obtezajočih vpisov.

S pripisom pa zadobe vsi vpisi, držeči se posestva, h kteremu se kos pripisuje, polno moč tudi zastran pripisanega kosa.

§. 16. Ta postava pa se ne dotika določeb — ondi, kjer take določbe še veljajo, — po kterih je potrebna politična dovolitev za odločitev zemljišča in za zamenjo zemljišč, sošebno z ozirom na to, ali so dominikalna (v deželni ali fevdni knjigi vpisana) ali pa rustikalna (v mestnej ali grundnej knjigi vpisana).

§. 17. Zvršitev te postave se naroča ministrom notranjih opravil, pravosodja in denarstva.

Na Dunaji, 6. februarja 1869.

Franc Jožef s. r.

Taaffe s. r. Giskra s. r. Herbst s. r.
Brestel s. r.

Postava od 3. marca 1868.
glede prostosti desetka in koleka pri zlaganji zemljišč,

veljavna za Češko, Dalmacijo, Galicijo z Lodomerijo in Krakovem, doljno in spodnjo Avstrijo, Solnograško, Kranjsko, Bukovino, Moravijo, Šlezijo, Tirolsko s Predarelskim, Istrijo, Gorico, Gradisko: mesto i okolico Terzaško.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem to le:

§. 1. Ako se skozi zamenjavo zemljišč, ki se kmetijsko obdelujejo, posestvo tega ali unega zamenjevalca zloži ali arrondira, so vse pri ti zamenjavi potrebna pravna opravila brezpristojbina ali brezdesetična, ako so zamenjeni kosi enake vrednosti.

Zemljišče se šteje, da je zdržema, če tudi ga loči kaka pot ali kok potok.

§. 2. Če pa kosi, ki se menijo zameniti, niso enake vrednosti, plačuje se desetek od razločka v ceni i vrednosti po občnih določilih pristojbinega zakona.

§. 3. Da se z zamenjo zemljišče zloži, dokaže se ali s katastralno mapo, ali če take ni, z uradnim spričevalom od župana iste občine, med ktere mejami dotična zemljišča leže, ali po drugem verjetnem načinu. Desetek odmerjajoči urad pa ima vsakokrat obląst, o temu, da se zemljišče z zamenjo gotovo arrondira, ali sam ali pa po izvedencih prepričati se in sicer na stroške istega, ki je lažljivo spričevalo izdal. Če se je tako lažljivo spričevalo v tem primerljeji rabilo, morata zamenjevalca plačati ne le od tega pravnega opravila spadajoče pristojbine, ampak tudi v pristojbinem zakonu napovedane kazni.

§. 4. K izpeljavi zlaganja zemljišč potrebna pisma, protokoli, vlogi in jih priklade so koleka proste, ako so kosi, ki se menijo zameniti, enake vrednosti, ali če vrednost prvega kosa vrednost drugega ne presega za več, kakor za 50 procentov ali odstotkov.

§. 5. Ta postava zgubi svojo veljavo zadnim decembrom 1873.

§. 6. Moj finančni minister ima za izveršbo te postave skerbeti.

V Pešti, 3. marca 1868.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r. Brestel s. r.

Razne stvari.

Umerl je po kratki bolezni dne 1. svečana v 70. letu svoje starosti častivredni gospod dekan in konsistorijalni svetovalec Franc Serafin Novak, v kojem zgubi kmetijsko družtvo enega svojih nar marljivših udov. Pet in dvajset let bil je rajni načelnik podružnice v Slov. gradci. Desetega januarja mu je 48. občni zbor v pripoznavi jegovega nevtrudljivega prizadetja podelil nar višo odliko, namreč zlato družtveno svetinjo. Prideržujemo si, v eni prihodnjih številk prijaviti jegov obširniši životopis.

Kaj sove koristijo! K pticam, ki se pri nas iz gole neumnosti preganjanjo, spadajo gotove tudi sove ali uharice. Marsikteri kmet misli, da je Bog si ga vedi kako zaslužno delo storil, ako kako sovo na vrata od škednja pribije poleg ravno tako nespametno preganjenega netopirja. Gospod župnik Jäckel v Windsheimu na Bavarskem se je potrudil, preiskati 4579 sovinih svalkov, ali ostankov, v kterih sove izbljujejo kosti, perje i lasje od njih zasačenih živali. Te svalke je jemal od pegasta sove (Schleiereule), ki ima svoje gnjezdo v starem zidovji, v zronikih in duplih. V teh svalkih je najšel ostanke od 15.289 živali, ne računjeno ostankov malih zaželek. Izmed ovih 15.289 živali bile so 10.465 škodljive, (med njimi 4750 miši, 5623 rovk, 182 bramorjev, 72 rujavih kebrov) in samo 4.794 koristne (4.342 malih rovk, 26 netopirjev, 24 krtov, 63 žab,

7 škorecev). Po tem takem bile so dve tretjini vseh od sove pojedenih živali kmetijstvu škodljive. Vedno in vedno mora se na taka obstojateljstva pokazati, da se omeji neumno predsodkov polno preganjanje teh koristnih ujed. To nalogo imajo posebno učitelji, kajti v šoli se to dá nar lože vtemeljiti.

Opomnilo k oglasbam glede licitacije plemne živine.

V letošnji spomladi bode se zopet plemna živina marijadvornega in muricodolenskega plemena licitirala; opominjajo se tedaj isti gospodi kmetovalci, ki se menijo teh licitacij vdeležiti, da se naj dalje **do 20. marca t. l.** oglasé pri predstojništvu dotičnih poddružnic ali pa v pisarni kmet. družtva (v Gradci, kovaške ulice, št. 25) in da položijo desetak za vsako glavo, koliko jih kupiti hočejo.

Častita poddružniška predstojništva se prosijo, to opomnilo kolikor mogoče razširiti.

V Gradci, početkom mesca svečana 1872.

Na dvarazredni ljudski šoli v Žalcu se oddaja naddučiteljska služba s prostim stanovanjem, letno plačo 500 gold. in nagrado 50 for.

Prosilci naj svoja pravilno obložena in popolno znanje slov. jezika dokazujoča prosila vložijo do 4. marca 1872 pri krajn. š. svetu v Žalcu.

Pri **sv. Urbanu blizo Ptuja** se oddaja podučiteljska služba s prostim stanovanjem in letnim dohodkom 240 for.

Prosilci naj svoja pravilno obložena popolno znanje slov. jezika dokazujoča prosila vložijo do 15. marca 1872 pri krajn. š svetu šent Urbanovem.

Na trirazredni šoli v **laškem tergu** je podučiteljska služba s prostim stanovanjem in letno plačo 300 for. izpraznjnna.

Prosilci naj svoja pravilno obložena in popolno znanje slov. jezika dokazujoča prosila do 9. marca 1872 vložijo pri krajn. š. svetu v laškem tergu.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 1. do 4. marca 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

1. marca: Na Planini**;
3. „ Na Vranskem.
4. marca: V Lučanih**, kant. Arvež; na Oplotnici**, kant. Konjice.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 12. do 17. februarja. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 32 for. 29 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 for. — kr. do 39 for. — kr., in omikanega 70 do 110 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 22 for. — kr., in omikanega 24 for. — kr. do 35 for. — kr.; apatinske konoplje 16 for. — kr. do 22 for. — kr., neomikane poljske 15 for. — kr. do 17 for. 50 kr.; žaškega hmela 220 do 230 for., avžaškega 160 do 165 for.; vagán deteljnega semena 36 for. — kr. do 38 for. — kr.; metelke 38 for. do 40 for.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. 75 kr. do — for.; stot: ogrščičnega olja 27 for. 50 kr. do 28 for. — kr.; lenénega olja 28 for. — kr. do 28 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 10 do 11 for., štajarskih 12 do 13 for., moravskih 11 do 12 for.; svinjske masti 33 for. do 34 for. 50 kr.; posušene slanine (špeha) 33 for. 50 kr. do 34 for.; masla 56 for. do 57 for. 50 kr.; neprecejene strdi (medú) 21 for. 50 kr. do 22 for. 50 kr.; voska 122 for. do 124 for.

V Gradci od 13. do 19. februarja. Stot volovjega mesa je stal 29 for. 90 kr.; libra (funt): teletine 30 kr., svinjine 29 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 60 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 21 for. 50 kr. do 22 for. 50 kr., voska 122 do 124 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 220—230 for.; kmečki 205—215 for.; avžaški 160—165 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 13. do 19. februarja	6	83	4	10	—	—	2	16	3	62	—	—	—	—	—	—	1	55	1	12
Bruk		6	85	4	10	3	45	2	38	4	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	60	4	20	3	50	2	15	4	20	3	80	3	40	6	—	1	50	1	50
Ptuj		6	40	4	—	3	60	2	24	3	90	3	—	2	90	—	—	2	—	2	—
Celje		6	80	4	70	3	90	2	20	4	20	3	90	4	—	—	—	1	40	1	30
Ljutomer		6	—	4	—	3	40	2	—	4	20	—	—	3	40	—	—	1	50	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 12. do 17. februarja	6	98	4	3	3	35	2	18	4	—
Pešta		6	75	3	53	2	7	1	85	4	10
Praga		6	83	4	23	3	65	2	32	—	—
Brno		5	95	3	5	3	32	2	5	4	40
Linec		6	95	4	4	3	26	2	20	—	—
Zagreb		6	51	3	6	2	81	2	48	3	30
Ljubljana		6	95	4	58	3	56	2	10	4	80
Raba		6	47	3	50	3	15	1	93	3	46
Mošonj		5	90	—	—	2	90	1	75	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 5. V Gradcu, 7. marca 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Opomnilo glede oglasbe zastran licitacij plemne živine.

Ker se bode letošnjo vigred zopet licitirala živina marijadvornega in muricodolenskega plemena, opomnijo se isti gospodje kmetovalci, ki se hočejo udeležiti teh licitacij, da se naj oglasé vsaj do 20. marca t. l. pri dotičnih poddružniških predstojništvih ali pa v pisarni kmetijskega družtva (v Gradci, kovaške ulice štev. 25.) ter naj za vsako glavo, kojo menijo kupiti, položé desetak.

Častita poddružniška predstojništva se prosijo, da v svojem okrogu to opomnilo kolikor mogoče razširijo in razjavijo.

V Gradci, početkom februara 1872.

Deželna sadjerajna in vinstvena šola blizo Maribora.

Jonathan Swift, sloveči angležki pisatelj, je izrekel, ka isti, ki stori, da dva klasa izrasteta, kjer je poprej samo jedni prirasel, bolj za človeštvo skerbi, kakor oni, ki je v dvajsetih bitvah zmagal. Bistroumni mislitelj je hotel s tim zaznamovati in povdarjati zasluženost istih činov, kojim je namen, zemljiščine perdelke povišati in pomnožiti sredstva za ljudsko hrano. Ako je Swiftova beseda resnična, smemo jo v pervi versti oberniti na učilne zavode, ki se pečajo z povzdigo zemljodelstva. Kajti ravno ti zavodi imajo nalogo, podati svojim učencem isto znanost, s kojo, če se prav porabi, se da viši dobiček od polj in zemljišč doseči in tako pospešiti blagostanje narodovo.

Ustanovo takih zavodov moramo tedaj vsekako in vedno pozdraviti se serčno pripoznavo. Pa ravno isti, koji bi se imeli nad kaj takem nar bolj veseliti, namreč kmetje i kmetovalci sploh, se mlačno derže; njim se potreba tacih učilnic ne zdi tako silna. Kaj je temu krivo? Ako hočemo na kratko odgovoriti, moramo reči: staro kopito. Česar so navajeni, tega se derže; napredku ne zaupajo, dokler se ue prepričajo, da ima vidljive in koristne nasledke.

Skušnja je učila, da se navadno tudi takim kmetijskim zavodom enaka godi. Snujejo in ustanavljajo se večidel od takih môž, ki so v svoji veči ali manji razjasnjenosti neodvisnih in prostih razlogov; večina kmetovalcev pa se nazaj derži i samo opazuje. Še le tedaj, ko se pokaže vidljivi hasek, če ravnava in gospodarenje na takem zavodu lep izgled daja, če se njegovi dijaki in učenci kot apostelji napredka po vsi deželi razidejo, povzdigne se občna interesa za zavod; njegovo delovanje in prizadetje se pripoznava in stem zadobi terdno stališče. Vse prebivalstvo ga kot potrebnega pripozná in spozna.

Dne ednajstega sušca t. l. odpré se tudi na

Štajerskem taki zavod, ki pa je mimogredé povedano izjema od prejšnega pravila. Zakaj že davno se je potrebnost tega učilnega zavoda spoznala; dotični krogi so ga že težko pričakovali.

Kdo bi pa tudi ne previdel, da je deželna sadjerejna in vinstvena šola, ki se narečeni dan v tako zvani pikardiji odpré, za z vinorejo se pečajoči del naše dežele neobhodno potrebna? Ta šola ima ja nalogo in namen, domačo vinorejo na isto stópnjo povzdigniti, na koji lahko stoji zavoljo ugodnih naravnih pogojev. Druga naloga je, da napravi naše víno za svetovno teržtvo sposobno.

Serčno tedaj pozdravljamo ta zavod. On íma pred seboj obšírno polje svoje delavnosti. Da bo na tem polji tudi vspešno deloval: za to nam dobro stoji oseba njegovega voditelja, za kojega narečenje smo vso hvalo dolžni visokemu deželnemu odboru.

Čeravno se bo ta šola v pervi versti pečala z vinorejo in tako nar bolj koristila dolenjemu Štajerju, bo vendar vsa dežela od nje vsaj posredno svoj hasek imela. Blagostanje le enega dela kake dežele íma hasnoviti upljiv tudi za vso deželo. Ima pa tudi pospeševati sadjerejo, velevažni predmet za vso domovino od Drave do Aniže tje do Sotle in savinskih bregov. Štirsko íma tedaj vso pravíco, svečanosti dne 11. marca veselo se udeležiti.

Po vjemajočem se odloku izverstnih strokovnjakov ste vsled skončatka visokega deželnega odbora od 3. oktobra 1871 nakupljene posestvi svojemu namenu tako primerni, kakor bi se težko kje drugej najdle bile. Od gosp. Robert Pfrimerja nakupljena pikardija v prostranosti 25 oralov in 1242 štirjaških sežnjev prav ugodno blizo Maribora leži, íma že zdaj precej obšírne goríce ter zadostojno število travnikov in njiv. Ona zamore za učilne namene primerno sliko umno vravnanega gospodarstva podajati vsakteremu dijaku. Sedanja poslopja bodo se z malimi stroški dale prenarediti v šolske dvorane in prostore. Od gospoda grofa Brandisa nakupljen kos njegovega gozda v prostranosti 48 oralov 1037 štirjaških sežnjev ima za vinstveno šolo zarad tega posebno vrednost, ker se dadó tukaj prostrane goríce na novo nasaditi, ki bodo dajale izverstna vína nar fineje kvalitête; ravno tako bode se tu veliki sadovnjak nasadil se nar boljimi sortami. Na tem kosu bode mogoče, dijake dolga in dolga leta podučevati, kako nove gorice napravljati in sadovnjake oskerbovati. Ta kos je tedaj učno sredstvo posebne važnosti; perdelki na njem bodo vse stroške obilno poplačali.

Po sedanji porabnost íma vinstvena šola

11	oralov	242	štirjaških	sežnjev	njiv,
6	„	1574	„	„	travnikov,
—	„	146	„	„	verta za lišp,
—	„	234	„	„	„ „ zelinje,
4	„	506	„	„	goric,
1	„	1060	„	„	pašnikov,
1	„	680	„	„	opekarskih jam,
48	„	1037	„	„	gozda.
74	oralov	679	štirjaških	sežnjev.	

Za učilni ali šolski vinograd se je odmeril kos gorice nad pikardijskimi poslopji; na eni travniški parceli se je napravil sadovnjak in kapus, drevesna šola in tersnica pa na eni poljski parceli blizo opekarnice. Pozneje bodemo natančno poročali o vravnavi in gospodarstvu na tem posestvu.

Za danes končamo s tim, da izrekamo novemu zavodu iskrene želje za vspešnost njegovega delovanja!

Wilhelm

K izveršbi postave o povzdigi govedinoreje.

Spisal gósp. Arnold Plankensteiner, deželni odbornik.

Ker se je naredba, kako izveršiti postavo v povzdigi govedinoreje, že objavila, naj mi kot poročevalcu v tej stvari bo dovoljeno, v tem listu to pristaviti, kar se v izveršbino naredbo zavoljo postavine zunajnosti sprejeti ni moglo.

Meni je sicer dobro znano, da se ljudje vsaki novi tudi nar bolje hoteči naredbi upirajo, kakor hitro bi iz lastne sodelavnosti jo k veljavi dovesti morali.

A prepričan sem tudi, da bo postava o povzdigi govedinoreje, ako se natančno izveršuje in izpeljuje, za blagostanje naše dežele neskončnega haska. Zavoljo tega obračam se s temi besedami do okrajnih odborov in živino pregledovalnih komisij, kojim je izveršba te postave naložena. Namenjen sem sicer bil, sam prehoditi vse okraje in prigovarjati in spodbujati k marljiveji izpeljavi te postave. A manjka mi čas; naj tedaj pisana beseda nadomesti govore.

Štajerska je tako srečna, da íma sama izverstna živinska plemena, in da ji ni treba od daleč vvažati plemno tvarino. Naj tedaj samo domača plemena požlahni in — tudi nar bolja inostranska ali ptuja plemena jih ne bodo prekosile.

To pot so tudi pametneji živinorejci že nastopili in sicer z dobrim vspehom. Lepše glave

domačih plemen plačujejo se v starosti $1\frac{1}{2}$—2 leta že zdaj po 150 do 300 for.; dozdaj še ni bilo mogoče, vse kupce mladih lepih plemnih glav zadovoljiti.

Iz tega razvidimo, da je govedinoreja že zdaj dospela do precej visoke stopnje; vredno je, da obračajo kmetovalci svojo pozornost na živino. Cena za boljo plemno živino je že zdaj tako visoka, da se zares plača, če je žito dober kup, en del perdelanega zerna in tega odpadke za kermo in pičo porabiti. Tako se žito tudi za navadno teržno ceno v denar spravi. Pa še drugi hasek íma to ravnanje.

Na ta način dobi kmet več in bolji gnoj; več pa imaš gnoja in bolji da je, več bodeš nažel in namlatil.

Če je enkrat tako daleč prišlo, da je žitna cena niža od živinske (se vé da v primeri), da se plača, en del perdelanega žita ali vsaj slabeje zerno zakermiti — potem in tedaj je kmet na suhem in toplem in dobrem. On bi le čisto nespameten in neumen biti moral, ko bi pri teh obstojatelstvih ne znal pridobavati si od svojega posestva dovoljni dobiček.

Bolj pa se povikšuje cena lepe živíne, tim draže tudi meso postaja. Če primerjamo še davno višo ceno, koja se v drugih bolj omikanih deželah plačuje za izverstno plemno živíno, z isto, ktera je pri nas navadna, znamo reči, da še nismo dospeli nar više stopnje. Skušnja uči, da se potrebšcine človeškega življenja tim bolj pomnožijo, da meso tim draže postaja, čim više se povzdigne obrtnija, tergovstvo in občevanje.

Tudi pri nas bo meso v ceni poskočilo; zakaj delavci in težaki dobivajo povsod višo plačilo, tako da zamorejo bolje živeti in si večkrat mesá privoščiti.

Ako si pa hočemo prislužiti ceno, ki navadno presega, moramo svojo živino požlahniti, nar lepšo kravo z nar boljim bikom plemeniti, pri izbiri bikov pametno ravnati in mlado živino kolikor mogoče dobro kermiti.

Če se po teh pravilih ravná, postajala bode mlada živina bolj mlečnata in za pitanje sposobneja; pa tudi zunanja postava in podoba bode lepša. Vse to naredi živino vrednejo.

Naj se nikdar ne pozabi, da živina slabega plemena, male in nizke rasti ter skerčene postave ravno toliko kerme potrebuje, kakor lepa, hitrorastoča in pitavna živina, pri kteri ena in ista kerma še dvakrat toliko izdá.

Tako požlahnjevanje in poboljšanje domačih plemen pa se ne dá na enkrat, ampak samo polagoma doseči. Zakaj večina kmetov ni v stanu, svoje manj vredne krave prodati in namesto teh si boljih ndkupiti; samo jedan pot je, ki pelja precej hitro do zaželjenega cilja. Postaviti se mora kolikor mogoče v svojih lastnostih čisto popolni bik, ki zadostuje vsem zahtevam. S tim se naj zarod požlahni in poboljša. Po tem poti dosežemo svoj namen čisto gotovo in znar manjšimi stroški. Če ravno tak bik več velja, se vendar nobena občina ne sme ogibati više kupnine; kajti stotak, za kojega taki lepi in v vsakem obziru popolni bik više hodi, se dobro poverne in poplača z lepšo mlado živino.

Denimo, da od tacega bika v dveh letih izvira 120 telet in da je vsako tele za 5 gold. več vredno, kakor ko bi od slabega bika bilo, iznaša to že 600 goldinarjev. Pomisliti moramo pa tudi, kaka škoda da je za ves kraj, če teleta nosijo slabe lastnosti malovrednega bika.

Država je spoznala potrebnost povzdige govedinoreje in je zategadelj tudi deželi v pripomoč priskočila. Visoki državni zbor je preteklo leto postavil v proračun kmetijskega ministerstva znesek 9800 for. za povzdigo govedinoreje na Štajarskem

Ta glavnica se tako porabi, da se en del oberne za premije izverstno lepi živini, ki mora po premijinih pogojih določeni čas v deželi ostati; drugi del pa se porabi za to, da se lepa plemna živina nakupi in med kmete v istem delu dežele licitira, kojega živinoreja potrebuje pripomoč in podporo.

Sčasoma bodo tedaj vsi kraji na spodnjem Štajerskem dobili tako z državno podporo nakupljeno plemno živino; po tem takem se nakupovanje sposobnih bikov jako zlajša. Pričakovati gre, da bodo občine potrebne bike tim raji si nakupovale, čim gotoveji da je, ka se bo državna podpora polalagoma malo da ne vsem krajem podelila.

Iz predpoloženih poročil okrajnih odborov pa razvidim, da en del istega prebivalstva, v kojega prid se je postava o povzdigi govedinoreje ravno dala, ti postavi herbet obrača. Izveršba v ti postavi zaderžanih določil zdi se jim sitna in nadlegovalna ne premislivši koristi, ktero bi imeli, ko bi se postava z isto natančnostjo povsod izverševala, ktera se v nekterih okrajih kaže.

Pogosto se toži, da se na materijalne interese našega prebivalstva premalo ozir jemlje; če pa postavodajalni zbori v tem obziru postave dajajo, se zopet toži, da se zahtevana postava izverši in izpelja. To mora osupniti; kajti izpeljava je v lastni interesi prebivalstva ležoča. Kmet bo

*

imel hasek od tega, če bo v prihodnje vrednišo živino imel in jo draže prodajal.

Za terdno pričakujem, ka bo ta dobrohoteča postava vendar sčasoma občno dopadla. Saj nima druzega namena, kakor da kmetovalce podučuje, kako naj svojo imetje povišajo, kako naj enega izmed nar važniših oddelkov kmetijstva povzdignejo, da bodo premožneji postali. Kar bi vsaki zavolj lastne koristi sam od sebe storiti moral, to se po ovi postavi še premijira in denarno podpira.

Okrajni odbori naj tedaj nevtrudljivo vedno in vedno povdarjajo važnost prave izveršbe te postave; oni naj spodbujajo, podučujejo in podpirajo kjer je treba; vsaj je znano, ka toliko časa po uradnikih vladano ljudstvo ne more takoj samovlade razumeti in zastopiti. Zavest, ka je treba, en del prostega casa posvetiti občnemu blagru, mora se še le vzbuditi. To postavo bode moralično prepričanje in kmetijstvu izvirajoči hasek bolj pospeševal in med ljudstvom utemeljil, kakor druge stroge naredbe.

Ponavljema se obračam do okrajnih odborov in jih načelnikov, naj ne obnemorejo, akoravno od kraja vsejednost in brezdeležnost ovira dobrohoteče namene deželne postavodaje, naj bodo v začetku zadovoljni tudi z malim vspehom. Če se le nekaj doseže, bolje je, kakor čisto nič.

Ako se je ljudstvo pri strogi in natančni izpeljavi omenjene postave enkrat prepričalo, da se je živinoreja v tem ali unem kraji v nekterih letih dejansko povzdignila, bode veselje in željno pričakovana marljivost sama od sebe prišla; umni in previdni kmetje i župani bodo na tanko pazili nad tem, da se bodo rabili samo le taki biki, ki enkrat požlahnjeno pleme ne popačijo in spridijo. Više živinske cene bodo kmetovalcem imenitnost lepih bikov že razjasnile.

Koristnost in hasljivost té postave je prevoči moleča, kakor da bi ne bilo mogoče, pametneje in previdneje kmetje ž njo sprijazniti. Povzdiga deželne kulture je gotovo imenitna naloga — skoro nar važniša izmed vseh v delokrog okrajnih zastopništev spadajočih; tukaj se odpre obširno polje za marljivo zastopanje. Ako je zastopništvo navdihnjeno od duha samouprave, zna ravno v tem predmetu postati dobrotnik vsega okraja.

(Konec prih.)

Varujte sadno drevje gosenic.

Beseda namenjena ljudskim učiteljem na deželi.

Napisal Ferdo Micheler, učitelj v Giesshüblu.

Postava od 10. grudna 1868 zapoveduje, da se morajo sadna drevesa, brajde i. t. d. do konca marca vsacega leta otrebiti goseničnih zavitkov in jajčik, in da se mora vse nabrano pokončati in ugonobiti. Kdo pa namenom te postave lože zadostuje, kakor ljudski učitelj na deželi? Drevje se povsod nahaja, pa tudi povsod je polno lazečega in letečega merčesa. Ljudskemu učitelju na deželi ne bo težko hodilo, z besedo in djanjem poskerbeti, da se kmečko prebivalstvo s to postavo ne le seznani, ampak jo tudi voljno izpeljá.

Ljudski učitelj je v pervi versti poklican, možko mladino ne le po zimi v kmetijskonapredovalnem kurzu, ampak tudi v vsakdanji šoli (na podlagi berila) opazljivo storiti, ka gnojenje, obdelovanje, obrezovanje dreves, dež in solnce nič ne pomaga, ako se ta škodljivi merčes ne otrebi in pokonča.

Dvanajstletni fant, ki gotovo že previdi neizmerno škodo, kojo vsakteri merčes prizadene, bo od učitelja spodbujen v prostih urah rad dergal po očetovem drevji ter pobiral gnjezdica in pozneje gosenice in metulje. Da bo reč še gotoveja, naj si da učitelj pokazati, kar so fantje nabrali.

Svetovna razstava na Dunaji.

Dolgo pričakovano narečenje deželnih komisij za Dunajsko svetovno razstavo se je že zgodilo. Na Štajerskem so se osnovale tri take komisije in sicer v Gradci, v Ljubnu in v Mariboru. Kot udje teh komisij so Njegovo veličanstvo presvitli cesar z nar višim sklepom od 8. svečana 1872 imenovali:

I. Izložbina komisija v Gradci.

Predsednik: gospod c. k. namestnik.

Podpredsedniki: gospod deželni glavar, gospod c. k. prvi namestnijski svetovalec in gospod predsednik graške tergovske in obrtnijske kamore.

Udje: gospod c. k. predsednik više sodnije, gospod deželni finančni direktor, gospod graški župan, gospod rektor magnificus, gospod ravnatelj deželne više realke, gospod ravnatelj I. graške gimnazije, gospod predsednik c. k. štajerskega kmetijskega družtva, gospod predsednik deželne komisije za konjerejo, gospod predsednik zgodovinskega družtva, gospod načelnik godbine družbe, gospod načelnik družbe kupčevalcev i obrtnikov, gospod predsednik umetnostne družbe, gospod predsednik trgovskega družtva, gospod predsednik svilorejnega družtva, gospod načelnik družbe za povzdigo bučeloreje, gospod načelnik družbe zdravnikov, gospod ravnatelj vertnar-

skega družtva, gospod predsednik narovoslovskega družtva, gospod predsednik družbe za povzdigo konjereje, gospod predsednik gospodarskega svetovalstva Köflahske rudarske družbe, gospod predsednik eskomptne banke.

Gospodje: Anton grof Auersperg, grajščak; Franc Behagel plem. Flamerdinghe, nadzornik južne železnice; Friderik Brandstetter, grajščak v Rodonji; Dr. Gustav vitez Conrad, grajščak i osrednji odbornik kmetijskega družtva; Reinhold Eisl, ravnatelj Köflahske železnice; Dr. Karol Faber, fužinar v Ivnici; Otto Fontane, fužinski ravnatelj v Andrici; Henrik Fünck, fužinar v Gradci; Ernst Geutebrück, podpredsednik graške tergovske in obertnijske kamore in ravnatelj sladkorne raffinerije; Jože Hall, inženirski nadzornik južne železnice; Jožef vitez Hampe, c. k. rudarski svetovalec in ravnatelj fužin v Štorih; Ludwig Hanninger, c. k. dvorni vinoskerbnik v Gradci; Edvard vitez Heider, posestnik tovarne v Gradci; Ferdo Kirchlehner, c. k. namestnijski svetovalec in osrednji odbornik kmetijske družbe; Dr. Henrik Klingan, c. k. deželni živinozdravnik in osrednji odbornik kmetijske družbe; Dr. Karol Leyer, fužinar in odbornik kmetijskega družtva v Gradci; Franc grof Meran, grajščak; Dr. Franc Močnik, deželni šolski nadzornik v Gradci; Dr. Jožef plemeniti Neupauer, nadomestnik deželnega glavarja in pervi predsednik štajerski hranilnici. Karol Ohmeyer, posestnik v Gradci; Kajetan Pachner, tovarnar v Mariboru; Janez Pairhuber, posestnik i podpredsednik kmetijske družbe v Gradci; Fl. Pojatzi, tovarnar v Lonču; Dr. Ferdo Portugall, podžupan v Gradci in osrednji odbornik kmetijskega družtva; Peter Reininghaus, tovarnar v Gradci in ud tergovske kamore; Franc Rieckh, usnjar in ud tergovske kamore; Jože Scheiger, konzervator stavbinih spomenikov na Štajarskem; Jožef Scheitenberger, profesor na tehniški viši šoli; Janez Schmirger, profesor gozdarstva na tehniški viši šoli i osrednji odbornik kmetijskega družtva; Jožef Scholz, fužinar in ud tergovske kamore; Dr. H. Schwarz, profesor kemične tehnologije na tehniški viši šoli; Friderik vitez Stache, architect v Gradci; Karol Stammer, hišni posestnik v Gradci; Jakob Syz, osrednji ravnatelj družtva na delnice Leykam-Jozefsthal in ud tergovske kamore; Maks baron Washington, podpredsednik kmetijske družbe; Janez Weitzer, tovarnar v Gradci; Dr. Gustav Wilhelm, profesor kmetijstva na tehniški viši šoli in osrednji odbornik kmetijske družbe; Bernhard baron Wüllerstorf-Urbair, c. k. podadmiral; J. M. Wokaun, tovarnar in predstojnik kmetijske podružnice Celjske; Franc Zeilinger, fužinar v Uebelbah-u.

III. Izložbina komisija v Mariboru.

Predsednik: Gospod c. k. okrajni glavar v Mariboru.

Podpredsednik: Gospod Dr. Julius Mullé, posestnik in c. k. bilježnik v Mariboru.

Udje: Gospod župan Mariborski. Gospodje: Ferdo Auchmann, fabrikant šampanjeca v Mariboru; Bogoljub Beyer, posestnik in prvomestnik kmetijske podružnice v Slov. Bistrici; Karol plem. Formacher jun., posestnik v Slov. Bistrici; Dr. Jožef Hafner, grajščak in prvomestnik kmetijske podružnice Voitsberške; Janez Girstmayer, posestnik v Mariboru; Dr. Franz Hirschhoffer, odvetnik v Gradci; Dr. Franc vitez Hlubek, cesarski svetovalec in tajnik kmetijskega družtva v Gradci; Janez Janežič, posestnik v Brežicah; Anton Kleinošek, fabrikant šampanjeca v Gradci; Ferdo Kada, posestnik v Ormužu; Rihard plem. Kodolič, grajščak v Radgoni; Alojzi plem. Kriehuber, grajščak v Mariboru; Ludovik Kofler, posestnik in vinski tergovec v Ptuju; Friderik Müller, grajščinski oskerbnik v Turnišu; Jože Pann, grajščak v Konjicah; Franc Perko, ravnatelj grof Brandisovih posestev v Mariboru; Julius Pfriemer, vinski tergovec v Mariboru; Franc Sartori, posestnik i prvomestnik Ormužke kmetijske poddružnice v Svetincih; Karol Schediwy, grajščinski oskerbnik v Negovi; Feliks Stranzl, administrator samostan Admontskih posestev v gornji Radgoni; Benjamin Szalatnay, grajščinski oskerbnik v Konjicah; Alojzi Werk, grajščinski ravnatelj v Brunnseeju; Anton Zschock, posestnik v Hartberzi.

Postava in zastop.

Nova postava zastran zemljiščinih knjig.

S 16. svečanom postala je pravoveljavna „nova občna zemljiščno-knjižna postava“. Dozdaj nismo imeli take občne postave, koja bi bila enako veljavna za vse avstrijanske kronovine, ampak samo nekaj posebnih patentov. Ti patenti, ki so regulavali zemljiščnoknjižne razmere, so iz prejšnega stoletja. Vsaka kronovina, v koji so se vvedle gruntne bukve, ja celo posamezna mesta so imele svoje posebne patente. Take patente je imela spodnja in gornja Avstrija, Česko in Moravsko, Galicija in Lodomerija, mesto Lvov, Bukovina, Solnograško, Štajersko, Koroško, Kranjsko in mesto Terst. Vsaki patent je bil drugačni, nobeden pa popolen in zadostojen; v teku raznih desetletij se je eden na druzega nanašal; sem ter tje se je eden ali drugi popravil, tako da se v ti zmešnjavi celo pravoslovec ni izpoznal več.

Pri teh napakah je jasno, da je nastala negotova spodikajoča in v marsikterih točkah slaba praksa.

Tako se je na primer, da le nekaj omenimo, vkoreninila glede prenotacij prav šibka in škodljiva navada, ki je tudi v protislovji z našim občnim zakonikom. Dozdaj se je znala prenotirati zastavna pravica pri posestvih dolžnikovih proti dolžnikovi volji na podlagi vsakega pisma, bodisi zadolžnica, menjica, list, ali kteri drugi košček papirja, če je le nekaj o dolgu na njem zapisano bilo. Razen tega se je čestokrat zgodilo, da v takem pismu ni bilo povedano, koliko je dolga, in da se je prenotacija dovoljevala čisto nedoločno za zabrambo vseh iz dotičnega pisma izvirajočih terjatev.

Lastnik tacega posestva, na kojem je bila taka prenotacija vpisana, je pogosto ni mogel več iz svojih gruntnih bukev spraviti, ker ali visokost dolga ni bila navedena, ali pa ker je zavoljo tega dolga pravda še le tekla. Po tem takem je zgubil svoj kredit.

On svoje posestvo ni mogel prodati, pa tudi ne denarjev si na-nj posoditi; kajti vsakternik, ki je pogledal v njegove gruntne bukve, se je strašil vidivši vpisilo, o kteremu ni vedel, koliko da prav za prav iznese.

Na drugi plati pa se je prenotacija dovoljevala proti dolžnikovi volji, tudi tedaj, če še obrok za izplačilo tirjatve protekel ni. Tako se je dolžniku zgodilo, da se je njegovo posestvo obteževalo, čeravno je svoj dolg o pravem času plačati hotel.

Vsem tem nepristojnostim hoče nova postava v okom priti. Prenotacija kakor tudi intabulacija zastavne ali ktere druge stvarne pravice je po novi postavi le tedaj mogoča:

1. če ali dolžnik izrečno svoje privoljenje da, ali
2. proti dolžnikovi volji
   a) potem eksekucije, kedar je izrečen sodnijski odlok ali napravljena sodnijska pogodba,
   b) v istih primerljejih, v kterih postava sama zastavno pravico privoljuje.

Nedoločene, ne po številkah narečene tirjatve se tedaj ne dadô več ne vpisati, ne prenotirati; proti dolžnikovi volji pa se zna njegova zemljiščina knjiga le tedaj obtežiti, če je tožba s sodnijskim odlokom končana. Omenimo še važno določilo v novi žemljiščnoknjižnej postavi

Veleva namreč, da mora v vsakem pismu, na podlagi kterega se hoče kaj intabulirati ali prenotirati, podpis pri sodniji ali pri notarju poverjen biti. Glavitna reč pa je, da imamo enkrat popolno, za vse v državnem zboru zastopane kraljestva in dežele veljavno postavo, iz ktere zna vsaki, tudi če ni pravoslovec, lahko prevideti, kaj je v tem obziru postavnega in veljavnega.

Po ti postavi znajo se prošnje za vpisanje pri okrajnih sodnijah tudi ustmeno položiti in izreči.

Ta postava je zadobila pravoveljavnost dne 16. februarja.

Pri pismih, ki so se delale pred 16. februarjem, ni treba poverjenega podpisa.

Izleček

iz sejnih zapisnikov štajerskega deželnega odbora od 5. in 20. januarja 1872.

Posilna delavnica v Messenski vasi od pre se tretjega februarja 1872, koji dan se tudi kapelica tega zavoda posveti. Mesto hišnega duhovnika in učitelja na tem zavodu podeli se gosp. Leopold Moll-u, dosedanjemu kaplanu v grafenski vasi.

Da se izveršijo skončatki od vis. deželnega zbora v zadnji sesiji sklenjeni, koji nalagajo deželn. odboru, da poskerbi, da bi se tudi kmečko ljudstvo bolj kakor dozdaj posluževalo meščanskih šol, storijo se potrebne pronaredbe.

C. k. namestnija je deželnemu odboru po njegovi prošnji podala postavni načrt glede sistematičnega regulavanja Mure počemši od Radetzkyjevega mostu v Gradci do štajersko-ogerske meje. Temu načrtu so priloženi dotični tehniški operati. To načrt bi se naj v prihodnji sesiji deželnega zbora vzel v ustavopravo obravnavo.

Ker je pa jako želeti, da bi se regulavanje Mure od Kalske do ruderske vasi že letos dokončalo, izreka deželni odbor proti c. k. namestniji, da je pripravljen, iz deželne blagajnice ne le izplačati ovih od dež. zbora za to namenjenih 8000 forintov, ampak tudi polovico vseh dotične okraje in občine zadevajočih stroškov z 2000 gold. posoditi.

Odboru okrajnega zastopništva v Sevnici izplača se 2500 for. kot prva rata obljubljenega deželnega pripomočka za popravljanje Planino — Sevniške okrajne ceste.

Izleček

iz sejnih zapisnikov štajerskega deželnega odbora.

Petere deželne štipendije na deželni sadjerejni in vinstveni šoli v Mariboru se poklonijo prosilcem Ignac Schober, Franc Vučina, Janez Karba, Franc Prelog in Karol pl. Kottowitz.

V izveršbi dotičnega deželnozbornega skončatka se vlada ponavljema prosi, naj bi štajersko deželo oprostila dosedanjega vsakoletnega doneska 3000 for. k medicinski fakulteti graške univerze, z ozirom na to, da štajerski blagajnici vzderžavanje više tehnike tako in tako mnogo stroškov prizadene.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček

iz sejnega zapisnika od 8. januarja 1872.

Imenitniši izmed obravnanih predmetov se tukaj objavijo.

1. Prošnje istih prosilcev, ki se poganjajo pri 48. občnem zboru za posebna platila in odlike, izroče se posebnemu odboru v poročevanje pri 48. občnem zboru.

2. Definitivno prisojilo stroškov in plač poddružniškim odposlancem za žetvino statistiko se jednako enemu odboru izroči.

3. Za dopisovalnega uda kmetijske družbe nasvetuje se gospod Dr. Juri May, profesor pri sv. Štefanu na Bavarskem.

4. Kar pa zadeva potujočega učitelja, stori se skončatek, dati mu inštrukcijo ali navod o njegovem delokrogu i zaderžanji.

5. Kar se pa tiče poddružniških želja glede štajerskega gospodarja, sklene se, prevdariti jih in presoditi ter v ozir vzeti tudi zmanjšanje zdatnih stroškov za ta družtveni list.

6. Glede porabe podpor za vinorejo namenjenih, stori se skončatek, da se od 500 za povzdigo vinarstva odločenih forintov odmeri 156 gold. za vsako vinorejno družbo v Mariboru, Ptuju i Radgoni, 50 gold. pa za ovo v Cmureku.

7. Gospodu Gajzi vitez Wachtlerju izreka se hvala za osrednjemu odboru podano knjigo o pri konjein živinoreji veljavnih načelih; ob enem se je prosil gospod pisatelj, da bi naj svojo knjigo pri drugem natisu manje drago narediti dal, tako da bi si jo tudi nepremožni kmetje nakupiti zamogli.

8. Naznanilo c. k. namestnije, da je kmetijsko ministerstvo odločilo 14 kmetijskogospodarskih knjižnic ali bibliotek in sicer za sledeče zavode in poddružnice, namreč: učiteljske pripravnišnice v

Gradci i Mariboru, učiteljske biblioteke na Vranskem, Frohnleitnu, graški okolici, Lipnici, v Gornjem gradu, Voitsbergu in Mariborski okolici, za kmetijsko napredovalno šolo v Strassgangu, za kmetijske poddružnice v Knittelfeldu, Rottenmannu, Sčavnici in Celji — jemlje se na znanje in prejemniki bodo to od osrednjega odbora zvedeli.

9. Od gospoda profesorja Schmirgerja priobčena pravila planšarskega in gozdarskega družtva, ki se ima osnovati, kakor njegovo naštevanje dozdaj pristopivših družtvenikov jemlje se na znanje.

Poddružniška poročila.

Poddružnica Slovenograške. Pri seji dne 19. grudna 1871, koji je predsedoval poddružniški prvomestnik gosp. Franc Novak, voli se v odbor gosp. Franc Klinger, trgovec v Slov. gradci, za poslanca pri 48. občnem zboru pa gospoda J. K. Hofrichter, c. k. bilježnik v Slov. gradci in P. M. Feuser, potovalni kmetijski učitelj v Gradci. Kot novi udje se sprejmejo gospodje: Friderik Czescatka, gozdar, Valentin Fischer, po hišn. imenu Krivec posestnik v šent Martinu, Anton Naredi-Rainer, vitez v Harbahi, c. k. stotnik in grajščak v Pamečah, Matija Pungeršek, posestnik v Pamečah, Rudolf grof Schaffgotsch, grajščak v Gallenhofnu, Janez Zorman, vulgo Spobijan, posestnik v Tomaževi vasi, Janez Wagner, okrajni živinozdravnik v Slovenjem gradci. Pri obravnavi se je omenjevalo izverševanje poselskega reda z ozirom na razglas c. k. namestnije (v 25 štev. štaj. gosp). Izrekla se je želja, naj bi se kazenska pravica nad posle odvzela občinam in izročila sodnijam ali okrajnim glavarstvom, ki imajo večo oblast in bi tedaj posle lože v strahu imele. Povdarjalo se je tudi, kako je potrebno, da se še dva bika marijadvornega plemena v okraji postavita. Poročalo se je, ka se je dozdaj zastonj prosilo za preložbo žrebčarske štacije v Velenji v Slov. gradec. Za povzdigo konjereje kaže se sploh živahna interesa; konjerejno družtvo ima že več udov v poddružniškem okraji. Po končani seji se je ogledovala in poskušala od gosp. Klingerja postavljena žitočistilnica.

Poddružnica ptujska. Pri seji dne 20. grudna se je obravnavalo o programu za 48. občni zbor, h kojemu se odpošljeta gospoda poddružniski predstojnik Friderik Müller in Hofmann.

Poddružnica Ivniška. Pri seji dne 21. grudna se je pod predsedništvom gosp. grofa Coretha posvetovalo o programu za 48. občni zbor; volil se je tudi odbor, ki ima pri prihodnji seji staviti predloge o osnovi posojilne kase. Za odposlanca izvolita se gospoda: J. Philipp in M. Lukas.

Poddružnica Lutomerska. Pri seji dne 31. grudna l. t. bila je poddružniška seje, koje se je udeležilo 20 udov; predsedoval je gospod prvomestnik Höchtl. Kot novi udi se sprejmejo gospodje: Anton Bečan, posestnik, Janez Farkaš, posestnik, Ferdo Haas, c. k. okrajni glavar v Lutomireh, Dr. Anton Klemenčič, župnik v Lutomireh, Avgust Kolančič, grajščinski oskerbnik v gornjem Lutomeru, Janez Kukovec, Lutomirski meščan, Vid Novak, posestnik v Vanofcih, Jože Slekovec, posestnik v Kokoričnu, Jakob Stich, posestnik, Matija Strakl, posestnik v Križevcih, Strasser, grajščinski oskerbnik v Maleku in Matija Županec, posestnik v Verkofcih. Gospoda Tratnik in Plankensteiner izvolita se za odposlanca pri 48. občnem zboru. V osnovo vinorejne družbe postavi se posebni odbor.

Poddružnica Radgonska. Dne 4. januarja 1872 je bila poddružniška seja, h koji se je mnogo udov zbralo; predsedoval je gospod Rihard pl. Kodolič. Kot novi udje so se sprejeli gospodje: Jože Adanič, posestnik, Franc Mostauf, Peter Schugt, oskerbnik v Polancih in Franz Wegschaider, trgovec v Radgoni. Za odposlanca k 48. občnemu zboru se izvolita gospoda Rihard plem. Kodolič in Karol Schediwy. Obravnave so zadevale predloge zastran odlikovanj pri občnem zboru; pogovarjalo se je tudi; ktero sadje da se v poddružniškem okrogu nar bolj obnaša. Kot tako se imenuje zlati angležki hruščevar, žlahtni boršec, rudeči rožmarinovec. Tudi o kmetijskonapredovalnem poduku kterega gospod učitelj G. Schopper prevzeti hoče, se je govorilo; izrekla se je želja, naj bi se ta poduk začel pri sadjereji. Seja se konča z poskušanjem vina; šiponovo in rivčekovo vino od enega in istega leta in jedne lege postavilo se je na mizo. Flaše bile so čisto zavite, tako da je vsaki nepristransko soditi mogel. Rivček se je vsem bolj prilegel in bolj dišal; zdi se tedaj, da zasluži rivček v enakih razmerah prednost pred šiponom.

Poddružnica Sčavniška. Pri seji dne 30. grudna, h koji se je pod predsedništvom gospoda poddružniškega prvomestnika barona Mandell-a mnogo udov zbralo, se je posebno obravnavalo o kmetijskogospodarskem poduku. Objavljamo veselo novico, ka sta gospoda Anton Neuhold, oskerbnik v Ščavnici, in Peter Spari, bivši učitelj in posestnik, izrekla pripravljenost, podučevati kmečko in šolsko mladino v sadje- in vinoreji, v poljedelstvu in živinoreji. Razun tega sklene poddružnica, ta poduk pospešiti s tim, da nakupi in razdeli 200 iztisov znane knjige: „Karol Will, mali sadjerejec“. To praktiško postopanje naj služi povsod kot izgled; prepričani smo, da je še dosta takih mož po deželi razstrošenih, ki bi lahko nekaj prostega časa posvetili kmečki mladini in jo podučevali v tem, kar je takó potrebno. Naj se tedaj oglasé! Na stroške poddružniške kase nakupi se **Feuserjeva** pratika in razdeli med poddružnike. Namerava se tudi ustanovitev posojilne kase; poddružniškemu odboru se naloži, da stori potrebne prednaredbe in pozvedave.

Poddružnica Knittelfeldska. Zadnja razstava je dela 539 for. dobička; ta denar se položi v hranilnico in bo izvirna glavnica za poddružnico. Ker se je zvedelo, da se je pri zadnji razstavi premijirana živina kmalo potem izvan dežele prodala — kljubu vsem reverzom ali protipisom — postavi se posebni odbor ki ima nalogo, to reč natančneje pozvedeti, da bo poddružnica v stanu, proti besedolomečim postopati. Rekalo se je tudi, kako potrebno da je znižanje cene pri soli, posebno pri živinski soli.

Poddružnica Lipniška. Seja dne 4. januarja pod predsedništvom prvomestnika vitez Jenischa je bila zarad podučnih govorov posebno zanimiva. Gospod Carl je temeljito govoril o semenih in drevesnih šolah, in

kako streči in ravnati s sadnim drevjem. Gospod gozdar Seckera pa je povdarjal imenitnost gozdov in njih upljiv na kmetijstvo, na životarenje in zdravje človeško.

Razne stvari.

Proračun kmetijskega ministerstva. V državnim poslanski zbornici predpoloženem proračunu za leto 1872. so stroški kmetijskega ministerstva postavljeni z 2,823.000 gold., dohodki pa 2,583.303 gold. Za 1871 bili so po skončatku državnega zbora dovoljeni stroški 2,204.050 gold. prejemki pa z 638.400 gold.

Na dvarazredni šoli v **Vurmberzi blizo Ptuja** se oddaja služba podučitelja z letno plačo 240 for. in prostim stanovanjem; tudi se mu dá v rabo lepi kapus, njiva in dotično gospodarsko poslopje.

Prosilci naj svoje pravilno obložena prošnje polože do zadnjega marca 1872. pri krajn. šolskem svetovalstvu v Vurmberzi (pošta ptujska).

Na enorazredni šoli v **Svetincih v Ormužkem okraji** je izpraznjena učiteljska služba z letnim dohodkom 400 for. in plačila prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje pravilno obložene, tudi popolno znanje slov. jezika dokazujoče prošnje položijo do zadnjega susča pri krajn. š. svetu v Svetincih.

Pri **sv. Urbanu blizo Ptuja** se oddaja podučiteljska služba s prostim stanovanjem in letnim dohodkom 240 for.

Prosilci naj svoja pravilno obložena popolno znanje slov. jezika dokazujoča prosila vložijo do 15. marca 1872 pri krajn. š svetu šent Urbanovem.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 4. do 16. marca 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

4. marce: V Lučanih**, kant. Arvež; v Oplotnici**, k. Konjice.
6. „ V Celji; pri sv. Petru na kraljevi gori; v Vitanji**, kant. Konjice.
9. „ V Slovenjem gradci**.
11. „ V Dolu**, kant. laški terg; pri sv. Jurju na Taboru**, kant. Vransko; v Kapclih**, kant. Brežice; v Lonču**; v Mariboru*; v gornji Kostrevnici*, kant. Rogatec; v Piljštajnu**, kant. Kozje; v spodnji Polskavi**, kant. Slov. Bistrica.
12. marca: V Šent Jurju**, blizo Celja; pri sv. Lovrencu** na Dravskem polji, kant. Ptuj; v Celnici**, kant. Maribor.
15. „ V Pleterjih*, kant. Brežice.
16. „ Na stari geri** blizo Podsrede, kant. Kozje.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 26. febr. do 2. marca. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 33 for. 93 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 for. — kr. do 39 for. — kr., in omikanega 70 do 110 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 22 for. — kr., in omikanega 24 for. — kr. do 35 for. — kr.; apatinske konoplje 16 for. — kr. do 22 for. — kr., neomikane poljske 15 for. — kr. do 17 for. 50 kr.; žaškega hmela 220 do 230 for., avžaškega 160 do 165 for.; vagán deteljnega semena 36 for. — kr. do 37 for. 50 kr.; metelke 40 for. do 42 for.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. 75 kr. do — for.; stot: ogrščičnega olja 29 for. 50 kr. do 30 for. 50 kr.; lenénega olja 27 for. — kr. do 27 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 36 for. do 37 for. — kr.; posušene slanine (špeha) 35 for. do 36 for. 50 kr.; masla 56 for. do 57 for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 21 for. 50 kr. do 22 for. 50 kr.; voska 122 for do 124 for.

V Gradci od 28. febr. do 4. marca. Stot volovjega mesa je stal 29 for. 75 kr.; libra (funt): teletine 27 kr., svinjine 29 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 58 kr., masla 54 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi — for. — kr. do — for. — kr., voska 122 do 124 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 220—230 for.; kmečki 210—216 for.; avžaški 160—165 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšcice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 28. febr. do 4. marca	6	72	4	36	3	57	2	32	3	54	—	—	3	62	—	—	1	52	1	57
Bruk		6	70	4	—	3	45	2	30	4	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	50	4	10	3	50	2	15	4	20	3	80	3	30	6	—	1	50	1	50
Ptuj		6	74	4	30	3	76	2	23	3	80	3	35	3	—	—	—	2	—	2	—
Celje		6	80	4	75	3	95	2	20	4	20	3	95	4	—	—	—	1	40	1	30
Ljutomer		6	15	4	—	3	40	2	10	4	20	—	—	3	60	—	—	1	50	1	10
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšcice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 26. febr. do 2. marca	6	55	4	9	3	19	2	19	3	30
Pešta		6	77	3	36	2	80	2	3	3	77
Praga		6	92	4	27	3	63	2	35	—	—
Brno		6	5	4	10	3	40	2	11	4	50
Linec		7	7	4	10	3	32	2	22	—	—
Zagreb		6	38	2	91	2	69	2	40	3	30
Ljubljana		6	80	4	35	3	46	2	13	4	86
Raba		6	53	3	55	3	22	2	—	3	46
Mošonj		—	—	—	—	2	97	1	73	3	40

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 6. V Gradcu, 21. marca 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Poziv
k vdeležbi pri svetovni razstavi leta 1873 na Dunaji.

Že pred delj časom in od mnogih strani vzbujena misel, napraviti leta 1873. na Dunaji svetovno in mednarodno razstavo, bo se imenovanega leta vresničila in gotovo tudi včinila novo dobo napredka in vseobčne povzdige.

V izpeljavo tega podvzetja osnovala se je cesarska komisija v Beču in izložbine komisije v posameznih deželah in kronovinah.

Izložbina komisija graška je pričela svoje delovanje, koje se razteza na okraj graške trgovske kamore, to je na sredno in dolenjo Štirsko (izvzemši vinoreje).

V posebnem oznanilu bodo se izpostavljavcem prijavíle vse določila dotikajoča se oglaseb in vdeležbe pri razstavi; enako naznani se tudi dan, od kojega počemši komisija oglasbe sprejemlje.

S tim pozivljemo vse obrtnike, kmetovalce, rudarje, gozdarje, umetnike in učenjake, naj se mnogobrojno vdeleže Dunajske razstave, in da se naj na vse kriplje prizadevajo, jo kolikor mogoče slavito napraviti.

Prepričani smo, ka bodo komisije v Ljubnu in v Mariboru s zedinjeno močjo z nami sodelovale; nadejamo se za gotovo, ka se bo po tem takem posrečilo, deželi Štajerski pri svetovni razstavi pridobiti ovo častilno mesto, koje gre naši domovini. Zakaj odlikuje se naša dežela po nenavadnem bogastvu naravnih perdelkov, po visoki stopnji svoje obrtnije, znanosti in uka; nikjer in nikoli ni zaostala, kjerkoli je šlo za dosego vzvišenega namena.

Graška izložba leta 1870. naj nam služi kot pripravilo za svetovno razstavo; tedaj smo spoznali razmero domače obrtnije k oni sosednih dežel. Zdaj je treba, tedajne skušnje porabiti.

Ako je tedaj dežela pokazala, kar ona zamore, mora sedaj potruditi se, da povzdigne slavo in čast Avstrije v mirnem boju z inostranskimi deželami in da zasveti kot pravi biser v koruni vkupne domovine.

Nikakor ne dvomimo, ka bo dežela, okraj, občina, trgovska kamora, kmetijsko družtvo, sploh vse poklicane korporacije in družbe, zastopniki umetnosti in znanosti ter domačega časopisja naše prizadeve cenili in podpirali; kajti le tako pridemo do vzpeha, s kterim se ponašaje od svetovne razstave domu se vrnívši lahko porečemo: „Ponosni smo, da smo Avstrijani, ponosni, da smo Štajerci“.

V Gradci, 7. sušca 1872.

Kübeck,
predsednik.

Kaiserfeld, Oberranzmayer, Neupauer,
podpredsedniki.

Kirchlehner,
stalni poročevalec.

Alwens, Attems, Conrad, Fontane, Geutebrück, Leyer, Močnik, Pöschl, Rieckh, Schmirger, Scholz, Schwarz, Wilhelm.

Opomnílo k ustanovi deželnih plemnih čred.

Kmetijskega družtva 48. občni zbor je pri svoji seji dne 9. januarja t. l. sklenil, napraviti hleve za plemno govejo živino v zastopnosti s projektom ali načrtom osrednjega odbora, kakor ga je c. k. kmetijsko ministerstvo že lansko leto odobrilo.

Ustanova takih hlevov, ali čred plemne živíne bo se tako napravljala, da dobijo isti kmetovalci, ki ali že ímajo čredo lepe živíne enega domačih plemen, alı ki si hočejo tako čredo pripraviti, in kteri so znani kot skušeni živinorejci, in kojih posestva dajajo vse pogoje k umetni živinoreji, podporo iz za to namenjenih denarov; proti temu pa se podveržejo kontroli in se zavežejo, vso mlado živíno, kojo menijo prodati, ponuditi podpiralnemu odseku osrednjega odbora; še le tedaj, ko bi podpiralni odsek na-nj ne jemal nikakoršnega ozíra, smejo mlado živíno prodati, komur hočejo. Natančneja določila o tem so sledeča:

2. Za tako podporo smejo se poganjati le isti živinorejci, ki imajo stalno nar manj deset krav in dva bika čistega plemena in sicer od ene od štirih glavitnih deželnih ras.

3. Ti živinorejci morajo se zavezati:
a) podvreči se kontroli živino pregledovalne komisije svojega okraja, in za pleme rabiti samo take krave in bike, koje je komisija za sposobne spoznala;
b) rediti vse teleta, ki se v njih hlevu povržejo, in ki so za pleme;
c) imeti plemni zapisnik, in va-nj po posebnem obrazcu vse natančno zapisovati;
d) spisek tega zapisnika vsakoletno poslati v pregled podpiralnemu odboru, ki ta spisek pregleda in nazaj dá.

Podpiralni odsek bo vsako čredo, koja se podpira, vsakoletno po enem odposlancu pregledati dal; on íma sploh pravico, vsako minuto se prepričati, kako reč stoji.

4. Kar pa rejo zadeva, zavezan je lastnik take črede, držati se vseh živinorejnih pravíl; posebno mora skerbeti, da se ne godi plemenje med v žlahti si stoječo živíno.

5. Kerma in kermenje mora biti primerno; posobno mora se gledati na to, da se teleta v prvem letu obilno kermijo; lastnik je zavezan, ne le živíno pregledovalni komisiji svojega okraja, ampak tudi podpiralnemu odseku, če mu pošilja spisek plemnega zapisnika, podati in predpoložiti natančne dokaze o kermenji svoje živíne.

6. Rejec mora podpiralnemu odboru naznaniti, kedar íma za pleme sposobne glave na prodaj. Ako jih štirnajst dni po tem oznanilu odbor ne kupi, sme jih prodati, kamor mu je volja.

7. Kolikor se daje podpore, to se vsakokrat posebej odloči pogodbema; navadno je to od visno od števila za pleme sposobnih krav.

Vsaka čreda, ktera se podpira, dobi strani podpiralnega odbora živinsko tehtnico ali vago z nositeljno močjo 25 centov, da se vspehi živinoreje ž njo lahko konstatirajo. Te vage, koje morajo čredi lastniki v dobrem stanu obderžati, ostanejo lastnina podpiralnega odbora.

8. Podpore se dovoljujejo za zdaj na tri leta; na konci drugega leta se na podlagi v prvih dveh letih pridobljenih skušenj odloči, bo lí podpora še dalje trajala, ali ne.

Izplačuje pa se podpora pololetno 30. junija in 31. grudna — za proteklo polletje.

Kdor se predpisanih pogojev ne drži, podporo takoj zgubi.

9. Živína takih čred ne sme se poganjati za denarne državne premije.

10. Za zdaj bo se od vsakega štirih plemen samo ena čreda podpirala, ki se bo imenovala deželna izvírna čreda.

11. Vsak živinorejec, ki dobíva podporo, dobi natančno inštrukcijo ali navod, kako izveršiti pred navedene točke, strani podpiralnega odbora, ki je pripravljen, pomagati mu z besedo in djanjem. Proti temu pričakujemo od lastnikov teh izvirnih čred, da bodo tudi drugim kmetom dali priložnost, o njih ravnanji se podučiti, in da bodo njih posestva tako rekoč središča za kmečki poduk in povzdigo govedinoreje.

V izveršbo omenjenega sklepa občnega zbora in ravno navedenih določil, opominja osrednji odbor vse govedinorejce po deželi, ki bi hoteli se poganjati za kako podporo na podlagi teh določil, naj se do 1. maja t. l. zglasijo pri osrednjem odboru.

Vloge za tako podporo naj povedó:

1. Koliko živíne da íma prosilec, kakšna da je po plemenu, teži in drugih lastnostih,
2. Kakšne so gospodarske razmere, da se iz tega razvidi, so li potrebni prapogoji k vspešni reji izvirnih čred nahajalni, ali ne;
3, Prositelj mora se izjaviti, da se hoče podvreči v §§, 3—6 zaznamovanim določilom, oziroma kontrolam in omejitbam.
4. Naj se pové tudi znesek, kojega rejec za podporo zahteva.

Glede zadnje točke omenja osrednji odbor, ka bo se ta podpora kot letna podpora dajala, in da bo nje znesek odvisen od števila glav. Ni pa izključeno, da bi se ne namesto ali poleg teh letnih podpor dajala v posebnih primerljejih tudi posojíla-obrestna ali brezobrestna.

Predstojništva kmetijskih poddružnic se opominjajo, naj o od prosilccv navedenih točkah izreko in zapišejo svoje dobromnenje, s kojim vred se potem prosíla semkaj položijo. Sploh bodo poddružniška predstojništva organ podpiralnega odbora v nadzorovanje in kontrolo izvirnih čred po §. 3.

Glede in z ozírom na visoko važnost, kojo íma ustanova takih pračred za ohranitev izverstne plemne tvarine in v povzdigo govedinoreje sploh, glede dalje na hasek, ki prirašča lastniku te črede iz tega, da se spozna in velja za deželno pračredo, nadeja se osrednji odbor mnogoštevilnih oglasil strani umnih živinorejcev.

V Gradci, 4. marca 1872.

Osrednji odbor štajerskega kmetiskega družtva.

Poročilo
o
poskušujah z gnojen em na enem travniku v Grottenhofu.

Z gnojenjem se je poskušalo leta 1870. na enem 10 oralov prostranem travniku in sicer na štirih parcelah, kojih vsaka meri $^1/_2$ orala. Te parcele niso dobile nobene vode, ne naravne, ne napeljane. Lansko poročilo kaže te le narastke:

Parcela I. $^1/_2$ orala velika — nepognojena. Nakosilo se je 1711 funtov sena, 1155 funtov otave, vkup 2867 funtov.

Parcela II. $^1/_2$ orala, pognojena je bila s četirimi centi Ausseeske soli; priraslo je 1950 funtov sena in 1200 funtov otave, vkup 3150 funtov.

Parcela III. $^1/_2$ orala, pognojena s četirimi centi Ausseeske soli in dvema centoma kostene moke. Nakosilo se je 2000 funtov sena in 1545 funtev otave, vkup 3545 funtov.

Parcela IV. $^1/_2$ orala, pognojena z dvema centoma kostene moke; priraslo je 1800 funtov sená in 1604 funtov otave, vkup 3404 funtov.

Da bi se pokazalo, koliko ta gnojilstvena sredstva še v drugem letu izdajo, niso se ove parcele leta 1871 gnojile, skerbno se je pa kosilo in seno ter otava na dobro in tanko vagala.

Pondelek 12. junija 1871 se je pri lepem vremenu na vseh štirih parcelah enakočasno od 3 do 9 zjutraj kosilo, trava se le raztrosila, popoldne dvakrat obračala in zvečer na kupe spravila.

Torek 13. junija 1871 so se kupi pri lepem suhem vremenu raztrosili ob devetih zjutraj, trikrat se je obračalo in popoldne ob 4ih se je seno na soncu na četiri vozove nabasalo in zvozilo domu.

Sredo 6. septembra 1871 so se parcele pri solnčnem vremenu enakočasno od štirih do ednajstih pokosíle; potem se je trosilo, popoldne dvakrat obernilo in zvečer na kupe spravilo.

Četertek 7. septembra 1871. se je otava ob desetih zjutraj (zavolj obilne rose) pri lepem jesenskem vremenu raztrosila, trikrat oberníla in popoldne ob štirih na soncu na štirih vozih domu pripeljala.

Seno in otava se je na stotnih mostnih vagah z vso natančnostjo vagalo.

Rezultati so ti le: parcela

I.	1675 f. sena in	1430 f. otave,	vkup	3105	funtov.
II.	1725 „ „ „	1945 „ „	„	3670	„
III.	2350 „ „ „	1965 „ „	„	4315	„
IV.	1750 „ „ „	1676 „ „	„	3424	„

V primeri s košnjo leta 1870 je dala:

	Košnja 1870,	košnja 1871,	tedaj več 1871
parcela I.	1867 funt.,	3105 funt.,	za 238 funtov
„ II.	3845 „	3670 „	„ 125 „
„ III.	3150 „	4315 „	„ 1165 „
„ IV.	3404 „	3425 „	„ 21 „

Vreme leta 1871 bilo je travni rasti prav ugodno; padavine — rosa in obilni dež — bile so zdatne; razun tega je vladala brezvetrenost. Iz tega izvirajo viši perdelki, kakor leta 1870.

Ako primerjamo te le številke, razvidímo:

a) da je v primeri z nepognojeno parcelo I. več priraslo: na parceli

II.	za 50 f. sena in	515 f. otave,	vkup 565	funtov
III.	„ 675 „ „	„ 535 „ „	„ 1210	„
IV.	„ 75 „ „	„ 245 „ „	„ 320	„

b) proti perdelku na samo z Ausseesko soljo pognojeni parceli II:
na parceli III. veči perdelek 625 funtov sena in 26 funtov otave, vkup = 645 funtov,
na parceli IV. veči perdelek 625 funtov sena in manjši perdelek otave za 270 funtov; vkupni znižek perdelka znaša tedaj 245 funtov;

c) proti perdelku na z Ausseesko soljo in kosteno moko gnojeni parceli III.: na parceli IV. niži in manji perdelek 600 funtov sena in 290 funtov otave, vkup 890 funtov.

*

Iz teh poskušenj izvíra:

1. Nar viši perdelek se je pokazal na parceli III, ki je bila z Ausseesko soljo in z kosteno moko gnojena, ki je tedaj nar vazníše mineralne obstanke kali in fosforno kislino zadobila.
2. Ausseeska sol, sama na parceli II. raztrošena, je pokazala veči perdelek za 245 funtov, kakor na s kosteno moko gnojeni parceli IV,

Za travniški gnoj je po tem takem Ausseeska sol boljša, kakor kostena moka; nar bolj pa je, če z obema gnojiš.

Na Grottenhofu, 12. januarja 1872.

Ad. Baumgartner.

K izveršbi postave o povzdigi govedinoreje.

Spisal gósp. Arnold Plankensteiner, deželni odbornik.

(Dalje.)

Prehajaje k posameznim paragrafom, dovoljujem si sledeče pojasnila:

K §. 1. Ozko zvezo s kmetijskimi družbami v okraji moramo že zavoljo tega priporočati, ker je ja prava naloga takih družeb, v zadevah deželne kultúre delati s podukom, s vzbujo in dobrim izgledom ter z razširjavo občekoristnih znanosti. Ako okrajna zastopništva sodelavajo s kmetijskim družtvom, drugo drugo podpiraje, bode to okrajnemu zastopništvu v dosego vseh namenov v zadevah deželne kulture gotovo prav všeč; okrajno zastopništvo bo s pomočjo kmetijske družbe marsikaj doseglo, kar bi samo za se znabiti izveršilo ne bilo. Narobe pa bo kmetijsko družtvo v okrajnem odboru vedno zanesljivo zaslombo imelo.

K §. 2. O važnosti prave izbire popolnoma sposobnih, krepki zarod obetajočih bikov sem že od kraja tega sestavka govoril.

Potrebno je pa tudi, da se ti biki tako razpostavijo, da z ozirom na število krav in na mejo okraja, za kojega je bik namenjen, oddaljenost ne bo prevelika. Če je namreč pot h biku in nazaj predolga, krave ne ostanejo rade breje. Ozir se mora imeti tudi na to, da na enega bíka ne príde več kakor 80—100 plemnih krav in juníc, in da se bik postavi h takemu kmetovalcu, ki íma zadostojno mnogost sladke kerme, ki je poznan kot umni živinorejec in daja poroštvo, da bika ne bo iz dobito željnosti v zlo in preveč rabil. Kajti bik bi pešal in oslabel-krave pa breje ne ostajale.

Kar pa zadeva živinozdravnike, mora okraju na tem ležoče biti, da dobi iskušenega strokovnjaka. Na eni plati je izpeljava te postave brez njega čisto nemogoča, na drugi plati pa bi bilo za ves okraj velike koristi, če bi se zbolela živína pametno ravnala. Koliko denarja bi se dalo v tem zadnjem ozíru prihraniti! Poročila okrajnih odborov jasno kažejo, ka mnogo živíne po vsi deželi samo zarad tega pocerka, ker mazači in nazivozdravniki bolezni in potrebnih pripomočkov ne poznajo. Če pogledamo na veliko glavnico včasih več tisuč goldinarjev, kojo eden okraj v enem letu na ta način zgubi, je gotovo živínozdravnikova plača nekterih sto goldinarjev prava malenkost.

Z malím denarjem dali bi se marsikteri stotaki prihraniti.

Dobro bo na vsak način, ako okrajna zastopništva vzamejo v službo izprašanega diplomiranega živínozdravnika, ki je doveršíl trirazredno živínozdravilsko šolo, in če tudi tega začasno le provizorično postavijo. Zakaj tega znajo zopet iz službe djati, če nima zadostojnih znanosti in potrebne spretnosti.

Za plačo, koja se mu strani okrajnega zastopništva daja, moral bi on prevzeti brezplačno nektere naloge v korist okraju, na primer: izverševanje in rokovanje živinozdravilstvene policije, nadzorovanje kovačev in konjedercev, ogledovanje živínskih sejmov, pomagati bi moral živínopregledovalnim komisijam, pri živínskih razstavah i. t. d.

Tudi bo potrebno, da okrajni odbor okrajnega živínozdravnika podpira; zakaj kmečko ljudstvo dozdaj samo mazačev i goljufov navajeno mora zaupanje do znanstveno izurjenega zdravnika še le dobiti. K temu mu pa treba moralične podpore.

b) Kar pa zadeva pospeševanje kermoreje, obračam pozornost na to, da sme vsaka poddružnica pozvati si brez stroškov potujočega učitelja, ki je ravno v tem oddelku kmetistva posebno izurjen in skušen, in ki je že na več krajih osnoval družbe v dobrokupno naročevanje travniškega semena.

Ravno tako so v proračun kmetijskega ministerstva postavljene podpore za naredbe zastran napeljavanja in ocejanja vodá; za te podpore zna se potem poddružnice prositi pri osrednjem odboru kmetijskega družtva, kar naj bo okrajnim odborom daljni in novi dokaz, kako dobro da je, če je s kmetijsko poddružnico v vedni prijazni dotiki in zvezi. V medsobni delavnosti ž njo dadó se koristi doseči, ki bi izostati morale, če okrajni odbor za poddružnico in ta za ovega ne mara.

c) V ti točki je zaznamovana naloga, povzdigniti i pospešiti znanje o pametni ravnavi in strežbi živíne, ter to znanje hitro in vspešno razširiti med živínorejci v okraji. V ta namen bodo se svoj čas na stroške deželnega odbora izdajale knjižíce razlagajoče primerni način, kako rediti mlado živino in kako ozdravljevati nar navadníše živínske bolezni. Te knjižíce se naj razdelé po udih živínopregledovalnih komisij med uka- in vedoželjne ter umne živínorejce.

d) in *e*) Te dve točki opominjajo okrajne odbore, naj vselej nastopijo iniciativo, kjerkoli se dá prodaja živíne povzdigniti, kjerkoli se dá cena mlećnih perdelkov po poti družtvenosti povišati. Omenjamo še posebno, da so tudi za osnovo sirarskih družeb na debelo postavljene premije v proračun kmetijskega ministerstva.

K §. 3. Okrajnemu odboru naj ne bo zadosti, da voli primerno število živínopregledovalnih komisij, in da jim odkaže njih meje, ampak on mora tudi nad tem paziti, da te komisije svojo nalogo prav dovršijo in storijo, kar je njíhne dolžnosti.

K §. 5. Kot živínozdravnik v živínopregledovalni komisiji naj posreduje zmirom le od okraja postavljeni živínozdravnik, ali od tega poslani namestnik; le, če ni v okraju izprašanega živínozdravnika, zna okrajni odbor komisiji pridružiti drugo osebo, ki o živínozdravilstvu kaj vé in pozná.

K §. 6. Čas, ob kterem naj komisije svoj okraj obhodijo, se je zavolj tega preložil na zimo, ker se je mislilo, da kmet po zimi nar lože utegne. Če pa se udje živínopregledovalne komisije v to zastopijo, da hočejo okraj obhoditi od prvega oktobra do 15. novembra, ne bo se to nikdar oviralo, vendar mora okrajni odbor paziti nad tem, da se to obhojevanje nobeno leto ne zanemari. Pregledovanje v jeseni bo skoro več koristilo, kakor po zimi. V tem času je živína od planin že doma in se navadno okolj hiše pase, kjer se nar lože dá ogledovati; pa tudi pašniki in travniki dado se lahko presoditi in pogledati.

K §. 8. Plemnega bika imeti in ga za svojo živino rabiti, je se vé da vsacemu na voljo dano; kdor pa svojega bika p r o t i p l a č i tudi za druge skakati dá, mora se že podvreči določilom navedenim v §§. 11, 12, 13, 14, 15 te postave.

K §§. 9 in 10. Nakupovanje bika, kakor to veleva §. 9, bo se nar lože tako izveršilo, da se pooblasti okrajni odbor, po predlogu živinopregledovalne komisije in na stroške okrajne blagajnice kupiti bika, stroške pa po številu plemnih krav in junic razdeliti med one živinorejce, ki nimajo lastnega bika. Ko bi pa kaka občina rajî temu ali unemu posestniku dala kos pašnika, travnika ali njive in ga zavezala, imeti bika, mora o tem soditi okrajni odbor.

Ko bi pa ne ta ne uni način prijeten ne bil, naj se poskusi s tim, da imajo veči posestniki menjema bike, manjši pa plačujejo za skok. Pri nakupovanji bikov po §. 9 mora se ozir jemati tudi na to, da bo bik dotičnemu plemenu, ki jè v okraji nar bolj razširjeno, kolikor mogoče primeren.

K §§. 13 in 14. Za kontrolo o izveršbi v teh paragrafih zaderžanih določil naj se postavijo isti udje živinopregledovalne komisije, ki stanujejo v občini, h kteri spada tudi biku lastnik. Vsaki prestopek postave se naj takoj naznani.

(Konec prih.)

Vinorejna družba v Cmureku.

Vinorejna družba v Cmureku imela je dne 10. februarja tega leta svojo upravno sejo, pri kteri se je sklenulo, da se ima delavnost tega družtva raztegniti na okraj, ki ga na desnem Murskem pobrežji omejuje Mura do Spielfeld-a, od tod državna cesta do okrajne v Jarenino in dalje zračna črta od svete Ane na gori zopet do Mure nazaj. Na levem bregu pa obsega vse k Cmurekski sodniji spadajoče krajine.

Za načelnika temu družtva izvoli se gospod Janez S c h w e i g h o f e r, c. k. poštar in vinogradnik v Cmureku, za njegovega namestnika gospod Dr. Anton S c h o r m a n n, odvetnik v Cmureku. Družtvenik gospod Adinolf v o d j a d e l l a G r a z i a, grajščak v Brunnseeju, prepusti družtvu za poskušnje s tertami zemljišče treh oralov in da ga sam obdelati in nasaditi. Razun tega poklonil je družtvu kot prvo vlogo 50 for.

Ker ima to zemljišče skoro vse različne lege, odločijo se za nasajenje te le terte:

1. M a l i a l i d r o b n i r i v č e k na nar višem solnčnem kraju s peščenino;
2. L a š k i r i v č e k na sredmi legi s težejo zemljo.
3. Žlahnino, rudečo i belo v nar nižih legah.

Tudi to družtvo obeta nar bolji vspeh. Že zdaj šteje 10 družtvenikov.

V Brunnseeju, 22. svečana 1872.

Alojz Werk.

Kako napraviti mrzlotekoči vrtnarski vosek?

Vsled dotične želje, ki se je izrekla vredništvu tega lista, priobčujemo tukaj, kako se dela mrzlotekoči vrtnarski vosek po napovedi gosp. Dr. C. Lukas-a v Reutlingu.

Pol funta smole se naj nad vogljem počasno raztali, in k temu se naj pridene $2^1/_2$ do 3 lotov vinskega žganja. To vkup se potem ohladi in v dobro zamašenih flašah na hladnem kraji shrani. S tim vosekom se mažejo kraste na drevji; rabi se tudi pri cepljenji i požlahnjevanji dreves.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček
iz sejnega zapisnika od 5. februarja 1872.

1. Vernitev stroškov in plačila za žetvino statistiko istim poddružniškim odposlancem, ki so plačo zahtevali, odloči se po predlogu za to posebno postavljenega odbora.

Istim poddružnicam pa, ki za prijavljene statistične date o zadnji letini ne zahtevajo nobene nagrade, izreče se hvala osrednjega odbora.

2. Glede porabe državnih podpor za občinske sadovnjake se sklene, občini Trofajah to podporo pustiti in o stanu podpiranih občinskih sadovnjakov pri sv. Mariji na gori, na Dobjem, pri sv. Jurju in v Satteldorfu natančne pozvedave napraviti.

Poročilo o porabi državnih podpor se odobri in sklene se ob enem s 1300 for., ki so pri zadnji licitaciji ostali, in z zneskom 1700 for., ki se pri novi licitaciji prihraniti menijo, tedaj za 3000 gold. nakupiti živino, in sicer za 2000 marijadvornega, za 1000 gold. pa muricodolenskega plemena. Nakupovala se bo živina mesca aprila, licitirala pa koncem aprila ali početkom maja.

3. Poročila, ka je Dr. Mullé izvoljen za načelnika vinorejni družbi v Mariboru, Paskotini ovi v Ptuju, plem. Kodolič pa v Radgoni, in da se bo vinorejno družtvo v Cmurekü osnovalo, jemljejo se na znanje.

4. Da se pozvé, ali isti kmetovalci, ki so pri zadnjih razstavah premije dobili, izpolnjujejo v reverzu ali protipisu zaznamovane zaveze, sklene se, pôtem poddružnic o tem pozvedavati.

5. O izveršbi skončatkov 48. občnega zbora poroča gospod podpredsednik Pairhuber.

6. Glede predlogov, ki je stavi v povzdigo lanoreje madivec Hulders na Koroškem, postavi se posebni odbor, ki ima pri prihodnji seji poročati.

7. Glede udeležitbe pri izložbi mlekarskih perdelkov v jeseni 1872 na Dunaji se sklene, naložiti potujočemu učitelju, pri svojem potovanju kmetovalce k udeležbi spodbujati; sklene se tudi, kmetijskemu ministerstvu naznaniti, da se je v ti zadevi postavil posebni odbor v pospeh te izložbe, in ga prositi, da naj dovoli subvencijo ali podporo za napravo statistične karte o štajerski govedinoreji.

8. Konjiška poddružnica je prosila kmetijsko ministerstvo subvencije 500 gold. za povzdigo svinje- in lanoreje. Sklene se, to prošnjo priporočati pri ministerstvu s tim, da se naj prošeni denarji podado tudi poddružnici v Slov. Bistrici, kjer so enake razmere.

Povedalo se bo tudi kmetijskemu ministerstvu, da se gozdovi na Pohorji naprej in naprej strastno podirajo.

Poddružniška poročila.

Poddružnica Feldbahska. Pri seji dne 4. januarja 1872 se je storil pametni skončatek, da bo poddružnica svojim odposlancem pri občnih zborih en del njih stroškov povernila. Tako bo mogoče, da se v prihodnje ne bo tolikanj gledalo na to, je li bo odposlanec tudi zmožen, plačati stroške svojega pota v Gradec. Prihodnje volitve ne bodo več tako omejene — ampak proste. Tudi poselsko prašanje je prišlo na versto Nameravano premijiranje poslov se opusti, ker je ne le okrajni zastop v Feldbahu, ampak tudi v Fehringu prošeni donesek odrekel. Sklene se, naprositi poddružniškega predstojnika, da naj kot deželni poslanec pri prihodnjem deželnem zboru prašanje zastran likofa ali are zopet na dnevni red spravi.

Razne stvari.

Deželna sadjerejna in vinstvena šola v Mariboru se je 11. marca svečano odperla. Prišli so in bili nazoči minister uka in bogočastja Dr. pl. Stremayr, kmetijski minister vitez Chlumetzky, cesarski namestnik baron Kübeck, deželni glavar Dr. pl. Kaiserfeld, deželni odborniki grof Kottulinsky, Plankensteiner in Schloffer, ministerijalni svetovalec Dr. Hamm, mnogi deželni poslanci, podpredsednik baron Washington, udje osrednjega odbora, predstojniki in udje poddružnic, in drugi iz vseh stanov. Po sveti maši v stolni cerkvi peljala se jo dolga versta vôz v bližnji zavod. Deželni odbornik Plankensteiner imel je prvi in sicer strokovnjaski govor; za njim so govorili župan Dr. Reiser, baron Washington, Dr. Mullé, kmetijski minister plem. Chlumetzky, deželni glavar Dr. plem. Kaiserfeld in ravnatelj Goethe. Potem je Dr. pl. Kaiserfeld izročil Dr. Mullé-tu od 48. občnega zbora mu prisojeno zlato svetinjo. Ogledovale so se dvorane nove šole. Popoldne se je obiskalo velikansko popravljišči na južni železnici, delalska naselbina in nje izverstno vravnana šola. Pri vkupni pojedini govorili so z vnetimi besedami napitnice Dr. plem. Kaiserfeld, minister Dr. plem. Stremayr, župan Dr. plem. Schreiner, namestnik baron Kübeck, deželni odbornik Plankensteiner, poslanca Dr. Heilsberg in Reuter, tajnik Dr. plem. Hlubek in drugi. Slovesna predstava v gledišču in ples je končal to lepo za vso deželo važno svečanost.

Dunajska svetovna razstava. Dne 7. marca je bila upravna seja graške deželne komisiji za svetno razstavo leta 1873. Predsedoval je cesarski namestnik; nazoči pa so bili malo da ne vsi

udje. Gosp. namestnijski svetovalec Kirchlehner nasvetuje, naj se komisija razkroji v tri odseke, tako da bi prvi odsek prevzel industrijo, obrtnijo, trgovstvo in rudarstvo, drugi kmetijstvo in gozdarstvo, tretji pa znanost, umetnost in umetno industrijo. Ta nasvet se sprejme. Potem se po daljni debati osnova izvrševalnega odbora sklene tako, da ima razun predsednika in treh podpredsednikov obstati iz dveh glavnih poročevalcev prvega odseka, enega za drugi, enega za tretji odsek, na dalje iz peterih udov prvega odseka, 3eh drugega in dveh tretjega odseka, tedaj zavsema iz 18 udov. Trije odseki se konstituirajo. Prvi odsek voli za načelnika predsednika trgovski kamori Oberranzmeyer-ja, Rieckha za namestnika, vodjo Alwens-a in profesor Schwarz-a za poročevalca, drugi odsek za načelnika dež. glavarja Dr. plem. Kaiserfelda, barona Washingtona za namestnika, prof. Wilhelm-a za poročevalca, tretji odsek namestnijskega svetovalca vitez Neupaner-ja za načelnika, profesor Rollet-a za namestnika in grofa Henrik Attems-a za poročevalca. Iz vseh treh odsekov pa se pokličejo v izvrševalni odbor gospodje: Fontane, Geutebrück, Dr. Leyer, Rieckh in Scholz, vitez Conrad, Kirchlehner, Schmirger, Dr. Močnik in Pöschl.

Glavni zbor štajerskega vrtnarskega družtva. Pri tem zboru dne 18. februarja t. l. se je namesto dosedanjega ravnatelja gosp. Ludvik barona Mandell-a, ki zarad premnogih opravkov odstopi, za ravnatelja izvolil gospod Henrik grof Attems-Petzenstein, grajščak v Gradci, v odbor pa gospodje Matern, Scribani, Weiss in Tašner. Družtvo, ki dozdaj šteje 2 častna, 14 dopisovalnih in 146 pravih udov, je lansko leto izgubilo dva prav delavna uda, gospoda naducitelja J. Kiegerl-a in vrtnarja Wägener-ja. Njih životopis sprejme se v družtveno spomenilnico. Obravnave pa so se vertele okoli semenoreje, sadjereje in porabe sadja za izvažanje in za mošt. V začetku maja napravi družtvo izložbo, pri koji se bodo delile družtvene premije in sicer: 10 velikih in 8 malih svetinj, 6 zlatov in 9 tolarjev; razen tega pa še privatne premiji v skupnem znesku 44 zlatov, 8 tolarjev in 6 goldinarjev. Program te izložbe se je v „Tagespošti" od 10. marca objavil.

Laneno seme je treba poprej na kaljivost poskusiti. To je na novič dokazal profesor Dr. Nobbe v Tharandu. Ni se pri lanu zanesti na fiišni duh, svitlo, jasnoerjavo barvo i. t. d. Nobbe je napravil tri poskušnje. V 25 dnevih je od 100 zern kalilo pri pervi poskušnji (rusko seme) . . . . 32 zern,
„ drugi „ (Windausko) . . . . 33 „
„ tretji „ (litavsko) . . . . . . 0 „
Kljubu zapeljivi zunajnosti bili ste prvi dve sorti komaj za rabo, tretja pa čisto ne. Edino zanesljivo sredstvo pri lanenem semenu je tedaj poskušnja na kaljivost.

Marmontov krompir. Po gospodarskem listu za gornjo Avstrijo je baje tako zvani Marmontov krompir vse hvale vreden i je dvakrat tako rodoviten, kakor navadni. Zelje ostane do jeseni zeleno.

Toplinske razmere 1871. leta. V sledeči tabeli priobčujem sredme temperature posameznih mescev preteklega leta, kakor sem je v Gradci opazeval; temu pritikam v primer normalne sredme številke za dobo 1848—1868, kakor je navaja gosp. J. Chavanne v svoji razpravi o graškem podnebji.

Mesec	Sredma toplina 1871	Normalna sredina 1848—1868	Razloček
Januar	— 2·63° R.	2·09° R.	— 0·54° R.
Svečan	— 1·25° „	0·17° „	— 1·42° „
Marec	4·02° „	3·04° „	0·98° „
April	8·67° „	7·67° „	1·00° „
Maj	9·71° „	11·62° „	— 1·91° „
Juni	13·25° „	14·86° „	— 1·61° „
Juli	17·07° „	15·74° „	1·34° „
Avgust	16·09° „	15·22° „	0·87° „
September	13·80° „	12·20° „	1·60° „
Oktober	6·40° „	8·40° „	— 2·00° „
November	2·94° „	2·64° „	0·30° „
December	— 4·89° „	— 0·90° „	— 3·99° „
Letna sredina	6·97° R.	7·38° R.	— 0·41° R.

Mesci februar, maj, juni in oktober bili so precej merzleji, kakor v normalnem letu; visoka toplota mescev marec, april, juli — do septembra ni mogla popraviti, kar se je prej zamudilo. Deževnih dni je bilo 117, z dežem in snegom 8, snežnih 19, dnevov s padavino sploh 144, tedaj za 30 manj, kakor 1870. l.

Wilhelm.

Okoreninjeno trsje, požlahnjeno drevje in rastline prodaja deželna kmetijska šola na Grottenhofu blizo Gradca.

Grof A. Brandisovo oskerbništvo v Ebensfeldu blizo Ptuja prodaja 18 merinoovnov z posebno fino in obilno volno.

Opomnilo glede oglasbe zastran licitacij plemne živine.

Ker se bode letošnjo vigred zopet licitirala živina marijadvornega in muricodolenskega plemena, opomnijo se isti gospodje kmetovalci, ki se hočejo udeležiti teh licitacij, da se naj oglasé vsaj do 20. marca t. l. pri dotičnih poddružniških predstojništvih ali pa v pisarni kmetijskega družtva (v Gradci, kovaške ulice štev. 25.) ter naj za vsako glavo, kojo menijo kupiti, položé desetak.

Častita poddružniška predstojništva se prosijo, da v svojem okrogu to opomnilo kolikor mogoče razširijo in razjavijo.

V Gradci, početkom februara 1872.

Na enorazredni šoli v **Svetincih v Ormužkem okraji** je izpraznjena učiteljska služba z letnim dohodkom 400 for. in plačila prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje pravilno obložene, tudi popolno znanje slov. jezika dokazujoče prošnje položijo do zadnjega susča pri krajn. š. svetu v Svetincih.

Na dvarazredni šoli v **Vurmberzi blizo Ptuja** se oddaja služba podučitelja z letno plačo 240 for. in prostim stanovanjem; tudi se mu dá v rabo lepi kapus, njiva in dotično gospodarsko poslopje.

Prosilci naj svoje pravilno obložene prošnje polože do zadnjega marca 1872. pri krajn. šolskem svetovalstvu v Vurmberzi (pošta ptujska).

Na dvarazredni šoli pri **sv. Križu blizo Kisle vode** se oddaja podučiteljska služba z letno plačo 300 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja pravilno obložene, tudi popolno znanje slov. jezika dokazujoča prošnje položijo do 15. aprila t. l. pri krajn. š svetu šentkrižanskem.

Na dvarazredni šoli pri **sv. Marku blizo Ptuja** se oddaja podučiteljska služba z letno plačo 240 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje pravilno obložene, tudi popolno znanjo slov. jezika dokazujoče prošnje položijo do 15. aprila t. l. pri krajn. š. svetu šentmarkovem.

Na enorazredni šoli v **Vuzenici** oddaja se učiteljska služba z letno plačo 500 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci, nemškega in slov. jezika zmožni, naj svoje pravilno obložene na okrajni š. svet stilizirane prošnje položé do 13. aprila t. l. pri kraj. š. svetu Vuzeniškem.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 18. do 29. marca 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

18. marca: V šent Ilu**, kant. Šoštajn; pri sv. Duhu**, kant. Konjice; pri sv. Križu, kant. Lutomer; v Podčetrtku**; v Sevnici**; v Cmureku**; pri sveti Mariji na Ptujski gori; v Trebovljih**, kant. laški terg; v Vidmu*, kant. Brežice.

20. „ Pri sv. Egidu** v slov. goricah; pri sv. Barbari v Halozah*; na Zibiki**.

21. „ V Artiču**, kant. Brežice; v Blanci**, kant. Sevnica; pri sv. Jeri**, kant. Laško.

22. „ V Ivnici; v Ormužu**; v Slov. Bistrici.

23. marca: Pri sv. Marjeti na Dravskem polji**, kant. Maribor; v Slov. gradci**.

24. „ Na Ljubnem, kant. Gornji grad.

26. „ Pri sv. Križu**, blizo Slatine; v Trebovljih**, kant. Laško; v Tekarjih**; v Celnici*.

27. „ V spodnji Kostrevnici**, kant. Rogatec.

28. „ V Konjicah**; v Rihenburzi**, kant. Sevnica; v laškem tergu.

29. „ V Braslovčah**, kant. Vransko; v Lemberzi**, kant. Konjice.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 11. do 16. marca. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 32 for. 73 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 for. — kr. do 39 for. — kr., in omikanega 70 do 110 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 22 for. — kr., in omikanega 24 for. — kr. do 35 for. — kr.; apatinske konoplje 16 for. — kr. do 22 for. — kr., neomikane poljske 15 for. — kr. do 17 for. 50 kr.; žaškega hmela 230 do 235 for., avžaškega 160 do — for.; vagán deteljnega semena 36 for. — kr. do 38 for. — kr.; metelke 40 for. do — for.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. 75 kr. do — for.; stot: ogrščičnega olja 27 for. 50 kr. do 28 for. — kr.; lenénega olja 28 for. — kr. do — for. — kr.; avstrijskih češpelj 13 do — for., štajarskih 12 do — for., moravskih 11 do — for.; svinjske masti 33 for. do 40 for. — kr.; posušene slanine (špeha) 33 for. do 34 for. — kr.; masla 56 for. do 57 for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 22 for. — kr do — for. — kr.; voska 126 for do — for.

V Gradci od 11. do 16. marca. Stot volovjega mesa je stal 29 for. 70 kr.; libra (funt): teletine 29 kr., svinjine 28 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) — kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 22 for. — kr. do -- for. — kr., voska 126 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 250—260 for.; kmečki 230—235 for.; avžaški 150—160 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 11. do 16. marca	6	74	4	23	3	15	2	36	3	57	—	—	3	67	—	—	1	65	1	30
Bruk		6	75	3	80	3	25	2	20	3	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	50	4	10	—	—	2	5	4	—	—	—	3	40	6	—	1	40	1	—
Ptuj		6	20	3	80	—	—	1	90	3	80	—	—	3	—	—	—	1	60	1	50
Celj		6	80	4	75	3	95	2	20	4	20	3	90	4	—	—	—	1	40	1	30
Ljutomer		6	15	4	—	3	40	2	10	4	20	—	—	3	60	—	—	1	50	1	10
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 11. do 16. marca	6	45	4	20	3	20	2	4	4	—
Pešta		6	30	3	60	2	90	1	80	4	15
Praga		6	16	4	33	3	90	2	20	—	—
Brno		6	30	4	—	3	30	2	—	4	30
Linec		7	—	4	10	3	30	2	16	—	—
Zagreb		6	40	3	—	2	60	2	40	3	30
Ljubljana		6	75	4	34	3	30	2	14	4	70
Raba		5	90	3	20	2	60	1	90	3	40
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal" v Gradci.

Št. 7. V Gradcu, 4. aprila 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Pozív

za ustanovljenje fonda za razstavno komisijo v Gradci.

Oziraje se na pozív od 7. tega mesca zarad mnogobrojne udeležitve na svetni razstavi Dunajski leta 1873., obračamo se na skušeno radodarnost Štajercev, ta občekoristen namen tudi z denarji podpirati.

Komisija je namreč sklenola ustanoviti fond, da bi imelo Štajersko od mednarodne razstave stanoviten dobiček.

Ta namen mislímo doseči, ako priskerbímo sredstva, s katerimi se učiteljem, delavcem, delovodjem in kmetovavcem pripomaga, da obiščejo razstavo, in z rečmi za izgled ali obrazek pripravnimi, ktere se svoje dni za ljudske, strokovnje in obrtnijske šole na razstavi nakupijo, pospešuje obrtnijski razvitek in žlahtjenje okusa pri tistih, ki niso mogli sami razstave obiskati in študirati.

Dalje je ta fond namenjen za podpiranje skupnih razstav in plačevanje stroškov, ki sploh nastanejo komisiji.

Dobro se spominjamo, da se je v deželi ob razstavi leta 1870. v Gradci prav veliko prinašalo; pa zdaj velja še veči namén doseči in tu ne sme in ne bode Štajersko zaostalo.

Obračamo se s to prošnjo do vseh obrtnikov in kmetovavcev okraja kupčijske zbornice graške, kakor sploh do vseh, ki hočejo podpirati zastopstvo Štajerskega na dunajski svetni razstavi; spominjamo pa posebno na to, da je zastopstvo vinskih pridelkov odkazano marikorski komisiji, in da je za okraj gorno štajerske kupčijske zbornice določena komisija v Ljubnem.

Subskripcije (tudi za mesečne prineske) in pošiljatve naj se pošiljajo v pisarnico razstavne komisije v Gradci (Burg, 2. Stock). tukajšnim trem hranilnicam, potem kreditni in eskomptni banki, kakor dotičnim okrajnim glavarstvom, okrajnim zastopom in mestnemu uradu v Mariboru in Celji, kterc prosimo, naj prejemljejo, kar se pošlje.

Zapisniki plačanih denarjev bodo se razglašali.

V Gradci, 9. marca 1872.

Izvrševalni odbor razstavne komisije graške:

Kübeck,
predsednik.

Kaiserfeld, Neupauer, Oberranzmayer,
podpredsedniki.

Kirchlehner,
stalni poročevalec.

Alwens, Attems, Conrad, Fontane, Geutebrück, Leyer, Močnik, Pöschl, Rieckh, Schmirger, Scholz, Schwarz, Wilhelm.

Učiteljem kmetijskih napredovalnih šol.

S pripomočjo domačinskega kmetijskega družtva so se lansko leto osnovale kmetijske napredovalne šole v Admontu, Dolgolicih, Fehringu, Rogatcu, Radgoni in v Šent Jurju v slovenskih goricah; ravno tako so se ljudske šole v Šent Lamprehtu, Vasoldsberzi, Oberhaagu, pri sv. Dionizu, v Vitanji in v spodnji Polskavi obdarile z učnimi sredstvi. Okrajna šolska svetovalstva pa so se prosila, naj poskerbé, da se s temi učnimi sredstvi v kmetijskih in gospodarskih rečeh poduči bolj odrasla mladina.

Da pa bodo učitelji imenovanih šol v enotnem obzíru in z blagonosnim vspehom za povzdigo ljudske omike sploh in za pospeh deželnega zemljodelstva posebej delovati zamogli, dovoljujemo si, prijaviti jim svoje mnogoletne skušnje in sicer ravno v tem med ljudskimi šolami nar bolj razširjenem listu.

Kmetijske napredovalne šole niso nič druzega, kakor nadaljevanje navadnih ljudskih šol in sicer z posebnim ozírom na to, s čim se bo kmečka mladina pozneje pečala, — s posebnim ozírom na kmetijstvo.

Šolska postâva od 14. maja 1869 pravi o nalogi ljudskih šol: „Ljudska šola íma nalogo, otroke pobožne in lepo se zaderžeče odgojiti, njih dušne zmožnosti razvijati, podati jim za življenje potrebne znanosti in spretnosti ter tako pripomagati, da bodo verli udje občinstva in države."

Pobožnost in lepo zaderžanji se v novi šolski postavi z vso pravico na prvo mesto devlje in nar bolj povdarja; kajti človek brez te odgoje, brez napeljavanja k dobremu je na niži stopnji, kakor živína zverina.

Poleg na pobožnost in lepo zadržanje gledajoče vzgoje je razvoj dušne zmožnosti, razvoj razumnosti in miselnosti glavitna naloga ljudske šole. Človek, ki ne zna samostalno misliti, nikakor se ne razločuje od naučenega kalina ali popkarja. Kakor ta mehanično ponavlja víže, ki se mu večkrat žvižgajo, tako tudi brezmiselno v verozakonu, pisanji, branji in računenji podučeni človek samo to žlobodra in blebetá, kar je od drugih sto- in stokrat čul in slišal. On ni v stanu, samostalno to premisliti, kar se mu povć.

Če bi pa nas kdo prašal, kako se dá samostalno mišljenje nar lože in nar-gotovejši razviti, temu bi odgovorili: z vedno in neprestano vajo v računstvu iz glave, kar se pa žalibože v ljudskih šolah hudo zanemarja. Otroci se sicer vadijo, razvozljevati prav zamotane računske izglede; če jim pa na primer naložiš, naj ti iz glave povedó, koliko velja funt, ako se cent po goldinarji prodaja, debelo te bodo gledali.

Ako se pa razumnost in miselnost razvija, lahko bodo se otroci branja in pisanja naučili in tudi lahko zastopili, kar so brali in pisali, posebno tedaj, če íma berílo priproste pripovedke in sploh take reči, ki so njih dušni zmožnosti primerne.

Da bi se pa otroci tudi podučevali v tem, kar je gledé naravoslovja. zemljopisja, zgodovíne in geometriškega risanja nar imenitniše — kakor to zapoveduje §. 3. šolske postave —, ne zdi se nam prav. Zakaj na eni strani otroci od 7, do 14. leta to še ne morejo zastopiti, na drugi plati pa tudi učitelji navadno niso tako omikani, da bi vedeli, kar je gledé ovih znanosti nar imenitniše.

Sami smo brali sestavke od učiteljev v glavnem mestu pisane o vzrokih naravnih prikazni; strmeti smo morali nad jih nevednostjo v naravoslovskih rečeh. Če so tedaj učitelji po glavnih mestih v tem ali celo ne, ali premalo podučeni, koliko manje smemo to pričakovati od učiteljev po deželi!

Kar je v naravoslovji nar imenitniše, to bo odrasleji mladini samo isti povedati zamogel, ki je v tem obziru dobro izurjen, ki ima veselje do mladine in do predmeta.

Učitelji pa, ki so samo spodnjo realko ali preparandijo absolvirali, učitelji z letno plačo 200—400 goldinarjev ne morejo imeti znanstvene omike; če pa v naravoslovnih rečeh razširjajo neprave in neresnične pojeme, pripravljajo učiteljskemu stanu nezaupnice ter gladijo pot praznoverstvu, ki je za človeški duh prava sramota, in koje se bo le polagoma po realni izuri sedanjemu rodu odvzeti zamoglo.

Omenili smo že, da se v napredovalni šoli samo nadaljuje, kar se je že v ljudski šoli učilo; učitelji tedaj pred vsem naj skerbijo, da se otroci navadijo prav in samostalno misliti, ločiti in sklepati, da se bolj odrasla mladina nepretrgoma vadi Tako ji bo mogoče, svoje misli in sklepe ustmeno in pismeno prav izrazovati.

Pripomočki k temu so: računenje, pisanje po narekovanji, branje zanimivih in lahko razumljivih knjig ter vaje kratkih spisov.

Pri rabi teh sredstev in pripomočkov treba gledati posebno na kmetijske stvari in predmete.

Za pisanje po narekvi naj bodo predmeti napake v kmetijstvu, njih škodljivost in način, kako nje odpraviti.

Da pa zvedo učitelji, v kterem obzíru da se naj kmečko ljudstvo podučuje, navedemo tukaj glavitne pregreške i pomanjkljivosti kmetijstva na Štajerskem.

1. Poglejmo tla po dolinah in visokih ravnavah; tla so močvirnatne, zakislele.

Da se tla po dolinah na suho denejo, je prva in nar imenitniša reč k povzdigi deželne kulture na Štajerskem. Brez tega ne da se povišati mnogost, in ne poboljšati kakšnost zemeljskih perdelkov. Če se pa zemeljski perdelki ne povzdignejo in ne poboljšajo, ne more se pomnožiti in zboljšati goveja živína, čeravno so planinske dežele zlasti na govedinorejo natvezane.

2, Travniki dajajo zavolj zakislelih tál kislo seno, koje se samo konjem z vspehom zakermi; tako vidimo obžalovaje širiti ter prostraniti se konjerejo po deželi, v koji bi imela govedinoreja biti steber, okoli kterega bi se naj pletlo in ovijalo blagostanje in premožnost planincev, kakor to tudi v resnici nahajamo po drugih goratih deželah

Ravnava travnikov je večidel zanemarjena; krtine in mravljišča še ali celo ne, ali pa nepopolno potrebijo. Voda se na-nj le redkoma napeljava. Da bi pa travnike gnojil, na to nobeden kmet ne misli; on ima za polje premalo gnoja, ne pa da bi ga še na senožeti vozil. Travna rast po travnikih je tedaj odvisna samo le od ugodnega vremena. To je krivo da v marsikterih letih, kakor 1869. nimajo níč za kositi, ali da kositev ne plača delo in kosce.

Ni se tedaj treba čuditi, da se skoro vsakoletno toži zarad pomanjkanja kerme: to se godi v deželi, v koji so razmere obnebja travinski rasti izvanredno ugodne.

A níč ne dá níč; iz·níč je Bog svet vstvaril. Travnik zna tudi drugi gnoj dobiti, kakor njive. Pomagalo mu bo, če voda posebno po naglem dežji, nanese na-nj mnoge baže mastnega gnoja. A ne čakaj na dež, ampak nanosi tako blato od cest, potokov, grabnov na senožeti.

3. Ko so tedaj travniki kisli in zanemarjeni, bi človek mislil, da se kermoreja na polji obšírno ravná. A razun detelje, repe in buč ne najdeš nobene rastline za živínsko kermo na polji. Ni čuda, da potem ljudje vsako leto tožijo zarad pomanjkanja klaje, da se potem posli zavoljo vmíšljene zaprave obirajo in da je živína v spomladi, kakor da bi bíla prestala sedem nerodovitnih let. Po tem takem moramo skerbeti, da se žitoreja omeji in kermoreja razšíri, da bodo kmetje rudečo deteljo in metljiko bolj po gostem sejali in tudi kuruzo za živíno sadili.

4. Glede gnoja dá se še mnogo popraviti.

Gnoj je kmetu blato, koje iz hleva na kaki viseči in neravni prostor meče — pogosto pod kap in na dež. Tako se gnoj izpira; nar bolj redivni drobci odtekajo kakor erjava tekočina, delajo na dvorišči cestokrat luže in mlake. Ostaja še na kupu izprana stelja, ktera, če se na polje zvozi, seme komaj 3—4krat poverne, med tem ko zdatni in močni hlevni gnoj, vsake štiri leta navožen seme 10—12krat vrača. Isti kmet, ki ima dosti dobrega gnoja, ima tudi polno mošnjo denarjev.

Tedaj le gnoj in zopet gnoj, da ti ne bo manjkalo penezov.

5. Da naše njive tako pičlo rodijo, krivo je tudi, ker se zemlja vsako leto enako plitvo obdeluje.

Vsakdo ve, da na stezi nič ne prirase, čeravno je med nar rodovitnišim poljem.

Če se tedaj njive vedno enako plitvo orjejo, napravi se pod plitvo gornjo zemljo z nogami orača in oralne živine tako rekoč steza, nepredérljiva podlaga, skozi ktero dežu in padavini sploh ni moč predreti. V mokrotnih letih postane žito pregodno rumenelo, v suhih pa se mnoge rastline pogube in slama kratka ostaja.

Potrebno je tedaj, da se rabi podzemljiščino oralo, in da se ta steza zrahlja, brez da bi se jena prst z gornjo zmešala.

6. Poglejmo na potoke in reke po daljnem dežji. Kako so motne, kalne in kalužne! Ta kalužnost prihaja od perstenih drobcev, koje je voda raz hribov in gričev izprala. Te drobce pelja voda seboj in je na drugem kraju zopet pusti.

Ako tedaj na hribih in gričih ne napravimo jarkov ali grabnov, v kojih bi deževnica izprano perst puščala, ako to perst ne povernemo in navozimo nazaj na njive in gorice, od koder je prišla: zastonj je delo in gnoj.

To so glavitni pogreški pri našem kmetijstvu; dovoljujemo si pa, pozornost učiteljev na napredovalnih šolah obračati še na sledeče napake: Sadno drevje se pregloboko in v preozke luknje sadi ter sploh zanemarja, porezano trsje se požiga, vejnik se rabi za gnoj, namesto izverstnega tersja; v jeseni se prepozno seje, v spomladi pa se kuruza prepergodno sadi. Vinogradi so polni travin; v hlevih vlada neskončna nesnažnost. Živina in svinje so čisto podelane. Ne premisli se, da je snaga pol kerme. Travniki in deteljišča se prepozno kosijo, gorice prehitro obirajo. Stelja

se tudi prepozno dela, tako jo sneg pogosto zapade i. t. d.

Da se ljudstvo v teh rečeh podući, ni treba temeljitih naravoslovnih znanosti; mislimo, da je za to malo da ne vsaki ljudski učitelj sposoben.

Ova okrajna šolska svetovalstva, ki mislijo, ka so napredovalne šole zavodi, v kojih se predáva in uči kemija, fizika in geometrija, ne spoznajo naših socialnih in gospodarskih razmer in ne premislijo, da se po razširjavi znanstvenih fraz več škode kakor haska dela.

Ktero žito, ktere rastline za kupčijo in za kermo bi se v posameznih delih naše dežele ravnale, povemo drugi pot.

V Gradci, 9. marca 1872.

Dr. Franc vitez Hlubek.

Agrarični kongres (kmetijski zbor).

Druge države imajo posebne korporacije in družbe, ki so tako rekoč pomagači istim uradom, kojim so izročene kmetijskogospodarske interese. V Auvstriji se dozdaj na taki organ ni mislilo. Ne bodemo tukaj omenjali vzrokov, ki so se izrekali za in proti temu; kajti obširna razprava bi segala čez prostor našemu listu odmerjeni. Zadovolimo se s tim, da konstatiramo, ka so isti Avstrijski kmetijski ministri, ki so svojo nalogo prav spoznali, tudi zastopnike kmetijstva okoli sebe zbirali in njih želje in zahteve poslušali. Tako je leta 1849 tadajno ministerstvo za kmetijstvo in rudarstvo pozvalo in poklicalo agrarični kongres, ki je danoval od 19. do 31. marca ter v desetih sejah napravil dolgo versto skončatkov in sklepov, ki so se le deloma izveršili. A temu ministerstvu bil je odločen prav kratki obstoj; razpustilo se je in njegova opravila so se izročila ministerstvoma notranjih in finančnih zadev. Leto 1868 je nam zopet pripeljalo kmetijsko ministerstvo. Novo narečeni nositelj tega portféla grof Potocki se je z vso prizadetvijo in marljivostjo poprijel izročenega mu kermila; poziv agraričnega kongresa se muje zdel neobhodna potreba. Njegove seje so trajale od 9. do 14. novembra 1868. Vdeleževali so se jih poslanci vseh kmetijskih družeb na Avstrijanskem izvzemši ovih na Polskem. Mesca grudna istega leta so se potem zbrali poslanci kmetijskih družeb na Polskem in Krakovem. Ta kongres tedaj ni bil prvi na Avstrijanski zemlji, kakor ga je neki govoritelj v svojem odgovoru na ministrovi pozdrav napačno imeuoval, ampak imel je 20 let poprej predhodnika; obeh osoda pa je v tem enaka bila, da tudi zadnjega kongresa skončatki niso popolnoma izveršeni bili, kar se mora k večemu staviti na odstop grofa Potockiga in na nasledne dogodbe.

Kmalo po narečenji sedanjega kmetijskega ministra viteza Chlumetzkyga izrekli smo pričakovanje, ka bo brž ko brž pozval agrarični kongres. V tem se pa tudi nismo motili. Z okrožnico od 17. svečana 1872 je uže kmetijskim družtvom naznanil, ka bo agrarični kongres se zbral mesca novembra tekočega leta na Dunaji; ob enim je povabil kmetijske družbe, da naj vsaka izvoli enega odposlanca k agraričnemu kongresu ter naj naznani njegovo ime ministerstvu do konca maja. Ministerstvo si pridržava, razun izvoljenih odposlancev poklicati h kongresu še druge izverstne može, sloveče zastran znanosti in prakse. Predmeti obravnav pri tem kongresu so se družbam ob enem naznanili z opomnilom, te predmete temeljito in natančno presoditi, da bodo tako poslanci misli in ideje družtva zvedeli in je pri kongresu zastopati zamogli.

Predmeti obravnav so:

1. Ali se naj večstransko zaželjeni agrarični kongres v določenih dobah pozivlje, ali pa se naj prestroji v stalni inštitut in zavod?

2. Ali se je od prvega agraričnega kongresa vpeljani način občevanja kmetijskega ministerstva z kmetijskimi družbami za njih vspešno delovanje primeren in dober skazal, ali znabiti želé se v tem obziru kakšne premembe in ktere?

3. Ktere skušnje imamo dozdaj o večstransko sproženem vprašanji, v kolikor dosedanja notranja vravnava kmetijskih družeb zadostuje zagotovljenji strokovnjaške obravnave tehniških zadev?

4. Je li po sedanjih skušnjah glede subvencijstva (podporstva) sploh ali posameznih oddelkov posebej želeti kaka predrugačba bodisi z ozirom na postopanje ministerstva, bodisi z ozirom na ravnanje kmetijskih družeb?

5. Ali se nasvetujejo glede povzdige od ministerstva podpiranega kmetijskega poduka ktere druge ali nove naredbe?

6. Kaj se da storiti, da bi se kmetijsko melioracijstvo v besede obširnejem pomenu (napeljajavanje in odpeljavanje vodá, drenaža, prestrojstvo kmetij i. t. d.) od tehniške in finanče strani pospešilo in sicer v primeri z posameznimi kronovinami?

Bilo bi li dobro, dajati državna posojila in pod kterimi pogoji, v službo jemati kmetijske komisére in inženire za poljedelstvo ter travništvo?

7. Kako bi se dale družbe za povzdigo kmetijske produkcije in obrtnije bolj splošne napraviti?

8. Ktere naredbe se naj napravijo v povzdigo kmetijskega kredita?

9. V kterem obziru treba kmetijski postavodaji dopolnek z novimi postavami in na ktera nova načela morale bi se te nove postave naslanjati?

Kmetijsko ministerstvo je opominjalo tudi, naj bi mu družbe naznanile tudi še druge kakor te navedene predmete, da bi se vzeli v pretres; pridržuje si pa, izmed še nasvetovanih predmetov iste izvoliti, kteri se mu zdijo občne važnosti.

Priobčevaje vprašanje, ki bodo pri prihodnjem agraričnem zboru na dnevnem redu, izrekamo željo, naj bi se v kmetijskih krogih in posebno v kmetijskih družbah temeljito prevdarjale, naj bi se misli o njih odkritoserčno izrazile, da bi tako na pravem mestu veljavo zadobile.

Tudi mi si pridržujemo, še enkrat spregovoriti o programu agraričnega zbora, in sicer tim raji, čim obilniše nam dohajajo prijavila strokovnjakov.

Wilhelm.

K izveršbi postave o povzdigi govedinoreje.

Spisal gósp. Arnold Plankensteiner, deželni odbornik.

(Konec.)

K §§. 16 in 17. Poročila živinopregledovalnih komisij morajo se pošiljati okrajnemu odboru; ta pa zopet poroča deželnemu odboru, političnemu uradu i osrednjemu odboru kmetijskega družtva. To poročanje je potrebno, nekaj, da se delovanje živinopregledovalnih komisij kontrolira, nekaj, da dobi okrajni odbor priložnost, obstoječe napake odpraviti ter na podlagi dohajočih poročil staviti iste predloge, koji se mu v dosego koristi deželne kulture potrebni i dobri zdijo.

Ta poročila bodo na dalje deželnemu in osrednjemu odboru dajale in vzmogotile pregled o deželni produkciji, o napredovanji ali pešanji té ali une stvari. Ker pa je ne le deželnemu, ampak tudi osrednjemu odboru prva naloga, skerbeti za povzdigo deželne kulture, bodo jim ta poročila tudi dajale vzrok, iz lastne iniciative marsikaj poskerbeti in nasvetovati, kar bi vspešno izveršbo te postave polajšati utegnilo.

Ta poročila, ki se imajo deželnemu odboru strani okrajnih odborov vsako leto pošiljati, bodo za njega velike vrednosti; obsegati pa morajo vse iste momente, ki zadevajo razvoj govedinoreje, občevanja, prodaje živinskih in mlečnih perdelkov; vse, karkoli ravno navedene stvari pospeševati ali ovirati zamore, naj se po §. 16 a, b, c, d na tanko zapiše. Ta poročila bodo pa tudi deželnemu odboru, gospodarski razvoj skerbno opazujoči korporaciji v tem obziru velike vrednosti, ker mu podajajo statistično tvarino, na koje podlagi on razmere po deželi natančneje spoznavati in iz napredujoče ali pešajoče živinoreje na občni stan deželne produkciji sklepati zamore.

Po drugih dobro vravnanih deželah morajo župani vladi poročati ne le o živinskem premiku, ampak tudi o letini gledé vsakega sadu; iz tega sledi, da pri taki vravnavi že konca augusta dobro vé, bo li produkcija zadovoljevala ali ne. Ko bi se bilo naprimer dragote ali lakote bati, zna tako podučena vlada že v poprej tem neprilikam priti v okom.

V teh deželah se nihče ne obotavlja, o teh rečeh se resnično in vestno izpovedati; kajti vrednost zanesljive kmetijskogospodarske statistike je občno pripoznana. A ti izpovedki morajo biti zanesljivi in resnični; drugače so za nič, motijo in vzrokujejo napačne sklepe.

Dovoljujem si tedaj, gospode okrajne odbornike posebno na to opazljive storiti, naj dajo posestnike po živinopregledovalnih komisijah podučiti, da ti izpovedki i ovo zapisovanje nima nikakor namen, zadobiti **podlago za više davke**, kar se tako pogosto in brez vsega vzroka cenči. Te pozvedave imajo namen, na tanko spoznati produkcijske razmere po deželi, kar nikomur ne škoduje, ampak vsakemu le hasni.

K §. 18. V izveršbo tega paragrafa pripravlja se deželna postava, ki bo določevala razmejitev dežele v živinozdravilske okraje, narekovanje živinozdravnikov za te okraje, njih plačo i službo.

K §. 19. Glede živinskih kug veljajo predpisi v ministerijalnih naredbah od 17. svečana 1858, broj 23.992, in od 6. grudna 1859, štev. 32.592, potem v državnem zakonu od 29. junija 1868; k temu se pristavlja, da so zdaj samo iste točke v ministerijalnih naredbah veljavne, koje državna postava od 29. junija 1868 ni odpravila.

K §. 20. Deželna postava o rabi in brani vodá se je v zadnji sesiji deželnega zbora sklenola in tudi že sankcionirala.

K §. 21. V tem paragrafu omenjene razglase posebno tedaj priporočamo, če se kje kaka živinska kuga prikaže, da se prebivalci vedo braniti se je. Ako okrajno zastopništvo ali na lastne

stroške ali v družbi s kmetijsko poddružnico napravi živinsko razstavo, tako je to dobro in prav; á pomisli se naj, da bodo se ti stroški samo tedaj plačali in le tedaj živinorejo povzdignili, ako se pri teh priložnostih premijirana živina določeni čas ne prodaja izvan okraja, ako se nar bolje plemne glave obderže v okraji v požlahnjenje.

§§. 22 do 30 govore o premijiranji. Ti so se dozdaj samo v toliko izveršili, v kolikor se je dežela pri raznih razstavah vdeležila z deželnimi premijami; §. 23 sicer pravi, da se naj dežela z ozirom na premijiranje razdeli v tri okroge. To se je dozdaj zaradi tega opustilo, ker je od te dobe visoko kmetijsko ministerstvo za gorenjo Štajersko dovolilo 5000 gold. državnih premij. Ko bi se tedal §. 23 žc zdaj izveršil, bile bi se posamezne okrajine na gornjem Štajerskem veliko bolj pogosto s premijami obdarovale, kakor na dolenjem in srednjem.

Ker se pa samo ob sebi razumeva, da se morajo od dežele za premije dovoljeni denarji kolikor mogoče enakomerno po deželi razdeliti, predpoložil se bo prihodnjemu deželnemu zboru novi načrt o premijiranji.

Bramor.

Če začne rastlina rumena postajati, veneti in se nagibati, in ako so ji korenike ali odgriznjene ali pa spodvertane, poleg njih pa dolgi precej poveršni hodniki, ki pozneje v globočino segajo, najdeš, če koplješ, bramorja, ponočno, podzemeljsko zaželko erjave barve. Močno in debelo telo je 2 palca dolgo, tipalnici in krila so krajša od telesa. Posebno čudni ste prednji nogi, členi na teh nogah so široki, plošnati in z močnimi zobmi oboroženi; ž njimi rije pod zemljo.

Bramor je jako škodljiva zaželka, ki v podobi in načinu življenja spominja na kerta. Nahaja se posebno po vertih in sadovnjakih. Rahla černa zemlja mu je nar bolj všeč. On si koplje ravne hodnike in pri tem delu ogrize in ogloda vse tanke koroninice in celo mladim drevesom škodo dela. Samica znese mesca junija ali julija v okroglo jamico $1^1/_2$ čevlja pod zemljo do 300 rumenkastih kot konopljino zerno debelih terdih jajec. Ličinke niso veče od mravlje in žive nekoliko časa v družtvu. Ko so odrasle, se razidejo. Proti temu škodljivcu je narbolje, da se njegovo gnjezdo vzame in da se jajčika potolčejo. Hodniki in gnezda se pa nar lože najdejo po obilni juterni rosi ali po dežji. Gnezdo dá se pri nekaj pazljivosti z obdajajočo zemljo vred izvzdigniti. Bramborka je navadno blizo gnezda in dá se pri ti priložnosti ob enem ugonobiti. Mladiči v gnezdu dadó se usmertiti, ako zemljo nad njimi poteplaš, ali če gorke vodo va-nj vliješ. Po vertih postavljajo tudi vertnarske lonce, ki so tako globoko zakopani, da je gornji obroč nekaj niže, kakor hodnik. V ta lonec popadajo bramori potovaje po svojih hodnikih. Tako se dajo nabirati in pokončati.

Razne stvari.

Visoka šola za zemljodelstvo na Dunaji. Odbor, ki je bil postavljen za predposvetovanje o vladinem predlogu zastran ustanove visoke šole za zemljodelstvo na Dunaji, je izdelal postavo, kako plačati stroške za to visoko šolo; to postavo je visoka poslanska zbornica v svoji 27. seji dne 19. marca odobrila. Poti postavi plačujejo se vsi stroški za ustanovo in vzderževanje samostalne zemljodelstvine visoke šole na Dunaji iz deržavne denarnice; plača profesorjem je ravno ista, kakor jo imajo profesorji na viši tehniki. Vodstvo te visoke šole ima rektor, kojega volijo vsi profesorji iz svoje srede. Število stolic bode se pozneje določilo. V ednajsti seji gosposke zbornice dne 23. marca se je ta postavni načrt poterdil; ker se je tudi cesarske sankcije za gotovo nadejati, delajo se v kmetijskem ministerstvu vse priprave, da bo se visoka zemljodelstvina šola jeseni tega leta odpreti zamogla.

Za XVIII. zbor nemških bučelarjev v Solnogradu je lokalni odbor odločil 9., 10., 11. in 12. dan septembra t. leta. Natančneji detail prinese svoje dni dotični program.

Konjski sejmi v Gradci. Občina graška je dobila privoljenje, napraviti vsako leto dva konjska sejma, in sicer prvo soboto mesca maja in prvo soboto mesca maja in prvo soboto mesca oktobra.

Razstava mlekarskih perdelkov na Dunaji. Glavni odbor za dunajsko razstavo mlekarskih perdelkov se je dne 18. marca zopet v Beču zbral. Oži iz v Beču bivajočih udov sestavljeni odbor je poročal o dozdaj izveršenih pripravah; določila se je inštrukcija za sodnike zastran premij, in posvetovalo se je o vseh drugih naredbah, ki se morajo skončati v vspešno izveršbo razstave. Povsod se kaže prav živahna interesa za to razstavo; pričakujemo, da se bo obilno obiskala. Iz Švajce in Hollandije so nam prišle pripobčila, ki kažejo, kako ta razstava inostrance zanima.

Meseni gnoj. V nekterih krajih na Nemškem, tako na primer v Monakovem, blizo Lipsije in na Hanoveranskem so tovarne, ki delajo novi gnoj, namreč meseni. Te tovarne nakupujejo dela nezmožne konje, ki se pokoljejo in podelajo. Kri, koža, kopita in dlaka se posebej porabi, vse meso pa s kostmi vred dene se v kotlovski aparat, kjer se tako dolgo tenfa ali praži, da je čisto mehko. Šijna mast, druga maščoba in limna voda se še postranski dobí. Mečeno meso se potem posuši, pulverizira ali zmelje in se dva in dva centa v žaklje nabaše ter tako razprodá. Žakelj velja 5 –

6 gold. v srebru, kar ni drago, če pomislimo, da ima ta gnoj 65 percentov gnjileca in 13·9 percentov fosforne kisline v sebi.

Pivarstvo na Štajerskem. Od leta 1860 se ji število štajerskih pivarnic precej znižalo, a pive se ne le ravno toliko, ampak veliko več prideluje, kakor poprej. Leta 1860 je še delalo 137 pivarnic, ki so skuhale 530.076 veder, leta 1869 bilo ji samo 87 pivarnic i te so napravile 552.311 veder. Male pivarnice po deželi so se pozgubile; proti temu pa veče v Gradci več opraviti imajo. Tako so graške pivarnice leta 186⁸/₉ same kuhale 355.464 veder.

Oznanilo.

Po predlogu iste komisije, ki je bila od kmetijskega ministerstva leta 1870 postavljena v posvetovanje o naredbah v povzdigo semenoreje, in koje komisije poročilo se je svoj čas objavilo, razpisalo je kmetijsko ministerstvo leta 1870 dve popotni štipendiji, s kterih pomočjo bi se bila zelinjereja oziroma kmetijsko vertnarstvo in semenoreja v ptujih deželah natančno študirala. Te dve štipendiji ste se dale pristavu Gustav Marek-u v Tečnu in vertnarju Adolf Wöclu v Beču. Ta dva sta potem poročala, kar sta na ptujem v tem obziru vidila in naučila se; njih poročila so se v kmetijskem tedniku kmetijskega ministerstva, kakor tudi v drugih strokovnjaških listih prijavila. Razvidno je bilo, da ovi štipendiji niste bili zastonj. Da bi se tudi drugi izurili in zmožni storili za poduk v zelinje- in semenoreji, da bi se ščasoma pridobilo zadostojno število takih učiteljev, ki bi na kmetijskih srednih in gospodarskih šolah v ovih predmetih podučevati zamogli, razpisuje kmetijsko ministerstvo tudi za lotos dve taki štipendiji.

Znesek je 800 gold. za vsako; kdor hoče za nje prositi, mora se zavezati, da bo nar manj pol leta po ptujem potoval.

Štipendisti morajo v takih krajih, posebno na severnem Nemškem, kjer je zelinje- in semenoreja na visoki stopnji, študirati, kakšna so tla, kako so obdelujejo, kako se seme dajoče rastline shranjujejo i. t. d. Svoje skušnje naj polože v posebno poročilo, ki se znajo objaviti.

Na ove prosilce, ki se že zdaj pečajo s kmetijskim učiteljstvom, ali ki dokažejo svoj dotični poklic, bode se jemal posebno ozir.

Prošnje se naj do 15. maja 1872 potem dotičnih vertnarskih ali kmetijskih družeb polože pri kmetijskem ministerstvu.

V Beču, dne 14. marca 1872.

C. k. kmetijskega ministerstvo.

Hvala.

Štajerska deželna vinstvena in sadjerejna šola v Mariboru je dobila sledeče darila:

1. Strani visocega kmetijskega ministerstva kmetijsko biblioteko.
2. Od gospoda Karol Stummer vitez Traunfelsa v Beču 5 centov guano.

Podpisano ravnateljstvo si dovoljuje, za ta darila izreči svojo serčno hvalo.

V Mariboru, 18. marca 1872.

Ravnatelstvo deželne sadjerejne in vinstvene šole.

Naznanila.

Seme in žito za seme prodaja **Eifler & Comp.** v Beču, Landstraße, Hauptstraße Nr. 15.

Meteljka, Ie sorte	cent.	50 gld.	
„ IIe „	„	49 „	
Bela travniška detelja Ie sorte . .	„	45 „	
Štajerska „ . . .	cent. 37 do	38 „	
Turška detelja	cent.	11 „	
Rusko laneno seme, celi sod . . .	„	30 „	
Razne sorte Burgundske repe, prava Oberndorfska, rumena izverstno fina	„	30 „	
Orjaška pesa, nar debeliša . . .	„	26 „	
Repasta velika rumena	„	24 „	
Angležka repa za kermo (pogosto 10—12 funtov težka)	za funt	1 gld.	80 kr.
Pesa za kermo	„ „	—	70 „
Korenje za kermo . .	po centi	50 „	—
Erjavi sirek za kermo .	„ „	12 „	—
Kuruza	„ „	14 „	—
Zmes travniškega semena	„ „	30 „	—
Ličji rep	„ „	36 „	—
Pesja trava	„ „	38 „	—
Travna ljulika	„ „	24 „	—
Pahovka	„ „	28 „	—
Timotejka	„ „	25 „	—
Debelo zernati ječmen . .	„ „	6 „	50 „
Ječmen imperial . . .	„ „	7 „	—
Oves, angležki, vagan tehta 56 funtov		6 „	—

Tudi pseníčno in erženo seme, vagan po 9 oziroma po šest gold.

Okoreninjeno trsje, požlahnjeno drevje in rastline prodaja deželna kmetijska šola na Grottenhofu blizo Gradca.

Grof A. Brandisovo oskerbništvo v Ebensfeldu blizo Ptuja prodaja 18 merinoovnov z posebno fino in obilno volno.

Dunajski kmetijski časopis. Izdaja in vreduje ga Hugon H. Hitschmann. Ustanovil se je leta 1851.

Veliki, obćni, illustrirani časopis za omikane kmetovalce. Iztisov za leto 1872: 3500.

Prihaja vsaki teden in velja za četrt leta 2 gold.,
„ pol leta 4 „
vse letno 8 „

Naročila in vverstila se naj pošiljajo v frankovanih listih opravništvu „dunajskega kmetijskega časopisa“ v Beču I, Fleischmarkt Nr. 6.

Za vinorejce in vinotrgovce.

Weinlaube, illustr. časopis za vinorejo in kletarstvo, 4. letnik. Izdaja jo A. W. baron Babo, vreduje pa Dr. A. Zuchristan, velja vseletno 4 forinte;

Pratika za vinorejce, za leto 1872. velja 48 kr. in se dobiva pri opravništvu „Weinlaube“ v Klosterneuburzi blizo Dunaja.

Na enorazredni šoli v **Vuzenici** oddaja se učiteljska služba z letno plačo 500 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci, nemškega in slov. jezika zmožni, naj svoje pravilno obložene na okrajni š. svet stilizirane prošnje položé do 13. aprila t. l. pri kraj. š. svetu Vuzeniškem.

Na dvarazredni šoli pri **sv. Marku blizo Ptuja** se oddaja podučiteljska služba z letno plačo 240 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje pravilno obložene, tudi popolno znanjo slov. jezika dokazujoče prošnje položijo do 15. aprila t. l. pri krajn. š. svetu šentmarkovem.

Na dvarazredni šoli pri **sv. Križu blizo Kisle vode** se oddaja podučiteljska služba z letno plačo 300 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja pravilno obložene, tudi popolno znanje slov. jezika dokazujoča prošnje položijo do 15. aprila t. l. pri krajn. š svetu šentkrižanskem.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 2. do 17. aprila 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

2. aprila: Na Muti**, kant. Marenberg; v Podčetrtku**; pri sv. Mariji na gori*, kant. Ptuj; v Rogatcu**; v Šoštanji**.

4. „ Pri novi cerkvi**, kant. Celje; pri sv. Primužu, kant. Celje.

6. „ Na Marija Dobjem**, kant. Kozje.

8. „ V Vojniku*, kant. Celje; pri sv. Lenartu** v slov. goricah; v Središči**, kant. Ormuž; v Ščavnici**; v Cirkovcih**, kant. Ptuj.

9. aprila: V Dobovi*, fara obreške občine, kant. Brežice.

10. „ Na Vranskem**; pri sv. Mohoru**, kant. Rogatec; v Koprevnici*, kant. Kozje.

11. „ Na Prepoli**, kant. Maribor; v Radoljci, k. Rogatec.

17. „ V Kapelih**, kant. Brežice.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 26. do 30. marca. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 33 for. — kr.; neomikanega moravskega prediva 27 for. — kr. do 39 for. — kr., in omikanega 70 do 110 for., neomikanega poljskega 18 for. — kr. do 22 for. — kr., in omikanega 24 for. — kr. do 35 for. — kr.; apatinske konoplje 16 for. — kr. do 22 for. — kr., neomikane poljske 15 for. — kr. do 17 for. 50 kr.; žaškega hmela 220 do 225 for., avžaškega 155 do 165 for.; vagán deteljnega semena 36 for. — kr. do — for. — kr.; metelke 45 for. do — for.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. 25 kr. do — for.; stot: ogrščičnega olja 27 for. — kr. do 28 for. — kr.; lenénega olja 28 for. 50 kr. do — for. — kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 11 do 12 for.; svinjske masti 36 for. do 37 for. — kr.; posušene slanine (špeha) 35 for. 50 kr. do 36 for.; masla 56 for. do 57 for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 21 for. — kr. do 22 for. — kr.; voska 124 for do 128 for.

V Gradci od 26. do 30. marca. Stot volovjega mesa je stal 29 for. 96 kr.; libra (funt): teletine 30 kr., svinjine 31 kr., neposušone slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 70 kr., masla 55 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 22 for. — kr. do -- for. — kr., voska 128 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 220—225 for.; kmečki 205—210 for.; avžaški 155—165 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turšice (koruze) fr.	turšice (koruze) kr	prosa fr.	prosa kr	ajde fr.	ajde kr	fižola fr.	fižola kr	sena fr.	sena kr	slame fr.	slame kr
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
Gradec	Od 26. do 30. marca	6	75	4	24	—	—	2	20	3	54	—	--	3	40	—	—	1	60	1	20
Bruk		6	60	3	80	3	40	2	20	4	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	60	4	—	—	—	2	15	4	—	—	—	3	40	6	—	—	—	—	—
Ptuj		6	25	3	80	—	—	2	—	3	85	—	—	3	10	—	—	1	60	1	90
Celj		6	70	—	—	—	—	2	20	4	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	—	4	—	3	40	2	20	4	—	—	—	3	60	—	—	1	50	1	10
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turšice fr.	turšice kr
		dolnjo-avstrijski vagán									
Dunaj	Od 26. do 30. marca	6	85	3	42	3	36	2	12	4	10
Pešta		6	75	3	60	3	—	1	85	4	15
Praga		6	74	4	23	3	63	2	20	—	—
Brno		6	40	4	10	3	20	2	12	4	30
Linec		6	96	4	21	3	35	2	20	—	—
Zagreb		6	38	2	87	2	57	2	40	3	30
Ljubljana		6	75	4	28	3	40	2	14	4	71
Raba		6	40	3	56	2	95	1	91	3	40
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 8. V Gradcu, 18. aprila 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Poziv

k udeleženju na svetovni razstavi dunajski leta 1873. za oddelek: vinoreja, in k ustanovljenju fonda, s kterim bi se plačevali izložbini stroški.

V pravičnem spoznanji velike imenitnosti, ktero íma vinstvo ali vinoreja za Štajersko, imenovalo je Njegovo cesarsko kraljevo apostolsko Veličanstvo naš najmilostljiviši cesar z najvišjo odločbo od 8. februarja 1872 posebno komisijo v Mariboru za razstavo štajerskih vinskih perdelkov, ktera je svoje delovanje že pričela.

Po programu, kterega je cesarska komisija za svetovno razstavo na Dunaji naredila, nema ta svetovna razstava namena biti ogledovalnica za izdelke obrtnije in poljedelstva, kjer bi se pasla radovednost ali kjer bi se delile nagradne medalje, temuč ona íma biti prava podoba življenja in delovanja in kulturno-zgodovinskega razvitka vseh narodov na zemlji, v kterem se vsak narod bori za palmo priznanja svojega duševnega in gospodarskega napredka. Po vsem, kar bode ktera dežela razstavila, sodila se bo stopinja njenega razvitka na duševnem in gospodarskem polji. Iz tega sledi, da je ne samo častna stvar za vsako deželo v tem tekmovanji narodov vse svoje moči napeti, da pribori mesto, katero kultura in naravne prednosti odkazujejo, temveč da si narod v svojih duševnih in materijalnih interesih škoduje, da se častnemu mestu med kulturnimi narodi odpové, da sam sebe zapusti, ako ne vstane ves narod ko en mož in ne stori z združenimi močmi vseh naporov, da produktivno moč dežele in kulturno stopinjo, katero je dosegel, pokaže in do veljave spravi. Samo po vkupnem delovanji vseh moči v deželi more se ta vredna sverha doseči.

Vabimotorej vse vinorejce in vinotržce na Štajerskem k udeleženju na dunajski svetovni razstavi leta 1873.

Ker ima ta svetovna razstava biti resnična podoba vse produkcije v deželi, morajo v njej vsi vinski kraji, vse verste vin od navadnega miznega do najžlahtnišega desertnega vina zastopane biti in ravno na dobra navadno rabljena mizna vina bode treba se posebno ozirati, ker so ona glavni obrodek dežele in v tujezemstvu še premalo znana. Na ogled imajo dalje priti vse stvari, ki stoje z vinstvom v zvezi, čversto grozdje, obrodki vinskega pridelovanja, rabljenje odpadkov, v deželi navadne gojitve trt, orodje in mašine za vinorejo in kletarstvo, in zadnjič stvari, ki se tičejo uka in vednostnega razvitka vinstva. V ta namen se imajo napraviti vinstveni zemljovidi, popis glavnega vinskega pogorja po klimatičnih in geognostičnih razmerah, po kemičnih lastnostih glavnih verst persti, po moči vin, po tersilu in načinu, kako se ž njimi ravna in po cenah obrodka.

Z razstavo bode združena pokuševalnica, da štajersko vino večjemu občinstvu znano postane in se pomore k dobremu prodaju v tujezemstvu.

Zarad občutljivega manjkanja pripravnega blaga opozorujemo vinorejce in vinoteržce, da je že zdaj čas gledati na vina, ki so vredna razstavljena biti, da je treba jih za razstavo pripravljati, posebno pa opominjamo one, ki v pokuševalnico pošiljati menijo, naj že zdaj več dobrega vina pripravijo, da nam bo mogoče pokuševalnico ves čas razstave na dostojen način vzdržati.

Oglasi za razstavo morajo do prvega julija 1872 se poslati podpisanemu izveršilnemu odboru. Več o pošiljanji na razstavo in v pokuševalnico se bode pozneje oznanilo.

Izveršitev razstave, dostojna oprava razstavnice izdelovanje statističnega opisa vinstva in zastop razstaviteljev pri razstavi sami, vse to bode vzelo mnogo stroškov, za katerih poplačenje se ima po prostovoljnih doneskih poseben fond ustanoviti. Kdor hoče namen, mora tudi pomočke hoteti in jih pripraviti. Velike so koristi, ki jih po tej razstavi lahko dosežemo, nepreračunljiva škoda, ako manj storimo, ko je pričakovati. Vspehi razstave koristijo štajerskemu vinstvu v njegovi celoti, dá, oni koristijo vsej deželi. Povabljeni so torej ne samo razstavitelji in vinorejci, temveč vsi prebivalci vseh vinskih krajev na Štajerskem, okrajni in občinski zastopi, poddružnice štajerske poljedelske družbe in vinorejska družtva, naj dajejo doneske k razstavnemu fondu.

Gospodje načelniki okrajnih in občinskih zastopov, poddružnic in vinorejskih družtev so prošeni, naj pripravijo podpisovalne pole, jih razširijo po svojem okraji in pošiljajo nabrane doneske izveršilnemu odboru, kar na pošti ne stane nič kakor vsa pisma v razstavnih zadevah, ako je na adresi zapisano ime odpošiljatelja in opazka: Svetovna razstava 1873 vsled uradnega opomina. Podpisani zneski se lahko vsi na enkrat, ali v mesečnih ali čtrtletnih obrokih, ali na pol zdaj, na pol ob začetku bodočega leta plačajo.

Obračamo se na domoljubno čutstvo naših rojakov in na ljubezen, katero imajo prebivalci naših lepih vinskih gričev do vinstva in smo prepričani da ne bode nikdo zaostal, temveč po svoji moči pomagal, ko gre za to, da se najžlahtniši obrodek dežele, vino, ki se imenuje veselje mladosti, moč moža in mleko starosti, tujezemstvu nasproti do veljave spravi.

V Mariboru 16. marca 1872.

Izveršilni odbor mariborske komisije za svetovno razstavo.

Julius Seeder, predsednik. — Dr. Julius Mullé, podpredsednik in stalni poročevalec.

Dr. Matevž Reiser, Franc Perko, Friderik Müller, Julius Pfrimer, Dr. Franc Hirschhofer.

Iz programa
dunajske svetovne razstave.

Pred kratkim je cesarska razstavna komisija objavila specijalni program za drugi izložbini oddelek, namreč za kmetijstvo, gozdarstvo, vertnarstvo, vinstvo in sadjerejo. Iz tega programa izberemo si za danes nektere točke, ki se tičejo posebno takih stvari, ki ne morejo spadati v občno razstavo, ampak ki se le za kratek čas razstavljajo. K tem rečem spadajo živina in rastline, pa tudi taki pridelki, ki se hitro spridijo.

Gledé živali napravite se med celo izložbo dve veliki živinski razstavi in sicer:

1. od 31. maja do 9. junija 1873 za govejo živino, ovce, svinje, koze, mule in osle, in
2. od 18. do 27. septembra 1873 za konje, perutnino, golobe, pse, kunce, mačke in ribe.

Med drugo živinsko razstavo bode se dne 21. in 23. septembra napravilo tudi mednarodno tekmovanje. K temu se pridene še izložba mlekarskih pridelkov. Pa ne le kmetijstvu koristne živali, ampak tudi vsakoverstna divjačina — živa ali ustreljena — bo se razstavljala dne 4., 5. in 6. oktobra. Sviloprejke v vseh stopnjah svoje rasti zamorejo se samo v posebnih od razstaviteljev samih postavljenih paviljonih ali hišicah izpoložiti, v kterih se naj tudi kokoni ali zapredki odmotavajo. Glede bčelarstva sme se izpostaviti samo sterd, vosek in bčelarski pripomočki.

Za perdelke vino- in sadjereje so odločene te le dobe:

1. Od 1. do 10. maja za prisiljeno sadje iz rastljinjaka in za ovo, ki se je čez zimo friško shranilo;
2. od 15. do 25. junija za črešnje in jagodično sadje;
3. od 20. do 30. avgusta za slivno sadje in pergodne hruške;
4. od 18. do 23. septembra za slive, jesenske hruške in jabelka in
5. od 1. do 15. oktobra za grozdje, jabelka, hruške in za sadje v lupini.

Enakočasno z zadnjo razstavo bodo se deloma pod milim nebom, deloma pod streho izpostavljali perdelki drevesnih in tersničnih šol, kakor visoka debla, pritlikovci okoreninjeno trsje in razne stopinje v ravnavi s tersom.

S pervimi štirimi razstavami so združene razstave cvetlic, rastlin in zelinja.

S razstavo vin, o kterih priobčimo natančneja določila pozneje, spravi se v zvezo tudi pokuševalnica.

Poskušnje s setvijo pese.

Večina kmetovalcev daja goveji živini po zimi peso; kajti pridatek pese dela kermo okusnejo in napravi, da krave bolj molzejo.

Da bi se praktično pozvedlo, ktera versta pese na enem oralu njivskih tal nar več redilnih drobcev daja, ali navadna, ali sladkorna, posejala sta se lansko leto dva orala glimaste zemlje z dvojnim pesnim semenom. Zemlja je imela 8 palcev zmožnosti. Podzemljišče — enako glinasto — se je s podzemljiščinim oralom do 6 palcev globoko zrahljalo.

Gnojenje. Pred zimo 1870/1 se je na pšenično sternišče napeljalo 600 centov navadnega hlevnega gnoja za en oral; ta gnoj se je pet palcev globoko podoral.

Oranje. Po podoranim gnojem ostala je njiva dveh oralov nepovlačena. V spomladi se je zabranalo; v jeseni podorani in večidel že v zemlji raztopljeni gnoj se je s plugom prav globoko spravil ter se je njiva za 8 palcev orala. Za plugom je hodilo v eni in isti brazdi podzemljiščino oralo ter rahljalo spodno zemljo. Po končani oratbi se je dobro povlačilo. Grude ali kepe pa so se s klinastim valjarjem razdrobile.

Setev. Ko je bila zemlja godna, sejalo se je 7. aprila 1871 na enem oralu seme Oberndorfske kermine pese v verstah dva čevlja narazen, na drugem oralu pa seme sladkorne pese v verstah $1^1/_2$ čevelj saksebi.

Koliko se je semena porabilo. Oberndorfskega semena se je posejalo 21 funtov, sladkornega pa 34 funtov.

Obdelovanje. Vsled nastopivšega dežja je seme pri toplem vremenu kalilo 18 dni po setvi; rastlinice so lepo rastle.

Ko so te rastline dosta močne dorasle, se je prikazal tudi obilni plevel; zavoljo tega se je medverstje z brano povlačilo in tako plevel iztrebil; pesa sama pa se je z motiko okopala. Kjer je bila pregosta, se je potergala, tako, da je navadna pesa stala $1^1/_2$ čevelj, sladkorna pa za 1 čevelj narazen.

Pervega junija se je medverstje drugokrat z verstno brano prehodilo, pesa zopet z motiko se okopala. Pri tej priložnosti so se potrgale vse rastline, ki niso dovolj močne in krepke bile.

Dne 26. junija se je to tretjokrat ponavljalo.

Pesa je zarad ugodnega vremena prav lepo rasla.

Dne 17. oktobra smo jeli peso s krempežem popipavati; zglavje s perjem vred se je odrezalo; stranske in končne korenike so se odpravile; pese se deržeča perst se je odstranila. Zglavje in perje pustili smo na polji; nima namreč posebnih redilnih drobcev, dró pa mnogo organičnih kislin. To vidimo, če se kravam obilo pesinega perja polaga; oné dobijo driskavico in ne molzejo več dobro. Pa tudi mleko postaja vodeno.

Ravno to se zgodi tudi, če se med rastjo pesino perje polomasti in obilo kermi; razun prej navedenih slabih nasledkov to tudi pesi škoduje, ker v rasti zaostaja, ako se ji perje jemlje.

Pesino perje se le tedaj primerno in vspešno kermi, če se v jame spravi in se tam skisati dá.

Osnažena pesa se je na mostni vagi z nositeljno močjo 100 centov voz za vozom vagala.

Skončatek je bil ta le:

Eden oral Oberndorfske pese je dal 545 centov;

Vrednost pese pa je odvisna od tega, koliko da ima gnjileca prostih redilnih drobcev in koliko proteina v sebi. Čim več da ima sladkornih in proteinovih drobcev, tim več je vredna.

Če zdaj primerjamo obderžek kermine in sladkorne pese, najdemo v 100 funtih kermine pese 9·1 funtov gnjileca prostih in 1·1 funt proteinovih drobcev.

Po tem takem je:

V 545 centih kermine ali navadne pese 4959·5 funtov proteinovih drobcev;

v 432 centih sladkorne pese pa 6652·8 funtov gnjileca prostih redilnih in 432 funtov proteinovih drobcev.

Čeravno je pridelana sladkorna pesa za 167·5 funtov manj proteina imela, bila je vendar, zavoljo premnogosti gnjileca prostih redilnih drobcev vredniša od one; krave so pa tudi pri tej pesi dajale obilniše in bolje mleko.

Naj tedaj vsaki kmet, ki mora peso ravnati, polovico odmerjene njive poseje s kermino, drugo polovico pa s sladkorno peso; prepričal se bo, da gre sladkorni pesi prednost pred kermino.

V Grottenhofu, mesca marca 1872.

Ad. Baumgartner.

*

K zboljšanji trsovja.

Kakor priča vinstvena zgodovina, ni za vinorejo boljega pripomočka za napredek, kakor bolje tersovje; pod boljim trsovjem pa ne razemevamo odločenih ímen, ampak taki ters, ki je za dotični kraj in sicer s gospodarskega stališča nar primerniši. Prej pa da se novo trsovje zasadi, mine dosti časa; zakaj poskušati se mora ž njim; in še le, če je občno pripoznano in kot dobro spoznano, zna se vpeljati. Štajersko pričakuje rešitev tega ravno tako važnega kakor težkega vprašanja od deželne vinstvene šole, ki se je ravno ustanovila. Znabiti bodo nektere opazke podpisanega, ki je v tem obziru že marsikaj skusil, hasnovite in koristne.

Povsod najdemo, da je trsovje strašno namešano; nar bolj in najprej treba, da se dobro tersovje od slabega loči in odbere Ni tedaj dosti, da se vinogradnik iz Trummerjeve knjige nauči lastnosti tega ali unega tersa, ampak on mora ga opazovati v isti legi, na isti zemlji in pod istim obnebjem, kakoršno je ono, pod kterim ga sam misli saditi. Če je treba, naj še taka tersna plemena, ki se še ne poznajo zadosti, sadijo samo po enem ali treh tersih. Ako se ti tersi dobro obnašajo, potem naj se še le ovo pleme na debelo ravno in zasaja.

Za Štajersko ne priporočamo ne poznih, ne pergodnih sort, ampak take, ki glede zrelosti na sredi stoje. Zakaj vino, ki ima prijetno kislino in dober okus, se nar lože in nar draže razproda. Pri poznih sortáh se naj s tergatvijo nikolj ne čaka dalje, kakor pri šiponu, ki v dobrih letih in ugodni legi celo cibebe dela.

Tako na primer zavoljo pozne zrelosti na Pohorji ne storijo dobro modra hapčovina, ogerska kadarka, moršina černa i. t. d. Pozno zori in pri cvetu prav občutljiva je tudi tako zvana černina. Ravno tako tam pozno zori muškatevec; le malokedaj zadobi popolno svoj dobri okus Kjer ga pa dobi, kakor pri Mariboru na levem bregu Drave, je ne le kot grozd za na mizo, ampak tudi pod prešo vse pozornosti vreden. Mnogi vinorejci ravnajo pergodne terte in pridejo s tem izdežja pod kap. Te pergodne terte imajo slabe korenike in se morajo večkrat grobati, kar zopet štroške pomnožuje. Lahko jih tudi mraz stisne.

Jagode z tanko kožjo se ob suši posušé in vsakoverstni merčes jim mnogo škodi. Če pa deževno vreme nastane ali celo sneg prerano zopade, postanejo jagode vodene ali so celo za nič. Morajo se tedaj brez odlaganja brati, kar je sitno in mnogo štroškov prizadene. Avguštinec tudi ne velja nič. Izmed žlahnih mušic je nar bolje rudeča za belo vino, pa tudi za šampanjec. Za rudeča vina priporočamo žlahno mušičo modro in modri portugizar. Kar pa se tiče sredmozrele sorte, so rumeni klešec, zelena mušica i. t. d. sposobna samo le za na peščeno zemljo i suho lego.

Precej rodovitne sò, pa tudi lahko gnjijo. Bolja á manj okusna so vsa druga plemena žlahnine; na globoki ali zmožni zemlji Pohorski so jako rodovitna.

Žlahnina muškatna hitreje gnjije in je včasih celo nerodovitna. Sredme zrelosti sta muškatni traminec in drobni beli rivček, — vsaj na Pohorji. Drobni beli rivček bo tukaj nedvojbeno jako se razširil; á on potrebuje skerbno strežbo, spodbiranje i pozno tergatev. Ako ga hočes za vredno ceno v denar spraviti, deni ga v flaše; tako bodeš tudi vino zboljšal.

S tim rivčekom pa ne zamenjuj laški beli rivček, ki sicer obilno obrodi, pa nobenega cenitega vina ne daja. Na Pohorji se ne obnaša dobro; njegovi drobni dolgopenkljasti grozd veter lahka zvije; včasih ne dozori, včasih pa gnjije. Kar pa kauko zadevlje, zagotavljamo, da je bolja, kakor se navadno o njej govori. Toliko o tertnih plemenih na Pohorji.

Konečno še nektere opazke. Kdor hoče obširniše poskušnje delati, temu treba narprej dobro pripravljene zemlje. Če pa je suha gozdna zemlja ali celó izmolznjena vinograška, da nima rodovitnega podzemljišča, mora se ji rodovitnost podati ali z vertno perstjo, ali z gnojem in kompostom Če se to ne zgodi, je vse poskušanje zastonj.

Bogoljub Beyer.

Napredovanje družtvenosti.

Da se prava zastopnost kmetijskogospodarskih vprašanj vedno širi, razvidimo iz tega, da se ustanovljenje posojilnih društev povsod po deželi serčno odobrava Temu v dokaz danes poročamo več veselih novosti.

Pred vsem naj omenimo pripravljenost, s kojo je ravnateljstvo graške občinske hranilnice odgovorilo na povabilo strani visocega deželnega odbora, naj bi ustanovo posojilnih kas podpiralo, ka bo v primerností dotičnih pravil in po razmerah lastne kase vsacemu na novo ustanovljenemu posojilnemu družtvu kredit v obširniši meri dajalo. Ne dvomimo, ka bodo tudi druge hranilnice in kreditne banke posojilne družbe dejansko podpirale

ter, če bi trebalo, prenarcdile svoja pravila v ta namen.

Osnova družtev veselo napreduje. Dne 12. februarja je bila vkupna seja zapadno- in vzhodnograških poddružnic; pri tej seji se je sklenola osnova kmetijskega posojilnega družtva za obseg obeh podružnic. Vsled tega se je 8. aprila družtvo konstituiralo in so se izvolili gospodje profesor Dr. Pr. Heller v Gradci za načelnika, baron Reitzenstein za denarničarja, Dr. K. Leyer za kontrolorja, v odbor pa gospodje: W. Winter v Vasoldsberzi, Miha Kraxner v šent Petru, J. Fecondo plem. Früchtenthal, Oskar baron Ecker-Eckhofen, Ernest Blumauer in Jožef Weitzel. Dne 21. februarja pričelo je svoje delovanje posojilno družtvo v Lučanih, ki ima že 47 udov, med kojimi več kmetov, in vloženega kapitala klizo 1600 for. Za načelnika temu družtvu se izvoli gosp. Ludovik Bayer, za denarničarja gosp. Ferdo Hirzer, c. k. poštar, Janez Schlumpf, občinski tajnik, za kontrolorja, v odbor pa gospodje Alojz Heu, Franz Hötzl, Edvard Schwarz, Janez Graber, Janez Zwettler, in Janez Brand. Tudi pri sv. Ruprehtu na Rabi napravilo se je enako družtvo, kojemu je načelnik župan Wurcinger. Že prvi uredni dan so se vse vložbe popolno vplačale, in drugi uredni dan dobila so se že posojila. Eden kmet je vložil sam 1000 for. Z zadovoljnostjo tudi poročamo, ka je gospod tergovski minister Dr. Banhans predpoložil vis. poslanski zbornici postavni načrt o pridelovalnih in gospodarskih družbah; ta načrt se je izročil v posvetovanje posebnemu odboru, v kojem sedi tudi gospod Reuter iz Mariboru. Nadjamo se, ka bo ta za naše družbe važna postava tudi v pravi obliki se poterdila, ko se poslanska zbornica mesca maja zopet zbere.

Wilhelm.

O povzdigi živinozdravilstva.

Pogosto in pogosto se je resno povdarjalo, kako potrebno da je, živinozdravilstvo na nji vredno stopnjo postaviti; a žalibože zastonj. Na merodajalnem mestu menda radi pozabljajo, da je vredjeno živinozdravilstvo glavna podpora živinoreje in bistveni pripomoček k pospehu tega prevažnega produkcijskega oddelka, od kod izvira blagostanje celih dežel, posebno pa planinskih okrajin. S tim večjim veseljem pozdravljamo opominjajoče besede, ki jih je v poslanski zbornici govoril gospod Dr. Edvard Lipp, odposlanec tergovskega volilnega okraja Liecen. Pri 23. seji dne 8. marca t. l. je on pri priložnosti debate o budgetu za kmetijsko ministerstvo govoril te le resne besede:

„Z veseljem pozdravljam visoki znesek, kojega je finančni odbor za namene deželne kulture v državni proračun postavil. Glede na to zdatno sumo dovoljujem si, obračati pozornost visoke zbornice na predmet, ki se mi važen dosti zdi, da se o njem obširneje govori, jaz menim povzdigo živinozdravilstva.

Živinozdravilstvo se je doslej v Avstriji zanemarjalo; to se posebno jasno vidi če se ozremo na druge kulturne države. V teh se je imenitnost vredjenega živinozdravilstva prav spoznala in že davno se je to v pravi red spravilo. Vedno in vedno se še zbolšuje, kar je še napačnega in pomanjkljivega. Tam se je spoznalo, da je dolžnost države, tudi v tem obziru za prebivalstvo skerbeti, posebno tedaj, če je večina, kakor v Avstriji, na živinorejo in kmetijstvo natvezana. Spoznalo se je, da je dobro vredjeno živinozdravilstvo prapogoj k varstvu proti živinskim kugam. Spoznala se ja na dalje imenitnost živinozdravilstva v gospodarskem obziru; razvidlo se je, koliko blago se državi s živinozdravilstvom hrani, koliko brez njega zgubavlja. Tako blago zna se ceniti na leto ne le na sto tisuče, temveč na milijone. Razvidlo se je, da je živinozdravnik vedni svetovalec živinorejca, kar zopet deželam in državam koristi.

Da dokažem državno skerbljivost za vspešno živinozdravilstvo, jemljem v izgled Bavarsko, Virtenberško in Prusko. Na Avstrijanskem so hoteli s postavo od 30. aprila 1870. glédé organizacije javnega zdravilstva storiti koraknaprej; a samo hoteli so. Predrugačil glédé organizacije živinozdravilstva nismo še nič zapazili. Ko bi bilo pri posvetovanji ove postave tudi kmetijsko ministerstvo pravočasno svoj glas povzdignilo, drugačna bi bila dandanes organizacija okrajnoživinozdravilskega zavoda.

Postava omenja, da imajo okrajni zdravniki navadno tudi opravljati službo okrajnega živinozdravnika. Strokovnjaki to naredbo ne odobrujejo; će pomislimo, kako obširen in raznoličen je delokrog okrajnega zdravnika, ne bodemo terdili, da bi bil v stanu, ob enem tudi vspešno opravljati opravila okrajnega živinozdravnika.

Kar postava kot pravilo veleva, imelo bi po mojem mnenji izjema biti.

Živinozdravilska opravila bi naj opravljali dobro izurjeni živinozdravniki, in le izjemoma,

ko bi jih ne bilo, naj bi je namestovali okrajni zdravniki.

Okrajnemu zdravniku se preveč nalaga, ako se odnjega zahteva, da bi bil tudi v živinozdravilstvu popolnoma izučen; če pa ni praktiško izurjen, kar kakor smo rekli ni mogoče, le malo bode hasnil. Neobhodno zdi se mi potrebno, da se služba okrajnega zdravnika loči od ove okrajnega živinozdravnika. Po mojih mislih ima država dolžnost, živinozdravilstvo v popolnoma zadostojni meri regulavati ter to breme ne nalagati deželam, okrajem in občinam, ki so tako i tako že preobložene; če pa država svoje dolžnosti izpolni, tudi dežela in okraji ne bodo zaostajali. Razun tega gre pomisliti, ka obstoje v več deželah enake razmere in interese glede živinoreje, in da mora vodstvo dotičnih zadev edinstveno biti ter v rokah kmetijskega ministerstva ležati.

V posameznih deželah, kakor v Galiciji in Bukovini, na mejah proti Rusiji in podonavskim kneževinam so se postavili okrajni živinozdravniki, da bi branili živinski kugi čez mejo. V deželah pa, ki mejijo na Ogersko, se to ni nikakor storilo, čeravno se imajo ogerske dežele vsled cesarskega ukaza, razglašenega po postavi zastran živinske kuge leta 1868. kar se tiče kužnih bolezni, smatrati kot tujezemstvo; obotavljale so se namreč glede zabrambe proti živinski kugi enotno in vkupno postopati s tastranskimi deželami.

(Dalje prihodnjič.)

O volčiču na parkljih in v gobcu.

Spisal gospod direktor Dr. pl. Rueff v Stuttgartu.

Ta bolezen se prikaže kot spuščaj, šenu podoben — v gobcu na nožnih koncih, pa tudi na očesih. Podvrženo je ji parkljasta živina, posebno mnogo- in dvoparklježi, kakor svinje, ovce, koza in govedo. Celo turi, kozli, divje koze, jeleni in serne zapadejo tej bolezni, kar se ve da lovcem ni pa volji. Nar večo škodo pa ima kmet, ker živina shuja, včasih celo kaka glava pocerka, posebno pa, ker krave jamejo prav pičlo molzti.

Kar me je napeljalo, o tej bolezni govoriti, je prememba mlečne kakšnosti. Mleko nima več toliko smetane, je rumenkasto in zategljivo in se hitro skisa; če se kuha, postane žlezasto in grudasto. Dolgo se ne vmede in tudi malo putra daje; puter pa ni škodljiv. Ta bolezen preïde tudi na človeka, če tako mleko zavžije. Okuženje se pozna na tem, da se prikažejo okoli ustnic in ust ter na licu spuščaji, da nastane hitrica, serb po zelodcu; tudi med perstoma se spuščajo mehirji, to pa le pri istih osebah, ki imajo pri zbolcli živini opraviti, kakor molzarice ali ki gobec in parklje umivajo. Ako se je ta bolezen kake krave ali koze prijela, bode kužnoba gotovo tudi v mleku, posebno če ima vime spuščaje. Ako tedaj teleta še sesajo, dobijo od zbolele krave to bolezen; vname se jim želodec in čreva in le malokedaj se dajo pocerkanji oteti. Mačke in psi, kojim se v hlevu mleko daje, zbolijo, in ako so še mladi, tudi popadajo.

Vse to pa se zgodi le tedaj, če je mleko frišno. Ako se pa mleko skuha in zavreti dá, ni treba se ničesar več bati. Ravno tako je vsaka nevarnost odstranjena, če se mleko — čeravno frišno — kavi, čaju pridene, ali za mlečno jed porabi.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček

iz sejnega protokola od 4. marca 1872.

1. Glede osnove živinozdravilstvenih okrajev se sklene, da se imajo ti vjemati z 19 okrajnimi glavarstvi.

2, Kar se tiče 7 ovnov, ki se imajo razpostaviti, se sklene, da naj dobijo enega sledeči gospodje: Matija Oberascher v Mitterndorfu, poddružnica Ausseeska; Henrik Detiček v Konjicah poddružnice konjiške; Franc Schröckenfuchs v Scheiflingu, poddružnice Oberwölčke; Julius Appoth v Ehrenhausnu, poddružnice Strassanske; Janez Grogger v Gröbmingu; Martin Plesjučnik pri sv. Urši, poddružnice Slovenograške in Peter Spari, vulgo Blettner v Schartsterzi, poddružnice Ščavniške.

3. Gosenica borovega prejeca (Kiefernspinner) po naznanilu okrajnega glavarstva v Ptuju hudo razsaja po lesovju Gersdorfske občine; da se ta škoda odverne, prosi se c. k. namestnija, naj bi odposlala c. k. gozdarskega nadzornika, da pozve i pogleda, kako reči stoje in napravi potrebne naredbe. Za primerljej potrebnosti naj ga spremljata gospoda profesor Schmirger in gozdarski mojster Hüttenbrenner kot strokovnjaka.

4. Kar zadeva povzdigo lanoreje na Štajerskem, storijo se ti le skončatki:

a) Deželni odbor se naj naprosi, da podeli učitelju na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu potrebni odpust in denarje, da se zamore pri gospodu Huldersu v Celovcu praktično naučiti, kako lan goditi in treti;

b) deželni odbor se naj na dalje poprosi, da tako podučenemu učitelju več let ob času goditve lanu podeli odpust, ka bi mogel posamezne kmetovalce v tem podučevati.

c) prosto orodje Huldersovo se naj na stroške kmetijskega družtva nakupi ter med kmete v z lanom se pečajočih krajih zastonj razdeli.

5. Glede od deželnega zbora dovoljenega zneska 500 gld. za premije konjem in goveji živini se sklene, za zdaj porabiti 300 for. za govejske, 200 for. pa za konjske premije.

6. Ker so nektere poddružnice izrekle željo, naj bi se pri njihnih sejah predavalo o živinoreji, sklene se, naprositi c. k. deželnega živinozdravnika gospoda Klingana, naj izpolni to željo. On je rad pripravljen, v poddružnicah s čistokrvno govejo živino imeti zaželjeno predavanje.

V Gradci, 19. marca 1872.

Postava in zastop.

Izleček
iz sejnih protokolov štajerskega deželnega odbora
od 17. februarja in 2. marca 1872.

Deželni odbor je pripravljen, pod pogojem da napravi c. k. priv. družtvo južne železnice postajo blizo Slovenske Bistrice, priskerbeti privožno cesto k ovi štaciji.

Za ude stavbinega svéta imenuje deželni odbor gospoda grofa Kottulinskyga in Mihaela Hermana.

Da bi se posvetovalo o sredstvih, kako v okom priti proteči golosti planinskih gozdov, in kako zopet zasejati goličave z gozdnim semenom, pokliče deželni odbor komisijo, obstoječo iz teh le gospodov: c. k. gozdni nadzornik Oberkircher, Rudolf baron Mandell, profesor Schmirger in tovarnar Wokaun.

Štajersko gozdarsko družtvo se je v svojem glavnem zboru od 4. februarja 1872 razišlo in svoje premoženje 8844 for. 14 kr. darovalo deželni blagajnici, proti temu, da obresti tega kapitala pridejo v korist deželnemu gozdarstvu.

Razne stvari.

Razstava pri sv. Vidu (na Koroškem). Pri priložnosti IV. preseljajočega zbora koroških kmetovalcev in gozdarjev v šent Vidu dne 29. septembra t. l. bode se tam napruvila tudi razstava perdelkov kmetijstva, gozdarstva, industrije in umetnosti, h kteri se smejo pošiljati predmeti tudi iz drugih dežel. Izložbini predmeti so razdeljeni v osem razredov:

I. Kmetijska živina (razstavljena 6. in 7. oktobra.)
II. Kmetijski perdelki.
III. Gozdarstvo in lov.
IV. Kmetijsko stavbinstvo in inženirstvo.
V. Občna industrija.
VI. Domača ali hišna industrija.
VII. Zbirčne izložbe strani družeb, javnih zavodov i. t. d.
VIII. Umetna industrija, umetnost in pouk.

Oglaša se s posebnimi listi, koji se dobivajo pri izložbinem odboru, ali pri koroškem kmetijskem družtvu, vsaj do 1. septembra. Razstava bo trpela do 7. oktobra. Natančneje pozvedave pri izložbinem odboru, ali pri vredništvu tega lista.

Kmetijska napredovalna šola v Radgoni. Dne 9. marca t. l. se je kmetijska napredovalna šola v Radgoni v nazočnosti gospodov: poddružniški predstojnik plem. Kodolič, grof Wurmbrand, Dr. Kotzbeck, direktor Schopper in drugih pospeševalcev kmetijskega poduka odperla. Gospod Dr. Kotzbeck je govoril začetni govor, po kojem so se vsi podali v šolski vert, v kojem se je 13 učencem praktično kazalo, kako gre drevje saditi. Konečno se je vsadila lipa v spomin odpretja prvega kmetijskega poduka v Radgoni.

V tej šoli uči vzorni učitelj G. Schopper nemščino, računstvo in sadjerejo. Za primerno berilo je poskerbela tukajšna poddružnica s tim, da si je naročila več takih v kmetijskih napredovalnih šolah na Nemškem rabljenih knjig. Deset iztisov izvoljenega berila in druge učne pripomočke kupuje za uboge učence poddružnica na lastne stroške, kar veliko pripomaga k vspešnemu uku. Podučuje se vsako sredo in saboto od ene naprej in sicer tako, da se po eni ali dveh urah v šoli potem praktično poskuša v vertu. Želeti je še, da bi se mnogô učencev oglasilo, kar se bo menda zgodilo, če kmetje o tej šoli zvedó.

Oklic.

Oglasila k svetovni razstavi 1873 na Dunaji iz okraja trgovske kamore graške, to je iz srednje in dolenje Štajerske (izvzemši vina) se od danes naprej prejemljejo. Oglasilnice se dobivajo v pisarni izvrševalnega odbora (Burg, II. Stock).

Dopisi so plačila prosti, ako je na adresi zapisano ime odpošiljatelja in opazka „svetovna razstava 1873 vsled uradnega opomina“.

Oglasila se vpisujejo po versti, kakor dohajajo. Koncem junija 1872 se konča termin ali obrok za oglasila; odbor tedaj pričakuje, ka bodo se oglasila kakor hitro mogoče oznanjale. Z oglasilnico vred dajajo se tudi druge inštrukcije.

V Gradci, 7. aprila 1872.

Izvrševalni odbor razstavne komisije graške.

Oznanilo.

Na dvarazredni šoli v Vojniku je razpisana služba nadučitelja z letno plačo 500 gld.

Prosilci naj svoja pravilno obložena tudi popolno znanje slov. jezika dokazujoča prosila položijo do 29. aprila t. l. pri krajn. šolskem svetu Vojniškem.

Grof A. Brandisovo oskerbništvo v Ebensfeldu blizo Ptuja prodaja 18 merinoovnov z posebno fino in obilno volno.

Naznanila.

Seme in žito za seme prodaja **Eifler & Comp.** v Beču, Landstraße, Hauptstraße Nr. 15.

Meteljka, I[e] sorte	cent.	50	gld.
„ II[e] „	„	49	„
Bela travniška detelja I[e] sorte	„	45	„
Štajerska „	cent. 37 do	38	„
Turška detelja	cent.	11	„
Rusko laneno seme, celi sod	„	30	„
Razne sorte Burgundske repe, prava Oberndorfska, rumena izverstno fina	„	30	„
Orjaška pesa, nar debeliša	„	26	„
Repasta velika rumena	„	24	„

Angležka repa za kermo (pogosto 10—12 funtov težka)	za funt	1 gld.	80 kr.
Pesa za kermo	„ „	—	70 „
Korenje za kermo	po centi	50 „	—
Erjavi sirek za kermo	„ „	12 „	—
Kuruza	„ „	14 „	—
Zmes travniškega semena	„ „	30 „	—
Ličji rep	„ „	36 „	—
Pesja trava	„ „	38 „	—
Travna ljulika	„ „	24 „	—
Pahovka	„ „	28 „	—
Timotejka	„ „	25 „	—
Debelo zernati ječmen	„ „	6 „	50 „
Ječmen imperial	„ „	7 „	—
Oves, angležki, vagan tehta 56 funtov		6 „	—

Tudi pseníčno in erženo seme, vagan po 9 oziroma po šest gold.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 20. do 29. aprila 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

20. aprila: V šent Ilci**, kant. Slov. gradec (obhaja se pri sv. Lenartu v Mislenji.
22. „ V Šmarji**.
23. „ V Ivnici**: v šent Jurji na Pesnici, kant. Maribor; v Ptuju** (trpi 3 dni); v Hojčji**, kant. Maribor.
24. „ V šent Jurju**, kant. Celje; v Pleterjih, kant. Brežce; v Mozirji**, kant. gornji grad; v laškem tergu**.
25. „ V šent Jurju**, kant. gorna Radgona; v šent Jurju na Taboru*, kant. Vransko; v Dobrovljih**, kant. Celje; v Nameji**, kant. Radgona; na gorni Kostrevnici*, kant. Rogatec; v gorni Polskavi**, kant. Slov. Bistrica; v Vuzenici**, kant. Marbeg.
26. aprila: V Kozjem**.
29. „ V Apačih**, kant. Radgona; v Dolu**, kant. laški terg; v Konjicah; na Ponkvi**; v Studencih**, kant. Slov. Bistrica.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 8. do 13. aprila. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 31 for. 50 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 for. — kr. do 39 for. — kr., in omikanega 70 do 110 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 22 for. — kr., in omikanega 24 for. — kr. do 35 for. — kr.; apatinske konoplje 18 for. — kr. do 22 for. — kr., neomikane poljske 17 for. 50 kr. do 22 for. 31 kr.; žaškega hmela 195 do 200 for., avžaškega 136 do 140 for.; vagán deteljnega semena 33 for. — kr. do 38 for. — kr.; metelke 39 for. do 40 for.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. 25 kr. do — for.; stot: ogrščičnega olja 28 for. 50 kr. do 29 for. 50 kr.; lenénega olja 27 for. — kr. do 27 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 10 do 11 for., moravskih 9 do 10 for.; svinjske masti 36 for. do 37 for. — kr.; posušene slanine (špeha) 33 for. — kr. do 36 for.; masla 56 for. do 57 for. — kr.; neprecejene strdí (medú) 21 for. — kr. do 22 for. — kr.; voska 124 for. do 128 for.

V Gradci od 8. do 13. aprila. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 37 kr.; libra (funt): teletine 28 kr., svinjine 30 kr., neposušene slanine 36 kr., posušene slanine 38 kr., sirovega masla (putra) 69 kr., masla 55 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 21 for. — kr. do 22 for. — kr., voska 124 do 128 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 195—200 for.; kmečki 190—195 for.; avžaški 136—140 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 8. do 13. aprila	6	64	4	19	—	—	2	21	3	50	—	—	3	50	—	—	1	55	1	25
Bruk		6	60	3	90	3	45	2	30	4	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	60	4	30	3	70	2	5	4	—	3	60	3	30	6	—	1	40	1	50
Ptuj		6	30	4	—	—	—	2	—	4	10	—	—	3	10	—	—	2	—	2	—
Celj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 8. do 13. aprila	7	20	4	12	3	23	2	16	4	50
Pešta		6	97	3	56	3	—	1	90	4	15
Praga		6	45	4	20	3	62	2	20	—	—
Brno		6	40	4	20	3	40	2	10	4	30
Linec		6	96	4	16	3	26	2	21	—	—
Zagreb		6	38	2	88	2	62	2	40	3	30
Ljubljana		6	65	4	23	3	46	2	23	4	73
Raba		6	28	3	60	2	70	1	85	3	95
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 9. V Gradcu, 2. maja 1872. **Tečaj IV.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Pozív

k udeleženju na svetovni razstavi dunajski leta 1873.

Dolgo pričakovana in zaželjena svetovna razstava na Dunaji bode se vsled nar višjega sklepa napravila leta 1873.

V ta namen deluje že nekaj časa na Dunaji cesarska izložbina komisija; ravno tako so se osnovale posebne razstavne komisije za posamezne dežele in kronovine.

Za Štajersko so se narekle tri take komisije, v Gradci, Mariboru in Ljubnu. Tem je postavljena važna naloga, poskerbeti, da bodo perdelki narodnega dela in prizadetja na Štajerskem pri svetovni razstavi na Dunaji vredno in popolno zastopani.

Da se ta namen za gornjo Štajersko doseže, treba da podpisani izverševalni odbor vse svoje moči napne kar on gotovo ne bode opuščal; še bolj pa je potrebno, da producenti z ozirom na velikanske prizadeve v drugih krajih v edinosti volje storijo, kar in kolikor je mogoče.

Domačini! Zedinite se z nami v potegovanji za patriotični cilj; udeležujte se mnogobrojno na prihodnji mednarodni razstavi; prinesite iz vseh oddelkov narodnega delovanja, kar je nar izverstniše, pa tudi navadno blago ne puščajte domá, če je po svoji mnogosti in imenitnosti važni oddelek v narodnem gospodarstvu, da v namenjeni razstavi narodnih blág ne bode nikjer praznega prostora.

Pokažite svetu, koliko blaga zakrivajo naše gore, in kakor ga mi porabiti vemo, pokažite, da zastopnost in nevtrudljiva pridnost tudi na malo rodovitni zemlji obilne žetve žanje, da je domača industrija jako in vredno napredovala in kako visoko da se je povzdignila podlaga narodnemu blagostanji — ljudska omika. Kedar se vernemo od svetovne razstave, ponosno porečemo: Marljivo in nevtrudljivo smo delovali — pa si pridobili tudi vredno mezdo — javno priznavo.

V Ljubnu, 15. marca 1872.

Izverševalni odbor za dunajsko svetovno razstavo v Ljubnem.

Pengg,	Kolmeyer,	R. pl. Miller,
podpredsednik.	predsednik.	poročevalec.

pl. Tunner, Danzinger, Nuchten, Sprung, Domes, Kotschi, Rachoy, grof Vetter, Lutz, Schütz.

Dunajska svetovna razstava.

Pratika za zemljodelstveni oddelek.

(Kmetijstvo, gozdarstvo, vinstvo, sadje- in vertoreja.)

1872.

1. julija: Oklicevanje znižanih transportnih tarifov.
2. julija: Zadnji obrok za oglasila avstrijanskih razstaviteljev pri dotičnih komisijah, razun oglasil zastran živine.
1. augusta: Zadnji obrok, da se oglasilni listi pošljejo glavnemu vodji strani avstrijanskih izložbinih komisij.

1873.

1. januarja: Zadnji obrok za pošiljanje zapisnikov strani tujezemskih izpostavljavcev glavnemu vodji.
31. januarja: Zadnji termin za oglasila zastran ločenih hlevov.
28. februarja: Zadnji termin za oglasila zastran živine.
30. aprila: Zadnji termin za oglasila zastran kobil s žrebeti.
1. do 10. maja: I. razstava cvetlic; izložba prisiljenega sadja iz rastlinjaka in ovega, ki se je čez zimo friško hranilo.
od 31. maja do 9. junija: razstava goveje živine, ovac, svinj, koz i oslov.
15. do 25. junija: II. cvetliška razstava; izložba črešenj in jagodičnega sadja.
20. do 30. avgusta: III. cvetliška razstava: izložba sliv in pergodnih hrušek.
18. do 23. septembra: IV. cvetliška razstava; izložba sliv, jesenskih hrušek in jabelk.
18. do 27. septembra: razstava konj, perutnine, golobov, psov, mačck, rib i. t. d.
21. in 23. septembra: mednarodno tekmovanje.
1. do 15. oktobra: razstava perdelkov iz sadovnjakov in tersnic.
4. do 6. oktobra: razstava divjačine.

Po §. 4 izložbinih pravil morajo se oglasila avstrijanskih razstaviteljev vedno pošiljati le pôtem dotičnih izložbinih komisij.

Učiteljem kmetijskih napredovalnih šol.

II.

V pervi razpravi nahajajoči se v 7. številki štaj. gospodarja smo obečali, navesti učiteljem kmetijskih napredovalnih šol ove kulturne rastline, ki v posameznih okrajinah dežele štajerske posebno dobro storijo.

Kar se tiče žitnih rastlin, nosi zvonec kuruza; kajti tá daja nar vekši čisti perdelek. Tudi fižol in buče se lahko med njo sadijo.

Škoda da se kuruza še ne ravna tako obširno, kakor bi zaslužila. Na srednjem in dolenjem Stajerskem zavzema samo 15% ali blizo sedmi del vseh ralnih tál, med tem ko bi pri pravilni gnojitbi lahko četerti del zajemala, kar se v posameznih krajih, na primer na nemški zemlji tudi zares godi

Pri skerbnem napravljanji gnoja in njegovi pazljivi porabi se šostletno kolobarenje: 1. kuruza, 2. ječmen ali oves z deteljo, 3. detelja, 4. pšenica, 5. erž in 6. oves lahko premeni v štiriletno: 1. kuruza, 2. jaro žito z deteljo, 3. detelja, 4. pšenica in erž in kot drugi sad po pšenici belo repo in po erži ajda; po tem takem bi kuruza zavzela četerti del vseh njiv in gnojilo bi se tudi vsako četerto leto. Na Štajerskem tudi detelja na eni in isti njivi vsako četerto leto prav rada stori.

To navedeno štiriletno kolobarjenje so že vpeljali posamezni kmetje; zanesljivo pričakujemo, da se bo to povsod vpeljalo.

Kulturne rastline niso natvezane na posebno verstenje; tudi na eni in istí zemlji ali njivi te leto na leto dobro rastejo, ako se zemlji odvzeti redilni drobci zopet povernejo. Ker pa le malokteri kmet vsako njivo vsako leto gnojiti zamore, vpeljalo se je kolobarjenje ali verstenje z rastlinami. To kolobarjenje terpi tim dalje, čim manje ima kmet dotičnik denarjev, gnoja in delalnih moči.

Na gornjem Štajerskem se ravnava kuruze širi od leta do leta, posebno za živinsko kermo. Oktobra 1871 — tedaj za kuruzo v prav nevgodnem letu — smo se pri sv. Miheli na Rudolfovi železnici prepričali, da je kuruza tudi tam popolno dozorela.

Če se v gornještajerskih dolinah pergodne kuruzne sorte sadijo, bodo tudi gotovo do zrelosti dospele: trebajo namreč k zorenji 4 ali 5 mescev.

Ječmena se sicer na Štajerskem le prav malo poseje; na gornjem Štajerskem namreč 2·5 procentov, na srednjem 2·9 proc. in na spodnjem 5·6 procentov vseh ralnih tal ječmen pokriva; á ječmenova ravnava bi se naj še bolj omejila. Zakaj pivovari štajerski ječmen samo iz vsmiljenja do malih posestnikov kupujejo; štajerski ječmen namreč zmirom za neke funte pri vaganu manj vaga, kakor ogerski. Zakaj nekteri kmetje na gorenjem. Štajerskem še ječmen ravnajo, izvira

iz tega, ker kakor mislijo, rudeča detelja pod njim gotoveje raste, kakor pod ovsom.

O v e s pa je sad, ki na Štajerskem prav dobro in gotovo obrodi; on daja posebno v goratih in hribastih krajih prav lepi nažanjek. Oves pa tudi nar bolj čisto slamo daja, tako da zamorejo goričani več goveje živine rediti. Ljudje po gorah so pa tudi spoznali, kako važen sad da je za nje oves; zakaj na gornjem Štajerskem zavzema oves 28 do 30 procentov ralnih ta!, na srednjem pa 20·5 procentov in na spodnjem 14.5 procentov vsež ralnih tál.

Glede zimskega žita pa z vso pravico na prvem mestu stoji e r ž; eržena ravnava bi se naj na gornjem Štajerskem razširila, pšenična pa omejila ali popolnoma opustila, ker je pšenična desetina nekdajnim grajščinam prenehala. Le iz tega vzroka so prej goričani pšenico sejali.

Na srednjem in spodnjem Štajerskem pa bi pšenico za na težki i mastni ilovki priporočali; kajti tukaj za deteljo v tretjem letu tudi brez gnojenja prav lepo plenja, če se tudi spomladi zadosti kumerno drži.

Mnogi kmetje v Rabski dolini prav umnó ravnajo; oni namreč tretjo košnjo detelje opustivši deteljo podorjejo, in na teh s zelenim gnojem preskerbljenih tleh se pšenica prav dobro ponaša.

Kar pa zadeva r a s t l i n e z a ž i v i n s k o k e r m o ali klajo, vedno se priporočajo nove sorte; á kmetje morajo se skušnje deržati, ako hočejo, da bi z vspehom delovali. Vsak umni gospodar mora skerbeti, da ima za živino dovolj kerme. Več je kerme, več bo živine; če je več živine, bo več gnoja; če je več gnoja, bo več rodovitnejših zemljišč; če je več rodovitniših zemljišč, bo obilnejših pridelkov, živina bo lepa; čversta in dobro rejena, krona pa: blagostan. Močno se tedaj tisti goljufajo, ki mislijo le veliko žita sejati in iz zernja denar dobivati, brez ozira na to, ali zamorejo njive brez gnoja toliko donašati, ali ne; kerma je podlaga bogatih pridelkov.

R u d e č a d e t e l j a se na Štajerskem tako lepo obnaša, da si je prislužila priimek š t a j e r s k e detelje.

Njegovo seme na Štajerskem tako dobro dozori, da se ga vsako leto 15—20000 centov v tujezemstvo izvozi in da se semenotržci celo do domačega kmetijskega družtva obračajo proseči, da bi se jim naj poterdilo, da so seme na Štajerskem nakupili.

Tako pridobljena poterdila potem v svojih zapisnikih raznih semen objavijo. Ne kupujmo tedaj angležkih, amerikanskih in drugih semen za rastline v živinsko kermo, ampak začnimo domači sad v njegovem popolnem obsežku prav ceniti ter štajersko deteljo prav obširno ravnati. Ne podajajmo nove podlage staremu pregovoru: „Nihče ni prorok v domovini“.

L u c e r n a a l i m e t e l j k a sicer veliko obilnejši obrodek daja, kakor štajerska detelja in na Štajerskem 5 do 10 let terpi, brez da bi se na novó sejala. A meteljkina ravnava ima nektere sitnosti kojih se kmetje, posebno pa mali posestniki težko privadijo.

Lucerna hoče, da bo dobro rasla in več let terpela, imeti zmožno, čisto in prav močno ali krepko zemljo; ona se mora gosto sejati, plevela in travin varvati ter večkrat nadpognojiti.

Ako se to ne stori, lucerna ne stori dobro; čestokrat jo že v drugem letu plevel in trava zaduši — in kratkovidni kmetovalci je ne porajtajo dalje in ne marajo več za njo.

In vendar zasluži lučerna, da bi je ne pogrešal nobeni kmet, tudi nar manjši posestnik ne. Skoro pri vsaki kmetiji najde se kaka mala globokozmožna njiva; če se njeno spodnjo zemljišče zrahlja, ako se z obilnim gnojenjem krepka napravi in plevela varje, bode lucerna na nji gotovo prav dobro plenjala. Z ječmenom vred se potem lucerna zaseje in sicer gosto; v drugem ali v tretjem letu se še nahajajoče travine odpravijo. Ako se lucernišče še vsako jesen s tekočim človečjekom ali z gnojno vodo nadgnoji, dajala ti bo meteljka obrodek, kakoršnega ni pri nobeni drugi kermini rastlini.

Kuruza se je tudi kot dobra kermina rastlina skazala; pa tudi kot žitna rastlina daja obilo izverstne kerme, ako se, ko je zerno nehalo mlečnasto biti, zgornja stebla nad stroki porežejo.

Če se pa kuruza kot drugi sad po erži ali poseje, ali pa v verstah za 1 čevelj narazen polaga, daja turščica od srede septembra obilo (400—600 centov na enem oralu) zelene kerme.

Na zgornjem Štajerskem so že začeli, turščico kot kermino rastlino ravnati, kar je vse pripoznave vredno.

Pa vendar se ne sme pozabiti, da kuruza tudi kakor kermina rastlina zahteva krepko zemljo, ako se hoče, da bi delo plačano bilo.

Na manj močnih zemljiščih zna se ravnati mešnica, to je oves z grahorico vred; vendar je grahorka za zdaj še precej draga.

B u r g u n d s k a a l i s l a d k o r n a p e s a se zdaj žalibože še premalo obširno ravna; proti temu pa je ravnava b e l e r e p e, k o r e n j a kot medsad in b u č vse pohvale vredna. Gledi buč

*

gre omeniti tako zvano j a m e n č e n j e. Na prav slabih zemljiščih se namreč 6 čevljev narazen napravljajo jame ali luknje $1^{1}/_{2}$ čevelj široke, ktere se nagnojijo in potem s zemljo ali perstjo pokrijejo; v vsako tako luknjo denete se dve ali tri bučne zerna.

To so kermine rastline, ki se na Štajerskem deloma že ravnajo, ali ki bi se bolj obširno ravnati imele.

Izmed k u p č i j s k i h r a s t l i n omenjamo samo h m e l j, l a n in tkavso ščetico; vse tri se namreč na Štajerskem prav dobro obnašajo in izverstni sad dajajo.

H m e l j se na Štajerskem ravna na blizo 4000 oralih in daja letni perdelek v preseżnem računu od 12000 centov.

Prostrane hmeljne kulture nahajamo v Rabski dolini blizo Gleisdorfa, Weica, Ilca, Bistrice, Feldbaha, Firštenfelda in Burgave, pri sv. Jurju, okoli Ščavnice, sv. Vida poleg Vogave, Brunnseeja in Cmureka. Poskušnje, ktere so delali z hmeljem na gornjem Štajerskem, niso pokazale praktičnega rezultata.

Štajerski hmelj je že zdaj imenitno kupčijsko blago; pogosto se v češke žaklje devlje in kot zateško blago drago prodá.

Izmed vseh kulturnih rastlin zahteva hmelj nar več gnoja. Isti kmeti, ki hočejo nove hmeljnike napraviti, morajo tedaj dobro prevdariti, bo do li zadosti gnoja imeli, brez da bi jim druga zemljišča zanemarjati treba bilo.

L a n se skoro pri vsaki kmetiji za domačo potrebo ravná; kupčijsko imenitnost pa ima samo v okrajih Borovlje in Friedberg, iz kojih se prodá nad 800 centov prediva.

Obnebjine razmere so v naši deželi lanu tako ugodne, da postane 2—4 čevlje visok in da izverstno predivo daja; zarad tega štejemo lan k nar naravnišim rastlinam na Štajerskem.

Lanoreja pa bode pri nas za male posestnike še le tedaj dobitonosna postala, ako se postavijo in napravijo velikanske terilnice in godilnice, ktere bi kmetu cent godnega lanu po 3 do 4 gold. plačevale.

Ustanova takih zavodov se je že ponavljema omenjala; terdno se zanašamo, ka ne bo dolgo, da se ustanovi taka terilnica.

Da bi sa pa lanoreja že zdaj pospešila, razdeli domačinsko kmetijsko družtvo vsako leto mnogo centov ruskega lanenega semena, dá učitelja poljedelstva v lanoreji in napravljanji prediva po belgijski metodi praktiško podučevati. Ta bo potem kot potujoči učitelj kmete v teh stvareh vadil in uril.

Važna naloga je tedaj dana učiteljem kmetijskih šol, podpirati na vse moči dobrohoteče namene domačinskega kmetijskega družtva.

V Gradci, 18. aprila 1872.

Dr. Frano vitez Hlubek.

Preskušnja semena.

„Kar seješ, to tudi žanješ.“ Ta izrek apostola Paula se sicer ne nanaša na kmetijsko setev in žetev, ampak ima drugi važni pojem in bolj skriti pomén. Priporočali pa bi, da bi se ta izrek v svoji besedni pomembi tudi dobro k sercu jemal. Še vedno je število takih kmetov prav veliko, ki s komej verjetno malomarnostjo in nepremišljenostjo ne prevdarijo, da je obilnost in kakšnost perdelanega sadú odvisna od kakšnosti vsejanega semena. Kakor smo povedali, je število takih kmetov še vedno veliko čeravno je ova reč tako rekoč sama ob sebi razumljiva, čeravno se je s skušnjo in poskušnjo poterjevala, v raznih časopisih in knjigah razpravljala, v društvih in šolah pretresovala. Kdor slabo, lahko, nezrelo, z ljuliko pomešano seme seje, ni se mu treba čuditi, da so jegova žita redka in opleveljena, da je obrodek pičli, zerno malovredno.

Poskerbeti za dobro seme, mora tedaj biti glavna naloga vsacega pridnega, mislečega kmeta. Ako si seme sam prireja, naj si izbere izmed svojih zemljišč tako njivo, na koji dotični sad nar raje stori, pústi ga dobro dozoreti, pazljivo ga spravlja in shranja ter ga očisti vsake ljulike. Kakor živinorejec nar lepše in boljše glave za pleme obderžava, tako naj tudi poljedelec nar lepše in težiše seme zaseva.

A kljubu vsej skerbljivosti, nar bolji volji, kljubu vsej previdnosti in pazljivosti zna se včasih primeriti, da lastno pridelano seme ni nar bolje kakšnosti. Tako se na primer godi letos marsikteremu kmetu s kuruzo. Ta se je preteklo leto mnogostransko še mokra kožuhala in v shranjiščih — čeravno v kuruznjakih — spridila, tako da je kuruzina kaljivost izdatno se ponižala. Ako se tedaj tako seme sadi, bode nekaj kalilo, nekaj pa ne; kuruza bo redka, pridelek pa pičli. Tej nevarnosti vsaki kmet lahko v okom pride, ako svojo kuruzo prej na kaljivost poskusi. Kako pa se take poskušnje delajo, je štajerski gospodar že večkrat povedal. Po izidu te poskušnje mora se mnogost semena regulavati. Ako se je na primer

pokazalo, da je izmed 100 zern samo 66 kalilo ali cimilo, mora se $1\frac{1}{2}$ krat, če je pa samo 50 cimilo, pa dvakrat toliko vsejati ali polagati, kakor navadno.

Ravno tako se večkrat prigodi, da je včasih kmet primoran, stareje seme zasevati. Tudi tako staro seme mora se dobro prečistiti in prevêti ter na kaljivost poskusiti, da ne zabredemo v škodo.

Pa še bolj pogosto se primeri, da kmet ne more sam semena perdelati ter ga tedaj kupuje. A kako je to sitno in nezanesljivo. So sicer štacune, ki si štejejo v čast, prodajati samo dobro, čisto nepokvarjeno seme; ali pri drugih tergovcih se človek ne more dosti varvati, da bi se ne opekel. Dan današnji je glede trženja s semenom nastala brezsolidnost in goljufivost, da je strašno. Ne le da se prodaja zastarelo seme, ki nikolj več ne cimi, ampak se tudi frišnemu primešava. Nalašč se dobro seme s ljuličnim, ali kakor deteljno s pobarvanim peskom meša.

Kakor znano, so te nepriličnosti na Angležkem vzročile in napeljale posebno postavo zastran ponarejanja in spridenja semena. Ta postava je postala veljavnoprava leta 1869 in žuga z globami, ki v posebnih primerljejih dokipé do 500 gold.

Na Nemškem je narprej gospod profesor Dr. N o b b e v Tharandu in pozneje tudi v drugih krajih ustanovil k o n t r o l n e a l i p r e i s k o v a l n e š t a c i j e z a s e m e n a. Te imajo nalogo, varvati kmete, da se pri nakupovanji semena ne ogulufajo.

Tudi na Štajerskem meni posebno v zadnjih letih dohajajo marsiktere pritožbe, da je od semenotržcev nakupljeno seme pogosto in pogosto nevredno in sprideno. Zarad tega sem osrednjemu odboru kmetijskega družtva nasproti izrekel svojo pripravljenost, na kmetijski stolici tehniškega učilišča napraviti tako kontrolno štacijo za semena ter sem ob enem predložil glavni načert dotičnih pravil. Mislim, da bo s tim vsem kmetovalcem, ki so prepričani o bistveni važnosti dobrega semena, pomagano in upam, da bodo se zaupljivo do ove štacije obračali. Namen ji je, č i s t o s t i n k a l j i v o s t od kmetov poslanega ali lastnega ali nakupljenega semena preiskati, ter tako določiti, koliko ga gre na en oral, pa tudi varvati kmete goljufivih semenotržcev. Natančneje govorimo o izveršbi in izpeljavi te naloge prihodnjič.

Wilhelm.

O povzdigi živinozdravilstva.

(Konec.)

Tako na primer na Š t a j e r s k e m na meji ne najdemo živinozdravnikov, čeravno je živinska kuga že večkrat gledala čez ogersko mejo.

V sedanjem trenutku bi se vé da težko stalo, zadostojno število izurjenih in izučenih živinozdravnikov najti. Število živinozdravnikov, ki se vsako leto v edinem zavodu Avstrije, v Dunajskem živinozdravljišči izučijo, znaša blizo 40.

Izmed teh 40 pa ne ostane polovica doma, temuč odpotujejo v tujezemstvo, da si tam služijo gotovi kruh; kajti pri nas je premalo takih služeb sistemiziranih in še iste, ki so, so prepičlo plačane.

Tako se zgodi, da je naraslaj za živinozdravniški stan prav majhen.

Kakor dolgo to traja, ne moremo od istih, ki se v ta stan podati hočejo, zahtevati višje predomike. Zadostevati se moramo s takimi dijaki, ki so dokončali nižo realko ali spodnjo grimnazijo. Za prihodnjič in sicer že za leto 1873 hočejo tirjati, da morajo, ki menijo se v živinozdravljišči vpisati dati, izpolniti in izveršiti vsaj šest razredov kake srednje šole. Želeti pa bi šlo, da bi kandidati živinozdravilstva ravno iste šole dokončali, skoz katere morajo laziti tudi kandidati zdravilstva sploh.

Le na ta način bi dobavljali teoretično in praktiško dobro izurjene živinozdravnike.

V dosego tega imena potrebujemo dobro plačanih živinozdravilstvenih služeb. Podpirati pa je treba tudi mlade sposobne može in jih tako privabiti h uku živinozdravilstva. Dežele v tem obziru veliko več storijo, kakor država, čeravna ima ta po mojih čislih tudi v tej stvari prebivalstvu nasproti vekše dolžnosti. Za kandidate živinozdravilslva daja na primer Galicija 2 štipendiji, Bukovina 3, Šlesko je dajalo 4—6; nehale pa so, ko je bila dežela s živinozdravniki zadostojno preskerbljena. Moravsko daja eno štipendijo, Česko 6, Solnograško in Avstrijsko nobeno, Štajersko 3, Koroško, Kranjsko, Dalmacija in Gorica nobeno, Istrija 1, Tirolsko 3, Predarelsko 2. Država pa ni osnovala nobenih štipendij.

Iz vsega tega sledi po mojem mnenji, da mora, ker potreba je silna, se nekaj storiti za živinozdravilstvo. Ne bodem se menda motil, če izrečem upanje, ka bo gospod kmetijski minister svojo skerb poklonil tej kakor tudi marsikteri drugi reči, da se nam ne bo zopet ista godila, kakor leta 1868.

Takrat se je tudi izrekla želja pri agraričnem kongresu, naj bi se skerbelo zo razvoj živinozdravilstva, kar je minister sicer obljubil, á ne izpolnil.

Upam tedaj, ka bo sedanji gospod kmetijski minister v tej stvari z vso energijo postopal; on sme se v tem obziru zanašati na podporo deželnih zdravstvenih svetovalstev, ki so v tej zadevi že marsikaj nasvetovale, le škoda, da brezvspešno.

Živinozdravnik mora se tako preskerbeti, da bo na deželi živeti zamogel, da bo zamogel boriti se in braniti prazni veri, predsodkom in mazačem. Brez podpore strani vlade pa ne bo izhajal.

Prebivalstvo bo vladi hvaležno za razvitek in poboljšanje pravega živinozdravilstva; s poljedelstvom in živinorejo se pečajoče ljudstvo bo razvidilo, da vlada skerbi za njegove nar važniše koristi, da hoče pomagati, kjer je treba.

Ni mi namen, staviti predlog; priporočam samo svoje besede pozornosti gospoda kmetijskega ministra.

Glavni zbor družtva v povzdigo konjere na Štajerskem.

Iz poročila o seji dne 9. januarja, h koji se je pod predsedništvom gospoda prezidenta G. vitez Wachtlerja mnogo družtvenikov te tružbe, posnemo razveseljivno novico, ka je to družtvo v preteklem letu krepko napredovalo; h temu napredku je zdatno pripomagala lepa zastopnost konjerejnega družtva s kmetijskim in z vlado.

Družtveni dohodki so iznašali leta 1871 2912 for. 72 kr. a. v., 906 for. v srebru in 30 zlatov, stroški pa 1054 for. 98 kr. a. v., 906 gold. v srebru in 30 zlatov, tako da je početkom 1872 ostalo v denarnici 1857 for. in 74 kr.

Za društveni list: „konjerejec“ se je v proračun za 1872. postavilo 1000 for. V odbor izvolita se gospoda grof Jožef Kottulinsky in Franc Kiehberger. Iz odbora izstopivšemu denarničarju Edvard Listu, gostilničarju v Gradci, izreče zbor hvalo za njegovo vspešno društvu koristno službovanje.

Z ozirom na izverstne zasluge za povzdigo konjereje na Štajerskem in za pospeševanje družtva sploh pripozna se družtvena medalija gospodom: Dr. Henrik Klingan, c. k. deželni živinozdravnik, major Ernest Schwarzl, vojvoda de la Gracia, Karol plem Adamovih, grajščak v Velenji, Edvard Kavčič, grajščak v Sevnici, Alojz Mihač, živinozdravnik v Celtwegu in Dr. Ploj, odvetnik v Ptuju.

Leta 1872. bodo se premije delile v Muravi, Judenburzi in Cmureku za norijsko pleme, v Slovenjem gradci, Velenji (eventuelno v Celji), Mariboru, Braslovčah in v Brežcah za orientalno norijsko pleme.

Konečno se sklene, prositi c. k. kmetijsko ministerstvo, naj obrtnijo konjskih kovačev kot koncesionirano pripozna in naj pôtem postave zaukaže, da smejo to obrtnijo isti ivrševati, ki so dokončali podkovališčino šolo.

Vinorejno družtvo v Mariboru.

Vinorejno družtvo v Mariboru je svoje delovanje uže pričelo ter v svoji seji dne 13. januarja t. l. sklenulo, ustanoviti si lastno tersnico in za v njo nakupiti reznike od zanesljivih vinorejcev. Ta sklep se je storil zarad tega, ker se je že poprej zvedélo, da so v Klosterneuburzi že vse okoreninjene terte pokupljene in ker se glede privatnih tersnic ni zanesti na plemenočistost' ponujenih tert.

Družtvo je tedaj nakupilo:

Iz vinstvene šole v Klosterneuburzi:	
Zelenega veltlinca	4000 tert
Zelene mušice	5000 „
Rudečega cirfandlera	5000 „
Iz grof Meranove gorice v Pikernu:	
Laškega drobnega rivčeka	4000 tert
Belega „ „	4000 „
Rulandeca	4000 „
Belega Burgundeca	2700 „
Vkup . . .	32.700 tert.

Kupnina iznaša 110 for. Ostala podporni denar bo se porabil za tersnico.

Po sedanjih skušnjah bode družtvo od teh reznikov dobilo blizo 16000 okoreninjenih tert, tako da bo ga tisuč takih tert komaj na 10 gold. stalo, med tem ko iz drugih tersnic naročeno tersovje po tisuči vsaj 15 forintov velja.

Prostor za tersnico je gospod Franc Perko, posestnik v Mariboru, poklonil. Z obzirom na to, da družtvo po tej poti terte gotoveje in zanesljiveje dobiva, je tudi sklenulo, svojo tersnico v prihodnjem letu precej razširiti.

Postava in zastop.

Izleček
iz sejnih zapisnikov štajerskega deželnega odbora od 29. marca in 6. aprila 1872.

Deželni odbor obrača se do kmetijskega ministerstva, naj bi napeljalo revizijo gozdarske postave, v službe dejalo k izverševanji te postave potrebne organe ter naj oviralo podiranje gozdov.

Ravnateljstvo deželnih toplic v Slatini je naznanilo, ka se je osnoval izverševalni odbor vseh avstrijskih in ogerskih topliških lastnikov in ravnateljev z namenom, kollektivno se udeležiti pri svetovni razstavi dunajski leta 1873.

Deželni odbor sklene temu odboru pristopiti in jegove skončatke odobriti.

Razne stvari.

Odlikovane. Gospod Dr. Julius Mullé, ud osrednjega odbora in c. k. notar v Mariboru, je v pripoznavi jegovega zaslužnega delovanja glede deželne kulture dobil vitežki križec Franz Joževega reda.

Umerl je Anton baron Dobblhof-Dier, grajščak v spodnjem Avstrijskem, bivši leta 1848 minister za kmetijstvo, obertnijo in kupčijo, pozneje pa minister notranjih zadev, od leta 1867 do 1869. predsednik Dunajskemu kmetijskemu družtvu. Spisal je tudi knjigo o drenaži. Pokosila ga se smert 17. aprila t. l. v 72 letu jegove starosti.

V pospeševanje gevedinoreje. Gospod kmetijski minister je z odpisom od 10. januarja t. l. naročil gosp. deželnemu živinozdravniku Dr. Klinganu, naj pri sejah kmetijskih podružnic podučuje o govedinoreji.

Stim je popravljeno kar smo v 8. številká tega lista v izlečku iz sejnih zapisnikov pod 6 priobčili.

Izpostava štajerskih kos. Dne 15. aprila zbrali so se v Ljubnu štajerski fužinarji ter sklepali o izpostavi štajerskih kos pri dunajski razstavi.

Iz okraja trgovske kamore v Bocnu na Tirolskem se piše, da se tam zadno leto v tujezemstvo prodalo 53.670 centov sadja v vrednosti 453.000 gold. Ravno toliko pa se je v okraji samem porabilo.

Preskušnja belega deteljnega semena glede ponarejanja. Pogosto se deteljno seme s tim ob vrednost spravi, da se mu obilno kvarčnih zern primeša, ki so po obliki in barvi deteljnemu semenu čisto enaka. S prostim očesom se ta goljufija ne dá takoj razviditi in zapaziti. Da se pa ta goljufija razvidi, služi nam, kakor časopis za provincijo Saksonsko pripoveduje, prav priprosti pripomoček. Namoči se namreč nekaj deteljnega semena in dene v čašico, koja se potem za nektere dni na toplotnem kraju postavi Ko se je seme dosta namočilo, polije se z vodo, v koji se vsa mešnjava s palčico krogoma v čaši pomeša. Ko se je to zgodilo, pusti se, da se vsede. Težka kvarčna zerna, — kamenčeki — nar prej na dno padejo; niso nič vekša postala, kakor poprej, med tem ko ima pravo deteljno seme dvakrat tolikí obseg. Voda se previdno odlije, zgornja lega deteljnega semena žlico odčrepa, tako da spodej sami kvarčeki ostanejo, ki se lahko kot kamenčeki spoznajo. Ka bi kdo vendar še dvomil, naj jih s palčico raztolči poskusi in pripričal se bo da ne gre; deteljno seme pa se dá razmečkati in stisniti. Namakanje semena sploh kaže na kaljivost; slabo seme se mokrote ali čisto ne, ali le počasno napenja v primeri z dobrim semenom ene in iste rastline.

Jajčika sviloprejk.

Štajersko svilorejno družtvo je že mnogim ljudskim učiteljem jajčika sviloprej zastonj poslalo. Ker jih je pa še precej ostalo, pripravljeno je ravnateljstvo, ker se bliža čas za svilorejo, dati ova jajčika ne le učiteljem ljudskih šol, ampak tudi brezmožnim svilorejcem brezplačno.

V Gradci, 18. aprila 1872.

Ravnateljstvo štaj. svilorejnega družtva.
Kovaške ulice, štev. 25.

Oklic.

Oglasila k svetovni razstavi 1873 na Dunaji iz okraja trgovske kamore graške, to je iz srednje in dolenje Štajerske (izvzemši vina) se od danes naprej prejemljejo. Oglasilnice se dobivajo v pisarni izvrševalnega odbora (Burg, II. Stock).

Dopisi so plačila prosti, ako je na adresi zapisano ime odpošiljatelja in opazka „svetovna razstava 1873 vsled uradnega opomina".

Oglasila se vpisujejo po versti, kakor dohajajo. Koncem junija 1872 se konča termin ali obrok za oglasila; odbor tedaj pričakuje, ka bodo se oglasila kakor hitro mogoče oznanjale. Z oglasilnico vred dajajo se tudi druge inštrukcije.

V Gradci, 7. aprila 1872.

Izvrševalni odbor razstavne komisije graške.

Oznanilo.

Na dvarazredni ljudski šoli v **Vojniku** oddaja se nadučiteljska služba z letno plačo 500 gld.

Prosilci naj svoja pravilno obložena tudi znanje slov. jezika dokazujoča prosila vložijo do 29. aprila 1872 pri kraj. š svetu v Vojniku.

Na dvarazredni šoli na **Vranskem** je izpraznjena služba podučitelja z letnim dohodkom 300 for.

Slovenskega in nemškega jezika zmožni prosilci naj svoje prošnje pošljejo do 15. maja krajn. š. svetu na Vranskem.

Naznanilo.

Kupuje se posestvo za gotove denarje; onó naj obsega blizo 20 oralov njiv, goric in vertov in naj leži blizo Maribora. Popis posestva in ceno prejemlje vredništvo tega lista.

Naznanila.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 1. do 13. maja 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

1. maja: Pri sv. Barbari v Halozah, kant. Ptuj; v Celji*; v Haidinu*, kant. Ptuj; na Muti, kant. Marbeg; v Ljubnu**, kant. gornji grad; v Vernseju**, kant. Ljutomer; v Velenji**, kant. Šoštajn.

3. „ Pri sv. Kriči, kant. Ljutomer; v Podsredi**, kant. kozjanski; v Loki**, kant. laški terg; pri sv. Mariji na gori*, kant. Ptuj; v Celnici*, kant. Maribor.

4. „ **Prvi konjski sejem v Gradci.**

4. „ V Šent Jurju** poleg Celja; v Konjicah**; v gornjem gradu**; na gornji Šušici**, kant. Brežice; v slov. Bistrici**.

6. maja: V Arveži**, v Ormužu**; v Brežicah**; v Rogatcu**; v Trebovljih**, kant. laški terg.

7. „ Na spodnji Kostrevnici**, kant. Rogatec.

8. „ V Braslovčah**, kant. Vransko; v Konjicah**; pri sv. Lenartu** v slov. goricah, kant. Ptuj.

13. „ V Lemberzi**, kant. Konjice; pri sv. Lorencu** na korvški železnici, kant. Maribor; v Marbegu**; na Planini**; v Cmureku**; v Olimiji, kant. Kozje; v Središči**, kant. Ormuž; v Poličanih**, kant. Slov. Bistrica; na Radoljci, kant. Rogatec; v Rihenburzi**, kant. Sevnica; v Slov. gradci**; v Velenji**, kant. Šoštajn.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 22. do 27. aprila. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 32 for. do 33 for. 50 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 38 for. — kr., in omikanega 70 do 105 for., neomikanega poljskega 18 for. — kr. do 21 for. — kr., in omikanega 23 for. — kr. do 32 for. 50 kr.; apatinske konoplje 18 for. — kr. do 22 for. — kr., neomikane poljske 15 for. — kr. do 17 for. 50 kr.; žaškega hmela 200 do 210 for., avžaškega 130 do 140 for.; vagán deteljnega semena 33 for. — kr. do 35 for. — kr.; metelke 44 for. do 46 for. 50 kr. oljnatega semena, ogrščice 7 for. do — for.; stot: ogrščičnega olja 28 for. 50 kr. do 29 for. — kr.; lenénega olja 26 for. 50 kr. do 27 for. — kr.; avstrijskih češpelj 13 do 14 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 36 for. do 37 for.; posušene slanine (špeha) 35 for. 50 kr. do 36 for. 50 kr.; masla 51 for. do 52 for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 21 for. — kr. do 22 for. — kr.; voska 121 for. do 124 for.

V Gradci od 22. do 27. aprila. Stot volovjega mesa je stal 29 for. 95 kr.; libra (funt): teletine 26 kr., svinjine 29 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 60 kr., masla 54 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 21 for. — kr. do 22 for. — kr., voska 121 do 124 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 200—210 for.; kmečki 190—195 for.; avžaški 130—140 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turščice (koruze) fr.	turščice (koruze) kr	prosa fr.	prosa kr	ajde fr.	ajde kr	fižola fr.	fižola kr	sena fr.	sena kr	slame fr.	slame kr
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
Gradec	Od 22. do 27. aprila	6	71	4	30	3	26	2	20	3	79	—	—	3	70	—	—	1	50	1	25
Bruk		6	65	4	—	3	42	2	40	4	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	50	4	10	3	70	2	30	4	10	3	60	3	40	5	60	1	50	1	10
Ptuj		6	20	4	—	3	30	2	—	4	10	—	—	3	20	—	—	1	70	1	60
Celje		6	80	—	—	—	—	2	30	4	20	—	—	—	—	—	—	1	70	1	20
Ljutomer		6	—	4	—	3	40	2	20	4	—	—	—	3	60	—	—	2	—	1	40
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turščice fr.	turščice kr
		dolnjo-avstrijski vagán									
Dunaj	Od 22. do 27. aprila	7	—	3	21	3	30	2	37	4	60
Pešta		6	50	3	50	2	82	2	9	4	10
Praga		6	45	4	26	3	53	2	36	—	—
Brno		6	50	4	25	3	25	2	10	4	50
Linec		6	91	4	26	—	—	2	22	—	—
Zagreb		6	38	2	90	2	60	3	36	3	30
Ljubljana		6	52	4	30	3	58	2	23	4	72
Raba		6	95	3	97	2	82	1	88	3	20
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 10. V Gradcu, 16. maja 1872. **Tečaj IV.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Pregled žetvenih predelkov na Štajerskem
v letu 1871.

Žetveni predmeti	na gornjem			na sredmem			na spodnjem			vkup		
	Posejana tla	predelek		Posejana tla	predelek		Posejana tla	predelek		Posejana tla	predelek	
		od orala	vkup		od orala	vkup		od orala	vkup		od orala	vkup
	oral	vaganov		oral	vaganov		oral	vaganov		oral	vaganov	
Polje.												
Žito:												
Pšenice	15237	12.23	187379	48714	15.60	760086	38019	14.72	559881	101970	14.77	1507846
Erži	30169	11.49	346802	59842	13.92	836291	36714	12.17	447087	126725	12.87	1630130
Ječmena	3302	14.36	47443	8647	17.81	154047	12180	15.63	190444	24129	16.24	391934
Ovsa	31035	17.04	528931	60017	20.36	1222325	31000	18.24	565595	122052	18.98	2816851
Kuruze	447	16.50	7378	38033	23.96	911613	33985	24.67	839264	72465	24.23	1759255
Cizre	3752	7.94	29806	26977	4.48	121115	23698	5.01	117752	54427	4.95	268677
Prosa	—	—	—	7040	16.24	114397	7539	13.30	100296	14579	14.72	214689
Ajde	560	11.04	6184	42792	10.26	439343	40848	11.36	464262	84200	10.80	909759
Krompirja	8352	55.89	506851	12200	72.28	1454329	19827	65.85	1305639	48299	66.90	3266819
		centov	centov		centov	centov		centov	centov		centov	centov
Repe	5876	74.03	435014	24171	93.28	2254848	16925	95.00	1547916	46972	90.21	4237778
Detelje	11588	30.20	350001	26790	42.88	1149046	16492	33.44	551580	54870	37.37	2050627
Polska trava, zelene in mešane kerme	1184	33.41	39566	2792	33.28	92953	2516	34.00	84871	6492	33.58	217390
Tergovske rastline:												
Soršica	—	—	—	951	12.18	11587	944	12.62	11915	189	12.40	23502
Travništvo.												
Seno in otava	159038	32.73	5206325	223518	31.24	10397960	156361	46.51	7140992	538917	35.60	22745277
Gorici.		veder	veder		vedeu	veder		veder	veder		veder	veder
Vino	—	—	—	16753	16.88	282956	40015	15.94	637935	567685	16.22	920891

Lansko leto je nam sicer prineslo hudo zimo in obilo snega; spomlad bila je mokrotna, pa merzla, poletje suho in vroče s hladnimi nočmi do 21. septembra, jesen hladna in deževna: á v kmetijskem obziru bilo je dobro leto.

Pod prav ugodnimi razmerami zamoglo se je jeseni 1870 zasejati; sev je bogato in gosto cimila, tako da se je morala zímska erž pred snegom popasti.

Mraz v mescíh december, januar in februar

je sicer tú pa tam vínu škodoval; á obilni sneg je varval zemljo zmerznenja. Razun tega so bili že v januarji nekteri dnevi precej topli, tako da je srebro v toplomeru na soncu dokipelo do 18° R.

Sušec je bil topel, tudi april, tá pa posebno suh in vetroven. Maj je bil neprijazen in merzel ter je zadrževal rastline; tudi juni ni bil topel. Hladna pomlad je vzročila pozno žetev.

Seno se je kosilo sredi mesca junija; trave se je sicer premnogo nakosilo; ali spravljanje bilo je zarad vednega dežja težavno.

Juli je bil vroč in rodoviten; ni mu manjkalo padavin.

Na graškem polji so 26. julija začeli enakočasno žeti pšenico, ječmen in oves; kaj tacega se le malokedaj prigodi.

Avgust je protekel, kakor juli. Dne 26. avgusta povzdignilo se je srebro v toplomeru do 28° R. v senci in do 42° na solncu. Neviht bilo je več kakor mesca julija, á manj vetrov in burij.

September je bil do 21. topel in prav suh; suša je zlasti vínu škodovala.

Oktober je bil do 13. precej topel in deževen.

Tergatev se je že 16. pričela. Veči vinogradniki so čakali do 23. in tedaj koncem oktobra še niso bili gotovi.

Letina 1871 bila je v obče tako ugodna, da se mnogi kmetje ne morejo enake spomniti, posebno na gornjem in srednjem Štajerskem. Tam se je seme od erži povernulo 6 krat, od pšenice petkrat, od ovsa 7 do 8 krat; sená in otave se je nakosilo 50 do 70 centov na enem oralu,

Pri neki umno vravnani kmetiji na graškem polji se je po mlatbi in vaganji konstatiral sledeči perdelek na enem oralu:

Pšenice .	18	vaganov	po 88	funtov,
Erži . .	22	„	„ 82	„
Ječmena .	33	„	„ 76	„
Ovsa . .	42	„	„ 54	„
Kuruze .	42	„		
Krompirja	210	„		

Tako obilne letine na ovi kmetiji že 22 let niso imeli. Na Cetlinskem polji dal je oral: 18 vaganov pšenice, 14 vaganov erži, 30 vaganov ovsa, 25 vaganov kuruze in 130 centov krompirja.

Na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu dobilo se je od orala:

Pšenice .	16	vaganov	po 86·—	funtov,
Erži . .	15	„	„ 84·5	„
Ječmena .	38	„	„ 76·—	„
Ovsa .	29	„	„ 48·—	„
Prosa . .	30	„	„ 76·—	„
Kuruze .	37	„	—	
Sena in otave	60	centov,		
Rudeče detelje	89	„		
Meteljke	118	„		
Krompirja	160	„		

Pšenica in erž ste prav dobro storile; ječmen je tako obilno obrodil, da se beloglavi kmetje ne spomnijo boljega. Tudi oves se ne da grajati; le na ilovici je zaostajal.

Kuruza je sicer v pomladi prav redka bila; nekteri so se bali, da ne bo níč iz je. Pa kmalo si je opomogla in dajala na orál 25 do 50 vaganov. Koncem septembra bila je popolnoma zrela. Tudi prosó se je dobro obneslo. Krompirja se je posebno na hribih dosta nakopálo, tako da mu je cena prav nizka, namreč 2 goldinarja za virling.

Zelja se je toliko dobilo, da se je živini kermilo; še le zadnji čas, ko so ga jeli v Terst prodajati, prodalo se ga je 100 glav po 4 gold.

Hmelja se je za eno tretjino manj dobilo, kakor poprejšno leto, kar pa kmetom níč ne škoduje, ker mu je cena trikrat víša, kakor poprej.

Zíma in pomlad ste zarad mrazú vínograde v nizkih legah poškodovale, posebno pa ove s težko zemljo.

V drugi poletni polovici bilo je premanj dežja, tako da grozd za zorenje in izobraževanje sladkora ni ímel dosti časa. Tudi hladne noči so v tem obziru mnogo škodovale.

Preskušnja moštu iz raznih tertnih, prav za prav grozdinih plemen iz Sausalskih goric se je storila mesec dni po tergatvi in je pokazala tá le skončatek gledé sladkorne mnogosti:

Pri rudečem cirfandleri	23·5
„ dišečem tramincu	22·—
„ žlahni mušici modri	21·5
„ portugizarji	21·—
„ drobnem belem rivčeku	19·—
„ belem laškem rivčeku	19·—
„ modri Bodenjezerki	18·5
„ černikastem tičniku	18·5
„ rudeči žlahnini	18·—
„ belem Blanku	17·5
„ belini	16·—
„ šiponu	16·—
„ zeleniki	11·5
„ modrem blanku	11·—
„ vsem belem moštu v južnih legah .	19·—
„ „ modrem „ „ „ . .	19·5
„ „ belem „ vzhodnojužnih legah	17·—
„ „ moštu v nar neugodniših legah .	15·—

Vino tega leta se je skoro vse pokupilo; cena pa mu je tako visoka, da se je štartinjak takoj pri preši plačeval po 60 do 140 gold.

Gledé sadja se je posebno veliko sliv natrgalo; jabelka so samo tu pa tam dobro storile. Tudi hrušek je malo. Črešnje so zavolj hladnote ob času cvetu pri sredmem ostale.

(Prijavila c. k. kmetijskega ministerstva, 1872 drugi zvezek)

Pozív

zastran pošiljanja doneskov k zgodovini cén, obrtnij in iznajdeb.

(Pridatne izložbe pri dunajski svetovni razstavi.)

Tako imenovane pridatne izložbe obsegajo posebno dva oddelka, ki sta povdarljive pozornosti vredna, namreč oddelek za doneske k zgodovini cén in oddelek za doneske k zgodovini obrtnij in iznajdeb. V pervi oddelek spada popis cén nar važniših predmetov za živež, obrtnijskih perdelkov, poselskih plač i. t. d. Ta popis bi naj segal tako daleč nazaj, kolikor je to le mogoče. Drugi oddelek pa bi naj zapopadal popis razvoja posameznih obrtnijskih predmetov in vtikajoče se iznajdbe, odkar se je začela rabiti hlaponova moč.

Izložbina komisija za okraj graške trgovske kamore je postavila posebni odbor z nalogo, poskerbeti, da bo dežela tudi glede pridatnih izložeb vredno zastopana. Ta odbor se prizadeva, pridobiti si kolikor mogoče mnogo doneskov k zgodovini obrtnijskega postopanja v tej deželi ter tako napraviti popolno sliko o premikavanji cén v istem deželnem okraji, kteremu je odborova delavnost odmenjena.

V ta namen dovoljuje si ovi odbor, prositi za podporo in pripomoč vsakternika, ki je v stanu, v dosego ove sverhe kaj storiti.

Prepričani smo, ka se v arhivih raznih mest, tergov in gradov, pri nekdanjih grajščinah, županijskih in županskih uredih še nahajajo marsikteri cenevredni zapisniki prejšnih časov, ki govorijo o cenah glede različnih predmetov za živež. Prosimo tedaj vsacega, ki je v stanu, nam enako tvarino prijaviti, da jo ne zaderžava. To bi se dalo napraviti s tim, da se nam ali pošiljajo izlečki iz ovih zapisnikov, ali pa da se ti sami nam dajo v pregled.

Za take pošiljatbe ni na pošti ničesar odrajtati, ako se na adreso zapiše: „graška izložbina komisija“ z pristavkom „vsled uradnega opomina“.

Sploh pa bode izložbini komisiji prav všeč, ako se razun sestav, h kterim se porabi ova tvarina, oglašajo temeljite in obširne razprave o tem vprašanji kot samostalni razstavni predmeti. Specialni programi o teh prikladnih razstavah dobivajo se v pisarni izložbinega odbora.

V Gradci, 5. maja 1872.

Izverševalni odbor izložbine komisije v Gradci.

Licitacija plemne živine dne 23. aprila 1872.

Kar se je pri lanskoletni licitaciji plemne živine (21. novembra) izkupilo, se je za to obernilo, da se je vnovič nakupila plemna živina muricodolenskega in marijadvornega plemena, koja se je 23. aprila 1872 potem licitacije zopet razprodala. Na prodaj so bili postavljeni 4 biki in 4 junice muricodolenskega plemena, ktere je bil grof Vetter za 1186 gold. nakupil, in 7 bikov ter 7 junic marijadvornega plemena, ktere je bil nakupil gosp. deželni živinozdravnik Dr. H. Klingan za 2415 gold. Za muricodolenske glave se je pri licitaciji dobilo 632 gold. 50 kr. (53·3 procentov kupnine), za marijadvorne pa 1474 gold. (61 procentov kupnine).

Pokupili pa so je kmetje iz deset poddružnic. Prišlo je tedaj v razne poddružnice toliko le glav:

	Muricodolensko pleme,		Marijadvorno pleme	
	biki,	junice,	biki,	junice,
Celje . . .	—	2	—	—
Podčetrtek . .	—	—	3	1
Feldbach . .	—	—	1	—
Ormuž . . .	—	—	—	3
Firštenfeld . .	—	—	1	—
Vzhodni Gradec	—	2	—	1
Peggau . . .	1	—	—	—
Voitsberg . .	2	—	1	—
Weiz . . .	1	—	—	—
Wildon . . .	—	—	1	2

K ti licitaciji se je mnogo kmetovalcev sglasila, tako da je večina morala prazna domu iti. To nam je dokaz, ka se je od kmetijskega družtva lansko leto vpeljani način, razširjati dobro plemno tvarino na srednjem i spodnjem Štajerskem, kmetom že do dobrega prikupil. Prepričani smo, ka bodo te licitacije zavoljo svojega ugodnega vspeha si vedno več prijateljev pridobivale, in da se bo v zanaprej tudi vzmogočilo, je preložiti izven Gradca v druge mesta in terge.

Vseh vkup se je z v nakupovanje in razširjanje lepe plemne živine namenjeno državno podporo lanskega leta nakupilo 20 bikov in 12 junic muricodolenskega ter 33 bikov in 25 junic marijadvornega plemena — 90 glav — za 13.038 for. 14 kr. ter razlicitiralo za 8061 for. 50 kr. Po

*

tem takem bila je trebna doklada 4976 for. 64 kr. iz državne podpore. Licitacija je podala 61·8 procentov kupnine. Za povzdigo govedinoreje na srednjem in spodnjem Štajerskem se je letos skoro ravno toliko potrosilo, kakor v prejšnih treh letih, v kojih se je za 13.200 for. nakupilo in razdelilo 84 bikov, in sicer 42 marijadvornega, 39 muricodolenskega plemena in trije lisasti gorenci.

Wilhelm.

Učiteljem kmetijskih napredovalnih šol.

III.

Različno sadje.

Pri 48. občnem zboru se je o prašanji, ktera sadna plemena se naj na gornjem, srednjem in spodnjem Štajerskem pomnožijo, tudi zarad tega obravnavalo, ker je kmetijsko ministerstvo leta 1869 dajalo podpore dvajseterim občinskim sadovnjakom, v kterih se bodo divjaki požlahtnili. Treba je tedaj vedeti, ktera plemena se naj vcepajo, da bi sadjereja dajala nar veči hasek.

Ob enem se je naložilo poddružnicam, naj napovedó ista sadna plemena, ki v njih okrogu nar bolj storijo in se nar lože in draže prodajajo.

Opiraje se na dotične poddružniške vloge in na obravnave pri 48. občnem zboru, pri kojem smo svoje skušnje obširneje izpovedali, obračamo pozornost nar na imenitniša plemena.

V viših legah na gornjem Štajerskem samo črešnje dozorijo in sicer v mescih september in oktober.

Po dolinah slive samo v sončnih legah popolno zrelost dočakajo. Marelice, breskve in grozdje je samo tedaj zavživljivo, če se proti jugu kot brajde ob zidovji in drugih stenah ima.

Izmed jabelk je v zavarovanih legah, kakor je to sploh k sadjereji potrebno, nar važniši žlahtni boršec (edler Winterborsdorfer), ali zimska mašanckerca; zakaj ta jabelka je dobra in sterpežna in je tedaj imenitni predmet v tergovstvu.

Na srednjem Štajerskem je to pleme z vso pravico nar bolj razširjeno; od Köflacha do Hartberga je boršec vsakemu otroku dobro znan. Na Spodnjem Štirskem ga pa še ne ravnajo, tako obširno, kakor bi on zares zaslužil. Namesto tega se poleg Save in Savine sadi vošeno jabelko ali tofelj in daja izverstni sad, tako da se je to pleme v naših dneh tudi kmetovalcem na srednjem Štajerskem prikupilo.

Na gorenjem se žlahtni boršec le malokje nahaja; najšli smoga samo blizo Ljubna in Ausseeja, kjer je sploh mnogost sadnih dreves prav raznoverstna.

Razun žlahtnega boršeca so še imenitna:

1. Zlati hruščevar (Goldparmäne), ki je izmed nar lepših in rodovitniših plemen na Štajerskem; vendar se ne dá tako dolgo hraniti, kakor mašancgerca.

2. Kratkopecelj sivi (Lederapfel) odlikuje se po svoji izvanredni rodovitnosti, posebno v vinskih krajih.

To pleme pa se ne sme zamenjati s francozko kraljično (französische Reinette), ki sicer lep sad ima, pa ga le malokedaj nasadi. Z lepim sadjem pa nam kmetom ni nič pomagano; lepota se mora družiti s koristjo.

3. Izmed kraljičin priporočamo še Kasselsko in Orleansko ter angležki zlati peping; vsa ta plemena so se na Štajerskem kot dobra in rodovitna skazale. Posebno plodoviten je peping — jabelka so mu pa večidel drobničkasta.

4. Rudeči štetin ali lukovec se sicer pri nemških sadjerejcih le malo porajta, a na Štajerskem je vse hvale vreden. On nosi vsako drugo leto in njegov hranljivi in sterpežni sad se v jutrovih deželah in na Egiptovskem prav rad kupuje.

5. Tudi Katalonec mora se zarad svoje plodnosti hvaliti.

6. Za mošt je mnogo plemen, ki dajajo obilno ukusnega moštu.

7. Da pa se naljudni kraji s pergodnimi jabelki preskerbe, naj se sadi beli astrahan, ki je prav rodoviten in pergodno zrel. Tudi v viših legah popolnoma dozori, ravno tako beli pegavec (Strichapfel), ki je že sredi avgusta zrel. Omeniti gre še dunajski poletnik (Sommerapfel) in virginski poletni rožnik (virginischer Sommer-Rosenapfel). Vsa ta pergodna plemena nahajajo se na Štajerskem pod nar različnišimi imeni.

Zadostujemo si s temi navedenimi sortami in menimo, da je prerazličnost plemen v sadunosnikih ravno tako nevarna igrača strani praktiških kmetov, kakor mešnjava raznoverstnih tert po goricah. Učni zavodi se naj tudi za naprej pečajo z mnogimi plemeni, — á kmetom naj ne pravijo samo slovečih imén, temuč take sorte, ki so zanesljivo rodovitne in dobre.

Glede hrušek je število ovih plemen, ki se priporočajo, še vekše, čeravno skušnja uči, da so samo nektere, ki so vredne, da se sadé, in sicer:

1. Izmed hrušek so nar vredniše maslenke. K tem prištevamo zeleno maslenko, z visokim

drevesom, belo jesensko maslenko, ki se na graškem tergu nar češče nahaja, jesensko Kolomanko (Coloma's Herbstbutterbirne) Dielovko (Diel's Butterbirne) in zimsko dekanko (Winterdechantsbirne)

2. Hardenpontovec (Hardenpont's Leckerbissen) skoro vsako leto nosi, je delikaten, se pa ne drži dolgo.

3. Izambertinec je prav rodoviten, če je drevó visoko.

4. Posterovka (Forellenbirne) spada k nar dalje terpečim zimskim hruškam in je prav prijetnega okusa.

5. Razun teh navedenih povémo še nektere sorte, ktere ali kmečko ljudstvo rado jé, ali ki se rabijo za mošt.

K pervim računimo erženke, sterdenke, jelenovke in Solnograške, ki jih ne le ljudstvo, ampak posebno tudi mladina rada zoblje in se pogosto prodajajo. V drugo versto pa spadate tepka šampanjka (Champagner-Mostbirne) in tepka labudska, koji dajete prav dobri mošt.

Kar pa se tiče koščenega sadu, znamo na podlagi pridobljenih si skušenj priporočati:

Navadno češpljo, koji se meso rado luši, — francoske cibare (Reine Claude) in rumene mirabele. Zadnji dve ste okrogli.

Gledé crešenj priporočamo černo in rumeno serčico s serčasto-obličastim sadom in mehkim mesom ter černe in pisane hrustavke (Knorpelkirschen) s terdim mesom; konečno ne smemo porabiti na višnje Osthajmke (Ostheimer Weichsel), ki pa zahtevajo zavarvano lego, če hočeš, da bodo kaj imele.

Sladke črešnje se dobro obnašajo na gričih in hribih, slive in višnje pa v nižavah.

Oziraje se na skledičasti sad imenujemo pravi kostanj in orehe, ki zaslužijo, da bi se v obširniši meri ravnali, kakor dozdaj.

Pravi kostanj najde se od Wildonskega hriba do Save; povsod daja obilo okusnega plodú, ki je tim bolji, čim pazljiviše in skerbniše se drevo požlahtnuje in oskerbuje. Mimo dobrega in tečnega sadu dobivamo pa od tega drevesa še prav obilo stelje in izverstni les, ki ga glede terpečnosti hrastov komaj presega.

Pravi kostanj, kteri se med gozdom čestokrat vidi, bi se naj sadil na kraju gozdov in sicer v južni legi.

Orehovo drevje so naši prednamci kaj visoko cenili in dobro porajtali; sedanjci jih podirajo in v dragi denar spravljajo brez da bi namesto posekanih mlade zasajali.

Nar vredniše pleme je ovo z velikim plodom in tanko luščino; v nekterih krajih so ga že zasadili.

Grabni in jarki ter mnogobrojni zarezi poleg goric, kakor bregi ob potokih in rekah ter cestni grabni so za orehovo drevje nar prikladniši.

Kar pa konečno zadeva jagodični sad ali grozdjičnice, samo omenimo, da bi se naj rudeče grozdjiče (Ribisel) in kosmulja (Stachelbeere) obširniše ravnala; kajti oboje se po mestih in tergih lahko prodá in nobenih stroškov ne prizadene.

V Gradci, 2. maja 1872.

Dr. Franc vitez Hlubek.

Proti malim sovražnikom kmetijstva.

Beseda namenjena šolskim uradom in učiteljem po deželi.

Poljedelec in vertnar sta v nepretrganem boju proti sovražnikom, kojim čeravno malim in drobnim navadno podležeta. Ti navstanejo v tako ogromnem številu in pod takimi razmerami, da je prav težko premagati je. Ti sovražniki so male živalice, posebno zaželke, ki se rede s našimi kulturnimi rastlinami. Ravno v zadnjih letih se je število teh hudobnežev v tako nevarni meri pomnožilo, da so dotične pritožbe obćne postale in da je tudi naš list večkrat o tej reči spregovoril. Postavodaja se je poprijela; kakor marsiktera druga dežela ima tudi Štajerska postavo od 10. grudna 1868, ki boj proti škodljivemu merčesu zapoveduje. Škoda, da še ni nikjer videti ugodnih vspehov te postave; kriva temu je pomanjkljiva izveršba.

To pa tudi ne bo prej se zboljšalo, kakor če ljudstvo ovo reč bolj spozná. Šola ima tukaj važno nalogo; ni dolgo tega, odkar se je v našem listu ta naloga posebno povdarjala. Da se zamore mrčes vspešno vgonobavljati in preganjati, treba nar prej, da se vé, kako in o čem on živi. Dokler se meni, da zaželke same od sebe, ali iz zemlje ali pa iz gnoja navstajajo, dokler se jih način živeti in rasti ne pozná, ne bo se nič vspešno proti jim storiti zamoglo. Zarad tega opozoruje danes štajerski gospodar na dve dobri knjižici, kojim je namen, širiti pravo znanost o malih sovražnikih kmetijstva in o sredstvih, kako in s kterimi je premagati. Te dve knjižici ste:

1. Našim kulturnim rastlinam škodljive zaželke. Z posebnim ozirom na iste prikazni, ki se pri poškodovanji po zaželkah kažejo.

Za kmete spisal Gustav Künstler. Izdalo in založilo c. k. zoologijsko-botaniško društvo. V Beču 1871.

2. Nar imenitniši sovražniki poljedelstva. Z mnogimi lesorezi izdal Dr. H. Nördlinger. V Stuttgartu. Založil J. G. Cotta 1871.

Obe knjigi odlikujete se po jasni lahko razumljivi besedi i pisavi. Živo ju priporočamo. V vsaki šolski biblioteki bi se naj znajšla ena ali druga teh dveh knjig. Opominjamo toraj okrajne in krajne šolske svete, da si te knjige nakupijo; mali denar, ki veljajo, bode se kmalo plačal, ako je učitelji preberó ter potem mladino poduče, kako preganjati in pokončevati merčes po polji in travnikih, na drevji in po vertih.

Šola je pravo, rekel bi edino mesto, s kterega se da proti té verste sovražnikom bojevati vspešni boj.

C. k. kmetijsko ministerstvo je kmetijskemu družtvu izročilo 50 iztisov Künstlerjeve knjige in temeljito razpravo prof. Dr. M. Novickega o pšenico poskodujoči muhi. Osrednji odbor je sklenil, te knjige med šole razdeliti.

Pri tej priložnosti prosim gospode učitelje, naj pazijo na nahajajoče se škodljive zaželke, naj razširjajo pravo spoznanje v ti zadevi ter pripomagajo, da se postava od 10. grudna 1868 izveršuje. Prosim pa tudi, da se naj vredništvu štajerskega gospodarja pošiljajo prijavila o škodljivih živalicah; rad bodem kakor dozdaj odgovarjal na vprašanja, ki se mi stavijo. Dobro pa bi bilo, ko bi se mi v teh primerljejih pošiljala zaželka sama s pridano rastlino, na kteri se najde poškodovalka. Popisavanje samo tukaj čestokrat nič ne koristi.

Mesca aprila 1872.

Wilhelm.

Kako bi se dalo mleko prav porabiti in v denar spraviti?

Besede, ki jih je pri občnem zboru štaj. kmetijskega družtva 1872 govoril profesor Wilhelm.

Izmed pridelkov, koje nam daja živinoreja, je mleko glavitna reč. Ni ga gospodarstva, v kojem bi se ali v viši ali niži meri mleko ne dobivalo. Kot živež je mleko nenamestljivo; pa tudi sirovo maslo in sir, ki se iz jega delata, sta visoko cene.

Naša dežela ima po nar novejih pozvedavah 265.581 krav. Denimo, da molze ena krava v letu le 800 pintov (dobre krave bi imele prav za prav dvakrat toliko molzti), iznaša letna produkcija 212,464.800 pintov. Recimo dalje, da velja pint le 8 krajcerjev, kaže to znesek blizo 17 milijonov gold. (16,997.184 for.) Toliko je tedaj po vsi deželi v enem letu namolženo mleko vredno. Pri vsem tem pa smo ne le obilnost in mnogost, ampak tudi ceno namolženega mleka prav nizko postavili.

Gospodarska imenitnost kake reči pa ni odvisna toliko od visokosti njene cene, temuč od načina, kakor se ta cena pripravlja in pridobava.

Hvaležen je nalog, preiskati, porabi se li mleko na Štajerskem na njegovi važnosti primerni način, ali ne.

Po zapisovanji od 31. decembra 1869 ima Štajerška 1,138.000 prebivalcev. Denimo, da potrebuje vsak človek na leto 100 bokalov mleka (blizo $1\frac{1}{10}$ masleca na dan), iznaša to 113,800.000 pintov, ki se tedaj neposredno porabijo. Ostane še tedaj 98,665.800 bokalov, ki bi se dali dalje porabiti. Na kozje mleko, čegar se tudi precej namolze, tukaj nismo vzeli ozira.

Mleko pa se dalje porabi na dvojni način: V okolici večih mest se mleko naravnost v mesto prodá in tako nar hitreje i bolje v denar spravi. Drugi način pa je, da se iz njega puter in maslo dela. Kot pristranski perdelki dobiva se še suhi ali polamasni sir in sirjeno mleko. Ta način, mleko porabiti, je vtemeljen v navadnem življenji ali živežu kmečkega ljudstva, koje ljubi dobro zabeljene jedi. Perdelano maslo je še premalo — tudi svinskega masla ali zaseke, ki se ali domá pripravlja, ali pa nakupi, pojedó se velike mnogosti. Izvožnja putra in masla tedaj precej zaostaja za vvožnjo svakoverstne maščobe.

Vredno se zdi, da se preišče, je li sedanji način porabljenja mleka nar bolji, ali ne. Zdaj vlada načelo, ka mora vsak posamezni kmet iste stvari, koje pri hiši potrebuje, sam si pridelovati. To načelo pa bi jaz le pod tem pogojem odobraval, če se te stvari od drugod ne dobijo za bolji kup, in ako se v te stvari porabljena snov ne da v druge izvozljive reči premeniti.

Ne smemo pozabiti mnogostranskih predrugačeb, ktere so jako razvita občila sedanjega časa vvedla med vse razmere navadnega živenja. Nič ne pomaga obotavljati se; kmet mora, al hoče ali ne, po premenjenih razmerah se stegniti. Kdor mu dobro hoče, ne sme mu priporočati, da se drži starega kopita, ampak podučiti in pripeljati ga na iste nove pote, po kterih postopaje on edino in samo k blagostanu dospeti zamore. Sklicava se na to, ka so naši dedje in predded je po svoji navadi gospodarili in kmetovali ter dobro izhajali. To je sires resnično; a zdaj so drugi časi, kakor tedaj. Kakor se kolo vedno naprej pomikajočega se časa ne dá nazaj potegniti, tako se tudi ne dajo tedajne razmere nazaj pozvati.

Ob času naših dedov in preddedov bilo je na primer potrebno, da so si žito za družino sami pridelovali, čeravno jih je stalo mnogo truda in dela. Tedaj ni bilo misliti, da bi se žito ali moka od daljnih krajev pripeljati in dovoziti zamogla. Komej v časih, v kojih je vsled slabih letin lakota pretila, dobivalo se je potrebno žito iz sosednih dežel. Danes je to vse drugači. Po železnicah se dovaža ogersko žito in moka v nar bolj oddaljene in odstranjene dolinice in sicer za manjše stroške, kakor jih nam lastno-pridelovanje prizadene. Z vso pravico tedaj naši kmetje žitoreji herbet obračajo ter se oklepajo kerminih in kupčijskih rastlin.

Ali pa niso pri mlečnih perdelkih tudi enake razmere? Marsikteri kmet je ponosen, da vse maslo, koje za svojo čestokrat veliko družino potrebuje, sam pridela in sicer kot puter in maslo. Kar doma prirase ali pridela se, s tim se tudi navadno redkokaj varčno ravná. Ker ni treba, gotovega denarja šteti, misli si marsikternik, da je zastonj, — posebno pa posli, kojim jed nikolj ni dosti masna. Vzemi pa svinčnik in preračuni, ali je to res zastonj. Ali je delo zastonj? Vmetenje, molža, krava, ki je mleko dala, klaja, kojo je ona požerla, njiva, travnik ali pašnik, na koji je kerma prirasla: je li vse to zastonj? Ali vse to ni nič vredno?

Ako se vse to številkami zapiše, razvidi se, da več iznaša, kakor bi se temu ali unemu kmetu sanjati utegnilo. Puter in maslo je v primeri prav draga maščoba. V Gradci velja zdaj funt putra 50 do 70 kr., funt masla 50 do 58 kr., svinskega masla pa samo 38 do 40 kr. Take družine, ki so primorane, vso maščobo kupovati, večidel le malokedaj gleštajo putra, temuč vsako jed s svinsko mastjo belijo. Ko bi se tudi pri kmetih bolj svinsko maslo rabilo, mnogo bi se prihranilo mleka, mnogo bi se prihranilo v obče pri gospodarstvu. Se vé da pa bi se moralo svinsko maslo kupovati, vsaj k večemu delu; kje pa bo kmet denarje jemal?

Kje drugači, kakor pri mleku? Takoj mu hočem povedati, kako si naj prislužuje za svinsko maslo potrebni denar in še več. Naravnost povém s tim, da mleko v družbi z druzimi v denar spravlja, ter iz mleka sir dela. Ta navada se je na Švicarskem in Bavarskem že davno utemeljila, na Tirolskem in Predarelskem tudi se že razširila in vredna je, da bi se vvedla po vseh planinskih deželah avstrijanskih.

Ako ne jemljemo v pretres večih posestev, kojih tako i tako ni premnogo, bodemo rekli, da v premnogih kmetijah mnogost istega mleka, ki na razpolaganje ostane, ni zdatna. Znabiti, da vsaki dan ostane kak pint ali maslec, posebno, kedar se krave odstavljajo. Hoče se iz ostalega mleka puter delati, čakati se mora več dni, dokler se toliko smetane nabere, da je vredno, vmesti jo. Pri tem gre pa tudi opaziti, dá se smetana različne starosti vkup zmešana težko dá vmesti. So pa ostale mnogosti mleka prepičle, se navadno po nemarnem zatrosijo in zapravijo. Iz tako pičlega mleka sir delati se ne plača; kajti sir postaja enakomeren in vreden ter drag le tedaj, ako se dela na debelo. In vendar je pri sedanjih visokih in še vedno rastočih sirnih cenah izdelovanje velikih polomastnih ali mastnih sirnih hlebov nar bolji pot, mleko v denar spraviti. Cene za maslo pa vedno bolj rakovo pot hodijo.

(Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

Vsled odpisa strani c. k. kmetijskega ministerstva svari c. k. namestnija vse vinorejce, naj bi ne kupovali laških in francoskih tert, češ, da bi se ž njimi vred lahko tudi preselila v naše kraje tertna ušica, ki se drži na korenu francoskih in laških tert.

Pri izložbini komisiji v Gradci so se dozdaj ti le predmeti oznanili. Od gospodov: Franc Hold, pivar v Puntigamu, pivo; Edvard Fünck, likerar v Gradci, likér; Lutz in Naeff posestnika umetnega mlina blizo Celja, moka; De Centa v Celji, parketi in furnirji; Gilbert Traeger, mlinski kamni; baron Binder v šent Jurju, hmelj; J. M. Wokaun, perdelki kmetijstva in gozdarstva; Dr. Karol Leyer v Gradci, načrti kmečkih hiš na sredmem in dolenjem Štajerskem; štajersko svilorejno družtvo, perdelki sviloreje; štajersko kmetijsko družtvo, goveja živina, tkavske ščetice, hmelj, deteljno seme in lan; družba v povzdigo konjereje: konje.

Za kmetijski poduk se potrosi, na en milijon prebivalcev računjeno,

na Würtenberškem	40.500	gold.
„ Saksonskem	26.600	„
„ Pruskem	11.209	„
„ Avstrijanskem	8.450	„

Služba travniškaga inženira.

Pri stajerskem kmetijskem družtvu je izpraznjena služba travniškega inženira s letnim dohodkom 720 gold. in dodatkom, da morajo stranke, ki ga vpotrebujejo, dajati mu dnino 3 for. in povračati mu potne stroške za drugi red na železnicah.

Travniški inženir pa je ob enem tudi zavezan, potovaje podučevati o v njegov delokrog spadajočih predmetih.

Prosila, obložena s sprièevali v teoretični in praktiški izurjenosti, kakor z načrti o od prosilcev izpeljanih drenaž, se naj do 15. avgusta t. l. položijo pri kmetijskem družtvu v Gradci.

V Gradci, 6. maja 2872.

Imenoma osrednjega odbora c. k. štaj. kmetijskega družtva:

Dr. vitez Hlubek,
tajnik.

Doneski za izložbino komisijo
v Gradci

znajo se podpisavati in plačevati v pisarni (Burg, zweiter Stock), pri eskomptni ter kreditni banki in pri graških treh hranilnicah. Pristavlja se, da se vsak še tako mali donesek hvaležno prejemlje.

Izvrševalni odbor izložbine komisije graške.

Oklic.

Dne **24. junija** bode v **šent Jurju na Taboru tretja** táokrajna **razstava goveje živiné**, pri kteri se razdeli **125 for. a. v.** kot premije za tri lepe plemne krave in tri telice domáčim živinorejcem.

Ohrajni odbor na Vranskem, 1. maja 1872.

Schauer, načelnik.

Na enorazredni šoli pri **sv. Lenartu v šolskem okraji Ormuškem** je izpraznjena učiteljska služba z letno plačo 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja pravilno obložena tudi popolno znanje slov. jezika dokazujoča prosila pošljejo do 10. junija t. l. krajn. šolskemu svétu v šent Lenartu, pošta velika Nedelja.

Zavarovanje proti toči

prejemlje na **Štajerskem, Koroškem** in **Kranjskem** za kolikor mogoče nizke premije samo

„Europa“

družtvo na delnice za zavarovanje na Dunaji.

Natančneje se zna vse to zvedeti pri ***Europini poddružnici*** **v Gradci.**

Pisarna: Glacisstraße Nr. 37, Eck der Elisabethstraße.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 16. do 28. maja 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

16. maja: Pri sv. Egidu** v slov. goricah, kant. Maribor; v Artiču**, kant. Brežice; v Vojniku blizo Celja; v Pilštajnu**, kant. Kozje.
18. „ Na stari gori** blizo Podsrede, kant. Kozje; na Kisli vodi**, kaut. Rogatec.
21. „ Pri sv. Duhu**, kant. Konjice; pri sv. Emi**, kant. Šmarje; na Račjem**, kant. Maribor; pri sv. Lenartu** v slov. goricah; v Lučanih**, kant. Arvež; v Marbegu; na Oplotnici**, kant. Konjice; v Braslovčah**, kant. gornji grad; na Radgoni**; v laškem trgu**.
22. maja: V Loki**, kant. laški terg; v Olimiji*, kant. Kozje.
25. „ V Ivnici**; v Ormužu**; v Jarenini**, kant. Maribor; pri sv. Filipu**, kant. Kozje; v Rogatcu**; v Šleinici**; v Vitanji**, kant. Konjice; pri sv. Jurju** poleg Celja.
28. „ Na Radgoni**.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 6. do 11. maja. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 31 for. 35 kr. do — for.; neomikanega moravskega prediva 27 do 28 for. — kr., in omikanega 75 do 105 for., neomikanega poljskega 18 for. — kr. do 21 for. — kr., in omikanega 23 for. — kr. do 32 for. — kr.; apatinske konoplje 19 for. — kr. do 23 for. — kr., neomikane poljske 15 for. — kr. do 18 for. — kr.; žaškega hmela 200 do 205 for., avžaškega 142 do — for.; vagán deteljnega semena 37 for. — kr. do 38 for. — kr.; metelke 30 for. do 34 for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. 25 kr.; stot: ogrščičnega olja 28 for. 50 kr. do 29 for. — kr.; lenénega olja 26 for. — kr. do 27 for. — kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 11 do — for.; svinjske masti 35 for. do 36 for.; posušene slanine (špeha) 36 for. — kr. do 38 for. — kr.; masla 56 for. do 57 for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 21 for. — kr. do 22 for. — kr.; voska 120 for. do 123 for.

V Gradci od 6. do 13. maja. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 50 kr.; libra (funt): teletine 29 kr., svinjine 30 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 60 kr., masla 54 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 22 for. — kr. do — for. — kr., voska 122 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 175—185 for.; kmečki 160—170 for.; avžaški 110—120 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turščice (koruze) fr.	turščice (koruze) kr	prosa fr.	prosa kr	ajde fr.	ajde kr	fižola fr.	fižola kr	sena fr.	sena kr	slame fr.	slame kr
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
Gradec	Od 6. do 13. maja	6	69	4	35	—	—	2	20	4	50	—	—	—	—	—	—	1	46	1	25
Bruk		6	30	3	30	3	20	2	20	4	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	40	3	80	3	60	2	20	4	20	3	90	3	40	5	90	1	40	1	50
Ptuj		6	10	4	—	—	—	2	5	4	—	—	—	3	20	—	—	1	80	1	80
Celje		6	70	5	20	—	—	2	30	4	10	—	—	—	—	—	—	1	60	—	85
Ljutomer		6	—	4	—	3	30	2	70	4	—	—	—	3	60	—	—	2	—	1	40
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turščice fr.	turščice kr
		dolnjo-avstrijski vagán									
Dunaj	Od 6. do 11. maja	7	25	4	6	3	20	1	98	4	40
Pešta		6	75	3	70	2	80	1	95	4	40
Praga		6	66	4	—	4	42	2	30	—	—
Brno		6	30	4	—	3	25	2	2	4	50
Linec		7	4	4	32	—	—	2	21	—	—
Zagreb		6	38	2	95	2	62	2	37	3	30
Ljubljana		5	79	4	30	3	45	2	17	4	76
Raba		6	70	3	52	2	60	1	42	5	40
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 11. V Gradcu, 30. maja 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Oznanila osrednjega odbora.

I. Zapisnik državnih premij goveji živini,

koje se bodo pri regionalnih razstavah na gornjnem Štajerskem leta 1872 razdeljevale.

I. Razstava v **Judenburzi** dne 19. in 20. septembra.

Za rumeno belo-pleme muricodolenske živine (pomursko pleme).

23 premij v skupnem znesku 720 gold. srebra in sicer:

Za bike:	Za krave:	Za teleta:
1 premija z 60 gold. = 60 gold.	1 premija po 50 gold. = 50 gold.	1 premija po 40 gold. = 40 gold.
2 premiji s 50 „ = 100 „	2 premiji „ 40 „ = 80 „	2 premiji „ 30 „ = 60 „
2 „ „ 40 „ = 80 „	1 „ „ 30 „ = 60 „	2 „ „ 20 „ = 40 „
2 „ „ 30 „ = 60 „	3 „ „ 20 „ = 60 „	3 „ „ 10 „ = 30 „

II. Razstava v **Muravi** dne 22. in 23. septembra.

Za živino marijadvornega in marogastega plemena.

30 premij v znesku 900 gold. srebra in sicer:

Za bike:	Za krave:	Za teleta:
1 premija po 60 gold. = 60 gold.	1 premija po 50 gold. = 50 gold.	1 premija po 40 gold. = 40 gold.
2 premije „ 50 „ = 100 „	2 premije „ 40 „ = 80 „	2 premije „ 30 „ = 60 „
3 „ „ 40 „ = 120 „	3 „ „ 30 „ = 90 „	3 „ „ 20 „ = 60 „
4 „ „ 30 „ = 120 „	4 „ „ 20 „ = 80 „	4 „ „ 10 „ = 40 „

III. Razstava v **Schladmingu** 25. in 26. septembra.

Za živino marogastega plemena.

18 premij v znesku 480 gold. srebra in sicer:

Za bike:	Za krave:	Za teleta:
1 premija po 50 gold. = 50 gold.	1 premija po 40 gold. = 40 gold.	1 premija po 30 gold. = 30 gold.
2 premije „ 40 „ = 80 „	2 premije „ 30 „ = 60 „	2 premije „ 20 „ = 40 „
3 „ „ 30 „ = 90 „	3 „ „ 20 „ = 60 „	3 „ „ 10 „ = 30 „

IV. Razstava v **Ausséeju** dne 28. in 29. septembra.

Za živino marogastega plemena.

18 premij v skupnem znesku 480 for. in sicer:

Za bike:	Za krave:	Za teleta:
1 premija po 50 gold. = 50 gold.	1 premija po 40 gold. = 40 gold.	1 premija po 30 gold. = 30 gold.
2 premije „ 40 „ = 80 „	2 premije „ 30 „ = 60 „	2 premije „ 20 „ = 40 „
3 „ „ 30 „ = 90 „	3 „ „ 20 „ = 60 „	3 „ „ 10 „ = 30 „

V. Razstava v **Krieglah** 1. in 2. oktobra.

Za sivo živino muricodolenskega plemena.

41 premij v skupnem znesku 1200 gold. srebra in sicer:

Za bike:	Za krave:	Za teleta:
1 premija po 60 gold. = 60 gold.	1 premija po 50 gold. = 50 gold.	1 premija po 40 gold. = 40 gold.
3 premije „ 50 „ = 150 „	3 premije „ 40 „ = 120 „	3 premije „ 30 „ = 90 „
4 „ „ 40 „ = 160 „	4 „ „ 30 „ = 120 „	4 „ „ 20 „ = 50 „
5 „ „ 30 „ = 150 „	4 „ „ 20 „ = 120 „	6 „ „ 10 „ = 60 „

Za te razstave veljajo določila lansko leto od osrednjega odbora prijavljenega programa ter njemu pridane inštrukcije za sodnike zastran premij, kakor je vse to tiskano v 13. štev. štajersk. gospodara od lanskega leta.

II. Podpore za kmetijsko napredovalni poduk.

Visoko c. k. kmetijsko ministerstvo je dalo osrednjemu odboru v pospeh kmetijskega poduka za leto 1872 na razpolaganje 500 for. Ker se ta subvencija samo le za to porabiti smé, da se kmetijske šole preskerbé z nar potrebnišimi učnimi sredstvi ter da se dajajo učiteljem dotičnikom nagrade od 25 do 50 goldinarjev, opominjajo se krajni šolski sveti in taki učitelji, ki so zmožni, dajati kmetijski poduk, da poprosijo za podpore iz ove subvencije.

V prosilu za učne pripomočke mora se povedati, kteri da se želijo in koliko da po presežnem računu veljajo.

Učitelji pa, ki na kaki šoli dajejo kmetijski poduk in žele za to nagrado iz te subvencije, naj v dotični prošnji povedó, v kterih predmetih da bodó podučevali, kako dolgo da bo ta poduk trajal in koliko ur na teden; dokazati morajo tudi, da so se sami udeležili napredovalno kmetijskega kurza za učitelje. Po končanem kurzu imajo poročati, koliko učencev da je jih pouk obiskovalo in s kterim vspehom. To poročilo mora se po okrajnem šolsk svetu poterditi. Remuneracija plača se še le po končanem kurzu.

Prošnje se naj polagajo do 15. junija t. l.

III. Podpore v pospéh sadje- in vinoreje.

Visoko c. k. kmetijsko ministerstvo je osrednjemu odboru kmetijskega družtva za leto 1872 izročilo 3000 for. v pospeševanje sadje- in vinoreje. Ta znesek je namenjen za v podporo prizadetev strani vinorejnih družeb, potem za okrajne in občinske sadovnjake in tersnice.

Na Štajerskem obstoječe vinorejne družbe, okrajna zastopništva in občine, ki se hočejo za takovo podporo oglasiti, naj se do konca mesca junija t. l. obernejo do osrednjega odbora ter naj v svojih prosilih navedejo, kako mislijo sadje- in vinorejo pospešiti in koliko stroškov bodo dotične naredbe prizadele.

Podpora daja se samo proti pismenemu zagotovilu, da se bo po pravem namenu porabovala, da se bo od nje dajal račun, da se bodo ohranjevale in vzdrževale saditve ter poročalo o jih napredovanji.

IV. Subvencije v podporo kmetijskih poboljšil.

C. k. kmetijsko ministerstvo je osrednjemu odboru štajerskega kmetijskega družtva izročilo 1000 for. kot državno subvencijo v podporo kmetijskih melioracij ali poboljšil. S to subvencijo bi se naj plačevali stroški za pripravljavne dela k napeljavanji in ocejanji vodá in k napravi izglednih ocejališč.

Oglaša se naj do konca mesca junija t. l.

V Gradci, 6. maja 1872.

Glavni odbor štajerske kmetijske družbe.

Jože Kiegerl.

Životopis.

(Po prijaznih priobčilih gosp. profesorja Dr. P. C. Heller-ja.)

Ako zasuje mrtvaška lopata moža visoke starosti, ki si je po svojem marljivem in vspešnem delovanji prislužil pohvalo in pripoznavo strani svojih vrstnikov, bodemo ga sicer obžalovali, á mislili si, da mladeneč more in starec mora umreti. Bridko pa je, ako smertna kosa pokosi človeka v svojih nar boljih in lepših letih, moža, ki bi še lahko bil mnogokaj zaslužnega in občekoristnega storil.

Te misli so se nam vzbudile slišavšim, ka je nemila smert dne 21. novembra 1871 pobrala vsestransko poštovanega nadučitelja na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu, gospoda Jožeta Kiegerl-a. Rajnki je sicer že delj časa bolehal in je komej doživel 38. leto svoje starosti. Umerlega mnogi prijatelji in učenci bodo gotovo radi brali kratek popis jegovega življenja, ki ga priobčuje štajerski gospodar, kojemu je bil Kiegerl zvesti in marljivi sodelavec.



Jože Kiegerl.

Jože Alojz Kiegerl se je rodil 5. sušca 1834 v Schwanberzi kot sin knez Liechtensteinovega oskerbnika. Že pergodno se je pečal s kmetijstvom ter od leta 1849. do 1852. služil kot pomagalni uradnik pri knez Liechtensteinovi grajščini v Kirchberzi Tukaj si je pridobil prav dobro spričevalo, v kojem se posebno hvali jegova pridnost in spretnost v kmetijstvu in gozdarstvu. Hotel se je še dalje izobraziti in izuriti; ta želja ga prižene na svilorejni zavod štajerskega svilorejnega družtva v Baierdorfu, kjer si je kot cesarski štipendist leta 1852. priučil lepo in izverstno spričevalo. Vsled tega je dobil eno od X. zbora nemških kmetovalcev in gozdarjev ustanovljenih štipendij, da je mogel obiskati kmetijsko šolo v Gradci. Tukaj se je od prosinca 1853 do grudna 1855. tako dobro obnašal in tako lepo se učil v poljedelstvu, travništvu, vino- in sadjereji ter verdnarstvu, da je takoj po končanem uku dobil službo kot drugi vertnar na poskusilnici. Ravno tu je postal v novembru 1858. nadvertnar. Kot viši vertnar je podučeval učence na poskusilnici teoretično in praktiško v vino-, sadje- in zelinjereji kakor tudi v bčelarstvu in svilarstvu. Bivši učenec daleko čez meje štajerske poznanega pomologa in vinologa Franc Trummerja in s pripomočjo izverstne in bogate zbirke sadjinih in tertinih plemen na poskusilnici se je tako izuril, da ni bilo grozda ali sadja, kojega bi poznal ne bil. V tem obziru bil je občno pripoznana avtorittéta. Leta 1867 v novembru so ga narekli za nadučitelja na novo ustanovljeni deželni kmetijski šoli v Grottenhofu, kjer je podučeval v poljedelstvu, sadje-, zelinje- in vinoreji, v kletarstvu in gozdarstvu. Bil je izverstni učitelj; kar je učil, je dobro in temeljito zastopil; vse predmete je jasno in razumljivo razlagal. Po svoji spretnosti, marljivosti in obilni znanosti odlikoval se je med vertnarji in sadjerejci v naši deželi.

Podučeval je tudi na svilorejnici v Baierdorfu kakor pri kmetijskem učiteljskem kurzu, h kojemu je c. k. kmetijsko ministerstvo leta 1870 pozvalo 50 ljudskih učiteljev iz Štajerskega, Koroškega, Krajnskega, Primorskega in Dalmacije. Učil in razkazoval je z navadno spretnostjo o sadje- in vinoreji ter bučelarstvu.

Tudi kot pisatelja ga moramo omenjati. Štajerski gospodar in poprej izhajajoči tednik štajerskega kmetijskega družtva, kakor tudi drugi strokovnjaški časopisi imajo dovolj razprav iz njegovega peresa. Leta 1866 je dal na svitlo tudi izverstno pisano broširico o tkavski ščetici; ta knjižica ni le pri nas doma, ampak izvan Štajarske

*

občno pohvalo si pridobila. — Kmetijski družtvenosti je posvetil vse svoje moči. Bil je odbornik kmetijske poddružnice zapadnograške, odbornik štajerske vertnarske družbe in tudi ustanovnik ter gospodarski svetovalec družtva v povzdigo bčelarstva. Pri vseh teh družbah bil je izmed nar marljivejših in delavniših udov. Razun tega je bil pravi ud dunajske kmetijske družbe, nemškega in hannoveranskega sadjerejnega družtva.

Tudi zunanjih pripoznanil mu ni je manjkalo. Štajerskega kmetijskega družtva 47. občni zbor mu je priznal 11. januarja 1871. sreberno druztveno svetinjo. Pri več razstavah dobil je premije.

Vsi, ki so v kteri si bodi zadevi ž njim občevali, hvalijo jegovo temeljitost v poznanji kmetijskih reči, jegovo veliko pridnost in neutrudljivo marljivost. Kjerkoli je bilo kaj za poboljšati, ali kaj novega občekoristnega za vpeljati, povsod je stal ua kermilu. Kjer so ga ljudje poznali in čislali, mu je le malokedaj kaj spodletelo; navadno je vse dobro in vspešno izšlo, kar koli je v roke vzel.

Kar je v življenji postal in si priboril, priboril si je z neomahljivo prizadetnostjo in marljivostjo, tako da nam lahko služi v izgled.

Bolezen, ki se je ga v zadnjih letih prijela in za ktero je premalo maral, se je v zadnjem letu tako pohujšala, da tudi toplice niso več pomagale. Umerl je 21. novembra. Dva dni potem so ga pokopali na Steinfeldskem pokopališči. Njegov grob bo kmalu kinčal spomenik, kojega mu dajo postaviti jegovi tovarši in prijatelji. Od leta 1859 ožejen zapusti udovo s tremi otroki. — Naj mu bo zemljica lahka.

Mlatev z roko in mašino.

Da bi se primerjalo, koliko se da z naprežno, koliko pa z ročno mlatilnico izmlatiti, ter koliko z rokami, mlatila se je na štajerski deželni kmetijski šoli pšenica in ječmen.

Snopje je bilo precej enako; psenični snop je vagal navadno $6^{1}/_{2}$, ječmenov pa $4^{3}/_{4}$ funt.

I. Mlatev s cepcem.

Tri dobro izurjeni mlatiči so izmlatili v šestih dnevih, ko so delali 10 ur na dan, 15 kóp pšenice, tedaj vsak dan 2 kopi in 30 snopov, in v ravno toliko dneh in urah 23 kop ječmena, tedaj vsak dan 3 kope in 50 snopov.

Vsak mlatič je dobil na dan	30 kr. plače,
in za pijačo in jed	35 „
vkup	65 kr.;

po tem takem so dobili trije mlatiči v šestih delavnikih 11 for. 70 kr.

15 kop pšenice je dalo $18^{3}/_{4}$ vaganov, 23 kop ječmena pa 35 vaganov zerna; na eni vagan pri pšenici tedaj pride 62·4 kr. za mlatev, pri ječmenu pa 33·4 kr.

II. Mlatev z ročno mašino.

Pri mašini je bilo potrebno 7 oseb; dve ste jo menjoma gonile, dve ste snopje nosile, ena je snopje razvezavala, na mizo polagala in v mašino potiskala, ena je prazno slamo od mašine nosila in zadnja je to slamo na kupe devala.

Zjutraj in zvečer so vsi sedmeri skozi pol ure izmlačeno slamo raz skednja spravljali ter žito v žitnico noševali.

Z ročno mašino se je v šestih delavnikih z delom desetih ur na dan izmlatilo 63 kóp ali vsak dan $10^{1}/_{2}$ kop pšenice in 118 kop, ali vsak dan $19^{2}/_{3}$ kop ječmena. Namlatilo pa se je iz 63 kop pšenice $81^{1}/_{2}$ vaganov in iz 118 kop ječmena 184 vaganov zerna.

Stroški za mlatev so:

Sedmim delavcem po 30 kr. plače in 35 za pijačo in jed na dan znese v šestih dneh 27 gld. 30 kr.

kar se mašina zobnosi .	3 „ 45 „
vkup .	30 gld. 75 kr.

Mašina velja iz nova 200 for; od tega moramo računiti

5% obresti . . .	10 gold.
in 10% izobnoše . . .	20 „
vkup	30 gold.

Ako denemo, da se mašina tudi pri manjših kmetijah deloma doma, deloma pa od sosedov za plačo skozi 80 dni rabi, tako pride na en dan 37·5 kr. H temu moramo še pridjati 20 kr. vsaki dan za laško olje, s kojim se mašina maže; to tedaj znaša vkup 57·5 kr.

V šestih dneh se po tem takem mašina iznuca ali obnosi za 3 gold. 45 kr.

Mlatilni stroški za vagan pšenice iznašajo 37·7 kr., za vagan ječmena 16·7 kr.

III. Mlatilnica z dvema konjema naprežena.

Mlatilo se je 6 dni in po 10 ur na dan; mašini je streglo 8 delavcev. Dva sta snopje prinašala, eden je snopje razvezaval in na mlatilno mizo polagal, eden snopje v mašino vtikaval, eden prazno slamo od mašine spravljal in trije so jo na stran devali. Razun teh še hlapec pri konjih.

Konja sta bila naprežena od 7[mih] do 11[ih] dopoldne in od ene do petih popoldne.

Od 11[tih] do 12[tih] in od 5[ih] do 6[ih] so vsi

delavci namlateno zerno v žitnico in prazno slamo v kraj spravljali.

Izmlatilo se je v šestih dneh:

132 kop pšenice, tedaj na dan 22 kop pšenice.
240 „ ječmena, „ „ „ 40 „ ječmena.

Namlatilo pa se je $171^1/_4$ vaganov pšenice in $376^1/_2$ vaganov ječmena.

Mlatilni stroški so iznašali:

Osem delavcev v šestih dneh po 65 kr. 31 gld. 20 kr.
Šest konjskih delavnikov po 3 gold. 50 kr. . . . . 21 „ — „

Naprežna mlatilnica velja s colom vred in v Gradec postavljena 368 gold.; od tega zneska

5 % obresti	. 18 gold.	40 kr.
15 % obnoša	. 55 „	20 „
	73 gold.	60 kr.

Mašina se zna v soseski vsaj 80 dni rabiti,

na en dan tedaj pride	. 92 kr.	
„ „ „ oleja ½ pinta	40 „	
vkup	1 gold.	32 kr.
Tedaj v šestih dneh	7 „	92 „
vkup	60 gld.	12 kr.

Za jedan vagan spada pri pšenici . 35·1 kr.
„ „ „ „ „ ječmenu . 15·9 „

Primerjava vsakdanje mlatbe.

a) pri pšenici.

	Kope	Vagani	Stroški od vagana
Mlatba z cepcem . .	2·5	3·125	62·4 kr.
„ „ ročno mašino	10·5	13·58	37·7 „
„ „ naprežno . .	22·0	28·54	35·1 „

b) pri ječmenu.

	Kope	Vagani	Stroški od vagana
Mlatba z cepcem . .	3·5	5·83	33·4 kr.
„ „ ročno mašino	19.67	30·67	16·7 „
„ „ naprežno . .	40·0	62·75	15·9 „

Če pa primerjamo čistost mlatenja, najdemo, da se pri 100 kopah namlati:

a) pri pšenici:

Z cepcem	125	vaganov
Z ročno mašino	129·37	„
Z naprežno	129·73	„

b) pri ječmenu:

Z cepcem	152·17	vaganov
Z ročno mašino	155.93	„
Z naprežno	156·48	„

Nasledki teh poskušenj so ti le:

1 Nar draže in nar slabše je delo s cepcem; kajti tu mlatev enega vagana pšenice za 24·7 kr. više hodi, kakor pri ročni mlatilnici in za 27·3 kr. više kakor pri naprežni.

Mlatiči so sicer kolikor mogoče čisto mlatili in vendar so pri 100 kopah pšenice za 4·37 vagane, tedaj pri 100 vaganih za 3·5 vagane manj namlatili nego z ročno mlatilnico.

Vagan ječmena je za 16·7 kr. draži in pri 100 vaganih se z cepci za 2·5 vaganb manj namlati, kakor z ročno mašino.

2. Za manjše posestnike, posebno v goratih krajih naprežne mašine niso prav primerne, dró pač ročne, da bodo posli po zimi delo imeli. Razen tega se pri mlatbi s mašino bolj čisto zmlati nego s cepci.

Pri dveh oralih pšenice, na kojih prirase po 15 vaganov, znaša prihranitev

mlatilnih stroškov		7 gold. 40 kr.
več se namlati za 1·05 vagan, kar je vredno 5 gold. 60 kr.		5 gold. 88 „
	vkupni dobiček	13 gold. 29 kr.

ali 6 for. $64^1/_2$ kr. za en oral, tedaj več, kakor gruntni davek iznaša.

Ako se mlati z ročno mašino, bo zadosti, ako se dela od 7mih do 12ih in od ene do 6tih zvečer. Ni treba s svečami ali celo treskami svetiti, da se kaj ne zgodi.

Če tudi posameznjak ni v stanu, kupiti si ročno mlatilnico, naj bi to storilo več malih posestnikov skupej in na vkupne stroške. Ako na primer stopi 10 manjših posestnikov v družbo, koja si naroči ročno mlatilnico, bode vsak samo 20 gold. plačal. Mašina gre potem od enega do druzega ovih posestnikov. Da ne bo manjkalo k strežbi mašine potrebnih sedmerih delavcev, zaveže se vsak deležnik, ka bo med mlatvijo pošiljal v vsako ovih 10ih kmetij enega pomagača.

Tako si pomagajo kmetje drug drugemu in imajo pri mlatilnici težake, ki delo poznajo.

V istih kmetijah, kjer se delj časo mlati, poplačuje se pomagačem toliko, za kolikor dalje delajo kakor navadno. Ročna mlatilnica je čisto iz železa, in če se količkaj pametno ž njo ravná, nerazstrupljiva; mimo tega se dá lahko transportirati, ker ni težja kakor 370 funtov.

Priporočamo tedaj ročne mlatilnice posebno manjšim posestnikom; do Gradca postavljene veljajo 200 gold.

3. Z dvema konjema naprežljiva mlatilnica mlati vagan pšenice za 27·3 kr., vagan ječmena za 17·5 kr. ceneje, kakor cepec in pri 100 va-

ganih ječmena pa za $3^{1}/_{10}$ vagane več namlati, kakor cepec. Ta mašina je tedaj za sredme in veče kmetije, kakor za manjše občine živa potreba. Mlati pa na dan 132 kop zimskega in 240 kop jarega žita.

Tudi zna več posestnikov skupej si eno mlatilnico kupiti in tako drug drugemu pod ramo seči.

Naprežna mlatilnica velja z vsem vkup in v Gradec postavljena 368 gold.; ako jih tedaj deset posestnikov vkup stopi, pride na enega samo 36 gold. 80 kr., kar se že v enem letu pri vsaki tudi mali kmetiji poverne, ker je mlatev ceneja, hitreja in ker več izdá.

Namesto konjev se lahko naprežeta tudi vola, kar je celo bolje, ker vola bolj enakomerno stopata.

Vsa mašina se dá lahko transportirati; na vsakem dvavprežnem vozu se more peljati, kamor jo hočes; vsa teža ji je 18 centov.

Mi tedaj to mašino za vsako manjšo občino in za vekše posestnike živo priporočamo.

Isti kmetovalci, ki si hočejo kupiti eno ali drugo teh mašin, naj se brž ko brž obernejo do fabrikanta, Morica Weil-a, jun. v Frankobrodu na Majni, ali pa do podpisanega, kajti v malo mescih bodemo jeli mlatiti.

V Grottenhofu, 20. svečana 1872.

Ad. Baumgartner.

O predenici.

Že nektere številke štaj. gospodara so pravile, ktero škodo da na Štajerskem dela predenica na deteljiščih; dovoljeno mi naj bo, da tudi jaz tukaj povem, kar sem skusil pri tej zajedavki.

Od leta 1863 do 1871 sem na mojemu oskerbništvu izročeni pusti. Tares ravnal meteljko na blizo 200 oralih. Štajerska detelja namreč v mnogih krajih ogerskih planjav ne plenja dobro, ker ji manjka potrebna mokrota. Pogosto se prigodi, da tam skozi več tednov, ja celo mescev ne pade ni ena kapljica dežja.

Do leta 1867 se je meteljka prav dobro ob našala; vsaj nisem nikdar zapazil kake predenice. Leta 1867 pa je med tem ko smo jo spravljali, nastopil štirnajstdnevni dež. Ko je deževno vreme nastalo, sem že večidel meteljko pod streho imel. Na prostranosti blizu 45 do 48 oralov pa je še ležala, deloma v malih, deloma v večih kupih. Ko se je zopet zvedrilo, zvozil sem še ostale kupe domu, in meteljka je jela dalje rasti. A na istih mestih, koder so med dežjem kupi ležali, prikazala se je predenica.

Leta 1870 je ob drugi košnji zopet deževalo; predenica se je vdrugič samo na istih krajih prostirala, ki so med dežjem še z meteljkinimi kupi pokriti bili. Proti ti zajedavki rabil sem ta le pripomoček in sicer vedno z dobrim vspehom.

Čakal sem, da je predenica nekaj dorasla brez da bi bila popolnoma cvetela; potem sem jo dal po dveh zanesljivih hlapcih pokositi in tudi za dva čevlja nepoplevljene lucerne okrog predenice. Kar sta pokosila, sta takoj in hitro raz lucernišča z garami odpeljala. Zemlja, kjer je stala predenica, se je potem z motiko prekopala, pa tako, da se lucernine korenine niso poškodovale.

Drugokrat sem po nasvetu enega prijatelja navozil na pokošeno predenišče za čevelj visoko lego konjskega gnoja, ki je tam obležal do pomladi.

Končno pristavljam, da je predenica povsod zginila, kjer so se ova opravila pridnostjo in pazljivostjo opravljale.

V Gradci, 1. aprila 1872.

F. L. Schimkowitz,
kr. ogerski oskerbnik.

Vinorejna družba v Radgoni.

Dne 29. aprila je vinorejna družba Radgonski pri obilni udeležitvi svojih udov tretjo plenarno sejo. Narprej se je naznanilo, ka so vse šestere poskusilne gorice z v štev. 5 štaj. gospodarja navedenimi trtnimi plemeni že nasajene.

Da se dobi za družtvene namene čisto okoreninjeno trsje, sklenilo se je po nasvetu podpisanika enoglasno, naj ovi društveniki, ki imajo svoje gorice v vinorejnem okraji Radgonskem, napravijo tersnice ter vsak naj nasadi v spomladi 1873 6000 reznikov, kojih pleme bo družtvo odločilo ter je na stroške državne podpore nakupilo.

Svojo dotično pripravljenost so takoj izrekli gospodje grof Wurmbrand, plem. Kodolič, vitez Hempel, Antauer, Dr. Bouvier in grajščina Negovska in Brunnseeska.

Družtvo bo po tem takem prihodnjo leto 42.000 reznikov nasadilo in dve leti pozneje imelo blizo 22.000 okoreninjenih tert, s kterimi zna tri orale posaditi.

Te tersnice družtvu ne stanejo visoko, ker samo reznike kupuje. Pa tudi posameznim družtvenikom malo truda prizadenejo, kajti ne bodo obširne. Po mojem nasvetu se je na dalje izvolil štiriudni odbor, ki ima obdelovanje in ravnavo ne le v poskusilnih goricah ampak tudi v tersnicah nadzorovati in voditi ter včasih o temu poročati.

K udeleževanju pri svetovni razstavi bodo društveníki kolikor mogoče pripomagali.

Koncema se je odobril Kodoličev predlog, v enakosti z vinorejnim družtvom mariborskim prositi visoki deželni odbor, naj dovoli, da pivnica mariborske vinorejne šole prevzame opravilo kot društvena pivnica.

V Brunnseeju, 30. aprila 1872.

Alojz Werk.

Konjski sejem v Gradci 11. maja 1872.

Četrtega majnika smo imeli v Gradci prvi konjski sejem na prostim polji. Postavilo se je bilo 525 konj, izmed kojih je bilo 76 celakov. Nekteri so bili prav cenevredni. Škoda, da se ni zapisovalo, koliko konj in po čem je prodanih bilo. Kolikor smo izvedeli, se ni veliko prodalo; a kar se je prodalo, je šlo prav visoko. Tako je kranjska komisija kupila rujavega celaka Pincgavskega plemena, kojega je prignal znani konjerejec gosp. Ignac Hófer iz Irdninga, za 800 for. Štajerska deželna komisija si je sicer dala postaviti na pregled več žrebcev, kupila pa ni nobenega, ker so bili predragi. Naprežni težki konji, celaki in kobile so se prodajale po 500—600 gold. Premijiralna komisija je ogledavala 44 kobil in 35 nad leto starih žrebet. Premije so dobili:

A. Za kobile.

30 gold. srebra: Gosp. Matija Budia iz Vanofec.
25 „ „ „ Miha Hödl iz nove vasi.
20 „ „ „ Franc Wencl iz Lannah.
15 „ „ „ Boštjän Keinz iz Spatenhofa.
12 „ „ „ Matija Kahr iz Lannah.
10 „ „ „ Alojz Matzer iz Pirhinga.

B. Za žrebeta.

20 gold. srebra: Gosp. Anton Ornig iz Thondorfa.
15 „ „ „ Šimej Mitteregger iz doljnih Premstét.
10 „ „ „ Franc Wolf iz Lichendorfa.
10 „ „ „ Jože Gotthardt iz Pölza.

Vsa premijirana žrebeta bila so norijskega plemena.

Ne le meščani, ampak tudi kmečko ljudstvo je trumama obiskalo sejem, tako da je bilo gibanje na njem prav živahno.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Osrednji odbor štajerskega kmetijskega drnžtva je v svoji seji dne 6. maja prvega podpredsednika Maks barona Washingtona izvolil za odposlanca štajerskega kmetijskega družtva pri agraričnem zboru, kterega je kmetijsko ministerstvo mesca novembra t. l. pozvalo na Dunaj.

V Gradci, 8. maja 1872.

Glavni odbor štajerskega kmetijskega družtva.

Izleček

iz sejnega zapisnika od 8. aprila 1872.

Nar važniše točke, o kojih se je obravnavalo, so:

1. Sklene se, od c. k. kmetijskega ministerstva osrednjemu odboru poslane knjige: „Našim kulturnim rastlinam škodljive zaželke, spisal Gustav Künstler“, in „pšenična poškodovalka Chlorops taeniopus Meig.“ od profesorja Dr. Maks Novickega razdeliti med učitelje na napredovalnih in ljudskih šolah ter v enaki namen nakupiti nekaj iztisov Dr. Nördlingerjeve knjige pod naslovom: „Nar imenitniši sovražniki poljedelstva.“ Sklene se tudi, v posebni razpravi v štaj. gospodarju okrajne in krajne šolske svete opazljive storiti na Künstlerjevo in Nördlingerjevo knjigo.

2. Glede dunajske svetovne razstave napravi se skončatek, da dobi posebni šesteroudni odbor pooblastilo, da sme imenoma glavnega odbora vse kmetijske zadeve definitivno reševati in za posamezne predmete, n. pr. hmelj, lan, deteljno seme, tkavske ščetice napravljati izložbine zbirke.

3. Nasvetovane premembe v določilih glede licitacij plemne živine izroče se živinorejnemu odboru v poročilo pri prihodnji seji.

4. Družtvena pogodba z gosp. P. M. Feuserjem, kot potovalnim učiteljem za Štajarsko se prekliče.

5. Zastran od nekterih poddružnic glede štajerskega gospodarja prijavljenih želja se sklene, tudi za vprihodnjič držati se sedanjega programa in sicer z posebnim ozirom na praktiške kmetom lože razumljive predmete.

6. Travniški inženir je družtvu svojo službo odpovedal, kar se na snanje vzame.

Poddružniška poročila.

Poddružnica Ptujska. Dne 7. aprila t. l. smo imeli mnogo obiskovano sejo, koji je predsedoval prvomestnik Müller ter poročal o 48. občnem zboru. Potem je perovodja gosp. Rodošek pravil o denarnem nasledku od ptujske poddružnice lansko leto napravljene razstave. Dobiček iznaša 1500 gold. ki so zdaj obrestonosno v ptujski hranilnici položeni. Temu je sledilo poročilo o dunajski svetovni razstavi; poročevalec se je v svojem govoru oziral na zgodovino izložeb sploh ter povdarjal važnost svetovne razstave za štajersko vinorejo in vinotržtvo in je priporočal, da bi se od mariborske komisije ustanovljeni fond z ozirom na ta izložbini oddelek zadevajoče zdatne stroške kolikor mogoče podpiral. Enoglasno sklene poddružnica, za ta fond plačati 100 gold., ter na svoje stroške štiri bolj intelligente kmečke osebe iz Ptujskega okraja k svetovni razstavi poslati na Dunaj. Potem se od 48. občnega zbora posestnikoma Ignac Leskošek in Franc Vibmer prisojena pripoznalna diploma nazočema izročita, pri kteri priložnosti predsednik povdarja zasluge, koje sta si imenovana gospoda za povzdigo vino- in sadjereje v našem okraji pridobila. Med zborovanjem so poddružnikarji vpisali za zdaj 229 gold. za izložbini fond.

Razne stvari.

Naznanila.

Za poskusilniški vrt hrvatskoslavonskega kmetijskega družtva v **Zagrebu** išče se vrtnar, ki je teoretično in praktično v sadje-, vino-, zelinje-, bčelo- in sviloreji izurjen ter nemškega in slovanskega jezika popolna zmožen.

Plača 400 for., potem 10% vseh iz vrta prodanih reči in prosto stanovanje.

Obložena prosila se naj do 30. maja t. l. pošljejo glavnemu odboru hrvatskoslavonskega družtva.

Na enorazredni šoli pri **sv. Doroteji** blizo Dornave v šolskem okraji Ptujskem se oddaja učiteljska služba z letnim dohodkom 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti in dosedanjem službovanji obložena prosila pôtem okrajn. š. sveta pošljejo do 10. junija t. l. krajn. š. svetu pri sv. Doroteji blizo Dornave (pošta Ptuj) ter naj tudi dokažejo, ka so slov. jezika v pismu in govoru popolnoma zmožni.

Na dvarazredni šoli pri sv. **Andraži v Leskovcu** v šolskem okraji Ptujskem se oddaja podučiteljska služba z letnim dohodkom 240 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti in dosedanjem službovanji obložena prosila pôtem okrajn. š. sveta pošljejo do 30. junija t. l. krajn. š. svetu pri sv. Andraži ter naj tudi dokažejo, ka so slov. jezika v pismu in govoru popolnoma zmožni.

Na enorazredni šoli v **Svetinjih** v šolskem okraji **Ormužkem** se oddaja učiteljska služba z letnim dohodkom 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti in dosedanjem službovanji obložena prosila pôtem okrajn. š. sveta pošljejo do 20. junija t. l. krajn. š. svetu v Svetinjih (pošta Ormuž), ter naj tudi dokažejo, ka so slov. jezika v pismu in govoru popolnoma zmožni.

Na enorazredni šoli pri **sv. Lenartu v šolskem okraji Ormužkem** se oddaja učiteljska služba z letnim dohodkom 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti in dosedanjem službovanji obložena prosila pôtem okrajn. š. sveta pošljejo do 10. junija t. l. pri krajn. š. svetu v šent Lenartu (pošta Velika nedelja) ter naj tudi dokažejo, ka so slov. jezika v pismu in govoru popolnoma zmožni.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 3. do 13. junija 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

3. junija: Pri novi cerkvi**, kant. Celje; na Tinskem**, kant. Šmarje.
4. „ V Rihenburzi**, kant. Sevnica; v Vidmu*, kant. Brežice.
6. „ V Loki**, kant. Laško na bregu, kant. Ptuj.
7. „ Na Travniku*, kant. Ivnica.
8. „ Pri sv. Martinu** blizo Slov. gradca; pri sv. Miklavžu**, kant. Kozje.
10. junija: V Gajrah**, kant. Laško; pri sv. Marjeti na Podravji**, kant. Maribor; v Piljštajnu**, kant. Kozje; pri sv. Primužu**, kant. Celje; v Trebovljih**, kant. Laško.
13. „ Pri sv. Andraži v slov. goricah; v Blanci, kant. Sevnica; na Kozjem**; pri sv. Duhu, kant. Konjice; v šent Janži**, kant. Slov. gradec; v Brežicah**, v Rogatcu**; v Žavcu**.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 21. do 25. maja. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 31 for. 35 kr. do — for.; neomikanega moravskega prediva 27 do 38 for. — kr., in omikanega 75 do 105 for., neomikanega poljskega 18 for. — kr. do 21 for. — kr., in omikanega 23 for. — kr. do 32 for. — kr.; apatinske konoplje 19 for. — kr. do 23 for. — kr., neomikane poljske 15 for. — kr. do 18 for. — kr.; žaškega hmela 185 do 190 for., avžaškega 140 do 145 for.; vagán deteljnega semena 32 for. — kr. do 33 for. — kr.; metelke 40 for. do 42 for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. 50 kr.; stot: ogrščičnega olja 28 for. 50 kr. do 29 for. — kr.; lenénega olja 26 for. 50 kr. do 27 for. — kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 12 do 13 for., moravskih 11 do 12 for.; svinjske masti 35 for. do 36 for.; posušene slanine (špeha) 35 for. — kr. do 36 for. — kr.; masla 56 for. do 57 for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 21 for. — kr. do 22 for. — kr.; voska 120 for do 123 for.

V Gradci od 21. do 25. maja. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 46 kr.; libra (funt): teletine 27 kr., svinjine 31 kr., neposušene slanine 35 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 65 kr., masla 55 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 22 for. — kr. do — for. — kr., voska 123 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 195—200 for.; kmečki 190—195 for.; avžaški 150—155 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 21. do 27. maja	6	69	4	14	—	—	2	22	3	92	—	—	—	—	—	—	1	85	1	2
Bruk		6	65	3	80	3	50	2	35	4	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	40	3	80	3	70	2	15	4	40	4	—	3	90	5	90	1	40	1	50
Ptuj		6	15	4	—	3	50	2	—	4	—	—	—	3	10	—	—	1	60	1	20
Celje		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	—	4	—	3	70	2	30	4	10	—	—	3	60	—	—	2	—	1	40
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr.
Dunaj	Od 21. do 25. maja	7	25	4	17	3	30	2	16	—	—
Pešta		6	85	3	65	2	80	1	75	—	—
Praga		6	69	4	—	3	10	2	37	—	—
Brno		6	53	4	6	3	34	2	15	—	—
Linec		7	—	4	22	—	—	2	40	—	—
Zagreb		6	39	2	95	2	65	2	37	—	—
Ljubljana		6	77	4	27	—	—	2	20	—	—
Raba		7	—	3	60	2	75	1	84	5	40
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 12. V Gradcu, 13. junija 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Zbor štajerskih zadrug

dne 22. maja 1872.

Dne 22. maja t. l. je bil v deželni dvorani v Gradci vsled povabila Kindberškega posojilnega družtva zbor, pri kojem se je pogovarjalo o marsikterih za napredovanje in razvoj avstrijanskih zadrug važnih vprašanjih. Temeljito pretresovanje teh vprašanj je bilo ravno sedaj živo potrebno, ker je vlada poslanski zbornici državnega zbora predpoložila načrt zadružtvene postave. Pozvani so bili k temu zboru poslanci posojilnih družeb v Kindberzi, Firštenfeldu, Lučanih, Slov. Bistrici, Pölavi, Gleisdorfu, Ljubnu, pri sv. Ruprehtu, v Jarenini in graški okolici, produktivne asocijacije malarjev, krojačev in zidarjev, povžitnih družeb v Neuberzi in Marijinem Celji.

Gospod baron Robert Walterskirchen pozdravlja zbor v imenu Kindberškega družtva; potem se izvoli gospod deželni odbornik Dr. Fleckh za predsednika in gosp. Stefanovič podpredsednika.

Prva točka dnevnega reda se je glasila: Jeli želeti, da se pri osebnih zadrugah fakultativno pripušča omejeno poroštvo?

Razpravljanje o nji je pričel gospod baron Walterskirchen s sledečim govorom:

„Ne le deželni zbor, ampak tudi kmetijsko družtvo je svojo željo po zadružtveni postavi izreklo v rezolucijah in peticijah; oboje je povdarjalo, da bi postava po načelih severonemške nar bolje bila.

Pri teh rezolucijah in peticijah je deželni zbor dal se voditi od premisleka, ka je ova severonemška postava nar primerniša in da ima nar veče praktiške rezultate in nasledke, na drugi strani pa tudi, ka je enotno postavodajstvo zastran trgovstva po ovih deželah, ki so nam v gospodarskem in političnem obzíru nar bliže, previsoke koristi. Kdor pozna razmere po Nemškem, ne bo dvomil, ka bo ova severonemška postava svojo veljavo v kratkem na vse nemške dežele raztegnila. Tim bolj moramo želeti, da bi se tudi pri nas na Avstrijanskem kolikor mogoče enaka vvedla.

C. k. vlada je predpoložila načrt zadružtvene postave v ustavnopravo obravnavo. Ta vladini čin pozdravljamo z visokim veseljem; kajti z ovo postavo íma mladi ustroj modernega občevanja, osebna zadruga, zadobiti svoj privatnopravni položaj, med tem ko je dozdaj za svojimi sestrami, trgovskimi in akcijskimi družtvi zaostajala.

Ljudem in jih marljivosti se naj brez ozira na to, imajo li lastni kapital ali ne, mogoče stori, da si ako se združijo v dosego materijalnih koristi, pridobé vsaj nektere sredstva, s kterimi kapital vlada, posebno pa kredit.

Ta postava bo veliko pripomagala, da se socijalno vprašanje svoje nevarnosti iznebi, ona bo storila, da ne bodo mali posestniki od leta do leta bolj ubožali ter se v težake brez imetka spreobračali. Postavila pa bo tudi proste delavce na isto pot, po koji zamorejo postati samosvoji in gospodarji, ako so pošteni ter z zaupanjem v sami sebe in s pogumom delajo.

Vse to pa se zna doseči, kakor jaz menim, le pod posebnimi pogoji.

Kakor posameznjak nič ne doseže, ako nič ne zastavi, tako tudi cele korporacije i družtva nič ne bodo opravile, ako se ne naslonijo na načelo neomejenega poroštva i odgovornosti. To načelo pa ni v račun vzel ovi postavni načrt; zakaj ta govori tudi o osebnih zadrugah z omejenim poroštvom. Po mojih čislih pa je le neomejeno ali solidarno poroštvo t. j. če vsi za enega, in eden za vse dobro stoji, isti steber, na kojega se morajo naslanjati osebne zadruge, če hočejo, da bi kaj vspeha imele.

Resnične se besede pesnikove:

„Kdor nej se života tvegal nikdar,
Za ceno mu bilo njegovo nej már".

Družtvo na delnice daja vsakemu, ki ž njim v zvezo stopi, vse svoje vplačane in nepreklicalne vložine za varnost. Osebna zadruga nima take varnosti; zakaj brez ozira na to, da hoče za svoje ude še le doseči, s čím delniško družtvo začne, namreč kapital, razločuje se tudi v tem od delniškega družtva, da zna vsak društvenik iz nje, kedar mu je volja, izstopiti in svojo ali popolnoma ali deloma vplačano vložino nazaj tirjati. Brez solidarnega poroštva pridejo upniki tacega družtvo v nevarnost, da jim dolžniki izpred oči zginejo, ali pa da so primorani, svoje vložine pôtem mnogih pravd si pritirjati. Kakor hitro ena taka zadruga z omejenim poroštvom razpade ter svoje upnike v škodo spravi, bodo škodo trpele tude vse druge enake zadruge, ker bodo upniki vložine vsi na enkrat nazaj jemati začeli. Kakor zna e n a iskrica veliki plamen vžgati, enako zamore e n a samo slabo vredjena zadruga sto drugih pokopati.

Ako pa je ustanovljeno neomejeno poroštvo, ako stoji vsak vložnik za vse in vsi za enega in če zadruga vkljubu temu i vkljubu previdnemu in vestnemu vodstvu vendar le razpade, ne zgubijo upniki svoj denar. Kredit ostalih zadrug ostane neomajen.

Premisliti moramo na dalje, ka se nam vloge pri posojilnicah z omejenim poroštvom ravno zavoljo pomanjkanja varnosti dozdevajo kot dobrote in miloščine.

Teh pa ne potrebujemo.

Ponosna samozavest mora biti naši prapor. Sami si moramo pomagati. Če nam kdo kaj posodi, naj on to stori, ker vé, da je pri nas dobitonosno in brez škode položeno, ne pa da bi nam dobrote skazoval. Na lastnih nogah hočemo stati; h temu pa nam treba trdnega stališča, namreč neomejenega solidarnega poroštva. Isti, ki se tega bojijo, naj ostanejo zunaj osebnih zadrug. Tudi brez jih bodemo živeli. Smešno se mi zdi, da se hoče postava, koje prvi namen je, rešiti delalne moči od prevladalnega kapitala, zopet nar prej na kapitaliste ozirati.

Prosta konkurenca in ves denašnji gospodarski način je vsem nepremožnim jako nevaren. Prejšni družtveni običaji so se premenili; prej se premožni sicer ni lahko obogatel, pa tudi ne lahko ubožal; dandanes je pesem drugačna. Vse to je preminulo — je umerlo in nobeni ga ne bode oživel. Pretekli dnevi nikolj se ne vračajo. Vsaki posamezni postal je prost; svobodno se vsaki povzdigava, svobodno pa tudi pogrezava. Nobena roka ga ne drži, če pada in pade.

Kola velike mašine zdaj navadnega občenja se vedno in neprestalno naprej pomikajo, tišuce i tisuče pod seboj razdrobljajoča. Velike ribe požirajo male. Slabi íma samo en pripomoček, braniti se močnejšega, namreč ta, da se sam ojači in močen postane. To se pa tudi da napraviti: sto slabih á združenih k e n e m u cilju in namenu ima gotovo toliko moči i veljave kakor eden močnež. Prosta zadruga mora premagati sredmodobne cehe, ako njeni življi znajo rabiti prave pripomočke, ako znajo vžgati žerjavico, ki navdihne mertudno maso s življenjem. „Eden za vse, vsi za enega" — ta pregovor je pomenljivejši, kakor bi si to marsikdo mislil.

To stavimo nasproti načelom modernega kapitala — in ga v našo službo silimo; s tim bodemo prevrgli zlato tele, h kojemu pridnost, poštenost in delalnost tako pogosto brez vsega vspeha moli.

Proti zahtevi, da se morajo zadruge konstituirati le na podlagi neomejenega poroštva, se ugovarja z načelom svobode i prostosti. Jaz pa tam ne morem najti prave svobode, kjer se odteguje naravnim, pravnim in gospodarstvenim konsekvencam ali nasledkom svojih djanj. Zadosti se mi zdi svobode, ako ima vsaki voljo svojih djanj. Če pa kdo kako djanje včini, mora tudi za jegovo konsekvenco vedeti in jo na se vzeti.

Konsekvenca ali nastopek pristopa k posojilni zadrugi pa je, da vsaki prevzame tudi neomejeno poroštvo.

Kdor dolge dela, prevzame dolžnost, je poplačati; kdor se pa ti dolžnosti odtegniti zamore, ta ne dela več svobodno, ampak beseda za takovo činitev glasi se cisto drugače.

Poglejmo enkrat po Evropi in pazímo na vspeh posojilnih zadrug z omejenim in takih z solidarnim poroštvom.

Na angležke zadruge se opirajo, ki zagovar-

jajo omejeno poroštvo. Angležke zadruge so mogočne i imenitne, če ravno nimajo nerazdeljnega poroštva. Kedaj pa so angležke zadruge do denašnje mogočnosti dorasle? — V dobi, ko je vladala solidarno poroštvo zahtevajuča postava, — pred letom 1862. Od tod pa, odkar je nova postava, hodijo rakovo pot. Izmed 1375 zadrug (kakor je Morrison angležkemu parlamentu poročal 4. aprila 1871) je jih v zadnjih letih razpadlo 406. Angležke družbe tudi same spoznajo, da je nekaj gnjilega med njimi; to je razvidno iz prve točke v programu za zbor angležkih zadrug leta 1871. Ta prva točka namreč praša, kaka bi se dala nezadostojna kreditna podlaga primerno predrugačiti i poboljšati; praktični Angleži pa ne tratijo časa z razgovarjanjem nevažnih vprašanj.

Na Francoskem je nesrečna vojska skoro vse zadruge poteptala Zbrisane so, kakor da bi nikolj obstale ne bile. Vsi življi in elementi, kojim vsaka nova fabrika, vsaka nova železnica, vsako novo podvzetje velevno kliče: „združite se“ — so osamljeni in v drobtine raztrgani. Zavest odgovornosti na francoskih tleh nikdar ni posebno se razcvetala; od velikaša do prostaka menijo francozi, ka nadomestijo frazami in strastjo, kar se le z resnobo, delalnostjo in konsekventno prizadetnostjo doseči zamore.

Neomejeno poroštvo francoskim zadrugam ni bilo všeč; hotele so dobitek brez vložin, žeti so htele, brez da bi bile sejale; bratovstvo in vzajemno pomoč so sicer lepo opevali; kjer bi jo pa imeli dejansko pokazati, tam je vsak le na svojo kožo gledal ter odgovornost za svoje čine drugim na rame nalagal.

Načelo omejene odgovornosti in poroštvo je francoske zadruge v nič spravila; v mirnih časih bi še znabiti veljalo, burni i vojni pa ga podero, kakor veter slaba drevesa. Kako pa je to v severni Nemčiji? Vsako malo mestice ima svoje zadruge, v kojih nepremožneži najdejo, kar jim treba.

Te zadruge niso nježne rastlinice, kojim vsaki protivni veter škoduje, ampak krepka drevesa z mogočnimi korenikami, kakor hrastovi v nemških gozdovih. Ne škoduje jim niti mraz, niti nevihta in burja. Te zadruge so selišča, kjer se dolžnosti zvesto izpolnjujejo, kjer se vadijo in čislajo vse lastnosti, ki so podlaga samočesti i zadovoljnosti.

Kdor hoče v tako zadrugo vstopiti, se ne praša, koliko da glešta, ampak kakši človek da je. Ko bi tudi svoje premoženje v mernikih meril, ne bodo ga sprejeli, če je njegov značaj le količkaj omadeževan. Terdna vez veže vse zadružtvenike: načelo: vsi za enega, eden za vse je središče posameznih interes. Severonemške zadruge stoje na krepkejem stališči, nego sredmodobni gradovi.

Dobrodejno je teh zadrug pozitivno delovanje, za vsakega, ki ga je v bližini opazeval, posebno v naših dnevih; kajti dandanes se je vdomačila navada raztrošenja in negacije. Današnje prekucijé bodo na jih kakor na mogočni skali se razrušile.

Vzemite pa severonemškim zadrugam jih element, vzemite jim solidarno poroštvo, in vi včinite to, kar se zgodi ribi brez vode, ptiču brez zraka; gradovi rednosti, napredka, pridnosti i pravega bratovstva se poderó v razvaline.

Na Bavarskem imajo postavo, ki enaka avstrijanskemu, načrtu pripušča omejeno poroštvo. A prepričanje o neogibni potrebi neomejenega solidarnega poroštva je tako globoke korenine med ljudstvom pognalo, da se le tu in tam kaka zadruga snuje po bavarski postavi. Ko se je ta postava v bavarski kamori pretresovala, prosile so mnoge zadruge iz Palatinata, naj bi se vzdrževalo načelo obligatnega solidarnega poroštva. Ker pa bavarski postavodajatelji niso znali pravih potrebšcin, tudi niso jemali ozira na ove prošnje. Da pa vkljnbu temu postava nima slabih nasledkov, izvira od tod, ker — oprostite besedo — so zadruge večidel bolj pametne, kakor, so bili postavodajatelji in ker si same nalagajo sólidarno poroštvo.

Ali bi se pa to tudi pri nas tako godilo, ko bi to postava pripuščala? Mislim da ne. Zadružtvenost je pri nas še jako mlada. Misli o njeni važnosti i o pogojih jih napredovanja jako različne. Vsak bi raji nar manj odgovornosti na svoje rame jemal. Zarad tega stavim predlog: „Omejeno poroštvo pri zadruhgah se dozdaj nikje ni dobro izkazalo; skusimo tedaj pôtem peticije, da se v sedaj poslanski zbornici predpoloženi zadružtveni postavi spravi k veljavi načelo izključljivo neomejenega solidarnega poroštva.“

Ta predlog podpira tudi gospod profesor Heller in pristavlja, da bi se graška posojilna zadruga preje razišla, kakor bi v nemar djala solidarno poroštvo. V tem smislu govoré tudi gospodje grof H. Attems, Schlumpf, Dr. Tauschinsky, baron Zschock in Stefanovič. Deželni odbornik Pairhuber pa povdarja potrebo vzbujati čutstve vzajemnosti. Predlog se sprejme enoglasno.

---

*

Verti za zelinje v Nussdorfu.

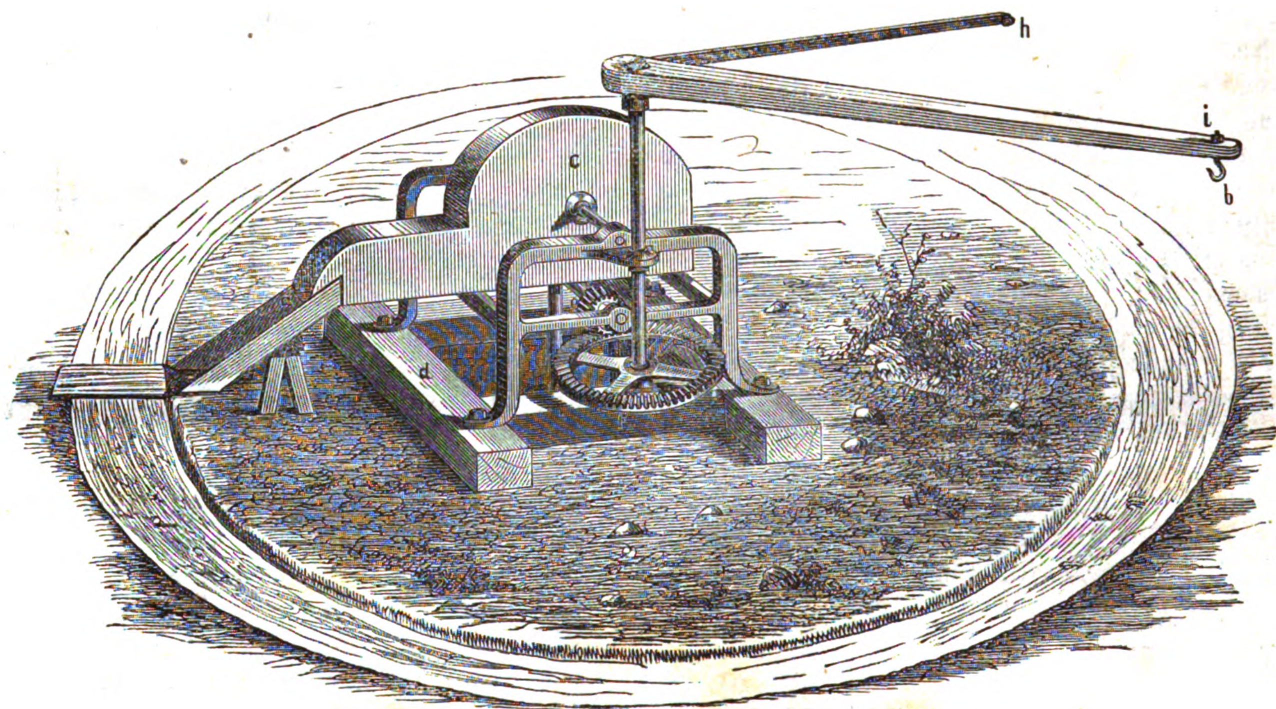
Zelinjereja je nar izobraženiši oddelek vsega poljedelstva. V obširni meri se nahaja, kjer je prebivalstvo naraslo. Zelinjereja je intenzivno poljedelstvo in stori nam mogoče, da iz zemlje veči dobiček potegnemo, kakor z navadnim žitom.

Zelinjereja se je se vé da posebno okoli velikih mest izobrazila, koder drago ležišče posebno intenzivne kulture zahteva. Ker se zelinje lahko proda, gnojilstvena sredstva lahko dobijó je ludi blizo mest zelinjereja na visoko stopnjo stopila.

Tako so nastali velikanski verti za zelinje okoli mest Petrograd, Berlin, New-York, London, Paris, Brüssel. Tudi Dunaj za drugimi mesti ni zaostal. Njegovi verti so mestu deloma na severovzhodu, deloma v severozapadu blizo Nussdorfa.

Kdor se je že enkrat vozil iz Dunaja proti Klosterneuburzi, je gotovo zapazil obširne Nussdorfške verte za zelinjerejo. Čeravno vsa ta prostrana tla včasih pod vodo stopijo in čeravno se za en oral na leto 180 fl. mitnine ali štanta plačuje so ti verti ne le dobitonosni, ampak ti vernarji si kupujejo še pumpe ali vodovlake čez 200 fl. da lože shajajo z delom.

Ta vodovlak (podoba 2) stoji navadno na kakem umetno napravljenem hribčeku, da se voda od tod na vse strani in v vse grede lahko odteka. Štepihi niso globeje od 3 sežnjev in dajajo dosti vode. Vodovlak je zvezan z napresžnico, kojo goni konj. Konji so tako napreženi i navajeni, da s zavezanimi očmi vedno enakomerno okoli pumpe v krogu stopajo. Ti vodovlaki so čisto iz železa in leže na lesenih ležajih. Po leti rabijo se zgodaj v jutru in proti večeru.



V podobi pomenja: *a* kraj, kjer voda odteka, *b* kljun, kjer se konj napreže, *c* plehasta omarica, *d* leseni ležaj; *e* in *f* so kolesa, ki prav za prav vodovlak gonijo; *h* pa drog, ki se h komatu priveže, da konj iz kroga ne stopa.

Cela mašina stoji blizo $3^1/_2$ nad zemljo in je 6 do 7′ široka, drog pa, h kojemn se konj naprega, je 12 do 15′ dolg. Voda teče povsod, kjer se graben odprt pusti. Če se ta graben ali jarek z perstjo zadela, teče v druge, tako da se dá voda voditi, kamor jo imeti hočeš. V jarkih znajdejo se zopet 3 ali 4 sežnje narazen jame, v koje se voda nabira in iž njih z plehastimi lopatami na bližnjo zelišče škropi. Tako se ogibajo mudnega dela s škropivnico ali polivačko. Ovo polivanje je pa za rastline tudi bolj priležno in zasluži posnemanje. Verti za zelinje v Nussdorfu so z nizkimi plotovi ograjeni. Vsak ima prost hram, nekaj parnikov in jamnišnic, v kojih se redi prgodno zelinje in zimsko hranjuje.

Vertnarji so od sivega jutra do poznega večera nevtrudljivo pridni i delalni. Kdor jih je videl delati, mora reči, da svoja opravila z mnogo spretnostjo in skerbnostjo opravljajo. Vse grede so skozi vse poletje z zelinjem napolnjene. Komaj

je greda potrgana, že se pripravlja k drugi saditvi. Gnoji škropi, groba in pleve se pogosto, da tim hitreje raste. Po tem načinu se na eni gredi tri- 4krat sadi in seje in ravno tolikrat dolj spravlja. Le tako je mogoče, visoke štantnine plačevati. Navadno se ravná solata, selar, zelje, luk, česen, šnitlek, koleraba, bob, spinača, kumare ali murke i. t. d.

Kakor smo slišali, ne bodo Nussdorfski verti dolgo na sedanjem prostoru ostali; zakaj Dunajsko mesto se zmirom razširja; kjer so zdaj še polja in verti, bodo kmalo stale palače in hiše. Verti se bodo morali nazaj pomakniti proti Klosterneuburgu.

H. Goethe.

Prašanje glede rujavih hroščev (Maikäfer).

Občno je znano, ka rujavi hrošči delj časa — več let — potrebujejo, da se iz jajčik pokažejo popolni kebri. V toplejih krajih južne Nemčije in planinskih dežel, potrebujejo tri leta, v severni Germaniji kakor v viših in bolj hladnotnih okrajih južne Nemčije pa štiri leta, da se iz jajčik narede ličinke ali ogerci in iz teh popolno izraščeni kebri. Od tod tudi izvira, da teh kebrov v nobenem letu ne manjka, da pa le vsako tretje ali četrto leto, kakor so pač krajne razmere, v velikih tropah se prikažejo in tudi veliko škodo delajo z objedanjem listja, cvetja in mladega sadja. Skušnja uči, da se ti hrošči ne pokažejo povsod v enem in istem letu v tolikih trumah; v Gradci na primer jih je letos gomeznelo, v drugih krajih pa zopet lani ali predlanskem.

Vsaki donesek k dopolnitvi naših véd o životarenji škodljivih mrčesov je važen; želeli bi tedaj kolikor mogoče natančnih priobčil o rujavih hroščih na Štajerskem, da bi se zvedlo, ali se po vseh krajih v enem in istem letu prikazujejo, ali je doba jih spremenitve povsod enaka, ali pa, kakor mislimo, da na spodnjem Štajerskem vsako tretje, na gornjem pa vsako četrto leto nastopijo!

Dovoljujemo si tedaj, poprositi vse iste častite bralce štajerskega gospodarja, ki so si hroščeva leta žapisovali, naj nam prijavijo svoja opazila, misleči, ka bo nam po tej sestavi mogoče, tako podati imenitni donesek k spoznanji naše domovine. Upamo tedaj, ka bo se naši prošnji vsestransko ustreglo. Vsem prijateljem kmetijstva in dežele, ki kodo to storili, se že v poprej srčno zahvalujemo.

V Gradci, 1. majnika 1872.

Wilhelm.

Nasvet, kako v okom priti poselski neporednosti.

Po vsej deželi glasé se pritožbe o pomanjkljivosti naše poselske postave, pod ktero pomanjkljivóstjo nar bolj terpi kmečko prebivalstvo.

V zadnjem deželnem zboru se je o tej reči sicer poveršno govorilo, a sklenulo se ni nič, ampak naročilo se je deželnemn odboru, da naj ovo postavo pregleda in prihodnjemu zboru stavi dotične predloge.

Pri tej priložnosti opozornjem na zlorabo „likofa“ ali are. Znano je, da mora gospodar po postavi poslu dajati likof ali aro; ta navada bila je pametna, dokler je bilo število gospodarjev po deželi v primeri s številom poslov. Ara ni imela druzega pomena, kakor da je gospodar ž njo zastavil se, ka bo posla dotičnika k novemu letu v svojo službo vzel. Dandanes pa se je ova razmera narobe obernula. Mnoge železnice in fabrike potegnejo na se večino vseh težakov, tako da se je število delalnih sil za poljedelstvo zdatno ponižalo.

Iz tega sledi, da vsak le količkaj pridni posel lahko službo dobi, ako sploh delati hoče. Zalibože je mnogo takih, ki raje vagabundirajo in toliko likofov jemljejo, kolikor jih dobijo.

Navada, posle zalikofovati, kakor to veleva poselska postava, sedanjemu času ne pristova več; ali ni narobe svet, da mora naseljeni kmet z obširnim posestvom dajati zastavo poslu, ki čestokrat nima druge lastnine, kakor kar na sebi ima, med tem ko kmet od sovjega posla nima nobene zastave in vsled tega pogosto ne vé, kjer bo ob novem letu iskal zalikofovanega posla? Kajti ob času, ko se daja likof, ima posel svoje bukvice ali še pri starem gospodarju, ali pri županu, ali pa pri sebi; pa vendar ni dolžen, bukvice oddati, prej da novo službo nastopi. Posebno v zadnjem primerljeji mu ja lahko kaj, dva ali tri likofa vzeti, in ko se je po tej poti nabral zadostojno popotnico, vrezati jo v drugi kraj ter tam vnovič nabirati are.

Županova autoriteta, na kojo se tako pogosto opira z frazo: „Župani naj poselski red strogo izvršujejo“, v teh primerljejih čis to nič ne pomaga; zakaj če malovredni posel na primer štiri tedne pred da v drugo službo stopi, svojemu staremu pospodarju se odpové, mora mu župan bukvice izročiti. Tako ima časa dovolj, da zgine iz ovega kraja pred novim letom.

Da bi se tej zlorabi prišlo v okom, dobro bi bilo, ko bi vsak posel mimo svojih poselskih bukvic imel še likofno knjižico, v koji bi se

kakor v ovih bral jegov životopis, dom i. t. d. Če se potem poslu daja likof, moral bi novi gospodar to v likofno knjižico vpisati z pridatkom, koliko mu je plačila obetal, za ktero službo ga je zaaral in na kako dolgo. Posel pa bi v znamenje, da je s tim zadovoljen, se pod to podpisal, Likofna knjižica pa bi ostala pri novem gospodarju. dok da ali posel ali gospodar izreče odpoved. Odpoved bi se enako va- njo vpisala, ako je posel doslužil pogojeni čas.

Poselske bukvice bi se kakor zdaj kmalo ko se nova služba nastopi, ali gospodarju ali županu izročile in se pri njim do odpusta hranile.

Konečno bi se naj županom strogo naložilo, da v svojem okraju ne trpé nobenih oseb brez službenih bukvic. Kmet blizo Wildona.

K svetovni razstavi Bečki.

I. Razpisilo premij

za nar bolje orodje pri ravnavi in spravljanje sladkorne pese.

Strani predsedništva dunajski svetovni razstavi so se za k ravnavi in spravljanji sladkorne pese potrebne mašine in orodja sledeče premije razpisale:

a)	Za dve nar bolji sejalnici dve premiji po	2000 i 1000 for.
b)	Za nar boljo brano ali valjar za pretrganje grud ena premija .	500 „
c)	Za nar bolji plevar premija .	1000 „
d)	Za dva nar bolja kultivatorja dve premiji po	1000 in 500 „
e)	Za dve nar bolji mašini za spravljanje pese dve premiji po	3000 i 2000 „
f)	Za nar bolje orodje za glavačenje in snaženje pese premija	200 „
g)	Za nar boljo ročno sekiro premija	200 „
h)	Za nar bolje orodje za vzdigavanje pese premija	300 „
		vkup 11.700 for.

Ki se za te premije poganjajo, imajo mašine in orodje razen ove za spravljanje početkom mesca marca 1873 poslati generalnemu vodstvu dnnajske svetovne razstave. Ostale pa septembra mesca 1873.

Prisojilo in delitev premij godi se mesca oktobra ali vsaj novembra 1873. Sodnikom zastran premij naj služi za vodilo, da se smějo premije prisojati samo popolnoma primernim mašinam in orodjie. Ako se ne pošiljajo bolji stroji, kakor se dozdaj rabijo, ne gre deliti premije. V tem primerljeji bodo se premije prihodnjo leto še enkrat razpisale.

Poziv

štajerskim svilorejcem.

Ravnateljstvo novega svilorejnega družtva je že 1. marca t. l. v javnih časopisih naznanilo, ka hoče družtvo pri dnnajski svetovni razstavi napraviti izložbino zbirko vseh perdelkov sviloreje na Štajerskem.

Prijazno tedaj prašamo štajerske svilorejce, hočejo li se udeležiti dnnajske svetovne razstave? in ako hočejo, naj to vsaj do 24. jnnija naznanijo podpisanemu ravnateljstvu.

Kdor se hoče udeležiti, naj pošlje odločene kokone ali zapredke nar manje do konca mesca jnlija družtvenu denarničarju gospogu Titn Rochel-nu (Hauptplatz, Ecke der Schmiedgasse.) Ako se hoče, da bi se kokoni odmotali, morajo prav suhi biti.

Za odmotavanje bode ravnateljstvo samo skerbelo. Za odmotanje odločeni zapredki morajo nar manj 5 funtov vagati, da se zamore ½ funta čiste svile izpostaviti.

Kdor pa hoče zapredke same izpostaviti, naj jih pošlje do konca septembra pa ne več kakor ½ funta. Predreti mešički se tudi znajo izpostaviti, ravno tako živoče svilopredke, ako izpostavljavec poskerbi za lastni paviljon.

Za okusno in imenitnosti svetovne razstave primerno zunajnost izpostavnih predmetov mora izpostavitelj sam skerbeti.

Za pošiljanje teh pretmetov na Dunaj, za izložbo, okinčanje, za elegantne napise, ovitke in nazaj pošiljanje bode skerbelo ravnateljstvo tako, izpostavljavci ne bodo imeli nobenih stroškov in pisarij.

Ravnateljstvo štajerskega svilorejnega družtva v Gradci 29. maja 1872.

Dr. vitez Hlubek, ravnatelj. **Ignaz grof Attems,** tajnik.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček

iz sejnega zapisnika od 6. maja 1872.

Imenitniše reči, o kojih se je obravnavalo, so:

1. Glede dunajske svetovne razstave se po nasvetu dotičnega odseka sklene, dati mu pravico, da pripravlja zbirko vseh zemeljskih perdelkov na Štajerskem; stroški te izložbine zbirke bi se naj plačali po subvenciji, za ktero se naj prosi kmetijsko ministerstvo in deželni odbor.

2. Vprašanja, ktera se imajo razpravljati pri do 1. novembra t. l. pozvanemu agraričnem zboru, izroče se poročevalcem, ki imajo o jih osrednjemu odboru poročati v natančno informacijo za štajerskega odposlanca, za kojega se izvoli gospod Maks baron Washington.

3. Pri prihodnjih licitacijah plemne živine se bo pazilo na sledeče: Nobeni kmetovalec ne dobi več kakor en oglasilni list za bika i telico enega plemena; kmetje, ki hočejo imeti podporo za ustanovo izvirnih cred, morajo si to čredo sami nakupiti. Plemna živina bo se v prihodnje na več krajih licitirala, da bo tudi takim kmetom mogoče, si je nakupiti, ki daleč od Gradca bivajo.

4. Dnevi regionalnih razstav in število ter visokost premij za govejo živino na gornjem Štajerskem se tako odloči, kakor javi naznanilo v zadnji številki štajerskega gospodarja.

5. Kar pa zadeva **državne subvencije** v povzdigo deželne kulture, je c. k. kmetijsko ministerstvo za leto 1872

500	for.	za kmetijsko napredovalni poduk,
1200	„	za žetvino statistiko,
3000	„	za sadje- in vinorejo,
500	„	v zadostilo potrebščinam **Konjiške** podružnice,
9800	„	za govedinorejo,
1500	„	za svinje in ovcorejo,
300	„	svilorejnemu družtvu,
1600	„	popotnemu učitelju za poljedelstvo in živinorejo odmerilo in
1000	„	za melioracije,
1300	„	za sadje- in vinorejo,
800	„	za popotnega učitelja za sadje- in vinorejo,
500	„	za vrtnarsko družtvo, ravno tako 20 do

30 srebernih državnih svetinj za kmetijske izložbe prihranilo, o kojih ima osrednji odbor nasvetovati, kako je porabiti.

Za leto 1873. bode se prosilo za te le podpore:

50		srebernih svetinj za izložbe,
8000	for.	za melioracije,
3000	„	za sadje- in vinorejo,
1000	„	za lanorejo,
9800	„	za govedinorejo,
1500	„	za svinje- in ovcorejo,
1000	„	za izvirne črede goveje živine,
500	„	za kmetijsko napredovalni poduk,
1200	„	za žetvino statistiko,
500	„	za vrtnarsko družtvo,
300	„	za svilorejo,
1600	„	za potovalnega učitelja za poljedelstvo in živinorejo,
1600	„	za potovalnega učitelja za sadje- in vinorejo ter kletarstvo.

6. Gospod kupčevalec **Fitz** se izvoli sodnika zastran premij pri **dunajski razstavi mlekarskih perdelkov**; gospod prof. **Wilhelm** prevzame odgovarjanje na od odseka za to razstavo postavljenih vprašanj.

7. Gospod prof. **Wilhelm** prijavi, ka mu je kmetijske ministerstvo naložilo, nabirati statistične date o **reji lanu, konopelj i hmelja na Štajarskem** in prosi, naj bi mu osrednji odbor pri tem delu pomagal.

8. Osrednji odbor kmetijskega družtva v Beču je pristopil sklepu dunajskega meščanskega zastopa, ka se ima **odpraviti vžitninski davek**, in je prevzel nalogo, dotični načrt tako izdelati, da se z odpravo ovega davka ne bodo škodovale niti interese mesta niti države. Po predlogn gospodar Dr. Karol **Leyerja** se sklene, pri imenovanem glavnem odboru prositi za prepis ovega načrta, da bi tudi štajersko družtvo ta velevažni predmet v natančni pretres vzeti zamoglo.

9. Gosp. Friderik **Schmidt** je odstopil in tako je izpraznjeno mesto **travniškega inzenira**, koje se bo v več časopisih zopet raspisalo.

Postava in zastop.

Izleček
iz sejnih zapisnikov štajerskega deželnega odbora od 6. in 20. aprila 1872.

Na deželnem nemogluhskem zavodu izpraznjene štiri deželne in dve vitez **Ebenau**-ske štipendije je početkom šolskega leta 1872/3 deželni odbor podelil tem le: Franc **Hirtenfelder** v Hartmannsdorfu, Katra **Hirsch** v šent Gallnu, Anton **Tropper** v Gnazu, Janez **Kolarc** v Schödru, Marija **Hütter** v Ehrenhausnu in Boštjan **Fluch** iz Višnevc.

Ravnatelju mariborskega gledišča, S. **Rosenfeldu**, dovoli deželni odbor, da sme v **Kislivodi** na deželnem gruntu postaviti novo gledališče.

Dijaki učitelske pripravnišnice v Mariboru i tamšne deželne vinstvene in sadjerejne šole bodo se menjema udeleževali kmetijskih opravil, vziroma poduka o svilo- in bčeloreji.

Razne stvari.

Pomladanski mesci leta 1872. Letošnja vigred se je odlikovala z posebno ugodno toploto, kakor se vidi iz sledečih opazovanj v primeri z po gosp. J. **Chavanne** izračunjeno normalno toplino.

	Sredma mesečna toplina. 1872.	normalna.
Sušec	5·12° R	3·04° R.
April	9·46° R.	7·66° R.
Maj	13·56° R.	11·73° R.
Pomladna sredina .	9·38° R.	7·56° R.

Vpljiv té nenavadne toplote se kaže v hitrem razvitku rastlinstva in prgodnem grozdjinem cvetu. Koncem majnika se je toplota sicer nekaj nazaj pomaknila, kar pa vendar ni nikakor škodovalo. Ravno tako so nam druge vremenske nezgode po drugih deželah v pretečenem mescu mnogo poškodujoče prizanesla. Tako na primer je na binkoštno nedeljo za golobino i kurje jajce velika toča po Virtenberškem pobijala in dosta škode napravila. Pred malo dnevi pa je strašna ploha, kakoršno malokdo pomni, vzročila silno povodenj na Češkem, Šleskem, v južni Namčiji i gornji Italiji, ktera je neizrekljivo nadlogo in revščino posebno na Češkem vzbudila in sto i sto ljudi potonila. Vasi in tergi so pomandrani in razpadli, lepa polja polna blagega žita v puste samote preminjene. Povsod so jeli nabirati za pomilovanja vredne prebivalce nesrečnih krajin. Pomagajte tudi vi kmetje! Rjer je pomoči treba, se Štajar ne pusti dolgo prositi.

Kaj imamo pričakovati od letošnje trgatve? Leta 1871 je grozdje v Sausalskih goricah začelo sem ter tje cvesti 18. junija, občni cvet se je pričel 24. junija; letos pa je jel grozd že 24. maja cveteti, tedaj za dobre tri tedne prej, ko lani. Tukaj se je grozdje vsekozi dovoljno in visoko nasadilo, med tem ko okoli Lutomera, Ormuža in Ptuja ter v Halozah z nasadom niso nikakor zadovoljni. V teh krajih je mraz in zima trsni les jako poškodovala, kar se pa v Sausalskih goricah le pri nizkih ilovnatih legah opazuje. Zavoljo prgodnega cvetu pričakujemo **dobro kvaliteto**; za-

kaj skušnja uči, da na Štajarskem grozd le tedaj dobro dozori, če je že v prvi polovici jnnija popolnoma razcvetel. Kar pa se tiče kolikosti (kvantitéte) vina, bodo ga v nekterih goricah manje, po drugih pa zopet veliko več perdelali, kakor lani. Vobče znamo reci, ka ga bo sredme mnogosti à dobre kakšnosti.

Avstrijansko trgovsko družtvo za kmetijstvo i kmetijsko obrtnijo. Pod tem naslovom se je zadnje dni koncesioniralo družtvo, koje zasluži pozornost kmetovalcev v visoki meri. Kajti to družtvo ni, tako delniško družtvo, da bi se samo delničarji i ustanovniki obogatili, àmpak na solidno podlago postavljeno podvzetje z namenom, podpirati kmetovalce v vsakem obziru. To družtvo bo pospeševalo personalni kredit, lajšalo prodajo, odpiralo nove prodajalne pote, posredovalo pri vpeljavi boljega orodja in mašin. Postavilo si je tedaj ravno tako obširno kakor hvale vredno nalogo, ktere izverševanje bo gotovo imelo blagodejni vspeh na povzdigo kmetijstva in pospéh ljudstvenega blagra. Možje, kojih imena se v kmetijskih krogih rada čujejo, so med ustanovniki tega družtva, kterega imenitnost hočemo prihodnjič natančneje pojasnili.

Na enorazredni šoli v **Svetinjih** v šolskem okraji **Ormužkem** se oddaja učiteljska služba z letnim dohodkom 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti in dosedanjem službovanji obložena prosila pôtem okrajn. š. sveta pošljejo do 20. junija t. l. krajn. š. svetu v Svetinjih (pošta Ormuž), ter naj tudi dokažejo, ka so slov. jezika v pismu in govoru popolnoma zmožni.

Na dvarazredni šoli pri sv. **Andraži v Leskovcu** v šolskem okraji Ptujskem se oddaja podučiteljska služba z letnim dohodkom 240 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti in dosedanjem službovanji obložena prosila pôtem okrajn. š. sveta pošljejo do 30. junija t. l. krajn. š. svetu pri sv. Andraži ter naj tudi dokažejo, ka so slov. jezika v pismu in govoru popolnoma zmožni.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 15. do 31. junija 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

15. junija; V Celji; v Lembahu*, kant. Maribor; na Planini**; na zgornj Kostrevnici*; na Oplotnici**, kant. Konjice; v Pobrežu*, kant. Ptuj (obhaja se pri sv. Vidu); v Mozirji.

17. „ Pri sv. Filipu, kant. Kozje.

20. „ V Vitanji**, kant. Konjice.

22. „ V šent Jurju** poleg Celja; v Sevnici**; v Šoštajnu**.

24. junija: V šent Jurju**, kant. Vransko; v Konjicah; v Podsredi**, kant. Kozje; v šent Janži** na Dravskem polji, kant. Ptuj; pri sv. Lenartu* v slov. goricah; v Žitalih*, kant. Rogatec; v laškem trgu**.

26. „ V Cmureku**.

27. „ Pri sv. Lovrencu** na Dravskem polji, kant. Ptuj.

31. „ V doljni Polskavi**, kant. Slov. Bistrica; pri sv. Bolfenki** v slovenskih goricah, kant. Ptuj.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 2. do 8. junija. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 31 for. — kr. do 33 for.; neomikanega moravskega prediva 27 do 38 for. — kr., in omikanega 75 do 105 for., neomikanega poljskega 18 for. — kr. do 21 for. — kr., in omikanega 23 for. 50 kr. do 32 for. — kr.; apatinske konoplje 19 for. — kr. do 23 for. — kr., neomikane poljske 29 for. — kr. do 37 for. 50 kr.; žaškega hmela 165 do 190 for., avžaškega 140 do 145 for.; vagán deteljnega semena 32 for. — kr. do — for. — kr.; metelke 40 for. do 42 for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. 50 kr.; stot: ogrščičnega olja 28 for. 75 kr. do — for. — kr.; lenénega olja 26 for. 50 kr. do — for. — kr.; avstrijskih češpelj 12 do 14 for., štajarskih 13 do 14 for., moravskih 11 do 12 for.; svinjske masti 36 for. do 37 for.; posušene slanine (špeha) 36 for. — kr. do 37 for. — kr.; masla 56 for. do — for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 22 for. — kr. do — for. — kr.; voska 120 for. do 123 for.

V Gradci od 2. do 8. junija. Stot volovjega mesa je stal 29 for. 75 kr.; libra (funt): teletine 27 kr., svinjine 33 kr., neposušene slanine 40 kr., posušene slanine 42 kr., sirovega masla (putra) 60 kr., masla 59 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 22 for. — kr. do — for. — kr., voska 123 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 120—130 for.; kmečki 110—120 for.; avžaški 70—80 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 2. do 10. junija	6	70	3	98	—	—	2	24	4	24	—	—	—	—	—	—	1	80	—	90
Bruk		6	70	3	65	3	50	2	35	4	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	60	3	80	—	—	2	10	4	50	—	—	3	80	5	40	—	—	—	—
Ptuj		6	20	4	—	—	—	2	10	4	40	3	40	3	70	—	—	1	30	1	20
Celje		6	80	4	60	3	80	2	20	4	60	3	50	4	—	—	—	1	40	1	20
Ljutomer		6	—	4	—	3	70	2	30	4	20	—	—	3	60	—	—	2	20	1	50
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 2. do 8. junija	7	30	4	24	3	37	2	37	—	—
Pešta		6	10	3	72	—	—	1	86	4	25
Praga		6	25	4	16	3	54	2	30	—	—
Brno		6	98	4	30	3	41	2	22	—	—
Linec		6	98	4	20	—	—	2	15	—	—
Zagreb		6	39	2	95	2	65	2	37	—	—
Ljubljana		6	64	4	27	3	38	2	21	4	75
Raba		6	42	3	60	2	70	1	83	4	50
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal„ v Gradci.

Št. 13. V Gradcu, 27. junija 1872. Tečaj IV.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Franc Ksaverij Novak.

Spomenilnica.

(Po prijaznih prijavilih poddružniškega odbornika Hofrichterja v Slovenjem gradci.)

Ko so 1. svečana tega leta popoldne milo zazvonili zvonovi v šent Martnu blizo Slovenjogradca, naznanili so mestu in okolici, ka je za večno zaspal mož, kojega smrt ni le samo bridko občutil ožji krog jegovega delovanja, ampak vsa dežela. Komaj je bilo preteklo nekaj dni, odkar mu je 48. občni zbor štajerskega kmetijskega družtva v vsestranski in občni pripoznavi velikih zaslug, koje si je gospod konsistorijalni svetovalec in nadžupnik Franc Ksaverij Novak za kmetijstva povzdigo pridobil, svojo zlato svetinjo pripoznal, ter mu tako podelil odliko, kojo so v zlatu pred njim samo trije imeli. Tudi gospod škof so ga hoteli počastiti ter se ga imenovati za častnega kanonika; pismo, koje bi mu imelo to naznaniti, bilo je že na potu, ko je nevsmiljena smrt pokosila pridnega moža, ki bi vkljubu svoje starosti lahko še marsikaj koristnega včiniti zamogel. Na tem mestu hočemo se spomniti jegove podobe ter v kratkem popisati jegovo trudapolno in zaslužno živenje, misleči, ka tako izpolnujemo dolžnost, ki jo nam nalaga hvaležnost za jegovo delovanje v kmetijsko gospodarskem obziru. Na drugi plati pa tudi hočemo mnogim jegovim prijateljem in poštovalcem podati malo spomenilnico.



Franc Ksavsrij Novak.

Novak se je rodil leta 1803 na Doberni blizo Celja, kjer so jegovi stariši razun jega še več otrok imajuči gostilnico v najemu imeli. Tam je tudi priživel svoja mlada leta. Živenje v Dobernijskih kopelih, kande so zahajali mnogi in deloma tudi visokega stanu gosti, je gotovo za razvitek jegovih dušnih zmožnosti

v marsikterem obziru važno bilo. Po končanih študijah v Gradci ter v Celovški duhovnišnici so ga knezoškof Zimmermann, kteri je še dandanašnji vsem v častljivem spominu, posvetili za duhovnika dne 27. avgusta 1826. Kot kaplana so ga postavili k novi cerkvi, kjer je brat graškega stolnega prošta Jakomini dekan bil. Leta 1827. najdemo ga kot kaplana v Celji pod častitljivem opatom in mestnim župnikom Dr. Hoblnikom in pozneje pod nekdanjim profesorjem bogoslovja iz Gradca, Schneiderjem. V tem času je svoj rojstveni kraj večkrat obiskaval ter svojo intereso obračal k poljedelstvu. Leta 1832. je pristopil kmetijskemu družtvu v Gradci kot pravi ud. Leta 1834. komaj 31 let star je bil imenovan za župnika in dekana v gornjem gradu. Marsikteri obiskovalec Solčpaških planin se gotovo še spominja Novaka in jegove gostoljubnosti in priljudnosti. Gozdarstvu je uže tedaj vso svojo pozornost obračal. Po devetletnem duhovskem pastirčevanji v gornjem grada so ga leta 1843. postavili kot nadžupnika k sv. Martinu poleg Slovenjogradca, kjer je tudi ostal do konca svojega življenja. Tam je najšel rodovitno polje za svoje občekoristno delovanje, posebno odkar je leta 1847 postal načelnik tamšne kmetijske poddružnice. Njegova prizadevljivost je obsegala vse oddelke kmetijstva. On je vzbujal in napeljaval kmetovalce, da so si pripravili bolje orodje in primerniše mašine; on je delal za razširjavo dobrega semena ter pokazal, kako se morajo tla izboljšati. Napeljal je namreč drenažo na precej obširnem kosu svojih travnikov. S govori ter z razstavo goveje živine v Slovenjemgradci je poskušal vzdigniti in pospešiti živinorejo Razdeleval je drevesne sadike, napravljal sadovnjake, v šoie pa vpeljal poduk v sadjoreji. Sadil je murbovo drevje in tako postavil podlago sviloreje; pripomagal pa je tudi k povzdigi gozdarstva in sicer s tim, da je napravil sušilnico za gozdno seme, iz koje je od leta 1854 oddajal po vsej deželi dobro in doberkupno seme. Vzročil je tudi, da so se obširne goličave na Pohorji z mladim lesom zasadile, Tudi druga občekoristna podvzetja, kakor ceste i. t. d. so se po jegovem nasvetu i jegovo pripomočjo izpeljale. Karkoli je na svojih večkratnih patih koristnega zapazil, je tudi doma porabil in vpeljal.

Vredništvo štajerskega gospodarja ima se jemu zahvaliti za pridna poročila o kmetijsko gospodarskih razmerah tamšne poddružnice in mora posebno povdarjati pripravljenost, s kojo je na vsako naročilo in vprašanje odgovarjal.

Kot duhovnik bil je zvesti pastir. Bil je izmed ovih svečenikov, ki navdušeni duhom pravega kristjanstva se ogibljejo šlepot ne strasti. Tudi se ni nikolj vtikal v narodni prepir in narodov nemir.

Mladim prizadevljivim duhovnikom bil je dobrohoteči prijatelj i pospešnik. Leta 1855. se mu je izročila med starim trgom in sv. Martinom menjajuča dekanija, kojo pa je leta 1867. prostovoljno odlozil; pri tej priložnosti so ga narekli za knezoškofijskega konsistorijalnega svetovalca. Imenovanje za častnega korarja ga ni več najdlo med živimi, kar smo že omenili. Kot cloveka pa ga spremlja v tihi grob nar lepše spričevalo: poštovanje vseh, ki so ga poznali. Bil je po vsem doljnem Štajerskem priljubljena in znana oseba.

Sredi mesca januarja tega leta je zbolel za nasledki prehladice, kojo si je nakopal pri pogrebu enega duhovnika; k temu pa se je še pridružila žalost zarad smrti svoje sestre, koja mu je dolga leta gospodarila. Pljučno vnetje je pretrgalo nit jegovega delapolnega življenja dne 1. svečana t. l.

Z Novakom se je zgrudil v grob zopet eden istih možakov, ki so bili udje našega družtva že v istem času, ko še ni bilo hlapona, ko še nihče ni mislil, kako bo prihodnja doba, prihodnja leta vse predrugačile, ko jo mali pósestnik še zdihoval pod težkim bremenom podložnosti. Pa tudi novo dobo in nje zahteve je Novak spoznal z bistrim okom; to nam priča jegovo neprenehljivo zagovarjanje kmetijskega napredka. S tim pa, da si je na vse moči prizadeval, povzdigniti materijelni blagostan prebivalstva, je gotovo tudi pospeševal svoje duhovsko poslovanje; prislužil si je zaupanje, spoštovanje in ljubezen naroda. Novakovo ime bo poleg ímén drugih izbornih duhovnikov, ki so v enakem smislu ko on delovali, zavzemalo vsaki čas častno mesto v zgodovini naše dežele, kteri je bil zvesti sin. Vedno se bo imenovalo hvaležnostjo. — Naj mu bode zemljica lahha!

Učiteljem kmetijsko napredovalnih šol.

IV.

Tertna plemena in kje se dobivajo priporočane kulturne rastline.

Že v prejšnih treh razpravah (štaj. gospodar št. 7, 9, 10) smo govorili s nalogi učiteljev na kmetijskonapredovalnih šolah sploh, o žitu, ki se ima sejati, o kerminih i trgovskih rastlinah ter o sadnih plemenih.

Ostaja nam še, da spregovorimo o tertnih

plemenih, ki so se na Štajerskem kot dobra izkazale.

A naša razprava in priporočilo bilo bi nepopolno, ko bi kmetovalcem i učiteljem ne naznanili, kje se dobivajo kulturne rastline; zarad tega bode se današnja razprava tudi stim končala.

Kar se tiče tertna plemena, ki se imajo ravnati, smo že v 9. številki lanskega gospodarja o tem obširno govorili in hočemo tukaj samo nar važneje reči ponavljati.

Nar izverstniše trtno pleme, ktero se na Štajerskem že od davnih časov ravna in sicer v nar boljih goricah, je moslovec, šipon ali formint. Vkljubu jegove starosti in rodovitnosti čujemo vendar glasove, ki zahtevajo, naj bi se šipon celo iztrebil in izsekal, glasovi, ki vse staro čeravno dobro zametujejo ali otroka z kopalo vred izlivajo.

Kdor šipon v nar boljih legah prvih goric (Ljutomer, Ormuž, Ptuj, Maribor, Pohor) sadi, slabeje lege pa drobnemu belemu rivčeku in žlahnini (rudeči ali pa kerhljikovcu) odkaže, prepričal se bo preje ali pozneje, da se ni le mnogost vinskega perdelka ozvišala, ampak tudi kvaliteda ali kakšnost izboljšala.

Kdor pa sipon v slabih legah ali celo na srednjem Štajerskem sadi, ta kaže, da nima nobenih skušenj v vinoreji.

Žaliboże pa nahajamo še dandanes moslovec v jemu neprimernih legah; ni se tedaj čuditi, da nekterniki proti jemu sploh govorijo.

Drugo deželi lastno pleme je tičnik črnikasti ali kakor se tudi zove mala černina. Ta je v nemških goricah od Jonice do Voitsberga poglavitna in nar imenitniša terta in bode okljubu nesrečnim poskušnjam z drugimi plemeni tudi ostala; kajti černina je rodovitna in proti mrazu neobčutljiva. Šilher pa se tudi lahko in precaj drago prodaja.

V Sausalskih goricah je mala črnina tudi precej razširjena. pa bi se imela v bolj slabih legah saditi, kajti v boljih legah imajo odloëno prednost laški in drobni rivček, zelena mušica, cimtovec in rudeči cirfandler.

Tretje pleme, ki je po deželi jako razširjeno, je belina, ki je razvun namških tal glavitni sadež na srednjem Štajerskem s slovenskimi goricami vred; nekdaj je bila po vsej Evropi razpostrana. Ona je izvanredno rodovitna in daja velike mnogosti vina. Pristovala je tedaj posebno prejsnim časom, v kojih so se veliko manj brigali za kakšnost, temuč le za mnogost, da so zamogli velike majolike izprazniti.

Ko pa je narasla civilizacija in razširila se omika, ko so jeli spoznavati, ka je vino pripomoček k veselosti, družtvanji v odkritovrčnosti, ko se pijanost ni smatrala več za prvo in nar više veselje, tedaj so začeli, paziti tudi na vinsko kakšnost, zasajati žlahtneja plomena, kletarstvo skerbniče opravljati in napravljati kipeča vina, ki so današnjemu okusu nar bolj priležna.

Belinino vino sedanjim zahtevam ne zadostuje več; zatega voljo tudi povsod poskušajo, nado mestiti belino z drugini plemeni.

Po dosedanjih skušnjah je laški rivček nar bolji nadomestek beline; kajti tudi on je jako rodoviten, deja veliko bolje vino, gnjilobi ni tako podveržen, kakor belina in proti mrazom ni tolikanj občutljiv, kakor belina.

Gorice okoli Hartberga so na srednjem Štajarskem izmed slabejih; in vendar je tukaj rajni poštar H. A. Zschok napravljal iz laškega in nekaj drobnega zirčeka vino, ki je za tamšni kraj zares izvrstno bilo.

Tudi mi smo z laškim rivčekom prav lepi perdelek dobili; mi beline ne izsekujemo na enkrat, ampak jo za zdaj samo ne množimo več, ker si sami vendar nočemo letine vzeti. Če je pa enkrat stora in nerabljiva postala, jo izsekamo ter z laškim rivčekom in na blizo s treljino drobnega ričeka, v slabejih legah pa z zeleno musico, zelenim veltlincem in rudečo žlahnino nadomestimo.

Ta navedena nova plemena so nadomestilo za domača šipon, černina in belina; poleg ovih še priporočujeno rumeno mušcatnino, rudeči cirfandler, dišeči traminec, bodenjezerko ali modro mušico.

Na Štajerskem pa imamo vinograde, po kojih ova nova plemena ne dospejo do popolne zrelosti, ki tedaj ne dajejo dobrega vina. čeravno so jagode sladke in kot za na mizo prav rabljive.

Za take kraje priporočamo pergodne in sredmozrele terte, kakor modri portugizar, žlahno mušico modro in rudečo, rudeči i beli kerhljikovec, zelena mušico in rudeči traminec.

V graški okolici se naj ravnajo posebno zlahnine; zakaj jih grozdje se kot za na mizo v Gradci drago v denar spravlja.

Za dostujemo si s temi le omembami; kdor hoče se natančneje o teh trtnih plemenih produčiti, naj bere našo knjižico: „Avstrijanska vinoreja“ — Gradec 1864, ali pa štev. 9. lanskega gospodarja, kakor smo že iz kraja omenili.

H koncu še povémo, kje se priporočana sadjina in tertina plemena lahko in prav dobivajo.

*

Jabelčni divjaki se v velikih mnogostih dobivajo pri grajščinskem oskerbništon v Lanahi, cepljenci navedenih žlanih jabelčnih in hruševih sort pa pri gospodu Franc Stampfl-nu v Mariboru, pri ravnateljstvu deželne kmetijske šole v Grottenhofu in pri podpisaniku; izvrstne sadovnjake imajo gospod Viljem Winter v Vazoldsberzi, grajščinsko oskerbništvo Šteinišsko, gosp. Franc Matern v Gradci in gosp. Juri Geyer v Vidmu blizo Kerškega.

Dobre jabelke in hruške za mošt imajo grajščinska oskerbništva v Ščavnici v šent Jurju blizo Wildona, gospod Pavel Wíeden, trgovec v Mooskirchnu in gosp. J. Rusikka, grof Henkelnov vrtnar v koroškem Wolfsberzi, kjer se dobivajo prave labudske tepke.

Gledé trtnih reznik priporočamo grajščinsko oskerbništvo grofinje Meranove v Pikernu (pošta Maribor), Hüttenbrenner, jeve gorice v Gamzu in Gradci (naročila prejemlje višji finančni svetovalec Weiss v Gradci), gorice gospoda Dr. Dissauerja, odvetnika v Graci, gorice podpisanika v Sausalskih goricah, samostan Admontove gorice (naročila prejemlje O. Feliks Stranzel v Radgoni), gorice gospoda plem. Kodolica v Radgoni, gorice vojvode della Grazia, gospoda Jožefa Panna v Konjicah, Bogoljub Beyerja in J. Pauerja v Gutenhaagu.

Okoreninjeno trsje pa se dobiva pri ravnateljstvu deželne kmetijske šole v Grottenhofu, pri ravnateljstvu deželne sadjorejne in vinstvene šole v Mariboru, pri ravnateljstvu spodnjoavstrijške deželne sadjorejne: vinstvene šole v Klosterneuburzi, ki ima skoro vsa plemena, pri gospodu Rihardu plem. Kodolicu v Radgoni (večidel laški rivček), pri gospodu J. Geyerju v Vidmu in pri grajščinskem oskerbništon v Ščavnici (samo mala černina).

Konečno moramo kmetovalce še na to spazljivé storiti, ka se kulturne rastline pod posebnimi razmerami tudi posebno razvijajo, in da moramo tedaj seme od tod dobivati, kjer ta ali una kulturna rastlina posebno slovi.

Tako na primer je je amerikanski konjski zob nar izdatniša kermina rastlina, koliko jih poznamo, in se dobiva pri trgovich Boschan na Dunaji in Bahlsen v Pragi.

Drobna kuruza ali cinquantino, ki pri nas še zori, ako se konca junija poseje, je nar bolja iz kraja od Verone do Mantue. Dobili smo seme po trgovcu T. Rochel-nu v Gradci.

Švedska in ruska erž ste občno znani; prodaja je Boschan, trgovec s semeni v Beču; janževo erž pa grajščinsko os Kerbništvo Lössko blizo Brna.

Jzvrstni Chevalier-ječmen prodaja Bahlsen v Pragi.

Prav dobri oves in deteljno seme daja dežela štajerska; na prodaj jo imajo oziroma kupnjejo jo trgovci Assmann, T. Rochel in Hanninger v Gradci, ki na le to mnogotisuč centov štajerskega deteljnega semena izvan dežele prodajo.

Ravno tako izvrstno je Premstetno in Marijaceljino zelje, kterega sema je na prodaj pri gosp. Francu Tashnerju v Gradci.

Obče znano rigajsko in tirolsko laneno seme dobiva se že malo da ne v vsaki avstrijanski štacuni za semona.

Konečno opozorujemo kmetovalce na kranjsko pergodno proso (hiterco), ki še kot drugi sad po erži dozori, na erjavi Jakobov Fižol, Bolonežke konoplje in špargelj v koroškem šent Vidu.

Ako učitelji napredovalnih šol bolj odraslo mladino podučujejo v naših načelih in resnicah, ako si je kmeti k srcu vzamejo ter s semenom kolobarijo, hlevni gnoj pomnožujejo i. t. d. bode se tudi produkcija povzdignila, blagostanje se razširilo in moralnost se okrepila.

V Gradci, 28. maja 1872.

Dr. Frano vitez Hlubek.

Kako bi se dalo mleko prav porabiti in v denar spraviti?

Besede, ki jih je pri občnem zboru štaj. kmetijskega družtva 1872 govoril profesor Wilhelm.

(Na dalje, stev. 10.)

Ako se mleko, ki pri kmetiji vstane, v vsaki kmetiji posamezno na puter ali sir dela, treba k temu dosti časa in dela in pri vsam tem je perdelek sredme vrednosti. Ko bi se pa vsaki dan ostalo mleko nekojih kmetij v skupno porabo nabralo, mnogo bi se prihranilo časa in dela, posodbe, prostorišč i. t. d.; puter pa in sir bil bi više vrednosti. Denimo, da se pri vsaki izmed 20 kmetij na dan prihani 6 pintov ali vkup 120 bokalov mleka; tako bode vsaka gospodinja vsaki drugi dan zamagla napraviti funt putra ali $1^1/_2$ funt težki sirov hleb. K temu pa je potrebno 20 pinj, 20 sirarskih posodeb i. t. d.; na 20 krajih ima 20 oseb stím opraviti. Ako se pa vsa mlečna mnogost na enem kraji zbere, tako zamore ena sama oseba s prostim orodjem v skoro ravno tolikem času kakor bi potrebovala vsaka svih dvajst oseb, na enkrat napraviti 10—11

funtvo putra ali en hleb s 30imi funti. Gotovo bo pa tudi perdelek vredniši kakor pri posameznem izdelovanju, brez ozira na to, da se pri tem načinu tudi sranski perdelki, kakor posneto mleko, siratka f. t. d. bolje upotrebiti dajo.

Tako okupno porabovanje mleka dá se izvršiti na razni način. Ena pot je, da se najde podvzetnik, ki stopi z raznimi gospodarji v zvezo, od jih prejemajoč mleko proti že v poprej določeni ceni porabijoč ga na lastno nevarnost in lastne stroške.

Samo ob sebi se razumi, ka mora si taki podvzetnik za odločeni čas zagotoviti mleko, da mu delo ne preneha. On ima nevarnost, pa tudi ves dobiček in bo z ozirom na to mleko navadno dober kup plačeval. Gospod H. Fritz je napravil v spodnji muricodolenski dolini dve taki siravstvi; prva na Herzoghofu blizo Kapfenberga oporabi na dan 190 pintov, druga v gornji vasi blizo Brucka pa 80, bokalov mleka, koje se plačuje po $7^1/_2$ kr.

Še primerniše pa je, ako stopijo posamezni kmetje v družtvo, ktero pri posamnih gospodarstvih ostalo mleko na skupni račun vporabiti dà. Takih družeb — se vé da v nepopolni obliki — je mnogo ne le v južnem Tirolskem, ampak tudi v Gorici. Marsiktera izmed jih obstojé že dalje nego 100 let. Vkupno lastninstvo planinskih pašnikov je bil prvi vzrok jih osnove.

Mleko se vkupno vporabi; iz jega napravljení sir se po končani paši med lastnike po razmeri, koliko jih krave molzejo, razdeli.

Do svojega popolnega razvitka pa take družbe še le pridejo, ako se s vkupnim podelavanjem združi vkupna prodaja mlečnih perdelkov. Tako bo mogoče, da se dosežejo nar više cene. Jzkupek se po odbranih stroških po končanim polectjem razdeli med družtvenike, ki tako na enkrat zdatni znesek v roke dobijo. Takih družeb delovanje je različno; ali delajo vse leto, izvzemši znabiti kaka dva mesca, ko so krave „pri suhem“, ali pa samo poleti, kjer imajo vkupno pašoali konečno le po zimi ondi, kjer je živina poleti na planjavah raztrošena in po zimi v vaseh zopet zbrana. Mnogo takih sirarnic je nastalo v zadnjih letih na Predarelskem.

Malo da ne v vseh sirarnicah napravlja se ali mastni ali polomastni sir po Emmentalskem načinu. Po natančnih poročilih nekterih tirolskih in predarelskih družeb dobilo se je tam zadnja leta toliko dobička, da se je po odštetih stroških pint mleka plačeval po 7—9 kr. Pri družtveni sirarnici v Tannhejmu na Tirolskem delajoči od srede junija do srede septembra — tedaj 86 do 93 dni — se je v treh letih 1868—1870 po vseh odštetih stroških, med kojimi je zdatni znesek 300 for. za poboljšanje pašnikov, po načeznem računu razdelilo 31 do $34^1/_2$ gld. za eno kravo; pri nar boljih kravah je po jih mlečni mnogosti iznašal čisti dobiček 51 do 58 gold! Jn vse to v enem kratkem četrtletji.

Pri zimski sirarnici v Dornbirnu na Predarelskem je gnašal čisti dobiček po eni kravi od 12. grudna 1870 do 12. junija 1871 — tedaj za pol leta — 54 for. 83 kr. Družtvo v Jungholzu na Tirolskem, ki je ravno zdaj dobilo prvo državno premijo, je razdelilo v zadnjem letu vesletni dobiček 65 for. 30 kr. po eni kravi.

Dosta imamo številk jasno pričajočih korist vkupnega porabljenja. Pa še važniša je nadaljna hasljivost takih družeb; ta obstoji namreč v tem, da imajo.

1. izvanredno dobri vpljiv na povzdigo živinoreje. Med družtveniki se prikaže kmalo pridno prizadevanje; vsak bi rad nar več namolzel. Ta se mu posreči, ako svoje krave dobro redi in jim skerbno streže. Zares se po skušnji pokazalo, da se je živinoreja zdatno povzdignila, da se je krmoreja pomnožila in travništvo se poboljšalo, odkar so se take družbe ustanovile.
2. Pri kmetijah nastopi namesto navadne zapravljivosti i potrate z mlekom prava varžnost. Za domače se ne po rabi več, kakor je neogíbno pôtrebno.
3. Ker se doma ni treba stim pičati, prihrani se tudi mnogo dela.

Za gotovo tedaj znamo reči, ka se po sirarnih družbah gotovi dohodki kmetom pomnožijo. Med tem, ko se je prej za mleko in mlešne perdelke ako so se sploh prodajali, izkupovalo samo po krajcarjih in ravno tako zopet potrošilo, dobi zdaj kmet na enkrat veči znesek v roke, kijega gotovo koristno porabi. Mlekarske družbe so tako rekoč hranilnice, v koje se vsaki dan mali denar vlaga in po končani sirarni dobi zopet na enkrat nazaj dobiva; so pa tudi tako rekoč posojilne zadruge, ki svojim družtvenim že med sirovanjem dajajo denar na račun končnega dobička. Vse te koristi pa se dado le doseči, ako se mleko ne le vkupno vporablja, ampak tudi na vkupni račun prodaja.

Povsod, kjer take družbe nekaj časa obstoje, mora se blagostanje in premožnost povzdigniti. Jungholz v Tirolskem bil je ubogi siromaški

kraj, ko se je skoro pred dvajsetimi leti taka družba osnovala. Posebno povdarjam, ka se je zlasti prizadevanju zaslužnega tam fajmoštra, častivrednega gospoda Pavel Steinacherja zahvaliti, da se je družtvo sploh ustanovilo. Povzdignilo i širilo se je pa tako, da je tudi premožnost vedno naraščala. Jzkupek iz mleka, ki se je v zadnjih letih med 29 udov razdelil, je pa tudi dokipel do 10.000 gld! Kjer se enkrat eno tako družtvo snuje, tam se zares dobri izgled tudi posnemu.

Sploh število sirarskih ali mlekarskih družeb na Avstrijanskem vedno narašča. C. k. kmetijsko ministerstvo je prvokrat v jeseni 1868; potem maja 1870 in letos tretjekrat razpisalo visoke premije za sirarska družtva. Prvokrat so se oglasili samo trije prosilci, nam reč ano družtvo iz Predarelskega, eno iz severne in južne Tirolske; h drugemu bilo je jih že osem. Letos pa bodo se razpisane premije delile pri priložnosti izložbe mlekarskih perdelkov na Dunaji.

Naj bi se vendar med prosilci oglasile kmalo tudi štajerske družbe. Nikakor ne odnikavam težavnosti i zapreke, ki tu in tam ovirajo osnovo občni blager tako pospeševalnih družeb. Te ovire bodo se premagale, ako zastopimo, prebivalstvo za tako novačenje pripravno sto riti Prosim tedaj častite poslance poddružnic ne le na gornjem, ampak tudi na srednjem Štajerskem: naj obračajo svojo pozornost na osnovo takih družeb v vkupno porabi mleka; naj storijo, da se mlekarske družbe tudi pri nas kmalo udomačijo. S tim bodemo povzdignili blagostanje naše lepe dežele; kajti, kar je drugim koristno, tudi nam nikdar ne bo škodovalo. (Pohvala.)

Ustanovni zbor

planšarskega in gozdarskega družtva za Štajersko.

Planšarsko in gozdarsko družtvo je imelo dne 2. junija t. l. v Gradci svojo ustanovno sejo, koje so se udeležili udje iz nar bolj oddaljenih krajev na Štajerskem.

Gospod profesor Schmirger, ustanovitelj družtva, prične zbor s kratkim priserčnim govorom; izvoli se potem za predsednika, gospod pristav Sikora pa za perovodjo.

Po nasvetu gosp. vitez Wachtler-ja se predpoložena pravila en bloc sprejmejo in ravnateljstvu, ki se ima voliti, izročijo v revizijo.

Volitev družtvenega ravnateljstva je imela ta lé izid: Za ravnatelja se izvoli gospod Gejza vitez Wachtler, za ravnateljevega namestnika pa gospod profesor J. Schmirger; v odbor se volijo gospodje: Adolf Baumgartner, baron Edgar Ecker-Eckhofen, Dr. Viljem Eiehler, Kornelij plem. Gludovicz, Dr. Jož. A. Heilsberg, Dr. Homann, Karol Heyrowsky, Franc Junghanns, Edvard Mastalka, Janez Neuburger, Mat. Oberkircher, Wencel Pachmayr, Arnold Plankensteiner, Prohaszka, Robert Steinlechner, Dr. Gustav Wilhelm, Anton Woditschka In Jožef Wokaun.

Volitev še dveh odbornikov se odloži do prihodnje seje.

Da se denar dobi, skleno družtvo oberniti se do c. k. kmetijskega ministerstva, deželnega odbora in do gozde imajoče privatc in družbe; ravno tako se bo prosil deželni odbor, da nazaj da premoženje prejšnega gozdarskega družtva.

Da bodo družtveniki zmirom vedeli, kaj družtvo dela in kaj se godi na planšarskem in gozdarskem polji, dalje da bi se podučevalo prebivalstvo v teh rečeh, sklene se, izdajati planšarskogozdarski letnik. Vredövanje tega lista kakor določilo istih vprašanj, o kojih se ima pri prihodnjem zboru obravnavati, prepusti se ravnateljstvu, koje ima tudi poskerbeti, da se dostavi k od kmetijskega družtva nameravani izložbi štajerskih perdelkov pri svetovni razstavi leta 1873., kar je potrebno.

Gospod Paumgartner iz Murave govori o ministerijalnem odpisu glede vpljivovanja na ravnanje privatnih gozdov; k temu pristavlja gosp. Oberascher iz Mitterndorfa, naj bi se preiskava gozdov izročila nepristranskim možam, ki bi morali tudi staviti nasvete gledé jih vzdrževanja. Zakaj c. k. gozdarski uradniki ne bodo najšli zaupanja pri prebivalstvu. Nekteri govorniki povdarjajo tudi potrebnost, da se gozdarska postava bolj strogo izvršuje.

Družtvo dne svojega ustanovljenja uže 120 ude brojače, bode imelo svoj prvi preselivni zbor v Ljubnu.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček

iz sejnega zapisnika od 3. junija 1872.

Izmed stvari, o kojih se je obravnavalo, so nar važniše sledeče:

1. Sklene se, naročiti si mašino za čiščenje vinskih sodov za na poskušnjo; ako se kot dobra izkaže, bode se na družtvene stroške nakupila in z vinorejo se pečajočim poddružnicam na razpolaganje prepustila. Več ko 160 for. pa se sme veljati

2. Glede vprašanj, ki se bodo pri agraričnem kongresu obravnavale, sklene se, posameznim poročevalcem izročene predmete v posebni seji razpravljati.

3. Nasvetovala se je osnova posebne poddružnice za Marijinoceljski okraj; gospod Robert baron Walterskirchen, se tedaj prosi, da jo snuje, če se izpolnijo dotični pogoji.

4. Predlog zastran ustanove posebne štacije v Gradcu za kontroliranja semena izroči se iz gospodov profesor Dr. Wilhelm, Dr. Leyer in ravnatelj Baumgartner obstoječemu odboru.

5. Da bi se štajerski kmetje dunajske svetovne razstave vspešno udeležiti zamogli, bode se prosilo c. k. kmetijsko ministerstvo subvencije 5000 gld. za ta namén.

6. Vsled opomina strani c. k. ministerstva voli se še za drugega odposlanca pri agraričnem kongresu gosp. Robert baron Walterskirchen.

Razne stvari.

Proračun kmetijskega ministerstva za leto 1872. kaže te le stroške:

	redne gold.	izvanredne gold.	vkup gold.
1. Centralno vodstvo	135.000	3.200	138.200
2. Viši kmetijski poduk	65.000	74.500	139.500
3. Deželna kultura . .	—	633.000	633.000
4. Organi za nadzorovanje in povzdigo deželne kulture .	145.000	—	145.000
5. Rudninska glavarstva	160.000	—	160.000
6. Rudninski poduční zavodi	45.000	—	45.000
7. Državne žrebčarije .	278.000	66.000	344.000
8. Dežavne zaloge celakov	1,062.000	70.000	1,132.000
9. Pospcševanje konjereje	90.000	—	90.000
10. Svetovna razstava	—	30.000	30.000
vkup	1,980.000	876.700	2,856.700

Dohodki tega ministerstva pa znašajo:

1. Viši kmetijski poduk	5.300	gold.
2. Deželna kultura	2.100	„
3. Rudninska glavarstva	1.550	„
4. Rudninski učni zavodi	400	„
5. Desetki od svobodnih rudosledeb .	200.000	„
6. Državne žrebčarije	212.300	„
7. Državne zaloge celakov	145.700	„
vkup	567.350	gold.

Treba tedaj državne priklade 2,289.350 gold.

Prijatelji sadnega drevja. Kot pravi prijatelji zadnih dreves znajo se imenovati sledeče živali.

1. Krt, ki ličinke, bube in zaželke išče in je.
2. Svinje na paši vse ne pregloboko bivajoče licinke, bube in zaželke izrivljejo in je kot nar bolji grižlej žró.
3. Netopir. Ta leta po noči in v mraku in si lovi zaželke, posebno muhe i ponočne metulje.
4. Žolna in kukavica; Prva kljuje na votla drevesa s špičastim kljunom in napravi hitro globoke luknjice, iz kterih potem vlači mravlje i drugi mrčes z dolgim špičastim jezikom; kukavica pa se tudi redi od zaželk, posebno od kosmatih gosenc.
5. Senice tudi navadno živi ob zaželkah in metuljskih jajcih.
6. Škorez živi večidel ob ličinkah ter metuljskih bubah.
7. Tice pevke sploh ter ščinkovci, ki na vsak nacin nar več pripomagajo k ugonobitvi mrčesa.
8. Vse sorte lastovke; jih nar bolji živež so muhe, mušice in mali kebri.
9. Žabe, krastače, martinčeki ali gaščarice in slepci: vsi ti živijo se samo le s zaželkami.
10. Nekteri hrošči, ki zopet drugi mrčes preganjajo.
11. Najezdniki (Schlupfwespen), ki svoja jajca neso v telesa raznih zaželk; ličinke, ki se izvalé iz jajec, redé se na škodo tuje živali, na zadnje pa umore svojega hranitelja in tako branijo, da se škodljive zazelke preveč ne zaplodijo.
12. Vsi pajki se žive s zaželkami.

Vse te živali moramo varvati; kajti, kakor smo popisali, preganjajo drevju škodljivi mrčes.

Goethe, sadno drevo, stran 88.

Drenažni cevi

se dobivajo v Maierberzi blizo Celja, kar se stim naznanja vsem kmetovalcem, ki bi jih potrebovati utegnili.

V Gradci, 12. junija 1872.

Osrednji odbor štaj. kmetijskega družtva.

Razglas.

Na deželni sadjerejski in vinogradniški šoli pri Mariboru se íma mesto drugega nčitelje za od 1. marca 1873 začenši 2 letno plačo tri sto goldinarjev, prostim stanovanjem in kurjavo in letnim pavšalom od dve sto goldinarjev za hrano napolniti.

Prosilci naj svoja prosila s prilogami, ki dokazujejo prosilčevo starost, dosedanje službovanje, zmožnost podučevanja v ljudskih šolah, znanje elementov praktične geometrije, poljemerstva, niveliranja, navadnega risanja situacij in planov in znanje slovenskega jezika, do 31. julija 1872 štajerskem deželnemu odboru izroče.

V Gradci, 31. maja 1872.

Od štajerskega deželnega odbora.

Razglas.

Na deželnem zavodu za podkovanje in živinozdravilstvo v Gradci so v prihodnjem šolskem letu 1872/3 izpraznjene peterc štipendije po 100 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci za te štipendije morajo dokazati:

1. s kerstnim listom, da so na Štajerskim rojeni, že 18. pa ne še čez 30 let stari;
2, z izučnim listom, da so se kovaškega rokodelstva naučili in da so že dve leti pri kakem kovaču hlapčarili;
3, s spričevali, da so brez premoženja in da so koze ze prestali ali pa da so se jim postavile;
4. vsaj do srede mesca julija morajo se pri ravnateljstvu tega zavoda podvreči posebni preskušnji in pri tej se izpričati, da znajo zadovoljno brati in pisati v nemškem jeziku ter da so spretni v kovačenji i podkovanji.

NB. Ta preskušnja se ne sme nikakor opustiti, ali nadomestiti z dotičnimi spričevali;

5. zavezati se morajo, da bodo tudi v šolskih počitnicah v zavodu ostali ter v živinozdravilnici kot strežaji pomagali.

Prošnje se naj do srede mesca julija t. l. položijo pri štajerskem deželnem odboru.

V Gradci, 1. junija 1872.

Od štajerskega deželnega odbora.

Razstava v Šent Vidu.

(Na Koroškem.)

Podpisani iz zastopnikov šent vidske poddružnice, gozdarskega odseka kmetijskega družtva, koroške obrtnijske in industrijske družbe ter mestnega zastopa obstoječi odbor vabi vse kmetovalce, fabrikante, obrtnike i umetnike, naj pošiljajo k razstavi v jeseni t. l. v šent Vidu primerne predmete svoje produkcije. Obsegala pa bo ta izložba predmete poljedelstva, industrije in umetnosti.

Oglasila se prejemljejo do 15. septembra.

Programi in oglasilni listi dobivajo se pri

Izložbinem odboru v šent Vidu na Koroškem.

Na dvarazredui ljudski šoli **pri sv. Barbari v Halozah** v šolskem okraji Ptujskem je razpisana naddučitelska služba z letno plačo 400 for. nagrado 50 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja pravilno obložena prosila izroče do 20. julija t. l. krajn. šols. svetovalstvu pri sv, Barbari.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 1. do 13. julija 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

1. julija: V gornji Radgoni**; v Olimiji*, kant. kozjanski; v Rihenbruzi**, kant. Seonica; v Ribnici**, kant. Marbeg; v Rečah*, kant Konjice; v Ternovcu*, kant. Ptuj.
2. „ V šent Jlu**, kant. Slovenjigradec (obhaja se pri sv. Lenartu blizo Mislenja), pri sveti Mariji* na gori, kant. Ptuj; v Petrovčih**, kant Olje; na Polenšaku*, kant. Ptuj; v Remšiku**, kant. Marbeg; na Tinskem**, kant. Šmarje.
3. „ V Mariboru; pri sv. Petru nagori, kant. kozjanski.
4. julija: V Vojniku*, kant. Celje; na gornji Sušici**, kant. Brežice; na Vuzenici**, kant. Marbeg; na spodnji Kostrevnici**, kant. Rogatec.
8. „ Pri sv. Jurju** na Pesnici, kant. Maribor; v Oplotnici**, kant. Konjice; v Pišecih**, kant. Brežice; v Pristovi**, kant. Smarje.
12. „ Na Planini**; v Rogatcu**; v Soštajnu**.
13. „ Pri sv. Duhu**, kant. Konjice.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 17. do 22. junija. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 33 for. — kr. do 35 for.; neomikanega moravskega prediva 27 do 38 for. — kr., in omikanega 75 do 105 for., neomikanega poljskega 16 for. — kr. do 21 for. — kr., in omikanega 23 for. 50 kr. do 32 for. — kr.; apatinske konoplje 19 for. — kr. do 23 for. — kr., neomikane poljske 12 for. 25 kr. do 18 for. — kr.; žaškega hmela 190 do 200 for., avžaškega 150 do 155 for.; vagán deteljnega semena 32 for. — kr. do — for. — kr.; metelke 40 for. do 42 for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. 25 kr.; stot: ogrščičnega olja 28 for. — kr. do 28 for. 75 kr.; lenénega olja 26 for. — kr. do 26 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 35 for. 50 kr. do 36 for. 50 kr.; posušene slanine (špeha) 36 for. do 37 for.; masla 55 for. do 56 for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 21 for. — kr. do 22 for. — kr.; voska 114 for do 116 for.

V Gradci od 17. do 22. junija. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 69 kr.; libra (funt): teletine 23 kr., svinjine 33 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 60 kr., masla 55 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 21 for. — kr. do 22 for. — kr., voska 114 do 116 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 190—200 for.; kmečki 175—180 for.; avžaški 150—155 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turšice (koruze) fr.	turšice (koruze) kr	prosa fr.	prosa kr	ajde fr.	ajde kr	fižola fr.	fižola kr	sena fr.	sena kr	slame fr.	slame kr
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
Gradec	Od 17. do 24. junija	6	90	4	20	3	10	1	86	5	10	—	—	—	—	—	—	1	45	1	10
Bruk		6	60	3	70	3	10	2	36	5	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	40	3	90	—	—	2	—	4	40	—	—	3	90	—	—	—	—	—	—
Ptuj		6	38	4	12	3	78	2	21	3	89	—	—	4	—	—	—	1	50	1	20
Celjo		6	80	4	60	8	80	2	20	4	60	—	—	3	60	—	—	1	20	1	50
Ljutomeŕ		6	—	4	—	3	70	2	30	4	20	—	—	8	60	—	—	2	20	1	50
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turšice fr.	turšice kr
		dolnjo-avstrijski vagán									
Dunaj	Od 17. do 22. junija	7	—	4	16	3	47	2	41	4	50
Pešta		6	10	3	73	—	—	1	88	4	25
Praga		6	83	4	31	—	—	2	35	—	—
Brno		6	65	4	50	3	38	2	20	6	30
Linec		6	96	4	21	—	—	2	21	—	—
Zagreb		6	39	2	96	2	65	2	38	—	—
Ljubljana		6	82	4	44	3	59	2	19	4	75
Raba		6	50	3	68	2	67	1	90	4	50
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal„ v Gradci.

Št. 14. V Gradcu, 11. julija 1872. **Tečaj IV.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Oklic.

Osrednji odbor je vsled strani poddružnic v Mürzzuschlagu in Ausseeju izrečenih želja sklenil, preložiti razstavo v

Krieglah od 1. in 2. oktobra na **2.** in **3.** oktober in
v Ausseeju od 28. in 29. oktobra na **6.** in **7.** oktober.

Zarad teh preložeb napravi se regionalna razstava

v Gleisdorfu že **30.** septembra in **1.** oktobra.

To se v popravek v 11. štev. štaj. gospodara zaderžanega oklica objavi.

V Gradci, 1. julija 1872.

Osrednji odbor štajerskega kmetijskega družtva.

Prvo poročilo
o štajerski deželni sadjerejski in vinogradniški šoli pri Mariboru.

Ko se je deželna sadjerejska in vinogradniška šola ustanavljala in odperla, zapazíli smo povsod živahno intereso, kojo ima do nje štajersko prebivalstvo. Mislim tedaj, ka bo čitateljem tega lista prav všeč, ako sem ter tje zvedó, kako ta zavod se razvija in s kterim skončatkom se tam delajo nove kulture in poskušnje.

Namenili smo se tedaj, včasih prijavljati poročila o tem deželnem zavodu; s temi denašnjimi vrsticami podajamo prvo poročilo proseči prizanesbe semkaj postavljenim zavodine razmere prosto razvijajočim besedam; zakaj premagovati imamo marsiktere ovire in zapreke, ki bi se pri ustanovi takih učilišč v drugih té dežele okrajih nikdar prikazale ne bile.

Svečano odpretje zavoda dne 11. marca t. l., ki se je vršilo v nenavadno sijajnem činu, moralo je vzbuditi nekako tesnobo. Nismo si mogli prikrivati, da se ne bo tako brž izpolnilo, česar so se nadejali od novega zavoda. Kajti razmere, pod kojimi se je napravila nova šola, bile so dosta premalo poznane, kakor da bi z gotovostjo kako vspešnost obetavati zamogli.

Zaupajoč na očetovsko previdnost in krepko podporo strani deželnega zastopstva in opiraje se na lastno moč in neskončno veselje do šole prevzel je podpisanik nalogo, zavod vrediti ne maraje za mnogobrojne zavire vsestransko se prikazujoče.

Zdaj, ko so nar važniše ovire in zapreke že premagane, zdaj, ko šola že skoro pol leta trpi, že z večim zaupanjem gledamo v prihodnost.

Deželno sadjerejsko in vinogradniško šolo zdaj obiskuje 16 dijakov; izmed teh je 12 štipendistov

iz okrajev Sevnica, Lutomer, Gradec, Lipnica, Cmurek, Ptuj, Ormuž, Maribor, Konjice, Šent Lenart; trije dijaki pa plačajo in so iz Feldbahskega, Mariborskega in Hartberskega okraja. Eden plačujoči pa je Korošec.

Ko se je šola začela, je šest dijakov obeh deželnih jezikov precej zmožnih bilo, 5 je znalo samo nemški, 5 pa le samo slovenski. V zavodu ima jih 15 dijakov stanovanje in hrano; eden plačujoci stanuje v Mariboru.

V letošnji vigredi izpeljane in zdaj dokončane važneje kulturne prenaredbe so te le:

1. Napravil se je blizo $^3/_4$ orala obsegajoči šolski vinograd za šolskim poslopjem in gospodarskim hramom — in sicer na nar nižjem delu zavodine gorice v treh oddelkih in z različno saksebnostjo tersja. Zasadili so se rezniki rudeče žlahnine. Rezniki so se s sadnikom (Setzeisen) sadili v prej za $2^1/_2{}'$ prekopano zemljo, ogrobali se s kompostno zemljo ter pozneje pri suhem vremenu enkrat polili. Ta oddelek ima namen, predpostavljati na Štajerskem nar bolj navadne čine trsoreje.

2. Napravil se je na dalje skoro en oral veliki sadovnjak na k zavodu pripadajočem polji; nasadilo se je blizo 20.000 jabelčnih, hruševih, češpljevih, črešnjevih in kutinih divjakov na tudi za $2^1/_2{}'$ globoko prekopani zemlji.

3. Tudi trsnica skoro $^3/_4$ orala velika se je napravila, in sicer se je zasadilo okóli 120.000 za Štajersko nar imenitniših tert. Iz nar boljih in zanesljivejih virov naročeni rezniki so se v kompostni kup zakopali in potem jarkoma s prirabo komposta na pošev polagali.

4. Napravil se je vrt za zelinje in vrt, v kojega bodemo sejali peščice; za poskušnjo smo sadili hrenove ključe, ktere smo si naročili iz Brna, Bamberga in Nürnberga.

5. Koncema smo napeljali drenažo na bolj nizkih travniških parcelah in na spodnjem kraju vinograda. Cevi so se polagale 5′ globoko. Voda odteka v globoki štepih, kjer se počasno razcedja.

Kar smo še kultur v grajščinskem lesu napraviti menili, morali smo opustiti; na eni strani nismo utegnili, na drugi pa deželni zbor potrebnih denarnih pripomočkov še ni dovolil.

Razun prestrojeb v pisarni i vertnarjevem bivališči ni bilo treba obširnih poprav, ker so poslopja in prostorišča večidel v prav rabljivem stanu.

Dijaki pomagajo pri vseh imenitnejih, nujnih in podučilnih opravilih, med tem ko se težja dela po ženskih in možkih dninarjih opravljajo.

Dijaki so vsaki dan 2—3 uri v šoli in delajo na dan 6—7 ur pod vednim nadzorjevanjem vertnarja in trsovca.

Zavod dobro napreduje; okoličani ga pogosto obiskujejo. Kulture pa so še premlade, kakor da bi obiskovalcem precej kaj pokazati zamogli.

Nekterniki — velikodušni in patriotični možje — so poklonili zavodu zdatna darila, o kojih smo v tem listu hvaležno poročali. Temu pristavljamo zahvalo gospodu deželnemu odborniku A. Plankensteinerju, ki je podaril dva praseta — križanca domačega plemena s Suffolkskim — in gospodu odvetniku Dr. Lorberju v Mariboru poklonivšemu nam 2000 reznikov muškatovih.

V Mariboru, 21, junija 1872.

H. Goethe.

O poselskem redu.

O poselskem redu se je v tem listu že ponavljema govorilo. Jaz se posebno skladam z pisateljem v 4. številki l. l. tiskane razprave o tej stvari, — z gospodom deželnin odbornikom Pairhuberjem, ki pravi, da je sodelovanje poslov s svojimi gospodarji in razmerje med obema v obče socijalno prašanje. Zavoljo tega pa tudi mislim, da med poslom in gospodarjem naj ne vlada pogodba, ampak samo nekaka razmera.

Pogodba pa je vendar potrebna kot podlaga tej razmeri, brez koje bi ta nevarna bila za socijalni razvoj. Tudi neposrednim sklepom, ktere gospod pisatelj sklepava prí razpravi o teh napakah in jih vzrokih, ne morem popolcoma priterditi.

Ako poslski red si pred oči postavim, ne vidim druzih napak, nego drugi; in vendar se mi drugačne dozdevajo.

Socijalno vprašanje je nar imenitniše in nujniše sedanje dobe, vsak se naj po tem takem trudi in pripomore razvozljevati vozel socijalnih nepriličnosti. Štajerski gospodar, kojemu je namen, zastopati kmetijskogospodarske zadeve, pospešuje tudi pretresovanje tega vprašanja in daja prostor poštenim in dobrohotečim besetam istih mož, ki jih brez ovinkov in naravnost povedati hočejo.

Kako gospodarji posle preklinjajo in se o jih pritožujejo, kako zopet posli o svojih gospodarjih nikolj kaj dobrega povedati ne vedo, je itak občno znano; ni tedaj treba, ponavljati raznoverstne tožbe.

Družinsko življenje med posli i gospodarji, kakor si ga misli gospod pisatelj, to je, da bi posli pri gospodarjih tako živeli, kakor otroci pri stàrših: tako življenje pa je le tam mogoče, kjer se razumijo in zapopadejo dejanja, ki so pri do-

brodušni nježnočutni družini navadna. Ako se tedaj hočejo načela našega občnega zakonika o družinskem pravu smatrati kot podlaga poselske postave, ne smemo misliti na osebe, ki zasmehujejo očetovo in materino avtoritéto. Pobožnost v socijalnem smislu smemo še le po nekaj tet pričakovati, ko bo šolska odgoja bolj splošna postala. Današnji očetje svoje otroke pogosto nemarno iz rejajo. Ko bi kak posel zvedel ali vidil, kako pravi oče s svojim sinom ravna, bi jegovi hiši za vselej herbet pokazal. Saj je malokedaj zadovoljen s tako hrano, kojo uživata kmet i kmetica s svojimi otroci; čim več se mu daja, tim več on zahteva.

Jaz poznam gospodarje, ki svojim poslom ob godovnah darila dajejo, jim za nagrado marsikteri vrč bolje pijače na mizo postavljajo, upajoči, da bodo posli svoje dolžnosti vestneje izpolnjevali. Ti se sicer mnogimi besedami zahvaljujejo — zunanjo hvalo mu skazujejo. Da bi pa pri delu zavoljo tega si več prizadevali, da bi bolj natančno in skerbno gledali na gospodarjev hasek: tega pa ne; manjka jim samostalno presojevanje dobrohotnosti in spoznanje, da mora pri vsaki hiši vladati pravični red. Doma se tega niso učili, v šoli pa se niso vadili, samostalno misliti. Res je, da imamo premalo poslov; à temu pomanjkanji se ne pride v okom z bolj očakovsko podlago poselske postave. Socijalni razvoj človeštva je tudi razmere med gospodom in služabnikom premenil.

Dan današnji hočejo težaki in služabniki imeti delež čistih dohodkov pri duševnem in telesnem delu. Kakšne meje se bodo v tem obziru postavile, to bo odvisno od dogovorov med obema strankama, kedar bo na eni strani zastopnost se povzdignila, na drugi pa pokazalo se spoznanje vladajočih napak.

Država bode v tem obziru s postavami težko kaj pomagati zamogla; zadosti je, da postavi meje, zunaj kterih dotični odlok pasti ne smeje. Na dalje se pravi, da navadno dobrohoteči gospodarji tudi pridne posle imajo, in da se le malokedaj poslužujejo pravic, koje jim postava proti poslom na dlan polaga, češč, ka se proti vladajoči volji ali nevolji ne da zoperstaviti. Pisatelj ovega sestavka tedaj sam priznava, da v nekterih primerljajih ni opazevati pomanjkanje poslov, da postava celo na proste dogovore „na razmerje“ toliko ozira jemlje, kolikor je to po vsakočasnem ljudskem mišljenji potrebno. Zakaj bi tedaj preminjali poselsko postavo od 13. jannarja 1857?

Jaz drugače sklepam in pravim, da tudi gospodarji malokodaj spoznajo, kako vsestransko spoštovanje in izpolnjevanje obstoječih postav k omiki pripomaga. Gospodar bi naj z lastnim izgledom razširil spoznanje in znanje postavnih določil.

Le vsestransko izpolnjevanje obstoječih postav zamore odraščeno prebivalstvo likati i povzdigniti.

Napake pri poslih, ki se navajajo v drugem odstavku ove razprave v 4. štev. štaj. gospodarja, pa se ne bodo dale odpraviti po premenitbi podlag, na kojih stoji postava od 13. januarja 1857.

Kajti ta se vseskozi naslanja na dobre lastnosti ludskega značaja, koje ona povzdiguje i vterjuje. Vsaka postava pa, ki se meni vresničiti in med ljudstvom vkoreniniti, mora se nanašati na dobre lastnosti ljudskega običaja.

Ni li bila „mož beseda“ dobra lastnost Štajercev? To lepo navado hoče postava v §§. 4. in 5. ohraniti in vzdržati ne le pri poslih, ampak tudi pri gospodarjih. Kdor inače ravná, ne stoji na podlagi kake moralične volje, ampak na perhljivem stališči samovoljnosti. Ki hoče samosvoj postati, mora se poprej pokorščine učiti in navaditi. Kako zlo da je to potrebno, vidimo iz tega, da se je mnogo družin, ki so se lahkomiselno ustanovile, zopet razišlo. Prav za prav pa moramo prikazen, da posli tako nerado delajo, pripisati drugim vzrokom, nego namenu, prihraniti si denarja in s tim ustanoviti lastno družino. Nikjer nima posel tako lepe priložnosti, samosvojin postati, kakor po daljem službovanji v graški okolici, kjer se vse leto za njega skerbi, in kjer bi se znalo vse jegovo plačilo v hranilnico položiti. Marsikteri sicer mislijo, ka bodo si na železnici in v tovarnah ali fabrikah lože in hitreje kak denar prihranili. Ali koliko se je pri tem početji že opeklo! Ako jih zgrabi bolezen, mislijo kesaje se na gospodarjevo zadrugo nazaj, v koji so pod varstvom dobrohoteče, pravične postave živeli. Da posli se zdaj tega, zdaj unega poprijemajo, da hočejo mehke hruške iskati, pa trde najdejo, izvira iz nerazsodnosti in pomanjkanja oblasti nad samimi sebi. Zapeljivi mladeneč uhaja strogim svaritbam očetovim, da lože razuzdano živi in se klati po svetu.

Kar pa zadeva pod III. omenjeno dragost denašnjih poslov, odperti so po dosedanjih določilih tudi gospodarju potje, interesirati posle pri produkciji in jim podeleti delež pri čistih dohodkih.

Ker je tedaj dokazano, da pomanjkanje poslov ne izvira iz tega, ker bi si radi postavili lastno družino, ampak iz jih razuzdanosti in negotovih zapopadkov o pravem živenji; ker je na dalje poselska nemarnost i lenoba vtemeljena v navadi

in pomanjkljivi odgoji; ker je konečno jih dragost pripisati le nepravi vredbi kmetij: ne bode nam kaj pomagala nova na drugem stališči stoječa postava. Postava, kakor sedanja, ki je iz ljudskega značaja prirasla in jemu prav primerna, morala bi ljudstvo, jegove dobre lastnosti varujoča i hranujoča, žlahniti, ko bi se vsestransko in vestno izvrševala.

Če se pa tako izmišljena in veljavna postava ne izpeljuje, zanemarjajo se posamezni udje prebivalstva; strasti i preobilnost prebivalstva nadvladajo prirojene dobre lastnosti krepkega naroda; pregrehe in slabe navade, koje dozorujoča kultura neomikancu pred oči postavlja, primejo se ga v ostudnih podobah enostransko vničujoče krepko, ždravo in naravno živenje.

To je po mojih mislih stopnja, do ktere so dospele denašnje poselske razmere. „Jaz služim“ je geslo angležkega kraljeviča. Vsaki, ki v državi doseže čast in slavo, moral je služiti. Vsaki previdnež razumi, da mora služiti, prej da zapovedovati zamore. Le neomikanca je sram službe! Pri mladem naraslaju pomaga samo bolja šolska odgoja, pri sedanjih poslih pa strogo in vsestransko izvrševanje postave.

Iz tega sklepam:

1. Da bi bilo prezgodaj, ko bi že zdaj nameravali predrugačiti in premeniti podlago, na kteri stoji postava od 13. januarja 1857.

Ako se tedaj v štev. 4. štajerskega gospodarja svari pred §§. 10—14, ki obsegajo dolžnosti poslov, moramo omeniti, da so tudi §§. 2—8 ravno tako strogi in dajajo predpise gospodarjem, kako ravnati z posli. Že §. 2. izreka enakopravnost gospodarja in posla pred postavo v moraličnem obziru; §. 4. pa žuga gospodarju z kaznijo in globo, če ponuja in daja aro vedoma takemu, ki je likof že od drugod vzel. Ravno tako se kaznuje tudi isti gospodar, ki posla napelje, da svojo besedo prelomi §. 5. Gospodarji so na dalje po §§. 6—8 zavezani, svoje obljube izpolniti in morajo plačati odškodnino, če poslu obljubljeno službo ne dajo. To so določila prav človečanska, pravična in popolnoma primerna, povzdigniti medsebojno spoštovanje. Resnica je, da se obestransko pogosto greši proti tem določbam; ravno tako res pa je tudi, da za to poklicani razsodilni organi malokedaj svojo dolžnost storijo, bodisi da ne vedo kako, bodisi da jim manjka čas in pripomočkov, postavi pomagati k veljavi. Po pravilih zadeva ta reč župane; ti pa tožbe ali ležati pustijo, kar moralični vspeh pravnega odloka že v poprej slabeva, ali pa tožencu in tožniku prijazno prigovarjajo, kar zopet ovíra, da se pravnozavestje ne more zbuditi. Ena stranka pa mora pravico, ali pa krivico imeti in to se mora v odloku povedati; inače postava k obćni omiki nič ne pripomore. Da pa obstoječi postavi od 13. januarja 1857 ne manjka človečanskih nazorov, kažejo §§. 13 do 23., jemajoči dobrovoljni ozir na telesni blagor služabnikov. Važno je, da se na tanko izvršujejo določila v §§. 34. 35. 36. zapopadena. Da je natančna izpolnitev ravno teh paragrafov potrebna, razvidimo iz mnogih prepirov in tožeb, nastalih po v nemar devanji ovih določeb. Če pa pomislimo, da celo nekteri župani poslom za poselsko knjigo prosečim odgovarjajo: „Ni treba, saj imaš domovinski list“, potem se vé da ni mogoče, da bi gospodar samo take posle, zalikofoval, koji, kakor veleva §. 35., imajo poselske knjižice.

Po tem takem jaz menim:

2. Obstoječa postava mora se poprej izvrševati, prej da se sme izreči sodba o njeni neprimerni podlagi.

Obstoječa postava je na obe strani pravična in daja predpise, kojim gledé človečanstva nič ne manjka, če se le vestno izpolnjujejo. Da pa zamore ta izvršba tudi praktiško svoj socijalni namén doseči, morali bi se nekteri paragrafi vendar le predrugačiti.

§. 9. ni nobeni stranki na škodo, zna se torej obdržati; kajti on ni zoper priporočilo pisatelja v. 4. štev. gospodarjevi, ki meni, naj bi se posli ne jemali na eno leto v službo, ampak na krači čas. Samo morata se gospodar i posel o tem dogovoriti in zjediniti.

To dogovarjanje pa skriva koščék socijalnega vprašanja v sebi, v ktero se postavodajstvo ne sme mešati, dro pač mora postaviti mejo proti nestanovitnosti in vetronosti bodi si od té ali druge strani. Da pa se likof ali ara ne bode zlorabila, zdi se nam pri priložnosti 48. občnega zbora štajerskega kmetijskega zbora stavljeni predlog prav primeren, namreč predlog, da se naj ara vpisuje v poselsko knjigo in da naj še le tedaj veljavna postane, ako je va- njo vpisana. Po teh načelih se naj tedaj prenaredi §. 1. poseljske postave.

Ker mora po §. 35. gospodar poselsko knjigo hranjevati, zamore posel samo takrat novi likof vzeti, če ga da prejšni gospodar sam pri županu v poselsko knjigo vpisati in če da poslu potrdilo, da ima poselsko knjigo in da sme drugam v službo stopiti. To ptrdilo pa je že zarad tega

potrebno, ker po §. 35, nobeni gospodar ne sme sprejeti posla brez knjige ali bukvic. Ko bi kaki gospodar dajal lažljivo spričevalo, kaznoval bi se itak po §. 36.

Po tem takem je sicer želeti, da bi se

3. nekteri paragrafi v postavi od 13. januarja 1857, predrugačili, ali da bi se po kakem pristavku k postavi njena praktiška izvršba žlajšala.

Sitno in občeškodljivo pa se mi zdi, dajati začasne postave; kajti uradi kakor stranke se po začasnih naredbah ne menijo zavezane, na vsak način pa se ne spolnujejo tako vestno, kakor je to pri javnih občeveljajočih zapovedih potrebno.

4. Ne le šolska odgoja mladega naraslaja bode te napake odstranila, ampak tudi skerb za postavnost, za vestno izpolnjevanje in izvrševanje obstoječih postav bode socijalno protislovje zmanjšala in človečanstvo, ki ga dihajo nove državne naprave, kot pripomoček napredujoče omike tudi za odraščene veljavno storila.

Žalibože moramo opazevati, da marsikteri ne marajo za obstoječe postave.

Če se pa širi nenaravnost, če se grozovitni prizori v javnih kočah postavljajo občinstvu pred oči, ako se v gledališcih javne naredbe z neslanimi šalami ometujejo, ako se na mestih, kjer bi si clovek še mislil ne, huska proti državnim postavam, ne moremo pričakovati, da si postave pridobé veljave, uradniki pa moraličnega vpljiva.

Kako velika pa je izvirajoča škoda, bodemo spoznali, če premislimo, da država stoji na stališči vsestranske pripoznave in izpolnitbe njenih postav; zarad tega sklepam konečno:

4. Vsestranska pripoznava postavne avtoritete je nar gotoviše znamnje omikane kulturne države.

Na podlagi teh skončatkov priporočam osrednjemu odboru, naj prosi vis c. k. namestnijo:

„Naj se žapani pri strogi kazni primorajo, da hranijo pismena poselska spričevala v pisarna vsled §. 36. poslom pa, ki še nimajo bukvic, take izročijo.“

Bertold baron Reitzenstein.

Zakaj polega žito in kako to zabraniti.

Gospod profesor Dr. Hugon Thiel piše o tem predmetu to le: Izmed važnejih vprašanj glede kmetijske prakse je tudi izsledba vzrokov poleganja pri žitu, in pripomočkov, kako mu priti v okom. To vprašanje postaja tim nujniše, čim bolj intenzivno se poljedelstvo ravná. Zakaj, čim intenzivniše je poljedelstvo, tim viša je gnojilna moč zemlje, in tim raji polega žito. Poprej so se glede tega poleganja tolažili z raznimi pregovori, ki nič druzega ne pomenjajo, kakor da žito samo na rodovitni zemlji pri bogatih kmetih pada. A mi teh pregovorov vendar ne smemo tako tolmačiti, kakor da bi poleganje čisto nič ne škodovalo. Ravno nasproti je škoda, ktero dela poleganje glede kvalitete in kvantite zerna in glede slabeje slame prav velika in sicer tim vekša, čim preje jame žito polegati. Prej se to ni tako zlo čutilo, ker je pri bolj extensivnem kmetovanji se poleganje bolj na rodovitnih njivah prikazovalo in se škoda ni tako zlo porajtala, ker je perdelek na drugih njivah povračal, kar se je tu škode zgodilo. Zdaj pa, ko začinjajo kmetovalci svoje polje bolj gnojiti, tudi žito pogosteje polega.

To je za kmeta tim škodljivejši, čim več kapitala-gnoja- je on v zemljo vtaknil, čim gotovejši on tedaj pričakuje viši perdelek v poplatilo svojih pomnoženih stroškov. Ko so v drugi polovici preteklega stoletja v Nemčiji začeli deteljo sejati in živino tudi po leti v hlevih kermiti, perdelovali so si tudi več gnoja. Ker so tako pomnoženi gnoj rabili skoro izključljivo za zimsko žito, je to tudi pogosto polegalo. Pomagali so se stim, da so na novo pognojeno njivo nar prej sejali tudi preobilnost gnoja prtrpečo ogerščico in po nji še le, ko je zemlja že nekaj izmolžena bila, žito. Takih pripomočkov in sredstev mi dan danes ne smemo in ne moremo več rabiti; nismo več zadovoljni s sredmo letino na pol izsrkanih poljih Marveč. prizadevati si moramo, da v vsakem letu od vsakega sadu, ki ga sejemo, dobivamo nar višji perdelek in da obdržimo polje pri nar višji rodovitnosti. Kako pa bi se s tim zjediniti dala žitoreja?

Pravi odgovor na to vprašanje sledi iz spoznanja pravih vzrokov poleganja.

Prikazen, da žito samo na krepki, pognojeni zemlji pada, je dovedla ljudi do tega, da so vzrok poleganja iskali samo v zemlji, ter je pripisovali posebno dvem tvarinam, namreč kremeno-kislini in kemijskim zvezam gnjilčevim. Ker kremenokislina pri nekterih rastlinah cele oklepe dela, in ker se tudi v pepelu žitnih bilk precej kremenokisline nahaja, mislili so, da ta snov tudi žitni bilki trdnost daja. Kjer je torej žito polegalo, pripisovali so to pomanjkanji kremenokisline. Ta misel je zdaj že popolnoma ovržena. Natančneje preiskave so izpričale, da ima poleglo žito ravno toliko kremenokisline, kakor stoječe; pokazalo se je, da se kremeno kislina ravno tam pri bilkah ne nahaja v zadostojni meri, kjer mora bilka posebno močna biti; pokazalo se je, da kremenokislina sploh ne spada med iste redilne drobce, ki so našim žitom neobhodno potrebni. Zakaj kuruza nima skoro celo nič kremenokisline in vendar je deblo močno i trdno.

Kar pa zadeva kemijske zveze gnjilčeve, je sicer res, da je navadno na močno pognojeni zemlji mnogo posrkljivih gnjilčevih zvez; a vendar niso pravi vzrok žitnega poleganja v tem smislu, da bi zadrževale izobražitev celic, da bi celice zavoljo tega vodene ostajale in deblo po tem takem mehko in slabo gratalo. Ampak gnjilčeve zveze so samo posredni vzrok žitnega poleganja. Kar se pogosto pravi o specijelnem vpljivu

posameznih gnojilstvenih sredstev na posamne rastlinine oddelke (kakor da gnjilec in kali samo le slamo, ne pa zerno, fosforna kislina pa mnogo zerna, sol krhko steblo, gnojmca listje dela), je le površno verjetno in izvira iz napačnih poskušenj, pri kterih so se prikazni glede rasti vkup štoječih rastlin prenašale na rastinske prikazni posamezno stoječih. Brez zadostojne mnogosti fosforne kisline sicer ne bo veliko zrna; da bi pa obilni, čeravno v primeri z drugimi tvarinami nahajajoči se gnjilec vzročeval posebne oblike in zdržaval izobraževanje zrna, ni res. To se samo tam zgodi, kjer vsled preobilne gnojitbe rastlina tako bohotno in berstno rase, da ji manjkà potrebneluči i moči. Če pa ima zadosti luči, če na primer ni pregosto vsejana, bodemos perdelkom stransko zadovoljni. Ako se gnjilec odvzeme, kar se na različni način storiti zamore (n. pr., če se prej kaka druga rastlina vseje), nima to neposrednega učinka, ampak samo posredni, ker iste rastline, ki se kot drugi sad vsejejo, niso več tako berstne; tedaj jim tudi ne manjka luči i moči, posebno ako niso pregoste, da ena druge ne tišči. S tim pa smo prišli do pravega vzroka žitnega poleganja.

Žito polėga, če debla nimajo zadosti elastičnosti in moči, to je, če je spodnji del stebla premalo lesnat. Da pa je steblo preveč zelnato, kriva je temu preobilna obsenčnost. Pravi vzrok žitnega poleganja je tedaj pomanjkanje svitlobe, ki celice trdne in lesnate napravlja. Vsakemu kemetu so znani primerljeji, ki kažejo, da solnčna svitloba lesnatost vzrokuje, senca in tema pa rastline mehke in nježne ohranja. Rastline ktere v senci rastejo, so bledе, ne cveto, in če tudi kedaj ktera v cvet požene, nima sadú. To vidimo na podzemljicah, na repi, solati, rožah i. t. d. po kletih in izbah, kjer se hrani ta roba. Ja celo vné pod milim nebom je taka: po brajdah in pregostih drevoredih je ubogo malo sadu, in će ga je nekaj, vendar je nepopolen pozen, ali pa celo ne dozori. Dokler je špargelj v zemlji, je nježen; če ga pa pustimo više rasti in vendar mehkega imeti hočemo, pokriti ga moramo s piskri ali s peskom. Endivija se poveže, da se perje v sredi svitlobe varuje in tako zbledi in mehko ostane.

Rastline, ki v temnem rastejo, kakor krompir v kleti, poganjajo nenavadno dolge pogone, ker se raztegujoče celice v svojem razraščenji ne ovirajo po na soncu lesnato postajajočih delih. Gotovo se tudi povsod opazuje, da na temnem rastoče rastline se vedno nagibljejo proti svitlobi, v kletih postavim proti oknom, da se tako rekoč krivijo, kar se lahko da iz prejšne ga razložiti.

Ako zdaj s temi občnimi resnicami primerjamo opazilo, da posamezne same stoječe tedaj svetlobi vsestransko izpostavljene žitne bilke ne polegajo, tudi tedaj ne, če na kakem gnojnem kupu- tedaj na nar rodovitnešem kraji- rastejo, da pri nepregostem žitu, kojemu ima svetloba tudi v spodnjih bilkinih delih pristop, ne opazujemo pravega poleganja *), ne bodemo več dvomili, kje da imamo iskati po pravih vzrokih žitnega poleganja.

*) Če ploha ali kaj druzega žito vrže, to ni poleganje; poleganje je tedaj, će žito zavoljo slabosti bilk brez pristopivših zunanjih vzrokov pade.

Da se dokaže resničnost teh mnenj, napravila se je pretečeno poletje sledeča poskušnja. Na dveh gredah za poskušnje odmerjenih njiv se je pšenično in erženo seme tako daleč narazen sejalo, da so bilke popolnoma prosto stale in da je vsaka zadosti svetlobe dobivala. Od teh ni bilo pričakovati, da bi se bile vrgle, in se tudi pri ne pod druge pogoje postavljenimi ni zgodilo. Nektere bilke so se potem na posebnih krajih, večidel spodej ali malo više umetno obsenčale ter večkrat s papirjem ali z drugo tvarino obvile. Nismo nameravali, pa tudi nismo dosegli, da bi se bila tem krajem svetloba popolnoma odtegnila; zadosti je nam bilo, da smo na blizo dosegli stopnjo obsenčnostl, ki vlada v pregostem žitu.

Ko se je zrno že precej olikalo, smo nektere ovitke odstranili: takoj so je pokazala slabost istih krajev, koji so oviti, torej obsenčani bili; ravno tukaj so se bilke prelomile.

Zanimivo bi bilo zvedeti, je li so obsenčnati deli od enega vozla do druzega ravno tako dolgi, kakor neobsenčni, pri kteri bilki co celice močneje in trdneje i. t. d.; za letos smo morali iz vnanjih vzrokov to preiskavo opustiti in jo na prihodnjo leto odložiti. Samo še pristavljam, da so moje že poprej v Poppeldorfu izpeljane poskušnje pokazale, ka so obsenčni kraji se bolj raztegnili, kakor neoviti. Kaj se tedaj iz toga ućimo?

Učimo se, da mora žito vedno tako redko biti, da si bilke med seboj ne delajo preveč sence.

Pa tudi ni treba ogibati se obilne gnojitbe z gnjilčevimi zvezami; samo na to moramo ozir jemati, da bodo bilke tim bohotniše in berstniše, čim več gnoja pod seboj imajo, da rastlina bolj hitro rase, inda spodnji deli posebno pri oblačnem toplem vremenu solnca pogrešajo, ta torej rade padajo. Glavno pravilo je tedaj, v primeri s setvinim časom in gnojitbo tudi primerno redko sejati.

To se lože reče, kakor stori. Ne more se za gotovo poprej povedati, je li bo rast, ki je razen od zemlje tudi odvisna od vremena, od napadov strani mrčesa i. t. d. bohotna ali ne, da bi se potem pri setvi ravnal. Ako kmet na primer pričakuje toplo zimo in malo mrčesa, lahko prav redko seje. Če pa huda zima nastane, mu redkost žita ravno toliko škode prizadene, kakor poleganje. On tedaj pride iz dežja pod káp. Ako je pa menil, da se bodo na primer pri pozni setvi marsiktera zerna pozgubila, ne cimila, da bo zima ojstra, tedaj on bolj gosto seje. Primeri se pa čestokrat, da se ravno narobe zgodi. Če je na priliko jesen dolga in ugodna, zima pa prijazna, je njegovo žito pregosto; kmet mora torej v vigredi valjati, branjati ali pleti.

V obče se zna samo reči, da kmet tim zanesljiveje redko seje, čím rodovitniša je zemlja.

Če je žito pregosto, ena bilka drugi škodo dela in jo obsenčuje. Priporočali bi setev po versti s sejalnico, pa ne zavoljo tega, ker sejalnica seme globeje v zemljo spravlja, kar, kakor so poprej napčno mislili, poleganje zaderžuje. Kajti za poleganje je vse eno, tiči korenika globoko ali plitvo v zemlji. Korenike se pri poleganji ne izrujejo, ampak samo bilke se nagnjejo, ker so v spodnjem delu preslabe. Proti poleganji priporočamo verstno setev zarad tega, ker je pri tem činu

mogoče, v verstah prav gosto sejati in vendar posamezne vrste dalje narazen postaviti, tako da dobivajo v verstah stoječe bilke svetlobo od dveh strani.

O živinoreji na gornjem Avstrijskem in o vspehu prekrižanja z biki Shorthornskega plemena.

Spisal gospod oskerbnik Böheim.

Ugodni vspehi prekrižavanja z biki Shorthornskega plemena, koje se že od leta 1868. na Berghejmski grajščini redi, dajajo mi znabiti pravico, da v korist vseh kmetovalcev nekaj o tem spregovorim in tako morebiti pripomagam, da ovo gotovo dobro pleme se dalje razširi, da ga po vsej Avstriji bolj spoznajo. Posebno za našo — gornjeavstrijsko — deželo moramo ugodno in vspešno prekrižanje prav zlo želeti. Zakaj od dne do dne tudi našim kmetom bolj jasno postaja, da se morajo naslanjati na živinorejo ter tako prihraniti si mnogi denar, ki ga vsakoletno za drago živino iz Češkega in Štajerske dajajo.

Naši kmetje bodo v kratkem primorani, kmetovanje prestrojiti, žitorejo bolj i bolj opuščati in se k živinoreji obrniti. Vsako leto imamo več železnic; občila se zboljšujejo. Kedar bodo enkrat na Ogrskem železnice dodelane in ceste napravljene, bodo naši žitni semnji z ogrskim žitom tako prenapolnjeni, da naš kmet ne bode mogel dalje konkurirati. Inače bi moral svoje žito bolji kup dajati, kakor ga samega stoji. Pa že dandanašnji vidimo, da celo Amerikanje nektere predmete ceneje semkaj postavljajo, kakor bi jih sami perdelati zamogli.

Če pa žitorejec s svojimi perdelki, kakor smo ravno povedali, izhajati več ne more, mora se kaj druzega poprijeti, kar mu več dobička vrže.

Kaj pa bi zamoglo za našo lepo gornjeavstrijsko koristnišega biti, nego živinoreja? Pri nas je vegetacija ali rastlinstvo prav bohotno. Tečnih travin in kermin imamo zadosti. Lahko torej redimo mnogo lepe živine, ki bo nam dajala viši dobiček, kakor žito.

Požlahnimo domače živinsko pleme, napravimo iz njega izvirno pleme, ki ga bodemo na vse kraje lahko prodajali, in tako obderžali v deželi ne le isti denar, ki ga zdaj potrosimo pri nakupovanji živine v sosednih deželah, ampak si še mnogo dobičnega si pridobavali.

Ne le pri tem bodo kmetje imeli dobiček, da bodo živino v sosedne dežele drago prodajali, ampak tudi pri tem, da bodo svoje polje zboljšali; zakaj čim več živine, tim več gnoja; čim več gnoja, tim bolja je njiva.

Naši kmetje v Ottensheimskem okraji tako pogosto se pritožujejo, ka zdaj njive ne dajajo več pravega dobička. Meni se te tožbe prav naravne zdijo. Kajti ravno v tem okraji ima kmet v primeri k polju premalo živine; zavolj tega zemlja, od ktere zahteva visok dobiček, ne dobiva povernjenih istih drobcev, ki se ji skozi žetvo odtegnejo, ker namreč gnoja manjka. Živinoreja je s poljedelstvom v tako ozki zvezi, da eno brez druzega obstati ne more; oboje je enake važnosti.

Skupni dobiček pa je gotovo tim viši, čim popolniši je živinoreja. Pomnožena in povzdignjena živinoreja je nar bolji pripomoček k nar višim letinam, brez da bi se zemlja izmolzla.

Razun tega pa je že živina sama na sebi imenitni obstanek premoženja, je obrestonosni kapital, ki se vedno množi in narašča. Po mnogosti živine v kaki deželi dá se ceniti kmetijsko bogastvo in kmetijski napredek.

„Ja, to je že prav“, pravijo ljudje, ko bi le mogel več živine imeti, pa manjka mi kerme. Jaz imam le toliko in toliko travnikov in ne zamorem več glav rediti.“

To me napelje, da se zopet vernem k prejšni točki in terdim: kmetovanje mora se prestrojiti.

Da se k eni kmetiji potrebna živina dobro ali vsaj zadostojno rediti zamore, je treba, da se polovica vseh tal za kermorejo oberne. Kakor je obče znano, dobivajo ravno kermine rastline veči del svojih redilnih drobcev iz zraka, zboljšajo zemljo in jo tako pripravno storijo za žito in trgovske rastline. Pomnožena živina daja več gnoja; če se nekaj polja za kermine rastline oberne, se tudi gnoj prihrani. S tako dvestransko obilnišim gnojem zamoremo za žito ostale njive bolj gnojiti in na njih tudi več perdelati.

Dobro je, ako ima živinorejec lepe travnike in zelene pašnike; á neobhodno potrebni niso. Na Nemškem postavim se travnikí in pašnikí popolnoma nadomestijo s kerminimi rastlinami in gomolji.

S tim, da več tal za kermo oberne, zna si vsakternik pomagati. Kmalo se bo prepričal, da z pomanjšanjem žitoreje, á povikšano kermo- in živinorejo ne bo zaostajal glede mnogosti perdelanega žita za prejšnimi leti; zakaj na manjši pa bolj pognojeni njivi bo ravno toliko ali še več priraslo, kakor na veči, ki je le tu i tam kako trohico gnoja vidila.

Mislim, da sem dokazal, kako potrebna je ga našo deželo živinoreja in kako da je mogoče, vspešno se ž njo pečati. Pridem sedaj do vprašanja, ktero živinsko pleme je nar primerniše, in kaj hoče živinorejec doseči.

Vsak živinorejec mora gledati, da bo njegova živina te le lastnosti imela: 1. Visokost, 2. lepa podoba, 3. zdravo telo, 4. hitra rast in zmožnost, se že v mladosti pitati dati, 5. dobro plemenjenje, 6. dobro meso in 7. nizki razvoj vseh istih lastnosti, ki človeku le mali ali nobeni dobiček ne dajejo.

Vse te lastnosti pa se najdejo pri Shorthornski ali kratkorožni živini. To na Angležkem — v deželi nar pridniših živinorejcev — izrejeno pleme je za Angleže nar bolja mesna živina, se pa kot taka tudi v Nemčiji visoko ceni in zasluži, da bi se še bolj razširila, kakor dozdaj. Vsi nemški živinorejci, ki so to pleme vpeljali, ga silno hvalijo.

(Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

Na dvarazredni ljudski šoli **pri sv. Barbari v Halozah** v šolskem okraji Ptujskem je razpisana nadučitelska služba z letno plačo 400 for. nagrado 50 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja pravilno obložena prosila izroče do 20. julija t. l. krajn. šols. svetovalstvu pri sv. Barbari.

Na dvarazredni ljudski šoli pri sv. **Tomažu** v šolskem okraji **Ormužkem** je izpraznjena podučitelska služba z letno plačo 240 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, popolnem znanji slov. jezika in dosedanjem službovanji obložena prosila položijo pótem okrajnega š. svetovalstva do 15. augusta 1872. pri krajnem š. svetu šent tomažkem.

Na dvarazredni ljudski šoli v **Središči** v šolskem okraji **Ormužkem** je izpraznjena nadučiteljska služba z letno plačo 400 for. z nagrado 50 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, popolnem znanji slov. jezika in dosedanjem službovanji obložena prosila položijo pôtem okrajnega š. svetovolstva do 15. augusta 1872. pri krajnem š. svetu v Središči.

Na enorazredni ljudski šoli v **Kostrevnici** v šolskem okraji **Rogaškem** je izpraznjena učiteljska služba z letno plačo 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, popolnem znanji slov. jezika in dosedanjem službovanji obložena prosila položijo pôtem okrajnega š. svetovalstva do 15. augusta 1872. pri krajnem š. svetu v Kostrevnici (pošta Rogatec).

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 15. do 31. julija 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

15 julija: Na Dobovi*, kant. Brežce; v Pleterjih**, kant. Brežice; pri sv. Rozaliji**, kant. Celje.
16. „ Na Marija Dobjem**, kant. Kozje.
17. „ Na Muti**, kant. Marbeg; v Veračih**, kant. Kozje (obhaja se pri poddružniški cerkvi sv. Filipa).
20. „ V Arvežu**; v Vitanji**, kant. Konjice.
22. „ V Ivnici; v Bučah**, kant. Kozje; pri sv. Mohoru**, kant. Rogatec; pri sv. Marjeti** na Dravskem polji, kant. Maribor; na vrenski gorci**, kant. Kozje.
25. julija: V starem tergu; v Kozjem**; v Žavcu**, kant. Celje; v Žitalah*, kant. Rogatec; v Svetincih**, kant. Ptuj.
26. „ V Frauhajmu*, kant. Maribor; pri sv. Križu, kant. Ljutomer.
29. „ Pri sv. Martinu poleg Wurmberga**, kant. Maribor.
31. „ V Dolu**, kant. Laško; v Konjicah**; v Zagorju**, kant. Kozje.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 1. do 6. julija. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 32 for. 50 kr. do 36 for.; neomikanega moravskega prediva 27 do 38 for. 50 kr., in omikanega 75 do 105 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 21 for. — kr., in omikanega 31 for. — kr. do 41 for. — kr.; apatinske konoplje 20 for. 50 kr. do 24 for. 75 kr., neomikane poljske 18 for. 50 kr. do — for. — kr.; žaškega hmela 195 do 200 for., avžaškega 150 do 155 for.; vagán deteljnega semena 30 for. — kr. do 32 for. — kr.; metelke 34 for. do 40 for. — kr.; oljnatega semena, ogršcice 6 for. 50 kr.; stot: ogrščičnega olja 27 for. — kr. do 28 for. 50 kr.; lenénega olja 27 for. — kr. do 27 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 14 do 15 for., štajarskih 13 do 14 for., moravskih 11 do 12 for.; svinjske masti 35 for. — kr. do 36 for. — kr.; posušene slanine (špeha) 36 for. do 37 for.; masla 55 for. do 56 for. 50 kr.; neprecejene strdi (medú) 21 for. — kr. do 22 for. — kr.; voska 114 for. do 116 for.

V Gradci od 1. do 6. julija. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 8 kr.; libra (funt): teletine 24 kr., svinjine 27 kr. neposušene slanine 39 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 58 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 21 for. — kr. do 22 for. — kr., voska 114 do 116 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 195—200 for.; kmečki 175—180 for.; avžaški 150—155 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turščice (koruze) fr.	turščice (koruze) kr	prosa fr.	prosa kr	ajde fr.	ajde kr	fižola fr.	fižola kr	sena fr.	sena kr	slame fr.	slame kr
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
Gradec	Od 1. do 8. julija	6	97	3	97	3	20	2	17	4	42	—	—	4	—	—	—	1	40	1	20
Bruk		6	78	3	65	3	50	2	39	5	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	60	4	—	3	60	2	10	4	40	—	—	4	30	5	50	1	20	1	30
Ptuj		6	10	4	—	—	—	2	—	4	—	—	—	4	30	—	—	1	80	1	20
Celje		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	—	4	—	3	70	2	—	4	20	—	—	4	—	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turščice fr.	turščice kr
		dolnjo-avstrijski vagán									
Dunaj	Od 1. do 6. julija	7	—	4	16	3	48	2	40	4	50
Pešta		6	10	3	70	—	—	1	90	4	25
Praga		7	25	2	53	3	56	2	39	—	—
Brno		6	60	4	36	3	55	2	25	—	—
Linec		7	8	4	17	—	—	2	20	—	—
Zagreb		6	38	2	96	2	65	2	39	—	—
Ljubljana		6	90	4	35	3	33	2	15	4	41
Raba		6	42	3	47	2	58	1	83	4	55
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal„ v Gradci.

Št. 15. V Gradcu, 25. julija 1872. **Tečaj IV.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Oznanilo.

Zarad nastopivših ovir napravi se regionalna razstava v **Gleisdorfu že 16. in 17. septembra** 1872, in ne — kakor je bilo v 14. številki štajerskega gospodarja povedano — 30. septembra in 1. oktobra.

V Gradci, 16. julija 1872.

Osrednji odbor štajerskega kmetijskega družtva.

Zbírčne izložbe štajerskega kmetijskega družtva
na dunajski svetovni razstavi.

Naše kmetijsko družtvo je pri ravnatelstvu svetovne razstave napovedalo pet zbirčnih izložeb, namreč zbirčno izložbo vseh zemeljskih perdelkov na Štajarskem, ki bodo predstavljali kulturno obliko naše dežele, in štiri špecialne ali posebne izložbe takih perdelkov, ki so posebno važni za teržtvo, in ki ravno zdaj imenitni postajajo, ko žitoreja svojo vrednost zgubavlja, namreč izložbe hmelja, lanú, deteljnega semena in tkavskih ščetic.

Kakor slišimo, se o teh zbirčnih izložbah v raznih krogih še napačno misli. Da bi se razširil pravi pojem o tej zadevi, in da bi povedali, zakaj se hoče kmetijsko družtvo štajersko vdeležiti tekmovanja vseh narodov, ki se bo prihodnje leto prvokrat vršilo na avstrijanskih tleh, napisali smo sledeče verstice.

Avstrija íma častno á težko nalogo, svetovne razstave obiskovalcem, ki bodo iz vseh krajev ne le Europe, ampak celega svetá prihromeli na Dunaj, podati in pokazati kolikor mogoče popolno sliko svoje bogate v inozemstvu premalo poznane in porajtane produkcije. Avstrija vabi druge države in narode k sebi v goste; ona tedaj ne sme se zanemariti, ampak mora obleči praznično obleko, ter v okusnem stiku in bogati meri nar bolje in lepše perdelke vse svoje produkcije na ogled postaviti, Ona mora posebni ozir jemati na take perdelke, ki zunaj in deloma tudi še med svojimi mejami niso dosta porajtani; mora jim po primerni izložbi pridobiti potrebno pripoznavo, mora jim odpreti in gladiti pote, po kojih se bodo lože v denar spravljali. Zakaj dan danes, kó so se občila tako pomnožile in razširile, ne poznamo več ovih plotov in mej, ki so v prejšnih časih trgovstvo zadrževale in ga v ozke meje svoje lastne dežele silile. Ena dežela prodaja zdaj preobilico svojega blaga drugej, in ravno tako eni del sveta drugemu. Blago se tam kupuje, kjer se nar izverstniše nahaja in dela; ko bi tudi 100 milj in še dalje od nas bilo, bodemo si ga vendar samo tam naročili, kjer ga v primerni kakšnosti in za primerni denar dobimo. Svetovna razstava

íma nalogo, produktivno moč posameznih držav pokazati in tako terževanje na pravo ali boljo pot spraviti. Če se tedaj ta naloga za Avstrijo vredno izvršiti meni, moramo skerbeti, da bo avstrijanska produkcija vredno zastopana.

Kar pa velja od cele države, mora veljati tudi za njene posamezne dele, za dežele in kronovine. Vsaka dežela, vsaki kulturni okraj mora tako zastopan biti, da se jegova produktivna moč lahko in jasno spozná. Vse, kar kaka dežela prideluje, mora se na ogled postaviti. Popolna sestava vseh svojih perdelkov v zvezi s skerbno izračunemi števiIkami o produktivnem obsegu naj pokaže, kar dežela ali kulturni kraj prav za prav pridelati zamore, v čem da več perdela, kakor ji treba, v čem pa manj.

Tako sliko kmetijske kulture in produkcije naše dežele namerava podati naše kmetijsko družtvo s svojo zbirčno izložbo vseh zemeljskih perdelkov. Obernilo se je tedaj do vseh poddružnic ter si naprosilo sodelovanje in pomoč zaupnih mož; kajti le združenimi močmi, le z enodušnim sodelavanjem vseh, kojim je ležeče na blagru svoje domovine in nje dostojnem zastopanji pri svetovni razstavi, zna se doseči ovi namén.

Ne dvomimo, da se bo ta oklíc domačega kmetijskega družtva povsod prijazno sprejel; vsaj občni napredek v vseh krajih lepe naše dežele vsestransko lepo napreduje. V bogajte tedaj temu oklicu; to veleva že ozir na čast in hasek deželini. Vse druge kronovine avstrijanske se že veleslavno prizadevajo; pričakovati gre, da bo vsaka dežela napela nar bolje svoje moči, da bo vredno zastopana na dunajski svetovni razstavi. Štajersko ne sme zaostati; bogate in raznoverstne svoje produkcije se ji zares ni treba sramovati. Kazni vredna nemarnost pa bi znala vzročiti, da bi morali v razsodilnem momentu za drugimi deželami zaostati.

Kmetijsko družtvo opominja tedaj vse kmetovalce, naj pri spodej napisanih gospodih zaupnikih oglašajo zemeljske perdelke razne vrste v sprejembo v ovo zbirčno izložbo, ki ima namen, podati celotno sliko deželne produkcije. Vsakovrstni kmetijski perdelki, ki so po svoji naravi sposobni za sprejem v ovo izložbo (razun takih, ki se ne dajo hraniti in za koje je odločeni posebni začasni razstavni termin), so nam všeč. Posebni odbor bo svoj čas poslane reči prebral, ter ove predmete, ki so sposobni za razstavo, odbral. Tako odbiranje in prebiranje je potrebno, ako se hoče namen doseči. Vsi raznoverstni zemeljski perdelki pa, kakor različne lege morajo zastopane biti.

Dvojni prav važni deželni perdelki sicer ne bodo sprejeti v ovo celoslično izložbino sliko, namreč vino in živina. Zastran vína pa je ustanovljena posebna deželna komisija v Mariboru, skerbeča za vredno in obilno zastopanje tega veleważnega produktivnega oddelka. Živeče živali pa so predmet začasnih izložeb. Deželna komisija na Ljubnem je prevzela nalogo, skerbeti za izpostavo goveje živine po celej Štajerski, med tem ko se je družtvo za povzdigo konjereje zavezalo, obiskovalcem dunajske razstave pred oči postaviti zbirko plemnih konj vseh v deželi se nahajajočih plemen. Te izložbe kakor mnogobrojno vdeleževanje pri kollektivnih ali zbirčnih izložbah vertnarskega družtva, pri od komisije na Ljubnem v izveršek prevzete izložbe gozdarskih perdelkov kakor pri zbirčnih razstavah svilorejnega in bčelarskega družtva, bodo napravile celotno in popolno sliko štajerske produkcije.

Imenitne vrednosti pa so že navedene špecijalne zbirčne izložbe, ki tedaj posebnej pozornosti priporočujemo. Tudi tu zamore samo mnogobrojni delež zagotoviti namenjeni cilj. Imamo sicer že dosta oglasil; á sprejemajo se še zmirom. Tudi v tem obziru se naj obrača do zaupnih mož.

Konečno še enkrat opominjamo vse kmetovalce, naj z enodušnim sodelavanjem pospešijo družtvene namene in zbirčne izložbe.

Zapisnik gospodov zaupnikov,

ki so se prosili, da v dotičnih poddružnicah skerbé za od kmetijskega družtva nameravane zbirčne izložbe.

1. **Brežice:** Jožef Rom, grajščinski oskerbnik v Brežicah. Janez Janežic, posestnik v stari vasi. Janez Faleskini v Brežícah.
2. **Sevnica:** Edmund grof Maldeghem, grajščak v Rihenburzi. Anton Smreker, posestnik v Sevnici. Ludovik plem. Ratzesberg-Wartenburg, grajščak v gornji Sevnici.
3. **Vransko:** Gustav baron Wittenbach, grajščak v Purgstallu. Janez Lipold, posestnik v Mozirji. Gustav Göttmann pl. Göttsburg, grajščak v Paneku.
4. **Celje:** Maks grof Montecuccoli-Polinago, grajščak v Maierberzi. Jožef Wokaun, tovarnar v Celji. Karol Valentinič, posestnik v laškem trgu.
5. **Konjice:** Karol Fleischer, lêkar v Konjicah. Grof Blangy, grajščak na Dobjem. Ladislav Posek, posestnik pri sv. križu.
6. **Slovenska Bistrica:** Bogoljub Beyer, posestnik. Jožef Fizolič, oskerbnik v Bistriškem gradu. Jože Baumann, posestnik v Poličanih.
7. **Slovenji Gradec:** Henrik Günther, posestnik v Slovenjem Gradci. Karol vitez Adamovich de Cepin, grajščak v Velenji. Ferdo grof Rothkirch-Panthen, grajščak v Šoštajnu.

8. **Marenberg:** Jože Sonns v Brezji. Franc Pahernik, posestnik v Vuzenici. Feliks Schmitt, grajščak v Marenberzi.
9. **Maribor:** Dr. Julij Mullé, c. k. bilježnik v Mariboru. Alojz Weingerl, posestnik v Gačniku. Franc Perko, oskerbnik v Mariboru. Alojz plem. Kriehuber, grajščak v Mariboru.
10. **Ptuj:** Friderik Müller, oskerbnik v Turnišu; Franc Grohmann, oskerbnik v Ebensfeldu. Dominik Pascotini, c. k. major v Ptuju. Franc Wibmer, posestnik v Ptuju.
11. **Ormuž:** Franz Sartori, posestnik v Svetinjih, Dr. Anton Magdič, posestnik v Ormužu. Tomaž Veršič, posestnik pri veliki Nedelji.
12. **Ljutomer:** Karol Höchtl, poddružnice predstojnik v Ljutomeru. August Schenkel, grajščak v Lukavcih. Jožef Strasser v Maleku.
13. **Radgona:** Rihard plem. Kodolič, grajščak v Radgoni. Karol Schediwy, ravnatelj v Negovi. Dominik Čolnik, posestnik v Trebajnu.
14. **Cmurek:** Adinolf Leopold grof Luchesi-Paili, vodja della Grazia, grajščak v Brunnseeju. Alojz Werk, oskerbnik v Brunnseeju. Ferdo Sixt, posestnik v Cmureku.
15. **Lučane:** Dr. Alfred Schleicher, poddružniški predstojnik in grajščak v šent Jurju. Franc Veršič, dekan v Lučanih. Roman Repolust, posestnik v Glancu. Karol Beyer, posestnik v Amthofnu.
16. **Arvež:** Franc Stiendl, župnik v šent Janži. Ignac Kreuzberger, grajščak v Trautenburzi. Franc Strohmayer, mlinar v Gündorfu.
17. **Ivnica:** Moric grof Coreth, grajščak na velski gorci. Alojz Reitterer, posestnik v Bergli. Jožef Löscher, posestnik.
18. **Strass:** Filip A. Gruber, beneficiat v Strassu. Benjamin Königshofer, posestnik v Wagersdorfu. Andrej Schmirmaul, posestnik v Gersdorfu.
19. **Lipnica:** Edvard vitez Jenisch, posestnik v Lipnici. Janez Vocilka, posestnik v Ehrenhausnu. Juri Sauer, posestnik v Heimschuh-u.
20. **Wildon:** Janez Walch, župan v Hartu. Franc Draxler, župnik v Hengsbergu. Ernest baron Kellersberg, grajščak v Frauhajmu.
21. **Kirchbach:** Maks vitez Plessing, grajščak v Waldeku. Franc Feiertag sen., posestnik v Kirchbahu. Anton Trummer, posestnik v Grottendorfu.
22. **Landsberg:** Maks baron Washington, grajščak v Pölzu. Leop. Felberbauer, župnik v Schwanberzi. Jože Göbel, posestnik v Landsbergu. Janec Haring, posestnik pri sv. Florjanu.
23. **Ščavnica:** Rudolf baron Mandell, grajščak v Lanahi. Franc Wolfbauer, posestnik v Ščavnici. Anton Neuhold, grajščinski oskerbnik v Ščavnici.
24. **Voitsberg:** Dr. Jožef Haffner, grajščak v Hohenburzi. Janez Pirker, posestnik v Voitsberzi. Vincenc Dokonal, vodja državne žrebčarske štacije v Pibru. Jože Obergmeiner, posestnik v Stallhofnu.
25. **Zapadni-Gradec:** Adolf Baumgartner, ravnatelj deželne kmetijske šole v Grottenhofu. Dr. Matija Musil, grajščak v Plahlu. Jožef Ranz, posestnik v Kalsdorfu.
26. **Vzhodni-Gradec:** Oskar baron Ecker, grajščak v šent Gotthardu. Matija Eigner, posestnik v šent Petru. Janez Pichler pri sv. Mariji tolažnici. Jože Weitzel, posestnik v Šmarji.
27. **Gleisdorf:** Jože Hadler, trgovec v Gleisdorfu. Jože Falk, posestnik v Pischelsdorfu. Janez Erkinger, župnik v Hartmannsdorfu.
28. **Weiz:** Gustav baron Berg, grajščak v Münihhofnu. Jože Rothschädel, grajščinski oskerbnik v Stadlu. Baltazar Moosdorfer, fužinar v Weizu.
29. **Borovje:** Viljem Sgardelli zdravnik v Borovji. Ferdo Lechner, posestnik na Samostanu. Alojzi Mayerhofer, župnik v Waldbahu.
30. **Friedberg:** Otmar Ainspinner, župan v Friedberzi. Franc Prenner, posestnik v Pingavi. Janez Putz, posestnik v Auerbahu.
31. **Hartberg:** Anton Kindl, posestnik v Rohrbahu. Anton Zschock, posestnik v Hartberzi. Julij grof Lamberg, grajščak v Pölavi.
32. **Fürstenfeld:** Jože Sutter, posestnik v Firštenfeldu. Julij plem. Kaler, vodja v Burgavi. Franc Riedl, posestnik v Ričnu. Dr. Karol Bayer, grajščak v Welsdorfu.
33. **Ilz:** Anton grof Lamberg, grajščak v Bistrici. Janez Wilfling, posestnik v Hainersdorfu. Anton Czeike, grajščak v Kalsdorfu.
34. **Feldbach:** Karol Baron Hammer-Purgstall, grajščak v Hainfeldu. Aleksander Heinrich, mlinar v Kirchberzi. Jože Ackerl, posestnik v Reithu.
35. **Peggau:** Dr. Jože Heilsberg. Lorenz Seefried, trgovec v Frohnleitnu. Anton Wiedemann, pivar v Ibelbahu.
36. **Bruck:** Adalbert Bernauer, c. k. poštar v Brucku. O. Udalrik Prach, župnik v Šmarji. Robert baron Walterskirchen, posestnik v Krottendorfu.
37. **Kindberg:** Engelbert Fürst, fužinar v Kindberzi. Ignac Jungwirth, posestnik v Wartberzi. Leopold Enangl, posestnik v Wartberzi.
38. **Ljubno:** Franc Rahoi, poddružniški predstojnik v Ljubnu. Anton Etschmeier, posestnik v Donavici. Matija Gruber, posestnik v Judendorfu.
39. **Mürzzuschlag:** Janez Wilfinger, župan v Kapelih. Jakob Schauer, usnjar v Krieglah. Jožef Panhofer, pek v Dolgolicih.
40. **Aflenz:** O. Konrad Schreiner, župnik v Aflenzu. Ignac Fürst, fužinar v Thörlu. Franc Karlon, gostilničar in mesar v Turnavi. O. Jakob Pauer, dekan in superior v Marijinem Celji.
41. **Trofajah:** Jožef Thunhart, gostilničar v Trofajah. Anton Enigl, administrator v Vordernberzi. Anton Krempl, grajščak.
42. **Eisenerz:** Adalbert Labres, poddružniški predstojnik in lekar v Eisenerzu. Jožef Schirmbacher, mlinar ravno tam.
43. **Rottenmann:** O. Wilfried Schmied, poddružniški predstojnik, kapitular in profesor v Admontu. Jakob Weissenböck, dekan in mestni župnik v Rottenmannu. Jože Kofler, c. k. poštar v Gajshornu. Jože Liebich, c. k. okrajni inženir v Liecnu. Janez Kotschy, protestantovski župnik v Waldu.

44. **Irdning**: Kristof Gabriel, poddružniški predstojnik v starem Irdningu. Karol Keller, posestnik v Aignu. Franc Vasold, posestnik v Stajnahi.
45. **Aussee**: Janez Walcher, poddružniški predstojnik v Ausseeju. Matija Oberascher, posestnik v Mitterndorfu. Jožef Lajmer, mlinar v Ausseeju.
46. **Gröbming**: Janez Grogger, poddružniški predstojnik v Eblarnu. Franc Moser, nadgozdar v Gröbmingu. Janez Brandmüller, pek v Eblarnu.
47. **Schladming**: Dr. Bernhard Czerwenka, poddružniški predstojnik i protestantovski župnik v Pamsavi. Janez Buckner, učitelj v Schladmingu, Jakob Stocker, posestnik.
48. **Murara**: Andrej Schneider, poddružniški predstojnik v Muravi. Ferdo Landschützer, pose- v Stadlu. Jože Taxacher, posestnik v Rantuu.
49. **Neumarkt**: O Celestin Kodermann v sent. Lambrechtu. Jakob Gintersberger, posestnik na Kulmu. Gregor Stadlober, posestnik v Marijahofu.
50. **Oberwölz**: Baltazar Graggober, posestnik v gornji Wölci. Janer Fussi, posestnik v Aichberzi. Franc Schröckenfuchs, posestnik v Brezji.
51. **Judenburg**: Andrej Ennsbrunner, posestnik v Judenburzi Maks Tatschl, ekonom v Enzendorfu. Janez Neuburger, posestnik v Judenburzi.
52, **Obercejring**: Filip Schaffer, posestnik v Riednu. Henrik Prandstätter, Franc Neuper, fužinar.
53. **Knittelfeld**: Herman Schmitt, župan v Knittelfeldu. Andrej Hörlberger, posestnik v Šmarji. Lorenz Steinberger, posestnik v šent Lorencu. Engelbert Eibensteiner, posestnik pri beli cerkvi

---

Vspeh dreniranja

na posestvu c. k. žrebčarije Piberske

po opazevanji zadnjih let.

Od leta 1865. od kterega sem zopet v Pibru bivam, ímel sem priložnost, marsikaj opazevati o uspehu drenaže, ki tu obstoji čez 15 let; znabiti bo tudi daljne kroge zanimalo, če tukaj prijavim, kar sem zapazil.

V zadnjih letih so se lončeni žlebi pogosto zamašili; vsled tega so se morali na travniku blizo $1^1/_2$ orala prostornem izkopati, iztrebiti in na novo polagati. Da se je to zgodilo, moramo pripisovati temu, da se pri prvem polaganji ni jemal ozir na zemljino kakšnost. Žlebi so se namreč večidel le tam zamašili, kjer se je zemlja, vode se znebivša, tako vkup vsedla, da so potem cevi od početka dosti globoko položeni, za 6″ včasi tudi za 7 do 9″ bolj plitvo ležali, da so se jih prijele globoke in dolge korenike ter tako zamašile.

Iz tega se da sklepati, da moramo pri dreniranji hudo močvirnatih zemljišč jarke bolj globoko kopati.

Po njivah se žlebi niso zamašili, čeravno so marsikteri veliko plitveje položeni bili, kakor po ovih travnikih.

Kdor se hoče ogibati poznejih popravil pri drenaži, naj ne gleda na precejšne stroške in naj globoko polaga svoje žlebe; kajti dreniranje z ne globeje kakor $3^1/_2$ do 4′ položenimi cevi, če pridejo na prav močvirnate travniške parcele, mora se z ozirom na to, da se tako zemlja rada vseda, plitvo imenovati. Tedaj bodo se žlebi sčasoma jeli mašiti, če nimaš v mislih, taki le kislo seno dajoči travnik v njivo spremeniti.

Ako tako drenirano zemljišče koj ko je voda odtekla, preorješ, ne bodo se žlebi mašili, dokler se to zemljišče kot njiva rabi; če pa plitvo drenirana tla za travnik pustiš, ti lahko povém, da bodo se žlebi že peto ali šesto leto zraščati začeli.

Na Angležkem so škodljivost plitvega dreniranja že pred 30imi leti spoznali, in zdaj z dobrim vspehom globoke jarke delajo.

Razun zamašenja pri plitvih žlebih, je ocejanje vode še v drugem obziru nekaj na škodo, kar se pa da lahko odstraniti. Z vodo vred namreč odtekajo tudi nektere gnojilne snovi.

A ker zemlja nar vazniše rastline rediļne drobce tako i tako popije in na se potegne, ta škoda ni imena vredna, posebno če se odcedilna voda nabira in na niže ležeča tla napeljuje.

To pa, če voda nima železa v sebi, kar se spoznava na rudečorumenem nasadu na zadnjem drénu. V tem primerljeji bi ta voda več škodovala nego koristila.

Če pa voda ni železnasta, se ova škoda clo v korist preverže, če jo napeljemo na siromašna tla in jim tako podelimo gnojilne snovi, ki bi se inače z vodo iz drenov vred pozgubile.

Znano je na dalje, da čim mokrotneja je zemlja, tim več soparja ima v sebi obnebje nad ovo zemljo, intim več padavine bo iz jega (rose, dežja).

Ako se tedaj prostorno zemljišče, ki je močvirnato, z drenažo osuši, bode tudi zrak nad jim bolj suh postal, t. j. manj bo imel soparja; padavine bodo bolj redke in manj zdatne.

Suša obnebjina, ki izvira iz dreniranja, pa se zamore za škodo samo tedaj smatrati, ako se prav veliko pôlja posuši ali drenira; posamezne parcele niso nikolj merodajalne. Ako drevje nasadiš, da se stim ovi škodi o okom priti. Drevje namreč pomnožuje sopár.

Tukaj navedena škoda dreniranja, če se sme

sploh za tako imeti, pa je čisto malenkostna in maličkastna proti koristi, ki jo nam daja drenaža Krivica bi bila, ko bi tudi ne omenili dobrotno stran te naprave; kar je slabega na njej, — malo ga je — že nasprotniki na dan privlečejo. Dreniranje je, če se na pravem mestu in na pravi način izvrši, nar bolji in nar koristniši poboljšek zemlje; dreniranje zares tako rekoč čudeže dela. Želeti je samo, da bi se bolj razširilo.

Obžaloval bi, ko bi se ta ali uni kmetovalec dal zapeljati, da bi zavoljo zgorej omenjenih napák se zbal drenaže; ove drenaže so veliko manj ko senca proti solncu. Kako pa zna enkrat vpeljana reč svojo popolnost doseči? Le, ako se vedno prizadevamo, na nji vidljive napake bolj in bolj odstraniti. Ali bi se pa znalo to enkrat doseči, ko bi napak in pomanjkljivosti ne spoznali in ne povedali?

Nova skušnja pa nam daja tudi pripomočke, po kterih se dajo ove napake v dvojno korist obrnoti.

Da bodo se cenili haski, koje je drenaža prejšnemu vojaškemu zdaj žrebčarskemu zavodu storila, moram omeniti, da sem že leta 1852., tedaj tri leta pred da se je drenaža vpeljala, tam bival, da sem zemljišče tedaj že dobro poznal. Ko so me leta 1865. zopet tje postavili, bila so tla predrugačena po drenaži. Do dobrega poznam obstoj raznih zemljišč pred in po drenaži.

Kake sitnosti dela polje, če je ob času setve premokrotno, je gotovo že vsak kmet skusil in zvedel. Na Piberskem gruntu smo imeli prej njive, podzemljišče je bilo tako gosto, da nobene vode ni skozi puščalo. Zarad tega je voda na kviško privrela in vso njivo zavzela in pokrila. Ni je tedaj bilo mogoče obdelovati. Samo na istih mestih, ki so še precej suhe bile, se je sejalo, vse drugo pa za travnik opustilo. Travnik pa je bil kakor goba. Samo vodne rastline, kakor širokolistna terstika ali rogoz, njivska preslica in ostrica so tam rastle. Po takih trávnikih ni se moglo hoditi ne voziti, ker se je povsod vdiralo in se je perst, ki je že sama na sebi gosta, še bolj stlačila. Ko se je pa kosilo, morala se je zelena trava težavno pobirati, na suhi kraj prinašati in tam posušiti. Ali seno je bilo vendar tako malovredno, da se je rabilo samo le za steljo.

Po dreniranji pa so ove travniške parcele, poprej skoro nerabljive, kultivirane in že na videz čisto drugačne.

V spomladi in jeseni je površje suho, tako da zdaj čez poprej nepristopne prostore se vozijo s 25—30 centi, brez da bi se na travniku poznalo, kje da je kolo teklo. Kjer je prej raslo sitje in kisla trava, tam stoji zdaj nar lepša travnišnica; nakosi se na enem oralu 42 do 50 centov nar boljega sena, med tem ko smo poprej dobivali komej 20 centov nar zadniše kerme.

Tam kjer se je bil mraz zarad mokrotnomrzlega podzemljišča bati še maja mesca in kjer je dotlej vegetacija ali rast zaostajala, tako da je otavo jesenski mraz dohajal, in da se je še le spraviti zamogla, ko je vse pomrzlo, tam kjer se je poprej v vigredi in jeseni vlačila neprederljiva megla: je zdaj vse drugače.

S tim, da se v podzemljišču stoječa voda odpelje, postane polje gorkeje, v prostore vode se znebivše dobi pristop tudi zrak, ki tam se nahajoče gnojilne snovi razveže in rastlinam koristne napravi; trava in žito zavoljo gorkejega zemljišča za 10—14 dni prej dozori, kakor na nedreniranem mokrotnem polji. Megle se le prikažejo, če se temperatura sploh jako zníža. Ker so tedaj megle v obče bolj redke in malokedajne, je to tudi ljudem in živalim v zdravje koristno. Dokazano je na dalje, ka ne le navadno, ampak tudi umetno gnojenje na drenirani zemlji več izdá, kakor na mokrotni. Leta 1855 do 1857 in 1865. so nam spričale, ka travniki in njive celo v suhih letih viši perdelek dajejo, kakor nedrenirane; kajti drenirano polje se dolgo brani suši.

Koliko se mora marsikteri kmet prizadevati, koliko mora prestati, prej da v mokrotni vigredi in jeseni svojo ilovnasto njivo obdela! Kolikrat je primoran, namesto zimskega jaro žito sejati! Koliko sile je potrebno, prej da vlažljivo ilovico v suhem letnem času premaga, prej da v mokrem vremenu po plugu špehasto narejeno zemljo z brano razdrobi!

Vse te ovire in zapreke, ki kmetovalca čestokrat na obup postavljajo, se po dreniranji od leta do leta zmanjšujejo. Drenirano polje se namreč v spomladi veliko preje posuši, tako da se zamore prej obdelati; pa tudi žito na njem za 10—14 dni prej dozori, kakor na nedreniranem. Koliko časa si s tim prihraniš, ki ga lahko za druga dela obrneš.

Težka ilovica postane po dreniranji rahla in luknjičasta, se tedaj lože obdeluje in ne zahteva već toliko delalnih sil.

Ocejanje vode pa nima le gledé pomnožitve, ampak tudi glede kakšnosti rastlin ugodni in dobri vspeh; pospešuje tudi zdravje. Žitna erja in krompirjeva bolezen ne bo se tako strašno kazala na dreniranem, kakor na nedreniranem polji.

Dreniranje ima še marsiktere druge koristi in prednosti, kterih vseh pa tukaj ne bodem našteval. H koncu naj zadostuje, če povem, da je perdelek, če se dreni dosta globoko polagajo, dvojni, če se gospodarstvo racionelno in pametno vodi, pa trojni ali še večkrat toliki, kakor poprej.

Skončatki in rezultati na tukajšni žrebčariji že leta 1854—1856. vpeljane drenaže jasno kažejo, da je kapital, ki smo ga vtaknili v drene in v zemljo, dajal ne le nar više obresti, ampak da se je ves kapital v malih letih popolnoma povrnil.

Če je tedaj izvrstna korist drenažína tako občno pripoznana, moramo vendar vprašati, zakaj se v primeri tako redkokedaj uporabi in vpelje.

To prašanje bi se po sedanjih v tem obziru storjenih skušnjah dalo blizo tako le rešiti:

Pred vsem so stari predsodki, ki vse, kar je novo, zaničujejo. Le občni izgled, ki ga dajajo pametni kmetovalci, znal bi pomagati. Starokopitnež mora se sam in lastnimi očmi prepričati, kolika razlika da je glede kakšnosti zemlje, setev in letine med dreniranem in nedreniranem poljem. Besede in besedovanje, bodi si še tako pametno, pri po starem kopitu delavšim nič ne izdá —, kajti nečejo ga poslušati.

Ta in uni je znabiti prepričan, ka bi svoje polje z drenažo jako zboljšal; a sosedi ne pripustijo, da bi drenažna voda po jih zemljišču odtekala. V tem primerljeji pomagajo določila nove postave od 18. januarja 1872. zastran vodá.

Kdor hoče drenirati, pa mu manjka denarnih pripomočkov, naj se na podlagi navedene postave z drugimi združi; naj družtva svoja močvirnata tla in mokrotna zemljišča na suho spravljajo.

Vpeljavo drenaže kakor posledično obdelovanje dreniranih tal naj bi oskerbelo iz poštenih srenjčanov obstoječe družtveno predstojništvo, ki bi tudi stroške med posamezne društvenike razdeljevalo; nekteri bi je v gotovem denarji plačevali, drugi manj premožni pa z delom. Perdelki bi se jednako primerno delili.

Vse ovire — pretežke za rame posameznjaka — dajo se premagati združenimi močmi.

V Pibru, mesca maja 1872.

Dokonal.

Kako se dajo zeljine in repine rastline vzrediti?

Vzreja zeljinih in kolerabinih rastlin je čestokrat zavoljo tega težavna, ker je velike perstne bolhe tako oglodajo, da le sama rebra ostanejo. So pa kraji, v kojih se ta mrčes v tako ogromnem številu nahaja, da je večkrat čisto zastonj, obilno pripraviti si ovih rastlin. Kupujejo se tedaj od drugod. Brez ozira na to, da je kupovanje sitno in drago, ima še ta kvar, da se težko dobijo rastline, kakoršne bi vsak rad imel. Važno je po tem takem, če si zamoremo z vso gotovostjo take rastline perdelati. Navedemo tedaj ravnanje, ki je po verjetnih poročilih nar bolje. Prekoplje se naj primerni prostor na kakem travniku, kjer se potem seme vseje. Na travnikih baje ni mnogo takih bolh.

Ovi prostor pa se mora že v jeseni prekopati, da bo trava segnjiti, gnoj se razvezati zamogel. Ako se trava požge, ter z nekaj apna in pepela pognoji, je še bolje.

Marsikteri pripomočki so se že rabili proti bolham; včasi kaki pomaga, če jih je malo. Kjer pa je dosti perstnih bolh, tam ne pomaga ne apno, ne saje, ne tabačni lug. Zakaj dež splavi lug in prej da se z novim poškropi, so skakavke že vse požrle. Petrolej z vodo stanšam je bojda časih pomagal; á v drugem obziru je rastlinski rasti škodljiv.

Ovo ravnanje daje še zmirom nar bolje poroštvo; kmalo bo čas, da začnemo pripravljati grede po travnikih za kapus.

Nasvetovalo se je tudi, naj bi se menjama na eno gredo sejal po verstah kapus in kreša. Bolke baje krešo raje imajo nego kapus in tega tako dolgo pustijo, dokler še kaj kreše gleštajo.

Med tem pa zelje bolj dorase in se nevarnosti otmé. Ostala kreša se potem potrga. Kjer ni obilo bolh znabiti pomaga; ali pa tudi, kjer jih je mnogo? Poskusite.

Razstava goveje živine v Marenberzi.

Pri raztavi goveje živine v Marenberzi dne 28. septembra 1872 bode se razdelilo 13 premij v skupnem znesku 124 gld. srebra, in sicer:

za bike.		za junice.	
1 premija po .	16 gld.	1 premija po . . .	12 gld.
„ „ „ .	12 „	2 premiji po 10 gld. .	20 „
„ „ „ .	8 „	3 premije po 6 „ .	18 „

za krave.

1 premija po . . .	12 gld.
„ „ „ . . .	10 „
2 „ „ . . .	8 „

Pogoji.

1. Pripuščajo se biki v starosti 1—3 let; ravno tako junice; krave pa do 7 let stare.

2. Izpostavljavec je moral živino sam vzrediti (dôma) in mora to dokazati s certifikatom od župana.

3. Samo v Marenberškem skraji bivajoči izpostavljavci imajo pravico do denarnih premij; vsi drugi dobijo samo častilno pripoznavo.

4. Kdor dobi denarno premijo, mora dati protipis, da bo premijirano živino rabil celo leto za pleme.

5. Ozir se jemlje na muricodolensko pleme; ko bi tega ne bilo, tudi na domače.

6. Oglaša se naj do 14. septembra s. priloženim občinskim certifikatom pri prvomestniku izložbinega odbora gospodu F. Paherniku v Marenbergi. Na pozneja oglasila ne jemlje se nijedni obzir.

7. Na izložbini dan zna se živina postaviti do desetih dopoldne.

Kmetijska poddružnica Marenberška, 21. junija 1872.

Drugomestnik:
Jožef Sonns.

Razne stvari.

Gospod Arnold **Plankensteiner,** deželni odbornik in poslanec mest in tergov v Muravskem volilnem okraji, se je, kakor smo obžalovaje slišali, odločil, popustiti javno življenje ter je položil svoj mandat kot poslanec in deželni odbornik. Mi to tim bolj obžalujemo, ker si je gospod Plankensteiner po svojem možatem zastopanji pogosto zanemarjenih in premalo cenjenih kmetijskih interes ne le v deželnem, aurpak tudi v državnem zboru, kojemu je bil delj časa ud, pridobil bistvene zasluge, ki mu bodo pri avstrijanskih kmetovalcih ohranile častilni spomin. Ker pa je znano, da se na Avstrijanskem kmetijske in narodno-gospodarske interese v merodajalnih krogih premalo obrajtajo, izrekamo željo, da naj bi se mož, ki si je jih pospeševanje postavil za pervo nalogo, zopet podal na pot javnega če tudi ternjepolnega delovanja.

Občini Marenberški je c. k. namestnija z odpisom od 29. julija 1871. dovolila novi letni in živinski sejem, ki se obhaja zadnjega julija vsakega leta. Razun tega so kakor dozdaj sejmi v Marenberzi četrti pondelek po božíču, pondelek pred cvetno nedeljo, binkoštni torek, 29. septembra in 11. novembra.

Dunajska svetovna razstava. Termin ali obrok za oglašanje izpostavljavcev iz avstrijansko-ogerskih dežel je protekel s. 30. junijem. Do tega dneva se je iz vse monarhije oglasilo 14061 izpostavljacev, izmed kterih pride na okraje štajerskih deželnih komisij 412 (Gradec 239, Ljubro 108, Maribor 65).

Pripomoček, da se mleko ne skisa. V južni Rusiji, kjer je po leti strašna vročina, varjejo kmetje mleko kisanja s tim, da kapljajo va-nj nektere kapljice frišnega hrenovega soka in vse vkup podmešajo.

Konjska kuga. V Ameriki razsaja neka posebna dozdaj nepoznana bolezen med konji, kojo tamšni živinozdravniki konsko kugo imenujejo.

Cenó se prodaja vinograd blizo Šušma; velik je 10 oralov. Stanovalnica in gospodarsko poslopje je dobro; obrodek izvrstni.

Mesca julija tega leta pride na svitlo Franc Ladislav Schimkowitz — eva **pratika za avstrijanske kmete za leto 1873.** Velja pa vezana 1 gld. 35 kr.

Koliko se sladkora iz avstrijanske države izvaža. Ktero imenitnost je dosegla obrtnija zastran sladkora na Avstrijansko-Ogrskem, razvidi se iz izvanredne povzdige sladkorne izvožnje zadnjih letih. Izpeljalo se je

	1870	1871
	colnih centov.	
Sladkorne moke	754.633	840.801
Omikanega sladkora . .	347.742	792.314
	1,102.375	1,633.115

Pri colnem centu plača se nazaj davka pri moki 4 for. 55 kr., pri omikanem sladkoru pa 5 for. 59 kr.

Perdelek in dobiček pri sadjereji. Bodmannovo posestvo poleg Bodenskega jezera šteje

2428	starih in	1673	mladih	jabelčnih	dreves,
3724	„ „	948	„	hruševih	„
1744	„ „	903	„	češpljevih	„
264	„ „	148	„	češnjevih	„
258	„ „	157	„	orehovih	„

vkup 8418 starega in 3829 mladega sadnega drevja:

Ko se je sadje licitiralo, se je to le izkupilo:

Leto	Število dreves	Celotni izkupek (južnonemške veljave).	Izkupek od drevesa
1857	313	1308 for. 6 kr.	4 for. 17·5 kr.
1858	632	2425 „ 32 „	3 „ 46·7 „
1859	615	980 „ 6 „	1 „ 35·8 „
1860	249	1308 „ 48 „	5 „ 15·4 „
1861	618	2097 „ 48 „	5 „ 37·8 „
1862	368	2071 „ 48 „	5 „ 37·8 „
1863	600	2356 „ 54 „	3 „ 37·0 „
1864	600	2173 „ 30 „	3 „ 37·3 „
1865	870	2141 „ 18 „	2 „ 27·5 „
1866	928	2343 „ 30 „	2 „ 31·5 „

Goethe, sadno drevo, str. 3.

Na dvarazredni ljudski šoli pri sv. **Tomažu** v šolskem okraji **Ormužkem** je izpraznjena podučitelska služba z letno plačo 240 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, popolnem znanji slov. jezika in dosedanjem

službovanji obložena prosila položijo pótem okrajnega š. svetovalstva do 15. augusta 1872. pri krajnem š. svetu šent tomažkem.

Na dvarazredni ljudski šoli v **Središči** v šolskem okraji **Ormužkem** je izpraznjena nadučiteljska služba z letno plačo 400 for. z nagrado 50 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, popolnem znanji slov. jezika in dosedanjem službovanji obložena prosila položijo pôtem okrajnega š. svetovolstva do 15. augusta 1872. pri krajnem š. svetu v Središči.

Na enorazredni ljudski šoli v **Kostrevnici** v šolskem okraji **Rogaškem** je izpraznjena učiteljska služba z letno plačo 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, popolnem znanji slov. jezika in dosedanjem službovanji obložena prosila položijo pôtem okrajnega š. svetovalstva do 15. augusta 1872. pri krajnem š. svetu v Kostrevnici (pošta Rogatec).

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 1. do 17. augusta 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

1. augusta: V Prepoli**, kant. Maribor.
2. „ Pri sv. Bernhardu* v slov. goricah.
5. „ V šent Ilu**, kant. Šoštajn; v šent Janži**, kant Arvež; v Kaniži*, kant. Ptuj; na Loki**, kant. laški terg; v Trebovljih**, kant. laški terg.
6. „ Pri novi cerkvi*, fara sv. Trojica, kant. Ptuj; v Ptuju**.
10. „ V Celji**; v Podčetrtku**; v Lučanih**, kant. Arvež; v šent Lovrencu* na Dravskem polji, kant Ptuj; v Radgoni**; v Brežicah**.
12. augusta: Pri sv. Lovrencu** na koroški železnici, kant. Maribor; na Svetini**, kant. Celje; v Vernseju**, kant. Ljutomer.
14. „ Pri sv. Mariji na gori*, kant. Ptuj.
16. „ V Lembahu**, kant. Maribor; v Pobreži*, kant. Ptuj; v Mozirji**, kant. Gornji grad; v Vuzenici**, kant Marbeg.
17. „ V Jarenini**, kant. Maribor; pri sv. Mariji v puščavi, kant. Maribor.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 15. do 20. julija. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 31 for. 50 kr. do — for.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 78 do 105 for., neomikanega poljskega 19 for. 50 kr. do — for. — kr., in omikanega 24 for. 50 kr. do 34 for. — kr.; apatinske konoplje — for. — kr. do — for. — kr., neomikane poljske — for. — kr. do — for. — kr.; žaškega hmela 185 do 190 for., avžaškega 140 do 145 for.; vagán deteljnega semena 27 for. 50 kr. do 30 for. — kr.; metelke 40 for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 50 kr.; stot: ogrščičnega olja 27 for. 25 kr. do 28 for. — kr.; lenénega olja 27 for. — kr. do 27 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 35 for. — kr. do 36 for.; posušene slanine (špeha) 35 for. 50 kr. do 36 for.; masla 55 for. do 56 for. 50 kr.; neprecejene strdi (medú) 21 for. — kr. do 22 for. — kr.; voska 120 for do 123 for.

V Gradci od 15. do 20. julija. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 8 kr.; libra (funt): teletine 23 kr., svinjine 27 kr., neposušene slanine 39 kr., posušene slanine 38 kr., sirovega masla (putra) 55 kr., masla 55 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 21 for. — kr. do 22 for. — kr., voska 120 do 123 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 185—190 for.; kmečki 175—180 for.; avžaški 140—145 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice (dolnjo-avstrijski vagán) fr.	kr	rži fr.	kr	ječmena fr.	kr	ovsa fr.	kr	turščice (koruze) fr.	kr	prosa fr.	kr	ajde fr.	kr	fižola fr.	kr	sena (stot) fr.	kr	slame fr.	kr
Gradec	Od 16. do 22. julija	7	3	4	—	—	—	2	23	3	99	—	—	3	30	—	—	1	26	—	80
Bruk		3	55	3	60	3	50	2	30	5	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	70	4	—	3	40	2	—	4	50	—	—	4	60	5	40	—	—	—	—
Ptuj		6	16	4	6	3	80	2	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	—	4	—	3	70	2	—	4	20	—	—	4	40	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice (dolnjo-avstrijski vagán) fr.	kr	rži fr.	kr	ječmena fr.	kr	ovsa fr.	kr	turščice fr.	kr
Dunaj	Od 15. do 20. julija	7	10	4	19	3	46	2	—	4	52
Pešta		6	10	3	72	—	—	1	88	4	25
Praga		7	25	4	96	3	50	2	39	—	—
Brno		6	58	4	15	3	28	2	17	—	—
Linec		7	8	4	21	—	—	2	19	—	—
Zagreb		6	40	2	95	2	65	2	38	—	—
Ljubljana		7	—	4	45	3	35	2	12	4	75
Raba		6	45	3	50	2	70	1	85	4	55
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal„ v Gradci.

Št. 16. V Gradcu, 8. avgusta 1872. **Tečaj VI.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Prošnja - vredna pozora.

Podpisano ravnateljstvo dovoljuje si, prositi častite posestnike goríc in sadovnjakov na Stajerskem, da naj od bolj imenitnih sadinih in grozdjinih plemen pošljejo 2 ali 3 sade našemu zavodu v poduk tukajšnih dijakov, in sicèr se naj v papir in nekaj sena zavijejo. Lastne goríce in sadovnjaki našega zavoda namreč letos ali nobenega sadú nimajo, ali pa premalo, da bi dijaki na njem razna plemena spoznavatí zamoglí. Sadu se naj pristavi ime, kakoršno je v dotičnem kraju navadno, in številka. V numerirani ali s številkami prevideni zapisnik bodo se, ako se vstreže pošiljateljem, zapisovale prava ímena ter se jim vračalo brez daljnih stroškov.

Mislimo, ka bo ta priložnost, pravo íme marsikterih sadinih in grozdjinih plemen izvedeti, temu in unemu všeč, in upamo, ka ta prošnja ne bo zastonj izrečena ostala; saj je v korist razširjanja spoznanja pravih ímen in v podporo poduku na deželni sadjerejski in vinstveni šoli.

V Mariboru, 16. julija 1872.

Ravnateljstvo dež. sadjerejske in vinstvene šole.
Goethe.

Prví preseljívni zbor avstrijanskih kmetovalcev in gozdarjev.

Pri graški razstavi mesca septembra 1870, so se zbrali kmetovalci in gozdarji in se pomenkovali o raznih rečeh. Sklenili so tudi, naročiti osrednjemu odboru, naj poskerbi, da se taki shodi večkrat ponovijo, in da se jih tudi vdeležé ogerski kmetovalci. Dogovori, ki so se vsled te naročbe napeljali z ogerskim deželnim družtvom v Pešti, so dokazali, da ovirajo skupno postopanje nepremagljive zapreke.

Osrednji odbor je moral tedaj zadovoljen biti s preseljivnim zborom samo tastranskíh kmetovalcev. V zastopnosti z drugimi kmetijskimi družbami je odločil narprej kraj, v kojem bi se imel prvi zbor zbrati. Dotično vprašanje kmetijske družbe na gornjem Avstrijanskem se je od nje prav prijazno sprejelo. Línčko družtvo je bilo takoj pripravljeno, prevzeti upravo prvega preseljívnega zbora, storilo je potrebne priprave, izprosilo si podporo strani c. k. kmetijskega ministerstva, koje je v ta namen dovolilo 1000 for. Ravnokar so se razposlala povabila k prvemu preseljivnemu zboru, ki bo danoval od **16.** do **19.** septembra tega leta.

Dne 16. septembra ob desetih dopoldne začne se zbor, voli se predsedništvo in drugi funkcionarji, posvetuje se o pravilih i. t. d. Snujejo se ta dan tudi pododbori tèr se izberejo ovi predmeti, o kterih se bode potem obravnavalo in posvetovalo. Razna kmetijska družtva tastranskih dežel so nasvetovale celo versto deloma prav važních vprašanj kot podlago pomenkovanja v zborovih sejah. Manjka nam prostora v priavljenje vseh storjenih nasvetov in predlogov. Pred vsem bo se pogovarjalo o istih predmetih, ki se bodo potem pri agraričnem kongresu na dnevni red postavili. Kar zadeva druga vprašanja, priobčujemo tukaj samo nar važníša vprašanja *):

*) Z * zaznamovana prašanja je predložilo štajersko kmetijsko družtvo.

Ktera plemena goveje živine so se kot nar bolja izkazale? Ali zasluži na gornjem Avstrijanskem pincgavsko pleme prednost pred domačim?

* Kako bi se dala po goratih avstrijskih deželah konjereja sploh, kako reja norijskega plemena povzdigniti?

Ali se je umetna riboreja razširila in s kojim skončatkom?

* Kaj se dá storiti, da bi se tudi mali posestniki vzbudili k živahneji sodelavnosti pri kmetijskih društvih?

Ktere skušnje ímamo na gornjem Avstrijanskem o delavnosti kmetijskih družeb, in kteri upljiv ima vsakoletna ljudska veselica v Lincu z dotičnimi razstavami vred na kmetijski napredek?

Ali gre želeti uspesniše in krepkeje zastopanje kmetijskih interes, kakor se to dozdaj godi po za to poklicanih organih in družtvih?

Ktero kolobarjenje se je kot nar bolje izkazalo?

Kaj se je storilo za povzdigo kermoreje sploh, ktere melíoracije ali poboljški so se na travnikih izpeljali, in kaj se je zgodilo za kulturo goratih senožetov?

* Po kterih sredstvih in pripomočkih zamorejo se hmeljorejci ogibati škode, kojo jim dela negotovost perdelka in nestalnost cén?

Kako bi se dalo napravití, da bi sadjerejci samo nektera in ravno za jih posestvo primerna plemena sadili in ravnalí ter tako sadjerejo bolj dobitonosno storili?

Kako si sadjereja bolj opomore, če je mnogo majhenih, ali če je malo velikih sadovnjakov in sadjerejnih šol?

Ali imajo kurzi za strežaje sadnemu drevju zaželjeni uspeh?

Ali je dobro, da se kakor na Bavarskem starèjí ljudje pozivljejo v ta kurs, ali bi se znabiti ta pouk moral dajati mladim ljudem?

Kako bi se dalo kmečko ljudstvo podučiti, da bi izpolnjevalo postave v obrambo sadnega drevja? Ali se povsod redno izvršuje postava o pobiranji gosenic?

Kako bi se ceste nar hitreje dale obsaditi s sadním drevjem?

Ali se naj poleg cest sadi sadje za mošt, ali pa žlahno in ktera plemena?

Ktera plemena moštnega sadja se na gornjem Avstrijskem nar bolj obnašajo in so vredna, da bi se dalje priporočale?

Ktere preše za mošt so nar bolje?

Ali se naj vincarji v nizkih víncarskih šolah podučujejo in kako bi se naj take šole vredile, ali je znabiti bolje, da se poduk v vinoreji združi s kmetijskimi šolami?

Ali se da osnova manjših lokalnih ali krajnih vinoréjnih družeb, kakor so se na Stajarskem ustvorile, priporočati tudí za druge z vinorejo se pečajoče kraje?

* Ktere skušnje imamo v zadnjem času o vpeljavi novih sadnih plemen in o vpeljavi nar imenitnišega trsja?

V zadnjem času se sodi s soparjem za vino pripravni delajo. Ktere skušnje ímamo v tem, in kterí aparat bi se dal rabiti za ovi namen tudi pri vinorejcih in družbah?

* Zakaj se sirarske družbe, ki vendar na Švicarskem, na Predarelskem in Tirolskem tako lepo napredujejo, ne snujejo tudi na Notrajnoavstrijskem, čeravno se jim ponujajo zdatne podpore iz državne blagajníce?

Ali je želja po zopetni vpeljavi živinske solí opravíčena? Po kterem poti bi se dala ta želja izpolniti brez prikrajšanja državnih dohodkov?

Ker cena za meso vedno narašča, so priprave v povzdigo živinoreje živo potrebne. S kterimi pripomočki bi znalo gozdarstro živinorejo v za dotični kraj primernem činu pospešiti?

Ktere skušnje ímamo glede po postavi od 5. julija 1853 izpeljanem regulavanji servitut? Ktere druge naredbe so v korist gozdarstva in kmetijstva še potrebne?

Razen teh obravnav napravijo se tudi izleti v kmetijskem obziru zanimivc kraje, in sícer k umetni ribarnici v šent Petru, k sladarnícam blizo Linca, k umetnim mlinom, k Linčki ladjostaji, v Steyer in v neko gornjeavstrijsko kmetijo. Upamo, da se bodo avstrijski kmetovalci in gozdarji v prav velikem številu zbrali v glavnem mestu gornje Avstrije. To bi nam bil razveseljivni dokaz, da se jamejo v viši meri kakor dozdaj čutiti kot stan. Pogosto smo morali obžalovati, da manjka pri kmetovalcih vzajemnost, zavest vkupnih interes. Preseljivni zbori pa imajo namen, ovo vzajemnost vzbuditi in ohraniti. Da pa zamorejo taki zbovi ovo nalogo izpolniti, kažejo in pričajo nam v posameznih nemških deželah poleg občnega preseljívnega zbora obstoječi deželni zbori, posebnó pa nemški kmetijski kongres, ki je februarja mesca tega leta v Berolinu danoval. Zbralo se jih je kmetovalcev blizo 400. Želimo, da bi kmetovalci in gozdarji lepe naše Stajerske v ogromnem številu se znajšli pri Linčkem zboru; zakaj prašanja, ki se bodo tam reševala, zadevajo ne le neposredno našo deželo, ampak so tudi občne važností. Naj bi tedaj zastopniki vseh avstrijskih dežel se tam zbrali. So ja točke in predmeti, v kojih se edinijo interese in koristi v s e h dežel avstrijske države. Ravno ta je bistveni hasek takih zborov, da dajejo priložnost temeljitega pomenkovanja vkupnih interes.

Taki zbori dopolnjujejo v tem obziru delavnost deželnih družeb, ki vedno le — in tudi z vso pravico — stoje na ožem stališči svojega delokroga; k takim zborom dohajajo možje, ki so prosti, svoje misli neodrísno od drugih izgovoré, ki tedaj več koristijo, kakor od ministerstva poklicani kongresi, kojih udje nimajo, kakor bi želeti bilo, potrebne neodvisnosti.

Po §. 2. pravilinega načrta zna vsakdo udeležiti se zbora, ki ko se oglasi, plača donesek 5 goldinarjev. Linčko družtvo, pri kterem se naj oglasila polagajo (Linz, Rathhaus, 3. Stock), je poskrbelo, da obiskovalci proti temu da pokažejo

udninski list, dobe znížano ceno na železnici in parobrodu. Priporoče se tedaj, naj bi se pravočasno oglašalo, da bi tako družtvo zamoglo o pravem času razposlati udninske liste. Če hoče kdo naročiti si stanovanje, naj se do 12. septembra obrne do Linčkega družtva.

Konečno še enkrat ponavljamo željo, naj bi se ta prvi preseljivni zbor avstrijskih kmetovalcev in gozdarjev mnogoštevilno obiskal, naj bi se tako dokazalo, da se je važnost takih zborov od naših strokovnjakov prav spoznala.

Kmetijska in gozdarska šola više tehnike v Gradci.

Ker se bo novo šolsko leto kmalo začelo, v kojem se bo organizacija više graške tehnike popolnoma predrugačila in premeníla, zdi se nam primerno, da se nazaj ozremo na razvoj višega kmetijskega poduka na Stajerskem sploh ter se ob enem spomnimo uredeb, ki so sedaj veljavne pri v napísu povedani šolí.

Že v začetku tega stoletja se je spoznalo, ka je ustanova stolíce za kmetijski nauk v Gradci potrebna; že leta 1804 je deželni odbor to ustanovo pri vladi — á brez vspeha — nasvetoval. Dve leti pozneje je odbor vendar priprosíl cesarsko dovoljenje k ustanovi stolice za kmetijske nauke na c. k. liceju v Gradci. Leta 1809 jo je zasedel gubernijalni svetovalec in zdravnik Klaudij vitez Scherrer, ki je predavanje pričel mescem januarjem ovega leta. Ob enem se je zaukazalo, naj se napravi izgledna kmetija, kar se pa ni dalo izvršiti. Leta 1819 je bil profesor Scherrer na njegovo prošnjo v pokoj dejan; na njegovo mesto je bil poklican profesor kmetijstva Dr. Karol Werner iz Ljubljane. Ta pa je svojo službo nastopil še le leta 1821; med tem ga je nadomestoval Karol Schmutz, ki je bíl pozneje imenovan za katastralnega komisarja.

Ob času Wernerjevega profesorovanja se je leta 1822 nakupila poskusilnica (Versuchshof) v sedanji Anini ulici in se je stolica prenesla od liceja na joannej. Tako je kmetijski poduk zadobil stalno mesto med drugimi učnimi predmeti tega zavoda, za kojega se íma dežela zahvaliti velikodušnemu nadvojvodu Ivanu. Leta 1838 dne 13. avgusta je nemila smrt za vselej končala slavno in uspešno delovanje profesor Dr. Wernerja. Njegovo službo je potem začasno opravljal sloveči narovoslovec Dr. Franc Unger, kterega naglo smrt smo obžalovali mesca februarja 1870. Leta 1839 je zasedel ovo stolico tedajni profesor kmetijstva na Ljubljanskem liceju Dr. Franc Ksaverij Hlubek. Ta je razen o kmetijstvu prednašal tudi o gozdarstvu.

Zaslužno delovanje Dr. vitez Hlubekovo dok da se je leta 1867 podal v pokoj je bralcem tega lista tako znano, da ga ni treba obširneje popisovati. Za čas jegovega učenja se je joannej povzdignil leta 1864 k viši tehniški šoli, poleg ktere se je ustanovila tudi posebna strokovnjaška šola za kmetijstvo in gozdarstvo. Ta strokovnjaška šola íma nalogo, podati mladim možem, ki se hočejo h kmetijstvu in gozdarstvu obrniti, temeljito strokovnjaško omiko. Imamo tedaj na viši tehniki stolice za vse kmetovalcem in gozdarjem potrebne izvírne in pomagalne znanosti, stolice, ki so z vsemi potrebnimi učnimi pripomočki bogato previdene in preskerbljene. Stolica gosdarskega nauka se je leta 1865 podelila profesor Janez Schmirgerju.

S šolskim letom 1865/6 vpeljala se je ta nova organizacija. Leta 1867 je Dr. plem. Hlubek od svoje profesure odstopivši podal se v pokoj; jegovo mesto je dok, da se je pisatelj teh vrstic v zimi 1869 poklical, zasedal pristav Ferdo Kaltenegger, ki je zdaj profesor na kr. ogerskem víšem kmetijskem zavodu v Starem gradu.

Števílo poslušalcev, ki so v zadnjih letih obiskavali predavanje na ti strokovnjaški šoli, iznašalo je načezno 20.

V prihodnjem šolskem letu bode se na viši tehniki vpeljala nova organizacija in sicer na podlagi prostega uka in učenja. To načelo pa zahteva, do morajo dijaki vstopivši v to víšo šolo imeti višo izurjenost nego poprej. Kot redni dijaki ali slušatelji bodo se tedaj sprejemali samo taki, ki so izpit zrelosti z dobrim vspehom dovršili. Kot izvanredni dijaki se sprejemajo mladenči, ki so vsaj 18 let stari in ki toliko vedó, da bodo mogli razumeti nauke, koje poslušati menijo. Izjemoma znajo vstopiti kot gosti tudi isti, ki so že kako strokovnjaško šolo obiskali ali dokončali ktero fakulteto na univerzi, Ti nekaj strogi sprejemni pogoji so potrebni, da si ohrani strokovnjašnica značaj visoke šole. Obžalovati moramo obče razširjeno zmoto, da ljudje menijo, ka temeljita omika kmetovalcu in gozdarju ni tako potrebna, kakor drugim stanovom, da so tedaj za nje viši razredi srednjih šol in više strokovnjašníce popolnoma nepotrebne. Tej zmoti moramo pripisovati žalostno prikazen, da je tako malo temeljito omikanih kmetovalcev in gozdarjev, da ves stan nima istega spoštovanja

in cenitbe, kojo bi po važnosti svojega poklica zahtevati moral. Ni ga skoro stanu, kojemu bi mnogostranska omika tako potrebna bila kakor kmetovalcem in gozdarjem, ako hočejo zahtevam denašnjih dni zadostovati. Viši zavodi morajo tedaj, ako hočejo svoje dolžnosti resno izpolnjevati, staviti svojím dijakom; více zahteve in jim tudi priporočati, da delj časa s strokovnjaškím podukom se pečajo. Na visoki šoli, kjer vlada prostost uka in učenja, se dijakom ne dajajo nobeni predpisi glede časa, kako dolgo mora se kaj učiti, in tudi ne glede predmetov, koje si on íma izbrati. Priporoča se samo, naj študirajo tri leta. Le isti dijaki, ki se hočejo izuriti ali samo v kmetijskem, ali samo v gozdarskem obziru, bodo če so prav pridni in marljivi v dveh letih naučili se vseh potrebnih predmetov.

Da pa tukajšna visoka šola zahteva in povdarja enakočasno izurjenje v kmetijskem in gozdarskem obziru, íma svoj vzrok v tem, da se za oskerbovanje sredmovelikih posestev vedno iščejo možje v vbojnem obziru podučeni. Pa tudi posestniki in administratorji velikih posestev morajo oboje znatí.

Sledeča sestava zapopada nauke, koje imajo dijaki poslušati, in ure, koliko jih je na teden vsakemu predmetu odmerjenih ter imena profesorjev in učenikov.

I. Temeljivni predmetí.

Algebraična analysa, analytično zemljomerstvo (7 ur na teden v I. polletji). Prof. J. Rogner
Praktično zemljomerstvo in risanje situvacij (7 ur). Prof. J. Wastler.
Mineralogija in kamenstvo (3 ure). Prof. Dr. S. Aichhorn.
Geologija (5 ur v I. polletji). Isti.
Občno rastlinstvo (3 ure v II. polletji). Prof. Dr. W. Eichler.
Kmetijsko in gozdarsko rastlinstvo (2 uri v II. polletji). Isti.
Kryptogamija (2 uri v I. polletji). Isti.
Živalstvo (5 ur v I. polletji). . . . . .
Anorganična kemija (5 ur v I. polletji). Prof. Dr. J. Gottlieb.
Kemija kislečevih zvez (5 ur v II. polletji). Isti.
Eksperimentalna fizika (5 ur). Prof. J. Pöschl.
Podnebje- in zemljoslovje (5 ure v I. polletji). Prof. Dr. G. Wilhelm.
Popularno strojeslove (5 ure). Prof. Baron Kulmer.
O hlaponih in parnih mašinah (4 ure v I. polletji). Prof. F. Hlavaček.

II. Glavitni predmetí.

Vvod v kmetijski nauk (6—8 govorov v začetku šolskega leta). Prof. Dr. G. Wilhelm.
Občna in špecielna rastlinoreja (6 ur v II. polletji). Isti.
Kmetijska živinoreja (5 ur v I. polletji). Isti.
Kmetijsko gospodarenje (4 ur v I. polletji). Isti.
Gospodarske vaje (2 uri). Prof. Dr. G. Wilhelm in pristav K. Sikora.
Reja drobne živine (perutnina, ribe, bčele in sviloprejke). Eno uro v II. polletji. Pristav K. Sikora.
Sadje- vino- in hmeljereja (2 uri v II. polletji). Isti.
Gozdoreja (3 uri v I. pollktji). Prof. J. Schmirger.
Lesomerstvo (2 uri v II. polletji). Isti.
Bramba gozdov in gozdnih mrčes (2 uri v I. polletji). Isti.
Raba gozdov (4 ure v I. polletji). Isti.
Regulavanje dohodkov in ravnanja z gozdi (5 ur v II. polletji). Isti.
Uravnava služeb na grajščínah (2 uri v II. polletji). Isti.
Od- in napeljavanje vodá. Prof. K. Scheidtenberger.
Kemíčna tehnologija (5 ur). Prof. Dr. H. Schwarz.
Splošno narodno gospodarstvo (4 ure v I. polletji). Prof. Dr. F. Ilwof.

III. Pomočni predmetí.

Kmetijsko živino zdravilstvo (5 ur). Prof. Dr. J. viter Koch.
Encyklopedija visokostavstva (2 uri v I. polletji). Pristav Kresnik.
Konstruktívne vaje iz tega (6 ur v I. polletji). Isti.
Encyklopedija vodostavstva (2 uri v II. polletji). Isti.
Konstruktivne vaje iz tega (6 ur v II. polletji). Isti.
Knjižno zapisavanje (2 uri v I. polletji). Docent Hartmann.
Politične postave (4 ure v II. polletji). Prof. Dr. A. Michel.
Tehniško risanje (4 ure). Prof. E. Koutny.

Z predavanji so združene tudi demonstracije ín izleti Deželna kmetijska šola v Grottenhofu, deželni gozdi blizo Gradca, sosedne kmetije in grajščíne, kmetijsko-tehniška podvzetja služijo nam v demonstracije in vaje; pa tudi daljni izleti napravijo se vsako leto. Posebno je vsako drugo leto veči izlet, ki trpi blizo 8 dni. Lani napravil se je pod vodstvom obeh profesorjev od 8. do 17. julija izlet. Obiskali smo gospod vitez Wachtlerjevo grajščino Hohenwang v muričui dolini, gozde na Steinfeldu, knjez Esterhazy-jevo grajščino Kapuvar, nadvojvoda Albrehtovo grajščino ogerski Starigrad in tamšni viši kmetijski zavod in dolnjeavstrijsko deželno sadjerejno in vinstveno šolo v Klosterneuburzi. Letos smo napravili izlet v c. k. žrebčarijo Pibersko, na grajščine Brunnsee in Weinburg.

Zbirke za strokovnjaško šolo so se v zadnjih letih precej pomnožile, ne le glede model in aparatov, ampak tudi gledé knjig. V joannejskem vrtu so se napravile posebne grede za gozdne rastline in kmetijsko zelinje. Postavili so se tam tudi meteorologíčni instrumenti, kakor dežomér, hlapomér i. t. d. V zastopnosti s štajerskim kmetijskim družtvom sklenjena uprava kontrolne šta-

cije zastran semena bode tudi slušateljem strokovnjaške šole dala priložnost, podučiti se o preiskavi raznega semena.

Tukajšna šola daja tedaj dijakom priložnost, vsestransko se omikati i izuriti Gradec je brez ozira na marsiktere prijetnosti, ki je daja mesto samo, za tako šolo prav ugodno ležeče, ker se ne le v nar bližni okolici, ampak tudi v bolj odstranjeni po železnici lahko pristopni nahajajo podučílni predmeti. Pri vsem tem pa življenje v Gradci še vedno precej doberkupno.

Šolsko leto 1872/3 začne se 14. oktobra. Natančneja določíla o sprejembi, učnini, obiskovanji predavánj i. t. d. se berejo v programu ali sporočilu tehniške visoke šole, koje se za 12 krajcarjev dobiva ali pri ravnateljstvu ali pa od podpisanika, ki je tudi pripravljen odgovarjati na vse druge pozvedave.

V Gradci, koncem julija 1872.

Prof. Dr. G. Wilhelm.

O živinoreji na gornjem Avstrijskem in o vspehu prekrižanja z biki Shornthornskega plemena.

(Konec.)

Ker pa je cena polnokrvnega Shornthorna previsoka, kakor da bi jo mogel vsak navadni kmetovalec plačati, ostane nam hotečim pripoznano izvrstne lastnosti tega plemena polagoma prenesti na našo domačo živino samo pripomoček prekrižavanja.

Grajščína Bergheimska je svojim prekrižanjem začela leta 1868. Ker pa je prvi Shorthornski bik Napoleon, izvirec od v angležki čredini knjigi pod številom 8624 nahajajočega se Red Dukeja pretežek gratal ter 17 centov težak se prodati moral, nakupil se je drugi polnokronik-Gregor-tudi iz grof Renard-ove reje na pruski Šleziji.

Križalo se je s kravami marijadvornega in navadnega plemena; že prva teleta so, komaj je je krava povrgla, tehtale 75—80 funtov. Na vseh je bilo poznati Shornthornsko pleme. Zdaj pa imamo že teleta od polokrvnih junic komaj se razločujoča od polnokrvnih. Malo da ne vsa teleta bodo si od belih, rudečih ali černih krav, imajo rudečkasto pisano barvo; belina angležkega plemena je več ali manj zastopana.

Zdaj imamo 30 glav polo- in tričetrtinke krvnih, pa tudi deset polokrvnih volov, kojih se dva letos že za delo rabita. Pozna se na jih in jih postavi zdatni razloček med navadnimi voli.

Skušnja je tedaj potrdíla, kar so vsi izvedeni živinorejci menili; — misliti gre, da bodo skončatki križanja tudi z drugimi plemeni ravno tako ugodni. Ker se je z zadnjim bikom nakupila tudi polnokrvna Shorthornska krava, koja je že tele povrgla, in ker mislimo sčasoma postaviti v hlev še več takih krav, bode v kratkem polna krv dobro zastopana. Kmetje iz bližne okolice, ki so v hlev prišli, so se čudili lepi živini in izrekli željo, da bi radi to ali uno glavo kupili.

Ker pa je morala grajščína sama svojo živino še le pomnožiti in odpravljene stare krave s prekrižanimi nadomestiti, nismo mogli še ktere glave na prodaj postaviti.

Od zadnjo povrženih juncev os se nar lepši odbrali, — v bike odredili, tako da bodemo konec t. l. že teleta prodajati zamogli. Kdor jih hoče imeti, naj se oglasi.

Poskušni vinograd Cmurekskega vinorejnega družtva na Sladki gori.

(Laštnina Brunnseeske grajščine.)

a) Lega in zemljína kakšnost.

Ta v letošnji spomladi novo zasajeni vinograd obstoji iz dveh delov; prvi manjši del s vshodnojužno lego ima peščenasto ilovico, s peščenastim pod zemljiščem in obsega . . . . 1 oral 844 □ sežnov.

Drugi del z zahodno lego ima peščenasto glino i ilovico in meri . . . . 2 „ 395 „

Ves vinograd je prostran po tem takem . . . . . 3 orale 1239 □ sežnov.

b) Stroški zasajenja.

1. Za tri čevlje globoko prekopavanje se je od □° plačalo 10 kr., tedaj od 6039 □° znesek od . .	603	fl.	90 kr.
2. Za presajenje, planiranje in za grabne smo potrebovali:			
253 dninarjev po 40 kr. . . .	101	„	20 „
$546\frac{1}{2}$ „ „ 30 „	163	„	95 „
67 „ „ 35 „	23	„	45 „
3. Za en kanal ali vodotok . .	6	„	30 „
4. Za 2800 okoreninjenega trsja od malega rivčeka, tisuč po 15 fl. .	42	„	— „
Za 4000 reznikov od ravno té terte, tisuč po 1 gld.	4	„	— „
Za 13000 okoreninjenega trsja od laškega rívčeka, tisuč po 15 fl. .	195	„	— „
Za 1600 okoreninjenega trsja od rudeče žlahníne, tisuč po 15 gld. .	24	„	— „
Za 5000 reznikov od žlahníne, tisuč po 5 gld.	25	„	— „
5. Za 14400 smrečnega kolja, tisuč po 10 gld.	144	„	— „

6. 100 vozov kompostnega gnoja in stelje pri saditvi po 2 gld. . .	200 fl. — kr.
7. 188½ južin za lastne ali domače ljudi po 30 kr.	56 „ 55 „
8. Dva polovnjaka sadnega moštu za pijačo	30 „ — „
Vkup . .	1619 fl. 35 kr.

c) Nasaditev.

Na prvem delu z 1 oralom 844 □° je nasajene
2800 okoreninjenega trsja od malega rívčeka,
4200 reznikov od malega rivčeka in
2000 žlahninskega trsja, tedaj vkup 9000 trsov.

Sadilo se je po vrstah 3 čevlje narazen in 2½ čevlja saksebi.

Na drugi parceli z 2 oraloma in 395 □° je nasajeno
13000 trsov od okoreninjenega laškega rivčeka,
1600 „ „ „ žlahnine,
3000 „ reznikov od „

Kopalo se je po zimi od 1871 na 1872. Saditi se je začelo 15. maja, končalo pa 6. junija 1872.

V Brunnseeju, 12. junija 1872.

Alojzi Werk.

Za bučelarje.

Kratki in praktiški navod o umetnem pomnoževanji panjev, ali prenoševanji bučel.

Prenoševanje je, če se prav ravná, precej gotovi pripomoček v pomnoževanje bucél; prenoševanji se imam zahvaliti, da se je moje bčeloreja tako jako povzdignila. Ako se pa ne ravná prav, lahko tudi ugonobiš in pokončaš vse panje in bučele.

Navajam tukaj različne pote, napraviti nove polknaté panje.

1. Prosti prenošnik.

Od srede maja do srede junija, — v nar boljem rojitvenem času — odpri prav bučelnat in roja zmožen panj in sicer nek lepi popoldan od 2—5tih. Vzemi iz njega en sat za drugím in pazi dobro na matico. Kakor hitro jo zagledaš, vzemi jo s satom vred, na kojem jo vidiš in ki ima zibele za delavke — če mogoče — še nepokrite in obesi sat z matico in z jega držečimi se muhami vred v novi prazni panj. Potem deni va-nj še 6—7 praznih satnikov, na kojih so se sati že začeli in deni gor pokrivalke. Slednič se poberejo staremu panju vsi satovi razen treh, muhe se od jih otresejo in k kraljíci v novi panj denejo. Panj se zadela in prenese na od prvega za pol ure oddaljeni kraj, kjer drugi dan pridno delati jame in pri dobri paši v 10—14 dneh satovje izdela in ga tudi s čez zimo zadostojno strdjo napolni. Obrano satovje mora se v prejšnem redu v stari panj nazaj postaviti. Ta si iz nepokritih celih priredi v 11—17 dneh novo matico. Po štirih tednih, v kterem času se vse muhe izležejo in oprašena kraljíca zopet jájčica nese, zna postati zopet prav bučelnat in polknat panj, če ne slabeva po večkratnem roju. Temu pa ubraniš, ako vse matičine stolpiče izrežeš razun enega.

2. Zloženi prenošnik.

Pri tem se iz kraja ravno tako ravnà, kakor pri prostem. To je, vzeme se iz prav bučelnatega panja matíca z njenim satom in z muhami in dene se v drugi panj, kterí íma že nekaj praznih delavskih satov. Potem se še drugi satovi muh oberejo i té h kraljici posipljejo. Zbirajo se kmalo okoli nje ín so ji stražarice. Ravno tako vzemi še iz drugega, tretjega, ali celo četrtega močnega panja satovje, oberí ga muh in deni je v novi panj, ki ima 8—10 satnikov.

Pri tem načínu delati prenošnike ni se treba bati, da bi muhe kraljico umorile; dró pa se zna to zgoditi, če matíco že le na zadnje med iz raznih panjev zbrane muhe postaviš. Če jo pa prvo v novi panj spraviš, se ji nikolj ne bo kaj zgodilo.

Takí zloženi prenošniki morajo se na vsak način na drugem pol ure oddoljenem kraji postaviti; za ta trud te obilno plača veselje, ko vidiš, da je kmalo potem panj s satovjem in sterdjo napolnjen. Temu zima ne bode nič djala. Taki prenošnik je bolji, nego navadni roj.

Ne le novi panji so močni, ampak tudi starec ne oslabi; razen pomnoženja panjev daja ti ta način tudi precejšni dobíček pri sterdi.

3. Prenošnik na enem in istem kraji.

Kdor nima priložnosti ali volje, svoje prenošnike pol ure nositi in postavljati, nareja je ravno na ovem mestu v bučelnjaku.

On vzeme neki lep popoldan iz prav bučelnatega panja vse satove z muhami vred; dva ali tri sata z matico dene potem v stari panj nazaj, položi va-nj še 6—7 praznih satnikov in panj zadéj zadela. Vse druge satove z vsemi se jih držečimi muhami pa dene v drugi kakoršen si bodi prazni panj. Prenošnik je napravljen.

M. Schurer.

Delovanje
štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček
iz sejnega zapisnika od 1. in 2. julija 1872.

1. Gospod deželni živino zdravnik Dr. Klingan poroča o knjigi vitez Wachtlerjevi: „Zbrana načela o reji in ravnavi konj in govedine“ v prav pohvalnemčinu pridržujoči si pravico, mnenje o tej knjigi prijaviti pod lastnim imenom.

2. Gospod deželni odbornik Arnold Plankensteiner naznani svoj izstop iz osrednjega odbora, kar se jemlje na znanje s sklepom, zahvaliti se mu za jegovo trudapolno prizadevanje in ízreči obžalovanje čez to, da popusti javno življenje.

3. Poročevalci o prašanjih, o kojih se íma pri agraričnem kongresu posvetovati, poročajo v nazočnosti delegirancev barona Washingtona in barona Walterskirchna.

4. Nekteri posestniki Oeblarnske občine so prosili za podporo v izpeljavo melioracij; o tem se sklene, za nje izprositi pri c. k. kmetijskem ministerstvu subvencijo 100 goldinarjev.

5. Kar zadeva preseljivne govore za sadje- in vinorejo ter kletarstvo, vzeme se na znanje izpoved gospoda ravnatelja v Mariboru Goetheja, da bo svojimi govori še letedaj začel, ko bo razmere na Stajerskem bolj spoznal, in ko bo enkrat vinstvena šola tako vredjena, da jo bo lahko časih na neke dni zapustiti zamogel.

6. Položile so se pri osrednjem odboru prošnje za podporo sadovnjakom iz ovega zneska, kojega je c. k. kmetijsko ministerstvo za leto 1872 za to namenilo. Sklenilo se je, prosilcem dajati podpore od 50—200 fl., ako se zavežejo k izpolnitbi v 11. štesilki letošnjega gospodarja navedenih in predpisanih pogojev.

7. Pododbor za živinorejo nasvetuje, naj bi se v prihodnjem letu premijiranje plemnih bikov že v vigredi godilo, da bi se tako premijirane glave deželi ohranile kot plemna tvarina. Ta predlog se odobri.

8. Glede prisojila remuneracij ali nagrád iz za leto 1872 odločenih podpor za take učitelje, ki hočejo dajati kmetijsko napredovalni podúk, se sklene, gospodom učiteljem Franc Küschall v Schödru, Franc Kozuvan pri sv. Bolfenki poleg Ptuja in Janez Lapajne v Ljutomeru podeliti te remuneracije v znesku od 25—50 gld. in sicer na podlagi števila učencev, učnih ur, dokazanega vspeha in dobromnenja dotičnih okrajnih šolskih svetovalstev.

9. Zadevaje od gospoda profesorja Dr. Wilhelma nasvetovane ustanove kontrolne štacije zastran semena sprejme se ta predlog z malimi premembami; dotična pravila bodo se v štaj. gospodarju prijavile.

10. C. k. kmetijsko ministerstvo bode se v temeljito izpeljanej prošnji prosilo za podporo 10.000 gld., da bi se melioracije, kakor od- in napeljavanje vóda, regulavanje rék i. t. d. v veliki meri izvršiti zamogle.

11. Družtvo za konjerejo in odbor za konjerejo dobita nalog, nar manj do 15. augusta t. l. predložiti pregled vseh za regionalne razstave potrebnih denarnih premij, srebernih in bronastih svetinj, kakor častnih pripoznav, ki se imajo iz deželne in družtvene blagajnice poplačati.

Prihodnja seja osrednjega odbora je 20. augusta t. l.

V Gradci, 22. julija 1872.

Razne stvari.

Velikansko zelinje. Prof. Dr. H. Krutsch poroča, da v Sibiriji nektera plemena kelja in drugega zelinja prav izvrstno storijo, in pravi, da je bil pri razstavi v Kamčatki viditi kelj 11 funtov težek, in redkev, dolga 2 čevlja, težka pa 14 funtov.

Na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu blizo Gradca je početkom prihodnjega šolskega leta izpraznjenih 6 štipendij po 100 gld., 4 pa po 120 gld.

Prosilci naj v svojih prošnjah dokažejo, da so 16 let stari, zdravega truplà, neoženjeni, neomadeževani in da znajo, kar se v ljudskih šolah uči, da so na Štajerskem domá in kake so jih premoženske razmere.

Prosila morajo prosilci osebno izročiti do 15. septembra t. l. ravnatelju deželne kmetijske šole.

V Gradci, 15. julija 1872.

Od deželnega odbora za Štajersko.

Ker se volčič na parkljih in v gobcu tako pogosto pokaže, je štajerska namestnija pozvala komisijo, ki ima posvetovati se o naredbah in pripomočkih proti tej kugi. Ta komisija se je sešla 4. julija. Osrednji odbor je bil zastopan po gosp. Dr. vitez Hlubeku.

Hamburške premije za dunajsko svetovno razstavo. Odbor Hamburške mednarodne kmetijske razstave leta 1863 je v „hvaležnem spominu na zdatno podporo, kojo je ova razstava od Avstrije dobila,“ za premije pri kmetijskem oddelku svetovne razstave namerilo zdatni iznesek 10.000 goldinarjev.

Omenjeni odbor se je obrnil do prezidenta cesarske komisije za svetovno razstavo, gospoda nadvojvoda Rajnerja s prošnjo, naj bi prevzel za imenovani namen darovani znesek ter dovolil, da se pod imenom „Hamburška premija“ razdeli na 7 premij, eno po 3000, eno po 2000, 5 po 1000 gld. Denar se je hvaležno sprejel; Hamburškemu odboru pa se je v pripoznalnem pismu obljubilo, ka se bo denar tako porabil, kakor ga je on namenil.

C. k. kmetijsko ministerstvo je po predlogu osrednjega odbora dovolilo, da se sme ista živina, ki je bila leta 1871 i 1872 z državnimi premijami obdarovana, in ki se postavi k svetovni razstavi, tam prodati tudi izvan štajerskih mej.

Razstava pri sv. Vidu na Koroškem. Oglasila k tej raztavi morajo se pošiljati nar manj do 1. septembra t. l.

Oglasilni listi dobivajo se v pisarni kmetijskega družtva in pri vredništvu tega lista, kjer se zna pogledati tudi program in druga natančna določila. Opozozujemo posebno na to, ka hoče izložbini odbor napraviti posebno razstavo lesenih perdelkov; opominjajo se tedaj vsi, ki delajo leseno robo, da se udeležé te izložbe.

Na dvarazredni šoli pri **sv. Barbari v Halozah** se oddaja podučitelska služba z letnim dohodkom 240 gold. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja prosila z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, dosedanjem službovanji in znanji slov. jezika položijo do 31. avgusta 1872. pri krajn. š. svetovalstvu šent Barbarskem.

Na dvarazredni ljudski šoli pri **sv. Tomažu** v šolskem okraji **Ormužkem** je izpraznjena podučitelska služba z letno plačo 240 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, popolnem znanji slov. jezika in dosedanjem službovanji obložena prosila položijo pótem okrajnega š. svetovalstva do 15. augusta 1872. pri krajnem š. svetu šent tomažkem.

Na dvarazredni ljudski šoli v **Središči** v šolskem okraji **Ormužkem** je izpraznjena nadučiteljska služba z letno plačo 400 for. z nagrado 50 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, popolnem znanji slov. jezika in dosedanjem službovanji obložena prosila položijo pôtem okrajnega š. svetovolstva do 15. augusta 1872. pri krajncm š. svetu v Središči.

Na enorazredni ljudski šoli v **Kostrevnici** v šolskem okraji **Rogaškem** je izpraznjena učiteljska služba z letno plačo 400 for. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, popolnem znanji slov. jezika in dosedanjem službovanji obložena prosila položijo pôtem okrajnega š. svetovalstva do 15. augusta 1872. pri krajnem š. svetu v Kostrevnici (pošta Rogatec).

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 19. do 28. augusta 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

19. augusta: V Kostrevnici** poleg Celja; v Pilstajnu**, kant. Kozje; v Žitalah*, kant. Rogatec; v Slovenji Gradci**.
20. „ V šent Jurju** na Pesnici, kant. Maribor.
24. „ V Arvežu**; pri sv. Duhu** na stari gori, kant. gornja Radgona; v Cmureku; v Središči, kant. Ormuž; v Rogatcu**; v Slov. Bistrici**; v Velenji**, kant. Šoštajn.
26. augusta: Na Bregu poleg Ptuja; na Zibiki**.
28. „ V Celji, pri sv. Trojici**, kant. šent Lenart; v Vičajnu*, kant. Maribor.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 29. julija do 3. augusta. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 29 for. 35 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 78 do 105 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 21 for. — kr., in omikanega 24 for. 50 kr. do 34 for. — kr.; apatinske konoplje 20 for. 50 kr. do 24 for. — kr., neomikane poljske 14 for. — kr. do 16 for. 50 kr.; žaškega hmela 190 do 195 for., avžaškega 150 do 155 for.; vagán deteljnega semena 30 for. — kr. do 32 for. — kr.; metelke 40 for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 50 kr.; stot: ogrščičnega olja 28 for. — kr. do 28 for. 75 kr.; lenénega olja 26 for. — kr. do 26 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 13 do 14 for., štajarskih 12 do 13 for., moravskih 11 do 12 for.; svinjske masti 35 for. — kr. do 36 for.; posušene slanine (špeha) 35 for. — kr. do 36 for.; masla 54 for. 50 kr. do 55 for.; neprecejene strdi (medú) 19 for. — kr. do 20 for. — kr.; voska 108 for. do 110 for.

V Gradci od 29. julija do 3. augusta. Stot volovjega mesa je stal 31 for. 58 kr.; libra (funt): teletine 21 kr., svinjine 28 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 39 kr., sirovega masla (putra) 50 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 19 for. — kr. do 20 for. — kr., voska 108 do 110 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 190—195 for.; kmečki 170—175 for.; avžaški 150—155 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turšice (koruze) fr.	turšice (koruze) kr	prosa fr.	prosa kr	ajde fr.	ajde kr	fižola fr.	fižola kr	sena fr.	sena kr	slame fr.	slame kr
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
Gradec	Od 30. julija do 5. aug.	6	95	3	95	3	—	2	17	3	42	—	—	3	70	—	—	1	45	—	90
Bruk		6	65	3	75	3	50	2	30	5	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	60	3	80	3	30	1	90	4	70	—	—	4	60	5	30	—	—	—	—
Ptuj		6	57	4	17	—	—	2	6	4	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celj		6	40	—	—	2	90	—	—	4	20	—	—	—	—	—	—	1	20	1	15
Ljutomer		6	—	4	—	3	70	2	—	4	20	—	—	4	40	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turšice fr.	turšice kr
		dolnjo-avstrijski vagán									
Dunaj	Od 29. julija do 3. aug.	6	80	4	32	3	58	2	19	4	52
Pešta		6	10	3	72	—	—	1	90	4	25
Praga		7	25	4	53	3	55	1	39	—	—
Brno		6	52	4	10	3	28	2	17	6	10
Linec		7	16	4	8	—	—	2	10	—	—
Zagreb		6	39	2	95	2	65	2	37	—	—
Ljubljana		6	75	4	28	3	17	2	5	4	40
Raba		6	45	3	50	2	70	1	95	4	55
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal„ v Gradci.

Št. 17. V Gradcu, 22. avgusta 1872. **Tečaj VI.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Doneski h praktiški vinoreji na Štajarskem.

Izbira trsovja.

Resnica je, da v vsakem vinorejskem okraji že iz davnih časov posebno eno ali dvojno pleme vinske terte radi ravnajo. Tako se na primer na doljnem Stajarskem **šipon** in belina sadila s stanovitnostjo in sterpežnoštjo, — vredno bolje reči. Posebno so mali posestniki, ki ova plemena tako visoko čislajo. Ravno zavoljo tega moramo to obstojateljstvo še bolj obžalovati. Kajti izmed 55.600 oralov vinogradskih tál po obstoječem katastru — ali izmed 56.768 oralov po površni cenitbi posedajo mali posestniki nad 40.080 oralov, ki od orala dobivajo po načeznem računu 20 veder po 6 for., kar v enem letu iznaša 4,800 000 for.

Ceniteljem ovih dveh plemen zdi se smešno, če si kdo prizadeva, pridobiti si bolje vino po žlahnejih tertah. Da se pa štartinjak tako zvanega gospodskega vina vedno za 15—20 for. draže prodaja, kakor jihni, se jim nikakor smešno ne vídi. Ja, pravijo potem, gospôda ima povsod prednost. Da si pa pridelaš boljo kakšnost, moraš imeti žlahneje terte ter z vinom pri prešanji in v sodu umneje ravnati.

Skoro ne morem zapopasti, kako ste se ovi plemeni — šipon namreč in belina — tako dolgo in v taki razširjenosti na Štajarskem vzdržati in ohraniti zamogli. Vsaj je vendar občno znano, da pozno dozorujete in da le v nar boljh letih dobro a nikakor ne dišavno vino dajete. Naj se mi dovoli, da tukaj ponavljam, kar je itak uže davno znano. Sipon je proti mrazovom prav občutljiv; zarad toga tudi vinogradniki vsako leto tožijo, ka je trsovje pozeblo. Ta terta zahteva globoko zmožno toplo zemljo, raste nar raji na apnenasti peščenatki, ako ima zavarovano lego par vendar ne terpi težke zemlje, čeravno je na nji rodovitna in le v nar boljih letih do zrelosti dospé. Inače pa — dokler raste — na grozdu rado gnjije.

Šipon daja v vročih letih sicer ognjeno sladko vino brez dišave ker se rad v cibebe preminja. Njegova vino zna se v prvih 4 ali 5 letih celo žlahno imenovati; á ne smemo pozabiti, da zavoljo premnogega sladkora, kterega v sebi ima, vedno in represtalno vré, tako da ga skoro ni mogoče v butelje nalivati. Po končanem vrenji pa je zavoljo obilnega alkohola premočno, tedaj za navadno rabo nesposobno. Pravi se sicer, da šipon po načeznem računu nar viši perdelek dajo, da je tedaj nar sposobniša terta, če se gre za vinorejo na debelo. Rad priznavam, ka šipon v družbi z belino, rafolino in enakimi plemeni zvonec nosi; a to uikakor ni dokaz, da bi se od ktere si bodi druge sorte prekositi ne dal. Terdi se na dalje, ka je izvanredna sladkoba v dobrih letih vse pozornosti vredna, in da se pozneje se razvijajoči alkohol zmajnšati da, če se šiponovo vino s žlahtninskim ali drugem bolj lahkem zmeša! Kakšna logika! Da bi se vsako 6. ali 10. leto enkrat dobro šiponovo vino rabiti moglo, mora se mu ktero si bodi drugo kot zdravilo pridevati. Toliko o šiponu.

Kaj pa je z belino?

Ta terta je ob času cvetú prav občutljiva, če je vreme hladno in mokrotno; cvet odpada,

rodovitnost se pri takem vremenu poniža in les zgubi svojo močnost. Grozd zarad tenke svoje kože ne trpi uobene mokrote in hladnote; on jame gnjiti iu se razsipati; celo pentlji so tako nežni, da skoro perhnijo in se zavoljo težkega grozda polomijo. Da se tedaj na spodnjem Štajarskem rado podbira, to je, da se pred pravo, trgatvijo popadli, nagnjiti ali polozreli grozdi pobirajo oziroma potrgajo, kar mnogo časa in denarja stane brez primernega haska: za to se imano zahvaliti večidel le belini.

V prav toplih in suhih ledih daja beliua sicer obiluo trgatvo in polne brente; a vino je tako rekoč prazno in brez dišave. Še le po treh ali štirih letih zadobi nekaki okus, ki pa nikoli prijeten ni. Belinino vino se navadno šiponovemu primeša, da temu velemoč jemlje. Zarad tega pa tudi belino povsod nahajamo, kjer je šipon zasajen.

Tudi belinina terta potrebuje k svojemu razvoju močno, globoko in suho semljo v zavarvani legi, če hočeš, da bi njeno vino v suhotnih letih po srečno prestanem cvetu gledé kakšnosti kaj veljalo. Ne le šipon, ampak tudi belina ti stori, če vinograd prav obdelaš. Če pa tegi ni, če se zemlja ne krepi in dobro ne obdela, postaja šipon in belina nerodovitna.

V starih goricah najdeš pogosto dosta prostorov, kojih terte prazne i tužne stojijo.

V teh kratkih besedah častiti bralci niso nič posebno dobrega o ovih dveh plemenih zvedli. Razumeli bodo tedaj, če povem, ka se misleči in prevdarjaječi vinogradniki k drugim tertnim plemenom obračajo prejšnim herbet kazavši. Razveseljivna je resnica, da sé je laški rivček v zadnjih letih pri veleposestnikih tako veljavo pridobil, da povsod belino in šipon trebijo. Laški rivček — to moram z vso odločnostjo trditi — na spodnjem Štajarskem v vsaki legi in na vsaki zemlji bolj napreduje, kakor šipon ali belina. On raste raji v solnčnatih suhih legah, nego na mrzli zemlji s pičlim gnojem. Ako se je zemlja dobro zrahljala ter redno pognojila, daja rivček zares nepričakovano veliki perdelek. V slovenskih goricah kakor v nižih vinogradih štel sem v srednjih letih uá eni terti 30—40 grozdov. Terte so proti mrazu bolj sterpljive, manje občutljive, v cvetu in zorenji; pa tudi grozdje prej dozori, kakor pri šiponu in belini. Že več let opazujem, da je rivčekov mošt bolj sladak in okusen, in da v vseh krajih naše dežele na enem oralu za $^1/_2$ do 2 štartinjaka več da, kakor šipon ali belina. Rivčekovo vino je sladko, nježno, lahko in sterpljivo. Oni gospodje pa, ki o vinoreji pisavšim ter se prizadevajocim, odpraviti stare navade in predsodke, nadevajo priimek knjigovrtavcev, naj pomislijo, da mora pisatelj o praktiških receh tudi nekako prakso ali skušnjo imeti, brez koje nijeden v teh strokah koristiti ne more. Podajam tukaj nekaj svoje prakse. Jaz sem v spodej imenovanih letih prodajal šiponov in rivčekov mošt po teh le cenah za en štartinjak:

Leto	šipon,	laški rivček
1866	82 fl.	100 fl.
1867	89 „	121 „
1868	95 „	117 „
1869	88 „	111 „
1870	82 „	118 „
1871	111 „	135 „
Šestletni prseček	91 fl. 16 $^2/_3$ kr.	117 fl.

Mnogost sladkora je pri rivčekovem moštu po Klosterneuburški vagi vedno za 1 do 2% viša bila, kakor pri šiponovem.

O tem zna se prepričati vsakternik, ki pogleda moje račune, ali ki uazočuje pri vsakoletni vinski dražbi mesca Novembra v Weinburškem gradu. O rodovitnosti terte pa se more vsaki prepričati, kdor obišče gorice grof Stürgkove v Köhlu, grof Wurmbrandove v Pölličkem bregu, plem. Kodoličeve in vojvoda della Grazijave v Kerschbahu, na rožnem bregn i. t. d. blizo Ljutomera. Stemi verticami pa še nočem rivčeku pridobiti prevladanje za zmirom, ampak samo hočem dokazati, da je veliko bolji, nego šipon ali belina. Te dve plemeni se tedaj ne morate dalje priporočati. Kdor hoče v nar boljih legah da dobi cibebe in samotok šipon še za naprej ravnati, svobodno to stori; kdor pa po vseh legah šipon zasaja, ta se sam goljufa. Mi na Štajarskem moramo pridelovati lahka vina za na mizo. Vinopivci iz vseh dežel so pri raznih izložbah in razstavah enoglasno sodili: „Štajarsko vino je premočno! Lahka prijetna vina pa bodemo le tedaj pridelovali, ako taká plemena sadimo, ki pergodno ali sredmopergodno zorijo. Na podlagi dosedanjih skušenj priporočam ta le:

A. Plemena s sredmopergodno zrelostjo:

1. Zelena mušica (grüner Silvaner) je rodovitna tudi v manj ugodnih legah in sicer pri nizki ravnavi; sterpežna je v cvetu in daja prav sladko prijetno vino.

2. Rudeči veltlinec (rother Veltliner) je v toplih dobrih legah z globokim podzemljiščem in obilnem gnolu prav rodoviten in daja prav prijetno in okusuo vino.

3. Rudeči verhovec (Rothgipfler) mora se priporočati, ker mu podnebjine razmere nič ne škodujejo in ker je prav rodoviten, čeravno je jegovo vino sicer močno — a brez dišave.

4. Vsa plemena žlahnin ustavljajo se mrazom, so na dobri zemlji — brez ozira na lego — prv rodovitna in dajajo nježno pa lahko in prijetno vino.

5. Traminec je sposoben za na ilovico v bolj nizkih legah; ni občutljiv proti vročini in drugim razmeram podnebja; čeravno — kakor vsa žlahna plemena ne — ni posebno rodoviten, ima vendar poleg drobnega rivčeka nar nježniše, nar dišavniše vino.

6. Rumeni klešec (gelber Ortlieber) je na težki zemlji izvanredno rodoviten in daja nježno vino z mnogo dišavo. Mraz mu nič ne stori.

7. Bodenjezerka (Bodenseetraube) je celo v manj dobrih legah prav rodovitna in daja rudeče vino lepe barve.

B. Pergodna plemena:

1. Vsa plemena žlahne mušice (Klevnersorten), belo sivo in črno dajajo celo v slabih legah prgodno grozdje, so sterpežne v cvetu in tudi rodovitne, ako je trta popolno izrasla in zemlja dobro obdelana. Bela in siva žlahna mušica daja prav nježno belo vino koje se za šampanjec uporabi, černa pa rudeče vino visoke barve.

2. Modremu portugizarju je vsaka zemlja dosti dobra. Raste tudi na vročih strminah, je ob času cvetu in zorenja prav sterpežen in daja hranujoče se rudeče vino lepe barve.

C. Pozne terte:

1. Drobni beli rivček, (Kleinriesling) nima z laškim rivčekom nič skupnega in enakega, kakor drugi del svojega imena. Znan je po svojem nježnem dišavepolnem vinu, ki se imenuje kraljevo izmed sveh v srednji Evropi. Da se ta terta razvije in kaj obrodi, treba ji prav ugodnih leg, kjer je proti ostrim vetrovom zavarovana, in nizke ravnave. On je sterpežen v cvetu in proti mrazu. Tergatev zna se odložiti do poznih dni Novemberskih, ker grozd nikolj ne popada, žlahna gnjiloba pa mu še koristi.

2. Debela arijavina (Zierfandler) je sterpežna, zahteva dobre solčnate lege, daja dobro, nježno pa malo dišavno vino; priporocamo jo, ker se v slovenskih goricah izvrstno obnaša.

3. Modra Kadarka je prav rodovitna, zahteva toplo apnenasto zemljo; á pri nas samo v nar boljih legah zori. Kjer pa do zrelosti pride, daja baje izvrstno rudečino (črnino).

Kar smo o Kadarki povedali, velja tudi o modri Kavki, ki je posebno za Rittersberg in Pohorje sposobna.

Mnogo jih je še drugih plemen, kojih pa ni treba omenjati, ker še premalo poznamo na Štajarskem jih rodovitnost in vino. Določevanje jih lastnosti moramo prepuščati vinorejskim družbam; dotje pa vsaj pustimo šipon in belino in ne dejajmo je več v nove gorice. Jnače smo sovražnike svoje mošnje in dobrega okusa.

V Brunnseejv, mesca majnika 1872.

Alojz Werk.

Okrajna raztava goveje živine v šent Jurju.

Pri tretji razstavi goveje živine v šent Jurju pod Tabrom (okraj vranski) so se okrajne premije prisodile sledečim živinorejcem:

I. Za krave:

1. Prvo premijo — 30 gld. av. v. je dobila posestnica Marija Roterjeva iz Kaplje za štiriletno kravo;
2. drugo premijo — 25 gld. a. v. je dobil posestnik Matevž Florjan iz Klokočovij za štiriletno kravo;
3. tretjo premijo — 20 gld. — so priznali posestnici udovi Mariji Siršejevi iz šent Jurja tudi za štiriletno kravo.

II. Za telice:

1. Prvo premijo je dobil s 25 gld. posestnik Jakob Primon iz Podviha za dveletno telice;
2. drugo — 15 gld. – je dobila udova Maria Košmelova, oštarijca v Kaplji, za dveletno telico;
3. tretjo premijo — 10 gld. — so prisodili posestniku Valentinu Florijanu iz Prapreč za poldrugoletno telico.

Vsa premijirana živina je muricodolenskega plemena.

Jzpostavljenih je bilo 71 krav in 44 telic domačega plemena.

V Gradci, 16. julija 1872.

Kmetijsko slovstvo.

Študije o kmetijski postavodaji in o kmetijskih interesah v Avstriji Spisal Dr. pravosl. Juri Habermann. Na Dunaji. Prodajo je prevzela Faesy-Frikova knjigotržmica. 187 strani.

Malokedaj najdemo na knjižnem trgu, posebno v Avstriji, knjige, ki bi se pečale s velevažnim predmetom kmetijske postavodaje in podpiranji kmetijskih interes; zarad tega to knjigo veseljem pozdravljamo. Pisatelj, tajnik trgovske in obrtnijske kamore v Egru,

je že poprej pokazal, da pozornostjo opazuje kmetijsko gospodarske razmere. V svoji knjigi razpravlja v šest oddelikih: I. Gruntna odveza in nje nasledki; II. K prašanji zemljiščine razdelitve; III. Socijalna stran gospodarske postavodaje; IV. Podpora kmetijskih interes; V. Podpora realnega kredita; VI. kmetijska associjacija — dolgo vrsto prav važnih predmetov. Razprave so nekaj zgodovinskega pomena, nekaj pa razpravljajo nerešana prašanja sedajnosti. Pisatelj dokaže važnost postavodajalnih reform gledé kmetijstva in slabe nasledke, da so kmetijske interese v finacielni in politični postavodaji tako pomanjkljivo zastopane. Iz vsacega oddelka se razvidi, ka pisatelj dotične razmere dobro pozná in je tudi dobro sodi. Priporočamo tedaj knjigo pozornosti vseh strokovnjakov. Le škoda, da ima toliko tiskarnih pomót.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Poddružniška poročila.

Poddružnica Ivniška. Iz poročila o poddružniski seji dne 22. Februarja, pri koji je predsedoval prvomestnik gosp. grof Maks Coreth in pri kteri je bilo nazočih 21 udov, posnemo narprej, da je gospod Philipp, praktiški zdravnik v Ivnici, predlagal poročilo o 48. občnem zboru kmetijskega družtva. Potem je okrajni sodnik gosp. Gostiša govoril o namenu i bitji posojilnih družeb; po kratki debati se je sklenilo, napraviti i ustanoviti tako posojilnico. Gospod poddružniški prvomestnik nasvetuje, naj bi se iz poddružne denarnice nakupilo razno seme ter se poddružnikom za polovíčno kupnino oddalo, proti temu, da o svojem času o dotičnem perdelku poročajo in pridobljeno seme zamenjajo pri drugih poddružnikih. Kot novi udje se sprejmejo gospodſe: Juri Deutsch v Orberhartu, Anton Brauhart na Travniku, Alojz Krasser v Gaisseneku, Franc Kirbish v Jagerneku in Franc Masser v Pölfnigu.

Poddružniča Radgonska. Pri seji dne 7. murca 1872, je predsedoval gospod poddružniški prvomestnik Rihard pl. Kodolič. Razdelile so se od kmetijskega družtva pri 48. občnem kmetovalcem Radgonske poddružnice pripoznane odlike. Dobil je gospod Franc Zacharias, posestnik v Dietznu, za trudapolno ustanovo sadovnjaka na dotlej nerodovitni kamenici, in Matija Schreiber, posestnik v Sigelstorfu, za napravo in kultiviranje sadnih in tertnih šol, kakor sploh za vspešno delovanje v povzdigo zemljodelstva sreberno družtveno svetinjo; gospodična Barbara Gotscheber pa je dobila denarno premijo 20 gld. za izverstno svilorejo. Poročalo se je o skušnjah, ki so se zadnjo zimo zastran vinoreje storile. Reklo se je, ka je v nižih legah, posebno pa na zahodnih straneh, terta po mrazu sicer mnogo, a vendar manj terpela, kakor leta 1870. Povedalo se je tudi, ka je laški drobni rivček se proti mrazu manj občutljiv skazal, nego šipon. Kot novi udje se spremejo gospodje: Stefan Sombotz, Joge Zemljič, Juri Benko, Mihal Krobath, Roman Stelzl in Vid baron Seckendorf, c. k. polkovnik v Nameji Konečno se je sklenilo, ka bo prihodnja poddružniška seja 6. junija dopoldne na posestvu gospoda poddružniškega promestnika v Polancih.

Konjiška poddružnica. K seji, kojo je gospod poddružniški predstojnik Karol Fleischer napovedal na 21. marca, se je kljubu lepemu vremenu, koje pridnega gospodarja doma zadržuje na polji in v goricah, zbralo mnogo število kmetovalcev ne le iz Konjiške poddružnice, ampak tudi iz sosednih, namreč Slovenjo Bistriške in Slovenograške. Gospod poddružniški predstojnik je razlagal, kako da so se avstrijsko — ogrske železnice razširile in razvile in kako so se vsled tega tudi kmetijske razmere predrugačile. Pokazal je, da se mora kmet z drugimi perdelki pečati, ako hoče visoke davke poplačati in si življenje zlajšati. Kot taki predmet in perdelek priporoča se lanoreja. O hasljivosti lanoreje je razun poddružniškega prvomestnika govoril tudi nalašč za to iz Koroškega pozvani madivski mojster gospod Hulders. Rekla sta, da se naj rabi rusko laneno seme; pokazala in razlagala sta na dalje, kako se mora z lanom ravnati, da se spravi v dragi denar. Da sta ta govora mnogo koristila, razvidi se iz tega, da so se skoro pipali za rusko laneno seme, koje se je pri tej priložnosti razdeljevalo. Na dalje je govornik povdarjal imenitnost umne živinoreje ž njeno podlago vred, namreč z kermorejo; priporočal je razun govedinoreje posebno tudi svinjerejo in je obljubil, storiti kar je mogoče, da se v ondotnem kraji na prav nizki stopinji stoječa svinjereja zopet povzdigne v važni in dobitonosni oddelek kmetijstva. Tudi na sadjerejo se ni pozabilo. Dokazala se je potrebnost naprave sadovnjakov, v kojih bi se morale gotovo rodovitna plemena pomnožiti. Po jedi proprijel je besedo gospod potovalni učitelj Feuser in je govoril o živinoreji. Še le v poznem večeru so se razišli nazočniki — prav zodovoljni z podukom, kojega so puslušali.

Poddružnica Marenberška. Pri seji dne 7. aprila 1872, h kteri se je pod predsedništvom gospoda poddružniškega prvomestnika zbralo 25 poddružnikov, polagalo se je opravilno poročilo o delovanji poddružnice

v prvih treh letih jenega obstoja. Poročilo se je vzelo na dovolno znanje. Potem se je na novo volil predsednik in odborniki. Za prvomestnika se zopet voli gospod Feliks Schmitt, za njegovega namestnika gospod Jožef Sonns, v odbor pa gospodje Janez Vrenčur, Miklauc in Pahernik. Sadje- in bčelorejcu gospodu Jakobu izroči se od 48. občnega zbora mu prisojena denarna premija 20 goldinarjev. Na novo se sprejme gospod Jože Ficker, učitelj v Marenberzi.

Poddružnica Feldbahska. Pri seji 11. aprila v Feldbahu je predsedoval provomestnik gospod baron Karol Hammer-Purgstall. Razun 56 poddružnikov sta bila nazoča tudi gospoda Jočef Meixner iz Gniebinga in Adolf Baumgartner, ravnatelj deželne kmetijske šole, kot gosta. Gospod poddružniški predstojnik je poročal o 48. občnem zboru kmetijskega družtva, potem pa je gospod ravnatelj Baumgartner govoril in sicer s pohvalo o govedinoreji. Gospod Rudolf Fluk je poddružnici daroval Berlepšev panj; sklene se, zahvaliti se mu zato, panj pa izročiti gospodu Paulu Reisenhoferju, pridnemu in umnemu bčelorejcu. Na zadnje se sklene, udeležiti se Gleisdorfske izložbe. Takoj se je volil odbor, ki ima skerbetį za potrebne priprave.

Poddružnica Judenburška. Pri seji dne 23. aprila 1872 je pod predsedništvom gospoda poddružniškega provomestnika nazočevalo 35 udov. Da se store potrebne priprave k jesenski razstavi, postavi se vodilni in izverševalni odbor. Nabiralo se je tudi za dunajsko svetovno razstavo in se je nabralo 29 goldinarjev. Na dalje se je poročilo o 48. občnem zboru štajerskega kmetijskega družtva na znanje vzelo; kot nova uda se spremeta gospoda Ferd. Kapfer v Judenburzi in Janez Rössler, ekonom v Rattenberzi.

Poddružnica Slovenskobistriška. Pri seji dne 8. maja 1872 je predsednik gospod poddružniškí predstojnik Bogoljub Beyer nar prej natančno govoril o nameravani udeležitbi poddrušniških vinorejcev pri zbirčni izložbi stajerskih vin na dunajski svetovni razstavi. Sklenilo se je, da se mora vino iz znano dobrih poddružniških leg, kakor Brandner, Schmittsberger, Rittersberger i. t. d. v eno zbirko sestaviti. Ta zbirka pa more se na izpostavljišči tako postaviti in okinčati, da bo jo vsakdo lahko opazil. Gospod župan pl. Formacher je potem poračal o vgodnem vspehu in skončatku uporabljenja lansko leto nakupljene Lhuillerjeve žitočistilnice, za kojo je mestno zastopništvo prijazno prepustilo potrebni prostor, da se v njem hranjuje. Mašina, kojo so kmetovalci mnogostransko rabili, se je popolnoma kot dobra izkazala. Za uporabljenje se je dobilo 152 gld. 85 kr., tako da je kupnina 162 gld. skoro že do vsega poplačana. Kar je bilo za njo najetega denarja, se je vse povrnulo, tako da je zdaj neomejena lastina poddružnice. Dobiček, ki ga bode v prihodnje dajala, bo se porabil za nakupovanje novih mašin in sploh za uvedbo koristnih poboljškov. Glede zunanjih kmetovalcev, ki niso poddružniki in ki hočejo mašino upotrebovati, se določi, da jo dobé samo v dveh odločenih dnevih na tedenj in samo proti temu, da dobri stoje, ka jo bodo o pravem času in v dobrem stanu nazaj postavili. Mestnemu zastopu in gospodu pl. Formacherju izreka se strani poddružnice hvala za podporo te občekoristne naprave. Kako zlo se ta mašina obrajta, je jasno iz tega, da si je gospod Hartner v Poličanih na lastne stroške tudi tako mašino kupil. Ker se dela nova privožnja cesta k novi železniški postaji Slovensko bistriški, prosi se mestno in okrajno zastopstvo, naj poleg nje nasadi sadno drevje, v kolikor se to vspešno storiti zamore. Pri volitvi novega odbora voli se gospod Bogoljub Beyer za prvomestnika, v odbor pa gospodje: Jožef Fízolič, oskerbnik v Bistriškem gradu, Janez Hartner, posestnik v Poličanih, Franc Kokošinek, c. k. okrajni sodnik v slov. Bistrici, Jakob Kovačič, posestnik v slov. Bistrici (ob enem poddružniški denarničar) in Peter Limovšek, posestnik v slov. Bistrici. Kot novi udje se spremejo gospodje Vincenc Baumann, posestnik v slov. Bistrici, Janez Juršič, posestnik v Keršbahu in Janez Resch, učitelj ravno tam.

Postava in zastop.

Izleček
iz sejnega protokola štajerskega deželnega odbora
od 15. junija 1872.

Dne 11. junija je bila v Eisenerzu komisija zastran privožnje ceste od Eisenerza do železniške postaje Eisenerške na kraljevič Rudolfovi železnici. Zastopan je bil deželni odbor, okrajno zastopníštvo, srenja, Innerberška fužína in železnica. Ti zastopniki so se v komisiji tako zjedinili, da odstopi delniško družtvo Innerberške fužine nekaj od svojega tako zvanega Schachnerjevega travnika, da srenja prevzame vse drugo nakupovanje še manjkajočega prostora in da se zaveže poplačati potrebni les ter v gotovih denarjih položiti 500 gld. Okrajno zastopništvo bo plačalo 1000 gld., deželni odbor pa 2000 gld. proti temu vendar, da se omenjena cesta postavi v versto okrajnih cest drugega reda, ali z drugimi besedami, da se zagotovi vzdrževanje te ceste tudi za dolgo prihodnjost.

Razne reči.

Privatne premije za Gleisdorfsko izložbo. Za dne 16. in 17. septembra t. l. v Gleisdorfu veršečo se regionalno razstavo je podaril gospod deželni glavar Dr. Moric pl. Kaiserfeld, predsednik štajerskemu kmetijskemu družtvu, 10 gld. v srebru in 2 cekina, gospod drugomestnik Janez Pairhuber 2 zlata, gospod grof Trautmannsdorf dva zlata in gospod Karol baron Hammer-Purgstall 1 cekin.

Odlike. Pri priložnosti svečannega obhajanja 400-letnega obstoja Monakovske univerze so se ti le za kmetijstvo in gospodarstvo zaslužni možje narekli za častne doktorje in sicer od filozofične fakultéte pričetnik umne bčeloreje gospod fajmošter Janez Dzierzon v Karlovem trgu na Šleskem, in okrajni gozdarski mojster August pl. Krempelhuber v Monakovem, od državno gospodarske fakultéte pa Henrik Burkhardt, gozdarski ravnatelj na Hanoveranskem.

Kmetijski kurs za učitelje. Lansko leto je bilo že vse pripravljeno k ustanovitbi kmetijskega kurza za učitelje, h kojemu bi se bili v Gradec pozivali učitelji iz Štajarske, Koroške in Kranjske. Ker se je pa v proračunu za kmetijsko ministerstvo mnogo izbrisalo bilo, ni mogel se učiteljski kurs na noge spraviti. Tudi letos je bilo kmetijsko ministerstvo namenjeno, napraviti taki učiteljski kurs; à ta svoj namen je-brž ko ne vsled obravnav z ministerstvom uka in bogočastja deželnemu odboru in kmetijski družbi še le v zadnjih dnevih mesca julija prijavilo. Ni tedaj bilo mogoče, pridobiti si potrebnih učnih sil za taki v šolske počitnice spadajoči kurs. Pa tudi pozivanje učiteljev h temu kurzu bi se bilo težko izpeljati dalo. Zarad teh razmer moral se je učiteljski kurz tudi za letos popustiti. Ker pa bo tudi v počitnicah prihodnjega leta zavoljo svetovne razstave prav težko, pridobiti si učnih sil, priporočamo, naj se prevdari, ali bi znabiti dobro bilo, te kurze med šolskim letom napraviti. Dobro sicer vémo, da je pri občnem pomanjkanji učiteljev težko, je med šolskim letom h temu kurzu poklicavati; á vendar se nam to ne udi bistvena zapreka, če pomislimo, da se tukaj gre samo za malo število (20—30 iz Štajarske). V obče pa pravimo, da je okrog, iz kojega se učitelji v Gradec pozivljejo, še zmirom preobširen; priporočamo tedaj, naj bi se ta okrog še dalje omejil. Pri osrednjem odboru štaj. kmetijskega družtva se je že sprožila misel, napraviti dva kurza, — enega za učitelje, ki pridejo iz z vinorejo se pečajočih krajev, enega za učitelje iz ostalih okrajev naše dežele.

Deželno kulturno svetovalstvo na Češkem. Ker se je domorodna gospodarska družba v češki kraljevini razpustila, treba, da se postavi drugi organ, ki bi vladi in deželnemu zastopu v prašanjih deželne kulture svetoval, ter med kmetijskim ministerstvom in posameznimi kmetijskimi družbami na Češkem posredoval. Kot taki organ bo se ustanovil deželno kulturno svetovalstvo; ravnokar določuje posebna komisija pravila za to svetovalstvo. Po nekem načrtu, kojega prijavlja „Neue freie Presse“, bo deželno kulturno svetovalstvo obstalo iz enega od cesarja narečenega predsednika, iz vsakočasnega poročevalca o kulturnih razmerah pri c. k. namestniji, enega deželnega odbornika, deželnega gozdarskega nadzornika, deželnega živinozdravnika, šestih od kmetijskega ministerstva imenovanih strokovnjakov (dveh kmetovalcev, dveh kmetijskih obrtnikov in ravno toliko gozdarjev), šestih od deželnega odbora pozvanih udov in iz vsakočasnega predstojnika kmetijskogospodarske in gozdarske statistike. Ako se po tem takem ustanovi deželno kulturno svetovalstvo, prestavi in preloži se tudi mnogo rešetano vprašanje, kako se naj kmetijske interese na Avstrijskem zastopajo, na praktiško polje. Dozdeva se nam, ka bodo se v prihodnje enaki organi v vsaki kronovini postavili.

Razstava goveje živine v Augsburzi. Da bodo udje od 22. do. 29 septembra t. l. v Monakovem danujočega 28. preseljivega zbora nemških gozdarjev in kmetovalcev priložnost dobilí, obiskati mesca septembra t. l. v Augsburzi vršečo se razstavo goveje živine moral se od kraja za njo odločeni obrok prestaviti, tako da bo ova izložba trajala 20., 21. in 22. septembra.

Izložba lesenih in gozdarskih perdelkov v Monakovem. Pri priložnesti letošnje oktoberske razstave, ki bo zarad v Monakovem danujočega zbora nemških kmetovalcev in gozdarjev posebno obilna, napravi generalni odbor Bavarskega kmetijskega družtva izložbo lesenih in gozdarskih pridelkor v Monakovski steklarni palači. Ta izložba íma namen, prvič podati kolikor mogoče popolno sliko Bavarké produkcije zastran lesa, drugič pa postaviti učni predmet za strokovnjake in nestrokovnjake, da bi se razvidila in pokazala važnost in gospodarska imenitnost lesne produkcije in gozdov sploh. Predmeti té razstave bodo razdeljeni v osem oddelkov: 1. Neobdelaní les. 2. Pripravljeni les. 3. Obdelani les. 4. Pletarstvo. 5. Mahovni perdelki. 6. Gozdni perdelki. 7. Mašine in orodje, 8. Gozdoslovski predmeti.

Drugi preseljivni zbor sedmograških kmetovalcev bode združen s kmetijsko razstavo dne 4., 5. in 6, oktobra t. l. v Dicsö-Szent-Martonu. Pri razstavi, za ktero je odločenih obilno število zlatih, srebernih in bronastih državnih medalij in denarnih premij v zlatu bodo se nakupovali isti perdelski, ki bi bili sposobni, sprejeti biti v družtveno zbirko pri dunajski svetovni

razstavi. Delile se bodo premije tudi poslom. Ravno tako napravi se oranje z darili. Zlata državna svetinja je odločena kot posebna premija za izvrstno vinorejo v družtvenem okraji. K razstavi pripušča se živina, perdelki, orodje in mašine iz vse Sedmograške.

Zrelo grozdje. V dunajski okolici so že prejšni tedenj najšli popolno zrelo črno grozdje. Iz te prgodne zrelosti, ki se ni dogodila več od leta 1834, sklepajo vinearji, da bo letošnjo vino eno nar boljih celega stoletja.

Razpisilo

na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu izpraznjenih štipendij.

Na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu blizo Gradca oddaja se početkom prihodnjega šolskega leta, t. j. v mescu novembru 1872. šest štipendij po 100 gld., 4 pa po 120 gld.

Ker morajo dijaki, ki hočejo v ta zavod vstopiti, nar manji 16 let stari, zdravi, neoženjeni in neomadežavuni biti ter iste reči znati, ki se v ljudski šoli učijo, morajo prosilcí za eno ali drugo štipendijo vse to v prošnji dokazati. Izpričati se imajo tudi pa tudi o svojih premožinskih raznmerah in da so na Štajarskem doma- Prositelji naj svoja prosila osebno izroče ravnatelju deželne kmetijske šole do 15. septembra t. l.

V Gradci, 15. julija 1872.

Od štajarskega deželnega odbora.

Razpisilo.

Gozdarske štipendije.

Strani c. k. kmetijskega ministerstva oddajajo se tri dijaške štipendije, vsaka po 400 gold. na leto, pravim slušateljem na c. k. gozdarski akademiji v Marijabrunnu. Štipendije se izplačnjejo, dok traja poduk na tej akademiji.

Prosilci morajo svoji prošnji pridjati spričalo o zreloztnem izpitu napravljenem na kteri c. k. viši gimnaziji, ali c. k. viši realki, spriče-valo o nepremožnosti i moraličnem vêdenji. Ako pa so že v akademiji sprejeti, naj priložijo tam pridobljene si spričevala. Na c. k. kmetijsko ministerstvo stilizirane prošnje se naj do 1. septembra t. l. položijo pri ravnateljstvu c. k. akademije

Štipendije za prave slušatelje kmetijskega oddelka na vseučilišči za zemljodelstvo v Beču.

C. k. kmetijsko ministestvo oddaja tri dijaške štipendije svako po štiri sto goldinarjev na leto pravim slušateljem kmetijskega odelka visoke šole za zemljodelstvo v Beču za čas dijakovanja.

Prosilci morajo prošnji priložiti spričevalo o zrelostnem izpitu, napravljenem na kaki c. k. viši grinnaziji ali c. k. viši realki, eventuelno še druge spričevala, na dalje izkaz nepremožnosti in moraličnega vêdenja. Na c. k. kmetijsko ministerstvo stilizirane prošnje se naj do 1. septrembra t. l. jemu izroče.

Gozdarske štipendije.

C. k. kmetijsko ministerstvo s tim razpisuje dve gozdarski potovalni štipendiji vsako po osem sto goldinarjev za take, ki so c. k. gozdarsko akademijo v Marijabrunnu dokončali, da bi lože še dalje teoretično in praktiško izurili ter inostranske zavode in gozde obiskatí zamogli.

Prosilci za eno teh štipendij naj svojím z pravilnim kolekom previdenim in na c. k. kmetíjsko ministerstvo stiliziranim prošnjam priložijo:

1. Spričevalo, ka so sve strokovnjaške šole na c. k. gozdarski akademiji dovršili, in če so znabiti po dovršenem uku žé v prakso stopili, tudi ta izkaz, ki pri enakih razmerah določniku prednost daja;
2. spričevalo o moraličnem vedenji;
3. Popis, kam in koder hočejo potovati.

Prošnje se morajo vložiti vsaj do 1. oktobra t. l. pri ravnateljstvu c. k. gozdarske akademije v Marijabrunnu, kjer bodo profesorji stavili nasvet o oddavanji štipendij in o medalitetah potovanja.

Prisojena štipendija pa se še le tedaj izplača, če se prositelj pismeno zaveže, da bo ravnal po od ministerstva mu danih zapovedih in naročilih.

Od c. k. kmetijskega ministerstva.

Državna štipendija

za kmetijski zavod

Francisco-Josephinum v Mödlingu.

Početkom šolkega leta 187²/₃ oddaja se na kmetijskem zavodu v Mödlingu od c. k. kmetijscega ministerstva dovoljena štipenja v znesku 250 gold.

Prosilci za to štipendijo morajo (ako niso že v zavod sprejeti) dokazati, da zadostujejo sprejemnim pogojem.

K sprejembi je potrebno:

1. Pismeno privoljenje starišev ali varhev.
2. Starost nar manj 16 let.
3. Dokaz o z dobrim vspehom dokončani spodnji gimnaziji ali spodni realki.

Da bodo dijaki kmetijske nauke gotovo zastopili moramo želeti, da sí, pred da v zavod vstopijo, pridobé nar pristniše pojeme o gospodarenji. Pri nezadostojnih

dokazih o šolski izuri zna se dotičnik oglasiti k sprejemni preskušnji; po nje rezultatu vstopi ali v dveletno strokovnjaško šolo ali pa v pripravljavni kurs.

S temi spričevali kakor s poverjenim izkazom brezpremožnosti previdene, od starišev ali varhov tudi podpisane prošnje za ovo stipendijo naj se pošljejo do 12. septembra t. l. kuratoriju kmetijskega zavoda Fracisco-Josefinum v Mödlingu.

Na dvarazredni šoli pri sv. Barbari v Halozah v šolskem okraji Ptujskem je razpisana podučiteljska služba z letnim dohodkom 240 gold. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja z dokazi o starosti, zdravji, zmožnosti, dosedanjem službovanji in znanji slovenskega jezika obložena prosila položijo do 31. augusta 1872. pri kraj. š. svetu šent barbarskem.

Na štirirazredni dekliški šoli **v Celji** ste izpraznjeni dve službi za učitelje, oziroma učiteljice z letno plačo 700 gld., oziroma 560 gld., ena služba za podučitelja, oziroma podučiteljico z letnim dohodkom 320 gld., oziroma 336 gld. Enakočasno se nareče tudi vodja nadučitelj, ki dobi še službeno priklado 100 for. in primerno stanovalnino.

Pravilno obložene prošnje se naj do 25. augusta t. l. pošljejo mestnemu š svetu v Celji; želeti je tudi da prosilci znajo jezik slovenski.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 29. augusta do 4. septembra 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

29. augusta: Na Muti**, kant. Marbeg; v Poličanih**, kant. slov. Bistrica; v Žavcu**, kant. Celje; v Veračih**, kant. Kozjanski.
30. „ V Haidinu*, kant. Ptuj.
31. „ Pri sv. Egidu** v slov. goricah, kant. Maribor; v šent Ilu**, kant. Slovenji gradec (obhaja se pri sv. Lenartu); na Planini**
1. septembra: Na Ljnbnem, kant. Gornji grad.
2. „ Na Blanci*, kant. Sevnica, pri sv. Egidu**, kant. Šoštajn; v Gamzu**, kant. Maribor; v Mozirji**; v Rečah*, kant. Konjice; na Tinskem**, kant. Šmarje; pri sv. Bolfenku v slov. goricah.
4. „ Pri sv. Lorencu, kant. Celje; pri sv. Rozaliji**, kant. Celje; v Mariboru*

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 12. do 17. augusta. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 29 for. 50 kr. do 36 for.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 98 do 105 for., neomikanega poljskega 18 for. — kr. do 21 for. 75 kr., in omikanega 24 for. 50 kr. do 34 for. — kr.; apatinske konoplje 20 for. 50 kr. do 24 for. — kr., neomikane poljske 14 for. — kr. do 16 for. 50 kr.; žaškega hmela 190 do 195 for., avžaškega 155 do 160 for.; vagán deteljnega semena 27 for. 50 kr. do 39 for. — kr.; metelke 40 for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 50 kr.; stot: ogrščičnega olja 28 for. — kr. do 28 for. 75 kr.; lenénega olja 26 for. 50 kr. do — for. — kr.; avstrijskih češpelj 13 do 14 for., štajarskih 12 do 13 for., moravskih 11 do 12 for.; svinjske masti 35 for. — kr. do 36 for.; posušene slanine (špeha) 35 for. — kr. do 36 for.; masla 54 for. 50 kr. do 55 for.; neprecejene strdi (medú) 19 for. — kr. do 20 for. — kr.; voska 108 for. do 110 for.

V Gradci od 12. do 17. augusta. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 71 kr.; libra (funt): teletine 26 kr., svinjine 27 kr., neposušene slanine 40 kr., posušene slanine 38 kr., sirovega masla (putra) 58 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 19 for. — kr. do 20 for. — kr., voska 108 do 110 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 190—195 for.; kmečki 170—175 for.; avžaški 150—155 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 13. do 19. aug.	6	91	3	90	3	18	2	23	3	92	—	—	—	—	—	—	1	20	—	70
Bruk		6	75	3	75	2	95	2	30	5	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	50	3	60	—	—	1	80	4	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ptuj		6	46	3	65	—	—	1	92	4	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celje		6	95	4	82	3	82	2	32	4	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 12. do 17. aug.	6	87	4	29	3	60	2	5	4	52
Pešta		6	10	3	72	—	—	1	90	4	25
Praga		7	15	2	53	3	56	2	34	—	—
Brno		6	56	4	10	3	28	2	17	—	—
Linec		7	17	4	11	—	—	2	12	—	—
Zagreb		6	39	2	96	2	65	2	38	—	—
Ljubljana		6	80	4	28	3	17	2	5	4	75
Raba		6	45	3	50	2	70	1	95	4	55
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal„ v Gradci.

Št. 18. V Gradcu, 5. septembra 1872. **Tečaj VI.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Pregled
vseh premij za letošnje regionalne ali okrajne razstave.

Regionalna razstava za vzhodni okraj sredme Štajarske v Gleisdorfu
dne 16. in 17. septembra.

I. Premije za govejo živino.

39 premij v skupnem znesku 930 gold. srebra.

1. Za bike:	2. Za krave:	3. Za junce in junice.
1 državna premija po 50 gl.	2 državni premiji po 40 gl.	1 državna premija po 30 gl.
1 „ „ „ 40 „	1 deželna premija „ 40 „	1 deželna „ „ 30 „
1 deželna premija „ 40 „	1 „ „ „ 30 „	1 „ „ „ 20 „
2 državni premiji „ 30 „	5 državnih premij „ 30 „	5 državnih premij „ 20 „
	9 „ „ „ 20 „	8 „ „ „ 10 „

Za teleta odmenjene premije po 30 gld. smejo se samo le za junce dajati.

II. Premije za konje.

14 državnih premij v skupnem znesku 270 gld. srebra.

1. Za skakalne celake z licenco v starosti od 3. do 9. leta:

Ena premija po 40 gld.

2. Za kobile s žrebeti od 5 let naprej in za breje kobile od 4 let naprej:

Prva premija . . . . 30 gl.	Tretja premija . . . . 20 gl.
Druga „ . . . . 25 „	Četrta „ . . . . 15 „

3. Za eno- in dveletna žrebeta ženskega spola:

Prva premija . . 25 gl.	Tretja premija . . 15 gl.	Šesta premija . . 10 gl.
Druga „ . . 25 „	Četrta „ . . 10 „	Sedma „ . . 10 „
	Peta „ , . 10 „	

4. Za eno- in dveletne žrebce:

Prva premija . . . . 25 gl.	Druga premija . . . 15 gl.

III. Premije za svinje.

3 denarne premije vsaka po enem cekinu.

1 sreberna državna svetinja, 2 sreberni, 2 bronasti družtveni.

IV. Za perutnino:

1 denarna po 2 gld. srebra; dve denarni po 1 gld. srebra.

V. Premije za polknate panje s premikalno napravo.

1 denarna premija po enem cekinu.
1 sreberna in 2 družtveni medaliji.

VI. Premije za kmetijske perdelke.

1. Za hmelj:

Ena premija po 24 gld. srebra.
„ „ „ 18 „ „
Dve premije po 12 gld. srebra.
Četiri premije „ 6 „ „

3 sreberne državne, 3 sreberne in 6 bronastih družtvenih medalij.

2. Za lanena debla:

3 denarne premije vsaka po 1 zlatu, tri denarne po 4 gld. srebra.
2 sreberni državni, 2 sre- berni in 6 bronastih družtvenih svetinj.

3. Za laneno seme:

3 denarne premije po 1 zlatu, 3 premije po 4 gld. srebra.
2 sreberni državni, 2 sreberni in 6 bronastih družtvenih svetinj.

4. Za deteljno:

3 denarne premije pó 1 zlatu, 3 denarne premije po 4 gld. srebra.
2 sreberni državni, 2 sreberni in 6 bronastih držtvenih svetinj.

5. Za sadje, grozde, mošt, vino:

Za nar lepšo in obširnišo sadjino zbirko- dva zlata.
Na dalje tri denarne premije po 4 gld. srebra, 3 denarne po 2 gld. srebra.
2 sreberni in 2 družtveni svetinji.

6. Za druge zemeljske perdelke:

tri sreberne državne, tri sreberne in 6 bronastih medalij.

7. Za sir, sirovo in kuhano maslo:

2 sreberni in 4 bronastih družtvenih medalij.

8. Za sterd in vosek:

1 denarna premija po 1 zlatu, 2 denarni po 3 gld. srebra, tri bronaste držtvene svetinje.

VII. Premije za mašine in orodje:

Za nar bolji' od rokodelca v izložbinem okraji napravljeni plug 1 cekin.
1 sreberna državna, 2 sreberni in 4 bronaste družtvene svetinje.

VIII. Za ne posebno imenovane izložbine predmete in za izvrstne iz delke:

6 srebernih in 6 bronastih držtvenih svetinj.

Vseh vkup se je za to razstavo odmerilo 17 cekinov, 1354 gld. srebra, 14 srebernih državnih, 27 srebernih in 49 bronastih družtvenih svetinj.

Osrednji odbor je za to razstavo tako znamenito število denarnih premij in medalij zarad tega odločil, ker je ta regionalna izložba namenjena za ves okraj vzhodne sredme Štajarske, in ker je za ta okraj perva izložba, tako da pride še le v štirih letih zopet na vrsto. Samo ob sebi pa se zastopi, ka se bodo pri vseh razstavah odmerjene premije le tedaj prisojevale, ako se najdejo zares premije vredni predmeti. Če bi takih na izložbi ne bilo, ostanejo premije nerazdeljene.

Regionalna razstava v Judenburzi.

19. in 20. septembra 1872.

I. Premije za govejo živino.

belorumenega plemena muricodolenske-živine.

23 državnih premij v skupnem znesku 720 gl. srebra in sicer:

Za bike:	Za krave:	Za toleta:
1 premija po 60 gl. = 60 gl.	1 premija po 50 gl. = 50 gl.	1 premija po 40 gl. = 40 gl.
2 premiji „ 50 „ = 100 „	2 premiji „ 40 „ = 80 „	2 premiji „ 30 „ = 60 „
2 „ „ 40 „ = 80 „	2 „ „ 30 „ = 60 „	2 „ „ 20 „ = 40 „
2 „ „ 30 „ = 60 „	3 premije „ 20 „ = 60 „	3 „ „ 10 „ = 30 „

Razun tega imajo sodniki zastran premij še na razpolaganje znesek 20 gl. srebra in 2 sreberni državni medaliji.

II. Premije za konje.

Enakočasno bode namreč tudi družtvo za konjerejo svoje premije prisojevalo.

21 premij v skupnem znesku 411 gl. srebra.

1. Za kobile s žrebeti od petega leta naprej, za breje od 4. leta naprej.

1 premija 40 gl. srebra } (Državni premiji)	5. premija 20 gl. srebra, (dršavna)
2 „ 30 „ „ }	6. „ 20 „ „ (družtvena)
3 „ 25 „ „ (deželna premija)	7. „ 13 „ „ „
4 „ 25 „ „ (družtvena „	

2. 1a eno- in dveletne žrebice:

1. premija 25 gl. srebra } (državna premija)	4. premija 16 gl. (družtvena premija)
2. „ 20 „ „ }	5. „ 12 „ „ „
3. „ 18 „ „ (družtvena)	6. „ 10 „ „ „

3. Za eno- in dveletne žrebce:

1. premija 30 gl. srebra (državna premija)	5. premija 15 gl. srebra (družtvena premija)
2. „ 25 „ „ (družtvena „	6. „ 12 „ „ „ „
3. „ 20 „ „ „ „	7. „ 10 „ „ „ „
4. „ 20 „ „ (državna „	8. „ 10 „ „ „ „

Vseh vkup bode so pri tej razstavi razdelilo 1151 gl. srebra in 2 sreberni državni svetinji.

Regionalna razstava v Muravi.

22. in 23. septembra.

I. Premija za govejo živino

marijadvornega in marogastega plemena.

30 državnih prnmij v znesku 900 gl. sreba in sicer:

Za bike:	Za krave:	Za telota:
1 premija po 60 gl. = 60 gl.	1 premija po 50 gl. = 50 gl.	1 premija po 40 gl. = 40 gl.
2 premiji „ 50 „ = 100 „	2 premiji „ 40 „ = 80 „	2 premiji „ 30 „ = 60 „
3 premije „ 40 „ = 120 „	3 premije „ 30 „ = 90 „	3 premije „ 20 „ = 60 „
4 „ „ 30 „ = 120 „	4 „ „ 20 „ = 80 „	4 „ „ 10 „ = 40 „

Razun tega deželna premija v znesku 20 gl. srebra in 2 sreberni državni svetinji.

II. Premije za konje.

(Premije daja in deli družtvo za provzdigo konjereje.)

11 premij v znesku . 174 gl. srebra.

1. Za skakalne celake z licenco v starosti od 3. do 9. leta.

Prva premija 30 gl. srebra, druga 20 gl. srebra.

2. Za kobili s žrebeti od 5. leta naprej, zabreje od 4. leta naprej.

1. premija 20 gl. srebra	3. premija 12 gl. srebra
2. „ 10 „ „	4. „ 10 „ „

5. premija 10 gl. srebra.

3. Za eno- in dveletne žrebice.

1. premija 18 gl. srebra	3. premija 12 gl. srebra
2. „ 16 „ „	4. „ 10 „ „

Gospod deželni glavar Dr. Moric plem. Kaiserfeld je sodnikom zatran premij na razpolaganje podal desetak v srebru.

Vseh vkup je za to razstavo odmerjenih denarnih premij 1104 gl. srebra in 2 sreberni državni svetinij.

Regionalna razstava v Schladmingu.

25. in 26. septembra 1872.

I. Premije za govejo živino marogastega plemena.

18 državnih premij v znesku 480 gl. srebra in sicer:

Ja bike:	Za krave:	Za teleta:
1 premije po 50 gl. = 50 gl.	1 premija po 40 gl. = 40 gl.	1 premija po 30 gl = 30 gl.
2 premiji „ 40 „ = 80 „	2 premiji „ 30 „ = 60 „	2 premiji „ 20 „ = 40 „
3 premije „ 30 „ = 90 „	3 premije „ 20 „ = 60 „	3 premije „ 10 „ = 30 „

Razun teh ena deželna premija 20 gl. srebra, premija 30 gl. iz družtvene blagajnice in 2 sreberni državni medalıji.

II. Premije za plemne kobile.

1 državna premija po 20 gl. srebra, 2 državni premiji po 15 gl. srebra, 4 državne premije po 10 gl. srebra. 2 sreberni državni, 2 sreberni družtveni in 2 bronasti medaliji.

III. Premije za ovce, za volno in volnate perdelke.

1 denarna premija po 10 gl. srebra, 4 denarne premije po 5 gl. srebra, 8 po 2 gl.

IV. Premije za svinje.

1 denarna premija po 6 gl. srebra, 2 premiji po 4 gl. srebra, 4 premije po 2 gl. srebra.

V. Premije za sadje, zelinje in perdelke kmetijske obrtnije.

30 gl. srebra, ktere zna sodnija po svoji volji na več premij razdeliti.

VI. Premije za perdelke druge vrste in za orodje.

50 gl. sr., ktere zna sodnija po svoji volji na več premij razdeliti, in 2 sreberni državni, 2 sreberni in 6 bronastih družtvenih svetinj.

Gospod dešelni glavar Dr. Moric pl. Kaiserfeld je podaril še posebno premijo 5 gl. srebra.

Skupni znesek za Schadminsko razstavo odločenih premij je 773 gl. srebra, 6 srebernih državnih, 4 srebernih in 6 bronastih družtvenih medalij

Regionalna razstava za Muričko dolino v Krieglah.

2. in 3. oktobbra 1872.

I. Premije za sivo muricodolensko govejo živino.

41 državnih premij v znesku 1200 gl. srebra, in sicer.

Za bike:	Za krave:	Za teleta:
1 premija po 60 gl. = 60 gl.	1 premija po 50 gl. = 50 gl.	1 premija po 40 gl. = 40 gl.
3 premije „ 50 „ = 150 „	3 premije „ 40 „ = 120 „	3 premije „ 30 „ = 90 „
4 „ „ 40 „ = 160 „	4 „ „ 30 „ = 120 „	4 „ „ 20 „ = 80 „
5 „ „ 30 „ = 150 „	6 „ „ 20 „ = 120 „	6 „ „ 10 „ = 60 „

Na dalje deželna premija po 20 gl. srebra in 2 sreberni državni medaliji.

II. Premije za ovce.

1 denarna premija po 10 gl. srebra, 2 denarni premiji po 5 gl. sr.

III. Premije za svinje.

1 denarna premija po 10 gl. sr., 2 pa po 5 gl. sr.

Pri tej razstavi bode se razdelilo zavsema 1260 gl. sr. in državni sreberni svetinji.

Regionalna razstava v Aussee-ju

6. in 7. oktobra 1872.

I. Premije za govejo živino marogastega plemena.

18 državnih premij v znesku 480 gl. srebra, in sicer:

Za bike:	Za krave:	Za teleta:
1 premija po 50 gl. = 50 gl.	1 premija po 40 gl. = 80 gl.	1 premija po 30 gl. = 30 gl.
2 premiji „ 40 „ = 80 „	2 premiji „ 30 „ = 60 „	2 premiji „ 20 „ = 40 „
3 „ „ 30 „ = 90 „	3 „ „ 20 „ = 60 „	3 „ „ 10 „ = 30 „

Na dalje deželna premija po 20 gl. sr., in dve sreberni državni medaliji.

III. Premije za ovce, volno in volnate perdelke.

1 denarna premija po 10 gl. srebra, 4 po 5 gl. srebra, 8 po 3 gl. srebra.

III. Premije za svinje.

1 denarna premija po 6 gl. srebra, 2 po 4 gl. srebra, 4 pa po 2 gl. srebra.

IV. Premije za sadje, zelinje in perdelke obrtnije.

30 gl. srebra, ktere zna sodnija po svoji prosti volji na več premij razkrojiti.

V. Premije za drugovrstne perdelke in za orodje.

50 gl. srebra, ktere znajo sodniki na jim primerno dozdevno število premij razdelití, na dalje 2 sreberni državni, 2 sreberni in 6 bronastih družtvenih svetinj.

Zavzema je tedaj za to razstavo postavljenih premij 648 gl. srebra, 4 sreberne državne, 4 sreberne in 6 bronastih družtvenih svetij.

Natančneja določila o razstavah govejo živini naj se posnejo iz izlečka iz lansko leto prijavljenega programa.

Izleček iz programa

o porabi državnih podpor v povzdigo govedinoreje po premijiranji dobre plemne tvarine.

§. 3. K premijiranji se pripuščajo:

1. Biki, ki še nimajo 4 širokih zob, tedaj od $1\frac{1}{2}$ do $2\frac{1}{2}$ leta,
2. Krave s teleti ali breje do končanega šestega leta,
3. Junci in telice pod $1\frac{1}{2}$ letòm.

§. 6. Premije prisojuje sodnija, ki obstoji iz dveh zastopnikov osrednjega odbora in c. k. deželnega živinozdravnika; ravno tako je pri nji po enem udu zastopana vsaka izmed k izložbinemu kraju pripadajočih podružnic.

Sodnija mora ravnati po njej izročenej inštrukciji ter svoje izreke tudi dokazati,

Skerbelo se bo za to, ka se bodo pri premijiranji nazoči kmetovalci podučili o sodnikov ravnanji in tega vzrokih.

§. Vsaka premijirana živína dobi žgalno znamnje Z.

Enkrat premijirana glava ne dobi v isti vrsti ali kategoriji niti v kterem drugem letu niti v kterem drugem kraju več državne premije.

§. 8. Prisojilo premij je natvezano na neodpustlijivi pogoj, po kterem se morajo premijirani biki vsaj eno leto, krave nar manj dve leti, junci do četrtega in junice do končanega petega leta na Štajarskem za pleme porabiti.

Lastnik premijirane živine mora dati protipis ali revers, v kojem se zaveže k izpolnitbi ovega pogoja. Ko bi se po ovem pogoju ne držal, moral bi prijeto premijo popolnoma povrnoti.

Premijirana živina sme se samo drugim štajarskim živinorejcem in le tedaj prodati, če kupec z izrečnim reverzom prevzame za ostalek ovega časa prodajavčeve dolžnosti. Vsaka taka prodaja mora se nemudoma naznaniti dotičnemu poddružniškemu predsedniku.

§. 9. Lastnik premijiranega bika mora se še zavezati da bo ímel skočni register ali zapisnik, v kojega bode zapisoval lastnike ovih krav in telic, ki se h biku priganjajo, teh pleme in starost, dan skoka in skočnino. Ta register mora se na koncu leta predpoložiti dotičnemu podružniškemu prvomestniku.

§. 10. Poddružniški predstojniki imajo sker beti, da se izvršujejo v reverzih prevzete dolžnosti. V ta namen morajo s župani in okrajnimi odborniki stopiti v vzajemnost.

Če poddružniški predstojniki izvedo, da se ne izpolnjujejo v §. 8 imenovani pogoji, naj reč preiščejo ter na podlagi protipisov nazaj tirjajo premije in je pošljejo osrednjemu odboru.

§. 11. Premije vračevati ni treba, ako premijirana živina pred da v §. 8 postavljeni termin ali obrok proteče, po nakljućbi in brez krivde strani lastnika za pleme nesposobna postane.

V tem primerljeji se naj dotičuo od župana potrjeno naznanilo izroči poddružniškemu predstojniku, ki naj s živinozdravnikom vred napelje potrebne pozvedave.

Kar se za voljo tega stroškov nabere, naj se osrednjemu odboru vračuni.

§. 12 Predstojniki istih poddružnic, v kterih se premije delijo, naj po končani delitvi o nji osrednjemu odboru poročajo ter poročilu pridenejo prepis protokola strani premijske sodnije.

Inštrukcija ali navod za premijske sodnije, ki se je lani objavil, velja tudi za letos in bode se gospodom sodnikom izročil.

Temu še pristavljamo, ka se bode pri bodočih razstavah izbirala ne le za dunajsko svetovno raztavo odločena živina, ampak da se bode nakupovala tudi plemna živina, ki bi se potem tekom jeseni v Gradci, Gleisdorfu, Mariboru in v Celji licitirala

(Dalje prihodnjič.)

Poziv
k udeleževanju pri bodočih licitacijah plemne živine.

Kmetovalem sredme in spodnje Štajarske.

Vgodni vspeh lanskoletnih dražeb plemne živine je napeljal osrednji odbor, da tudi letos napravi v jeseni take licitacije bikov in junic, in sicer s pripomočjo državnih podpor v povzdigo govedinoreje. Da bodo se kmetovalci lože udeležili teh dražeb, bodo se napravile na več krajih in sicer v Gradcu, Gleisdorfu, v Celji in Mariboru.

Da pa se zamore v enem ali drugem teh krajev taka licitacija vpeljati treba, da se k nji oglasi nar manj 30 kupcev. Temu se še pristavlja, da se sme eden kupec samo za dve glavi — bika in junico-oglasiti. Ker se bode živina za te licitacije pri regionalnih 19, septembra počemših se razstavah na gornjem Štajarskem nakupovala, pričakujemo oglasila brž ko brž. Pozivljejo se tedaj vsi kmetovalci hoteči so udeležiti ene ali druge licitacije, da si naj brez zamude naročijo ali pri predstojniku dotične podružnice, ali pa naravnost pri osrednjemu odboru oglasilni list s prilogo enega desetaka. To je potrebno, da se vsaj do 15. septembra izve, koliko bo živine kupiti treba.

Pri oglaševanji mora se tudi povedati, v kterem kraju se hoče kupec licitacije udeležiti, da se na podlagi teh naznanil število glav odločiti zamore, ki se bodo na vsakem ovih 4 krajev potrebovale.

Temu pozivu pritikamo bistvena določila, ki so za té ličitacije merodajalna in ki so se že lani objavila:

4. Kmetovalci hoteči kupiti si plemnega bika, morajo si z desetakom ali pri svoji poddrvžnici, ali neposredno pri osrednjem odboru rešiti deležni list, ki daja pravico, udeležiti se licitacije.

Desetak se v kupnino vračuni ali pa se vrne, kobi dotičnik nič ne kupil.

5. Po oglasilih in z ozirom na živinorejne okolije določi se kraj, v kojem se živina licitira.

Licitacije vrše se s posredovanjem osrednjega odbora in dotičnih poddružnic.

Nakupljeni plemni biki izklicavajo se za 30 % kupnine in se niže nikakor ne oddajajo.

Le kdor ima deležni list sme licitirati.

Kdor bika kupi, mora se s protipisom ali reverzom zavezati, da ga bo eno leto proti skočnini 30 kr. spuščal tudi na krave drugih posestnikov, da mu dobro stregel in na to gledal, da se na dan le enkrat spusti. Enako ima imeti skočni zapisnik, kojega koncem vsacega leta pošlje osrednjemu odboru.

7. Če bik po nesreči pred da prvo leto pro teče za pleme nesposobni postane, mora se to dotičnemu poddružniškemu predstojniku naznaniti. Ta potem preišče. je li na tem lastnik kriv ali ne. V zadnjem primerljeji in če je bik v korist povzdige živinoreje v ovem kraji potreben, je kme-

tijsko družtvo pripavljeno, do prihodnje licitacije tje postaviti bika, glede kojega veljajo v 6. §. navedeni predpisi. Polovica denarja, ki se pri pod kontrolo vršeče se prodaje nesposobno, postalega bika izkupi, pa se mora poslati osrednjemu odboru.

8. Vsi nakupljeni in k licitaciji postavljeni biki dobijo na stroške podpornega odbora nosnike.

9. Ako sega državna podpora in se iz bikov dosta skupi, bodo se nakupovale tudi plemne junice in krave pod šestimi leti ter prodajale po določilih §§ 3—5.

Kdor jih zlicitíra, se s protipisom zaveže, da bo krave 2, junice pa 3 leta za pleme rabil.

Osrednji odbor štajerskega kmetijskega družtva.

Jzložbina pratika za Štajarsko.

September.

2. Razdelitev 195 cekinov kot državnih premij za konjerejo v Irdningu (norijska konjerejna okolija).
5. Razdelitev 124 cekinov kot državnih premij za konjerejo v Predingu (norijska konjerejna okolija).
7. Razdelitev 130 cekinov kot državnih premij za konjerejo v Ilcu (anglonormanska konjerejna okolija).
9. Razdelitev 170 cekinov kot državnih premij za konjerejo v Ljutomeru (angležka konjerena okolija).
10. Konjerejsko družtvo deli premije v Cmureku za okraje Cmurek, Maribor in šent Lenart.
12. Konjerejsko družtvo deli v Brežicah premije za okraje Brežice, Sevnica, Kozje.
13. Konjerejsko družtvo deli v Celji premije za okraje Celje, Konjice, Jelše in Laško.
14. Konjerejsko družtvo deli v Mozirji premije za okraje Vransko, Gornji grad in Soštajn.
16. Konjerejsko družtvo deli v Slovemgradci premije za okraje Slovenjigradec, Marenberg in Maribor.
16. in 17. Kmetijska regionalna izložba v Gleisdorfu za vzhodno okolijo sredme Štajarske.
19. in 20. Razdelitev državnih premij v Judenburzi za govejo živino pomurskega plemena; ob enem deli konjerejsko družtvo premije za okraje Judenburg, Knittelfeld, Oberzeiring, Obdach, Neumarkt, Murava in Oberwölz.
22. in 23. Razdelitev državnih premij za govejo živino marijadvornega in marogastega plemena v Muravi; ob enem deli konjerejsko družtvo premije za okraje Murava, Oberwölz in Neumarkt.
24. Razstava goveje živine od poddružnic Brežice, Sevnica, Reichenburg.
25. in 26. Kmetijska regionalna razstava v Schladmingu z delitvijo državnih premij za govejo živino marogastega plemena.
28. Poddružniška razstava govejo živine v Marenberzi.

Postava in zastop.

Izleček
iz sejnih zapisnikov štajerskega deželnega odbora
od 19. do 20. junija 1872.

Od po vis. deželnem zboru za okrajne ceste I. reda v proračun za leto 1872 postavljenih subvencij 80.000 gld. se je 27 okrajem dala podpora v znesku 73,020. gld.

Ministerstvo za uk in bogočastje je deželnim šolskim svetom predpoložilo vprašanje, kako bi se učiteljske vloge v pokojninsko kasoučideljem v imetek računile, ki se v drugo kronovino prestavijo.

Na to prašanje odgovarja deželni odbor, da bi nar bolje bilo, ko bi se učitelji raznih kronovin glede svojih vlog v različne pokojninske kase za reciproke ali vzajemne imeli.

Pri tem bi se načelom pravičnosti nar bolj zadostevalo, ko bi se določilo, da se mora od 10% doneska od novih dohodkov spadajočega to, kar je učitelj v pokojninsko kaso iste dežele, kojo meni zapustiti, že vplačal, odšteti; od dneva, kojega novo službo nastopi, pa naj plačuje 2% donesek v pokojninski fond nove službe.

Osrednjemu odboru štajarskega kmetijskega družtva izplača se od deželnega zbora dovoljeni znesek 500 gld. za premije.

Izpraznjena je deželna štipendija 300 gld. za take, ki se hočejo živinozdravilstva v Dunaji ali Zürihu učiti. Termin za prošnje do štajerskega deželnega odbora proteče s koncem augusta 1872.

Razne reči.

K zbirčni izložbi štajerskega kmetijskega društva se je nabralo vseh vkup 420 oglasil. Ta mnogobrojna deležnost dá nam up, ka sę bo izložba dobro obnesla. Žalibože čujemo, da se bode pri svetovni razstavi kmetijstvu in kmetijski obrtniji na otročji mizi postreglo; kajti ne v glavnem poslopji, v kojem se razpoložijo vsi drugi predmeti, ampak v stranskem bodo izpoloženi kmetijski perdelki. Vedno je še mnogo tacih ljudi, ki ne umejo obrajtati kmetijstva.

Gozdarsko in planšarsko društvo. Jesenski shod gozdarskega in planšarskega družtva bode v Ljubnu 17. oktobra. Program objavimo v eni prihodnjih številk.

Obiskovalcem preseljivnega zbora avstrijanskih kmetov in gozdarjev v Lincu na pozor.

Vodstvo Linčkega zbora nam naznanja, da je obiskovalcem ovega shoda južna železnica na pol znižala vožnino v II. in III. redu; cesarjevič Rudolfova želenica dovoljuje, da se sme v II. red vsestl, kdor karto za III. plača, in v III., kdor ina karto IV. reda. Cerarica Elisabetina železnica daja obiskovalcem polovične karte II. in III. reda pri enkratnih vožnjah sem in tje. Ta znižana cena traja pri južni železnici od 12. do 21., pri odstalih dveh od 10. do 21. septembra. K znižani ceni je potreben izpričalni list (legitimacija), ki se za 5 gld. dobiva v Lincu pri vodstvu preseljivnega zbora. (Rathhaus, 3. Stock.)

Dunajska razstava mlekarskih perdelkov

mesca decembra 1872.

Oglaša se naj od 1. septembra do 15. oktobra 1872 pri izložbinem odboru v Beču.

Oglasilni listi in druge pozvedave daja pisarna štaj. kmetijskega družtva ali pa podpisanik.

Prof. Dr. G. Wilhelm
(Graz, Schönaugasse 7).

Razpisilo

na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu izpraznjenih štipendij.

Na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu blizo Gradca oddaja se početkom prihodnjega šolskega leta, t. j. v mescu novembru 1872. šest štipendij po 100 gld., 4 pa po 120 gld.

Ker morajo dijaki, ki hočejo v ta zavod vstopiti, nar manji 16 let stari, zdravi, neoženjeni in neomadeževani biti ter iste reči znati, ki se v ljudski šoli učijo, morajo prosilcí za eno ali drugo štipendijo vse to v prošnji dokazati. Izpričati se imajo tudi pa tudi o svojih premožinskih razmerah in da so na Štajarskem doma. Prositelji naj svoja prosila osebno izroče ravnatelju deželne kmetijske šole do 15. septembra t. l.

V Gradci, 15. julija 1872.

Od štajarskega deželnega odbora.

Razglas.

Koncem oktobra konča več dijakor štajerske deželne kmetijske šole triletni poduk.

Ovi p. t. grajščaki, ki potrebujejo teoretično in praktično izurjenih oskerbnikov ali gospodarjev, naj se obernejo do ravnateljstva ove šole.

Ad. Baumgartner.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 6. do 17. septembra 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

6. septembra: v Pobrežu*, kant. Ptuj, obhaja se pri sv. Vidu.
7. „ Na Kozjem**; pri sv. Jeri**, kant. Laško; v Vojnikn*, kant. Celje, v Slivnici**, kant. Maribor.
9. „ V Apačih**, kant. Radgona; pri sv. Lorencu** na koroški železnici; v gornjem gradu**; v spodnji Polskavi**, kant. Slov. Bistrica.
11. „ V Loki**, kant. Laško; na Marija Dobjem**, kant. Kozje.
12. septembra: Na gornji Radgoni**.
14. „ V Jonici**; v Rogatcu**.
16. „ Pri sv. Trojici*, kant. šent Lenart; v Braslovčah**, kant. Vransko; v šent Janzu** pri dolјnem Dravburgu; v Pleterjih**, kant. Brežice.
17. „ V Kapelih**, kant. Brežice; pri sv. Petru** na kraljevi gori, kant. Kozje.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 26. do 31. augusta. **Stot** (cent) volovjega mesa je veljal 29 for. 50 kr. do 36 for. 25 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 75 do 105 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 21 for. 75 kr., in omikanega 24 for. 50 kr. do 34 for. — kr.; apatinske konoplje 21 for. — kr. do 24 for. — kr., neomikane poljske 14 for. 50 kr. do 16 for. 50 kr.; žaškega hmela 190 do 195 for., avžaškega 150 do 160 for.; **vagán** deteljnega semena 27 for. — kr. do 30 for. — kr.; metelke 37 for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogršice 6 for. 50 kr.; **stot**: ogrščičnega olja 27 for. — kr. do 27 for. 50 kr.; lenénega olja 28 for. — kr do 28 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 35 for. — kr. do 36 for.; posušene slanine (špeha) 35 for. — kr. do 36 for.; masla 54 for. do 55 for. 50 kr.; neprecejene strdi (medú) 17 for. — kr. do 18 for. — kr.; voska 107 for. do 109 for.

V Gradci od 26. augusta do 1. sept. **Stot** volovjega mesa je stal 30 for. 18 kr.; **libra** (funt): teletine 25 kr., svinjine 25 kr., neposušene slanine 39 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 55 kr., masla 54 kr., svinjske masti 42 kr.; **stot**: strdi 17 for. — kr. do 18 for. — kr., voska 107 do 109 for.; **vagán** deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v **Žateči**. Žaški meški 190—195 for.; kmečki 180—185 for.; avžaški 150—160 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turšice (koruze) fr.	turšice (koruze) kr	prosa fr.	prosa kr	ajde fr.	ajde kr	fižola fr.	fižola kr	sena fr.	sena kr	slame fr.	slame kr
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
Gradec	Od 26. aug. do 1. sept.	6	83	3	96	—	—	2	5	3	87	—	—	—	—	—	—	1	45	9	5
Bruk		6	70	3	72	3	40	2	40	5	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	40	3	90	—	—	1	80	4	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ptuj		6	10	3	60	—	—	1	70	4	—	—	—	—	—	—	—	1	60	1	40
Celje		6	50	4	—	—	—	2	20	4	10	—	—	—	—	—	—	1	10	1	15
Ljutomer		5	70	4	—	3	50	2	—	4	20	—	—	4	40	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turšice fr.	turšice kr
		dolnjo-avstrijski vagán									
Dunaj	Od 26. aug. do 1. sept.	6	85	4	29	3	62	2	5	4	52
Pešta		6	10	3	72	—	—	1	87	4	25
Praga		6	81	4	45	3	55	2	32	—	—
Brno		6	52	4	10	3	27	2	17	—	—
Linec		7	35	4	91	3	86	2	24	—	—
Zagreb		6	39	2	96	2	65	2	38	—	—
Ljubljana		6	28	4	—	3	17	2	4	4	—
Raba		6	66	3	75	3	5	1	68	4	55
Mošonj		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal„ v Gradci.

Št. 19. V Gradcu, 19. septembra 1872. **Tečaj VI.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega družtva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Razglas.

Kdor meni govejo živino ali konje pri svetovni dunajski razstavi izpostaviti, naj to do konca mesca oktobra t. l. naznani ali pri izložbinem odboru v Gradci ali pa pri predstojnikih dotičnih poddružnic; blanketi ali listi za to se brezplačno razpošiljajo, kdor jih zahteva.

V Gradci, 30. augusta 1872.

Izverševalni odbor izložbine komisije v Gradci.

Izleček iz programa

o porabi državnih podpor v povzdigo govedinoreje po premijiranji dobre plemne tvarine.

(Dalje.)

Za Konjske razstave veljajo od družtva za povzdigo konjereje postavljeni pogoji, in sicer ti le:

I. Gledé kobil:

Premije se prisojujejo:

1. Kobilam od 5. leta naprej brez omejitbe na ktero visoko starost, če so le zdrave, močne in dobro rejene, če imajo lastnosti dobrih plemnih kobil in ali sezajoče ali odstavljeno lepo žrebe pri sebi.

Kobile norijskega (pincgavskega plemena) znajo tudi v 4. letu premijo dobiti.

2. Premije se sme le tedaj prisodíti, če

a. izvira žrebe od kacega cesarskega ali licenciranega privatnega celaka, in ako se to dokaže z postavnim brejilnim listom;

b če se po od župana podpisanem spričevalu izpríča, da je kobila pred da je žrebe povrgla, bila lastnína za premijo se poganjajočega.

3. Enkrat ali večkrat že premijirana kolila sme se tudi še dalje k razstavam postavljati in premije dobivatí.

II. Gledé mladih kobil.

Mlade, to je 3 ali štiriletne kobile, smejo se le tedaj premijirati,

a. če so od kakega cesarskega ali licenciranega privatnega celaka uplemenjene in ako se to dokaže z postavnim brejilnim listom;

b. ako se po od župana podpisanem spričevalu izpriča, da jo na razstavljišče priganjavši lastnik nar manj eno leto že ima.

III. Gledé žrebet obojega spola.

Eno-in dveletni žrebci in žrebice, bodi si da so od cesarskega ali pa od licenciranega privatnega celaka, dobijo samo takrat premije, ako so dobro vzrejene in če se da pričakovati, da bodo glede plemena dobri konji postali.

Lastniki morajo po od župana potrjenem spričevalu dokazati, da jih vsaj eno leto že imajo.

IV. Gledé celakov.

1. Licencirani celaki, ki so dobro rejeni, zdravi in močni, imajočí lastnosti dobrih skakalnikov sploh, posebno pa glede na pleme dotične konjerejne okolije.

2. Lastniki, ki hočejo za svoje celake premije dobiti, morajo komisiji predpoložiti po predpisih vredjeno brejilno knjigo.

Premíjirani celaki smejo se tudi zanaprej za premíje poganjati, razun ovih, za ktere se daja dražavna podpora.

V. Splošne določila.

1. Premije se dajejo le takim konjem, ki so konjski tvarini ove okolije, za kojo so premije odločene, popolnoma primerni.

2. Kdor kako premijo vzeme, naloži si dolžnost, premijiranega konja pred enim letom ne prodati, ali pa — ko bi se vendar le zgodilo — premijo družtveni denarnici loko Gradec povrnoti.

3. Prejembo té dolžnosti potrjuje lastnik premijiranega konja s lastnoročním podpisom v protokolu.

4. Pri delitvi družtvenih premij bode komisija iste konje odbirala, ki se na družtvene stroške pošljejo k svetovni razstavi.

5. Pri tej priložnosti bode tudi deželna komisija celake nakupovala.

V Gradci, 20. augusta 1872.

Osrednji odbor štajarskega kmetijskega družtva.

Plemna praseta.

Stajarskim kmetovalcem se stim naznanja, ka se je z državno podporo za leto 1872 nakupilo 45 merjascev in svinj Suffolkskega in Berkshirskega plemena, ki se bodo razprodali.

Isti, ki hočejo eno tako prase dobiti, naj položijo 10 gld. in se zavežejo, da ga bodo za pleme rabili. Oglasé pa se naj do 15. oktobra t. l. písmeno ali ustmeno v pisarni kmetijskega družtva (kovaške ulice, čt. 25.) ter naj povedó, kojega plemena in spola mora prase biti.

V Gradci, 8. septembbra 1872.

Osrednji odbor štajarskega kmetijskega družtva.

Ali se sme kuruzi perje odbirati?

Ako zdaj na polje prideš, lahko zapaziš, da so kuruzina stebla glede perja popolnoma obrana, ali da so gornji deli nad gornjim kolenom odsekani, To ljudje zarad tega delajo, ker menijo, da bo kuruza preje dozorela, nekaj pa, ker jim kar se odseka in obere za kermo služi. Misleči in pametni gespodarji tega že davno ne delajo več, ker so prepričani, da je škodljivo. Vendar se to posebno na Štajarskem še tako pogosto godi, da mora tudi štajarski gospodar o tej navadi spregovoriti. Prosimo tedaj vse kmete, ki se s kuruzo pečajo, naj prevdarijo sledeče besede:

Znano mi je sicer, da kmetom pogosto kerme zmanjka in da so tedaj veseli, če kuruza toliko dorase, da ji zamorejo perje obrati.

Ravno tako tudi nikakor ne tajím, da bi bilo velike vrednosti, posebno v hladnih letih, ko bi se zorenje pospešiti zamoglo.

V takih letih se namreč čestokrat zgodi, da kuruza ne dozori in da se mora še mlečnata kuruza v kuruznjake spravljati. Vsakemu kmetu je znano, kaj to škode prizadene. Ko bi se po obiranji kuruzinega perja kerma pomnožiti in zorenje pospešiti dalo, brez da bi se glavitni perdelek, namreč zęrnina mnogost, zmajnšal, nič bi ne ugovarjali.

Preiskati moramo tedaj, ali obiranje perja zernu škoduje ali ne. Prašati se moramo, kteri rastlinski deli se odjemljejo in ktero važnost imajo ti odvzeti deli za rastlino samo.

Kar se kuruzini rastlini navadno odjemle, je perje in lat (Rispe) s prašniki vred. Lat in prašniki (Staubblüthen) so sicer po kočanem cvetu nepotrebni; če so se namreč prasniki razsuli ter

je cvetni prah prišel v neposredno dotiko s pestičevo brazdo (Stängelnarbe), bode se iz pestiča plod razvil, in prašnikov ni več treba.

Čisto drugače pa je s perjem. Perje je za vsako rastlino važno, dok da popolnoma dozori. Korenine namreč sezajo iz zemlje sirove živce, ki potem v steblo in od tod v perje poteka. V perji se potem sirovi živci pod upljivom solnčnih žarkov spremene v prave živce, ki se stekajo k ovim rastlinskim delom, ki jih potrebujejo, da se na jih novi organi nasadijo, ali pa pomnožijo in naraščajo. Pri kuruzi je tedaj perje potrebno, da dovaja živce do strokov, in da se na jih more zerno olikati.

Če se pa perje deloma ali popolnoma obere, mora ova spremenitev živcev in zarad tega tudi rast zerna zaostajati, kar se na stroku samem lahko pozna. Solnčni žarki bodo sicer tudi po obranem perji stroke obsevali in znabiti še bolj ko poprej; a istih živcev ne najdejo več, skoz kojih premenitev ravno svojo dobrodejno moč skazujejo. Obiranje perja pa tudi v tem obziru ne koristi, da bi se stroki bolj posušili; kajti rastlinska voda ravno po perji izhlapeva. Normalno zorenje zerna se tedaj po obiranji perja nikakor ne pospešuje, marveč zorenje se le prisili in zerno ostane lahko, nečversto.

Čim preje se perje obira, tim škodljivejše je. Kerma, kojo kmet po tem načinu nabira, je nar draža izmed vseh.

Da se resničnost moje terditve dokaže, naj mi bo dovoljeno, tukaj navesti rezultate natančnih poskušenj, ktere je moj prijatelj in tovarš profesor Friderik Haberlandt izvršil leta 1866 na neki njivi kmetijskega zavoda v ogerskem starem gradu. Na enem delu te njive so se kuruzi dne 5. septembra verhi nad zgornjim strokom porezali, ostalo perje pa ostalo. Na drugem njivinem delu pa je kuruza nedotaknjena ostala, Odverhanje ni nikakor pospešilo zoritev. Pri spravljanji in kožuhanji pa se je pokazal tá le nasledek:

	I. 5. septembra odverhane kuruze.	II. ne odverhane.
Perdelak zerna na oralu enem ...	27‘7 vaganov	33·2 vaganov.
Teža enaga vagana	80‘5 funtov.	88·0 fundov.
Od sto zern je cimilo	55·	88·

Iz tega razvidimo, da je bilo odvrhanje v vsakem obziru škodljivo, posebno pa gledé mnogosti in teže zerna. Na odverhanem polji se je za $5^1/_2$ vaganov manj dobilo, in vagan je bil za $7^1/_2$ funtov loži, kakor na unem. Glede kaljivosti pa je cimilo samo $^5/_9$ vseh zern.

Preveržimo to škodo v denar. Računimo vagan 88 funtov težke kuruze po 4 goldinarje, tako je zernini perdelek na ne odvrhanem polji vreden 132 gld., 80 kr. Kuruzo $80^1/_2$ funtov težko pa ne moremo više ceniti, kakor po 3 gld. 65 kr., kar bi pri 77·7 vaganih znašalo 101 gld. $10^1/_2$ kr. Na odvrhanem polji se je tedaj manj perdelalo za 31 gld. $69^1/_2$ kr.

Znabiti pa nam kerma povrne, kar smo pri zernu manj dobili.

Tudi na to vprašanje daja nam odgovor ova poskušnja.

Odrezani vrhi so se posušili in so od enega orala dali $6^1/_2$ centov suhe kerme. Da tedaj ta kerma povrne, kar se je pri zernu manje perdelalo, moramo cent računiti po 4 gld. $87^1/_2$ kr. Imam li prav ali ne, če rečem, da je ova kerma, ki se dobiva pri odvrhanji kuruze, nar draža, ktero si misliti moremo?

Ako se pa kuruza ne le odverhava, ampak tudi obira, je škoda še veča. Brez škode znajo se odvzeti samo lati, in to še le po cvetu. Latovje pa za kermo nič ne izda. Skoda za zelo. Čim bliža je zrelost, tim manj bo odvrhanje škodljivo.

Opustite tedaj vrhanje in obiranje perja pri kuruzi, ravnajte kermine rastline, postavim zeleno kuruzo in sadite bolj pergodno kuruzo, ki bo tudi v manj ugodnih letih dozorela. Tako kuruzino pleme je na primer pignoletto.

Kakor je obiranje perja kuruzi škodljivo, ravno tako tudi pri pesi in beli repi.

Wilhelm.

Visoka šola za zemljodelstvo na Dunaji.

Postava od 3. aprila 1872 je odločila plačevanje stroškov za „visoko šolo za zemljodestvo na Dunaji“ iz državne blagajnice. Njegovo c. k. apost. Veličanstvo pa je z nar višim odlokom od 6, junija t. l. pravila te visoke šole potrdilo.

Vlada in v prvi vrsti pa kmetijsko ministerstvo dobi tedaj nalogo, vresničiti ideje in nazore izražene v ovih pravilih. Z gotovostjo je otvorenje te visoke šole pričakovati letošnjo jesen. Kmetijsko ministerstvo prijavé postavo in pravila hoče s nekterimi besedami zaznamovati stališče, na kojem stoječe je to važno reč uravnati sklenulo.

Vseučelišče za zemljodelstvo mora biti in ostati dom znanosti.

*

To je v kratkem program te šole. Stim pa je tudi zaznamovano stališče, s kojega so boritelji za njo po desetletnem boji vendar zmagali.

Odkar so Liebig-ove gromovite besede dosedanjo sistemo „teoretično - praktiškega kmetijskega poduka" podkopale; odkar se je potrebnost čisto znanstvene uravnave nar višega kmetijskega poduka bolj in bolj sprevidila in spoznala; odkar so na Nemškem, v Švajci, na zadnje tudi na Francozkem univerze in više tehnike kmetijske nauke v svoj program sprejele: se je tudi prepričanje bolj in bolj razširilo, da se zamore nar viša stopnja kmetijske omike na kterem si bodi zavodu doseči samo po znanstvenem potu, da se znanostna praksa učiti ne da. O tem je bila vlada pri ustanovi visoke šole prepričana.

Ti nazori od kraja sicer ne bodo pridobili visoki šoli zdatnega zaupanja, posebno v krogih kmetovalcev ne. V početku tudi ne bo precej poslušalcev, ravno tako ne obilno sposobnih učnih sil. Vse to pa vlado ni smelo napeljati, da bi bilo na polovičnem potu ostala, za „prakso" še kake stranske duri odprte držala, polovičnost venčala, ali pa ime „visoka šola" v zlorabo spravila.

Postava in pravila izrazujejo ta načela.

Visoka šola, ki v svoj program stavi nar višo znanostno omiko v poljedelstvu i gozdarstvu, zahteva od svojih pravih poslušateljev spričevalo zrelosti, kakoršno se dobiva po končanih gimnazijalnih ali realkinih študijah. Ta šola daja dijakom enake akademične pravice, kakor te pristovajo slušateljem visokih šol sploh, tedaj tudi prostost učenja. Dobro vredjeni učni načrt z ozirom na triletno dijakovanje pa skerbi, da se te tri leta za uk vestno porabijo.

Nekteri izmed v program uverstjenih navkov bodo se učili na univerzi, drugi pa na tehniški visoki šoli; že to daja poroštvo za znanostno podlago, na koji se bo v specielnih kmetijskih in gozdarskih strokah na strokovnjašnici sami dalje zidalo.

Organizem te visoke kmetijske šole je tem načelom primeren.

Razdeljena je namreč v dve sekcije, in sicer v kmetijsko in gozdarsko; vsaki sekcijski kolegij ima svoje pravice in voli svojega dekana.

Vsi profesorje volijo iz svoje srede rektorja.

Bogate zbirke učnih pripomočkov na raznih zavodih rezidence, kakor specielni učni pripomočki visoke šole same bodo na razpolaganje dani učiteljem in dijakom.

C. k. kmetijsko-kemijska poskusilna štacija v Beču in kemično fiziologična štacija za vino- in sadjerejo v Klosterneuburzi bodete visoko šolo podpirale.

Mnogostranska občila, po kojih se v malo urah pride do nar lepše vredjenih posestev in kmetij, podajajo mnogovrstne predmete za demonstracije in za na ogled.

Na drugih kmetijskih šolah je večidel navada, da se ali vsi, ali pa nekteri dijaki v zavodu samem preskerbevajo stanovanjem, hrano i. t. d. To se pri bečki visoki šoli ni vpeljalo. Skušnja namreč uči, da taki zavodi za teoretični poduk v primeri malo koristijo. Drugi vzrok pa je ta: Šole sploh, posebno pa visoka šola nima naloge, iz svojih dijakov likati praktikarje, ampak je samo na prakso pripravljati. Kdor se kaj pridnega tehtno nauči, ta si tudi kmalo v lastni skušnji pridobi praktičnost i izurjenost.

Končno še omenjamo skušnje za diplomo in omenjamo, da imajo samo pravi slušatelji pravico, to skušnjo delati.

Ker ima diploma strani kake visoke šole izdavana isto veljavo kakor vladino spričevalo, da je lastnik svojega poklica popolnema zmožen, mora se pri teh skušnjah tudi na to ozir jemati, ali vé kandidat kar zna, tudi uporabiti v praktiških primerljejih. Treba tedaj, da se kandidati pred skušnjo vadijo v praktiški kmetiji. Ali se to stori pred vstopom v visoko šolo, med ali po dijakovanji je vse eno.

Za zdaj ustanovi se samo kmetijska sekcija; gozdarsko bode do nje ustanove nadomestovala akademija v Marijabrunnu.

Kmetijska sekcija pa se otvori že mesca oktobra t. l. in sicer ne le s prvim tečajem, ampak zavoljo svobodnega uka z večino v program sprejetih naukov. Tako bodo tudi izvanredni ali nepravi slušatelji, ki se samo v to ali uno stroko vpišejo priložnost dobili, izbirati izmed množine raznih disciplin.

Med tem pa se vlada prizadeva, pridobiti visoki šoli izvrstne učenjake strokovnjake na tu- in inostranskem! posrečilo se je ji že, privzati si može nar bolj slovečih imen. V učnem načrtu ki se kmalo objavi, bode to natančneje povedano.

Vlada se nadjá, da bo izvrstne učenjake tim lože stalno si pridobila, ker je ja visoka šola ne le za nauk, marveč tudi za preiskave namenjena, in ker glavno mesto se svojimi bogatimi duševnimi in materijalnimi sredstvi različne preiskave nar bolj pospeševati zamore.

Kmetijsko ministerstvo stim objavlja program, ki je merodajalen pri ustanovi in uredbi visoke šole; upa pa tudi, ka bodo dotični kmetijski

krogi, posebno pa kmetijske družbe pripomagale, da se razširijo in spoznajo zgorej navedeni nazori.

Misliti gre, ka bodo veliki posestniki nar prej važnost te visoke čole spoznali in jo zdatno podpirali.

Ni dvomiti, da bode visoka šola obilno število svojih slušateljev ravno iz teh krogov dobivala, da bodo jo obiskovali tudi taki, ki so si oskerbovanje velikih grajščin za svoj poklic izbrali; pa tudi mladi državniki bodo se sto dozdaj v Avstrijí zanemarjeno stroko natančneje seznaniti morali.

Postava od. 3. aprila 1872.

zadevajoča plačevanje stroškov za visoko šolo za zemljodelstvo v Beču.

Z privoljenjem obeh zbornic državnega zbora zaukažem:

§. 1. Vsi stroški za ustanovo in vzdrževanje samostalne visoke šole za zemljodelstvo na Dunaji se plačujejo iz državne blagajnice.

§. 2. Število učnih stolic se z ozirom na nar viso strokovnjaško omiko za slušatelje, ki imajo veljavno spriševalo o zrelostnem izpitu, in z ozirom na samostalno znanostno preiskavo določi pótem naredbe; vendar pa se mora to število omejiti na iste poglavitne stroke, ki se na drugih visokih šolah dunajskih ne učijo v za zemljodelstvo zadostojni meri.

§. 3. Število rednih profesorjev je odvisno od števila glavnih strok; prva plača pravih ali rednih profesorjev znaša 2500 gld.

§. 4. Ta sistemizirana plača vsakega v §. 3 omenjenih profesorjev se vsako peto leto do 25. službenega leta poviša za 200 goldinarjev. Pravico do te petletne nagrade ima tudi profesor do tje bivši na kteri drugi ne od države vzdrževani visoki šoli, če med njo in državnimi šolami vlada reciprocitéta.

§. 6. Izvanredni profesorji se ali brez plače, ali pa z vsakokrat posebej odločeno plačo v službo jemljejo.

§. 7. Redni profesorji te visoke šole dobivajo stanovalníne 400 gld., izvanredni z plačo narečeni pa 300 gld.

§. 8. Glede pokojninskih plač profesorjem té visoke šole veljajo določila v postavi od 9. aprila 1870.

§. 9. Izjemoma zna se posameznim profesorjem tudi viša kakor sistemizirana plača in druge doklade priznati.

§. 10. Redni profesorji visoke šole za zemljodelstvo so v VI,. izvanredni pa v VII. dietnem redu.

§. 11. Plače za docente, pristave in assistente določijo se pôtem naradeb.

§. 12. Stroški za oskerbovanje, učne pripomočke, demonstracije, izlete i. t. d. plačujejo se po vsakoletni finančni postavi.

§. 13. Ministra za uk in kmetijstvo imata skerbeti za izvršbo te postave.

V Budi, 3. Aprila 1872.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r. Chlumecky s. r.
Stremayr s. r.

Kako se dajo odpraviti gosence na zelji?

Po vrtih na polju nahaja se navadno vsako leto, posebno pa letos na zelji in kelji premnožica gosenic, kterih obilnost zdatno zmanjšuje pridelek polske zelinjereje.

Posebno škodljive so gosence od zeljne sovke (Mamestra brassicae) in obče znanega zeljnega belina (Pieris brassicae).

Gosence od zeljne sovke imajo 16 nog in so prvič zelenkaste pozneje pa rnmenkasto sivozelene; na hrbtu nosijo temno črto, po stranih pa enako črne proge. Po trebuhu so rumenkaste, sploh pa valjastega trupla. Nahajajo se od julija do oktobra na zelji, kelji, repi; pa tudi solate, kuruze i tobaka se ne branijo. Zabubajo se v zemlji. Metulji izletijo v drugem letu v mescih aprila, maja, junija, časih celo julija. Škoda, kojo nam te gosenice z objedanjem zeljinih glav delajo, je jako velika in večidel veča, nego od belinovih. Razun tega pa še rastline z blatom tako obdelajo, da jih še živina ne povoha.

Gosence od zeljnega belína vidimo od aprila do oktobra na zelji, kelji, kolerabi, redkvi in drugih rastlinah, na kterih perje tako oglodajo, da samo rebra ostanejo. Te požrešne gosenice imajo 16 nog, so modrozelene z mnogimi črnimi pikami, z rumeno progo po hrbtu in po bokih, in se preselijo, ako jim na enem polju ali gredi živeža zmanjka, na drugo. Pravi se, da vsaki dan dvakrat toliko požro, kakor same tehtajo. Dorasle premené se v robate, zelenkastobele, črnopikaste bube, ki vise na vertnih zidovih in plankah.

Ta belin prihaja v dveh ali treh rodovíh; drugi in tretji zaród je našim rastlinam nar bolj škodljiv.

Kakor tako pogosto, so tudi tú divje rastoče rastline razširjateljice neprijateljev in sovražnikov našjh kulturnih rastlin. Gosence prvega zaroda namreč večidel na divjih stročnicah žive in se od tod dalje razplemenijo. Treba tedaj, té stročnice iztrebití.

Da bi se škode obeh neznano škodljivih metuljev obvarvali, priporoča se obiranje in ugonobitev gosenc in bub.

Bube od zeljne sovke se baje po globokem oranji ali kopánji pokončajo.

Obiranje gosenic bode le tedaj pomagalo, ako se vsaki dan zgodí in ne le pri enem, ampak pri vseh posestnikih ene občine.

En pripomoček pa, ki gotovo pomaga, je še premalo poznan.

Ta primoček je **miljini ali žajfni lug.** Ako se kaka zeljna glava z mlačním zajfnim lugom dobro pomoči, bodo se gosence zgrudile, odpadale in se posušile. Na to pomóčeno glavo ne pride več nobena gosenica.

Za deseti del enega orala, ali za 160 štirjaških sežnjev vzame se šest funtov navadne žajfe, koja se razreže in v 20 do 25 bokalih vina raztopi. Raztopljena žajfa mora, se potem skuhati in zavreti in ž njo, če se je ohladila, se potem zeljne glave omivajo. Kmalo se vidi vspeh.

Prijavila o porabi in vspehu tega pripomočka bila bi mi jako ljuba.

V Gradci, mesca augusta 1872.

Karel Sikora,
pristav za kmetijske in gozdarke nauke na viši tehniki.

Korist kmetijske omike.

Dosta je še takih kmetovalcev — in ne le med malimi posestniki — ki nočejo nič o tem slišati, da bi svoje sinove, ki bodo enkrat jih posestvo prevzeli, s strokovnjaško omiko za prihodnji poklic pripravne storili.

Marsikteri celo menijo, da je osemletno obiskovanje ljudske šole — kakor to nove šolske postave velevajo, in kar vsak pametni in previdni mož odobrava, preveč in brezpotrebno. To je žalostna resnica, koje ne moremo in smemo tajiti. Iz tega izvira da se napredovalne šole, ki se po drugod skazujejo kot izvrstna sredstva v razširjavo kmetijskega napredka, pri nas ne morejo udomačiti, in da se kmetijske šole — mnogimi stroški ustanovljene in vzdržane — ravno od krogov malega posestva, za koje so nalašč ustvorjene, nar manj obiskujejo, tako da potrebujemo vabil in štipendij, da šolske prostore vsaj nekaj napolnimo. Visoka važnost strokovnjaške omike se še nikakor ne spoznava. Pozdravljamo tedaj veseljem vsaki glas, ki pripoznava to vrednost, kot znamnje množeče se previdnosti. Naj bi skoro doživeli tudi na Štajarskem take glasove, kakoršnih se je na primer eden oglasil v „Deutsche landwirthschaftliche Zeitung“. Temu časopisu namreč piše mali posestnik, gospod Paulí, sledeče:

„Ako si pred oči postavljam prizadevanje sedanjih kmetov, obide me čustvo pravega in resničnega obžalovanja. Akoravno si moram obstati, da je kmečki stan jako marljiv, čeravno smem iz pomanjšanega števila različnih pravd sklepati na rastočo moralnost, moram vendar obžalovati, da marsikteri kmet svojim otrokem, posebno sinovom pridržuje ovo omiko, ki je dandanes neogibno potrebna, aki si hočemo pri kmetjstvu dobivati nar viši perdelek. Mnogo je takih kmetov, ki prezirajo, da je napredovanje in blagonosnost kmetijstva odvisna od mnogovrstnih naravnih vpljivov. Človeku sicer ní mogoče, zapovedovati dežu in solncu, mrazu in vročini, burji in toči; á isti, ki naravo in naravne ali natorne postave pozna, íma pogosto priložnost, vzeti naravo v svojo službo in si jo koristno napraviti ter škodljivih upljivov se varvati. Koliko je število tacih, ki od leta do leta denar kupičijo, svoje sine pa v nevednosti obderžavajo! Koliko je število istih, ki težavno in žulasto pridobljeni dobiček na prazna dobitonosnosti prosta podvzetja obračajo, omiko in izobraževanje svojih otrok pa zanemajarjo. Tudi jaz sem mislil, ka je, kar se, kmetijska omika zove, norčija; tudi jaz sem dolga leta nar manjši prihranjek porabil za nakupovanje zemlje in gruntov; tudi jaz sem prva dva sina, komej sta iz šole stopila, k nar težavnišim hlapčevskim delom naganjal ter jim pridržal daljno duševno omiko, ker je sam nisem poznal in je zarad tega tudi nisem spoštoval.

Moj tretji sin bil leta 1857 dvajset let star. Neki prijatelj, kojemu sem bil mnogo hvale dolžen, pa mi ni dal miru, prej da sem svojega mlajšega poslal v kmetjisko šolo. Nisem mogel svojemu prijatelju to odreči; á jezen sem bil na-nj, posebno ker je šóla v prvem letu že blizo 300 gld. stala, za ktere bi si bil lahko kak košček zemlje h gruntu prikupil. Sin se je vrnil domu — gospod od nog do glave! Kaj bo iz tega, sem si mislil. Kako je bil priden! Zjutraj prvi na nogah, zvečer zadnji v hišo. Srčno veselje sem imel nad njim. Vse si je vedel lepo razpoložiti; na tanko je znal, zakaj se to tako, uno inako dela. Kmalo smo se prepričali, da je vender veliki razloček med samo praktičnim in takim, ki more praksi tudi pridružiti višo previdnost; prvi je tako rekoč mašiua, drugi je še le človek v pravem pojemu te besede.

Proteklo je sedaj 10 let. Nisem stavil v loterijo, nisem nič podedoval, nisem bil bolj marljiv kakor poprej, in tudi časi za kmete niso ugodneji postali; á jaz imam za 27 oralov več, moja polja so v nar boljem stanu, živina mi daja veči dobiček, in stanovanje je davno bolj prijazno, kakor poprej. Za vse to se imam zahvaliti omiki, kojo si je sin v kmetijski šoli

pridobil. Če tudi nima vsaki mladeneč enako dobre glave, je vendar na tisuče in tisuče kmečkih sinôv, ki bi bili enkrat kot samostojniki drugi môžaki kakor so, ko bi jih starši o pravem času premislili bili, da en oral zemlje več ne more nadomestiti višo omiko, koja še le daja pravo veselje do svojega poklica."

Izložbina pratika za Štajarsko.

Oktobra.

2. in 3. Delitev državnih premij za govejo živino sivega muricodolenskega plemena v Krieglah.
5. Konjerejsko družtvo deli premije v Gradci.
6. in 7. Delitev državnih premij za govejo živino marogastega plemena in kmetijska regionalna razstava v Aussəju.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Dostavki

k pregledu premij za regionalne razstave:

Gospod deželni glavar Dr. Moric pl. Kaiserfeld, predsednik kmetijskemu družtvu, je razen že znanih premij še daroval:

Za Judenburg: 1 zlat.
Za Krieglach: 1 zlat.
Za Aussee: 10 gld. srebra.

Ko bi se pri razztavah v Judenburzi, Muravi in v Krieglach tudi zemeljski in drugi perdelki, ter orodje izpostavilo, dá kmetijsko družtvo premijskim sodnikom v ta namen 50 gl. narazpolaganje.

V zapisniku za regionalno razstavo v Gleisdorfu odmenjenih premij mora se popraviti, da ste za lan, laneno in deteljno seme le po dve, ne po 6 bronastih medalji odločeni.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček

iz sejnega zapisnika od 20. augusta 1872.

1. Premije, ki se imajo razdeliti pri letošnjih regionalnih razstavah, se po natančnem dogovoru odločijo, kakor se to že bere v 18. štev. gospodarjevi.

2. Načelnik živinorejnemu odboru poroča o predlogih tega odbora glede licitacij plemne živine, ki se imajo letošnjo jesen napraviti v Gradci, Gleisdorfu, Mariboru in Celji. Te nasvete odobrajuči osrednji odbor sklene objaviti poziv Kudeleževanju pri teh licitacijah. Ta poziv se tudi že bere v 18. številki.

3. Za razstavo goveje živine iz Brežičke in Sevniške poddružnice v Reichenburgu dne 24. septembra dovoli se podpora 100 gld. iz družtvene denarnice; gosp. Dr. Mullé bode pri tej razstavi zastopal osrednji odbor.

4. Kot odposlanci osrednjega odbora pri regionalnih razstavah se izvolijo sledeči gospodje:

a) za Gleisdorf gosp. ravnatelj Adolf Baumgartner,
b) za Judenburg gosp. cesarski svetovalec Franc vitez Hlubek.
c. za Muravo gospd ravnatelj Karel Schediwy,
d. za Schladming gospod generalmajor Ferdo grof Vetter,
e. za Krieglah gospod Dr. Jožef Heilsberg,
f. za Aussee gospod profesor Dr. Gustav Wilhelm.

Tudi gospod deželni živinozdrvnik Dr. Henrik Klingan bode pri vseh razstavah nazočeval v imenu osrednjega odbora.

Razun imenovanih gospodov bode gospod deželni glavar in predsednik kmetijskemu družtvu Dr. Moric plem. Kaiserfeld obiskal razstave v Gleistorfu, Krieglah in v Marenberzi, prvi podpredsednik gosp. Maks baron Washington raztave v Ausseeju in Reihenburgu, drugi podpredsednik gosp. deželni odbornik Janez Pairhuber razstave v Judenburzi in Muraví.

5. Za družtvenega odposlanca pri prvem preseljajočem zboru avstrijskih kmetovalcev in gozdarjev v Lincu in pri 28. zboru nemških kmetovalcev in gozdarjev na Monakovem izvoli se gosp. prof. Dr. G. Wilhelm.

6. Glede od c. k. kmetijskega ministerstva za leto 1872, dovoljene podpore 3000 for. v povzdigo vinoin sadjereje na Štajarskem se sklene, da se naj 2000 for. porabi za vino-, 1000 for pa za sadjerejo.

Od teh 2000 for. se je vsakemu sedaj na Štajarskem obstoječih 7 vinorejskih družeb: v Mariboru, Cmureku, Ptuji, Ljutomeru, Ormužu in Brežicah podelilo 285 gld. Od za povzdigo sadjereje odločenega zneska 1000 for. se je dozaj pripoznalo občini v Landsbergu 100 for., v Čresnovcu 100 for., v Sajflingu 200 for., v Lipnici 200 for. in v nemski Bistrici 200 for.

(Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

K svetovni razstavi na Dunaji. Graška komisija za svetovno razstavo je dala oklicati, da morajo ki hočejo konje ali govejo živino na Dunaji izpostaviti, to do konca oktobra t. l. naznaniti ali pri izložbini komisiji v Gradci ali pa pri predstojnikih dotičnih poddružnic. Upamo da bo lepa štajarska živina mnogobrojno zastopana na izpostavljišči; veseli nas, da bo kmetijsko družtvo veči del teh izložbinih stroškov prevzelo ter tako mogoče storilo, da se mali posestniki s svojo lepo živino tudi vdeležé izložbe. Menda isti gospodje, ki bodo pri letošnjih regionalnih razstavah posredovali kot premijski sodniki, ne bodo opuščali, lastnike lepih glav nagniti k udeleževanju.

Kralj. ogerski viši kmetijski zavod v Starem gradu je v preteklem šolskem letu obiskovalo 150 dijakov; izmed teh je bilo 88 iz ogerskih, 51 iz cislejtanskih in 11 iz inostranskih dežel. Ogerska vlada je v zadnjih letih v prav hvalevrednem načinu skerbela za ta zavod, na kojem se kakor poprej uči v nemškem jeziku.

Dunajska razstava mlekarskih perdelkov

mesca decembra 1872.

Oglaša se naj od 1. septembra do 15. oktobra 1872 pri izložbinem odboru v Beču.

Oglasilni listi in druge pozvedave daja pisarna štaj. kmetijskega družtva ali pa podpisanik.

Prof. Dr. G. Wilhelm
(Graz, Schönaugasse 7).

Razglas.

Koncem oktobra konča več dijakov štajerske deželne kmetijske šole triletni poduk.

Ovi p. t. grajščaki, ki potrebujejo teoretično in praktično izurjenih oskerbnikov ali gospodarjev, naj se obernejo do ravnateljstva ove šole.

Ad. Baumgartner.

Prodaja pleme živine.

Pondeljek 30. septembra t. l. ob devetih zjutraj bodo se na štajerski deželni kmetijski šoli na Grottenhofu blize Gradca pôtem licitacije prodale sledeče glave čisto muricodolenskega plemena:

2 bika,
9 mladih krav,
1 junici in
3 telice.

V Grottenhofu blizo Gradca, 25. augusta 1872.

A. Baumgartner.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 21. do 30. septembra 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

21. septembra: V Frauhajmu*, kant. Maribor; v Ormužu**; v Podsredi**, kant. Kozje; v Lučanih**, kant. Arvež; v laškem trgu**.
23. „ V šent. Jurju** poleg Celja.
24. „ Na Dobovi* (obhaja se pri fari obreški), kant. Brežice; v šent Martinu** blizo Slovenjega gradca; v Cmurekn: v Remšniku**, kant. Marbeg; v slov. Bistrici**.
27. septembra: V Svetincih**, kant. Ptuj.
30. „ V Arvežu**; v Dolu**, kant. Laško; na Vranskem**; v Konjicah**; pri sv. Lovrencu* na Dravskem polji, kant. Ptuj; pri sv. Lovrencu** v slov. goricah, kant. Ptuj; v Marenberzi; v Pilštajnu**, kant. Kozje; v Šoštajnu**; v Wernseeju**, kant. Ljutomer.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 14. do 19. sept. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 34 for. 74 kr. do — for. — kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 75 do 105 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 21 for. 75 kr., in omikanega 24 for. 50 kr. do 34 for. — kr.; apatinske konoplje 22 for. — kr. do 24 for. — kr., neomikane poljske 14 for. 50 kr. do 17 for. 50 kr.; žaškega hmela 180 do 185 for., avžaškega 130 do 135 for.; vagán deteljnega semena 30 for. — kr. do 32 for. — kr.; metelke — for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 50 kr.; stot: ogrščičnega olja 27 for. — kr. do 27 for. 50 kr.; lenénega olja 28 for. — kr. do 28 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 13 do 14 for., štajarskih 12 do 13 for., moravskih 11 do 12 for.; svinjske masti 35 for. — kr. do 36 for.; posušene slanine (špeha) 35 for. — kr. do 36 for.; masla 54 for. do 55 for. 50 kr.; neprecejene strdi (medú) 17 for. — kr. do 18 for. — kr.; voska 106 for. do 108 for.

V Gradci od 14. do 19. septembra. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 26 kr.; libra (funt): teletine 27 kr., svinjine 26 kr., neposušene slanine 39 kr., posušene slanine 39 kr., sirovega masla (putra) 58 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 17 for. — kr. do 18 for. — kr., voska 108 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 145—150 for.; kmečki — for.; avžaški 100—110 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 10. do 16. septembra	6	93	4	7	3	2	2	17	3	69	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—
Bruk		6	90	4	—	3	40	2	39	4	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	30	3	90	3	20	1	90	4	40	—	—	4	40	—	—	—	—	—	—
Ptuj		5	50	3	70	—	—	1	80	3	70	—	—	—	—	—	—	1	80	1	20
Celje		6	80	4	20	—	—	2	10	4	10	—	—	—	—	—	—	1	20	1	15
Ljutomer		6	—	4	—	3	50	2	—	4	20	—	—	4	—	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 9. do 14. septembra	6	90	4	15	3	50	1	83	4	30
Pešta		6	10	3	72	—	—	1	88	4	25
Praga		6	68	4	36	3	60	2	5	—	—
Brno		5	88	4	27	3	39	1	80	6	10
Linec		7	22	4	16	—	—	2	15	—	—
Zagreb		6	36	2	96	2	65	2	38	—	—
Ljubljana		5	90	4	5	3	25	1	75	—	—
Raba		6	62	3	75	—	—	1	88	4	25
Mošonj		5	92	3	68	2	60	1	75	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal„ v Gradci.

Št. 20. V Gradcu, 3. oktobra 1872. **Tečaj VI.**

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Oznanilo.

Oglasila k razstavi goveje živine in konj pri svedovni izložbi na Dunaji naj se do konca oktobra t. l. izroče pri izložbini komisiji v Gradci ali pa pri predstojnikih dotičnih podružnic; oglasilni listi se, ki jih zahtevajo, brezplačno pošiljajo.

V Gradci, 30. augusta 1872.

Izvrševalni odgor svetovne izložbine komisije graške.

Povabilo
k prvemu preseljivnemu zboru planšarskogozdarskega družtva za Stajersko,

ki se dne 16. oktrobra 1872 ob devetih dopoldne vrši v občinski dvorani v Ljubnu.

Predmetí za obravnave so tí le:

1. Poročilo o sedanjem stanu družtvenem i dosedanjem delovanji ravnateljstva
2. Volítev dveh odborníkov.
3. Je li sedanja gozdarska postava dobra, ali je znabiti revizije potrebna?
4. Kakšen upljiv mora gozdarsko družtvo imetí na ljudsko šolo, da bo prihodnji rod s svojími gozdi pametno ravnal?
5. Ali je iz gozdarskega stališča dobro, da se po planinah les in hosta žgé in tako novine delajo?
6. Zanemarjeni planinski pašníki so pogosto zdravji in rastí živíne na kvar. Kako bi se dalo tej škodi v okom priti?
7. Kje bo prihódnjo zborovanje?
8. Predlogi posameznih društvenikov.

Ako se snide zadovoljno števílo društvenikov in bo vreme ugodno, napravi se 17. oktobra ízlet v Ljubnijski les.

Da bi se udeležitev namnožíla, je ravnateljstvo prosilo za znižanje vožnín na železnícah, kar ste storili te dve železnici:

a) C. k. priv. južna železníca je dovoljíla, da se smejo društveniki od vseh štajarskih štacij voziti v Ljubno in nazaj z navadnimi poštnimi vlaki v vozovih II. in III. reda za polovíčno ceno proti temu, da se pokažejo in obkolekijo udninski listi, ki bodo se zarad tega na novo izdavali, in da velja znižana cena od 15. do 18. oktobra za enkratno naravnostno vožnjô tje in nazaj.

b) C. k. priv. cesarjevič Rudolfova železnica dovoljuje proti temu, da se udninski listi pokažejo in obkolekijo, vožnjo v drugem redu, če se plaža vožnina za III., in v III., če se plača za 4. red.

V Gradci 18. septembra 1872.

Wachtler, ravnatelj. Schmirger.

K dunajski razstavi mlekarskih perdelkov.

Dunajska razstava mlekarskih perdelkov, o koji smo v tem listu že večkrat govorili, in koje popolni program smo že lansko leto objavili, se bolj in bolj približujê. Termin ali obrok za oglašanje je se začel početkom septembra in mine 15. oktrobra. To nam daja vzrok, da vnovič opozorujemo na razstavo kot podvzetje, kí v visoki meri zasluži pozornost štajerskih kmetoralcev. Razstava mlekarskih perdelkov bi naj nam dajala popolno sliko avstrijanskega, mlekarstva. To pa bo le tedaj mogoče, če se bodo iz vseh avstrijanskih krajev perdelki k razstavi pošiljali. Z veseljem slišímo, ka se v vseh kronovinah naše države kaže živahna vzbujenost, in ka bodo kmetovalci razumijoči važnost in imenitnost tega podvzetja v obilnem števílu se vdeležili prí tej izložbi. Pa tudi Štajarsko ne sme zaostati, ampak po ogromni pošiljati dostojno izpolniti mesto, koje ji gre. Nadejamo se, da se položi v imenovanem obroku dosta oglasil; prosimo častite poddružniške predstojníke, da naj iste kmete svojega okraja, ki lahko pošljejo k razstavi mleko, mlekarske perdelke in druge primerne predmete, h temu napeljejo.

Tudi v inostranskíh deželah kojih mlekarski perdelki bodo se samo v izglednih zbirkah v poduk domačíh kmetov pripuščali, med tem ko je razno orodje, pomagalne snovi in enaki predmeti prava izložbina tvarina, obrača naše podvzetje ná se vsestransko pozornost. Pričakujemo namreč oglasila iz Švájce, iz Nemškega in Nizozemlje; izvrstni strokovnjaki inostranski so obečali, da se bodo vdeležili pri premijski sodniji. Tudi strokovnjaški časopisi so našo izložbo že od prvih priprav pozornostjo zasledovali.

Generalni odbor dunajske mlekarske izložbe se je nar marljiveje prizadeval pošiljavo k izložbi kolikor mogoče zlajšati. Po jegovi prošnji so vse avstrijanske železnice vožnino za sem in tje pošiljatev izložbinih predmetov skoro za polovico znižale. Avstrijanski Lloyd bode izložbíne predmete prevažal čisto brezplačno, kar je za južne Cronovine, kakor za Primorsko in Dalmacijo posebno važno. Parobrodsko družtvo za po Donavi dovoljuje enako polovično vožníno. Málo da ne vsi avstrijanski zavodi za občila dovoljujejo znižano ceno razstaviteljem samim v vozovih drugega in tretjega reda. Pri inostranskih železnícah ni bilo skoro nič doseči.

Tudi glede cola za iz ptujega prišedših predmętov kakor glede užitninskega davka je generalni odbor izposloval bistvene zlajšave, kar se bo natančneje razvidilo iz inštrukcije za izpostavljavce, ki se kmalo objavi.

Končamo želeči, naj bi naše opominjanje k prav obílni udeležítbi pri dunajski izložbi mlekarskih perdelkov ímelo zažcljeni uspeh in da bi naša dežela pri tekmovanji avstrijanskih kmetov bila vredno zastopana.

Wilhelm.

Kožuhalnik.

To priprosto orodje se je v zadnjih tetih pri kožuhanji tako praktiško skazalo in delo tako pospešílo, da se vsem kmetom, ki kuruzo ravnajo, prav živo priporočati zamore. Ono zasluži občno razširjavo.

Kožuhalnik je železni žrebely, kakor zob, s kojim se like ali ličje prebôde, tako da košuhavec svoje nohte in perste varje. Žrebelj je 6″ dolg in $^1/_4$″ debel, ima na sredi remenček, s katerím se na srednjem perstu drži, pa tako da se vsi persti lahko migajo; na spodnjem koncu je malo zakrivljen, da se roke bolj prime; špíca je enako zakrivljena in dvorezna.

(Podoba 4.)



Vsak vasčanski kovač zna ga napraviti za 6 do 8 krajcarjev.

Najprej se dá bolj spretnim delalcem, ki z jegovo pomočjo dvakrat toliko izkožujhajo, kakor drugi s prosto roko. Pravo veselje je viditi, tako gre delo hitro od rok; delavci bodo se kmalo prepričali, kako kožuhalnik delo pospešuje, in skoro ga ne bo manjkalo več v nobeni kmetiji.

E. F.

Ravnava jagodíčnega sadja.

Spisal gospod Rudolf Goethe v Cannstadt—u.

Žitne cene vedno rastejo in posli ter težaki zmírom viče plačilo zahtevajo; zarad tega se pa tudi, kar se samo ob sebi zastopi, kmetje prizadevajo, iz svoje zemlje veči dobiček potegnati in tako ustanoviti pravo razmerje med ceno zemlje in stroški obdelovanja. Tako na prímer so se zdaj jeli s sadjerejo bolj pečati, kakor v prejsnih letnih; zakaj sadjereja ne zahteva mnogega truda in prostoro. Pa tudi v dobrih letih se obilno sadje lahko po železnicah razpošlje in proda. Če se pa ne prodá, se doma tudi dobro porabi.

Po tem takem bi naše kmete, zlasti, ki so blizo večih mest ali ob železnicah opozoroval na posebni oddelek sadjereje, namreč **na ravnavo jagodičnega sadja na debelo, ki se gosovo plača.**

Navadno se jagodíčno sadje le tú pa tam po vrtih ravna in sicer na takih mestih, kjer bi kaj druzega ne raslo. Pa to se godi le, da ima sladkosnedna mladež nad čím se razveseljevati. V tem obzíru je jagodíčno sadje precej razširjenó; kajti ni ga skora verta, v kojem bi se ne najslo rudečih grozdjič ali kosmulj. Čeravno nas to razveseljuje, vendar ne bo pripomagalo, da bi se prava vrednost jagodíčnega sadja spoznala; kajti tudi nar bolja plemena sadé se na neugodnih projtorih, kjer le drobne jagode nasadé in mali dobiček dajajo.

Ravnava jagodíčnega sadja na debelo se le malokje-najde; prve sledi nahajamo po vinogradih, kjer pridni víncar kosmulje in rudeča grozdjiča v večem številu ob zidovju nasadi in iz zih dober dobiček dobiva. Tu pa lam vidímo tudi ktere ogone in grede z rudečimi jagodami ali malinjeki nasajene; á vse to so le mali početki. Če poprašujemo po vzrokih, zakaj se ravnava jagodičnega sadja ne razširi bolj, kaže se, da se jena dobitonosnost in ravnava še premalo pozná.

Americanci so nam jeno dobitonosnost prv a sno izpríčali.

V okolicah raznih mest imajo tisuč in tisuč oralov izključljivo z malinami in robidami nasajenih in cele njive brusnic, ki jim dajejo veliki dobiček. Nekteri izgledi iz Amerikanca **Fuller**jeve knjige, „ravnava germestih rastlin“ naj dokažejo, kar smo povedali.

Ednajst sto dvajset štirjaških sežnjev z rudečimi grozdjiči 4 čevlje narazen pošajeních, da, če na eno rastlino 2 funta računímo, 5444 funtov ali $2^1/_2$ sód. Ako velja sod 200 dollarjev (416 gld.), zkaša perdelek nad 500 dollarjev (1040 gld). Ravno tako se od enakega prostora malin dobíva 832 do 1248 gld. O dobíčku pri robidah navaja se pismo, v kterem se tako le glasne: „Neki mojih prijateljev poprijel se je leta 1854. ravnave robid, organiziral je privožnjo ter že v prvem letu prodal na trgu v Novem Jorku za več ko 30.000 dolarjev (62.400 gld.) robid.“

O pridelku rudečih jagod pravi **Fuller**: „Pred nekimi leti sem pripravil $^1/_{16}$ njíve za rudeče jagode; stalo me je to do prvega spravljanja 140 gold. Dobiček pa je že v prvem letu iznašal 208 goldinarjev. V prihodnjih letih se je dobíček se vé da še povišal, ker ni bilo stroškov.“

Tudi o brusnicah pripoveduje **Fuller**: „Mr. W. B. Braddek v Berford-u je leta 1866. nasadil 20 akres (1 akre = 0.7 avstrijanskega orala) s brusnicami in je po odbitku vseh stroškov ímel čistega dobička 6000 dolarjev.“ Po vsem tem se ta ravnava gotovo plača, posebno če pomislimo, da brusníšče, enkrat napravljeno v dveh ali treh letnih ne potrebuje več nobenega dela in nikakovih stroškov, ampak da je stalni kapital, ki dolgotrajna leta gotove obresti daja.

Stroške za saditev, obiranje in transport računi **Fuller** na $^1/_3$ do $^1/_4$ vsega perdelka; h temu pristavljam, da praktiški Amerikanec že na njivi ali grede svoje jagode v male 4 ali 8-voglate lesene škatljíce natrga in te potem prodaja, tako da mu ni več treba prebasati. Kupec pa lahko gredož jagode zoblje. Iz te praktiške napravé tolmači se tudi velikanska prodaja. Tudi pri nas bi marsikdo časih rad si privošíl vžítnéh jagod, ko bi jih v mali snažki škatljici seboj vzeti mogel ter potem prazno škatljico lahko v žep potisnil.

Pa tudi na Nemškem imajo izglede in dokaze o dobitonosnosti jagodičnega sadja. Dr. **Lucas** je leta 1850. izračunil, ka dado kosmulje na pol oralu nasajene nar mănj 150 gld. čistega dobička; ravno tako bi dajale maline na enakem prostoru skupni perdelek 800 gld. Moj brat, zdaj vodja sadjein vinorejske šole poleg Maribora, je pred nekimi leti v vertnarski šoli v Karlsruhe na prav malih gredícah sadil rudeče jagode pod imenom „la Constante“ in je v enem letu dobil štiri cente; funt je prodajal po 12 krajc., kar tedaj daja dobíčka 80 gld.

Prašali pa bodo častití bralci: Bomo li vedno enako lahko prodajali? Bomo take perdelke zmirom vredno odajali?

Iaz sem terdno prepričan, ka smem na to prašanje z ja odgovoriti. Zakaj na tergih v naših mestih je vedno več kupcev tega blaga, kakor prodajalcev. Lep sad se zmirom lahko in dobro proda. Čim več se bo perdelalo, tim več bodemo povžili, posebno ako se jagodíčno sadje v zgorej omenjenih škatljicah občinstvu ponuja. Pri meni so že mnogi prašali po rudečih jagodah; tako n. pr. je nekdo iz Kolonije hotel imetí 25 centov, koje bi bil po svojih ljudeh nabral in spravíl, brez da bi jaz kaj druzega poleg delal, kakor denarje potegnit. Neki fabrikant me je prašal, ali bi mu mogel dati vsako leto 20 centov rudečih jagod; rad bi plačeval funt po 10—12 krajc. Z vso pravico smem terditi, ka je več kupcev nego pro-

dajalcev. Fuller omenja jako obširne jagodične plantaže in pristavlja:

„Kljubu temu rastejo cene tega sadja in poželenje po jih se množi. Tisuč in tisuč bokalov se vsako leto vkuha in ali v mestih ali na deželi povžije. Vsak sladíčar ima po zimi nar okusniše jagode in nobeni kapitan se ne vozi po neobzirni morski planjavi, brez da bi imel okuhano sadje pri sebi ali zá se ali za na predaj. Naše plantaže dozdevajo se nam velikanske in vendar ne zadostujejo."

Ni treba omenjati, da se jagodično sadje povsod rado jé; povdarjam samo, da se da mnogostransko rabiti. Kosmulje in rudeče grozdjíča dajajo vino, ki navadno vino daleko presega; robide dajajo mnogo rabljeno robidino vodo, ki se posebno na Badenskem dela. Maline dajajo okusni vsakemu bolniku neogíbno potrebni malinin sok. Kako mnogostranska pa je raba jagodíčnega sadja v kuhinjí. Kakor pravi baroninja Biedenfeldova znajo se kosmulje na 100 raznih činov, grozdjiče na 160, maline na 167 in rudeče jagode na 106 porabiti.

Za ravnavo na debelo bodo fabrike vkuhanega sadja, sladičarji in likerarnice nar bolji kupci. Fuller pravi z ozirom na rudeča grozdjiča: „Odkar pa so nastale velikanske tovarne v konserviranje sadja, pomnožili so se kupci in blaga zmanjkuje."

Da pa se bo ravnava jagodíčnega sadja na debelo plačala, mora se dotična kultura na tanko poznati in prvotnih stroškov še ne ogibati. Ne sme se na pr. ravnati samo eno pleme, ampak več. Sadé se naj rudeče jagode, maline, prozdjiče, kosmulje in robide, da prodaja zarad razlíčne zrelosti posameznih plemen več mešcev traja. Po tem poti se lože dobé zanesljivi kupci, kakor ko bi samo eno pleme na prodaj imel. Ne ogiblji se na dalje stroškov za obdelovanje zemlje in za gnoj; kajti pri jagodíčnem sadji kaže se resníca znanega pregovora:

„Či skerbljiveje se semlja obdeluje, tim obilniši je perdelek."

Pravila visoke šole za zemljodelstvo na Dunaje.

Potrjana z nar višim sklepom od 6. junija 1872.

Namén te šole.

§. 1. Visoki šolo za zemljodelstov na Dunaji za koje ustanovo in vzdrževanje se stroški plačujejo iž državne blagajnice vsled postave od 3. aprila 1872, je namen in naloga, podati nar višo znanostno smiko v kmetijstvu in gozdarstvu.

Ona tedaj priložnost k primerni oliki zastran oskebovanja večih posestev in grajščin, kakor k nauku in preiskavanji v kmetijskem in gozdarskem obziru, in daja tudi pravoslov, cem priložnost, koristne vêde si pridobiti za prihodnji poklic.

§. 2 Ta šola deli se v dve pod enotnim vodstvom stojače sekcije, v kmetijsko in gozdarsko.

Učni predmeti.

§. 3. Poduk obsega ustanovilne, glavitne in stranske predmete in sicer v taki meri, da traja popolni kurs v vsaki sekciji tri leta.

A. Za kmetijsko sekcijo.

I. Ustanovilni predmeti.

1. mineralogija, 2. geologija, 3. zemeljsvo, 4. obnebjeslvoje, 5. občna botanika, 6. fiziologija rastlin, 7. občno živalstvo, 8. živalska fiziologija, 9. občena fizika, 10. občna kemija, 11. mehanika in strojarstvo.

II. Glavitni predmeti.

12. propedavtika in medhodologija kmetijskih naukov, 13. kmetijska kemija, 14. kmetijska produkcija, 15. živalska produkcija, 16. Gospodarenje, 17. tehniška in postavna zabramba polja, 18. encyklopedija gozdarstva, 19. gozdoreja, 20. uravnava gozdarenja, 21. kmetijsko in ženirstvo, 22. mehanična tehnologija, 23. kemična tehnologija, 24. narodno gospodarstvo.

III. Stranski predmeti.

25. živino zdravilstvo, 26. stavbarstvo, 27. knjiženje, 28. grajščinsko pisarništvo in začunstvo, 29. zgodovina in statistika zemljodelstva, 30. postavinstvo.

B. Za gozdarsko sekcijo.

I. Ustanovitni predmeti.

1. Matematika, 2. niža geodæsija, 3. risanje načrtov, 4. mineralogija, 5. geologija, 6. zemeljstvo, 7. obnebjeslovje, 8. občna botanika, 9 fiziologija rastlin, 10. občno živalstvo, 11. občna fizika, 12 občna kemija, 13. mehanika in strojarstvo.

II. Glavni predmeti.

14. Propedevtika in methodologija gozdarskih naukov, 15. gozdarska kemija, 16. gozdoreja, 17. raba gozdov, 18. lesomerstvo, 19 izračunitev gozdarskih perdelkov, 20. gozdarenje, 21. tehniška in postavna zabramba gozdov, 22. encyklopedija kmetijstva, 23. gozdarsko inženirstvo, 24. mehanična tehnologija, 25. kemična tehnologija, 26. narodno gospodarstvo.

III. Stranski predmeti.

27. Lovstvo, 28. stavbarstvo, 29. knjižcnje, 30. grajščinsko pisarništvo in računstvo, 31. zgodovina in statistika zemljodelstva, 32. postavinstvo.

§. 4. Število učnih stolic določuje ministerstvo z ozirom na namen visoke šole in samostojno znanstveno preiskavanje; to število pa je omejena na iste glavitne, ustanovilne in stranske predmete, ki se na eni drugih visokih šol na Dunaju na namenu (§. 1.) primerni način.

Na visoki šali za zemljedelstva je svoboda ako

in učenja. Vendar bo kolegij profesorjev vsake sekcije sestavil učni ·črtež od menjen za tri leta; priporočal se bo dijakani brez da bi se zave zaliravnati po njem.

Dijaki in jih sprejemba.

§. 6. Posebna komisija vsakega kolegija vpisuje početkbom vsakega semestra dijake.

Med semestrom se nikdo ne sprejemlje.

§. 7. Dijaki te visoke šole so ali pravi ali nepravi.

§. 8. Kdor hoče sprejet biti kot pravi poslušalec, mora imeti veljavno spričevalo o zrelostnem izpitu izvršenem kaki gimnaziji ali viči realki.

Pravi poslušalci drugih v istem redu stojecih visokih šöl znajo na to prestopiti na podlagi odhajalnega spričevala.

Ktere visoke strokovnjaške šölo so v istem redu, določuje ministerstvo od primerljeja do primerljeja.

§. 9 Kdor nima postavne kvalifikacije kot pravi poslušalec, zna se sprejeti kot nepravi, če je dovršil 18. leto.

§. 10. Nepravi poslušateji nimajo pravice do oprostenja odučnine in do državnih štipendij.

§. 11. K posameznim govorom in demonstracijam znajo se tudi dorasle osebe možkega spola od dotičnega profesorja ali docenta kot gosti vpeljati proti temu, da se to dekanu naznani.

§. 12. Vsi poslušatelji so podvrženi za to šolo veljavnim disciplinarnim predpisam, in v kolikor so tudi na drugih vseučiliscih vpisani, tudi teh naredbam.

§. 13. Pravi in nepravi poslušatelji se imatrikulirajo in plažajo matrikulino in učnino.

§. 14. Matrikulina se plača pri sprejembi in pri vstopu po eno-ali večletnem preirgu. Matrikuline se nikdo ne oprosti.

§. 15. Pravi poslušatelji morajo početkom vsakega semestra plačati ućnino za nanke, koje poslušajo na sisoki šoli.

Izvanredni ali nepravi poslušatelji plačujejo učnino po žtevilu predavanskih ur na teden, v koje so opisani.

Za predavanja izvan te visoke šole veljajo glede glede plačila naredbe ln predpisi dotičnih učilišč.

§. 16. Koliko se plača matrikuline in učnine, dološi ministerstvo.

§. 17. Ako se dekaže brezmožnost in s spričevali dobro napredovanje, znajo se pravi poslušatelji učnine ali popolnoma ali za polovico oprostiti. Sekcijski kolegy ima pravico, učnine oproščevati.

§. 18. Za izvanredna predavanja profesorjev, privadnih docentov in od države ne plačanih učenikov vpisuje se pri dotičnih docentih.

Skušnje in spriševala.

§. 19. Obiskovanja predavanj in vêdenje potrjuje se pravim poslušateljem v oglasilni knjigah, ki veljajo za ves čas dijakovanja, nepravim pa v zb eno leto veljavnih oglasilnih listi. Pravi poslušatelji imajo pravi-o, se v istih strokah, glede kojihso predavanje poslušali, dati se izpitavati in o vspehn teh izpitov povzdigniti spričevala.

§. 20. Vsaki pravi poslušatelj zna, žeravno med dijakovanjem ne bi bil napravil nobene skušnje (§. 19.) po končanem ucu izenega ali več predmetov te visoke šole, vzdigniti odhajalno spričevalo, v kojem se potrdi obiskovanje predavanj, vêdene, in ako je dotičnik napravil tudi kako skušnjo (§. 19) tudi prisojene znake.

§. 21. Vsak poslušatelj, ki je vsaj glavitne stroke svoje sekcije obiskoval (§. 3) kot pravi poslušatelj, zna se podvreči strogi skušnji, prikoji se razun glavitnih izprašuje tudi iz ustamvilnih in važnejih stranskih predmetov. Pri tej skušnji mora kandidat pokazati svojo zmožnost ali za kmetijsni ali gozdarski poklic; zahteva se tedaj posebno uporabljenje pridobljene znanosti v praktiškem življenji.

§. 22. Kanditati hoteči napraviti to strogo skužnjo, morajo plačati takso, koje znesek določi ministerstvo pôtem naredbe.

Oizvršeni strogi skušnji daja se diploma.

§. 23. Kdor pri tej skušnji ne obstane, zna jo ponoviti, ketar to dovoli kolegij profesorjev.

Kdor jo pa tugi drugokrat ne napravi, sme jo le tedaj ponoviti še enkrat ponoviti, če to po nasvetu profesorjev ministerstvo dovoli.

§. 24. Ministerstvo nareče posebno komisijo za te te stroge skušnje.

Profesorji.

§. 25. Na visoki šoli za zemljodelstvo redni in izvanredni profesorji, plačani in privatni docenti.

V podporo profesorjem znajo se nareši adjunkti inasistenti.

§. 26. Redni in izvanredni profesorji imenujejo se do nasvetu ministrovem od Njegovega veličanstva; pristavi pa od ministra po predlogu profesorskega kalegija.

§. 27. Plačane docente imenuje ministerstvo, asistente na dve leti pa profesorskega kolegij, ki ima zato prositi ministerskega privoljenja.

§. 28. Privatni docente pripuščajo se za vse učne predmete, ki znajo pospešiti namene kmetijskega vsenčiližča.

Pogoji habilitacije določijo se pôtem naredbe.

§. 29. Pravi profesorji, kojih broj je otvisen od glavnih predmetov, so gledê redinih in službinih razmer enakopoložni s profesorji na visi techniki dunajski, stoje v šestem diétnem redu in dobé kot prvo sistemižirano plačo 2500 gld. a. v. in stanovalnine 400 gld. Ta sistemižirana plača vsakega rednega profesorja se vsako peto leto, kojo je kot pravi profesor ali na vseučilišči za zemljodelstvo, eventuelno pred nastopom na ji na kteri drugi od države vzderževani visoki šoli bival, do končanega 25. službinega leta povisa za 200 gold. a. v. (petletne nagrade).

Isto pravico do teh nagrad utemelji tudi službovanje kot pravi profesor na kteri drugi ne od države vzdrževani visoki šoli, ako med njo in državnimi učilišči vlada popolna reciprocitéta.

30. Izvanredni profesorji stoje v sedmen dietnem redu in se ali brez plače ali pa z vsakokrat posebej odločeno plačo v službo jemljejo.

Z plačo narečeni izvanredni profesor dobijo stanovalnine 300 gld.

§. 31 Gledé pokojninskih plač učiteljem visoke šole za zemljodelstvo veljajo določila postave od 9. aprila 1872.

§. 32. Ijemoma zna se profesorjem posameznim profesorjem tudi viša kakor sistemizirana plača in druge doklade priznati.

33 Pristavi so v devetem dietnem redu in dobivajo plače 1200 gld. in 200 gl. stanovobnine.

34 Asistenti dobivajo 600 gld. plače in 100 gld. stanovalnine.

§. 35 Plače limriranim docentom se od ministerstva vsakokrat posebej določujejo.

Vodstvo.

§, 36. Visoka šola za zemljodelstvo stoji pod vodstvom kmetijskega miništerstva, koje v vseh važnejih jo zadevajočih rečeh vsled postave od 3. aprila 1872 ravnà v zaztopnosti z ministerstvom uka.

§. 37. Vodstvo vsake sekcije pristova kolegija profesorjev.

Vsakemu profesorskemu kolegiju stoji na čeju izmed jega vsako leto voljeni dekan, ki dobiva 300 gld. službene nagrade.

§. 38. Vodstvo cele šole je izroceno vsem profesorjem, kojim je rektor predstojnik.

§. 39. Vvi profesorjim volijo izmed rednih rektorja na eno leto, ki dobiva službene nagrade 600 gld. Ministerstvo si pridržuje, to volitev potrotiti ali ne.

§. 40. Sekcijski kolegij obstoji iz rednih in izvanrednih profesorjev doticne sekcije in enega od ostalih docentov iz svoje srede voljenega zadopnika. Celota profesorskega kolegija obstoji iz obeh sekcijskih kolegih.

§. 41. Za disciplinarno in znanstveno stanje vsake sekeije je odgovoren sekcijski kolegij, za ovo vse šole pa celota ali skupščina profesorjev.

Pravice in dolžnosti rektorjeve, profesorske skupščine in sekcijskih kolegij določuje ministerstvo v posebni službeni inštrukciji.

§. 42. Koliko se na visoki šoli potrebuje strežajev. povè ministerstvo.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček

iz sejnega zapisnika od 20. augusta 1872.

(Na dalje.)

Ostalek tc subvencije bode se še le tedaj razdelil, kedar bodo prosilci zahtevana pisma poslali.

7. Iz subvencije za poljske poboljške podeli se gospedoma Hirschbek in Eberle v Ilčki poddružnici znesek 100 gld. za napeljavanje vodo na travnike.

8. Glede povabila strani dunajskega kmetijskega družtva, naj bi se med vso svetovno, razstavo izpostavile melznekrave vseh avstrijanskih plemen, skene se odgovor, da je štajarsko družtvo rado pripravno, svo podvzetje po svojih močeh podpirati, da pa se tukajšni rzstavljavci ne bi udeližili, če bi jim iz tega priraššal kteri si bodi strožki. Ker pa tukajšno kmetijsko družtvo uegešta toliko, da bi tudi za ta namen koj žrtvovati zamoglo, moralo bi že dunajsko kmetijske družtvo prevzeti stroške za transpert, povrniti razstavljacem škodo in živino zavarovati za od lastnikov napovedani denar.

9, Kar pa zadeva kmetijski curz za učitelje, kojega je c. k, kmetijsko ministerstvo letos napraviti menilo, bode ministerstvu naznanilo, oa se zarad prepozno došlega ukaza, potrebni docenti niso megli dobiti. Ker pa se taki kurzi živo potrebni, bode se c. k. kmetijsko ministerstve pôten namestnije prosilo, da naj za letos v ta namen dovoljeei denar prihrani za prihodnje leto.

10. Po odstopu gospoda Friderik Schmidta izpraznjena služba družtvenega travniškega inženira dá se travniškemu iženiru koroškega kmetijskega družtva gospodu Rihard Possek-u, ki svoje mesto nastopi dne 1. januarja 1873.

11. Ker je gospod Herman Gocthe, ravnatelj mariborske vino-in sadjerejske šole, izrekel svejo pripravljenost, da hoče potovaje učiti o vino- in sadjereji, sklene se prošnja de c. k. kmetijskega ministerstva, naj potovalnemu učitelli vino- in sadjereje za 1872 obečemo podporo 800 gld. izplača.

Iz poddružnic.

Celjska poddrušnica. Kakor poroča gospod poddružniski lajnik Anton Hluščik sta kot nova uda sprejela gospoda Anton Sketz, učitelj pri vo. Lenartu nad laškim trgom in Prokop plem. Zeidler, grajščako Gutovlji.

Ker nekteri župani pri spisovanji živinskih posov celo zdaj, ko živinska kuga hudo razsaja, prav nemarno postopaja, sklenila je Feldbaska poddrnžnica, da bo prosila okrajno glavarstvo, na zapové županom, da pri spisovanji živinskih posov se strogo drže svojih dolžnosti in da pri dvomljivih primerljejih pozovejo strokovnjake ali zastopnike. Ker se na dalje šivinska kega nar bolj po živinskih sejmih raztrosi, in ker so v novejem času celó male vasice dobile privilegij sejma, bode se poddružnica s prošnjo obernila do c. k. namestnije, naj bi se sejmenske pravice le redko in samo tedaj dajale, čc se potreba dokaže.

Kajti pogosti sejmi ne pospešujejo kmetijstvo, marveč mu jemljejo mnogo delavnikov.

Postava in zastop.

Izleček
iz sejnih zapisnikov štajerskega deželnega odbora
od 10., 17. in 31. augusta 1872.

Tehniški uradni deželniga odbora so žo večkrat povdarjali, da se gamore, jo cestc le tedaj v dobrim stanu vzdržati, ake se siužbe cestarjev po enotnem načrtu sistematično vrebijo. Nalaga se tedaj vsem okrajnim odborom štajarskim, do merajo v vsakem okrajne reste prvega reda obsegajočem okrají postaviti zadostijno štovilo čcstarjev, koji bedo dobili službeno inštrukcijo.

Po nasvetu dežeine komisije za konjerejo na Štajarskem postavijo se za premijske sodnike pri letošnjih konijskih razstavah gospodje: AlojzBanze, c. k. notar, za Irdning, Mako baron Washingten ža Preding, Andrej Schnetz, župan v Feldbahu, za Ilc, ín ljutomerski župan Auton Steirer za Ljutomer.

Na deželni podkovalnici za leto 1872/3 izpraznjene petere čtipendije po 100 gld. so dobili Janez Prugger iz Passala, Janez Wieser iz Oberceiniuga, Avgustin Kahr iz Firštenfelda, Ignac Merkswohl iz Gsessa in Jožef Pelzovič iz Serpnje.

Občinske vloge gledé nameravane železnice od Knittelfelda v Zaprežič priporoča deželni odbor c. k. trgovskemu ministerstvu.

Jzjava gospoda profesorje Dr. Köstl-a, da hoče voditi stavbo graške noričnice ter ter tudi začasno prevzeté ravnateljstvo in administracije, jemlje se na se na znanje; prosi se gosped Dr. Köstl, naj to službo nastopi.

Občini v Brežicah še ņapove, kar moaa storiti, da se tamšna bolnišca kmalo otvori; ravno tako se ji obrta izplačilo deželnih subvencij za prvo leto, kakor hitro bo bolnišnica odperta.

Gospod Jožef Rossner, učitelj na viši deželni ɹealki v Gradci, poterdi se v učiteljstva in prisodi se mu naziv profesorja.

Dezelni odber sklene, da hoče plačljive obresti od po Mariji Krauslerjevi dežvlni gluhonemnici sporočenega legata od 10.000 gld. porabiti za to, da se povišajo glnhonemniške štipendijee niže ko 70 gld. iznašajoče.

Po izstopu gospoda Dr. Emele-ja izpraznjeno mesto drngega zdravnika pokloni se pomagalnemu zdravniku gosp. Dr. Antonu Buchmüller-ju Vodstvo deželne bolnišnice nasvetuje, naj bi se sekundarni zdravnik gosp. Dr. Jozef Nonveiller šc dalne dve letí, to je do 31. augusta 1874, v svoji službi popustil. Ta nasvet se poterdi ter se ob enem za pomagalnega zdravnika v drugem zdravniškem oddelku nareče rigorozant gospod Franc Schaller.

Deželni odbor je uéitelja prirodopísa in fizike na meščanskí šoli v Firštenfeldu prestavil v Judenburg ter kandidata meščanskega učiteljstva gosp. Jožefa Kitzmantel-a postavil za suplents v Firstenfeld. Deželni odbor dovoli pogorelcem v Neumarktu tisuč goldinarjev iz dezelne blagajnice.

Gospodarskemu svetovalstvu ogerske zapadne železnice se odgovarja, ka bo deželni odbor prošnjo gospodarskega svetovalstva, naj bi se pospešilo otvorenje železnice od ogersko-štajarske meje do Gradca, deželnemu zboru v prihodnji sesiji priporočal.

V zastopnosti s. c. k. vlado sestavljena pravíla za javne bolnišníce na Štajarskem izroče se istim občinam, v kojih se zdaj take bolnišnice nahajajo, s pristavkom, da ova pravila takoj veljavna postanejo, in z opombo, naj skerbé, da se predstojništva tem bolnišnicam volijo in konstituirajo. Ta predstojništva naj potem prevzamejo opravila-kar se naj deželnemu odboru naznani.

Razne stvarí.

Prvi preseljivni zbor avstrijanskih kmetov in gozdarjev v Lincu otvoril se je 16. septembra. Prav mnogo se ga je udeldžilo; kajti razun Kranjske, Dalmacije, Tirolskega in Bukovine bile so vse avsrijanske dežele zastopane; celo iz Sedmograškega, Krvatskega in Saksonskega prišili so gosti. Obravnave so bile prav živahne; ne le pri glavnih, ampak tudi pri stranskih sejah razgovarjalo se je o mnogo važnih rečeh. Zborovanje se je končalo 18. septembra popoldne; 19. bili so nekteri izleti. Prihodnje leto napravi se ta zbor na Danaji, leta 1874. pa v Brnu.

Zapísnik

za regionalno razstavu v Gleisdorfu od Feldbabskih poddružnikov darovanih za premije domeskov:

1.	Karel baron Hammer-Purgstall .	1	zlat.
2.	Maks grof Trautmannsdorf . .	2	zlata.
3.	Leopold baron Fürstenwärther .	10	frankov.
4.	Karel Schnetz, župan v Feldbahu .	5	gold.
5.	Jožef Meįxner, mlinar	5	„
6.	Alekš Heinrich „	5	„
7.	Alojz Pacher, grajsčak	5	„
8.	Matija Thaller, posestnik	3	„
9.	Alojz Haas, posestnik	1	„
10.	Florjan Kaufmann, posestnik . .	1	„
11.	Dr. Viljem Senecovich odvetnik .	5	„
12.	Dr. Alojz Hegerlsberger, odvetnik	5	„

13. Joče Niess, c. k. stotnik . . . . 1 „
14. Franc Petz, posestnik . . . . . 1 „
15. Karel Holzer, mlinar . . . . . 3 „
16. Jože Ranftl, trgovec . . . . . 2 „
17. Jože Kainz, posestnik . . . . . 1 „
18. Janez Papst, „ . . . . . 1 „
19. Miha Zach, „ . . . . . 1 „
20. Andrej Zach, „ . . . . . 1 „
21. Peter Siegel, „ . . . . . 1 „

vkup 3 zlate, 10 frankov in 52 gld.

Na trirazredni šoli v Šoštajnu so izpraznjene sledeče službe:

1. Služba nadučitelja z letno plačo 500 gld. 50 gl. nagrade in prostim danovanjem.
2. Služba učitelja, oziroma podučitelja z letno plačo 500 oziroma 300 gld. Prosilci nemškega in slovenskega zmožni naj svoja pravilno obložena prosila položijo do 22. oktroba 1872.

Pri krajn. s. svetu.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 4. do 18. oktobra 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

4. oktobra: V Artiču**, kant. Brežice; v Gajrah**, kant. Laško; pri sv. Lenartu** v slov. goricah; v Žavca**, kant. Celje.
5. „ Konjski sejem v Gradci; v Kostrevnici, kant. Rogatec.
7. „ Na Doberni**, kant. Celje; v Nameji**, kant. Radgona.
11. „ V Radoljici, kant. Rogatec.
14. „ Na Oplotnici**. kant. Konjice.
15. oktobra: Pri sv. Duhu**, kant. Konjice; v šent Ilu**, kant. slov. grada (obhaja se pri sv. Lenartu v Mislenji); na Račjem**; pri sv. križu poleg Kislevode; na Planini**.
17. „ Na Pristovi**, kant. Šmarje.
18. „ V Vojniku*, kant. Celje; v Podsredi**, kant. Kozje; v Mozirji**, kant. gornji grad; v Trebovljih**, kant. Laško.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 23. do 28. sept. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 30 for. 91 kr. do — for. — kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 75 do 100 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 21 for. 75 kr., in omikanega 24 for. 50 kr. do 34 for. 25 kr.; apatinske konoplje 22 for. — kr. do 24 for. — kr., neomikane poljske 15 for. 50 kr. do 17 for. 50 kr.; žaškega hmela 158 do — for., avžaškega 120 do 130 for.; vagán deteljnega semena 29 for. — kr. do 31 for. — kr.; metelke — for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 50 kr.; stot: ogrščičnega olja 26 for. 60 kr. do 27 for. — kr.; lenénega olja 27 for. — kr. do 27 for. 50 kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 35 for. — kr. do 36 for.; posušene slanine (špeha) 35 for. — kr. do 36 for.; masla 54 for. 50 kr. do 55 for. 50 kr.; neprecejene strdi (medú) 17 for. — kr. do 18 for. — kr.; voska 106 for. do 108 for.

V Gradci od 23. do 28. septembra. Stot volovjega mesa je stal 31 for. 4 kr.; libra (funt): teletine 29 kr., svinjine 31 kr., neposušene slanine 40 kr., posušene slanine 41 kr., sirovega masla (putra) 55 kr., masla 55 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 17 for. — kr. do 18 for. — kr., voska 106 do 108 for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 158 — for.; kmečki 140—148 for.; avžaški 120—130 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 23. do 28. septembra	6	80	4	8	—	—	2	19	—	—	—	—	4	—	—	—	1	56	1	2
Bruk		6	90	3	80	3	30	2	40	5	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	40	3	90	3	30	1	90	4	30	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ptuj		5	60	3	80	—	—	1	85	3	50	—	—	3	—	—	—	1	80	1	50
Celje		6	80	4	20	—	—	2	10	4	10	—	—	—	—	—	—	1	20	1	15
Ljutomer		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 23. do 28. septembra	7	14	4	10	3	23	2	—	4	16
Pešta		6	80	3	90	2	96	1	68	4	—
Praga		6	72	4	38	3	80	2	15	—	—
Brno		6	75	4	58	3	45	2	15	—	—
Linec		7	20	4	20	—	—	2	—	—	—
Zagreb		7	—	—	—	—	—	2	—	4	20
Ljubljana		6	46	3	96	3	—	2	—	3	96
Raba		6	60	3	75	—	—	1	68	4	55
Mošonj		5	90	3	70	2	60	1	70	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal„ v Gradci.

Št. 21. V Gradcu, 17. oktobra 1872. Tečaj VI.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Oznanilo.

Oglasila k razstavi goveje živine in konj pri svetovni izložbi na Dunaji naj se do konca oktobra t. l. izroče pri izložbini komisiji v Gradci ali pa pri predstojnikih dotičnih podružnic; oglasilni listi se, ki jih zahtevajo, brezplačno pošiljajo.

V Gradci, 30. augusta 1872.

Izvrševalni odbor svetovne izložbine komisije graške.

O krušni peki.

Neka izvedena gospodinja je pri eni kmetijski seji omeníla, da bi bilo zanimivo, ko bi štajarski gospodar enkrat povedal, kako se dober kruh peče. Jaz sicer te stvari ne zastopím do zadnje pikice, pa tudi mi ni namén, gospodinjam kaj novega povedati; poskusiti samo hočem, spregovoriti nekaj besedí o peki, kolikor mi je o nji iz teorije znano.

Kruh je gotovo nar stareja umetno napravljena jed, kojo znamo, ako smo zdravi, vsak dan kakor govejo meso, zavžiti, brez da bi se nam nad njo gnjusilo. Kruh nas spremlja o vseh stadijah življenja od zibeli do groba, — dobrodejoč in redeč. Koristen je kruh, ker premastuost, hude dišave in kislíne drugih jedí ná se potegne in tako prebavo pospešnje. Redilne moči pa ima izmed vseh jedí nar več v sebi, ker ima mnogo sladkora in štirke.

H krušni peki se potrebuje moka, voda, kvas (ali kar ga nadomestuje: drožje, novo vino, voglenokisli amonijak) in sol. Včasih se zarad boljega okusa prideva tudi nekaj cimta, pepra, janeša in kumine. Navadni kruh za kmetijc dela se iz eržene, ter redkokedaj iz psenićnc moke.

Znanost nas uči, da je nar zdravejši kruh isti, ki se dela iz tergane, ne pa ovi iz tresene moke; kajti gnjiloderžoči žitni obstanki, ki so nar veče redilne moči, nahajajo se v zunanjih delih, ki pa se pozgubé če se moka trese.

Pri 100 funtih pšenične moke se potrebuje 50 funtov vode in kvasu; iz tega se dobi 150 funtov testa in 125 funtov kruha, med tem, ko se pri 100 funtih eržene moke potrebuje 60 funtov kruha. K 100 funtom kruha je treba $2^1/_2$ funt kvasu.

Priprava kvasu je posebne imenítnosti za krušno okusnost in lepoto; kvas stori, da moka stopi narprej v sladkorno kisanje in potem v drugo, pri kterem se razvije mnogo voglenokisline, ki pa ne vbeži, kakor pri vretji ola, ampak ostane in kruh rahli dela, če se testo o pravem času v peč spravi.

Nekaj testa (3 funti za 134 funtov kruha) dobi že v 10—12 urah lastnost, da se more kot

kvas rabiti. Temu kvasu prideneta se dva funta mlačne ne več kakor 30 stopínj imajoče vode, ki ne sme nikakor ne vroča, ne merzla bití. Ta voda se potem v 4 funte moke vmeša, tako da imamo 9 funtov testa. V 8—10 urah se to ponavlja in sicer tako, da se prejšni kvas z 6 funti moke povije in na toplem kraju kisati dà. Ta povitek se zopet s 4 funti vode prav dobro premeša, z moko pokrije iu tako 4—5 ur stati dà. To delo imenuje se omladevanje kvasu, pri kojem se mora dobro na to paziti, da se kvas preveč ne vkvasi.

Če se hoče prav dober kruh napraviti, se kvas še tretjokrat s 12 funti vode ín 20 funti moke v več odstavkih omladi.

Tako omlajeni kvas da se pri temperaturi 12°—15° R. kisati, kar naj tako dolgo terpi, da se kvas vzdigne in se na njem mali mehurčki pokažejo. Zdaj je še le čas, testo napraviti.

V tem našem izgledu 160 fnntov erženega testa smo pri trikratnem omlajenji že porabili 33 funtov moke in 18 funtov vode; treba nam še 67 funtov moke in 42 funtov vode, da dobimo 160 funtov erženega testa ali 134 funtov kruha. V vodo, kojo imamo še prilivati damo 16 lotov soli, da se v njej raztopi.

Moka se dene v kodunje in tam enakomerno razdeli. Na enem kotu se v moko stori jamica, v kojo se razpoloži ves kvas, — pri našem izgledu 51 funtov.

Zdaj se začne mesiti, to je, z rokami se moka in kvas krepko ugnjete vedno soleno voda in moko pridevaje. To je treba, da se kvas z moko in vodo kolikor mogoče popolnoma zmeša. Ko je to dovršeno, napravi se testo okroglasto, potrosi se z moko in se na toplem kraji 1—2 uri kipeti da. Hlebi se polagajo ali v slamnice ali pa na z moko potrošenc pertiče. Tudi hlebi morajo iti (kipeti); varvati je, da se ne razženejo, kar se zgodi, ako se z mlačuo vodo pomažejo. Zdaj pride čas, da se hlebi v peč spravijo, ktera mora se propéj tako le vročiti.

Da se navadna krušna peč na vseh straneh enakomerno ogreje, moraja se v njeni sredi derva križema naložiti in zakuriti, da lože goré. Če je ta sklada zgorela, razdeli se ogenj po vsej peči, nalagajo se zopet polena in to tako dolgo, da je peč dosti vroča. Kako pa se izvé, je li je peč do potrebne vročíne dospela? Deni na lopar tanko slamo ali žitni klas in deni ga v peč. Ako slama ali klas hitro čern postane, tedaj je peč prevroča in mora se nekaj ohladiti; če pa je slama samo erjava postala, tedaj je vročina ravno prav. Tesno na pečino steno se hlebi ne smejo pomikati, ker je tam vročina veča, kakor na sredi, tako da so neki hlebi bolj pečeni, kakor drugi.

Nektere gospodinje delajo veče hlebe za pri steni, manjše za na sredo. Ko se je kruh vsadil se peč zadela. Kdor hoče kruh lepe barve, naj pečine duri zamaši s cisto mokro slamo. Vodeni tukaj se razvijajoči soparji prímejo se hlebov in dajajo jim lepo barvo.

Kako dolgo naj kruh v peči ostane, se né da za gotovo povedati; če so hlebi erjavkasti, in če nimajo potrkajocemu na nje zaduhlega glasa, je to znamenje, da je kruh pečen. Navadni hlebi na kmetih tehtajo 12 do 15 funtov in morajo $2^1/_3$ do 3 ure v peči biti, 8—10 funtov težki pa samo 2 uri.

Ko so se hlebi iz peči vzeli, ne smeš jih hitro ohladiti, ampak deni je nar prej na sredmo topli kraj in odpri okno in duri. Kruh tudi rad zmerzne; ne devaj ga tedaj na taka mesta, kjer zmerzuje. Da se kruh delj časa frišen ohrani in ne splesni, se to le priporoča.

Ko so se hlebi ohladili, potrosi jih z moko in položi jih dva in dva tako, da pride zgornja skorja zopet na zgornjo, v žaklje, v kterih je popred moka bila Žaklji se potem zavežejo ter v shrambah za jedi prosto obesijo. Tako hranjeni kruh ostane več tednov frišen in lahek.

Plesnjav kruh se rabljiv stori, če ga za kratek čas v vročo peč deneš.

Za kruh jemlji prav suho moko, koja se naj, pred da se umesi, dobro zagreje. Hladna moka hojo (kipenje) preveč zadržuje.

V Brunnseeju, mesca augusta 1872.

Alojz Werk.

Učni čertež,

ki se priporoča dijakom na visoki šoli za zemljedelstvo.

I. leto.

1. polletje: 22 do 24 ur na tedenj.

Mineralogija, 3 ure.
Prirodopis, 2—4 ure.
Fiziologija, rastlin 4 ure.
Fizika, 4 ure.
Obnebjeslovje, 2 uri.
Anorganična kemija, štirikrat po $1^1/_2$ ure = 6 ur.
Analytične vaje, — po potrebi.
Propedevtika in kmétíjska methodologija, 1—2 uri.

2. polletje: 20 do 24 ur na tedenj.

Geologija 3 ure.
Zemeljstvo, 2 uri.
Rastlinstvo, 2 do 4 ure.
Organična kemija, štirikrat po $1\frac{1}{2}$ uro = 6 ur.
Kmetijska propedevtika in methodologija, 1—2 uri.

II. leto.

1. polletje: 20 ur na tedenj.

Kmetijska kemija, 5 ur.
Vaje v laboratoriju, po potrebi.
Občno rastlinstvo, 5 ur.
Fiziologija živali, 5 ur.
Kmetijsko stroje- in orodjeslovje, 3 ure.
Encyklopedija gozdarstva, 2 uri.

2. polletje: 22 ur na tedenj.

Kmetijska kemija, 5 ur.
Analytične vaje, po potrebi.
Specielno rastlinstvo, 5 ur.
Splošna in posebna živinoreja, 5 ur.
Gozdoreja, 3 ure.
Kmetijsko inženirstvo, 4 ure.

III. leto.

1. polletje: 23 ur na tedenj.

Gospodarenje, 4 ure.
Kmetijsko inženirstvo, 4 ure.
Kemičnà tehnologija, 5 ur.
Vaje v laboratoriju.
Narodno gospodarstvo, 3 ure.
Živinozdravilstvo, 3 ure.
Kmetijsko stavbarstvo, 3 krat po $\frac{1}{2}$ uro = $4\frac{1}{2}$ ur.

2. polletje: 21 ur na tedenj.

Ponavljanje kmetijske kemije z navajem k samostojnim preiskavam.
Cenilstvo posestev, 2 uri.
Organizacija velikih posestev, 2 uri.
Uravnava gozdarenja, 2 uri.
Kemična tehnologija, 3 ure.
Vaje v laboratoriju.
Narodno gospodarstvo, 3 ure.
Kmetijsko kniženje, 1 ura.
Zgodovina in statistika zemljodelstva, 2 uri.
Kmetijska pravica, 3 ure.

Predavanja v zimskem tečaju 1872/73.

V smislu zgorej priobčenega plošnega učnega črteža, samo specializiran po posameznih učiteljih, je program za prihodnji zimski tečaj ta le:

I. leto.

Mineralogija: Dr. Ferdo Hochstetter, redni javni profesor na c. k. viši tehniki v Beču, 3 ure. (T. †).

Rastlinska fiziologija, Dr. Julius Wiesner, r. j. profesor na c. k. gozdarski akademiji v Marijabrunnu, 3 ure. T.

Živalstvo, Dr. Adorej Kornhuber; *) r. j. profesor na viši tehniki, 4 ure. T.

Fizika, Anton Wasmuth **), privatni docent na c. k. viši tehniki, 4 ure. T.

Obnebjeslovje, Dr. Julij Hann, pristav na c. k. glavnem zavodu za meteorologijo, 2 uri.

Analytične vaje, Franc Schwackhöfer, ki se bo narekel za c. k. izvanrednega profesorja na visoki šoli za zemljedelstvo.

Kmetijska propedevtika in methodologija, Dr. Martin Wilckens, c. k. redni profesor na visoki šoli za zemljedelstvo, 1—2 uri.

II. leto.

Kroženje snovi, posebno z zirom na rastline, Dr. Ignac Moser, vodja kmetijske kemijske štacije v Beču, kot pravi profesor visoke šole, 3 ure.

Poraba tergovskega gnoja z prosebnim ozirom na v Avstriji se nahajajočega, Franz Schwackhöfer.

Naravoslovne podlage rastlinoreje, profesor Friderik Haberlandt, ki se bode narekel za rednega projesorja na visoki šoli za zemljodelstvo.

Živalska fiziologija, Dr. M. Wilckens, c. k. profesor na visoki šoli za zemljodelstvo, 5 ur.

Vaje v tej fiziologiji, po potrebi; isti.

Specielna entomologija s posebnim ozirom na kmetijstvo in gozdarstvo, Dr. Friderik Bauer, privatni docent na c. k. univerzi, 2 uri.

Kmetijsko strojarstro in orodjeslovje, profesor Dr. Karl Reitlechner **), 3 ure.

Encyklopedija gozdarstva, Dr. Artur baron Seckendorff **), redni profesor na c. k. gozdarski akademije v Mariabrunnu, 2 uri.

III. leto.

Razne sisteme kmetijstva, Dr. Gvido Krafft, privatni docent na c. k. viši tehniki, 4 ure.

Kemična tehnologija, Dr. Jožef Pohl *), pravi profesor na c. k. viši tehniki, 5 ur. T.

Narodno gospodarstvo, Dr. Herman Blodig *), pravi profesor na c. k. viši tehniki, 3 ure. T.

Kmetijstvo kot trgovsko podvzetje, Dr. August Oneken, privatni docent na visoki šoli za zemljodelstvo, 2 uri.

Živinozdravilstvo, Dr. Andrej Bruckmüller **), c. k. profesor na živinozdravilskem zavodu v Beču, 3 ure.

Kmetijsko stavbarstvo, Viljem Doderer **), javni professor na c. k. vjši tehniki, 3 krat po $1\frac{1}{2}$ uro. T.

Krajne živinozavarovalne družbe.

Ker je živinska cena tako narasla in poskočila, zdi se mi primerno, zopet enkrat opozorevati na ustanovo krajnih živinozavarovalnih družeb. Pod takimi

*) Profesoriji na c. k. viši tehniki, kojih navadne predavanje obiskujejo tudi dijaki visoke šole za zemljodalstvo.

**) So obečali proti plači specielno predavanje na visoki šoli.

†) Pristavljeni T pomenja, da se uče dotični nauki v prostorih više tehnike.

družbami zastopimo iste, ki se ravnajo po krajnih razmerah in se opiraja na pravilo, od vseh društvenikov skupno osnovane in potrjene.

Že več kot deset let bivam v tem okraji kot živinozdravnik; premnogokrat sem imel priložnost gledati in poslušati revo in jok, ce je ubožnim ljndem po kteri nesreči ali zbog ktere bolezni kaka glava cerkinla. Pa tudi premožnež želi, čeravno sramežljivo, da bi se bi bil proti taki škodi, prej da ga zadene, zavaroval pristopivši kaki živinozavarovalni družbi. Priložnosti ja dosta, udeleževati se pri občnih živinozavarovalnih družbah; kajti teh se ne manjka. Če pa pomislimo, da se mora že za pristop keni taki družbi plačati 3—4 percentov, lahko si tolmačimo, zakaj se bolj ubožni ljudje teh družeb tako redko udeležujejo. Krajne živinozavarovalne družbe pa imajo zlasti to prednost, da se v primerljeji jih razida ostalek gotovine med društvenike razdeli, in da ti vedó, ka imajo glavnico na varnem kraju položeno.

Vsled teh razmér ustanovila se je 1. novembra 1870 pri nasekrajna živinozavarovalna družba; udeležilo se je 262 udov s 845 glavami živine. Že v prvem letu obstanka tega družtva se je pripetilo sedem nesreč, za koje se je plačala odškodnína. Kljubu tem stroškom in nizki vlogi ½ procentni, je na koncu družbinega leta ostalo še 173 for.

Proti vsem pričakovanjam se je tedaj životarilnost tega podvzetja popolnoma dokazala; ne bojimo se, ka bi se to družtvo, kakor marsiktero drugo podvzetje, tako hitro ražrušilo. Letos štejemo 271 udov, ki so zavarvani z 935 glavami živine; brez dvombe bode števílo društvenikov še vedno bolj naraščalo, kajti bolj in bolj se zgubavljajo nepotrebne bojazni in predsodki strani nedružtvenikov. Opravilni stroški so prav mali, ker odborniki svoju opravila večidel brezplačno opravljajo.

Opozorovaje gospode župane in kmetovalce na ta koristni doberkupni način zavarovanja, dajam jim v sledečem navod k temu:

Združi se več kmetov, da si za primerljej, da bi enemu ali drugemu kako živinče brez jih zakrivljenja padlo, nastalo škodo vzajemno odškodujejo. Da se to zgodí, se od vseh udov na podlagi pololetnega živinskega zapisovanja plačuje premija ali vloga; iz te skupne kase plačujejo se potem odškodníne. Da se družbeno delovanje jasneje pokaže, prisbočujem bralcem tega lista izleček iz Ertingerskega računa:

a) Obstoj živinozavarovalne družbe.

	Udov	glav	zavarovalnína
1870 mesca vovembra	262	845	82.500 gld.
1871 „ „	268	873	88.760 „
1872 „ aprila	271	935	107.400 „

b) Denarni pregled.

Od kraja nič.			
21. oktobra 1871	173 gld.	4 kr.	
24. junija 1872 in sicer v hranilski blagajnici	404 „	31 „	
v društveni	79 „	21 „	
okup	483 gld.	52 kr.	

Vloge so iznašale	694 gld.	10 kr.
Stroški	614 „	49 „
Ostalek	79 gld.	21 kr.
Obrestonosno se je položilo . . .	404 „	31 „
	483 gld.	52 kr.

Živinsko zopisovanje je pololetno; vsaka glava se posamezno sprejme in zapiše; iz celotne vrednosti odloči se kapital, od kterega se potem vloge plačuje (V Ertingu od 100 gld. ½ gld. za leto). Premije ali vloga se odrajtujejo polletno. Odškodnine daja se samo ¾ od cenilnega zneska. Vsaki občan zna bití ud temu družtvu ki redi govejo ževino in spolnuje obstoječe pogoje. Družtvo vodi odbor, ki se družtvu na korist večkrat v letu k seji zbere.

Odbor obstojí iz predstojnika, denarničarja in iz treh ali peterih drugih udov, ki pred odločenim terminom ne smejo izstopití. Odbor sprejema nove ude in opravlja vse druge družtvo zadevajoče reči. Ko bi bilo kterih stro škov in pristojbin, plačujejo se iz društvene blapajnice.

Iz družtva so izključeni: barantavci z živino, kakor isti gospodarji ki živino terpinčijo; tudi se ne sprejme nubeno živínče, o kterem se ne vé, je li zdravo ali ne.

Oglaša se naj za sprejembo tekom enega četrtletja; zavarovanje velja od prvega prihodnjega četrtletja. Vsako živinče mora se vsaj za eno leto zavarvati, ne pa na krači čas. Vsak ud ima kontrolo nad drugim. Cenenje ali taksacija godi se brez lastnikove volje. Živina se vsako leto ob istem času zapisuje. Kdor hoče pozneje sprejet biti, mora vstopníne plačati. Zdravje živine se podvrže družtvenim namenom primerni kontrôli. Odbor ima dolžnost, po strokovnjaškem poduku gledati na korist vsacega posameznega uda in pomagati, kjer je mogoče. O preminjanji živinskega stanu mora se mu vsakokrat poročati. Ko bi kako živínče za kužno boleznijo padlo, da se za-nj sicer odškodnina, še živina v njegovem hlevu v daljnih dveh mescih zdrava ostane. Pri občnih kugah se sevéda zarad nizkih ½ procentnih vlog ne daja nobena odškodnina. Zavarovanje velja samo za škodo, ki se pripoznano po nedolžnem zgodi.

Živina, ki je vsled bolezni ali nesreče cerknila ali pa se zaklati morala, porabi se družtvu na korist.

V vseh teh primerljejih mora se cerknetina ceniti ali taksirati, od krajnega mesogledalca na tanko ogledati ter dotično opazovanje odboru naznaníti.

Vsaki zavarovanec mora vestno skerbeti, da ne kupi nobenega bolnega živinčeta; zavarovani živini mora ravno tako streči, kakor ko bi ne, bila zavarovana. Kdor se proti temu pregreši, tega odbor graja ali pa kaznuje gosposka. Vsi društveniki imajo enake pravice in dolžnosti.

Vsak ud, ki na kterem drugem kraju živino kupi ali na drugi način dobi, mora to odboru naznaniti; ko bi se dozdevalo, da ima novo v kraj prignano živinče kako bolezen, mora se od zavarovane živine tako dolgo ločiti, da se za popolno zdravo spozna.

Ko bi kteri ud svojo živino pololetnemu zapisóvanji odtegnil ali v tem obziru ktere si bodi nepoštenosti in goljufije se krivega storil, zgubi ne le vso pravico do odškodnine, ampak je tudi iz druztva za vselej izključen. Vsaki zavarovanec mora varvati, da ptuji

in nepoznaneži ne prihajajo v jegove hleve; to se mora za primerljej bolezni vsakemu neopravičenemu odreči.

Odškodnina se odreče in ne plačuje, ako se je

a) živina usmertila ali nalašč, ali pa zarad dokazane nemarnosti in terpinčenja;
b) če žavarovanec pomnožitbo svoje živine ali ktere bolezni skriva;
c) ako se k zboleli živini ne poklíče zdravnik, ampak se ž njo mazačari ter opravljaja razne neumnosti;
d) ko ki zavarovancu na misel prišlo, ne zavarovano živino spodtikati, ali če se mu dokože ktera druga goljufija;
e) ako se živini v dokazljivo hudem namenu — in na škodo družtvene denarnice — prav ne streže;
f) če se živini dela nalagajo, ki jeno moč presegajo, tako da mora zboleti;
g) ko bi se kako živinče v bolezni brezpomoči pustilo in zavoljo te neodpustljive nemarnosti cerknilo.

Odbor naj bo vedno pravičen in naj družtvenikom ne dela nepotrebnih potov in sitností.

Odškodnine se plačujejo po ⁴/₅ cene; cena za kožo in meso, če je bilo za jesti, se od odškodnine odšteva. Ko bi se z družtvenimi vlógami v neugodnih letih ne izhajalo, morajo se doneski povišati. Če se pa v prikladnih letih nabere ostalek, napravi se fond.

Vsak družtvenik je zavezan, kupiti primerni porcion mesa od zaklane zavarovane živine po ceni, kakoršno odbor odloči.

Stroški za živinozdravnika plačuje ali zavarovanec ali družba.

To naj služi kot splosni načrt enakim pravilom; pristavljam še da opisanih družeb ne morem dosti živo priporočati. Naj bi ne bilo kraja brez tacega društva!

V Ertingu. **Siebenrogg,**
živinozdravnik.

O visoki ceni mlekarskih perdelkov.

Spisal Adolf Trientl.

Stari ljudje se še znajo dobro spominjati, da je bilo v jihni mladosti maslo in puter za 12—15 kr. tedajne veljave za dobiti. Kmetom na korist, kupcem pa v veliko škodo, se je ova cena dandanašnji za trikrat toliko povišala. Naraščanje pa sicer ni nič novega, ampak v zgodovini znana prikazen. Le poglej par stoletij nazaj, in najdli bodemo, da so bile tedaj cene prav prav nizke. Tudi nar pošteniši prodajalec nima usmilenja s kupcem, ampak on išče in dobi ceno, kojo časovne razmere in ne on odločujejo. On pa mora tudi zgubo terpeti terpeti, ktere mu ove razmere nalagajo. Marsiktera dobra dušica se huduje nad visokimi cenami — á gotovo ne zarad gospodov, temveč zavolja ubogih, ki si drago mleko težko in težko kupujejo. A pomislimo, da je vedno dosta ubozih bilo, in da bi jih število še vedno rastlo, ko bi visoke cene ne bile. Ne le mlečni perdelki so draži postali, ampak tudi poselska in delavska plačila, davki i. t. d. Samo žitne cene so v primeri nizke.

Ko bi cene zopet nazaj padle v isto nižino, v kteri so bile pred petdesetimi ali stomi leti, neizrekljiva revščina, strašno siromaštvo bi nastalo po vsej deželi: kmeti bi do siromaštva ubožali; a dosedanji berači bi zarad tega nikakor ne postali kmetje.

A poglejmo na mlečne cene. Mleko je draže postalo, ker se je prebivalstvo bolj namnožilo, kakor živina. Polja so se sicer zboljšala in rodovitniša postala. Planinske paše so zavoljo nespametne ravnave zdatno slabeje postale in bodo vedno še bolj in bolj pešale, če se jih ravnava in raba ne poboljša. Vse to pa vendar mlečno ceno ni tako visoko napravilo; kajti če so pašniki slabeji postali, se je na drugi strani živinsko pleme zboljšalo; v kermi in glede mlekarije sploh se je marsikaj k boljemu obernilo. V vsej deželi se zdaj ravno toliko namolze, kakor poprej; mlečna cena bi ne bila se povišala, ko bi se vse mleko tudi v deželi porabilo in zavžilo. Namesto tega se pa vsako leto več sira in putra za dragi denar na tuje zemstvo izvaža in razprodá. Iz tega je razvidno, da so morale mlečne cene ravno toliko se povišati, za kolikor so mlečni perdelki na inozemskem plačujejo. Cena je že tako narasla, da premnogi kupci že umetno napravljeno maslo, le malo putrove maščobe, kvečemu pa živinsko mast in palmovo olje v sebi imajoče, kupujejo. To umetno maslo pa se iz tujezemstva k nam prinaša.

Vse to se iz perva marsikteremu smešno zdi; zastopil pa bo, če se mu pové, da kmet več denarjev v mošnjo dobi, če mastni sir in pniter čez mejo prodaja, kakor ko bi svoj perdelek na domačem v denar spravljal. Skoz to prodajo več penez v deželo pride, kakor za umetno maslo iz nje gré. Ni upati, da bi kmalo se ta reč prevrgla, marveč ona bo tako dogo trajala, dokler od nje viši dobiček pričakuje in dobiva. Vsak nasvét, izvožnjo mlečnih perdelkov pod sedajnimi razmerami obmejiti, bi se od kmetov in uradnij enako hudo in jezno zaobračal in zametaval. Pravilo se mi je, da so pri deželnem zboru na Tirolih pred letom 1848 mestni odposlanci nasvetovali, naj bi se fabrikacija mastnega sira prepovedala, da bi maslo po mestih tako drago ne bilo. Se vé da se nikdo ni zmenil za ta predlog. Ravno tako se je nekdo nad sirarstvom hudoval zahtevaje, naj se bi nikdar ne pospeševalo, ker inače ubožni ljudje mleka in masla stradajo.

Temu moramo odgovarjati, da masno sirarstvo niso kmetijske družbe v deželo spravile, ampak možje, koje so kmetje tím rajši poslušali, ker so se jih dobički povišali in ker so si mnogo lesa, dela in orodja prihranili. Če pa kmetijsko ministerstvo razpisuje premije

za planšarske družbe, tedaj vsaj kmetom pomaga, ker jim veči dobiček privoši in je ob enem spekulantov oteti hoče. Tergovstvo z masnim sirom niso na noge spravile niti kmetijske družbe, niti kmetijsko ministerstvo, ampak samo množina kupcev in viši dobiček. Jaz ne poznam iste moči, ne istega mogotca, ki bi smel kmetom zapovedati, čemu da smejo mleko rabiti, čemu pa ne. Tako moramo tudi v tem obziru reči, da so dogodivščine močneje od človeka.

Ako hočemo zares gledati na korist kake dežele, ne smemo samo gledati na manjšino prebivalstva, ampak már morajo nam biti interese ljudstvine množine. Tá večina pa so kmetje, kojim treba krepilne jedi, da zamorejo prenašati vročino in trud celega dneva. Oni pa si hočejo tudi še kak krajcar na stran položiti za hude čase in brez dela dni. Če kmet mnogo perdela in drago proda, tudi vsa dežela dobro živi in se za uboge skerbi. Če pa kmetje stradajo, tedaj še le morajo ubogi lakote umirati.

Motili pa bi se jako, ko bi verovali, da je mastno sirarstvo edini vzrok dragemu maslu. Začela se je namreč tudi barantija s putrom; lahko si tolmačimo visoko ceno za puter (sirovo maslo), če pomislimo, da se ga leto na leto tisuč centov na tujezemstvo poprodá. Ta barantija bi še imenitniša postala, ko bi povsod taki puter delali, kakoršni se da iz planinskega okusnega mleka napraviti. A v tem obziru še mnogo manjka.

Če se mleko ne posnema v skerbno snaženi posodbi in v mlekarnicah s čistim, suhim in duhaprostim zrakom, če se ne posnema, dok je še sladko, če se sladka smetana ne umete pri pravi toploti, če se puter dobro ne opére, ne dobimo nikolj dobrega, še manj pa obstoječega putra.

Ako se pa puter ne spusti, dokler je frišen in popolnoma dober, če se maslu pridno pene ne posnemajo, tako da je čisto, kakor nar fineji olej, ne bo maslo dobro. Ali je puter in maslo dobro ali ne, je z ozirom na naše izvrstno mleko samo od dela odvisno. Kdor ima terdno voljo, svoje delo prav izvršiti, ta ga tudi dobro napravi; kdor se pa izgovarja, temu manjka volje. Mali posestniki pa gotovo bolj in dobitneje sirarijo, če kaki sirarski druzbi pristopijo, kakor bi to doma spravljati hotli. Živo tedaj priporočamo sisarske družbe.

(Kmetijski listi iz Tirol.)

Duh in vrednost sena.

Pri kupčevanji s senom je navadno, da se na jegov duh posebno ozir jemlje. Ali je to ravnanje opravičeno, ali ne. Nije. Nektere pomanjkljivosti se dajo na duhu sicer spoznati; n. pr. seno, ki je kot trava ali že v kupih delj časa pod vodo bilo, ima duh po gnjilem in operhlem, kakor perneli les.

Preveč zadeženo, s černimi gobicami prevlečeno seno grenko diši; v parnah plesnjeno seno smerdi po gobah. Seno od kislih travnikov ima duh po čreslovini. Manj zanesljivo pa je, če seno dobro diši. Če se seno na travnikih suši, čestokrat že od daleč nam prijetni duh puhti nasproti. Ta prijetni duh pe ne izvira od množine različnih travin, ampak od posebne dišeče trave, vonjavka imenovane. Ta duh se pri senokupcih visoko porajta, kar pa ni prav. Zakaj duh sam na sebi nikogar ne redi. To pa je gotovo, da živina vonjavke ne jé rada, ker ima terdo, malo redilnih drobcev držečo travo, ki je ob času košnje večidel že zrela, in senino kakšnost po svojih rumenih bilkah pači. Vonjavkino seme je sicer drago; á cena ne stoji v nobenem razmerji s kakšnostjo njene trave. Drugi sladki duh, ki se tudi semtertje nahaja, izvira od raznih deteljnih plemen. To pa bi se naj pomnilo povsod, da so isti travniki nar bolji, ki nimajo ne vonjavke, niti detelj, niti drugih travin. Na takih se dobiva seno skoro brez vsacega duha, ki je redilniše od dišečega.

Delovanje
štajerskega kmetijskega družtva.

Poddružniško poročilo.

Poddružnica Sevniška. Dne 7. julija t. l. je bila v Rajhenburzi seja, pri kteri je predsedoval poddružniški predstojnik gosp. grof Edmund Maldeghem; udeležili so se tudi nekteri udje Brežke poddružnice. Glavni predmet obravnav biloje določevanje prapogojev in premij za od Sevniške in Brežke poddružnice vkupno napravljene razstave, ter volitev izložbinega odbora, ki ima ob enem opravljata opravila sodnikov zastran premij. V ta odbor, kojemu je predsednik poddružniški predstojnik, izvolijo se strani Sevniške poddružnice gospodje Andrej Jvonc, Edvard Kavčič in Ludovik plem Ratzesberg-Wartenburg, strani Brežke poddružniče pa gospodje Faleschini, Janez Janežič in Anton Pregel. Razgovarjalo se je razun tega o udeležitbi pri svetovni razstavi. Konečno je grof Maldeghem govoril o ravnavi tkavskih ščetic kazaje ščetiče na jegovem posestvu mu prirasle.

K dunajski svetovni razstavi.

Konoplja je kot kulturua rastlina za kmetijstvo, kot prasnovina za obertnijo tako visoke važnosti, da bodo gotovo pri svetovni razstavi leta 1873 poleg

rastline in predíva se pakazale tudi različne mašine in orodje, s kojim se konoplje terejo in predivo prede.

Da ne bi manjkalo sliki besed, nameravamo, s to izložbo združiti mednarodni kongres predivo-interesentov, koji bo imel nalogo, na spodej navedene vprašanja odgovarjati, to je, obravnavati o pripomočkih in sredstvih, kako bi se konopljereja za kmetovalce dobitonosníša napraviti, predivoprejcem pa bolja in doberkupniša prasnovina podati zamogla.

Ta kongres bode danoval 18., 19. in 20. augusta 1873.

Kmetovalci, obertniki in tergovci, ki se pečajo s konopljerejo, predivoprejo in prodajo, zastopuiki znanosti in strokovnjaške literature so stim povabljeni, udeležiti se po prejšnem oglasilu pri posvetovanji in skončatkovanji tega kongresa.

H temu kongresu se naj oglaša pri dotičnih izložbinih komisijah domačih in inozemskih. Na podlagi teh oglasil, ki se imajo glavnemu ravnateljstvu do 1. maja 1873 naznanitii dobe komisije legitimacije za iste, ki so se oglasili.

Iz strokovnjakov sestavljen odbor bode delal priprave za ta kongres. Poročevalce k posameznim točkam v programu imenuje po odborovem nasvetu glavni ravnatelj.

Odborov načelnik otvori plenarni zbor; volitev predredništva in določevanje upravilnega reda je kongresu pridržano.

Konkresove obravnave so naj v nemškem, angležkem, francozkem ali laškem jeziku.

Programovih točk se dotikajoči dopisi in nasveti se naj do konca maja mesca 1873 pošljejo glavnenm ravnateljstvu svetovne razstave, z nadpisnim pristavkom: „za kongres predivo-interesentov“.

Obravnave in sklepi kongresa bodo se pozneje objavili in udeležnikom pošiljali.

Program vprašanj.

1. Ktere skušnje imamo dozdaj o izbiri lanenega semena in o lanoreji sploh? Kterimi sredstvi da se ta povzdigniti?
2. Po kterem načinu se lanoreja ravna, ktera ravnava je nar bolja in s kterimi pripomočki dajo se te metode nar bolj razširiti?
3. Ktere pomanjkljivosti íma sedanja obrtnija z predivom in s kojimi sredstvi dado se te napake od praviti?
4. Ktere pripomočke imamo v pozdigo lano- in konopljerijo sploh?

V Dunaji, Praterstrasse 42.

24. Julija 1872. Generalni ravnatelj:
Baron Schwarz-Senborn.

Postava in zastop.

iz sejnih zapisnikov štajerskega deželnega odbora od 9. do 14. septembra 1872.

Razpisana deželna štipendija 300 fl. za obiskovanje 3letnega kurza na c. k. živinozdravilskem zavodu v Beču ali v Zürichu podeli se lekarniškemu asistentu Leopold Lutifski-ju v Sloven Bistrici.

Razne stvari.

Zrebčarija na delnice na Štajarskem. V Gradci se je osnovalo družtvo grajščakov, ki hoče v graški okolici postaviti žrebčarijo za rejo težkih konj.

Kako se Dunaj z mlekom preskerbeva. Dunajsko mesto, če predmestij ne računimo, po pozvedavah meseca grudna pr. l. izvršenih potrebuje blizo. 80000 pintov mleka. Izmed teh dobiva se pri dunajskih mlekarjih 36000 pintov, iz okolice se privaža 22000 bokalov, na železuicah se dovaža 21050 pintov in 600 pintov prodajo kmetje na sejmu.

Izmed železnic pripeljava nar več mleka zahodna železnica, namreč 10000 bokalov, državna železnica 6700 bokalov, izmed kterih se iz nadvojvoda Albrehtove grajščine starigraške dovaža 4000 pintov; severna železnica privaža 2900, južna 1000 in Franc Joževofa 850 bokalov.

Tudi iz Štajarskega, namreč iz Kindberga, 20½ milj od Dunaja, prodaja se mleko v glavno mesto Austrijanske države.

Koliko se na Avstrijanskem pive napravi? Če primerjamo leto 1861 z 1871; zapazimo, da se je Austrijanska pivo-industrija čisto prevergla; kajti namesto zgornjega drožjo rabi se spodnjo, produkcija se je zdatno povišala, kakor se to previdi iz sledečega pregleda:

	1861	1871
Število pivarnic:		
z gornjim in spodnjim drožjem . .	951	233
takih z gornjim in spodnjim . .	1250	277
„ s spodnjim	1041	2184
okup	3242	2694
Produciralo se je pa	11,113.470 veder	18.015.732 veder
Davkor se je plačalo	13,459.330 gld.	21.383.816 gld.

Izmed produciranih veder spada 16,695.491 veder na Avstrijanske, 1,320.241 veder pa na Ogerske dežele. Jzpeljalo se je po skupnem računu 266.371 veder, ki po se na Nemško, Francosko, Laško izvozile. (Tako piše „Neue freie Presse“).

Dunajska raztava mlekarskih pridelkov.

Glavni odbor dunajske razstave mlekarskih perdelkov je sklenil, da se oglasilni termin za to raztavo podaljša do **konca oktobra t. l.**

V Beču, 14. septembra 1872.

Prošnja.

Dijak štajerske kmetijske šole, ki jo je z izvrstnimi sprićevali doveršil in pozneje na Klosterneuburški vinorejski šoli prakticiral, ponuja p. i. grajščakom zvojo službo.

Natančneje se izvé pri ravnateljstvu štaj. kmetijske šole v Grottenhofu, pošta Gradec.

Učiteljske službe.

Na trirazredni ljudski šoli v Šoštajnu so izpraznje te le učiteljske službe:

1. Služba nadučitelja z letno plačo 500 gld., 50 gld. nagrade, petletnimi dokladami in prostim stanovanjem.
2. Učiteljska služba z letnim dohodkom 500 gld., eventuelno,
3. Služba podučitelja z plačo 300 gld.

Prosilci naj svoja pravilno obložina tudi znanje slov. jezika dokazujoča prosila izroče do 22. oktobra t. l. krajnemu šolskemu svetu v Šoštajnu.

Okrajno š. svetoralstvo Šoštajnsko, 10. septembra 1872.

Strobach, predsednik.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 19. oktobra do 4. novembra 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

19. oktobra: V Mariboru*.
21. „ V Apačih**, kant. Radgona; v Celji; v Sevnici**; v Šent Petru** na kraljevi gori; v Vidmu*, kant. Brežice.
22. „ V Dramljah**, kant. Konjice.
24. „ V Cirkovich**, kant. Ptuj.
28. oktobra: V šent Jurju**, kant. Celje; na Muti**, kant. Marbeg; v Koprivnici**, kant. Kozje; v Cmureku**; v Rifniku**, kant. Marbeg; v slov. Bistrici**.
31. „ V Gradci.
2. novembra: V Vitanji**, kant. Konjice.
4. „ V Pišecih**, kant. Brežice; v Celnici**, kant. Maribor.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 6. do 12. oktobra. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 31 do 32 for. — kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 75 do 100 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 21 for. 75 kr., in omikanega 24 for. 50 kr. do 34 for. 25 kr.; apatinske konoplje 22 for. — kr. do 24 for. — kr., neomikane poljske 15 for. 50 kr. do 17 for. 50 kr.; žaškega hmela 170 do 175 for., avžaškega 115 do 120 for.; vagán deteljnega semena 29 for. — kr. do 31 for. — kr.; metelke 35 for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 50 kr. do 6 for. 62 kr.; stot: ogrščičnega olja 26 for. — kr. do 27 for. — kr.; lenénega olja 27 for. 50 kr. do 28 for. — kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 10 do 11 for.; svinjske masti 35 for. — kr. do 36 for. — kr.; posušene slanine (špeha) 35 for. — kr. do 36 for. — kr.; masla 54 for. 50 kr. do 55 for. 50 kr.; neprecejene strdi (medú) 17 for. — kr. do 18 for. — kr.; voska 107 for. do 109 for.

V Gradci od 6. do 12. oktobra. Stot volovjega mesa je stal 31 for. 55 kr.; libra (funt): teletine 34 kr., svinjine 31 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 57 kr., masla 56 kr., svinjske masti 44 kr.; stot: strdi 18 for. — kr. do — for. — kr., voska 108 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žatęči. Žaški meški 170—175 for.; kmečki 145—150 for.; avžaški 115—120 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 6. do 12. oktobra	6	90	4	—	—	—	2	29	4	—	—	—	—	—	—	—	1	65	1	15
Bruk		6	70	3	80	3	40	2	30	4	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	40	3	80	—	—	1	80	4	—	—	—	3	30	—	—	1	50	1	40
Ptuj		5	50	3	70	8	50	2	—	3	50	—	—	2	80	—	—	1	80	1	50
Celj		6	70	4	5	3	50	2	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	1	—
Ljutomer		6	—	4	—	3	50	2	—	4	—	—	—	4	—	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 6. do 13. oktobra	7	10	4	—	3	48	2	9	4	15
Pešta		6	75	3	68	2	80	1	58	3	85
Praga		6	52	4	41	3	80	2	8	—	—
Brno		6	25	4	30	3	42	1	90	3	97
Linec		7	24	4	20	3	40	1	90	—	—
Zagreb		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana		6	52	4	3	3	7	2	2	3	87
Raba		6	80	3	70	2	90	1	55	3	70
Mošonj		5	90	3	70	2	60	1	70	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 22. V Gradcu, 31. oktobra 1872. Tečaj VI.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Drugo poročilo

o štajarski deželni sadje- in vinorejski šoli blizo Maribora.

Kar je nam smod in večkratna toča v vinogradih pustila, se je od 27. septembra do 8. oktobra obralo; dobili smo komaj četrtino navadnega perdelka drugih let. Zavodna gorica ima mnogo različnih tertnih plemen; zarad tega so se klešec, mušíca, modri burgundec, laška, modri cimtovec, šipon, muškatnina in rivček posebej obirali, da bodemo pozneje vedli kakšnost in vrednost tega ali unega vína. Dijaki ali učenci so morali sami brati in tergati, da so se pri tej priložnosti naučili posebnosti in lastnosti ovih plemen.

Nameravali smo sicer naše grozdje prav pozno potrgati, da bi bilo popolnoma dozorelo; á skoro osemdnevni dež je zakrivil, da je grozdje hudo gnjiti začelo. Ko tedaj ne bi bili brali, bi bili glede kolikosti veliko škodo terpeli.

V obče pa so bile jagode precej, nektere celo popolnoma zrele, kar se razvidi iz spodej navedenih preiskav, koje smo napravili, da bi se prepričali o vrednosti, pergodni ali pozni zrelosti in popolni doraslosti ovih plemen na naših tleh. Za to preiskavo smo izvolili 30 nar znanjših plemen, ki so se deloma 27., deloma pa 28. septembra takoj po nehavšem dežu pri lepem vremenu potergala. Jagode so se obrale in mošt se je precedil. Določevanje sladkora se je godilo z znano Klosterneuburško vago. Mnogost kisline smo zvedeli s titriranjem. Plemena ali sorte 1—13 smo vzeli iz spodnje lege, 14—23 iz sredme in 24—30 iz gornje lege našega vinograda.

Broj	Imena tertnih plemen	Preiskava od 27. in 28. septembra		Preiskava od 7. in 8. oktobra	
		sladkor %	kislina ‰	sladkor %	kislina ‰
1.	Modri burgundec . .	17.5.	7.8.		
2.	Laška	15.	7.6.	18.	7.6.
3.	Modri portugizar . .	16.5.	4.4.		
4.	Modri vranek . . .	15.5.	9.		
5.	Rudeča žlahnína . .	14.	4.7.		
6.	Bela „ . . .	15.5.	4.6.		
7.	Belina	13.	11.3.		
8.	Zelena mušíca . . .	16.	5.8.	19.5.	5.8.
9.	Rudeči veltlinec . .	11.5.	6.7.		
10.	Modra kadarka . .	14.5.	8.8.		
11.	Tičnik černikasti . .	16.	10.		
12.	Žlahna mušíca rudeča	17.5.	6.7.		
13.	Beli vranik	13.5.	10.8.		
14.	Kosmatnika	15.5.	7.9.		
15.	Rumenína	15.5.	8.9.		
16.	Plavec	13.	6.5.		
17.	Bela mokavína (sranajanka)	15.5.	7.1.		
18.	Modri Sulčnjak . .	14.5.	9.2.		
19.	Lipošina	14.	10.6.		
20.	Drobni rívček . . .	15.	6.1.	20.	7.
21.	Modra kavka . . ,	15.2.	10.8.		
22.	Zelenika	12.	14.3.		
23.	Modra hapčovina . .	15.5.	8.7.		
24.	Rudeči traminec . .	18.	4.5.		
25.	Modri cimtovec (vranek)	15.	5.2.	18.5.	5.2.
26.	Šipon	15.5.	6.5.	19.	6.
27.	Rumeni klešec . . .	16.	6.5.	20.	5.1.
28.	Rumeni muškatovec .	17.	5.1.	18.5.	6.
29.	Laški rívček . . .	15.	6.8.		
30.	Zelena mokavína . .	15.	11.1.		

Mošt, ki smo ga dobili iz jagod v nizkih tedaj gnjilobi nar bolj podverženih legah in sicer večidel iz belininih, je imel 15·5 % sladkora in 16 ‰ kisline. Mošt pa, ki smo ga dobili iz jagod v sredmih in viših legah, je imel 18·5 % sladkora in 9 ‰ kisline.

Mošt smo pustili vreti nekaj v zakurjeni izbi, nekaj v kleti, nekaj ga je bilo pokritega, nekaj pa ne. Znabiti da dobimo še priložnost, priobčiti in naznaniti, kar smo v tem obzirn opazovali, ravno tako tudi o toploti mošta, dok da je vrel.

Tropine, ki so bile letos posebno dobre, so se z vodo 5 % alkohóla državo polile; to se je potem na toplem vreti dalo in smo dobili tropinino vino. Vode se je toliko nalilo, koliko se je prej iz tropin mošta naprešalo.

Grozdje se je prešalo na novi preši, kakoršne posebno z ozirom na jeno velikost ni nikjer drugod na Štajarskem. Ta pritiska s teže 1200 centov. Hrastov koš derži 20 veder drozgalice, znamo ga pa tudi raztegniti, da bo 40 veder držal. Pri prešanji ni treba več delavcev, kakor dva. V 12—15 urah znata se izprešati dva koša, tedaj 40, oziroma 80 veder pri trikratnem predelovanji.

Pri dvakratnem se je drozgalica, ktere tekočína je uže odtekla, tako stisnila, da je od 24″ prišla na 8″; pri trikratnem pa je od 22″ prišla na 6″. Tropine so po tem takem čisto suhe bile.

Iz vsega tega razvidimo, da smo z našo prešo lahko prav zadovoljni. Temu še pristavimo, da je cela preša komaj 10′ visoka in da zahteva samo prostor, ki je 12′ dolg, 10′ pa širok.

Sadja je bilo prav malo, kakor ga letos sploh ni bilo nikjer.

Hmelj je prav dobro storil in smo ž njegovim perdelkom zadovoljni. Kar pa se zelinja tiče, so se prav dobro obnašale razna plemena solate, luka in kumar in sočívja, med tem ko je zelje daleko zadi ostajalo.

Terte v tersnici so razun ovih, kojim je mraz škodoval, precej dobro rasle. Ker pa imamo letos samo enoletno okoreninjeno trsje. koje pa za lastne goríce potrebujemo, bodemo trsje še le od jeseni prihodnjega leta naprej prodajati zamogli.

Vsled našega poziva v 16. štev. štaj. gospodarja se je nam poslalo dosta grozdja in sadja v dolečevanje in popravljanje ímen.

Mnogobrojne pošiljatve nam pričajo, ka se ljudje prizadevajo, zvedeti právo íme svojega sadja in grozdja, kar je neogibno potrebno, če hočemo delati primerjalne opazila in da gotovo to pleme dobímo, koje smo si na primer naročili.

Poslano sadje in grozdje je nam rabilo, da so se dijaki v tem učili; zapisila poslanega sadja in grozdja pa so se s pravimi ímeni brž ko brž vernila pošiljateljem.

Poslali pa so:

1. Gospod Polz v gornji Polskavi je poslal eno sorto jabelk.

2. Kmetijska poddružnica Celjska po gospodu profesorju Hluščiku 24 sort jabelk in hrušek in pozneje 27 sort istega sadja.

3. Gospod baron Reitzenstein v šent Petru blizo Gradca 9 sort hrušek.

4. Gospod Karel Wieden, trgovec v Mooskirhnu, 34 sort jabelk.

5. Grajščinsko oskerbništvo v Reichenburzi po oskerbniku gospodu Stiegler — ju 33 sort jabelk in hrušek.

6. Negavska grajščína po gospodu ravnatelju Schedivy — tu enkrat 65 sort jabelk in hrušek, drugokrat 45 sort istega sadja.

7. Gospod Rom v Brežicah 26 sort jabelk in 8 plemen grozdja.

8. Gospod baron Berg 30 sort jabelk in hrušek.

9. Gospod Dominik Čolnik 40 sort jabelk in hrušek in 36 plemen grozdja.

10. Gospod stotnik plem. Alimondo v Cormons škrinjico tam nar bolj razširjenega grozdjínega plemena po imenu rebola.

11. Gospod Franc Stampfl v Mariboru zbirko 40 plemen jabelk in hrušek.

12. Iz Sevniškega in Radgonskega okraja, kakor tudi iz bližnje Mariborske okolíce prinašali so kmetje razlíčno sadje ín grozdje, da so izvedli prava imena.

Te posiljatve so nas veselile zarad tega, ker smo si tako pridobili vsaj splošno slíko po deželi se nahajajočega sadja in grozdja, kar se pri navadnih razstavah zarat kratkega časa in mnogih s večanosti ne zgodi tako lahko. Dobili smo skoro 400 različnih plemen. Ovim gospodom pošiljateljem pa izrekujemo za prijazno podporo našega podvzetja javno zahvalo.

Darílom v našem prvem poročilu v 14 broju štaj. gospodarja navedenim veseljem danes sledeča pristavljamo:

1. Štajarsko kmetijsko družtvo je darovalo *a*) blizo 600 plemen broječo zbirko v vosek ponarejenih sadjinih sort z dotičnimi skleničniki vred;

b) prav imenitno zbirko raznih podob od 150 tertnih plemen, ki je sta po naturi malala brata Kreuzerjeva, in ki so po Trumerjevi sistemi klasificirana in obimenovana. Ta zbirka je žares mojstersko izdelana in ne bo ji para.

2. Gospod Robert Pfrimer, veliki vinski tergovec v Mariboru, je podaril rašpo in mlin za grozdje.

3. Gospod Franc Stampfl, pomolog in posestnik v Mariboru, je podelil imenitno knjigo: „Grozdje v nemških goricah in vinogradih“ spisala L. pl. Babo in Metzger — 12 zvezkov.

4. Gospod računski svetovalec Sailer v Gradci je poslal 16 podob raznega sadjinega plemena — malanih po Kreuzerjevih bratih.

Naj bi ta cene vredna darila, za ktere izrekamo preserčno kvalo, nam pomagala v našem poklicu, vzbujati in vterjevati pri štajarski mladini veselje in ljubav do prave vino-in sadjereje!

V Mariboru, 12. oktobra 1872.

H. Goethe.

Prvi preselivni zbor
avstrijanskih kmetovalcev in gozdarjev v Lincu.

Prvi preselivni zbor avstrijanskih kmetovalcec in gozdarjev, na kojega smo pred nekterimi tedni opozorevali častite bralce tega lista, je uže minil Dokazal je nam, ka je pred dvema letoma v Gradci sejano seme na dobro zemljo padlo in da obeta obilni sad v blagor domovinskega kmetijstva in gozdarstva.

Čeravno se v lepem glavnem mestu gornjeavstrijskem ni zbralo toliko môž, kolikor smo jih pričakovali, moramo vendar veseljem konstatirati, ka so malo da ne bile zastopane vse kronovine avstrijanske. Izmed 107 nazočih jih je bilo iz gornje Avstrije 61, iz spodnje 17, iz Češkega 7, iž Štajarske 4, iz Sedmograškega 4, iz Galicije 2, iz Primorskega 2, Solnograškega 2, iz Šlezije 2, iz Predarelskega 2, iz Koroškega 1, iz Moravskega 1, iz Hervacije 1, iz kraljevine Saksonske 1.

Izmed obravnav priobčujemo samo nar bolj bistvene stvari. V prvi plenarni seji se je po začetnem govoru predsednika gornjeavstrijskemu kmetijskemu družtvu, gospoda opata Dr. Reslhuberja in po navadnih pozdravilih strani vodje c. k. namestnije gosp. dvornega svetovalca viteza Schurda, župana gosp. V. Drouot in zastopnika c. k. kmetijskega ministerstva gospoda sekcijsega svetovalca Peyrer-ja zbor konstituiral in izvolil za prvega predsednika Dr. Reslhuberja, za drugega grofa Karla Belrupta, za perovodje pa gospode K. Foltz-a, barona Hohenbruck-a in Dr. A. pl. Wich-a. Predpoloženi načrt o pravilih in o opravilnem redu sprejme se en bloc. H koncu prve seje se je še določila vrsta oprašanj, ki so se menile občnemu zboru predpoložiti, vpisavalo se je v sekcije, ki so se tudi konstituirale.

Pri drugi plenarni seji popoldne istega dneva se je obravnavalo nar prej o po gospodu Holeniji vloženem oprašanji: „Kaj je storiti, da bi se tudi v krogih malih posestnikov vzbudilo živahneje sodelavanje pri kmetijskih družbah in zborih? To vprašanje je vzročilo živahno in zanimivo debato. Sploh se je pripoznalo, da se ravno mali posestniki nič ne brigajo za kmetijske družbe, in da je tega kriva organizacija in vodstvo teh družeb. Marsikaj napačnega se je v tem obziru odkrilo; priporočalo se je, naj bi se nastopila praktična pot ter neposredni upljiv na male posestnike. Kot primerno sredstvo so se priporočali izleti k posameznim kmetijam, kjer bi se tam nahajajoče napake naznanjevale ter pokazal se pot, po kterem do boljega. Gospod tajnik Foltz je potem poročal o delovanji kmetijskih družeb na gornjem Avstrijskem; iz tega poročila smo zvedeli, ka te družbe od leta 1868, v kterem je kmetijsko ministerstvo začelo dajati subvencije, razvijajo blagonosno delavnost, in da je vsako letna ljudska veselica v Lincu v trojnem obziru prav hasljiva, namreč gledé povzdige rastlinoreje, živinoreje in vpeljave poboljšanega orodja in mašin. Na povzdigo žitoreje ima veliki upljiv izložba lepega žita, kojega se je letos pripeljalo 135 vaganov in koje se je premijiralo; konjereja se je pospešila s premijami in stim, da so se postavili na ogled celaki iz cesarskih žrebčarij. Ravno ti pripomočki so tudi rejo govejo živine povzdignili in pripomagali, da se je širilo pravo spoznanje raznoverstnih plemen. Nar bolj očividen pa je blagonosni upljiv ljudske veselice glede razširjanja mašin. V pervih letih se je mnogo takih mašin razpostavilo, brez da bi se bil kdo za-nj brigal. Letos pa so se vse razprodale; izpostavljavci vračajo se z mnogimi naročili domu. Po deželi je zdaj v rabi 10 mlatilnic na sopar, blizo 2000 ročnih in napresnih mlatilnic in sto kermoreznic. Dva govoritelja iz spodnje Avstrije potrjujeta, da je ljudska veselica v Lincu tudi za to sosedno deželo velike koristi; kajti bolj in bolj se množi število obiskovalcev spodnjeavstrijskih.

Pri tretji plenarni seji dne 17. septembra se je obravnabalo o prihodnjih zboriščih. Določi se, da bo ta zbor 1873 danoval v Beču, 1874 pa v Brnu. Za dunajski zbor, ki se ima zbrati ravno pred razstavo goveje živine od 31. maja do 9. junija trajajoćo izvoli se knez Colloredo-Mannsfeld za prvega, grof Belrupt pa za drugega predsednika; prvi se prosi brzojavno, naj bi sprejel volitev, kar je tudi obečal. Živahno debato je vzbudila tudi četrta točka v programm: „*a*) Alı je želeti, da bi se kmetijske interese vspešniše in krepkeje zastopale, kakor se to godi po sedanjih organih in prostem delovanji kmetijskih družeb? Če se to prašanje potrdi *b*): Kako bi se dala primerniša organizacija doseči ali po reorganizaciji obstoječih naprav, ali po novih organih, ali pa na kteri drugi način?“ Gospod vitez Schönerer povdarja v daljem govoru, ka je sedajno zastopstvo kmetijskih interes nezadostojno, in stavi predlog, naj bi se sprejela rezolucija in peticija do državnega zbora, ki bi prosila, naj bi se pôtem postavodaje ustanovilo strokovnjaško svetovalstvo, ki bi kmetijskemu ministerstva bilo v pomoč. A proti temu so se mnogi ustavljali, češ, ka bi tako svetovalstvo ne bili nič drugega nego birokratična naprava: z malo večino se je potem tako le rezolucijoniralo: „Želeti je krepkeje in vspesniše zastopanje kmetijskih interes; prihodnji agrarični kongres naj predlaga kmetijskemu ministerstvu primerne nasvete“.

Pri zadnji plenarni seji popoldne 18. septembra so narprej sekcije poročale o svojih obravnavah. Vse sekcije so z ozirom na kratki njihnim sejam odmerjeni čas prav marljivo delovale ter se o mnogih važnih rečeh temeljito posvetovale. Vendar ni bilo mogoče, vse točke v programu vzeti v pretres; zakaj program je bil preobširen sekciji za gospodarstvo 22, ovi za sadjerejo in vrtnarstvo pa 23 vprašanj predlagajoči. Želimo tedaj za prihodnost, da bi se ne stavilo toliko vprašanj; le takrat bode se o njih temeljito razpravljati zamoglo. O posameznih sekcijah ne moremo obširneje poročati, kajti manjka nam prostora.

Na dnevnem redu je stalo na dalje posvetovanje o deveterih vprašanjih, koje je kmetijsko ministerstvo stavilo za agrarični kongres. Od več strani pa se je temu ustavljalo rekoč, da zdaj ni pravi čas v javni seji o tem razpravljati —, tim manje, ker so se vsled povabila grofa Belrupta itak vsi nazoči udje v posebnih sejah zbirali, temeljito se razgovarjajoči o ovih vprašanjih. Ker je večina tem pomislikom pristopila sklene se kljubu razjarjenim ugovorom strani manjšine, da se posvetovanje o ovih vprašanjih odstavi od dnevnega reda.

Potem se sklene zbor po navadnem činu.

Prva poskušnja avstrijskega preseljivnega zbora je storjena in sicer z dobrim vspehim. Upamo, ka bo ta zbor začetek mnogo drugih, ki bodo za kmetijstvo in gozdarstvo naše domovine s tim važni postali, da bodo zavest svojega stanu med gozdarji i kmeti uterdili ter vzbudili pri strokovnjakih vseh dežel in kronovin čutje vzajemnosti in zastopnost vkupnih interés.

Prvi večer napravili so nekteri udje spremljani od godbe izlet na Freinsko goro, med tem ko se je na Donavi sežigal umetalni ogenj ter so v razsvetljenih čolničih vozili se regatoma. Drugi popoldne smo ogledovali interesantne kleti in gumna za slad, ktere sta gospoda olarja brata Hačekova pred kapucinskimi vrati napraviti dala. Ta gumna in kleti so prav priprosto v pesek vsekani in terdno drže brez zidovja in obokov. Pesek, ki se izreže in izmeče, rabi se pri zidarstvu, tako da so stroški kmalo plačani. Te kleti so ne le za pivo, ampak tudi za slad prav primerne. Tretji dan je bila svečana predstava v prijaznem deželnem gledišči, h koji se je zbralo mnogo zboriteljev. Mesto pa je napravilo besedo in tako počastilo v Linec došle kmetovalce in gozdarje.

Dne 19. septembra so se napravili nekteri izleti. Nekteri so se peljali v Kremsmünster ogledovat tamšno kmetijo in zvezdarnico; drugi so se napotili v malo Monakovo, hoteči videti umetni mlin, kmetijo in lepe hleve gospodov Löwenfeld in Hofmann in od tod po železnici v Steyr, kjer so po južini ogledovali velikansko fabriko raznega orožja gospoda Werndl a. Gozdarji so se podali v romantično Glasau in v Kunodo. Poročevalec pa se je pridružil četrtemu odseku izletivšemu v staroslavni samostan sv. Florjana. Gredoč smo ogledovali Ignac Maier-jevo ladjodelnico; na kteri smo razen nekterih umetno zdelanih mašin občudovali parobrad, ki je namenjen za južno Rusijo in velikanska vrata, ki bodo Dunaj branila vsako letnih povodnij; postavila bodo se namreč na kraju Dunajskega kanala. Od tod pridemo do primerno napravljenc ribčarije v šent Petru, kojo smo tudi na tanko ogledovali. Proti poldnevu dospemo v šent Florijan, kjer so nas prav gostoljubno sprejeli. V samostanski pristavi smo ogledovali izvanredno velike vole muricodolenskega plemena, težke pincgavske konje, mnogost krav in svinj (Samostanska kmetija šteje 260 orâl polja in 127 orâl gojzda,

povzdignila, razvidi se iz mnogosti pese, ki se naglaša pri davkarijah. Te mnogosti se iznašale:

leta 1868/69 . . . 14,408.931 centov,
„ 1869/70 . . . 22,639.460 „
„ 1870/71 . . . 28,671.389 „
„ 1871/72 . . . 25,244.484 „

Nar bolj se je ova fabrikacija povzdigmla na Českem in sicer od 6,900.804 centov leta 1868/69 do 15,946.449 centov leta 1871/72.

Razpisane službe:

Učiteljska služba pri sv. Martinu blizo Velenja s plačo 400 gld. in ko bi se šola na Velenje prenesla, s 500 gld. Prošnje do 7. novembra.

Podučiteljska služba na Ponkvi s plačo 240 gold; prošnje do 7. novembra.

Nadučiteljska služba v Irdningu z letno plačo 600 gld. 100 gld. nagrade in prostim stanovanjem; prošnje do 17. novembra.

Učiteljska služba v šent Janži v gorici (okraj Šoštajn) s plačo 400 gld; prošnje do 16. novembra.

Učiteljska služba v Škalah (okraj Šoštajn) s plačo 400 gld.; prošnje do 16. novembra.

Pri vseh učiteljskih službah se razumi prosto stanovanje.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 6. do 15. novembra 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

6. novembra: Šent Janž**, kant. Arvež; v Lemberzi**, kant. Šmarje; pri sv. Lenartu** v slov. goricah; pri novi cerkvi**, kant. Celje; v Pobrežu*, kant. Ptuj, obhaja se pri sv. Vidu; v Brežicah**; v Rečici**, kant. gornji grad.
8. „ V šent Petru, kant. Cmurek.
9. „ Na Ponkvi**, kant. Jelšovec.
11. novembra: V Ormužu**; pri sv. Mohoru**, kant. Rogatec; pri sv. Martinu** blizo Wurmberga, kant. Maribor; pri sv. Martinu** poleg Slovenjogradca; na Oplotnici**, kant. Konjice; v laškem tergu**; v spodnjem Hojčju**, kant. Maribor.
15. „ Na Vranskem**; v Središču**; v Poličanih**, kant. slov. Bistrica; v Radgoni** (trpi 2 dni).

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 21. do 26. oktobra. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 31 do 34 for. — kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 75 do 100 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 21 for. — kr., in omikanega 24 for. 50 kr. do 34 for. — kr.; apatinske konoplje 22 for. — kr. do 24 for. — kr., neomikane poljske 16 for. 50 kr. do 17 for. — kr.; žaškega hmela 152 do — for., avžaškega 115 do — for.; vagán deteljnega semena 29 for. — kr. do 31 for. — kr.; metelke 35 for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 60 kr. do — for. — kr.; stot: ogrščičnega olja 26 for. 50 kr. do — for. — kr.; lenénega olja 27 for. — kr. do 28 for. — kr.; avstrijskih češpelj 11 do 12 for., štajarskih 11 do 12 for., moravskih 11 do — for.; svinjske masti 38 for. — kr. do — for. — kr.; posušene slanine (špeha) 36 for. — kr. do 38 for. — kr.; masla 55 for. — kr. do — for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 17 for. — kr. do 18 for. — kr.; voska 109 for. do — for.

V Gradci od 21. do 26. oktobra. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 58 kr.; libra (funt): teletine 34 kr., svinjine 31 kr., neposušene slanine 40 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 58 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 18 for. — kr. do — for. — kr., voska 109 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 145—152 for.; kmečki 135—140 for.; avžaški 115 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turšcice (koruze) fr.	turšcice (koruze) kr	prosa fr.	prosa kr	ajde fr.	ajde kr	fižola fr.	fižola kr	sena fr.	sena kr	slame fr.	slame kr
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
Gradec	Od 21. do 26. oktobra	6	96	4	14	—	—	2	18	—	—	—	—	3	90	—	—	1	50	1	—
Bruk		6	80	4	10	3	7	1	90	3	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	30	3	70	3	20	1	80	3	70	3	70	3	10	4	80	—	—	—	—
Ptuj		5	65	3	65	3	10	2	5	3	55	—	—	2	55	—	—	2	—	1	60
Celj		6	70	4	—	3	50	2	10	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	—	4	—	3	50	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turščice fr.	turščice kr
		dolnjo-avstrijski vagán									
Dunaj	Od 21. do 26. oktobra	6	90	3	90	3	35	1	94	4	10
Pešta		6	70	3	65	—	—	1	52	—	—
Praga		6	52	4	27	3	77	1	5	—	—
Brno		6	92	4	25	3	47	1	77	3	99
Linec		7	15	4	16	3	30	1	90	—	—
Zagreb		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana		6	60	4	—	3	14	2	5	4	22
Raba		6	50	—	—	2	85	1	55	—	—
Mošonj		5	90	3	70	2	60	1	70	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

dve pristavi, 31 konj, 22 volov, 110 druge govedine in 160 svinj). Samostanska pivarnica napravi vsako leto 1800 veder ola Popoldne smo prehodili notrajni samostan, ogledovali mnogoknjižno biblioteko in lepo cerkev. Na potu nazaj smo obiskovali župan Banhuberjev posestvo v Gemmeringu. Prostrano poslopje obsega 1800 štirjaških sežnjev in je izvan domà perdelanih opék veljalo 67.000 gold. Vredba tega poslopja kakor kmetovanje in gospodarenje ovega gospoda je sicer prav izvrstno; pa vendar menimo, da ne bi trebalo tolikega poslopja, če ni več grunta kakor 185 oràl. Zanimivo pa je vendar, spoznavati gornjeavstrijsko kmetovanje, tega prednosti in napačnosti.

Prof. Dr. G. Wilhelm.

Razstava goveje živine v Marenberzi.

Dne 28. septembra t. l. je bila v Marenberzi razstava goveje živiné v nažočnosti visokopoštovanega deželnega glavarja in predsednika štajerskemu kmetijskemu družtvu Dr. Morica pl. Kaiserfelda.

Premije so dobili:

a) za bike: gospodje Jožef Sonns, Ferdo Pahernik in Jožef Bartl in sicer po 16, 12 in 8 gld. sreba.

b) za telice: gospodje Janez Huber, Jožef Sonns, Jožef Kellenberger, Franc Vrenčur, Martin Smolnik in Matija Grosskopf in sicer 12, 10, 10, 6, 6, in 6 gold. srebru.

c) za krave: gospodje Feliks Schmitt prvo premijo 12 gld. srebra, Jožef Sonns drugo premijo, 2 zlata, potem Jožef Kellenberger, Janez Bauer gospa Ivana Lamprehtova po 10, 8 in 8 gld. srebra; zadnjič gospod Anton Miklautz častno premijo po poddružniškemu drugomestniku darovano, namreč 3 dvagoldinarja.

Diplome častilne pripoznave so dobili gospodje Boštjan Fürpass, Franc Winkler, Franc Pahernik in Jožef Hedl.

Po končani delitvi premij zbralo se je okolo 50 oseb v hiši Vrenčurjevi k obedu, pri kterem so se napivale razne napitnice, izmed kterih se je nar bolj ploskalo ovim na napredek kmetijstva in na obderžanje ustave. — Prva razstava goveje živine se je le tako mogoče storila da je osrednji odbor kmetijskega družtva, okrajni zastop v Marbegu, poddružniški predstojnik gospod Feliks Schmitt in občina Marenberška — vsak po 50 gld. v ta namen daroval. Vsem pospeševalcem izrekamo srčno hvalo.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Obravnave osrednjega odbora.

Izleček

iz sejnega protokola od 14. oktobra 1872.

1. 49. občni zbor odloči se za mesec prosinec 1873. Dnevi, kakor programove točke bodo se odločile pri prihodnji seji osrednjega odbora.

2. Definitivna razdelitev plemnih praset izroči se živinorejnemu odboru s pristavkom, naj gleda posebno na iste poddružnice, ki doslej še niso dobile takih praset.

3. Sklene se, pri c. k. kmetijskem ministerstvu izprositi posestniku A. Posch-u v Schalski vasí subvencijo 100 gld. za melioracije, ki je na svojem posestvu dogotovil.

4. Gospod vitez Conrad poroča o poročilu, koje je položil g učitilj Rauch, ki je bil poslan na Koroško, da bi tam se pri madilcu Hulders-u naučil belgijske metode, predivo delati. Sklene se, to poročilo prepustiti vredniku štaj. gospodarja, da ga izlekoma objavi, poddruznicam z lanorejo se pečajoč im naznaniti:

a) da bo od 1. decembra naprej imenorani učiteli na deželni kmetijski šoli podučeval v teritvi in sploh napravljanji prediva;
b) da znajo poddružnice potrebno orodje dobiti od kmetijskega družtva za 4 gold;
c) do bo se nakupilo 100 iztisov od ravnokar na svitlo prišle knjige: „ravnava in priprava prediva od A. Kodolanyi-ja, ter razposlalo podružnicam;
d) da dobe podružnice za dobro sestavljene fernjače zdatne podpore.

5. Instrukcija za travniškega inženira se poterdi.

6. Gospod podpredsednik Pairhuber poroča o regionalnih razstavah v Gleisdorfu in Muravi, kar se bo v štajarskem gospodarju objavilo.

7. Novo ustanovljeno planšarsko in gozdarsko družtvo je prosilo pri kmetijskem ministerstvu za podporo 5000 gld. Sklene se, to prošnjo priporočati in izreči, da zamore to druztvo le tedaj blagonosno delavnost razvijati in svoje važne naloge izpolnjevati, ako se mu zagotovi stalna podpora.

8. Da se od kmetijskega družtva nameravana zbírčna izložba perdelkov i živine pri dunajski svetovni razstavi tako izverši, da bo deželi na čast, treba mnogo denarnih pripomočkov; osrednji odbor bo tedaj prosil za podpore v ta namen ne le pri kmetijskem ministerstvu, ampak tudi pri deželnem zboru.

9. Sklene se, da se naj ne nareče več potovalni učitelj, ampak da se naj ta poduk deli po drugih učnih silah, ki so deželi na razpolaganji. Odbor obstoječi iz gospodov Pairhuber, vit. Conrad in vitez Wachtler dobí nalogo, o izvršbi tega sklepa pri prihodnji seji poročati.

Razne stvari.

Fabrikacija sladkora iz sladkorne pese v Avstriji. Kako se je fabrikacija slodkora v Avstriji

Št. 23 V Gradcu, 14. novembra 1872. Tečaj VI.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Program

za 49. občni zbor štajarskega kmetijskega društva

dne 4. in 5. februarja 1873.

Predmeti za obravnave.

1. Opravilno poročilo osrednjega odbora o svojem delovanji v društvenem letu 1872 in o izvršbi pri 48. občnem zboru storjenih skončatkov in sklepov.

2. Pregledovalni odbor predlaga račun za 1871. z inventarom o stvaréh, ki slišijo društvu. Volitev treh računskih pregledovalcev in jih namestovalcev za račun 1872.

3. Pregledovalni odbor predlaga proračun za 1873.

4. Že nekaj let se razpošiljajo po deželi praseta obojnega spola plemena Berkshirskega in Suffolkskega.

Praša se, ktere skušnje imamo o jih.

5. Ktere skušnje imamo gledé umetne riboreje na Štajarskem?

6. Kaj je storiti, da se živinska kuga ne zanese?

7. Ali se naj zlaganje k enemu kmetijstvu spadajočih zemljišč prisili ali pa prepusti prosti volji posestnikov.

8. Kako je postopati, da bi sadjereja na Štajarskem zadobila isto narodnogospodarsko važnost, ktera ji gre zbog klimatičnih razmer?

9. Nasveti in želje poddružnic in prosti govori društvenikov, ako se prej predsedniku naznanijo.

10. Prisojilo denarnih premij in svetinj ljudskim učiteljem in malim posestnikom, ki imajo posebne zasluge za povzdigo sadje- in vinoreje, bčelarstva, svilo- in semenoreje; nasveti za odlikovanje društvenikov strani društva in vlade.

Prisojilni predlogi strani poddružnic morajo se 14 dni pred občnim zborom vložiti in dobro utemeljiti, ker bi se inače pri 49. zboru rešiti ne mogli.

11. Volitev predsednika, prvega podpredsednika in osrednjih odbornikov namesto gospodov: Dr. Karel Leyer, Dr. Gustav Wilhelm, Dr. Jožef Heilsberg in prof. Janez Schmirger, ki imajo praviloma izstopiti. Pri tej volitvi mora se kolikor mogoče jemati ozir na razne krajine té dežele.

12. Volitev dopisovalnih in častnih udov.

Predlogi, ktere bo stavil osrednji odbor, bodo se še pred februarjem objavili v tem listu.

V Gradci, 4. novembra 1872.

Osrednji odbor štajarskega kmetijskega društva.

Dr. Moriz pl. Kaiserfeld, predsednik.

Dr. Frano Ks. vitez Hlubek, tajnik.

Oznanila.

1. Razdelitev ovnov.

Mesca februarja 1873. bodo se ovni razdeljevali, česar opozorujemo posebno kmetovalce na gornjem Štajarskem. Dotične želje se naj naznanijo do konca mesca prosinca p. l. družtveni pisarni (kovaške ulice štev. 25).

2. Rusko laneno seme

se dobiva v pisarni kmetijskega družtva funt po 20 krajc. Kmetje hoteči tako seme naj si ga do konca mesca decembra t. l. naročijo.

V Gradci, 29. oktobra 1872.

Osrednji odbor štaj. kmetijskega družtva.

Opazíla o lanoreji.

(Nabral na enem potovanji po Koroškem učitelj Andrej Rauch.)

I. Prostranost koroške lanoreje.

Prehodil sem vse koroške krajine, posebno iste, kojih tla so lanoreji posebno ugodne, in na kterih se tedaj lan tudi v manjši ali veči meri ravná. Zapazil sem, da se v labodski dolini od šent Pavla do sv. Jere in Marjete blizo Wolfsberga samo toliko lanu naseje, kolikor se ga za dom potrebuje. Manjši posestniki zasejejo samo $^1/_8$, veči $^1/_4$ do $^1/_2$ orala z lanom. Najšel sem pa tudi lanišča en oral prostrana, kakor na primer pri grajščakih Hiebnerju in Prischnerju v Kolek-u.

Zunaj labodske doline proti Grebinju, Velikovcu, Celovcu do Belaka le malo lanu sejejo; kajti vsi ti kraji so kamenasti s suho zemljo, koja se lanu nikakor ne prilega. Proti temu pa nahajamo v zgorni Dravski dolini blizo Paterniona in Bistrice velika lanišča, po 2—3 orala prostrana, tako da zavzemajo $^1/_{10}$ do $^1/_6$ vseh ralnih tál.

Od Paterniona do Špitala sem našel lanišča samo $^1/_4$ do $^1/_2$ orala prostrana.

V Saksenburški okolici, kjer je ilovíčna s finim peskom pomešana zemlja ter vlažni zrak zarad Dravske bližine lanú posebno po godu, je na vsem Koroškem lanoreja nar bolj razširjena. Najšel sem tam dva posestnika, gospoda Pichler-ja in Renner-ja, izmed kojih íma prvi 50, drugi pa 60 oral ralnih tal; vsaki pa nar manj 6 oral z lanom poseje, ki jim daja od enega orala letnega dobička 200 gold.

Od Saksenburga do gornjega Travburga pa lanoreja zopet pojema; nar veča lanišča so komaj $^3/_4$ do 1 oral velika.

V Zilski dolini v okolici Kotočki i Mavtensk je lanoreja malo zdatna; pa vendar so še tudi tam posestniki, ki celi oral z lanom posejejo.

II. Seme.

Pri nobeni drugi rastlini ni seme take važnosti, kakor pri lanu. Jasen je razloček med lanom od ruskega in domačega semena.

Iz prvega zraste namreč lan skoro 30″ visok, pri drugem pa le 20″. Videl sem pa tudi v Dravski dolini lan iz ruskega semena, ki je dorasel 42″ visoko, med tem ko so lanišča z domačim semenom posejana komej 12″ visoka.

Po tem takem se gledé kvantitete ali kolikosti pri domačem lanu za eno tretjino manj perdela, kakor pri ruskem.

Pa ne le z ozirom na kolikost, ampak tudi gledé kakšnosti ali kvalitête ruski lan domačega daleko presega; kajti cent suhega neomikanega lanega stcblovja iz ruskega semena velja 4 gold., iz domačega pa le 3 gold.

Ako se tedaj 1200 □ sežnjev z ruskim semenom poseje, dobimo blizo 30 centov steblovja, kar — po 4 gold. cent — iznaša 120 gold. Z domačím semenom pa bi na ravno istih tleh le 20 centov steblovja dobili, kar nam vrže samo 60 gold. Iz tega vidimo, da že steblovja dvakrat viši perdelek da, ako sejemo rusko seme.

Veči pa je še razloček, če gledamo na povesma. Domača povesma se prodajajo namreč po 15—26 gold. cent; ruska pa po belgijskem načinu pripravljena pa se plačajo po 45 gold. cent.

Pogosto nahajamo po gornjem Koroškem tirolski lan, ki je sicer bolji nego domači, à slabeji od ruskega.

Koroško kmetijsko družtvo je lansko leto prvokrat svojim družtvenikom dajalo rusko laneno seme in je razdelilo 5 sodov.

Vsakí, ki ga je sejal, se je prepričal o jegovi vrednosti, tako da so se naročila letos pomnožila in se je razposlalo 37 sodov tega semena.

Ker je letina povsod dobro izpala, so se mnogi odločili, v prihodnjem letu dvakrat ali trikrat več semena izsejati, kakor navadnič, tako da bodo na Koroškem v prihodnjem letu porabili blizo 100 sodov ruskega lanenega semena.

Proti živinski kugi.

Spisal deželni živinozdravnik gosp. Dr. Henrik Klingan.

Že zopet stoji pogubivna in smrtonosna kuga na naših mejah- in sicer tim nevarniša, ker pride iz dežele, ki našo strogo postavo o zabrambi proti

živinski kugi od 29. junija 1868 ni sprejela, in ki sploh pri primernih pripomočkih in sredstvih proti tej bolezni ni posebno previdna in srečna, inače bi se ta kuga v kratkih 30tih dnevih na Ogerskem in Slavonskem ne bila tako jako razširila. Po zadnjem poročila kraljevo ogrske vlade se je kuga tam tako razprostranila, da samo Zaladska županija še loči okužene ogrske krajine od Radgonskega, Ljutomerskega in Ptujskega okraja. Pa znabiti je ta morilna bolezen med tem se že bolj približala, že pridrla v našo deželo zbog brezskerbnosti naših ljudi v takih stvarih, zbog marsičnih neprilik, kojim je mejni kordon podvržen, zbog hitrosti, s kojo se kuge dandanes po železnicah na vse strani razprostré. Nezadrževano razsaja ta furija, popadajoča ne le govedo, ampak tudi ovce in koze. Izmed 100 na tej bolezni zbolelih glav jih gotovo 95 pocrka.

Nar površniši dotik z zbolelo živino ali z odpadki od nje je zadosti, da se govedo, ovce in koze okužijo, da se tako kuga dalje zanese in čestokrat živino vsega okraja ali cele dežele pokonča.

Kuga se zanese po zboleli živini sami, pa tudi po govedi, ovcah, kozah, konjih, svinjah, psih, mačkah, perutnini in ljudeh samih, ako šo se dotaknili okužene živine.

Kuga se zna razširiti po kožah, dlaki, volni, rogih, parkljih, z mesom, mastjo, črevih, ako vse to izvira od skuženih goved, ovac in kôz. Kuga se na dalje zanese s senom, otavo in slamo, ki je v okuženih krajih ležala, s hlevnim orodjem in naprežuim, z obleko in obutjem, ki so ga nosili ljudje, ali se z okuženo živino pečajoči ali v okuženih krajih pohajajoči.

Vlada je vse storila, da bi temu nar hujšemu živinskemu sovražniku zabranila preláz in prehod čez mejo. Ona je mejo za vvažanje kuge sumljivih glav in reči prepovedala, ali pa samo tú pa tam pod postavnimi pogoji dovolila prehod; sploh je vlada ne gledajoča na stroške vse storila, da bi zadostila tirjatvam izrečenim v postavi od 29. junija 1868.

I vendar kako nezdatni so lahko vsi ti pripomočki, kako pogosto se jih ogiblje dobičkarija, brezskerbnost in nevednost. Ljudstvo mora si samo pomagati, mora si prizadéti, mora z druženimi močni kakor en mož skupni nevarnosti proti se postaviti.

Kako lepo pravi Haubner, izvrstni živinozdravnik kraljevine Saksonske: „V časih protečih nevarnosti i vladajočih kužnih bolezni, ne sme nikdo imajoči živino roke križem držati in se celó na policijske naredbe zanašati. Vsak živinolastnik, vsaki državljan mora uradnije podpirati in sam za se skerbeti.“

Osnovale so se pri nas gasilne družbe z namenom, premagavati ogenj, ta nevarni element. Snujte protikužne družbe po občinah, da varjete si živino, vaš imetek, ali da se znebite kug brž ko brž, če se že po brezvestnosti ali nesreči zasejejo! Ne terpite, da se v vaše občine vvaža živina, o kteri nihče ne vé, odkod da je; ampak puščajte le tako živino v vašo vas, o koji spričuje spričevalo strani uradnije istega kraja, iz kterega je prišla, da je zdrava, da v dotičnem kraji nij kuge, o kteri se po merodajnih spričevalih izve, da niso okuženi kraji, skozi ktere se je vozila ali peljala. Vsaka občina naj pri izdavanji živinskih posov prav vestno ravna; le tako imajo posi ktero vrednost.

Kljubu tim živinskim posom je treba, da se nakupljena ali ptuja živina ne postavi takoj v eni hlev z domačo, temveč da se vsaj deset dni ima v taki oddaljenosti od skupnega hleva, da ne bo mogoče nobeni dotik z domačoj. Treba je. da se nakupljena živina s posebno kermo, posebnim orodjem in qosebnimi strežaji, ki z drugimi posli ne pridejo v nobeno doliko, ravna. Še le tedaj, če se v tem času nič kuge sumljivega na njej ne zapazi, sme se k drugi živini pripustiti. Ta naredba je posebno važna za iste fabrikante in pivarje, ki živino pitajo in iz raznih krajev živino kupujejo. Z opuščanjem tega pridejo v nevarnost, vso svojo živino pozgubiti, ja celo v fabriki delj časa praznovati; kajti ena bolana glava sto drugih okuži.

Mesarji naj bi nikdar ne postavljali nakupljene živine med domačo ali je gonili na občinski pašnik.

Krčmarji naj ptujo živino po cesti prišedšo daleko od svoje lastne v posebnem hlevu postavljajo in ji dado streči po posebnih hlapcih v posebnem orodji s posebno kermo. Zaostalo blato in gnoj pa se naj takoj pelja na polje, kjer se uaj sežgé ali pa globoko podorje, dase kuga ne zanese.

Prav nevarni so ob času, če vlada kuga, mesarji in barantači s živino; zakaj hodijo od kmetije do kmetije, od hleva do hleva občejoči z razuovrstnimi ljudmi in dotikajoči se različne živine in je odpadkov.

Taki ljudi se naj ne puščajo v hleve; vari, da si jih ne dotakneš in da tudi živino ne pošlatajo. Naj jo od daleč pogledajo in cenijo. Ako si se jih dotaknil, moraš svojo obleko skerbno osnažiti, prej da zopet v hlev greš.

*

Živinski sejmi se naj tako nadzorujejo, da se mora vsa živina brez izjeme od ene strani na sejem prignati. Živinozdravnik naj jo ogleda in preišče ter samo iste glave na terg ali sejem pusti, ki so popolnoma zdrave in s pravilnim posom previdene. Vse druge naj se odvračajo in pri okrajnem glavarstvu naznanijo.

A kljubu vsej previdnosti zna se vendar nenadoma v kakem hlevu kuga prikazati. Ker je živinska kuga tako nevarna, je lahko umljivo, da uradi brž ko brž izvedeti hočejo, če se kje prikaže in navstane, da se po nevednosti dalje ne razširi. Posebno pri nas na Štajerskem, kjer je živinozdravilstvo v rokah mazačev in v policijskih naredbah malo vajenih ljudi, je prav težko, kugo hitro spoznati. Ravno ti mazači kuge ne poznajoči znajo jo po svojem živinozdraviljenji od kmetije do kmetije postopajoči raztrositi in ves okraj v nesrečo spraviti.

Zarad tega veleva postava, da se mora, če se je enkrat kuga naznanila, vsako notrajno zbolenje kterega živinčeta županu naznaniti. Ako v enem tednu dvoje ali več živinčet, ovc ali kôz zboli, in če je v bližnem kraju kuga, je misliti, da je tudi túsem se zatrosila, in župan mora to brž okrajnemu glavarstvu naznaniti.

C. k. žandarmarija si je v tem obziru že mnogo zaslug pridobila; pričakujemo, da bo tudi sedaj svojo dolžnost storila.

Da se brž izvé, če se je kje živinska kuga prikazala, zdi se visoki vladi tako važno, da postava od 29. junija 1868. obeta za dotična naznanila iz še ne okuženih krajev darila do 50 gold., med tem ko žuga istim, ki bi tako naznanilo zanemarjali ali opuščali s kaznijo sedeža do štirih mescev ali plateža do 500 gold.

Ravno tako zgubi lastnik iste živine, ki se je morala zarad kuge usmertiti, pravico do odškodnine, ako ni izpolnil dolžnost ter naznanil zbolelost svoje živine.

Ni nam treba še obširneje utemeljevati poziv občinam: „snujte protikužne družbe. Brez jih je postava in je izvrševalci zastonj.

Kmetijska regionalna razstava v Gleisdorfu.

Gleisdorfska razstava je začela vrsto večih razstav v naši domovini. Bila je dne 16. in 17. septembra in namenjena za vzhodni del srednje Štajerske. Mnogi so jo nemirno in skerbmi pričakovali; kajti bila je prva regionalna razstava ne le v tem delu dežele, ampak v vsej deželi; na njej se je moralo pokazati, so li take razstave sploh primerne i se li plačajo stroški ki za nje se odmeravajo. Z veseljem tedaj konstatiramo, da je Gleisdorfska razstava prav srečno in sijajno se obnosila in da bo svoj namen popolnoma dosegla; zakaj obilnost obiskovalcev in razstavljavcev bode gotovo zdatni upljiv imela na povzdigo kmetijstva v ovem kraji.

Da se je vse tako lepo izvršilo, gre zahvala nevtrudljivi delavnosti tamšnega poddružniškega predstojnika, gospoda deželnega odbornika Janez Pairhuber-ja, izložbinega odbora, kteremu je bil na čelu Dr. Vincenc Treffenschedl in sploh Gleisdorfskih teržanov.

Za razstavljivšče se je izvolil travnik med Graško cesto in hitro tekočo Rabo; tu je bilo postavljeno okusno podstrešje za razne izložbine perdelke; krog tega podstrešja pa so se prostirali prostori za živino.

Živine se je mnogo nagnalo; oglašenih je bilo 45 bikov, 98 krav, 117 juncev in telic, tedaj vkup 260 glav. Živinska razstava je jasno kazalo, kako potrebno da je širiti lepo plemne živino za dotični kraj sposobnih plemén. Videli smo namreč živino prav različnih sort: marijadvorno, muricodolensko, pincgavsko, marogasto gorsko, švicarsko, oldenburško in prekrižano. Toliko plemen v enem okraji je preveč; naj bi tedaj dotični posestniki skerbeli, da se bolj enotno pleme razširi in konsolidíra; upamo, ka bodemo pri zopetni izložbi imeli priložnost gledati manj pisano sliko ondotnega živalstva.

Izpostavljeni konji so bili skoro vsi lepi; videl se je jim imenitni napredek, kojega je konjereja v zadnjih letih storila zbog bolje razumnosti konjerejcev in podpor, s kojimi se jim pod ramo sega strani vlade in konjerejskega družtva. Glede svinj smo je videli Suffolkskega, Berkshirskega in iz obeh prekrižanega plemena.

Razstava kmetijskih perdelkov je bila posebno bogata; omembe vredne so bile zbirke hmelja, deteljnega semena, lanu in sadja.

Mašin in orodja pa je bilo le malo. Gospod Lanz v Mannhejmu je postavil ročno mlatilnico, grof Lamberg v Bistrici sejalnice, Stübinger v Gradci slamoreznice, Janez Baumgartner in Jožef Wallner v Gleisdorfu pa pluge.

Sodniki zastran premij so bili ti le: Janez Berghofer iz Fehringa, Janez Friess iz Birkfelda, Janez Grossschedl iz Hartberga, Alojz Haas iz Feldbaha, Jakob Hadler, Janez Ham-

merschmidt v Ilcu, Peter Hutter v Weicnu, Otmar Liehr v Herberstajnu, Alojz Luef v Gleisdorfu, Alojz Mauerhofer v Borovji, Franc Mauthner v Weicu, Jakob Nost v Gleisdorfu, Karel Platzer v Firštenfeldu, Viljem Sgardelli v Hartbergu, Jožef Sutter v Firštenfeldu, Jožef Trumler v Friedbergu, Anton Trummer, Jože Wilfinger in Viljem Winter.

Premije so dobili:

I. Za konje.

1. Za žrebce.

Državno premijo 25 gold. Gospod Janez Schlacher v starem tergu.

2. Za žrebice.

Državno prem.	25 gld.	Gosp.	Peter Siegl v Johnsdorfu.
„	„	20 „	„	Jože Bauer v Breitenfeld-u.
Privatno	„	3 cekine.	Gosp.	Anton Huber.
„	„	3 „	„	Alojz Matzer v Pirhingu.
Državno	„	15 gold.	Gosp.	Franc Müllner v Bistrici.
„	„	15 „	„	Janez Graf v Raabavi.
Privatno	„	2 cekina.	„	Ant. Trummer v Žabjeku.
Državno	„	10 gld.	Gosp.	Škender Raidl v Breitenfeldu.
„	„	10 „	„	Janez Arbeiter v Kalsdorfu.
„	„	10 „	„	Alojz Matzer v Pirhingu.
„	„	10 „	„	Alojz Kochauf v Niči.
Privatno	„	8 „	„	Janez Hohenburger v Vojniku.
„	„	5 „	„	Ant. Trummer v Žabjeku.

3. Za plemne kobile.

Deželno prem.	6 zlatov.	Gosp.	Juri Paierl v Eberski vasi.
Državno	„	30 gold.	„	Anton Bauer, „ „
Privatno	„	5 cekinov.	„	Ant. Huber v Breitenfeldu.
Državno	„	25 gold.	„	Miha Hödl v novi vasí.
Privatno	„	4 cekine.	„	Janez Premm.
Državno	„	20 gold.	„	Franc Auner v novi vasi.
„	„	20 „	„	Alojz Matzer v Pirhingu.
Privatno	„	3 cekine.	„	Franc Nošt v Luderski vasi.
Državno	„	15 gold.	„	Franc Färber v Pirhingu.
Privatno	„	12 „	Gospa	Julijana Dirnbauerjeva.
Državno	„	10 „	Gosp.	Jožef Zorn v Eichberzi.
„	„	10 „	„	Miha Habledl v Edu.
Privatno	„	10 „	„	Andrej Kober.
„	„	8 „	„	Janez Windisch v Speltenbah-u.
„	„	8 „	„	Franc Zorn v Affenberzi.

II. Za govedo.

1. Za bike.

Državno prem.	50 gld.	Gosp.	Juri Weber v Takernu.
„	„	40 „	„	Janez Schlacher v starem trsu.
Deželno	„	40 „	„	Janez Gross bl. Feldbaha.
Državno	„	30 „	„	Anton Grabenhofer v Gleisdorfu.
Državno prem.	30 gld.	Gosp.	Janez Klotzinger v Sinabelkirhnu.
Privatno	„	4 cekine.	„	Janez Schaffler v Gersdorfu.

2. Za krave.

Državno prem.	40 gld.	Gosp.	Janez Gortan v Burgavi.
„	„	40 „	„	Peter Gmeindl v Hatzenski vasi.
Deželno	„	40 „	Gospa	Marija Reiterjeva v Eggersdorfu.
„	„	30 „	Gosp.	Jožef Grubbauer v Gleisdorfu.
Državno	„	30 „	„	Jan. Grabenhofer v Gradc.
„	„	30 „	„	Zanez Friedl v Pirhingu.
„	„	30 „	„	Janez Baumgartner v Gleisdorfu.
„	„	30 „	„	Dr. V. Treffenschedl v Gleisdorfu.
„	„	30 „	„	Ferdo Hold v Müleku.
„	„	30 „	„	Janez Gmoser.
Privatno	„	25 „	„	Jan. Pairhuber v Takernu.
„	„	20 „	„	Anton Haas v Gleisdorfu.
Državno	„	20 „	„	Jan. Winkler v Gniebingu.
„	„	20 „	„	Jakob Nošt v Hofstetten.
„	„	20 „	„	Jože Gschmeidl v Gleisdorfu.
„	„	20 „	„	Janez Zankl v Semeringu.
„	„	20 „	„	Jože Wurzinger pri sv. Rupertu.
„	„	20 „	„	Jože Gschmeidl v Gleisdorfu.

3. Za junce.

Državne prem.	30 gld.	Gosp.	Franc Fleischhacker v Krennahi.
Deželno	„	30 „	„	Erhard Kicker v Fünfigu.
„	„	20 „	„	Jožef Thaler v Hartmannsdorfu.
Privatno	„	20 „	„	Anton grof Lamberg v Bistrici.

4. Za telice in junice.

Deželno prem.	20 gld.	Gosp.	Franz Kohl v Spaltenbahu.
Državno	„	10 „	„	Franc Peče v Ilcu.
„	„	10 „	grajščinsko	oskerbništvo v Herberstejnu.
„	„	10 „	Gosp.	Jožef Kollmaier v Gleisdorfu.
„	„	10 „	„	Jakob Nöst v Hofstetten.
„	„	10 „	grajščinsko	oskerbništvo v Herberstejnu.
„	„	10 „	Gosp.	Jan. Pairhuber v Takernu.
„	„	10 „	„	„ „
„	„	10 „	„	Janez König v Takernu.
Privatno	„	20 frankov.	Gosp.	Franc Karner.
„	„	10 gld.	Gosp.	J. Haidinger.
„	„	8 „	„	Karel Schiffkorn.
„	„	8 „	„	Jakob Steiner.
„	„	10 frankov.	Gosp.	Janez König.
„	„	6 gld.	Gosp.	Alojz Haas.
„	„	6 „	„	Jože Ackerl.

III. Za svinje.

Sreberno državno premijo gosp. Ferdo Hold.
„ družtveno „ „ Janez Wilfinger.
„ „ „ „ Janez Pairhuber.
Denarno premijo 1 cekin „ Jožef Meigl.
„ „ 1 „ „ Janez Pairhuber.
„ „ 1 „ „ Jožef Grubbauer.

IV. Za perutnino.

Denarno premijo 2 gld. gospa Pavla Pairhuberjeva
„ „ 1 „ gosp. Alojz Baumgartner jun. za golobe.

V. Za polknate panje.

Sreberno družtveno svetinjo gosp. R. Mayr v Gleisdorfu.
Bronasto „ „ „ Jože Zupan „
Denarno premijo 1 cekin „ Jože Dangl „

VI. Za kmetijske perdelke.

1. Za hmelj.

Sreberno državno svetinjo gosp. Anson grof Lamberg v Bistrici.
„ „ „ „ Jožef Neuner v velikem Steinbahu.
„ „ „ „ Jož. Hammerschmidt v Ilcu.
„ družtveno „ „ Jožef Ackerl v Reithu.
„ „ „ „ Boštjan Zailer v Ilcu.
„ „ „ „ Lorenz Wilfling.
Denarno prem. 24 gld. gosp. Jože Falk v Pišelski vasi.
„ „ 18 „ „ Janez Gortan v Burgavi.
„ „ 12 „ „ Franc Friedrih v Pišelski vasi.
„ „ 12 „ „ Julij Kaler v Burgavi.
„ „ 6 „ „ Jožef Krautwaschl.
„ „ 6 „ „ Alojz Pichler v Weic-u.
„ „ 6 „ „ A. Kerschbaumer v Ilcu.
„ „ 6 „ „ Anton Pöltl v Pölavi.
Grof Lambergovo premijo 2 cekina gosp. Janez Astner v Gleisdorfu.
Bronasto družtveno svetinjo gosp. Alojz Berghofer v Blumavi.
„ „ „ „ Alojz Niemann v Neudavi.
„ „ „ „ Fr. Reuter v Gleisdorfu.
„ „ „ „ Janez Wilfling v Hajnerski vasi.
„ „ „ „ L. Frei v Gleisdorfu.
„ „ „ „ Jože Reiter v Kalhu.

2. Za laneno steblovje.

Sreberno državno svetinjo gosp. Anton grof Lamberg v Bistrici.
„ „ „ „ Anton Bergmann v Reinbergu.
„ družtveno „ „ Jož. Hammerschmid v Ilcu.
„ „ „ „ Skender Heinrich v Kirchberzi.
Denarno premijo 1 cekin gosp. Jože Falk v Leithnu.
„ „ 1 „ „ Janez Gortan v Burgavi.
Denarno premijo 1 cekin gosp. Franz Friedrich v Pišelski vasi.
„ „ 4 gld. gosp. Jože Taus na Travniku.
„ „ 4 „ „ Janez Tregartner.
„ „ 4 „ „ Jožef Damm v Hajnerski vasi.
Lambergovo prem. 5 gld. gospa Eliza Schemmerljeva v Hajnerski vasi.
Bronasto družtveno svetinjo gosp. Janez Pairhuber.
„ „ „ „ Ferdo Hold.
„ „ „ gospa Cecilija Thalerjeva.
„ „ „ gosp. Jožef Grubbauer v Gleisdorfu.
„ „ „ „ Franc Loder v Höfu.

3. Za laneno seme.

Sreberno državno svetinjo gosp. grof Anton Lamberg.
„ „ „ „ Jožef Grubbauer.
„ družtveno „ „ Franc Friedrich.
„ „ „ „ Ferdo Hold.
Denarno premijo 1 zlat gosp. Rosenberger v Fehringu.
„ „ 1 „ „ Janez Gortan.
„ „ 4 gld. „ Janez Prass v Arnwiesnu.
„ „ 4 „ „ Janez Pregartner.
Bronasto družtveno svetinjo gosp. Janez Falk.
„ „ „ „ Škender Heinrich.

4. Za deteljno seme.

Sreberno državno svetinjo gosp. Jože Neuner.
„ „ „ „ Alojz Berghofer,
„ družtveno „ „ Jože Ackerl.
Denarno premijo 1 zlat gosp. Andrej Zach v Perlstajnu.
„ „ 1 „ „ Jože Hammerschmidt.
„ „ 1 „ „ Matevž Hütter v Gleisdorfu.
„ „ 4 gld. „ Karel Thaller jun.
„ „ 4 „ „ Ludovik Frei.
„ „ 4 „ „ Jožef Falk v Kroisbahu.
Bronasto drnžtveno svetinjo gosp. Boštjan Zeiler.
„ „ „ „ Karel Thaller sen.
„ „ „ „ Franc Friedrich.

5. Za sadje, grozdje, sadni mošt in vino.

Sreberno družtveno svetinje gosp. Janez Glöckner v Gleisdorfu.
„ „ „ „ Frane Bublay v Eggerski vasi.
Denarno premijo 2 zlata gosp. Janez Hierzer v Thannhausnu.
„ „ 6 gld. „ Jožef Ackerl.
„ „ 4 „ „ Miha Gradwohl v Breitenfeldu.
„ „ 4 „ „ Jakob Fuchs v Pelavi.
„ „ 4 „ „ S. Gspandl v Ederberzi.
„ „ 4 „ „ Franc Fürntratt v Encerski vasi.
„ „ 2 „ „ Juri Hirtenfelder v volčjem grabna.
„ „ 2 „ „ Rihard Mayer v Gleisdorfu.
„ „ 2 „ „ Janez Luef v Labuhu.
„ „ 2 „ „ Janez Gössl v Buhu.

Bronasto družtveno svetinjo gosp. Baron Berg v Münihhofnu.
" " " " Janez Kollmaier.
" " " " Janez Schachner.
" " " " Janez Herbst v Piškelski vasi.
" " " " Ant. Gross v Pelavi.

(Dalje prihodnjič.)

Postava in zastop.

Štajarski deželni zbor.

Letošnjo zasedanje štajarskega deželnega zbora se je dne 5. novembra po navadnem činu pričelo. Glede poslancev so se zgodile nektere premembe; namesto odstopivših poslancev Arnold Plankensteinerja in Jurja Knapp-a sta jih sedeža zavzela novoizvoljenca Dr. Franc Böess in Friderik Nagele; graško univerzo zaslopa letos rektor magnificus Dr. Škender Rollet.

Izleček
iz sejnega zapisnika štaj. deželnega odbora od 12. oktobra 1872.

Na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu izpraznjene štipendije so dobili: Miha Baumschlager v Trofajah, Franc Freissmuth iz Paldave, Jožef Haslinger iz Arveža, Franc Kröll iz šent Janža v Sagavski dolini, France Pfeiler iz Dornave poleg Radgone, Janez Schlager iz Schönberga blizo Knittelfelda, Jožef Stelcl iz sent Janža v Sagavski dolini, Friderik Stockler iz Cmureka, Franc Treiber iz Hajnerske vasi, Franc Ulli iz šent Janža.

Obravnave okrajnega zastopa Feldbahskega.

Pri seji dne 7. oktobra 1872, pri kteri je predsedoval načelnik gosp. Škender Heinrich, je bilo nazočih 28 udov.

Predlog okrajnega odbora, naj bi se v službo vzel izprašani živinozdravnik z letno plačo 300 gld., so sprejme enoglasno. Gospod župan Karel Schnetz izjavi v imenu občine Feldbahske, da hoče zivinozdravniku, ki se bode v službo vzel,. dati stanoválnine 40 gld. in 60 gld. za ogledovanje mesa, za kar se mu po nasvetu barona Hammer-Purgstalla izreče strani zastopa javna pohvala.

Račun za opravilno leto 1871 se odobri. Nektere cestne in denarnične zadeve se rešijo. Pri zadnji seji se je bilo sklenulo, ustanoviti dve štipendiji po 150 gld. na 3 lete za učiteljske pripravnike, ki so iz Feldbahskega okraja in ki se zavežejo, vsaj 6 let v tem okraji služiti. Z ozirom na to stavi Dr. Senekovič predlog, naj bi se zadnji pogoj le tedaj izpolnjeval, če so v okraji učiteljske službe izpraznjene; kar pa zadeva prosilce, naj bi se tudi iz drugih okrajev pripuščali, ako bi se jih iz domačega ne oglasilo dosta. Oba nasveta se sprejmeta.

Ker se je sklenulo, da se premije 100 gld., ki so se vsako leto razdelile v povzdigo govedinoreje, letos zarad prepoznega časa, zarad Gleisdorfske izložbe pri kteri so se itak premije delili, in zavoljo še zmirom vladajoče bolezni na parkljih in v gobcu, letos ne bodo delile ter porabile pri prihodnjeletni razstavi v Gleichenberzi, opomni gosp. Brückler, ka je prebivalstvo jako nezadovoljno, da se je ena in ista živina v različnih letih premijirala. Na to odgovori baron Hammer-Purgstall, da okrajno zastopstvo nima drugega upljiva v tej reči, kakor glede od njega darovanih premij, da pa razstave niso nikakor kteri si bodi preskerbovalni zavod z namenom, kolikor mogoče mnogim posestnikom dajati darila. Razstave imajo samo namen, živinorejo povzdigniti; potem takem se samo ob sebi razumi, da ova živina, ki je premije vredna, tudi pri različnih razstavah premijo dobi.

Po nasvetu Dr. Senekovičevim se še sklene, pri deželnemu zboru vložiti prošnjo, da se okrajna cesta od Feldbaha do Gnasa povzdigne v prvi red. Seja se potem sklene ob 12tih.

Razne stvari.

Visoka šola za zemljodelstvo se je 15. oktobra na Dunaji svečanno odprla. Gospod kmetijski minister vitez Chlumetzky in taletni rektor, profesor Dr. Martin Wilkens sta v daljem govoru povdarjala važnost in nalogo tega zavoda. Število letošnjih poslušalcev je še pičlo; tudi dvorane še niso popolnoma dokončane in izdelane.

Konjska kuga. Po brzojavnih poročilih iz Amerike baje v mestih New-Jork, Boston konjska kuga hudo razsaja. Samo v novem Jorku je zbolelo 30.000 konj, tako da ga skoro ne vidiš konja na cesti. To tudi tergovstvu in občevanji jako škoduje. Parobrodi, ki so se 26. oktobra odpeljali od tod, niso bili popolnoma nabasani, kjer je manjkalo vôz, na kojih bi se imelo blago do ladjostaje dovoziti. Tudi kmetijstvo terpi pod tò nezgodo. V zadnjih dnevih se je ta kuga tudi na Angležkem prikazala.

Občevanje na ogrski in hrovaški meji se omeji. Zarad proteče živinske kuge je c. k. namestnija z ozirom na to, da se pogosto čez mejo sem ter tje vozi, ker imajo mejači zdaj tà, zdaj unkraj meje svoja polja, zaukazala, da se sme z voli ali kravami le tedaj mejačiti, ako si dotični posestnik dobi pri okrajnem glavarstvu certifikat in če ima za svojo vprežno živino zdravilni pos, ki se ima vsaki teden ponoviti. Mejne straže imajo nalogo, vsaki voz brez ovega certifikata in posa nazaj obrniti.

Prepovedani živinski sejmi. Zarad bolezni na parkljih in gobcu so se vsi živinski sejmi spadajoči mesca novembra prepovedali v Pišecih, Brežicah, Sromlih, Podčetrtku, na Dobjem, v Vidmu in Vizelih. Ravno tako so se prepovepali vsi živinski sejmi v sodnijskem okraji Slovenjobistriškem i Mariborskem razun mesta Maribor.

Razglas.

Znižanje tarifa za Dunajsko razstavo mlekarskih perdelkov.

Za izložbine predmete namenjene za Dunajsko razstavo mlekarskih perdelkov so sledeče železnice dovolile ta le znižani tarif.

1. C. k. priv. južna železnica prevaža kot navadno blago izročene pošiljatve tje od 17. novembra

do 17. decembra, nazaj od 18 do 25. grudna za 1 kr. a. v. za colni cent in milo z vračunjenimi stroški manipulacije.

2. Cesarjevič Rudolfova železnica prejemlje enake posiljatve za 1 kr. od centa in mile z vračunjenimi stroški manupulacije.

3. Gradec-Köflahska železnica vozi ove predmete za $1\frac{1}{2}$ kr.

4. Cesarica Elizabetina zeleznica prevaža izložbine predmete po 1 kr. za colni cent in milo z vračunjenimi stroške za nabasanje in raztovorenje in zavarovanje. Razun tega dovoljujejo vse imenovane zeležnice izpostavljavcem, ki imajo od generalnega odbora podpisano legitimacijo, polovično vožno na Dunaj in nazaj v vozovih II. in III. reda. Ta znižana cena pa pri cesarjevič Rudolfovi železnici traja samo od 10. do 23. decembra 1872.

Naznanila.

Na štajerski kmetijski šoli v Grottenhofu (pošta Gradec) se prodaja **okoreninjeno traje, drevje in rastline.**

Na enorazredni ljudski šoli v šent Ilu, okraj Šoštajn je razpisana učiteljska služba z letno plačo 400 gld. in prostim stanovanjem.

Nemškega in slovenskega jezika zmožni prosilci naj svoja prosila pošljejo do 8. grudna krajn. šolsk. svetovalstvu pri sv. Egidu.

Dijak, ki je z odliko absolviral kmetijsko šolo v Grottenhofu ter prakticiral na vinorejski šoli v Klosterneuburgu, ponuja P. T. grajščakom svojo službo.

Natančneje se izve pri ravnateljstvu štajerske kmetijske šole v Grottenhofu, pošta Gradec.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 19. do 30. novembra 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

19. novembra: V Ivnici; v šent Jurju** na Pesnici, kant. Maribor; na gornji Polskavi**, kant. Slov. Bistrica; v Slovenjem Gradci.

21. „ V Arvežu**; pri sv. Barbari* v Halozah, kant. Ptuj; v šent Jurju** na Ščavnici, kant. gorna Radgona; v šent Jurju** blizo Tabora, kant. Vranski; v Podčetrtku; pri sv. Marjeti na Dravskem polji, kant. Maribor; na Svetini**, kant. Celje.

25. novembra: Pri sv. Duhu**, kant. Konjice; v Kaniži*, kant. Ptuj; na Marija Dobjem**, kant. Kozjanski; v Ptuju; v Ščavnici**.

30. „ Pri sv. Andraži* v slov. goricah, kant. Ptuj; v Celji** na gornji Sušici**, kant. Brežice; v Rogatcu; v Wernseeju**, kant. Ljutomer; v Vičajnu, kant. Maribor.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 4. do 9. novembra. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 34 do 36 for. — kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 75 do 106 for., neomikanega poljskega 18 for. — kr. do 21 for. — kr., in omikanega 24 for. — kr. do 35 for. — kr.; apatinske konoplje 22 for. — kr. do 24 for. — kr., neomikane poljske 16 for. 50 kr. do — for. — kr.; žaškega hmela 140 do — for., avžaškega 90 do — for.; vagán deteljnega semena 29 for. — kr. do 30 for. — kr.; metelke 42 for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 7 for. — kr. do — for. — kr.; stot: ogrščičnega olja 26 for. — kr. do 27 for. — kr.; lenénega olja 27 for. — kr. do 28 for. — kr.; avstrijskih češpelj 12 do 13 for., štajarskih 12 do — for., moravskih 11 do 12 for.; svinjske masti 39 for. — kr. do — for. — kr.; posušene slanine (špeha) 36 for. — kr. do — for. — kr.; masla 54 for. — kr. do — for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 24 for. — kr. do — for. — kr.; voska 108 for. do 110 for.

V Gradci od 4. do 11. novembra. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 94 kr.; libra (funt): teletine — kr., svinjine 34 kr. do 37 kr., neposušene slanine 38 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 58 kr., masla 56 kr., svinjske masti 44 kr.; stot: strdi 24 for. — kr. do — for. — kr., voska 110 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 135—140 for.; kmečki 80—130 for.; avžaški 90 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 4. do 9. novembra	6	56	3	99	—	—	2	27	3	60	—	—	3	25	—	—	1	50	1	13
Bruk		7	—	3	75	3	40	2	30	4	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	30	3	70	3	10	1	80	3	20	—	—	3	70	—	—	—	—	—	—
Ptuj		5	45	3	76	3	50	1	90	3	45	—	—	2	80	—	—	1	50	1	40
Celj		6	50	3	80	3	60	2	15	3	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	—	3	80	3	50	2	—	3	40	—	—	3	60	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 4. do 9. novembra	6	70	4	35	3	35	1	80	3	84
Pešta		6	75	3	76	2	70	1	55	—	—
Praga		6	20	4	28	3	75	2	5	—	—
Brno		6	70	4	37	3	75	1	80	4	—
Linec		7	16	4	20	3	27	1	80	—	—
Zagreb		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana		6	50	4	16	3	12	2	—	4	—
Raba		6	55	—	—	2	80	1	55	—	—
Mošonj		5	80	3	75	2	60	1	70	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 24. V Gradcu, 28. novembra 1872. Tečaj VI.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

Vinorejski zbor.

Gospod kmetijski minister namerava po končanem agraričnem zboru, ki bode po novejih poročilih še le mesca januarja, pozvati zbor strokovnjakov glede vinoreje in vinotržtva ter jim v posvetovanje predpoložiti sledeča prašanja:

1. Ko kterem poti in s kojimi sredstvi bi se obširneja strokovnjaška olika z vinorejo se pečajočega prebivalstva doseči dala?

So li državne štipendije in jih razdelitev primerne, pomnožiti število v ta namen ustanovljenih zavodov?

Ali imamo že ktere skušnjé o vspešnem delovanji potovalnih učiteljev za vinorejo in kletarstvo? Ali je želeti, da bi se ti povsod vvedli?

2. Kako je z osnovo i delovanji krajnih vinorejskih družeb; so li vredne državnih podpor?

Kteri upljiv zna vlada jemati na povzdigo produkcije in prodaje stim, da pospešuje zadružinstvo in osnuje redne sejme raznih perdelkov?

Je li pričakovati, da bi se vinoreja povzdignila, ko bi se za njo premijiranje vpeljalo? in v kterem obziru?

Kakšen upljiv ima od kmetijskega ministerstva poskušena razdelitev kletarskega orodja, in bi li se to nadaljevalo ali ne?

3. V marsikterih krajih imajo navado, da énakočasno in vkupno tergajo; je li to prav, ali bi se znabiti dala postaviti bolja in koristniša določila?

4. Kteri upljiv imajo obstoječe postave glede vinskega cola na domačem in inostranskem na našo produkcijo?

5. Ktere skušnje imamo gledé delovanja c. k. kemijsko-fiziologične poskusilne štacije v Klosterneuburgu z ozirom na interese vinske produkcije in kletarstva?

Nova metrična mera.

Nič ne pomaga, ti se je moraš učiti, ljubi bralec. Tvoji otroci se je že učijo; če enkrat na tihem pogledaš v jih prvo in drugo računíco, lahko bereš: Podolgovatna mera: seženj, čevelj, palec, prač (kakor ti je že babíca pravila), pa tudi: meter; 1 meter íma 10 decimetrov; 1 decimeter ima 10 centimetrov. Na dalje bereš tam: vedro, pint, polič, naselc in: hektoliter; 1 hektoliter ímà 100 litrov; 1 liter pa íma 10 decilitrov.

Ali bi te ne bilo sram, ko bi tvoji otročiči več vedli, kakor ti? Razun tega pa je tudi cesarska postava, ti se tedaj **moraš** učiti nove mere. Kajti če ne veš za postavo in je ne poznaš, se nihče ne briga za te; če proti njej grešiš, nímaš ízgovora. Deržava ti ne pošilja posebnega pismonošo na dom, da bi te vadil, kakor korporal novinca; ampak država pravi: „to je postava; kdor je ne vé in ne pozna, ne bode oprošćen.“ Tudi ne smeš verovati: „A vse to bode prešlo in se še bolj novejemu umaknilo“. Iz tega molí sama lenoba, ki se noče kaj novega učiti.

Tedaj cesarska postava od 23. julija 1871. določuje i ukazuje novo metrično mero. Kdor je hoče brati, najde jo v državnem zakoníku od leta 1872. 2. marca, štev. 29. Ali za kmečke ljudi je tam težko razumljiva. Pa vsaj je tudi meščani ne zastopijo bolje. Pred 1. januarjem 1876

še ni treba uporabiti nove mere; po 1. januarjem rečenega leta pa se ne sme nobena druga v rabo jemati, kakor nova; do tje se je vsak lahko nauči in navadi. Kdor pozneje še proti njej greši, se kaznuje; plača namreč 5 gld. do 100 gld. za uboge v občinsko denarnico, ravno tako kakor so morali pred 300 leti 1000 cekínov plateža plačevati, ki se niso hotli nove pratike učiti. Kdor ne plača, pa za 5 gold. na dan sedi. Vendar pa je dovoljeno, da se sme nova mera že s prvim prosincem prihodnjega leta 1873 počemši v rabo jemati; a siliti v to se nikdo ne more do 1. januarja 1876. Nova merila bodo po posebnem uradu preiskana i kolekirana. Ravno tako bodo dobili kolek tudi sodi za vino in pivo. To vse se v postavi natančneje bere.

Da se vse bolj razumi, moramo začeti pri vagi, ne pri podolgovatní meri.

Vaga: gram.

Potrebujemo merilo, od kterega se da lahko naprej računiti. Dozdaj so imeli cent, funt, lot in kvintlec. Po novi postavi pa je merodalno merilo: gram.

Kako pa si moram misliti gram? To ti kmalo pokažem in razodenem. Vzemi iz mošnje en krajcar. Ta je teži, kakor gram, tudi teži, kakor dva grama; on namreč vaga ali tehta 3 grame. Ker pa krajcarji si niso popolnoma enaki in debeli, znamo tudi reči, da je 3 do $3\frac{1}{2}$ grama težak. Namesto $3\frac{1}{2}$ znam pa tudi reči 3 cele in pet desetin (3·5). Polikrajcar, na kojem stoji zapisano $\frac{5}{10}$ (je ja toliko, kakor $\frac{1}{2}$; deset desetin ali $\frac{10}{10}$ bilo bi ena celota), vaga blizo poldrugi gram, na tanko $1\frac{7}{10}$ grama. Polikrajcar je tedaj že bliže enemu gramu. Vzemimo dakle $\frac{1}{4}$ krajcarja, kakor smo jih imeli leta 1851. Ta vaga ravno 1 gram in $\frac{4}{10}$. Četertinski krajcar je tedaj skoro = gram. To si vendar vsak lahko misli. Taki gram obstoji zopet iz več delov. Ako ga razdelimo na 10 dele. zove se vsaka teh deset desetin: 1 decigram od latinske besede decem, kar je = 10. Če pa delimo gram na 100 enake dele, zove se vsaki 1 centigram od latinske besede centum = 100. Delimo pa gram na 1000 delov, imenuje se vsaki 1 milligram od mille = 1000. Po tem takem ima tedaj gram 10 decigramov ali 100 centigramov ali 1000 milligramov.

Ako dva nova krajcarja na kup deneš, tehtata čez 6 gramov in ne celo 7 gramov; tri novi krajcarji pa tehtajo vkup blizo 10 gramov; novo íme za 10 gramov pa se pravi 1 dekagram od grške besede deka = 10. Eden dekagram ima tedaj 10 posameznih gramov. Šest na kupu ležočih krajcarjev tehta nekaj čez 19 gramov skoro 20 gramov ali 2 dekagrama. Znamo tedaj šteti 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 gramov, dekagram, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 gramov 2 dekagrama i. t. d. ali pa 1 . . . . 10, 11 . . . . 20 gramov; 1000 gramov vkup se imenuje 1 kilogram. Potem se štejo dalje: 1 kilogram, 2 kilograma, 3, 4, 10, 50 kilogramov i. t d. Tisuč kilogramov je en sod.

Zdaj gre se zato, da povemo, v kteri razmeri stoji nova mera k sedanji. Kajti od prvega prosínca 1873 je trgovcem že dovoljeno, posluževati se nove mere. To pa morajo v posebnem oznanilu naznaniti in v svoji štacuni na posebni tabli na ogled postaviti razmerje med staro in novo mero, da se nihče ne ogulufá. Vsak pa naj tudi skerbi, da ne zabrede v škodo. Po prvem januarja 1876. bode to vse drugače; kmetica bode si kupovala poldrugi kilogram sladkora in kave ne misleča več na stare funte i lote. Zdaj pa si moramo še pomniti staro in novo. Spodej vidimo na tanko, koliko ima stari cent novih kilogramov i. t. d.

Stara mera.	Nova mera.
1 cent po 100 funtih je toliko kakor	56 kilogramov (prav za prav 56 celih in $\frac{6}{1000}$ kilograma = 56·006).
1 funt po 32 lotov je toliko kakor	$\frac{1}{2}$ kilograma in 60 gramov ali 560 gramov.
1 lot ali 4 kvintlice je toliko kakor	$17\frac{1}{2}$ gramov ali 1 dekagram in $17\frac{1}{2}$ gramov.
1 kvintlec je toliko kakor	$4\frac{3}{8}$ gramov.

Ker 56 kilogramov, kakor smo zgorej vidili, naredi 1 cent ali 100 funtov, tako je 1 kilogram za nekaj več kakor $1\frac{3}{4}$ funt (na tanko $1\frac{786}{1000}$) ali nekaj več kakor 1 funt in 25 lotov; dekagram pa je nekaj več kakor $\frac{1}{2}$ lota, ali na tanko $\frac{571}{1000}$ lota.

Za zdaj je treba si na tanko pomniti, kaj je gram in kilogram; $4\frac{3}{8}$ gramov naredi en kvintlec, $17\frac{1}{2}$ pa 1 lot. Polovica enega kilograma je za nekaj manje kakor 1 funt; 56 kilogramov stori 1 cent. Vse drugo pa vidiš na tabli.

Kakšna težila (gvihte) pa bo trgovec imel, kakšna pa ti? On bo jih imel po 1 gram, po 2 in 5 gramov, po 1 dekagramu, po 2, 5, 10 dekagramov (14 dekagramov je 8 lotov), po 20 in 50 dekagramov; 50 dekagramov je pol kilograma = $28\frac{1}{2}$ lotov. Razen teh bo še ímel težila po 1 kilogramu (1000 gramov), po 2, 5, 10 in 20 kilogramov. Pa znabiti bode kdo porekel: „Kaj zdaj bodemo se morali še francoski i grški učiti;

gram in kilogram, meter in hektoliter: Kdo bo si vse to zapomnil?"

O, ni tako hudo, kakor si misliš. Koliko drugih ptujih besedi je v našem jeziku in vendar ne delajo ti nobene preglavice!

(Konec prh.)

Opazila o lanoreji.

(Nabral na enem potovanji po Koroškem učitelj Andrej Rauch.)

III. Kakor ravnajo z lanom od izruvanja do godenja.

Navadno je, da se lan, ko se izruje, poveže v 2 do 3" debele snopiče, ktere mali posestniki ob stenah gumna obvesijo, da se posuši. Veči posestniki pa ove snopiče na kope spravljajo, tako da se na eni strani kope vidijo glavice, na drugi pa korenike lanene. To ravnanje veliko časa potrati i škoduje semenu in steblovju.

K temu še pristopi, da v suhem vremenu glavice razpokajo in se pozgubi nar bolje seme. Kjer se ptuje ali kupljene seme ne seje, ampak doma perdelano, rabí se tedaj v glavicah ostalo nepopolno seme, kar se ve da ne daja dobrega in lepega lanu.

Ako pa je vreme neugodno i če je lan na kopah, se ovi del, ki proti zunaj moli, na pol godi; vendar pa mora z ovimi deli vred, ki so na sredi kope bili in do kterih tedaj rosa in dež priti ni mogel enakemu godenju se podvreči, kar pa jegovo moč krati in mu daja različno barvo. Če je vreme mokrotno, splesnijo snopi na sredi, kjer so vezani, ja celo gnjiti jamejo, kakor sem to vidil v zgornji Dravski dolini. Vlakno postane krhko, se rado trga, tako dobiva se prav malo prediva.

Veliko manj dela pa je, ako se lan po belgijskem načinu ravna; gospod Edvard Hulders je pri nekterih posestnikih, ki so se za ta način odločili, to metodo izpeljal; jaz sem mu pri tem delu pomagal.

To se zgodi tako le: Ko se lan izrova, razgrinja se pest za pestjo na tlèh, potem se še isti dan zopet vzdigne ter v tako zvane kapelice ali kopice razpostavi. Dvema nasproti stoječima osebama se namreč steblovje podaja; te ga postavljate v kopice tako, da so korenike 1 do $1^1/_2$ čevlja narazen, kakor je pač steblovje dolgo, glavice pa se dotikajo. Paziti gre tukaj, da se stebla ne upognejo.

To dela potem streho, skozi ktero deževnica ne more.

Verste se postavijo 12′ do 16″ dolge; na obeh koncih se potem gornji deli povežejo, da se vrsta ne more podrêti.

Da solnce obe strani obsevati zamore in se tedaj enakočasno posušite, se vrsti postavijo od severa proti jugu.

V teh kopicah ostane lan tako dolgo, da je steblovje suho in seme dozorelo, kar se zgodi v 5—6 dnevih. Potem se lan s slamo v 1 do $1^1/_2$ debele snope poveže in domu pripelje.

Pri tej ravnavi steblovje pri mokrotnem vremenu ne more niti plesniti, niti gnjiti, ker mokrota ne more skozi, drò pa zrak. Steblovje se zamore hitro sušiti; ker so glavice na kviško, se tudi seme ne pozgubi, ako se lan zvečera, ko se glavice zaprò, domu pripelje in na gumnu razpostavi.

Osmukanje godi se pred gôdenjem in sicer ali s cepcem ali na grebenih; v zadnjem primerljeji se potem glavice mlatijo.

S cepci gre delo sicer hitro od rok, à mnogo steblovja se pri tem polomi, zategavoljo je osmukanje na grebenih bolj priporočljivo. Kjer se lan v vodi godi, se po riflanji s slamo blizo spodnjih koncev poveže; pri tem gre paziti, da steblovje na spodnjem kraju v enem snopu ni eno predolgo, drugo prekratko, in da se premočno ne zveže; inače bi voda ne mogla skozi i godenje ne bi bilo enakomerno. Snopi naj ne bodo preveliki in ne veči, kar 6—8″ v presežku; kajti če se vode napijò, postanejo težki in ne moreš jih lahko vzdigovati.

IV. Godenje.

Pri godenju moramo gledati na vodo in jeno temperaturo ali toploto.

Na Koroškem smo vidili lan goditi večidel v stoječi vodi, v koji ni rib. V tekoči potočnici godijo lan samo v Wolfsberški okolici, kjer imajo poleg Labodnice počasno tekoči in iz je svojo vodo dobivajoči potok.

Voda, ki iz Labodnice pod zemljo v potok prihaja, ima stalno toploto 14°. V tem potoku so tudi že lani, kakor letos z prav dobrím vspehom lan godili.

Če je počasno tekoča mehka voda, koje toplota je níža od 14 stopinj, per naredi, je vedno bolja, kakor stoječa. Tisti lép namreč, s kterim je vlakno na steblovje pritrjeno, se v vodi raztopi i tekoča voda ga odnese in odplavi in lan dobi bolj belo barvo, med tem ko lep v stoječi tudi ostane. — Posebnih jam za godenje je na Koroškem malo. Dve sem najdel v Dravski, dve

pa v labodski dolini. Izmed teh je ena in sicer gospod **Laberjeva** v Grajfenbergu posebno izvrstno izdelana.

Je namreč 21′ dolga, 7′ široka in $3^1/_2$′ globoka; tla in stene so z opekami ali cegli sezidane in s cementom pomazane.

Voda se v njo napeljuje iz potočeka; škoda, da je precej trda in ni topleja od 10 stopinj; zarad tega mora se precej pred godenjem v jamo napeljati, da na soncu stoji, se ogreje iu mehkeja postane. Lan se po tem takem tukaj godi v stoječi vodi.

Pichlerjeva lanugodnica blizo Saksenburga je napravljena s tim, da je na dotičnem kraji zemlja izkopana in izmetana, brez da bi drugače kaj umetnega zraven bilo, Voda pritaka va-njo iz Drave in sicer sama od sebe, tako v jami i Dravi vedno enako visoko stoji.

Vodna temperatura pa se jako preminja; ko so 3. augusta lan polagali, imela je 17°, 8. augusta 16° in 10. augusta samo 13°.

Ta temperaturna preminjava godenje hudo moti, kar je predivu prav škodljivo. Godenje je bilo tukaj končano 12. augusta, je tedaj trajalo devet dni.

Lastnika zadnjima dvema jamama sta gospoda **Moser** in **Gansberger** pri sv. Marjeti blizo Wolfsberga. Obe jami imate stene i tla iz lesa.

Prva jama pa ne drži vode; zarad tega se voda iz bližnjega potoka potreboma va-njo napeljuje. Ker pa je ta voda terda in merzla (10°), je trajalo godenje 21 dni.

V te jame se lan navpično polaga, in sicer tako, da pridejo spodnji deblini konci na dno, ker se ti debeleji in bolj dozoreli kraji pred ugodijo, kakor fineje in manj zrele špice. Ker pa je voda zgorej topleja in se godenje pri viši toploti prej dovrši, se zgodi, da so špice i konci enakočasno godni.

Ko se je lan tako položil, položijo se nad-nj deske i nad te pečovje, tako da voda 2—3″ nad lanom stoji.

Ko se je steblovje vode napilo, kar se zna zgoditi v 2—3 dnevih, se steblovje niže nagne, tako da se mora nekatero kamenje odvzeti, ker bi inače lan čisto do tal prišel, kar ne sme biti.

Kar pa se tiče časa, v kojem je lan goden, je zavisen kakor smo že povedali, od toplote i kakšnosti vode, pa tudi lanu samega.

Lan, ki je bil popolnoma zrel, ko so ga izrovali, je prej goden, kakor če je bil še zelen pri rovanji.

Na tanko se pa pri nobenem lanu in nobeni temperaturi ne dá povedati, kedaj se bodo like od bilike odluščile; za tegavoljo se od tretjega dne vsak dan marljivo gledat hodi.

Večkrat se vzame na več krajih kako steblo iz jame; ako se vlakno, če se steblo zlomi, lahko od njega olupi, je lan goden in mora se nemudoma iz jame vzeti.

Pri sv. Andraži v labodski dolini je 9 strank na eni dan vlagalo konoplje in lán v vodo, koje temperatura je 15°. Konoplje so bile v 7, lan pa 8—10tih dneh goden. Kakor hitro je tedaj lán goden, mora se iz vode vzeti; bolje dan prej kakor poznej, ker drugače manj sterpljiv postane.

Iz jame vzetí lan se poleg jame navpik postavi, da voda odleti. Nar pripravniši prostor za ta lán so kmalo poprej pokošeni travniki, na kojih se potem razgrinja.

To se zgodi zarad tega, da lan na soncu, dežu in zraku lepo jasno in čisto barvo dobí. To se zove **belenje**.

Če je lan v vodi se dobro ugodil, po travniku razgernjen se posušil i ako ga je potem mil dež porosil, se, če je zopet popolnoma suh, vzdigne, se slamo v $1^1/_2$ do 2′ debele snope poveže in na zračnem kraji, ki je pred dežem obvarovan, do teritve hrani.

Prednosti, ktere íma godenje v vodi pred ovim na rosi, obstoje v tem, da se rastlinski lim ali lép, ki veže vlakno z steblom in zunanjo kožico, enakomerno in popolnoma na vseh delih enega stebla razveže, tako da je potem predivo bolj močno in bolj belo in vredniše. Na dalje je omeniti, da se dobro godni in po razgernitvi dobro posušeni lan lože trêti dá, kakor s mnogi dervi v fernjačah posušeni. Sušenje v fernjačah, kakoršne imajo na Koroškem in Štajarskem, jemlje predivu belobo in ga pogosto celo požgé.

Pri godenji v rosi se spodnji neposredno na zemlji ležeči del bólj mokrote navzame in navleče, kakor zgornji, je tedaj prej goden, kakor ta.

Pri lepem vremenu mora lan čestokrat po 6—9 tednov na travniku ležati; ličje se jame goditi. Temne maroge se pokažejo na steblu, preja bode perhka.

Pri tem načinu dobiva se samo kratko predivo, ki se rado trga in mnogo pa slabega pezdirja.

Vsakdo se je lahko prepričal o hasljivosti vodenega godenja, kdor ga je enkrat poskusil in vendar se to tako počasno širi.

Že tri leta skerbi koroško kmetijsko družtvo za vpeljavo te metode.

Ako so posamezni kmetje voljni, napraviti poskus, se vse delo strani družtva brezplačno vodi in nadzoruje; in vendar se jih posebno na gornjem Koroškem v primeri z jako obširno lanorejo prav malo najde, ki bi bili pripravni, enkrat novi pot nastopiti.

Iz tega se vidi, kako težko da se stare navade in šege odpravijo.

Regionalne razstave na gornjem Štajarskem.

I. Krieglahu.

Za okrajino prijazne muriške doline in jenih postranskih in sosednih dolinic — kakor daleč je pač jazbečkasto siva živina doma —, je bila letošnja regionalna razstava dne 2. in 3. oktobra v Krieglah. Ne le glede razstaviteljev ampak tudi obiskovalcev je bila deležnost prav živahna; na novič se je pokazalo, da si imamo od teh regionalnih razstav obetati dobre nasledke.

Glavitni del, kakor sploh na gornjem Štajarskem, bila je tudi pri tej razstavi živina, koje se je postavilo 218 glav. Poročila nam dohajoča so skoro vsa hvalilna ter pravijo, da je bil celotni vtis prav ugodni. Grajati pa moramo. da je posebno pri stareji živini križ preozek, kar smo tudi pri prejšnih razstavah v tej okolici opazovali. Mlajša živina je sicer lepšega života; vendar moramo opominjati živinorejce muricodolenske, naj ne gledajo samo na tako zvana plemenska znamnja, kakor na barvo kože in dlake, na črne roge in parklje, ampak tudi na krepčanje in poboljšanje života. Premije so dobili:

I. Za bike.

Državne premije.

60 gold. srebra.

Gosp. Juri Handl v Špitalu na Semeringu.

50 gold. srebra.

Gosp. Florjan Kober v Stancu.
„ Matija Trümel v Dolgolicih.
„ Anton Riegler v Špitalu na Semeringu.

40 gold. srebra.

Gosp. Alojz Waldherr v Mürzzuschlag-u.
„ Jože Strohmeyer v Kapfenberzi.
„ Tomaž Bayer v Kindberzi.
„ Janez Hochschweiger v Bresnici.

30 gold. srebra.

Gosp. Miklavž Zettelbauer pri vseh Svetih.
„ Anton Wegerer v šent Lovrencu.
„ Juri Jäger v Kriglah.
„ Miha Ochsenhofer v Kriglah.
„ Matija Thonnhofer v Mallestnu.

Sreberne državne svetinje.

Gosp. Jože Valentin v Dolgolicih.
„ Anton Hofbauer „

10 gold. srebra (privatna premija vitez Wachtlerjeva.)

Gosp. Matija Scheikl v Vajcu.

Bronaste družtvene svetinje.

Gosp. Filip Täubel v Kriglah.
„ Ulrih Prach v Šmarji.
„ Matija Sonnbichler v Breznici.

Častilno pripoznavo.

Gosp. Anton Siegl v Dolgolicih.

II. Za krave.

Državne premije.

50 gold. srebra.

Gosp. Franc Kramer pri vseh Svetih.

40 gold. srebra.

Gosp. Anton Bernauer v Brucku.
„ Alojz Posch v Šmarji.
„ Jože Strohmeier v Kapfenberzi.

30 gold. srebra.

Gosp. Ignac Würzl v Kriglah.
„ Juri Hirschvogel v Kriglah.
„ Karel Steingruber „
„ David Katrein v Kriglah.

20 gold. srebra.

Gospa Liza Hasensteinerjeva v Mürzzuschlag-u.
Gosp. Janez Seltinger v Švebingu.
„ Jožef Krampl v Breznici.
„ Juri Handl v Špitalu na Semeringu.
„ Jaka Schmölzer v Kindberzi.
„ Karel Stubenreich v Kriglah.

Častilne pripoznave.

Gosp. Vincenc Rothwangl v Brežnici.
„ Anton Wurcenberger v Mallestnu.

III. Za junce.

Državne premije.

30 gold. srebra.

Gosp. Janez Leger v Dolgolicih.

20 gold. srebra.

Gosp. Juri Handl v Špitalu na Semeringu.

10 gold. srebra.

Gosp. Miha Rothwangl v Breznici.
„ Jože Rothwangl v Dolgolicih.

IV. Za telice.

Državne premije.

40 gold. srebra.

Gosp. Franc Studeny v Kriglah.

30 gold. srebra.

Gosp. Vincenc Brandl v Mitterdorfu.
„ Karel Stubenreich v Krieglah.

20 gold. srebra.

Gosp. Jožef Kohlbacher v Krieglah.
„ Juri Hirschvogel v Kriglah.
„ Matija Sonnbihler v Brezniei.

19 gold. srebra.

Gosp. Janez Brade v Kriglah.
„ Jožef Hirschler v Kriglah.
„ Pavel Haider v Vajču.
„ Filip Täubel v Mallestnu.

Družtveno premijo 5 gold. srebra.

Gosp. Karel Strubecker v Bistriškem gradu.

V. Za junice.

Deželno premijo 20 gold. srobra.

Gosp. Janez Achnerbauer v Dolgolicih.

Premijo barona Sessler-Hercinger-ja: **3 zlate.**
Gosp. Franc Studeny v Kriglah.

Premije vitez Wachtlerjeve:

15 gold. srebra.

Gosp. Alojz Posch v Šmarji.
„ Janez Friesenbihler v Mitterdorfu.

10 gold. srebra.

Gosp. Šimej Sulzbaher v Vajču.

Sreberno družtveno svetinjo.

Gosp. Jaka Cangl v Dolgolicih.

Razen tega se je gospodu Gustavu Brežini v Kriglah pripoznala pripoznalna diploma za nar večo število izpostavljene govede.

Ovac in svinj je bilo malo na izpostavljišči. Izmed svinj bile se po gosp. Jožefu Panhoferju izpostavljene angležkega pokolenja prav znamenite; glede ovac smo vidili original Southdownskega ovna, angležko-štajersko polukrvno jagnje, jagnje uralskega plemena in jagnje od uralskega ovna in štajerske ovce. Prekrižanje s Southdownskim ovnom kaže prav ugodne nasledke: ovce so lepšega života, težeje in imajo bolj fino i obilnišo volno.

Razstavljene so bile tudi nektere koze, med njimi ena s 4 rogovi.

Premije so dobili:

VI. Za ovce.

Sreberno družtveno svetinjo.

Gosp. Jože Panhofer v Dolgolicih.

Denarne premije.

10 gold. srebra.

Gosp. Šimej Schwarzenegger v Mitterdorfu.

5 gold. srebra.

Gosp. Grassmeier v Breznici.
Gospa Jožefa Maier v Švebingu.

VII. Za svinje.

Denarne premije.

10 gold. srebra.

Gosp. Jože Panhofer v Dolgolicih.
„ Ignac Würcl v Kriglah.

Poljskih perdelkov je bilo dosta izpostavljenih. Poznalo se je jim, ka se izpostavitelji resno prizadevajo, od zemlje dobiti nar lepše perdelke glede mnogosti i kakšnosti. Posebno pozornost zaslužijo razna sirska plemena iz sirarnic gosp. Hermana Fritz-a v Kapfenberzi, ki je sirarenje v muricodolenski dolini vpeljal, ter od Fichtnerjeve fabrike v Atzgerski vasi poleg Dunaja izpostavljena gnojilstvena sredstva.

Premije so dobili:

Sreberne družtvene svetinje.

Gosp. Jaka Schauer v Kriglah za posebno lepo zimsko erž.
„ Friderik Kreuter v Kriglah za sladkorno peso.
„ Ignac Würzl v Kriglah za lepo zelje.
„ Anton Bernauer v Brucku za erž, ki je prirastla na planini 3000′ visoki.

Bronasto družtveno svetinjo.

Gospodi J. Fichtner in sini v Atzgerski vasi za gnojilstvena sredstva.

Denarne premije.

1 zlat (darilo gospoda družtvenega prezidenta Dr. pl. Kaiserfeld-a).

Gosp. Friderik Krauter v Kriglah za lep oves.

15 gold. srebra.

Gosp. Jakob Schauer v Kriglah za zbirčno izložbo poljskih perdelkov.

10 gold. srebra.

Gosp. Gustav Brežina v Kriglah za zbirčno izložbo poljskih perdelkov.

5 gold. srebra.

Gosp. Karel Strubecker v Bistrici za zbirčno izložbo poljskih perdelkov in za lepo jaro erž.
„ Simmerbauer v Breznici za puter.
„ Herman Fritz v Kapfenberzi za sir.
Gospa Marita Hochreiterjeva v Švebingu za predivo.
Gosp, Pinkel v Dolgolicih za krompir.

Izmed mašin in orodja povdarjamo od gospoda Lanz-a v Mannhejmu izpostavljene ročne mlatilnice in kermoreznice. Tudi mlekarsko orodje od Haardt in Comp. na Dunaji je bilo znamenito. Prav lepe opeke (cegle) raznih sort je izpostavil gosp. Vincenc Rothwangl v Breznici.

Premije so dobili:

Sreberno družtveno svetinjo.

Gosp. Henrik Lanz v Mannhajmu za izvrstno slamoreznico.
„ Ignac Kratzer v Kriglah za izvrstno izdelano podkev.

Gosp. Ignac Zwing v Dolgolicih za pluge.
„ Vincenz Rothwangl v Breznici za opeke.

Bronasto družtveno svetinjo.

Gosp. Haardt in Comp. na Dunaji za mlekarsko in kuhinjsko orodje.

Omenjamo še, da jih je mnogo svojo živino na izpostavljišči prodalo in sicer za dragi denar. Zadovoljno so se izpostavitelji vračali domu.

(Dalje prihodnjič.)

Kmetijsko slovstvo.

Volčič na parkljih in v gobcu, kako nastane in kako se zdravuje. Ročna knjížica za živinorejce, zdravnike i uradnike. Spisal Dr. Henrik Klingan, javni učitelj živinozdravilstva i. c. k. deželni živinozdavnik za Stajersko. Natisnilo in založilo delniško družtvo „Leykam-Josefsthal“ v Gradci. 1873. 34 str. 30 kr.

Čeravno prištevamo volčič k nar nevarnišim kužnim boleznim, ki se naših domačih živali prime, ker ji le malokedaj na življenje gre, je vendar zbog pogostosti i druge nje se držeče škode v kmetijskem obziru prav huda nadlega. Štajarski kmeti vedo o njem pripovedovati; zakaj v zadnjih letih jih je ta nadloga večkrat zadéla. Posebno letos je ta kuga ne le v planinskih krajih, ampak tudi na srednjem in dolenjem Štajarskem razsajala. Zgorej imenovana knjižica našega časti tega sodelavca bo našim bralcem gotovo prav ljuba, kajti ona ima namen, pokazati, kaj je prav za prav volčič, kako nastane, kako se odvrača in zdravuje. Priporočamo tedaj ovo knjigo želè, naj bí ne bilo živinorejca, v kojega rokah bi se ne znajšla.

Narodno-gospodarski govori pred učiteljskem družtvom v Bruku leta 1871/72. 55 strani, 50 kr. To knjižico živo priporočamo vsem; ni ga, ki bi se iz nje ne podučil v mnogovrstnem obziru, posebno kar se tiče dela in denarja.

Kmetijske knjige za prosto ljudstvo s podobami izdala Faesy in Frick na Dunaji, knjigoteržca za kmetijstvo i gozdarstvo.

1. Lanoreja in pripravljanje prediva. Spisal A. Kodolanyi, ravnatelj kralj. ogerskega kmetijskega zavoda v Monostoru na Sedmograškem. S 9 lesorezi. Tretji popravljeni natis. 1872. 61 strani. 50 kr.

2. Varite i branite ptice! Opomnilo vsem kmetovalcem i gozdarjem, lovcem i prijateljem ptic. Spisal vitez Tschusi-Schmidhofen, s 7 lezorezi, 36 str. 36 kr.

Že lansko leto smo Kodolanyi-jevo knjigo priporočali pozornosti naših častitih bralcev. V enem letu je potreben postal 3. natis, kar nam pričuje, da je knjiga izvrstno pisana, pa tudi, da naši kmetovalci se jamejo bolj brigati za lanorejo.

V drugi knjižici pa pisatelj zgovorljivimi besedami opominja, naj bi se ptice ne preganjale in lovile; vsaj so vendar nar mogočniši zavezniki kmetu in gozdarju proti neštevilni armadi raznovrstnega merčesa. Posredna in neposredna sredstva v preganjanje ptic opisuje pisatelj v prvem odstavku; potem našteva on ptice škodljivke, in ptice hasljivke, ki bi se tedaj nikakor ne smele loviti. Naj bi se tedaj postava zastran ptic strogo izvrševala, naj bi se ljudstvo na lecí i v šoli podučevalo, kako napačno, škodjivo in neumno da je, preganjati i loviti ptice pevke.

Delovanje

štajerskega kmetijskega družtva.

Poddružniška poročila.

Poddružnica Radgonska. Vsled pri seji dne 7. marca storjenega sklepa bila je ta poddružniška seja v Polancih in se je k nji dne 6. junija zbralo 30 udov, ki so tamšno Kodoličevo posestvo z veliko intereso ogledovali in gospodarenje hvalili. Nar prej so se hlevi ogledovali; v živinskem hlevu je posebno dopadala prekrižana živina holandskih bikov in švicarskih ter domačih krav; v svinskem hlevu bile so polokervne Berkshirske svinje in prekrižane domače s Snffolkskim plemenom. To posestvo íma več primernih mašin in orodja, n. pr. semenočistilnica, mlatilnica in kermoreznica, Vidatovi plugi i valarji. V sirarnici dela se sir po švicarskem načinu in prodaja se po 33 gld. cent. Obhodile so se tudi njive in travniki; lepo žito se je občudovalo. Po končanem izletu se sklene, da bo prihodnja seja v Radgonskih goricah; na novo se sprejmejo gospodje Franc Jurgovič, Friderik Kraft, trgovec v Šent Jurju na Ščavnici, Anton Munda učitelj v šent Jurju, Jožef Štiftàr, zupnik v gornjem Lembahu in Anton Simonič, nadučitelj v šent Jurju.

Razne stvari.

Koliko se na Nemškem porabi živinske šoli. Leta 1870. se je v okrogu nemškega colstva prodalo 1,590.622 centov živinske soli. Kedaj se bo pa avstrijskim kmetovalcem izpolnila želja? Kedaj bode se pred nekimi leti ustavljena prodaja živinske soli zopet začela?

Strani c. k. kmetijskega ministerstva se naznanja, ka bodo se v. c. k. Piberskí žrebčariji sledeči celaki leta 1873 spuščali na kobile privatnih lastnikov:

Jupíter, Original Anglo-Nermanec	za 20	gld. a. v.
Forcinal, Anglo-Normance . . .	„ 20	„ „ „
Kapirat, „ „ . . .	„ 20	„ „ „
Igrez, Norfolk-Traber	„ 20	„ „ „

Oglasila za pripuščanje naj se do početka gonitve pošiljajo ravnateljstvu ove žrebcarije.

Kobile se zastonj postavljajo v hleve; kerma se računi po presežni teržni ceni.

Razen skakalnine mora se se plačati 5 gld. za žrebčarske strežaje. Lastniki morajo za strežbo svojim kobilam po lastnih poslih skerbeti.

Naznanilo.

V moji drevesnici je še letos, če vreme pripusti, in v spomladi črez 3000 žlahnih sadnih dreves za oddati pripravljenih, namreč jabelke, gruške, slive, črešnje, višnje, marelice, murbe, orehi, kostanjl, lešniki, kutine, tudi malince, ribes, bodeče grozdje, jagode in druge vertnarske robe.

Cena je: drevesa 40 do 50 kr., žlahne cepíke 2 kr.

(učitelji dobé cepike, divjake zastonj), krompirja dobrih 25 sort, fuut 15 kr., trte, rožje in druge vrtnarske robe po vrednosti, vendar posebno priporočim še zbirke ali sortimente sadja, 25 sort po 25 gold., 100 sort po 50 gold. z zevitkom vred.

Na gotovi denar se najpred postreže, nepoznanim po poštnem povzetji. Naročila prejme tudi gosp. M. Berdajs v Mariboru in podpisani.

Dominik Čolnik,
na Drvanji, pošta sv. Lenart v Slov. gor.

Na enorazredni šoli pri sv. Egidu v šolskem okraji Šoštanjskem je izpraznjena učiteljska služba z letno plačo 400 gld. i prostím stanovanjem.

Nemškega in slovenskega jezika zmožni prosila naj svoja pravilno obložena prosila postavnem pôtem položijo do 8. decembra t. l. pri krajn. šolskem svetu.

Na štirirazredni šoli v Ausseeju je izpraznjena učiteljska služba z letno plačo 700 gold. Prošnje do 15. decembra.

Na trirazredni šoli v Šmarji poleg Jelš je izpraznjena učitelska služba z plačo 500 gold.

Nemškega in slov. jezika zmožni učitelji naj svoje prosnje položijo do konca novembra pri krajn. š. svetu.

Na trirazredni šoli v Ormužu je izpraznjena učiteljska služba z plačo 500 gold. brez stanovanja, eventuelno podučitelska z letnim dohodkom 300 gold. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje na c. k. deželni šolski svet stilizirane prošnje pošljejo krajn. š. svetovalstvu v Ormužu do 10. grudna.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 3. do 16. decembra 1872.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

3. decembra: V Konjicah**; na Planini**.
4. „ Na Gomilskem, kant. Vranski; v Šmarji*; na zelenem travniku, kant. Ivnica.
6. „ V starem trgu*; na Dobrni**, kant. Celje: v Lučanih**, kant. Arvež; v Cmureku**; pri sv. Miklavžu**, kant. Kozje; v Vuzenici**, kant. Marbeg.
9. „ Pri sv. Egidu** v slov. goricah; na Dobovi, kant. Brežice; v Bučah*, kant. Kozje; pri sv. Lorencu** v Prošina, kant. Celje; na Vrenski gorci**, kant. Kozje.
13. decembra: V Gajrah**, kant. laški trg; pri sv. Duhu**, kant. gornja Radgona; v šent Petru na kraljevi gori, kant. Kozje; v Žalcu**; v Studencih**, kant. Slov. Bistrica.
16. „ Pri sv. Križu** poleg Slatine; v Radoljici*, kant. Rogatcc.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 18. do 23. novembra. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 34 do 36 for. — kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 75 do 100 for., neomikanega poljskega 18 for. 50 kr. do 21 for. — kr., in omikanega 24 for. 50 kr. do 34 for. — kr.; apatinske konoplje 22 for. — kr. do 24 for. — kr., neomikane poljske 26 for. — kr. do 27 for. — kr.; šaškega hmela 160 do — for., avžaškega 100 do — for.; vagán deteljnega semena 29 for. — kr. do 30 for. — kr.; metelke 40 for. do 42 for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 12 kr. do — for. — kr.; stot: ogrščičnega olja 26 for. 50 kr. do — for. — kr.; lenénega olja 27 for. — kr. do 28 for. — kr.; avstrijskih češpelj 12 do — for., štajarskih 13 do — for., moravskih 12 do — for.; svinjske masti 36 for. — kr. do 37 for. — kr.; posušene slaninc (špeha) 35 for. — kr. do 36 for. — kr.; masla 56 for. — kr. do — for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 24 for. — kr do — for. — kr.; voska 100 for. do — for.

V Gradci od 16. do 23. novembra. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 50 kr.; libra (funt): teletine 32 kr., svinjine 29 kr. do — kr., neposušene slanine 40 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla, (putra) 60 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42 kr.; stot: strdi 24 for. — kr. do — for. — kr., voska 110 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 150—160 for.; kmečki 135—140 for.; avžaški 100—110 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turščice (koruze) fr.	turščice (koruze) kr	prosa fr.	prosa kr	ajde fr.	ajde kr	fižola fr.	fižola kr	sena fr.	sena kr	slame fr.	slame kr
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
Gradec	Od 20. do 25. novembra	6	78	4	—	3	46	2	25	3	35	—	—	3	78	—	—	1	55	1	40
Bruk		6	95	3	75	3	40	2	30	4	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	20	3	80	3	50	1	95	3	60	—	—	3	20	4	60	—	—	—	—
Ptuj		5	40	3	70	3	50	2	—	3	45	—	—	2	70	—	—	1	80	1	40
Celje		6	50	3	80	3	60	2	20	3	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	—	3	8	3	50	2	—	3	40	—	—	3	60	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice fr.	pšenice kr	rži fr.	rži kr	ječmena fr.	ječmena kr	ovsa fr.	ovsa kr	turščice fr.	turščice kr
		dolnjo-avstrijski vagán									
Dunaj	Od 18. do 23. novembra	—	—	4	67	3	25	1	60	—	—
Pešta		6	80	3	70	2	70	1	60	3	20
Praga		6	57	4	56	3	70	1	94	—	—
Brno		6	42	4	37	3	52	1	42	4	—
Linec		7	16	4	15	3	30	1	76	-	-
Zagreb		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana		7	50	4	15	3	12	2	—	4	5
Raba		6	66	3	70	2	90	1	52	—	—
Mošonj		5	90	3	70	2	60	1	70	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 25. V Gradcu, 12. decembra 1872. Tečaj VI.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vvrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

P. T. gospodom naročnikom štajerskega gospodarja.

Prva številka petega letnika izíde 16. januarja 1873. Novi letnik bode se častitim gospodom naročnikom kakor dozdaj pošiljal, samo se prosi, naj bi predrugačbe i premembe, ako se bi ktere izvršile, naznanijo vsaj do konca decembra t. l. družtveni pisarni (v Gradci, kovaške ulice, 25).

Vsaletna naročnina znaša s poštnino vred 2 gold. a. v. P. t. gospodje udje kmetijskega družtva pa, ki dobivajo družtveni list, plačajo razun udninskega doneska od 1 gold., naročnine samo 1 gold. a. v.

Pozív

vsem istim gospodom kmetovalcem, ki redijo čistokrvne svinje Berkshirskega, Suffolkskega ali kterega drugega angležkega plemena.

Isti kmetovalci, ki redijo čistokrvne svinje zgoraj imenovanih plemen, in ki jih imajo na prodaj, so prošeni, naj bi semkaj naznanili, koliko praset, kojega plemena in spola in za ktero ceno bi oddati hotli.

Ob enem naznanjamo istim gospodom rejcem, ki želé, naj bi kmetijsko družtvo posredovalo pri prodaji, ka smo pripravljeni, ustreči dotičnim željam.

V Gradci, 11. novembra 1872.

Osrednji odbor štaj. kmetijskega družtva.

Častitim vinogradnikom in goricolastnikom na Štajerskem.

Ravnateljstvo deželne sadje- in vinorejske šole poleg Maribora namerava v spomladi 1873, nasaditi zbirko ali sortiment raznih tert. Ne le z vinorejo se pečajočemu prebivalstvu, ampak posebno podpisanemu ravnateljstvu mora biti na tem ležoče, da bo ova zbirka kolikor mogoče popolna in da zapopada vsa v deželi se nahajajoča dobra tertna plemena. Zarad tega dovoljuje si ravnateljstvo, prositi vse častite goricolastnike, naj bi nam poslali vse še manj znane in v kterem si bodi obziru hvale vredne tertna plemena in sicer od vsakega vsaj 4—5 reznikov. Ko bi ta plemena imela samo krajna ali tako zvana vulgarna imena, naj bi se tudi ta zapisale, da zamoremo enakost med več plemeni, ko bi ktera bila, določiti in se o vrednosti tega plemena v primeri z drugimi prepričati.

Ako vsakternik le trohico k tej zbirki prinese, bodemo gotovo enkrat v stanu, pokazati ne le spregledno zbirko vseh štajarskih tert, ampak tudi na tanko povedati, ktera plemena se naj v različnih krajih in legah sadijo.

Že zdaj znamo veseljem priobčiti, ka so nekateri vinogradniki prostovoljno in sami od sebe nam enake pošiljatve obečali; dá pa bo zbirka popolna, manjkajo nam še terte iz marsikterih imenitnih goric.

Nikakor ne dvomimo nad žrtvovoljnostjo štajerskega prebivalstva proseči, naj bi se nam zaželjene terte dobro zavite pošiljale do konca mesca januarja 1873.

Ravnateljstvo dež. sadje- in vinorejske šole.

H. Goethe.

Živinska kuga in mazači.

Živinska kuga proti nam od vseh strani, posebno iz Ogrskega; zarad taga opozorujem živinoposestnike na veliko nevarnost, koja jihovi živini žuga po mazačih.

Že v enem prejšnih listov sem pravil, kako nevarna in pogubljiva da je živinska kuga, da izmed 100 okuženih glav gotovo 96 jih pocrka, da se kuga vse živine enega hleva loti, v kterega se zanese, in da se hitro razširi po živini sami in je odpadkih, pa tudi po ljudéh.

Ker je tedaj na eni strani čisto zastonj in brez vsacega uspcha, da bi hotel kak živinozdravnik okuženo živino zdraviti, na drugi strani pa je nevarno, da bi ravno živinozdravniki postopajoči po svojem poslu od hrama do hrama, od hleva do hleva kugo zanesli, se je pri nas na Avstrijanskem takraj Lajte zdravilenje kužne živine postavno prepovedalo; kdor temu proti ravná, strogo se kaznuje. Lastnik iste živine, ktero po mazačih zdraviliti dá, ter predpisano in zapovedano naznanilo o znotrajnem zbolenju opusti, kaznuje se s platežem do 500 gold., ali sedežem do 4. mescev. Razen tega še zgubi pravico, da bi se mu vračali denarji, ki ga stoji živina, ktera se je morala zaklati, da se kuga ne raznese in razširi. Ravno te in še više kazni zadenejo istega, kojemu pride na misel, kužno živino zdraviliti, vse eno, ali je bolezen spoznal ali ne.

Mazači, ki ne vedo, kaj da je prav za prav ta bolezen, ki ne vedo, kako in na čem se živinska kuga spoznava, kaj da veleva postava o kužnih živinskih boleznih v obrambo proti jim, so tedaj ob času, kedar kuga razsaja prav nevarni in škodljivi ljudje. Popotovaje ob hrvatski meji videl sem tudi človeka, kojega je ljudska govorica kugo imenovala, ker je kuge ne poznavši po stari svoji šegi proti jej dalje zdravilil, čeravno mu je rep za repom pacapal in čeravno je on sam to hudo bolezen v mnoge hleve zanesel in zatrosil, dok da je vsaj ena komisija jegovo delovanje mu ustavila. Kakor za strašilo imenuje ga zdaj ljudstvo „kuga.“

Zakaj nestrokovnjaki tako pogosto poskušajo, zdraviliti živinsko kugo, izvira iz tega, da se ta bolezen še dandames smatra kot bolan želodec. Znanstveno podučeni živinozdravniki so ta izmišljek že davno zopet opustili. Kajti bolan želodec in zablatenje je proti kugi kakor ena in milijon. Ako je želodec oslabel, se posuši, kar je v prebiralniku; pri kugi kažejo se v prebiralniku sicer tudi enakè prikazni, à prav za prav ni nič drugega nego vnetje želodca i vratarja. Na slabem želodcu zboli le tu in tam kako živinče in zna zopet ozdraveti, med tem ko na kugi zbolelo živinče kmalo cerkne in sto drugih okuži, če se ž njim tako ravná, kakor z na slabem želodcu zbolelim. Zavoljo tega, ljubi bralec, ako tvoje govedo, ovca, koza v sedanjem času noče več jesti, ako slabi, če se mu izpred očés, nosa in gobca počasna sleza cedi, če začnejo živali kašljati i težko sopsti, ako navstane hitrica, če životna toplota pojema, ako zivinče shujšaje se pada, ne prašaj dolgo po živinozdravniku, da se ti drugo in tretje ne okuži. Zdravnik ti ne more nič pomagati. Nar bolj je, da to reč takoj naznaniš županu i okrajnemu glavarju, da ti pošljejo komisijo, ki ti da živino, prej da sama od sebe pocrka, poklati, ki ti živino ceni in jo s stroški vred plača in verne. Tako se naredi, da ta kuga ne pride do soseda in v bližnjo okolico,

Velika napaka je tudi, da včasih celo lekarji ali apotekarji, kramarji i drugi živinski pulver ali prah priporočajo, ki znabiti zoper ktero drugo bolezen pomaga, proti kugi pa čisto nič. Kajti edini pripomoček proti tej bolezni je samo zabramba proti okuženji. Ta pripomoček je gotov pa tudi drag. Zahteva namreč strogo pozornost in stražbo, da nič ne gre nimo kmetijstva, brez da bi se pogledalo, preiskalo in opazevalo. Za našo živino ni drugega pomočka proti kugi kakor ta; to nas uči skušnja vseh časov in krajev. Kdor priporoča druga zdravila, kdor meni, da bi kaj druzega pripomagalo, ta je ali nevednež, ki živinske kuge ne pozná, ali pa goljuf, ki neodgovorljivo špekulira nad lahkovrnostjo prebivalstva maše si dolge žepe. V obeh primerljejih pa je škoda, ki se vseka občnemu blagru skozi to, ta se taki goljufivi pripomočki priporočajo, nepreračunljiva zakaj ljudstvo ne verujoče na nevarnost i škodljivost živinske kuge rado se poprijema teh lažljivih zdravil ne maraje za nobeno drugo previdbeno naredbo.

Dr. Klingan

Nova metrična mera.

(Konec.)

Podolgovata mera: meter.

Beseda meter toliko pomenja, kakor mera in izvira od grškega metron. V Indiji imajo v jeziku sanskrit imenovanem, ki se ima za prajezika mnogim dandanešnjim tudi izraz matram, kar enakoli mero pomenja. Natančneje povedano razumimo dan danes pod besedo meter podolgovato mero, ki je za nekaj daljši, kakor polovíca sedanjega sežnja. Meter je namreč enak = 3 čevljem, 1 palcu 11 čertam, ali 37 palcem in 11 čertam, tedaj ne celo 38 palcem. Tudi dozdaj smo že kupovali taka merila, ki imajo na eni strani navadno ali dunajsko, na drugi pa francosko mero. Tu stoji na dunajski strani zapisano 37 (za palce), na francoski pa 100.

Kaj pa pomeni ta številka 100? Pomeni: naj bi se vsa metrična palica razdrobila na 10 enakih delov; vsaki teh delov pa je zopet razčrtan na 10 čert. Prvi deseteri deli se zovejo decimetri (od latinske bezede decem = 10). Zdaj že vémo, da je 10 decimetrov toliko kakor 1 meter. Ti decimetri pa imajo vsak 10 čert, ki se zovejo centimetri (od latniske besede centum = 100). Meter íma tedaj 10 decimetrov, vsak decimeter pa 10 centimetrov, tako da ima meter $10 \times 10 = 100$ centimetrov. Po tem takem je

meter = 10 decimetrom,
meter = 100 centimetrom.

Vsaki centimeter pa je zopet razdeljen na 10 čisto malih čertic, kojih vsaka se imenuje millimeter (od latinske besede mille = 1000). Meter ima tedaj ravno 1000 millimetrov. Ponavljamo še enkrat:

meter = 10 decimetrom,
„ = 100 centimetrom,
„ = 1000 millimetrom.

Na prvi pogled že vidimo, da se tukaj računi vedno z 10 ($10 \times 10 = 100$; $10 \times 100 = 1000$. Ker se tedaj tu zmirom 10 v račun jemlje in ker se 10 po grški deka pravi, zove se vsa sistema dekadična. S to sistemo računi se tudi od 1 metra naprej.

10 metrov se pravi dekameter = 1 dekameter;
100 „ „ 1 hektometer (od grške besede hekaton = 100)
1000 „ „ 1 kilometer.
10000 „ „ 1 myriameter.

Zdaj pa vemo vse razdelke od nar manjšega do nar večjega, od millimetra (tisučeri del enega metra) do myriametra (deset tisuč metrov). Dobro bo, da primerjamo staro i novo mero.

Staro.		Novo.
1 seženj po 6 čevljev	=	1 meter in blizo $^9/_{10}$ metrov, ali 1 meter 8 desetin, 9 stotin in 6 tisučin (1·896).
1 čevelj po 12 palcev	=	čez $^3/_{10}$ metra, ali 3 desetine, 1 stotina, 6 tisučin enega metra 0·316).
1 palec po 12 črt	=	več kakor $^1/_{40}$ metra, natančneje = 0·026.
1 čerta	=	blizo $^2/_{1000}$ metra = 0.0026.
1 prač	=	$^7/_9$ metra = 0·778.

Znamo tedaj reči:

Meter je toliko kakor		3 čevlje	1 palec	11 $^1/_2$ čert
2 metra „ „	1 seženj	0 „	3 „	11 „
5 metrov „ „	2 „	3 „	9 „	8 „
10 „ (1 dekameter)	5 „	1 „	7 „	7 „
100 „ (1 hektometer)	52 „	4 „	4 „	6 „
1000 „ (1 kilometer)	527 „	1 „	9 „	0 „

1000 metrov je blizo = $^1/_8$ mile. natančneje 0·132 mile.
10.000 metrov (1 myriameter) = 1 $^3/_{10}$ mile, natančneje 1·317 mile.

Ktera merila pa moramo imeti za podolgovato mero? Take po 20 metrov, 10 metrov, take po 5 metrov namesto današnjega dvosežnja, po 4, 2 in 1 metru.

Votla mera: liter (od grške besede litra = tehta.)

Liter je manjši kakor pint ali bokalj; liter ima samo nekaj čež 7 desetin enega firtlja = natančno 0·707 enega pinta. Po tem takem sta dva litra = 1·414 bokala ali ne celo 1 $^1/_2$ pint. Petdeset litrov je za 4 $^3/_4$ bokala manj kakor eno vedro.

Sto litrov = 1 hektoliter, je blizo toliko kakor 1 $^8/_{10}$ vedra ali natančneje 1·767 vedra. Tako šteajemo dalje 200 litrov, 300, 400, 500 do 1000 litrov.

Semkaj spada tudi kubična mera.

Kočni ali kubični meter je namreč kocka, 1 meter visoka, 1 meter široka in 1 meter debela. Taki kubični meter je se ve ta manjši kakor kubični seženj, ker je ja tudi meter manjši od sežnja. Kubični meter je blizo $^1/_7$ kočnega sežnja, ali natančneje 0·147 = 31 $^7/_{10}$ = 31.667 kubičnih čevljev. Tisučeri del takega kočnega, metra je kubični decimeter, ki je ravno toliki kakor 1 liter. Liter je tedaj tisuči del kočnega metra = kubičnemu decimetru.

Temu še pristavimo, da je liter veliko manjši kakor vagan ali mecen; liter je namreč šestdeseti del enega vagana, ali natančneje = 0·016 vaganu. Hektoliter ali 100 litrov pa je veči kakor 1 $^1/_2$ vagan, ali natanko 1.626 mecna.

*

Deseti del enega litra pa je deciliter, stoti del pa centiliter.

1 liter = 10 decilitrov.
1 „ = 100 centilitrov.

Primerjajmo zopet staro in novo:

Staro.		Nova.
1 vedro s 40 bokalí je	=	več kakor $\frac{1}{2}$ hektolitra, ali natančno 0·566 hektolitra.
1 bokal z dvema poličema	=	skoro $1\frac{1}{2}$ litra, namreč 1·415 litra.
1 polič z dvema maselcema	=	$\frac{7}{10}$ litra = 0·707.
1 maselc z dvema polimaselcema	=	$\frac{1}{3}$ litra, natančneje 0·357.
1 polimaselc	=	nekaj čez $\frac{1}{6}$ litra, natančneje 0·177.
1 krugla ($1\frac{1}{2}$ maslec)	=	več kakor $\frac{1}{2}$ = $\frac{5}{10}$ litra = 0·531.
1 kubični seženj s 216 kočnimi čevlji	=	čez $6\frac{8}{10}$ kočnega metra, 6·821.
1 kubični čevelj s 1728 kočnimi palci	=	nad $\frac{3}{100}$ kubičnega metra, 0·032.
1 kubični palec s 1728 kočnimi črtami	=	$\frac{26}{10.000}$ kubičnega metra, 0·0026.
1 vagan	=	nekaj več kakor $\frac{6}{10}$ hektolitra, ali natančneje 0·615 hektolitra.

Imeli bodemo sode po 100 litrov, po 50 litrov namesto sedanjih veder, posodbe po 25, 20, 10, 5, 2, 1 decilitru, po 5, 2, 1 centilitru, kakor po $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ litra.

Namesto pinta vina bodemo v oštariji rekli liter vina, kar bo blizo 3 maselce.

Mera na planoto: ar.

Ž njo merimo na dolgo in široko. Planota, 10 metrov dolga in 10 metrov široka, tedaj štirjak ali kvadrat, ki obsega 100 štirjaških metrov, zove se „ar“. To ime izvira od latinske besede area, kar pomenja planoto.

Vsako mero znamo raztegniti na kvadrat; imamo tedaj □decimetre, □centimetre, □millimetre; navzgor: □dekametre (ali are). Potem šteje se dalje: 2 ara, 3, 4, 5, 10, 50, 100 arov. Sto arov imenuje se hektar. Koliko pa ima štirjaški seženj štirjaških metrov? Štirjaški meter je zopet manjši, kakor štirjaški seženj je namreč = $\frac{3}{10}$ □ sežnja, ali bolj natančno 0·278. Stirjaški meter je tedaj = 10·009 štirjaškim čevljem.

Vzemimo 100 štirjaških metrov (ar), je to enako = 27·804 štirjaškim sežnjem. 27·804 × 100 (hektar = 100 arom) daja nam blizo 2780 štirjaških sežnjev, ali $1\frac{7}{10}$ joh, natančneje 1·38 joh.

Staro z novo primerjano:

1 □čevelj s 144 palci	=	$\frac{1}{10}$ □metru, 0·0999 □metru.
1 □seženj s 36 □čevelji	=	nad $3\frac{1}{2}$ □metra, ali $3\frac{6}{10}$, natanko 3·597 □metru.
1 joh po 1600 □sežnjev	=	$57\frac{1}{2}$ arov, natanko 57·546 arov = $\frac{1}{2}$ hektar in $7\frac{1}{2}$ arov.
1 □milja po 10.000 oralov	=	0·575 myriametrov.

Ta nova mera se je z postavo od 23. julija 1871 vpeljala. Mera in tehte pridejo iz Francoskega, kjer so se za velike prekucije vpeljale. Mi se jih še le po minulih 74 letih poprimemo. Že pred so novo mero vpeljali na Nizozemskem, Grškem, Laškem, Španijolskem in leta 1872. tudi na Nemškem, tako se zdaj po novi meri ravná nad 142 milijonov ljudi.

Tudi mi se je bodemo navadili.

Regionalne razstave na gornjem Štajarskem.

III. Aussee.

Šesti in 7. oktober 1872 bila sta praznika za celo Ausseesko okolico, koje prebivalci so se že tedne poprej pripravljali, to prvo regionalno razstavo v ovem kraji nje imenitnosti, važnosti primerno izpeljati. Lepi uspeh je kronal prizadetbe in delo; vsi, ki so se nje udeležili, so enoglasno sodili, da Ausseeska pripada nar lepšim, kar jih je bilo na Štajarskim. Upamo, da bo ta razstava, tudi za prihodnjost dober upljiv ímela, ter delavnost gornještajarskih kmetov pospešila.

Nastavljene premije, koje smo že poprej priobčili, so se pomnožile s tim, da je gospod grof Franc Meran za junce in poljske perdelke daroval 100 goldinarjev, gospod baron Maks Washington 2 zlata, gospa baroninja Eichhoff za sadje in zelinje 4 zlate, gospod stotnik brez službe Loos za bčelorejo 6 gold., 6 teržanov pa je darovalo za ženska ročna dela 17 gold.

Živine je bilo naglašenih 50 bikov, 39 krav, 64 junic, 8 volov, vkup 161 glav, eno žrebe, 37 ovac, 13 svinj in nekaj perutnine. Glede plemena razkrojimo živino tako le:

	bikov,	grav,	junic,	volov,	vkup
Marogasto gorsko pleme	12,	9,	7,	—	28
Pincgavsko „	37,	30,	57,	7,	131
Marijadvorno „	1,	—	—	1,	2

Otvorenja te razstave dne 6. oktobra so se udeležili gospod cesarski namestnik baron Kübeck, gospod podpredsednik baron Washington, gospod državni poslanec Dr. Lipp i mnogi gosti

Premije so se delile dne 7. oktobra popoldne; dobile so je sledeči izpostavljavci:

I. Sreberne državne svetinje.

Gosp. Matija Oberascher v Mitterndorfu v posebni pripoznavi za izvrstne zasluge za to razstavo.
„ Janez Walcher, poddružniški prvomestnik v Ausseeju, za posebne zasluge pri izpeljavi te razstave.
„ Karol Hackl v Ausseeju v pripoznavi njegovih prizadev za povzdigo živinoreje.
„ Janez Stüger za izpostavljene krave.

II. Denarne premije za govejo živino.

1. Za bike.

Državno premijo 50 gold. srebra.

Gosp. Ignaz Hofer v Irdningu.

Denarne premije 40 gold. srebra.

Gosp. Jožef Brunner v starem Irdningu.
„ Gabriel Walcher v Ausseeju.

2. Za krave.

Državno premijo po 40 gold. srebra.

Gosp. Ignac Hofer v Irdningu.

Državne premije po 30 gold. srebra.

Gosp. Janez Hofer v Irdningu.
„ Štefan Saalfellner v Mitterndorfu.

Državne premije po 20 gold. srebra.

Gosp. Karel Hackl v Ausseeju.
„ Janez Walcher v Ausseeju.
„ Janez Walcher v Ausseeju.

Dezelno premijo po 20 gold. srebra.

Gosp. Karel Hackl v. Ausseeju.

3. Za junce.

Državno premijo po 30 gold. srebra.

Gosp. Jožef Brunner v Irdningu.

Državno premijo po 20 gold. srebra.

Gosp. Jakob Unterdechler v Irdningu.

Državne premije po 10 gold. srebra.

Gosp. Ignac Hofer v Irdningu.
„ Ignac Hofer v Irdningu.

Grof Meranove premije po 10 gold. srebra za junice pincgavskega plemena iz Ausseeskega okraja.

Gosp. Matija Oberascher v Mitterndorfu.
„ Juri Stöger v Ausseeju.
„ Ferdo Pressl v Strassnu.
„ Janez Stüger v Ausseeju.
„ Jožef Hillbrand v Ausseju.

4. Za telice.

Državno premijo 20 gold srebra.

Gosp. Ignac Hofer v Irdningu.

Državne premije po 10 gold. srebra.

Gosp, Janez Bresol v Piblu.
„ Gabriel Walcher v Ausseeju.
„ Ignac Hofer v Irdningu.
„ Štefan Setznagel v Obersdorfu.

III. Denarne premije za ovce.

10 gld. srebra: Gosp. Peter Köberl v Obertreffen.
5 „ „ „ Matija Oberascher v Mitterndorfu.
5 „ „ „ Miha Hillbrand v Ausseeju.
5 „ „ „ Mihe Hillbrand v Ausseeju.
5 „ „ Gospa Cecilija Zand v zunajni Kajniš.

IV. Denarne premije za volno in volnate perdelke.

6 gld. srebra: Gosp. Peter Köberl v gornjem Treffnu.
5 „ „ „ Janez Hofer v spodnjem Treffnu.
3 „ „ „ Matija Oberascher v Mitterndorfu,
2 „ „ „ Janez Loitzl v starem Ausseeju.

V. Denarne premije za svinje.

6 gld. srebra: Gosp. Karel Hackl v Ausseeju.
4 „ „ „ Karel Hackl v Ausseeju.

VI. Sreberne družtvene svetinje.

Gosp. Ignac Fischelmaier, vojvoda Nassavski vrtnar in oskerbnik v starem Ausseeju, za razstavljeni krompir in zasluge za povzdigo zemljodelstva in vrtnarstva.

Gospa Marija Steinleohnerjeva v Mitterndorfu za izvrstno zelinjerejo in zasluge za nje povzdigo.

VII. Bronaste družtvene svetinje.

Gosp. Anton Sichler, vrtnar v Ausseeju, za izpostavljeno sadje in zelinje ter zasluge za povzdigo sadjereje.
„ Gabriel Walcher, ekonom v Ausseeju, ravno tako.
„ Jožef Stüger v Ausseejn, za sadje i mošt ter za zasluge za povzdigo reje sadnih dreves.
„ Šimon Hammer, dekan v Ausseeju, za poljske perdelke, mošt in jesih ter za zasluge za povzdigo kmetijstva.
„ Alojz Pressl za sadje i zasluge za povzdigo radjereje.
„ Miha Hofer, c. k. gozdar v Ausseeju, za zasluge za gozdarstvo in vpeljavo umetnega ribarstva.

VIII. Diplome častilne pripoznave.

Gosp. grof Meran za prizadetve za povzdigo umetne riboreje.
C. k. gozdarski urad v Ausseeju.
C. k. oskerbništvo solarnic v Ausseeju za rudarske perdelke.
Gosp. Janez Walcher, poddružniški predstojnik v Ausseeju, za sadje, zelinje, poljske perdelke ter za zasluge za povzdigo sadjereje.
„ Jožef Laimer v Ausseeju, ravno tako.
„ Franc Muss v zunanji Kajniš za zemeljske perdelke in za zasluge za povzdigo kmetijstva.
„ Karel Hofer, župnik v starem Ausseeju, za zasluge za povzdigo bčeloreje in vrtnarstva in za izpostavljene perdelke in orodja.
„ Friderik Tempsky za zbirko zdravilstvenih rastlin ovega okraja.

Gosp. Jožef Brandeis, c. k. okrajni gozdar v Ausseeju, za jegove zasluge za povzdígo umetne riboreje.
„ Miklavž Adamovitz za bčelarske perdelke.
„ Edvard Loos, c. k. stotnik ravno tako.

IX. Denarne premije za sadje, zelinje, poljske perdelke in bučelarske i. t. d.

15 gld. srebra: Gosp. Karel Grill za zasluge za povzdigo bčeloreie.
10 „ „ „ Šimon Pressl za sadje i mošt.
10 „ „ „ Matija Kalss za sadje i zasluge za povzdigo sadjereje.
8 „ „ „ Peter Köberl ravno tako.
6 „ „ „ Janez Hofer za sadje i zemeljske perdelke.
6 „ „ „ Janez Pucher za sadno drevje.
6 „ „ „ Janez Pressl za bčelorejo.
4 „ „ „ Matija Oberašcher v Mitterndorfu za mlekarske perdelke.
5 „ „ „ Karel Hofer župnik za bčelorejo.
5 „ „ „ Ferdo Mauskoth za bčelorejo.
5 „ „ Gospa Luiza Mickl za zelinje i vrtnarske rastline.
5 „ „ Gosp. Simon Pressl za mlekarske perdelke.
5 „ „ Gospa Terezija Egerjeva ravno tako,
5 „ „ Gosp. Janez Pichlmaier za vevnik.
4 „ „ „ Alojz Köberl za poljske perdelke, posebno krompir.
4 „ „ „ Jožef Frieshofer za sadje.
4 „ „ „ Karel Grill ravno tako.
4 „ „ „ Franc Kalss ravno tako.
4 „ „ „ Janez Loitzl za sadje i poljske perdelke.
3 „ „ „ Jožef Stüger, za sadje i mošt.
3 „ „ „ Gabriel Walcher za sadje.
3 „ „ „ Franc Meissl za sadje i žito.
3 „ „ Gospa Regina Wimerjeva za sadje i mleko.
3 „ „ Gosp. Franc Scheuchl v starem Asseeju, za sadje.
3 „ „ „ Adam Köberl, za zelinje.
3 „ „ „ Frauc Kraft, za poljske perdelke.
3 „ „ Gospa Cecilija Zand za bčelerejo.
2 „ „ Gosp. Janez Schlömicher za sadje.
2 „ „ „ Henrik Kanzler za poljske perdelke.
2 „ „ „ Kašper Schmid za sadje i poljske perdelke.
2 „ „ „ Vid Kain za poljske perdelke.
2 „ „ „ Janez Grieshofer za kresilne gobe.

X. Denarne premije za obrtnijske izdelke.

5 gld. srebra: Gosp. Bogoljub Köberl, rudarski delalec, za v les rezane podobe.
5 „ „ „ Anton Poštion, c. k. uradnik v Ausseeju za enake podobe in posušena planinske rastline.
5 „ „ „ Ferdo Schretthauser v Mitterndorfu, za v les rezane podobe.
5 gld. srebra: Gosp. Edvard Bayerer, mizarski pomagač, za hišno orodje iz cedrinega lesa.
5 „ „ „ Franc Moser za en model umetne riboreje.
3 „ „ „ Janez Moser, tesar, za hišno orodje iz cedriuega lesa.
2 „ „ „ Janez Fischelmayer za lep venec.
2 „ „ „ Franc Pichler za lesoreznine.
2 „ „ „ Franc Ranner ravno tako.
1 „ „ „ Kašp. Kalss v Satlu, ravno tako.

Baron Washingtonove premije po 1 zlatu so se pripoznale:

Gosp. Alojz Pressl-u za sadje i zasluge za povzdigo sadjereje.
„ Ferdo Amon-u za pospeševanje umetne riboreje.

Baroninje Eichhoffove premije so dobili:

Gosp. Anton Sichler, vrtnar v Ausseeju, za sadje i zelinje.
„ Anton Wikoff, za zasluge za povzdigo sadjereje.

Premije je delil gospod podpredsednik kmetijskemu družtvu baron Washington. V svojem dotičnem govoru je omenjal nar odličniše zbirke Ausseeske razstave ter velikanske izpostavljišče obdajajoče narave. Omenjal je na dalje nepozabljivega nadvojvode, utemeljitelja kmetijskega družtva in marljivega pospešitelja napredovalnega razvoja naše dežele. Govornik se zahvaluje poddružniškemu predstojniku in vsem istim, kí so sodelovali in pripomagali razstavi na noge, ter povdarja, da so poddružnice tako rekoč sirce celemu družtvu. Posebno pa opominja nazoče kmete rekši, ka družtvo samo po jih svoj namen doseči zamore. Ž živijo cesarjü končal se je ta govor.

Skupni obed je dostojno končal to lepo i svečano razstavo.

Vinsko drožje se naj preša.

Vinsko drožje se je sicer tu i tam tudi že poprej prešalo, tako da ta sestavek prav za prav nič novega ne pové. Veliko dobitniše je namreč, droži prešati, kakor je prodajati ali iz jih žganje žgati. Dandanes moramo s poljskimi in zemskimi perdelki prav varčni biti; kdor tedaj ima mnogo vinskih droži, naj jih spreša: dvojni mu bo dobiček. O tem sem po dvaletni skušnji prepričan.

Ako je žganjarnica blizo, zna se vedro droži komej za 1 gold. prodati; če je pa daleč, se še voznina do tje ne plača. Zarad tega se mnogo vinskih droži zavrže. Če se dajo droži v žganje žgati, dobi se iz 10 veder komej 30 pintov slabega žganja,. ki ni močneje nego 20—25 stopinj.

Včasih je sicer mogoče, da se prodá tako žganje živinozdravnikom, mazačem, kmetom po 1 gold. pint; navadno pa se ne spravi dalje in više, kakor za 50—60 kr. Po tem takem bi iz 10 veder napravljeno žganje reprezentuvalo vrednost 15—18 gold. Če pa od tega odvzamemo plačilo delalcem, drva, užitninske davek i. t. d., ostane nam še 9—12 gold.

Ako se pa droži prešajo, dobi se od 10 veder droži pet veder vina po 2—3 gld. in 2 centa sira, ki se, če ni plesnjiv, v fabriki kemijskih perdelkov od gospod Wagenmann i Seibel v Liesingu poleg Dunaja plačuje po 5 gld. 50 kr. za cent Iz tega je razvidno, ka je dobiček 21—26 gld. Od tega odštejemo malenkostne stroške za prešanje, za sušenje sira in froht v Liesing. daje nam 10 veder droži čistega dobička 17—21 gld.

Droži se denejo v močne žaklje, ki se križem položeni v koš denejo i dobro stisnejo. To vino se potem v sode spravi, kedar je čisto, pretoči; če pa smrdi ali po sodu, ali po čem drugem, se pri prihodnji tergatvi na frišne tropine vlije. Tu nekaj časa stoji in se potem s tropinami vred zopet spreša. Zdaj vino še enkrat vreje, se očisti in neprijetni duh zgubi.

Dr. Jožef Haffner.

Delovanje
štajerskega kmetijskega družtva.
Obravnave osrednjega edbora.
Izleček
iz sejnih zapisnikov od 4. novembra 1872.

1. Kot sejni dnevi 49. občnega zbora odločita se 4. in 5. Februar 1873.

2. C. k. kmetijsko ministerstvo je vprašalo, ali bi bilo primerno, ko bi se carina ali col od izvožnjenega in v vožnjenega vina odpravil. O tem se na podlagi od vinorejskih družeb v Mariboru, Cmureku, Radgoni, Ptuji i Ormuži podanih dobromnenjij izreče, naj se ova carina odpravi.

3. Glede razdelitve plemnih praset se sklene, naj je dobe samo taki prosilci, ki si jih kupiti ne morejo. Ovi kmetovalci pa, ki se pečajo z rejo čistokrvnih svinj Suffolkskega in Berkshirskega ali kterega drugega angležkega plemena, bodo se pôtem štajarskega gospodarja opomnili, da naj naznanijo, koliko praset in kterega plemena da imajo na prodaj.

4. Odposlanci osrednjega odbora poročajo o regionalnih razstavah v Krieglah in Ausseeju, ter o živiuski razstavi v Rahjenburzi.

5. Glede organizacije tako zvanih potovalnih govorov storijo se ti le sklepi.

a) Za prihodnje ne nareče se več posebni i stalni potovalni učitelj;

b) Opravila potovalnih učiteljev naj opravljajo v deželi se nahajajoče učne sile, namreč ravnatelj Baumgartner, ravnatelj Goethe, Dr. vitez Hlubek, deželni živinozdravnik Dr. Klingan, profesor Schmirger in profesor Dr. Wilhelm, učitelj Rauch na Grottenhofu i pristav Kalmann na vinorejski šoli v Mariboru.

c) Ti gospodje naj sestavijo načrt prihodnjih predavanj ter ga naj položijo osrednjemu odboru v odobrenje.

6. Tajnik poroča o uspehu licitacij plemne živine v Gradci, Mariboru i Gleisdorfu. Stroški za nakupovanje, transport i kermo znašajo pri 66 repih 10.281 fl. 2 kr; pri licitacijah pa se ja izkupilo 6275 gold, tako da se je moralo od državne subvencije 4000 gold. 2 kr. na pomoč vzeti. Državna podpora znaša sedaj še 773 gld. 98 kr.

7. Poddružnica Slovenjograška prosi, da naj, bi se priobčil lahko razumljivi popularni poduk o regulavanji gruntnih ali zemljiščinih davkov; o tem se sklene, ta poduk spisati in deželnega odbora naprositi, da ga naj natisniti dá.

8. Po prošnji osrednjega odbora je baron Walterskirchen spisal in sestavil peticijo do goposke zbornice zarad zadružtvene postave s solidarnim poroštvom in do poslanske zbornice zavoljo oproščenja teh družtev od kolekinega in pridobnínskega davka.

9. Tiskarnici Leykam-Josefsthal se za tretje čtrtletje 1872 povišajo tiskovní stroški za 10%

10. Gospod trgovec Fritz je bil imenovan za uda premijske sodnije pri dunajski izložbi mlekarskih perdelkov; ker ga pa mnogostranska opravila zadržujejo, da ne more ta častni posel prevzeti, izvoli se namesto njega trgovec gospod Ertl.

11. Za odposlama k od kmetijskega ministerstva poklicanemu vinorej skemu zboru, ki ima posvetovati se o sredstvih v povzdigo vinoreje, izvoli se narprej Dr. Julij Mullè; ker se pa ta temu odpove, izvoli se družtveni tajnik gosp. Dr. vitez Hlubek.

Razne stvari.

Nasvet o odpravi solnega samodržtva. Pri osmi seji štajerskega zbora dne 20. novembra je utemeljeval baron Washington svoj predlog glede odprave solnega samodržtva, ki se tako le glasi: „Naj se pôtem deželnega odbora poskusi, da vlada v kmetijsko gospodarskem obziru popolnoma neopravičeno solno samodržtvo odpravi, do tje pa zopet živinsko sol po znižani ceni prodaja ter tako štajerskemu kmetijskemu družtvu pod ramo segne.“ Sosedne dežele dobivajo našo sol za veliko bolji kup kakor mi. Dosta je, ka opomnimo, da se na inostranskem kuhinjska in živinska sol veliko ceneje dobiva, kakor pri nas. Govornik opominja, s kojo hvaležnostjo je ljudstvo živinsko sol za kmetijske namene uporabilo, in kako da se je zavzelo, ko se mu je ta pripomoč zopet odvzela. Kako živo je vendar potrebna živinska sol, posebno zdaj, ko nam na treh mejah proti živinska kuga. Boječno gleda prebivalstvo v prihodnjost, pa s

zanpanjem na visoki zbor. Temu govoru se je živahno ploskalo.

Na enorazredni šoli v Polenšaku (pošta Ptuj) je izpraznjena učiteljska služba z letno plačo 400 gld. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja prosila, pravilno obložena i znanje obojega jezika dokazujoča izroče do konca decembra 1872. kraj. š. svetu.

Na enorazredni šoli v Trofinu se provizorično odaja učiteljska služba z letno plačo 400 gld. i prostim stanovanjem.

Prošnje do 17. decembra okraj. š. svetovalstvu v Marenberzi.

Na enorazrednih šolah v Stajnah i Tauplici v Irdninskem š. okraji učiteljske službe z plačo 600 gld. i prostim stanovanjem.

Prošnje do 22. grudna krajn. š. svetom.

Na štirirazredni šoli v Ausseeju je izpraznjena učiteljska služba z letno plačo 700 gold. Prošnje do 15. decembra.

Na dvarazredni šoli v Schladmingu služba podučitelja s plačo 360 gld. eventuelno služba učiteljice z letnim dohodkom 480 gld. Na c. k. deželni šolski svét stilizirane prošnje do 9. januarja 1873 krej. š. svétu.

Na trirazredni šoli v laškem trgu služba podučitelja z plačo 400 gld. i. prostim stanovanjem.

Pravilno obložena tudi znanje slov. jezika dokazujoča prosila do konca decembra t. l. kraj. š. svetu.

Slavna poddružniška predstojništva

se uljudno prosijo, naj bi vsakokrat naznanile vredništvu štaj. gospodarja, kedaj da se seje imeti menijo. Da se ovo naznanilo pravočasno natisne, prosimo, naj se pošilje 4 dni pred da list izíde.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 19. do 27. decembra 1872.

Semnji brez zvezdíce zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

19. decembra: V Ljutomireh**; v Teharjih**, kant. Celje.
21. „ V Brežicah**; pri sv. Tomažu, kant. Ormuž; v laškem tergu**.
27. „ V Vitanji**, kant. Konjice.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 2. do 7. decembra. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 34 for. 50 kr.; neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. 50 kr., in omikanega 80 do 100 for., neomikanega poljskega 18 for. 75 kr. do 22 for. — kr., in omikanega 24 for. — kr. do 35 for. — kr.; apatinske konoplje 22 for. — kr. do 24 for. 50 kr., neomikane poljske 16 for. — kr. do 20 for. — kr.; žaškega hmela 175 do — for., avžaškega 85 do — for.; vagán deteljnega semena 28 for. — kr. do 29 for. — kr.; metelke 38 for. do 40 for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 12 kr. do — for. — kr.; stot: ogrščičnega olja 25 for. — kr. do — for. — kr.; lenénega olja 27 for. — kr. do — for. — kr.; avstrijskih češpelj 12 do — for., štajarskih 11 do — for., moravskih 12 do — for.; svinjske masti 36 for. — kr. do — for. — kr.; posušene slanine (špeha) 38 for. — kr. do — for. — kr.; masla 38 for. — kr. do — for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 23 for. — kr. do — for. — kr.; voska 109 for. do — for.

V Gradci od 2. do 7. decembra. Stot volovjega mesa je stal 30 for. 21 kr.; libra (funt): teletine 30—35 kr., svinjine 28—30 kr., neposušene slanine 40 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 60 kr., masla 56 kr., svinjske masti 42—44 kr.; stot: strdi 23 for. — kr. do — for. — kr., voska 110 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 165—170 for.; kmečki 155—160 for.; avžaški 90—105 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 2. do 7. decembra	6	68	3	98	—	—	2	—	—	—	—	—	3	70	5	50	1	85	1	27
Bruk		6	80	3	80	3	40	2	30	3	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor		6	30	3	90	—	—	1	95	3	80	—	—	3	20	4	70	—	—	—	—
Ptuj		6	45	3	85	2	70	1	60	3	22	3	22	—	—	—	—	—	—	—	—
Celj		6	65	3	80	3	62	1	35	3	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljutomer		6	—	3	8	3	50	2	—	3	40	—	—	3	60	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turšice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 2. do 7. decembra	6	52	4	5	3	30	1	90	4	10
Pešta		6	35	3	72	3	17	1	90	3	95
Praga		6	75	4	49	3	55	2	5	—	—
Brno		6	50	4	35	3	35	1	77	4	25
Linec		7	10	4	8	3	24	2	10	—	—
Zagreb		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana		6	55	3	89	3	11	1	99	3	86
Raba		6	—	3	85	3	12	1	51	3	45
Mošonj		5	90	3	72	2	58	1	70	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

Št. 26. V Gradcu, 26. decembra 1872. Tečaj VI.

Štajarski gospodar.

List v pospéh zemljodelstva.

Izhaja vsacih 14 dni na četrtek.
Vseletno naročilo s pošiljatvo 2 for.
Za društvene ude le 1 for.

Izdaja
štaj. kmetijsko društvo.

Naroča se v pisarni štaj. kmetijskega društva (Schmiedgasse štev. 367).
Denarji naj se pošiljajo v frankovanih listih.
Vrstila (oznanila) se prejemajo in cenó računijo.

P. n. gospodom naročnikom štajerskega gospodarja.

Prva številka petega letnika izide 17. januarja 1873. Novi letnik bode se častitim gospodom naročnikom kakor dozdaj pošiljal, samo se prosi, naj se predrugačbe i premembe, ako bi se ktere izvršile, naznanijo vsaj do konca mesca decembra t. l. družtveni pisarni (kovaške ulice št. 25).

Vsaletna naročnina znaša s poštnino vred 2 gold. a. v. P. n. gospodje udje kmetijskega družtva pa, ki dobivajo družtveni list, plačajo razun udninskega doneska od 1 gold. naročnine samo 1 gold. a. v.

Prva avstrijanska razstava mlekarskih perdelkov na Dunaji.

Le malo dni še, in prva razstava mlekarskih perdelkov v Avstriji bode se otvorila.

Vsaki mleko v tej ali drugi podobi vsak dan zavžije; vsakega mora tedaj zanimati, če vidi, v kako različne podobe i forme se mleko spreoberniti dá. Razun tega pa mora vsakega kmeta, sploh, ki mleko producirajo, in sirarja še posebno to zanimati in vzbujati, če pomisli, da bo mlekarske perdelke, pomagalne snovi i orodja malo da ne iz vseh evropskih dežel na enem mestu i kraji nakupičene videl, da bo lahko primerjal svoje perdelke s ptujimi, svoja orodja z imstranskimi.

Vsaka razstava ima namen, da podučuje, dajoča priložnost marsikterih primerjav. Ovi namen pa izvršuje posebno ta razstava, kajti razpolaga ogledovalcem zdaj na visoki stopnji stoječi oddelek kmetijstva o pravi obširnosti.

Zastopani bodo mlekarski perdelki, t. j. mleko, smetana, maslo i sir iz vseh dežel avstrijanskih (razun Poljske, Bukovine in Istre), na dalje različni siri iz Laškega, Francoskega, Švice, Nemčije, Anglije, Nizozemskega, Danije in Norwegije. Na dalje bode se prikazala slika vseh k mlekarenju spadajočih orodij in mašin.

Da pa se bodo obiskovalci lahko osebno prepričali o vrednosti izpostavljenih predmetov, napravi se poskusilnica, v koji se bodo vsi izložbini predmeti občinstvu prodajali. Se vé da bodo se tukaj dobivale tudi raznovrstne pijače, brez katerih si pokušanje sirov misliti ne dà.

Obiskovanje te razstave bode gotovo zadovolilo vse kmetovalce in prijatelje kmetijstva. Vidilo se bo tam, kar se dozdaj na Avstrijanskem še nikdor zapazilo ni.

Razstave se otvori dne 13. decembra; dva dni pozneje dele se premije, in sicer pet zlatih, 70 srebernih in 69 bronastih svetinj; 17 grudna pa se razstava se sklene.

Pri prvi razstavi mlekarskik perdelkov trajajoči od 13. do 17. grudna t. l., o koji povemo v prihodnji številki kaj natančnejega, so dobili premije iz Štajarja ti le razstavitelji:

I. Sreberne državne svetinje.

Gosp. Gustav Brezina v Krieglah za sirovo maslo.
„ Herman Fritz v Herzoghofu za Groyerski sir.

II. Bronaste državne svetinje.

Gosp. Matija Oberascher v Mitterndorfu za planinsko maslo.
„ Šimon Taksaher v Marijnemdvoru za sir iz sladkega mleka,
„ Adolf Baumgartner v Grottenhofu za planinsko maslo.
„ Peter Camenisch v Strassu za mazilni sir.
„ Hermau Fritz v Herzoghofu za sir v hlebih.

O zlaganji zemljišč.

Zadnji občni zbor je naložil osrednjemu odboru:

1. Naj se postave zastran prostovoljnega zlaganja zemljišč še enkrat v štajarskem gospodarju objavijo;
2. naj se pospešuje prostovoljno zlaganje zemljišč v takih krajih v kojih so posestva jako razkosana;
3. v prihodnjem občnem zboru se naj poroča, ali zadostujejo sedanje postave glede zlaganja zemljišč, ali bi znabiti bolje bilo, ko bi se dale nove na podlagi prisiljenega zlaganja osnovane postave;
4. to poročilo se naj natisne ter 4 tedne pred novim občnim zborom poddružnicam razpošlje, da se poslanci občnega zbora s tim predmetom seznanijo in mišljenje svojih poddružnic k veljavi dovešti zamorejo.

Vsled tega naročila je osrednji odbor

ad 1. objavil državno postavo od 3. marca 1868. gledé prostosti pristojbine i koleka pri zlaganji zemljišč, naredbo finančnega ministerstva od 7. marca 1868. v izvršbo te postave ter državno postavo od 6. februarja 1869. zastran pravíc in ravnanja pri zemljiščnoknjižnej ravnavi i odpisavi enega posestva v letošnjem letniku štaj. gospodarja s primernim vvodom.

ad 2. Kljubu tej objavi i kljubu temu, da se je s kmetijstvom pečajoče prebivalstvo té dežele na to opozorilo, da se prostost pristojbin pri zlaganji zemljišč že konča decembrom 1873., se je vender zlaganje le tu pa tam izvršilo; v veči meri pa se zemljišča nikjer niso zlagalė. Nihče ni zahteval, da bi osrednji odbor pri tem bil posredoval; zarad tega pa tudi ni v stanu, pospeševati prostovoljno zlaganje zemljišč.

ad. 3. Lahko se razumi samo ob sebi, da nihče in prosil pri osrednjem odboru posredovanja, čeravno so se poddružnicam razposlala dotična opomnila; zakaj zlaganje zemljišč se itak nikjer tako pogosto ne nahaja, kakor pri nas. Znano je, da se nahajajo na gornjem Štajarskem samo posestva, včasih več tisuč oralov mereča mereča, ki so popolnoma zložena i arondirana. Ravno tako vé vsakdo, da imamo tudi na srednjem Štajarskem večidel velike kmetije, da so vasi več kakor 10—15 hiš obsegajoče prav redke in da je prav malokedaj, ako ima tu pa tam kaka kmetija razkosano in razdrobljeno mnogososedno polje.

Na spodnjem Štajarskem pa se ljudje v preobilni večini pečajo z vinorejo, tako da zapazímo samo po obširnih in provstornih planjavah poleg Mure in Drave nekaj večih vasi, kojih kmetije bi svoje večkrat precej razcepljene in nadrobljene njive lahko bolj zložile. Zarad tega menimo, da te štajarske razmere, kakor se več ali manje nahajajo po vseh planinskih in goratih deželah nikakor ne opravičujejo posebno postavo v pospeševanje prostovoljnega zlaganja; še manj pa moremo priporočati postavo, ki bi namen imela, ovo zlaganje prisiliti.

Ni treba se nam naslanjati i vpirati na strani raznih poddružnic glede zlaganja prijavljene izjave in dobromnenja in vendar smemo izreči, da bi bila postava, ki bi kmetje k zlaganji siliti hotla, čisto proti ljudskemu mnenju. Kmet je mlačen proti vsaki novaciji; razen tega pa ljubi svojo zemljo, na kteri se je narodil in kojo žulavimi rokami obdeluje. Tako je jasno, da bi se kmetje vsaki premembe gruntnih mej in gruntnega obsega zoperstavljali. Poddružnica v Borovji je v tem obziru kmeta prav lepo primerila materi, ki čistokrat istega izmed svojih otrok nar bolj ljubi, ki je ali v dušna ali telesna sirota, in s kojim tedaj nar več dela ima. Ta ljubav do lastne zemlje se Štajarcem nikakor zameriti ne more. Koliko človeškega truda, koliko denarjev, koliko znoja in žul je delj nego sto let zakopanih v stajarskih tleh. Koliko težeje in bridkeje mora tedaj Štajarcu biti, ločiti se od svoje pridno obdelovane zemlje ali zameniti jo z. drugo, kakor Severonemcu ali Ogru! Prvi svoja peščena in močvirnata tla lahkim srcem zapusti; Oger pa se tudi ne bo jokal po svojih tleh, ki še ne poznajo ne gnoja ne pluga.

Kmete k poboljšanji svojih zemljišč siliti je pri nas še popolnoma nepoznana reč. Postavo zastran rabljenja in napeljavanja vodâ izvzemši, ki pa še nikjer se porabila ni bilo je dozdaj pri nas postavno prepovedano, da bi se bila minoritêta silila k žrtvam za celotno prebivalstvo.

Mislimo pa tudi, ka bi bila postava k zlaganju zemljišč priganjajoča čisto brez vspeha. Za-

kaj je obstoječi zakon priznavši vsakemu posestniku pravico proste i neomejene razdelitve svojega grunta je ovi nameravani postavi ravno nasproti. Kaj bi pomagalo, ko bi se kmet po ovi postavi prisilil, svoj grunt arondirati ali zložiti, če potem na podlagi omenjenega zakona ravno arondirano zemljišče zopet razkosati i razcepiti sme. Čisto inkonsekventno bi bilo, tega ali unega kmeta siliti, da neke parcele svojega posestva zarad arondiranja s sosedom zameni, druge parcele pa si nakupi, če se enakočasno ne odpravi ali bistveno omeji postava glede proste i neomejene razdelitve grunta. Mi pa na nobeni način ne moremo priporočati odpravo te zadnje postave.

Potem takem izrečemo k 3. točki lanskega naročila, da

a) se nam dozdajne postave glede zlaganja zemljišč popolnoma primerne dozdevajo, posebno, ker se bo izvršilna deželna postava itak kmalo razglasila;

b) da je na podlagi prisilenja postavljena postava zastran arondiranja čisto neprimerna za Štajarsko.

Objavljajoči to poročilo v družtvenem listu smo tudi zadostili o 4. točki izrečeni zahtevi. Želino, da se ta stvar v poddružnicah prav resno pretrese in presodi, tako da bode občni zbor v stanu, na to važno vprašanje dati resnični in odločni odgovor,

V Gradci, mesca novembra 1872.

Osrednji odbor štaj. kmetijskega družtva.

Regionalne razstave na gornjem Štajarskem.

IV. Judenburg.

Prijavljamo tukaj pregled vseh premij, ktere so se delile pri razstavi v Judenburzi dne 19. in 20. septembra t. l.

I. Za govejo živino belorumene murlcodolenske sorte.

(Prignalo se je 85 repov.)

A. Za bike.

Državno premijo 60 gold. srebra.

Gosp. Anton Weitenthaler v Baumkirhnu.

Državne premije po 50 gold. srebra.

Gosp. Anton Mayer pri sv. Marjeti.
„ Anton Russholz v Reiferski vasi.

Državne premije po 40 gold. srebra.

Gosp. Jakob Walter v Knittelfeldu.
„ Anton Pollhammer pri beli cerkvi.

Državne premije po 30 gold. srebra.

Gosp. Anton Köck v velikem Lobmingu.
„ Jože Baumgartner v šent Jurju.

B. Za krave.

Državno premijo 50 gold. srebra.

Gosp. Anton Stubenberger pri sv. Marjeti.

Državne premije po 40 gold. srebra.

Gosp. Janez Stock pri beli cerkví.
„ Karel Pruckmayr v Judenburzi.

Državne premije po 30 gold. srebra.

Gosp. Andrej Ennsbrnnner v Judenburzi.
„ Juri Musenbihler v Knittelfeldu.

Državne premije po 20 gold. srebra.

Gosp. Franc Höller v Judenburzi.
„ Peter Bärnthaler v Orehovem.
„ Matija Ohm v Eppenstajnu.

Premije barona Sesslerja po 3 zlate.

Gosp. Maks Tačl v Enzersdorfu.

Poddružniške premije.

6 tolarjev gospa Franciska Zeilinger-jeva v Eppenstajnu.
4 „ gosp. Jakob Ertl v Eppenstainu.
4 „ „ Filip Zang v Orehovem.
2 „ „ Janez Pichl v Mihovem.

C. Za junice.

Državna premija po 40 gold. srebra.

Gosp. Peter Bleikolm v Farah.

Državno premijo po 30 gold. srebra.

Gosp. Peter Bleikolm v Farah.

Državno premijo po 20 gold. srebra.

Gosp. Juri Wolfbauer v Judenburzi.

D. Za junice.

Državno premijo po 30 gold. srebra.

Gosp. Matija Schweinegger v Lančah.

Državno premijo po 20 gold. srebra.

Gosp. Jože Hörk v Feberzi.

Državne premije po 10 gold. srebra.

Gosp. Karol Pöltl v Hopfgartnu.
„ Andrej Ennsbrunner v Judenburzi.
„ Peter Bärnthaler v Orehovem.

Premija gospoda deželnega glavarja Dr. plem. Kaiserfeld-a: 1 zlat.

Gosp. Engelbert Eibensteiner pri beli cerkvi.

Sreberne državne svetinje.

Gosp. Juri Köck v Feberzi.
„ Janez Neuburger v Judenburzi.

*

II. Za konje.

Na izpostavljišči je bilo 33 celakov, 15 kobil, 10 zrebic, vkup 58 glav.

A. Za žrebce.

Državne premije.

30 gold. srebra: Gosp. Miha Zearo v Judenburzi.
20 „ „ „ Ant. Bleikolm v Strettwegu.
15 „ „ „ Janez Eberdorfer v Eberdorfu.

Družtvene premije.

25 gold. srebra: Gosp. Boštjan Graggober v gornji Welci.
15 „ „ „ Miha Forher v Ricerski vasi.
12 „ „ „ Miha Zearo v Judenburzi.
10 „ „ „ Ignac Ricinger v Völu.
10 „ „ „ Janez Köck v Muravi.
10 „ „ „ Janez Pollhammer pri beli cerkvi.

Premije Judenburškega mesta.

5 tolarjev: Gosp. Peter Ricinger v Strettwegu.
4 „ „ Šimon Bischof v šent Jurju.
3 „ „ Juri Neurath v Pölzu.
2 „ „ Anton Bleikolm.

B. Za kobile.

Državne premije.

40 gold. srebra: Gosp. Alojz Stadlober v Marijinem dvoru.
30 „ „ Isti.
20 „ „ Gosp. Janez Lackner v Pihlu.

Deželno premijo.

5 zlatov: Gosp. Miha Stummer v Dinnerski vasi.

Družtvene premije.

35 gold. srebra: Gosp. Miha Poličer v Ebringu.
30 „ „ „ Janez Lackner v Pihlu.
13 „ „ „ Janez Fussig v Ajhberzi.

Premija Judenburškega mesta.

6 tolarjev: Gosp. Juri Moser.

C. Za žrebice.

Državno premijo.

25 gold. srebra: Gosp. Janez Fussig v Ajhberzi.

Deželne premije.

26 gold. srebra: Gosp. Dominik Höcker v Marijinem dvoru.
30 „ „ „ Dominik Steinbrugger v novem tergu.

Družtvene premije.

18 gold. srebra: Gosp. Matija Poličer v Ebringu.
16 „ „ „ Janez Fussig v Ajhberzi.
12 „ „ „ Juri Tussi v Hintereku.

III. Za svinje.

Premije kmetijskega družtva.

20 gold. srebra: Gosp. Alojz Hernuss za pitano svinjo.
12 gold. srebra: Gospa Ebner v šent Petru za brejo svinjo.
9 „ „ Gosp. Martin Birnbaum v Judenburzi za plemno svinjo.
8 „ „ „ Juri Wolfbauer v Judenburzi, ravno tako.

Proračun

štajarskega kmetijskega družtva za leto 1873.

Vsled pri občnem zboru leta 1869. storjenega sklepa priobčujemo črtež proračuna za leto 1873, kakor ga menimo predpoložiti prihodnjemu občnemu zboru v odobrenje, proseči, naj bi ga p. n. družtveniki natanko preiskali in presodili ter svoja opomnila, če hočejo ktera pristaviti, naznanijo.

V Gradci, 13. decembra 1872.

Osrednji odbor štaj. kmetijskega družtva.

Dohodki.

Broj	Ime	Vspeh leta 1871	Odobreni proračun za 1872	Nasvet za 1873	
				Posamezno	Vkup
		gold.	gold.	gold.	gold.
I.	**Za družtvene namene.**				
	Koncem prejšnega leta je v blagajnici ostalo	3550	354	2500	
	Državna podpora za potujočega učitelja .	1600	1600	1600	
	Deželna priklada . .	5300	5300	5300	
	Zaostale, neplačane udnine	932	600	900	
	Tekoče udnine . . .	2398	2500	2500	
	Obresti	1164	300	500	
	Tiskanine	36	20	30	
	Stroji	82	50	50	13380
II.	**Za štajarski gospodar.**				
	Naročnine	2380	2600	2600	
	Deželua podpora . .	3000	3000	3000	
	Naznanila	5	50	100	5700
III.	**Za diplome.**				
	Neplačane pristojbine .	44	50	50	
	Tekoče „ .	177	200	200	250
IV.	**Različne stvari** . .	2292	300	800	800
	Vkup .	—	—	—	20130
	Odvzemši stroške . .	—	—	—	18490
	ostane še v denarnici	—	—	—	1640

Stroški.

Broj	Ime	Vspeh leta 1871	Odobreni proračun za 1872	Nasvet za 1873	
				Posamezno	Vkup
		gold.	gold.	gold.	gold.
I.	Za družtvene namene.				
	Za občni zbor . . .	113	100	100	
	„ družtvene premije .	736	800	800	
	„ razstave	950	1100	1100	
	„ stroje i orodja . .	25	200	200	
	„ tiskopise i knjige .	282	150	250	
	„ pisarniška plačila .	1025	800	800	
	„ kurjavo i mitnino za pisarno . .	458	460	500	
	„ dieti i potnine potovalnim učiteljem	2503	2500	2500	
	„ plačilo tajniku . .	840	840	840	
	„ plačilo travniškemu inženiru . . .	720	720	720	
	„ potnino travniškemu inženiru . . .	—	100	100	
	„ plačilo tajnikovemu pristavu . . .	560	600	600	
	„ plačilo kanclijskemu strežaju . . .	320	360	360	
	„ dnine dvema dninarjema . . .	—	720	720	
	„ plačo blagajniku .	400	400	400	9990
II.	Za štajarski gospodar.				
	Za vredništvo . . ,	1131	1000	1100	
	„ tiskovne stroške, pošiljatev i. t. d. .	5743	4950	6000	7100
III.	Za diplome	—	200	200	200
IV.	Različnosti	1628	1200	1200	1200
	Vkup .	—	—	—	18490

Vinsko leto 1872 in trgatvini vspeh.

Po tergatvi leta 1871 bil je od 7. do zadnjega novembra neprestalno dež in sneg pri sredmi dnevni temperaturi + 4° R., tako da je bila zemlja čisto premóčena in se ni moglo na vinograška dela misliti. Ters pa je popolnoma dozorel.

Početkom decembra 1871 zmerznila je zemlja do 10″ globoko; živo srebro je padlo na 8° mrazu. Do polovice januarja 1872 se je zmerznjena zemlja vglobočila do 18″.

Bolj in bolj se je razširila bojazen, da bo trs zmerznil, posebno ker ni bilo ležočega snega. Toplota je padla na — 16° R. po dnevu in na — 18° R. po noči. Na starih trsih zapazilo se je, da so bili od mraza poknjeni; gornja sadna očesa postala so črna.

Mesca Februarja je mraz jenjal, gostá megla je neprenehoma ležala po tleh in je zemljo zdatno mokrotila. Kljubu temu se je delalo po vinogradih in rezalo.

Topleji in solnčneji prihajal je sušec; prve erjave kebre vidil sem 13. marca; sonce je povzdigalo živo srebro v toplomeru o poldne do + 18° do 22° R. Prva kop se je povsod začela sredi sušca.

Če je bil sušec topli, bil je še bolj april. Rastlinska rast je tako napredovala, kakor malokedaj v prejšnih letih. Očesa so se napnila razvezala in 9. aprila opazoval sem prvo prje. Prva kop se je morala pretrgati, ker smo se bali, da bi se trs poškodoval.

Dne 10. aprila vsulo se je zimsko žito v klasje; 29. april je prinesel prvo nevihto pri toploti 24° R. Te prav ugodne vremenske razmere delale so prih tertah, koje smo zmerznjene mislili, prave čudeže. Staro trsje je tako močno i hitro poganjalo, da je bilo veselje. Mraz je sicer mnogo škodoval, á vendar ne toliko, kolikor se je mesca februarja rekalo.

Prijazni mesec majnik bil je pravi majnik. O poldnevih opazovali smo na toplomeru v senci 18—22°. Zbog prijaznega in milega dežja dne 7., 12., 26., 27., 29. in 30. maja je erž že 10. maja cvetela, jara erž bila je 14. v klasji; prve zrele rudeče jagode smo dobili dne 17. maja i teden pozneje bilo je zadosti pšeničnih klasov. viditi. Po goricah je cvetelo že 27. Mnogo grozdja je nasadil trs v slovenskih goricah, malo pa v Lutomerskih, Murberških, Keršbahskih in Pohorskih. Grozdov cvét se je zarad obilnega dežja 29. in 30. maja, 2., 3., 4., 5., 6., 9., 11., 15., 21., 26., 29. in 30. junija pretrgal in jako zakasnil; burja je grozdiče potrgala. Upanje na dobro vinsko leto je tedaj propadlo.

Naprijazno deloma mrazovno vreme trajalo je do 6. julija; odtod bili so lepi, topli dnevi. Kar je bilo še grozdja po vinogradih, je hitro zorelo. V primeri z letoma 1870 in 1871 bili smo za celi mesec naprej; celo proti redovitnemu letu 1868 bila je rast v goricah za celi teden naprej. Pričakovali smo tedaj vino, kakoršno je bilo v letih 1863 in 1834. Dne 15. julija je zadela še nar bolj polne slovenske gorice huda nesreča. Strašna toča je pobila vinograde v okrožji deset milj, nič ali malo pustivša.

Mesec august je sicer hudo pripekal in pre-

malo namakal; zorenje je zavstajalo i prenehovalo. J vendar je bila že 13. žlahna mušica, 20. pa žlahnina popolnoma zrela. Večina drugih plemen pa se je tako rekoč kuhala.

Tudi mesec september je bil do 20. popolni zrelosti prav ugoden. A odsehdob je neprestalno deževalo i lilo do konca tega in tudi od kraja prihodnjega mesca. Grozd se je vode napil, jagode so se nategnile i pokale. Sok je iztekal; gnjiloba se je inače tako hvalizane beline in šipona tako prijela, da so ljudje z nepopisljivo naglostjo že v prvih dnevih mesca oktobra trgali in brali — vinu na veliko škodo. Povsod razun Ljutomera je bila trgatev do 18. končana. Tako je proteklo letu vinogradnikom zdaj prijazno smehlajoče zdaj jegov up podirajoče. Vino je bilo sredme kakšnosti ter doseglo previsoko ceno. Vinorejci z tim letom nikakor niso zadovoljni.

Kakor lani tudi letos dodajam tablo, obsegajočo perdelek, mnogost sladkorja in presežno ceno za štartinjak vinskega mošta v Brunnseejskih goricah, ktere jaz oskerbevam. Ta tabla nam prav natančno naslikuje letošnjo leto. Samo še pristavljam, da so se tudi letos pri nas laški in drobni rivček, žlahnina in laška izmed vseh plemen nar bolj obnesle, da sta šipon i belina jako terpela, in da je zelenika dajala nar veči perdelek, kar pa nas ne zapelje, da bi jo hvalili ali priporočali.

Broj	Ime gorice	Prostranost tertnih tal		1869				1870				1871				1872				Opomba
				Perdelek v	Sladkorna mnogost v	Presežna cena za štartinjak		Perdelek v	Sladkorna mnogost v	Presežna cena za štartinjak		Perdeleh v	Sladkorna mnogost v	Presežna cena za štartinjak		Perdelek v	Sladkorna mnogost v	Presežna cena za štartinjak		
		oral	□°	vedrih	%	gld.	kr.	vedrih	%	gld.	cr.	vedrih	%	gld.	kr.	vedrih	%	gld.	kr	
1	Nemški Rosencerg	8	1280	100	20			55	14			60	12			35	16½			
2	Beli vrh	8	166	80	20			80	18			70	12			25	16¾			
3	Novi vinogred . .	4	1289	—	—			—	—			—	—			—	—			
4	Lugač	3	521	90	20	68	80	45	14	55	91	45	11½	72	50	20	16	125	58	Toča 1872
5	Plodér	5	900	150	21			92	15			105	18			85	17			„
6	Ornek	4	765	225	19			52	14			190	18			80	16½			„
7	Strihovec	5	808	185	19			100	14			150	18			40	16½			
8	Kapele	8	1424	50	24	80	44	25	18	77	20	85	16	120	57	18	23	208	—	nekay toče 1872
9	Veliki Črešnjevci	12	195	265	24	98	65	150	20	85	79	240	16	109	11	25	22	204	40	
—	„ „ rivček	—	—	10	25	111	83	80	21	118	85	45	18	135	85	10	22	225	25	
10	Mali Črešnjevci .	5	1531	130	24	93	65	60	19	85	79	180	16	109	11	15	21½	200	28	*
—	„ „ rivček	—	—	10	25	111	83	80	21	118	85	40	17	135	85	5	22	225	25	„
11	Polič	5	1268	125	28	90	—	65	19	73	16	85	16	107	50	25	22	196	40	„
12	Ritter	16	1250	150	28	91	20	227	20	67	92	305	17	83	52	35	24	212	66	
13	Ljutomer	17	1520	230	25	118	—	130	21	85	—	285	19	127	12	65	24	215	6	
14	„ novisad .	3	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Vkup .	95	1257	1800	—	—	—	1091	—	—	—	1785	—	—	—	433	—	—	—	
	Presežek .	—	—	20·45	22·3	82	87	12·40	17·4	71	49	20·28	1·50	98	40	4·92	20·0	164	—	

V Brunnseeju, 21. novembra 1872.

Alojz Werk.

Kako se dela štajarski sir?

Vzemi kotel, napolni ga s kislim posnetim mlekom in grej ga nad malmi ognjem tako dolgo, da bo mleko sirjeno. Kakor hitro zapaziš, da se sirjeno mleko uterdi i da jame siratka vreti, vzeme se kotel raz ognja ter se izleje v za to pripravljeni žakelj.

Da se odstrani voda, ki je v sirjenem mleku zaderžana, izvije se žakelj i voda odtoči.

Da se to še bolj zgodi in da se zamore voda počasno odcediti, naj se dobro zavezani žakelj obesi in 12 ur na zračnem kraji visetí da. Ko se je doveršilo, izprazni se žakelj ter se sirjava v čistej posodbi dobro zdrobi. Tako zdrobljena sirjava postavi se v 12—14° toplo izbo, kjer se pusti 4—5 dni.

Ko je ta čas minul se zdaj mehka i mastna sirjava zopet dobro predela in zmeša ter z nekaj soli i kumine potrosi. Potem se spravi v sode brez dna, ki so znotraj s čistim in snažnim platnom obviti, se v nje natlači, z lesenim pokrivom zadela i se primerno težo obteži. To sodi postaviji se v hladni kraj in se po 5—6 dneh tako obernejo, da sirjava na pokrivu obleži, kar se potem hrani na zračnem kraji.

V štirih ali petíh tednih je sir zrel in se kot štajarski sir ali proda (za 7—12 krajc. funt), ali pa doma porabi.

P. Kodermann.

Postava in zastop.

Iz obravnav štajarskega deželnega zbora.

V zadnjih sejah štajarskega deželnega zbora se je storilo več sklepov, za koje bodo vsi kmetje deželnemu zastopu hvaležni; kajti ti sklepi zadostujejo občnim željam in bodo blagonosni za naše kmetijstvo.

Veseljem pozdravljamo regulavanje živinozdravilstva.

Vsa dežela razdeli se v živinozdravilske okraje; izkušeni in izprašani živinozdravniki postavili se bodo na deželne stroške. Predlogi, koje je predlagal za to oprašanje postavljeni posebni odsek v 20. seji dne 5. decembra, sprejeli so se brezdebate. Glase se pa.

1. Nareče se 10 živinozdravnikov, kojih vsaki dobiva iz deželne blagajnice plače 500 gld; v ta namen se postavi v proračun za 1873 znesek 5000 gld. 2. Deželnemu odboru se naroči:

a) da brž ko brž nareče te živinozdravnike ter provizorično odloči jih posel i okraj;
b) da glede definitivnega določila zastran službenih okrajev, opravil i plačil deželnim živinozdravnikom poroča prihodnjemu deželnemu zboru v zmislu §. 18. postave od 10. decembra 1868;
c) da poroča v prihodnji sesiji o vspehu, eventuelno o reviziji imenovane postave;
d) da pri vladi še enkrat ponavlja i povdarja potrebnost državnih živinozdravnikov;
e) da vladi še enkrat priporoča pomnoženje državnih štipendij v izobraževanje i odgojo živinozdravnikov.

Ravno sedaj, ko živinska kuga na vseh mejah naši deželi proti, bodo kmetje štajarske dežele, v živinoreji svoj nar imenitniši zaklad imajoče, lahko spoznali, kakšne koristi da so živinozdravniki strokovnjaško izvedeni i skušeni. Upamo pa tudi, da bodo se ovi sklepi deželnega zbora kakor hitro mogoče izvršili in izpeljali.

V zadnji (21. seji) dne 7. decembra se je glede poročila strani gospodarskega odseka o od gospoda poslanca A. Bärnfeind-a stavljenega predloga zastran odprave legalizacije posvetovalo.

O tem predlogu se je sklenulo, naj se naroči deželnemu odboru, da naznani c. k. vladi, ka je v občni ppstavi zastran zemljiščinih knjig od 25. julija 1871 za vknjiženje brez izjeme zahtevana legalizacija privatnih pisem za Štajarsko škodljiva, da je tedaj odprava prisilne legalizacije z ozirom na velike del našega prebivalstva živo potrebna.

S tim sklepom je rešena tudi dolga vrsta različno krajnih peticij, ki se je v tem prašanji poslala bila deželnemu zboru.

V ravno ostej seji se je tudi v štajarskem gospodarju že omenjeni predlog gospoda podpredsednika barona Washingtona zastran odprave solnega samodržtva v pretres vzel. Po krepki podpori strani gospodov poslancev Dr. Heilsberg i Oberranzmeyer storil se je ta le skončatek.

Deželnemu odboru se naloži: „Naj se prizadeva, da se vlada v gospodarskem obziru jako škodljivemu solnemu samodržtvu odpove, dotje pa s zopetno vpeljavo doberkupne živinske soli domačemu kmetijstvu pod ramo segne.“

Ta dva v interesi štajarskega kmetijstva velevažna skončatka sta sklenula letošnjo zasedanje našega deželnega zastopa.

Poddružniška poročila.

Poddružnica Slovenjograška. Pri seji dne 14. septembra t. l. so se kot novi udje sprejeli gospodje: Jožef Barle, nadučitelj, Matija Gril, c. k. okrajni komisar, Andrej Mellota, nadvrtnar v Gallenhofen, Franc Pohl, gozdar v Gallenhofen in Janez Wagner, okrajni živinozdravnik ter Dr. Franc Gregl, advokat v Slov. Gradci. Za poddružniškega predstojnika se izvoli g. Matija Lohninger, grajščak v Mislenji, za njegovega namstnika pa g. Jože Kaligarič, v odbor: Jožef Barle, Henrik Günther in Franc Klinger.

Razne stvari.

Agrarični zbor. Pri agraričnem kongresu ali zboru, ki se snide 9. januarja 1873, in h kteremu je kmetijsko družtvo odposlalo gospoda barona Washington-a in barona Walterskirchen-a, bodeta se vsled posebnega poziva strani gospoda kmetijskega ministra tudi udeležila gospoda državni poslanec Friderik Brandstetter in tajnik Dr. vitez Hlubek.

Preiskava krompirjevih plemen. V kmetijskem oddelku botaniškega vrta v Gradci so letos sadili 5 različnih krompirjevih plemen, ki so se [illegible] ljanji preiskale gledé števila i debelosti gomolj, glede štirke i sploh zapopadka, da bi se tako zvedlo, ktero pleme da je nar vredniše. Nasajena plemena pa so bila: I. pergodni rožni krompir. II. Lukov krompir. III. Rudeči amerikanski krompir. IV. Gülihov krompir. V. Šesttednjak. Glavni nasledki izvršenih preiskav soti le:

Število gomoljev	I.	II.	III.	IV.	V.
velikih	11	44	23	25	22
srednih	27	20	27	25	32
drobnih	42	21	50	35	25
vkup	80	85	100	85	79
Presežna teža gomoljev v gramih:					
velikih	130	80	78	87	67
fredmih	55	34	33	46	3
drobnih	15	11	10	11	14
Celotna ali vskupnateža vsega perdelanega krompirja v gramih:	3549	4426	3191	3700	2867
Presežni zapopadek gomoljev v odstotkih:					
Suhe snovi	23·6	24·1	22·9	21·7	21·0
štirke	16·2	16·6	15·5	14·2	13·5

Lukov ali čebuljev krompir se tedaj odlikuje po svoji rodovitnosti, debelosti gomoljev in izvrstni moki. Poleg jega se odlikuje pergodni rožni krompir po svoji pergodnosti i okusnosti.

Tudi sadnemu drevju se mora gnojiti. Vedno je še dosta takih sadjerejcev ne le med kmeti, ampak tudi med učenimi vrtnarji i strokovnjaki, ki menijo, da bo na enem in istem prostoru drevo za drevesom raslo in plodilo. Ti ne poznajo nravnih postav zadevajočih rast sadnega drevja. Motijo se verujoči, da je sadno drevo izjema od drugih rastlin, kojim se mora stoječim v njivni zemlji sčasoma gnojiti, da se zemlja ne izmolze.

Ko bi kmetje le gledati hotli svojimi očmi ter bolj inteligentni bili, morali bi vendar previdite, da sadno drevo kakor vsaka druga rastlina zemljo sčasoma izpiti mora, in da se mora zemlji vendar enkrat povrnoti, ker je močno drevo v mnogih letih ji odtegnulo in odvzelo. To povrnitev zahteva nesgibno vsako drevo, koje se na mesto drugega na istem prostoru postavi.

Koliko se 1872 leta v Gradci pive skuhalo?

Skuhali so pivarji in sicer

	1871 veder	1872 veder	tedaj več veder
Franc Schreiner . . .	167.320	200.960	33.640
Franc Hold	140.400	178.400	38.000
Brata Reininghaus . .	121.000	175.400	54.400
Janez Japl	27.700	36.100	8.400
Jakob Benz	11.200	11.600	400
Simon Kindermann . .	2.080	3.080	1.000
vkup	469.700	605.540	135.840

Na enorazredni šoli v Polenšaku je izpraznjena učiteljska služba z letno plačo 400 gold. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja prosila pošljejo do zadnjega decembra 1872. kraj. š. svetu v Polenšaku poleg Ptuja.

Na ljudski šoli v Vuzenici se provizorično oddaja podučiteljska služba z letno plačo 300 gold. i prostim stanovanjem.

Slovenskega i nemškega jezika zmožni učitelji naj svoje pravilno obložene prošnje pošljejo do 23. januarja krajn. š. svetu v Vuzenici.

Na ljudski šoli v Ročici v kantonu gornjegradskem je izpraznjena učiteljska služba z plačo 400 gold. i prostim stanovanjem.

Slovenskega in nemškega jezika zmožni prosilci naj svoja pravilno obložena protila polože do zadnjega grudna pri kraj. š. svetu.

Letni in živinski semnji na spodnjem Štajarskem od 11. do 17. januarja 1873.

Semnji brez zvezdice zaznamnjani so letni in kupčijski, s zvezdico (*) zaznamnjani so živinski semnji in s zvezdicama (**) zaznamnjani so letni in živinski semnji.

11. januarja: Na Planini**, kant. Kozje.
13. „ Pri novi cerkvi, kant. Celje.
14. „ V Veračjem**, kant. Kozje.
17. januarja: V Kapelih**, kant. Brežice; na gornji Radgoni**; v Petrovčjih**, kant. Celje.

Teržna naznanila.

Na Dunaji od 16. do 21. decembra. Stot (cent) volovjega mesa je veljal 33 do 36 for. neomikanega moravskega prediva 27 do 39 for. — kr., in omikanega 80 do 100 for., neomikanega poljskega 19 for. — kr. do 22 for. — kr., in omikanega 24 for. — kr. do 35 for. — kr.; apatinske konoplje 22 for. — kr. do 24 for. 50 kr., neomikane poljske 16 for. — kr. do 20 for. — kr.; žaškega hmela 185 do — for., avžaškega 90 do — for.; vagán deteljnega semena 29 for. — kr. do — for. — kr.; metelke 40 for. do — for. — kr.; oljnatega semena, ogrščice 6 for. 50 kr. do — for. — kr.; stot: ogrščičnega olja 25 for. 75 kr. do — for. — kr.; lenénega olja 27 for. 50 kr. do — for. — kr.; avstrijskih češpelj 13 do — for., štajarskih 12 do — for., moravskih 13 do — for.; svinjske masti 38 for. — kr. do — for. — kr.; posušene slanine (špeha) 35 for. — kr. do — for. — kr.; masla 50 for. — kr. do — for. — kr.; neprecejene strdi (medú) 23 for. — kr. do — for. — kr.; voska 135 for. do — for.

V Gradci od 16. do 21. decembra. Stot volovjega mesa je stal 31 for. 27 kr.; libra (funt): teletine 32 kr., svinjine 31 kr., neposušene slanine 40 kr., posušene slanine 40 kr., sirovega masla (putra) 65 kr., masla 56 kr., svinjske masti 44 kr.; stot: strdi 23 for. — kr. do — for. — kr., voska 136 do — for.; vagán deteljnega semena — for.

Hmel. Hmeljarstvo (kupčija s hmeljem) v Žateči. Žaški meški 180—100 for.; kmečki 165—175 for.; avžaški 90—100 for.

Žitne cene.

Štajarsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice (koruze)		prosa		ajde		fižola		sena		slame	
		dolnjo-avstrijski vagán																stot			
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Gradec	Od 16. do 21. decembra	6	81	4	—	3	35	2	22	3	49	—	—	3	50	—	—	1	5	1	10
Bruk		6	80	3	85	3	40	2	35	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor . . .		6	—	3	85	—	—	1	85	3	70	—	—	3	15	4	60	—	—	—	—
Ptuj		5	60	3	85	3	50	2	15	3	50	—	—	3	—	—	—	1	60	1	40
Lelj		6	50	4	—	3	50	2	30	3	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cjutomer . . .		6	—	3	80	3	50	2	—	3	40	—	—	3	60	—	—	1	40	1	—
Ljubno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radgona . . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fürstenfeld . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Avstrijsko.

Imena krajev		pšenice		rži		ječmena		ovsa		turščice	
		dolnjo-avstrijski vagán									
		fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr	fr.	kr
Dunaj	Od 16. do 21. decembra	7	10	4	—	3	37	1	91	4	—
Pešta		6	97	3	97	2	70	1	60	3	30
Praga		6	85	4	43	3	69	2	—	—	—
Brno		5	65	4	36	3	50	1	82	4	45
Linec		7	—	4	8	3	16	1	50	—	—
Zagreb		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana . . .		6	50	3	90	3	15	2	—	3	80
Raba		7	—	3	76	3	—	1	50	—	—
Mošonj		5	90	3	75	3	—	1	53	—	—

Založilo štaj. kmetijsko društvo. Odgovorni vrednik: Prof. Dr. G. Vilhelm.

Natiskuje „Leykam-Josefsthal“ v Gradci.

